

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 7 Ιουνίου 2020 • Έτος 129 • Αρ. φύλλου 612

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΟΥΣΟΣ

Να δώσουν καλές τιμές στους Κύπριους

Αισιόδοξος για την επανεκκίνηση των αερομεταφορών εμφανίζεται ο υπουργός Μεταφορών Γιάννης Καρούσος σε συνέντευξή του στην «Κ». Ο κ. Καρούσος, ξεδιπλώνοντας το πλάνο της κυβέρνησης, διαβεβαιώνει πως το άνοιγμα των αεροδρομίων δεν θα επηρεάσει τη δημόσια υγεία πολιτών και επισκεπτών. Διαβεβαιώνει πως η κυβέρνηση θα ρίξει ζεστό χρήμα στην οικονομία μέσω των δημοσίων έργων που έχουν εξαγγελθεί και θα υλοποιηθούν, ενώ εξηγεί γιατί πρέπει να προσεχθεί ο εσωτερικός τουρισμός και στέλνει μήνυμα στους ξενοδόχους να προσαρμόσουν τις τιμές στα δεδομένα του εσωτερικού τουρισμού, με τον ίδιο να δηλώνει πως φέτος επιλέγει Κύπρο για τις διακοπές του. **Σελ. 8**

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Στήνει στρατηγική με άξονα το 2023

Ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ έχει ξεκινήσει δριμύεια επίθεση προς κυβέρνηση και ΔΗΣΥ το τελευταίο διάστημα. Σε τέτοια ένταση, που έκανε πολλούς να διερωτηθούν κατά πόσο έχει ήδη ξεκινήσει προεκλογικό για τις βουλευτικές ή αν κτίζει στρατηγική για το 2023. **Σελ. 9**

ΔΗΣΥ

Ρόλο πρωταγωνιστή το μεταναστευτικό

Σε μείζον κομματικό θέμα έχει αναχθεί το μεταναστευτικό. Στον ΔΗΣΥ προσπαθούν να διαφυλάξουν τη φήμη τους ως φιλελεύθερο, προοδευτικό κόμμα, αναζητώντας ωστόσο ψήφους από Αλληλεγγύη και ΕΛΑΜ. Ο Αβ. Νεοφύτου τονίζει ότι το κόμμα ισορροπεί μεταξύ των δύο άκρων. **Σελ. 10**

ΟΚΥΝΥ

Να δημιουργηθεί ευγενής άμιλλα

Ο ΟΚΥΝΥ πρέπει να προχωρήσει σε βελτιώσεις, ώστε να καταστεί ανταγωνιστικός, έναντι του ιδιωτικού. Οι λειτουργοί του ΟΚΥΝΥ εξηγούν ότι το παιχνίδι θα κερδηθεί όταν βελτιωθούν αισθητά οι ξενοδοχειακές υπηρεσίες των δημοσίων νοσηλευτηρίων. **Σελ. 16**

ΑΜΑΛΙΑ ΜΕΓΑΠΑΝΟΥ

Πηγαία ευγένεια και αξιοπρέπεια

Ηταν λιτή, δωρική, έλεγε ότι ήθελε χωρίς περιστροφές. Την ενδιέφερε η ουσία των ατόμων και καθόλου η οικονομική τους κατάσταση ή το οικογενειακό τους προέκθεσθαι, λένε οι φίλοι της Αμαλίας Μεγαπάνου, πρώην σύζυγο του Κων. Καραμανλή. **Σελ. 17**

Ετοιμοι για ΑΟΖ με την Ελλάδα

Η Αθήνα εργάζεται ώστε να ολοκληρώσει τη συμφωνία για την ΑΟΖ με Ιταλία και Αίγυπτο

Με ιδιαίτερη προσοχή παρακολουθεί η Λευκωσία την όξυνση του κλίματος στην περιοχή από την Τουρκία. Την ώρα που η ελληνική διπλωματία πραγματοποιεί αγώνα δρόμου να κλείσει χρονίζουσες εκκρεμότητες με την σύναψη συμφωνιών με κράτη της περιοχής, η Κύπρος είναι έτοιμη να υπογράψει συμφωνία οριοθέ-

τησης ΑΟΖ με την Ελλάδα. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν πως ο σχετικός φάκελος είναι συμπληρωμένος και απομένει να ληφθεί η πολιτική απόφαση από την Αθήνα. Παράλληλα για «καύσωνα διαρκείας» 86 ημερών στο μέτωπο των ελληνοτουρκικών σχέσεων προετοιμάζεται η Ελλάδα, καθώς τότε θα έχει συμπληρωθεί το τρί-

μηνου που απαιτείται για να τεθεί σε ισχύ το ΦΕΚ με βάση το οποίο η Αγκυρα μπορεί να πραγματοποιήσει έρευνες σε κάποια από τα 24 οικόπεδα που ήδη έχουν διαχωριστεί και εκτείνονται από τα βόρεια της Ρόδου μέχρι τα νοτιοανατολικά της Κρήτης. Σύμφωνα με πληροφορίες, κυρίαρχη εκτίμηση είναι ότι η Αγκυρα θα

επιλέξει μια περιοχά ανοικτά –και όχι στα έξι μίλια– της Κρήτης. Ο Κ. Μπιστοτάκης κινείται προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης στήριξη των εταίρων, ενώ η Αθήνα εργάζεται ώστε να ολοκληρώσει, ακόμη και εντός του μηνός, τη συμφωνία για την ΑΟΖ με την Ιταλία και, εάν είναι δυνατόν, και με την Αίγυπτο. **Σελ. 4-6**

Η οργή στις ΗΠΑ σπάει τους φράχτες του Τραμπ

Η Αμερική δικασμένη και οργισμένη, ο πρόεδρός της Ντόναλντ Τραμπ κρυμμένος στο οχυρό του Λευκού Οίκου απειλεί να χρησιμοποιήσει τον στρατό κατά του λαού, οι πολίτες στους δρόμους, και όλα αυτά ενώ δεν έχουν ακόμη αρθεί τα περιοριστικά μέτρα για την πανδημία, με 42 εκατ. Αμερικανούς ανέργους. Αυτή είναι η σημερινή εικόνα της Αμερικής, της πάλαι ποτέ παγκόσμιας υπερδύναμης που κόμισε τα φιλελεύθερα ιδανικά της σε όλη την υφήλιο. **Σελ. 20-22**

Ο γάμος παίρνει αναβολή για το '21

Τεράστιες ζημιές στον κλάδο

Σήμα κινδύνου εκπέμπουν οι επιχειρήσεις οι οποίες ασχολούνται με την τέλεση γάμων, βαπτίσεων και άλλων εκδηλώσεων καθώς παραμένουν σε αδράνεια εδώ και μήνες. Πρόκειται για κλάδο, ο τζίρος του οποίου φθάνει τα 400 εκατ. ευρώ ετησίως. Οι ακυρώσεις πέφτουν βροχή και οδηγούν σε απόγνωση τους εμπλεκόμενους. Ζητούν στήριξη από το κράτος. **Οικονομική, σελ. 4**

Προς επιδότηση μισθών 30-40% από το κράτος έως τον Οκτώβριο

Για επιχειρήσεις που ο κύκλος εργασιών έπεσε στο 50%

Εως τις 12 Οκτωβρίου αναμένεται να συνεχισθεί η στήριξη από το κράτος του μισθού εργαζομένων. Ωστόσο, θα είναι μειωμένη και δεν θα ανέρχεται στο 60% όπως είναι σήμερα. Κι αυτό γιατί το κράτος δεν έχει την οικονομική δυνατότητα να συνεχίσει με τους ίδιους ρυθμούς στήριξης των μισθών κατά 60% για ακόμα άλλους τέσσερις

μήνες. Οριστικές αποφάσεις αναμένονται την Παρασκευή. Πάντως το πιθανότερο σενάριο είναι η στήριξη των μισθών των εργαζομένων να κυμανθεί μεταξύ 30 και 40%. Επίσης, για να μπορέσει μια εταιρεία να ενταχθεί στο Σχέδιο θα πρέπει να έχει υποστεί μείωση του κύκλου των εργασιών της κατά 50%. **Οικονομική, σελ. 3**

Ανοιγμα μόνο με μηδέν κρούσματα

Για τα οδοφράγματα

«Επανάλειτουργία των οδοφραγμάτων με 0 κρούσματα», λέει στην «Κ» ο Ουγούζκάν Χασίπογλου υπηλόβαθμο στέλεχος του «κυβερνώντος» Κόμματος Εθνικής Ενότητας και τονίζει στη συνέντευξή του στην «Κ» ότι αυτό εξαρτάται περισσότερο από τους Ε/κ. Για τις εκλογές λέει ότι οι Τ/κ θα επιλέξουν έναν πρόεδρο που θα στοχεύει σε μια ρεαλιστική λύση. **Σελ. 15**

ΑΛΕΞΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ

Συναίνεση σε κρίσιμες αποφάσεις

Η Δεξιά φοβάται την ευθύνη

Η Τουρκία έχει μια τακτική όχι μόνο στον Έβρο αλλά στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο, να θέτει σε αμφισβήτηση περιοχές στον χάρτη, όπου δεν τίθεται θέμα αμφισβήτησης κυριαρχίας βάσει των συνθηκών, σημειώνει ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης στην «Κ» και προσθέτει: Πρώτα από όλα, ανησυχώ με τις τελευταίες εξελίξεις και τη διαρκώς ποιοτικά εντεινόμενη ένταση από την Τουρκία. Τώρα έχουμε διπλάσιμο υπερπτήσεις πάνω από τα ελληνικά νησιά, αμφισβήτηση της ελληνικής υφαλοκρηπίδας με το τουρκολιβυκό σύμφωνο, μονομερή κατάθεση συνταγμένων, γεωτρήσεις στην Κύπρο και χάρτες για έρευνες εντός της ελληνικής υφαλοκρηπίδας. **Σελ. 18, 19**

ΤΟΝΙ ΜΠΛΕΡ

Η Ευρώπη να σταθεί στο πλευρό της Ελλάδας

Ο πρώην πρωθυπουργός του Ηνωμένου Βασιλείου Τόνι Μπλερ, στη συνέντευξή του στην «Κ», μιλάει για τις προκλήσεις στη μετά κορωνοϊό εποχή για την Ευρώπη. Λέει ότι η Τουρκία αποτελεί πρόκληση και η Ευρώπη πρέπει να ανταποκριθεί με ενιαίο τρόπο και τονίζει: «Τώρα είμαι πολύ ανήσυχος για τη δράση της Τουρκίας στη Λιβύη. Η Ευρώπη πρέπει να καταστήσει σαφές ότι βρίσκεται στο πλευρό της Ελλάδας. **Σελ. 7**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Έσχατη λύση

Οι εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο επιβεβαιώνουν τις προθέσεις της Αγκυρας να υλοποιήσει τους σχεδιασμούς της σε σχέση με Ελλάδα και Κύπρο σε ό,τι αφορά τις ΑΟΖ αλλά και την υφαλοκρηπίδα σε ό,τι αφορά την Ελλάδα, αφού θα εξυπακούεται επικύρωση και του τουρκολιβυκού μνημονίου και βάζουν Αθήνα, Λευκωσία και την ευρύτερη περιοχή σε διακεκαυμένη ζώνη το προσεχές τρίμηνο. Είναι σημαντικό που οι ΗΠΑ και η Ε.Ε. έχουν ταχθεί υπέρ της νομιμότητας, ωστόσο, στην παρούσα συγκυρία η συμμαχική αλληλεγγύη δεν παρέχει εκέγγυα. Από την άλλη, η Τουρκία είναι από τις ισχυρότερες στρατιωτικές δυνάμεις, γεγονός που καθιστά έσχατη λύση την όποια δυναμική αντιπαράθεση. Ενδεχόμενο μέσω επίλυσης της διαφοράς για την Ελλάδα και την Κύπρο είναι σίγουρα το Διεθνές Δικαστήριο ενώ για η λύση θα αποτελεί σίγουρα καταλύτη.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Πλήρης χαρτογράφηση των αρχαιοτήτων στη Ρήνεια

Μαγευτική, μυστηριώδης και μη επισκέψιμη, η Ρήνεια είναι ένα κυκλαδίτικο νησί στη σκιά της Δήλου, τόπος με ιδιόρρυθμη ιστορία στην αρχαιότητα και άγνωστη για τους περισσότερους από εμάς. Και όμως, έχει ιδιαίτερη σημασία γιατί είναι ένα κομμάτι της αρχαίας Δήλου, που συνδυάζει μοναδικά σπουδαίες αρχαιότητες σε ένα αλώβητο αρχαιολογικό τοπίο. **Ζωή, σελ. 1**

ΘΕΑΤΡΟ

Η Αλεξία Παπαλαζάρου στην «Κ» για τη «Η μικρή μας πόλη»

Ο ΘΟΚ σε ρόλο θεατρικού αφέτη έδωσε το σύνθημα που πολλοί περιμέναμε, με την επανέναρξη των παραστάσεων της «Μικρής μας πόλης» του Θόδωρου Ουδίνλντερ, σε σκηνοθεσία Αλεξίας Παπαλαζάρου, η οποία μίλησε στην «Κ» για την παράσταση, η οποία εγκαινίασε τη νέα δράση του ΘΟΚ «Εκτός Έδρας» με παραστάσεις σε δήμους και κοινότητες εκτός Λευκωσίας. **Ζωή, σελ. 4**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Το «Μουσικό Χωριό» στον Κάτω Δρυ θα διεξαχθεί κανονικά

Ο Ανδρέας Τραχυνίτης και ο Λευτέρης Μουμπτζής αποφάσισαν, έχοντας επίγνωση της σοβαρότητας της κατάστασης, να διοργανώσουν και φέτος το Μουσικό Χωριό, από τις 23 έως τις 28 Ιουλίου, έναν θεσμό, ο οποίος κάθε καλοκαίρι συγκεντρώνει το ενδιαφέρον πολλών μουσικών απ' όλην τον κόσμο και δίνει έναν διαφορετικό τόνο στην κοινότητα του Κάτω Δρυ, στη Λάρνακα. **Ζωή, σελ. 5**

ZENITH
THE FUTURE SINCE 1865

DEFY INVENTOR

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Προτεραιότητά μας η ασφάλεια του προσωπικού και των πελατών μας

Κάνε συναλλαγές από την άνεση του σπιτιού σου χωρίς να χρειάζεται να μεταβείς στο κατάστημα.

Απόκτησε κωδικούς πρόσβασης
www.hellenicbank.com/connect

CONNECT
HELLENIC BANK - ONLINE BANKING

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Όργουελ, ΗΠΑ και Ε.Ε.

«**Αν θέλεις** μια εικόνα του μέλλοντος, φαντάσου μια μπότα να πατάει το πρόσωπο ενός ανθρώπου για πάντα...», απόφθεγμα του Τζορτζ Όργουελ, (1903-1950) από το «1984», που εγείρει σήμερα την εύλογη απορία, πώς είναι δυνατόν ένας άνθρωπος που πέθανε πριν από 70 χρόνια να ήταν τόσο διορατικός ώστε να περιγράψει με τόση ακρίβεια την Αμερική του Τραμπ και φωτογραφικά σχεδόν τη δολοφονία του George Floyd. Ο Όργουελ ήταν Βρετανός δημοσιογράφος που εξελίχθηκε σε συγγραφέα και λογοτέχνη, καθώς ήταν άνθρωπος ανήσυχος που αναζητούσε διαρκώς και δεν απέφυγε μέχρι και τη φτώχεια και την αλτρεία για να βρει απαντήσεις. Ο λόγος του ήταν χωρίς περιστροφές, τοποθετούνταν κατά της κοινωνικής ανισότητας, μαστιγώνε αλύπτητα τα ολοκληρωτικά καθεστώτα και στήριζε φανατικά την άδολη δημοκρατία και τις σοσιαλιστικές ιδέες. Ο Όργουελ πέρασε από το μέτωπο του ισπανικού Εμφυλίου, πολεμώντας με την ταξιαρχία «Λένιν», ενώ αργότερα συγκρούστηκε με το σταλινικό ΚΚ Ισπανίας και από τύχη γλύτωσε από τις εκκαθαρίσεις. Εξού και στη «Φάρμα των Ζώων» περιγράφει απaráμιλλα αν και αλληγορικά την σταλινική περίοδο στη Σοβιετική Ένωση, ενώ στο «1984», προβάλλει ένα αστυνομικό κράτος ολοκληρωτισμού όπου τα πάντα βρίσκονται κάτω από το άγρυπνο μάτι του Μεγάλου Αδελφού.

Η ανάλυση και η ακτινογραφία του Μεγάλου Αδελφού είναι που βοήθησε τον Όργουελ να δει στο μέλλον τόσο καθαρά. Ο Μεγάλος Αδελφός, λοιπόν, ενώ μέχρι πρότινος φρόντιζε να μας παρακολουθεί ευρισκόμενος στις σκιές, με την εκλογή Τραμπ αναδράσκει και βγήκε στους δρόμους (στην Κύπρο με Van), επιδεικνύοντας όλη την αμορφωσιά και τα κατώτερα ένστικτα μιας μάζας λευκών που πιστεύουν ακόμα ότι λανθασμένα καταργήθηκε η δουλεία, ο Θεός είναι λευκός (και πως ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος θα πάσει πίσω την Πόλη). Με ηγέτη τον αλαζόνα Τραμπ που κηρύσσει τη μισαλλοδοξία και την περιφρόνηση ήταν φυσικό επακόλουθο να προκληθεί διαίρεση, πόλωση και συγκρουσιακό κλίμα, αφού στοχεύει ο προεδρικός λαϊκισμός ώστε να κατορ-

θώσει επανεκλογή. Ο άλλος στόχος ήταν η απτή για τη μεσαία τάξη οικονομική βελτίωση, πράγμα που κατόρθωσε ο Τραμπ. Ωστόσο, την ίδια ώρα ξήλωνε το Obama Care έτσι ώστε πέραν του 70% των Αμερικανών να μην έχουν στοιχειώδη πρόσβαση στο σύστημα υγείας των ΗΠΑ που είναι ιδιωτικό. Όταν ενέσκηψε η επιδημία του CO-VID-19, ο υπερφίλαος και εγωκεντρικός Τραμπ θεώρησε ότι ο ιός δεν θα έπληττε την «άτρωτη» Αμερική. Μέχρις ότου οι άνθρωποι άρχισαν να πεθαίνουν κατά χιλιάδες, καθώς οι πολλοί δεν είχαν πρόσβαση στο σύστημα υγείας ως επίσης και επειδή πολίτες και ομοσπονδιακό κράτος άργησαν πολύ να κινητοποιηθούν. Οι εικόνες των δεκάδων πρόχειρων φέρετρων που μεταφέρονταν καθημερινά σ' ένα ερμηνησί προς ταφή, δεν άρμοζαν στη μεγαλύτερη δημοκρατία του κόσμου, αυτή με τα σπουδαιότερα πανεπιστήμια, τους διασημότερους καλλιτέχνες και ηγέτιδα στη βιομηχανία και την πληροφορική. Ήταν όμως εικόνες πέρα για πέρα συμβατές με τις συνθήκες διαβίωσης της μεγάλης πλειοψηφίας του πληθυσμού που από το 2008, με τη μεγάλη οικονομική κρίση, ζει με ψαλλιδοσμένα μεροκάματα και ίσα που επιβιώνει. Τώρα με τον κορωνοϊό, που οι άνεργοι ξεπέρασαν τα 42 εκατομμύρια, τα μεροκάματα θα παραμεινουν κολλημένα στον πάτο για άλλη μία δεκαετία τουλάχιστον, η δολοφονία του George Floyd ήταν μόνο το σπίρτο που άναψε τη φωτιά και η οποία εξελίσσεται σε πυρκαγιά. Το οξύμωρο είναι ότι αντί ο πρόεδρος της χώρας να επιδιώξει την καταλλαγή και την ειρήνευση, οξύνει περαιτέρω τα πνεύματα με διακηρύξεις εμπρηστικές, δείχνοντας ότι περιφρονεί την κοινωνική αγανάκτηση, που προς το παρόν εκδηλώνεται με ειρηνικές διαδηλώσεις, δηλώνοντας ότι έχει μεγάλες και ετοιμοπόλεμες δυνάμεις για να αντιμετωπίσει τους αντιδρώντες και να ξανακάμει την Αμερική μεγάλη ξανά, λησμονώντας ότι οι σφαίρες δεν δημιουργούν αλλά καταστρέφουν. Η θλιβερή εικόνα των ΗΠΑ as γίνει για μας αφορμή να εκτιμήσουμε την Ενωμένη Ευρώπη και να την προστατεύσουμε από την όχεντρα του ρατσισμού που εσχάτως σπκώνει προκλητικά κεφάλι.

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Οι Σειξέλλες, τα οδοφράγματα, η Σπέχαρ, ο Κωστρίκης και οι άλλοι

Αποφασισμένο να πάρει μέχρι τέλους το θέμα με τα ταξίδια του Νίκάρου στις Σειξέλλες είναι το ΑΚΕΛ, κάτι που βεβαίως δεν αρέσει καθόλου στον Λόφο. Ούτε και στην Πινδάρου εξάλλου. Μπορεί το θέμα να προωθείται από το ΑΚΕΛ, αλλά υπάρχουν και άλλοι που βολεούνται και συντάσσονται αναλόγως αναγκών και περιστάσεων. Την περασμένη εβδομάδα αρχηγός κόμματος που άρχισε ξανά τις εμφανίσεις του στα τηλεοπτικά παράθυρα, εκεί που μιλούσε για την ενίσχυση της Οικονομίας και το Plan B πέταξε ξαφνικά και τις ανασφορές του για τις φήμες για τα ταξίδια του Νίκάρου στις Σειξέλλες. Εντελώς αυθόρμητα. Κάποιοι στο ΑΚΕΛ όμως δεν δρουν τόσο με αυθορμητισμό όσο με μεθοδικότητα, έρευνα και μάλιστα ενισχυμένη από ειδικούς συνεργάτες. Η συνέχεια έρχεται και κάποιοι λένε πως θα είναι συναρπαστική.

Με αγωνία αναμένεται από πολλούς η Δευτέρα για να διαφανεί κατά πόσον το κατοχικό καθεστώς θα ανταποκριθεί στο κάλεσμα του Νίκάρου για «από κοινού» άνοιγμα, έστω και μερικώς, των οδοφραγμάτων. Παρά το γεγονός ότι η ψευδοκυβέρνηση βρίσκεται υπό κλοιό πίεσεων να συγκατανεύσει στο άνοιγμα κάποιοι υποστηρίζουν πως δεν αποκλείεται να υπάρξει σκόπιμη εμπλοκή, αφού και στα Κατεχόμενα υπάρχει προεκλογικό κλίμα. Κάποιοι πάντως είναι έτοιμοι για νέες διαδηλώσεις στα οδοφράγματα αναλόγως εξελίξεων. Και όχι μόνο στην κατεχόμενη πλευρά της γραμμής αντιπαράταξης και όχι μόνο από αυτούς που υπερθεματίζουν για το άνοιγμα... Άραγε θα τοποθετηθεί αυτή την φορά η κυρία Σπέχαρ και πώς; Το ερώτημα τέθηκε από πολιτικό που υποστήριζε χαμογελαστός πως «κάποιοι πρέπει να βρίσκονται σε ετοιμότητα και να διεκδικήσουν αν μη τι άλλο ισότητα με ταχείριση».

Πολύ γνωστός πολιτικός της πρωτεύουσας χαρακτήρισε «αχώνευτη» για μεγάλο πολιτικό κόμμα την επιτυχία της κυβέρνησης στον περιορισμό της πανδημίας του κορωνοϊού. Όπως ανέφερε το γεγονός ότι η επιτυχία συνέπνευσε με την έναρξη του προεκλογικού για τις βουλευτικές δυσκολεύει ακόμα περισσότερο το έργο κάποιων και αυξάνει τη νευρικήτητα. «Τελικά ο κορωνοϊός κάποιους τους δυσκόλεψε πολύ και κάποιους τους διευκόλυνε. Μη σας πω πως ορισμένοι αν δεν ερχόταν ο κορωνοϊός θα έπρεπε να τον είχαν ανακαλύψει στην κατάσταση που βρίσκονταν...» πρό-

«**Αγάπες μου**, πάτε καλά; Έχουμε ακόμα τον αόρατο εχθρό δίπλα μας και θέλετε να μιλάμε για τρέλες στις Σειξέλλες;».

σθεσε και κατέληξε: «με αυτά τα δεδομένα κάποιοι ορκίζονται πως με τίποτα δεν πρόκειται να παραχωρήσουν κονδύλια και ισχύ στην κυβέρνηση για να διευρύνει την επιτυχία της. Θα τους κάνουν τη ζωή όσο πιο δύσκολη μπορούν».

Με λίγα λόγια έχουμε ακόμη δρόμο και αψιμαχίες μέχρι να ολοκληρωθεί το Plan B του Νίκάρου και του Πετρίδη και να εγκριθούν όσα κονδύλια εξαρτώνται από τη Βουλή. Κάποιοι, απ' όσα έγκυρα μαθαίνω, ετοιμάζονται εντατικά για μπαραζ τροποποιήσεων στη Βουλή και θεαματική επαναφορά του... «μπαμπούλα» και «ανάρμостου» Οδυσσέα-Τσακ Νόρις.

Μπορεί οι Λεόντιος Κωστρίκης και Μάριος Λοΐζου να μας αποκαιρέτησαν την Πέμπτη από το καθημερινό τηλεοπτικό τους ραντεβού ευχόμενοι «να μην ξανασυναντηθούμε ποτέ υπό τέτοιες συνθήκες», κάποιοι όμως τους πεθυμούν πολύ. Και δεν αναφέρομαι στους τηλεθεατές που ένωσαν ασφάλεια ακούγοντάς τους να αναφέρουν τους χαμηλούς αριθμούς κρουσμάτων των τελευταίων εβδομά-

δων. Αναφέρομαι σε κάποιους άλλους που πολιορκούν όχι μόνον αυτούς αλλά και άλλους της επιστημονικής ομάδας που έγιναν διάσημοι, ενημερώνοντάς μας για την εξέλιξη του μετώπου κατά του αόρατου εχθρού.

Είναι αλήθεια πως αποδείχθηκαν πολύ καλοί και αποτελεσματικοί αξιωματικοί στην ιδιότητά τους μάχη που έδωσαν και δίνουν. Κάποιοι το εκτίμησαν δεόντως, μη σας πω υπέρ το δέον, αυτό και αποφάσισαν να το οικειοποιηθούν. Παρά τις αρνητικές απαντήσεις που έλαβαν επιμένουν αργά και σταθερά να τους στρατολογήσουν στο δικό τους μέτωπο, όχι κατά του αόρατου εχθρού αλλά κατά πολύ συγκεκριμένων και ορατών πολιτικών αντιπάλων. Κάποιοι άρχισαν να βάζουν στοιχήματα για την έκβαση της πολιορκίας.

ΚΟΝΙΖ: Ποια βουλευτίνα είναι τον τελευταίο καιρό ιδιαίτερα εκνευρισμένη και επιτίθεται σε «δικούς και ξένους»; Από το κόμμα της διερωτώνται προς τι τα νεύρα και οι συνεχείς επιπλήξεις. Κάποιοι φαίνεται να έχουν την απάντηση και αναφέρουν δύο λέξεις: «βουλευτικές, ψηφοδέλτιο».

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

7.VI.1940

ΛΥΣΩΔΗΣ ΜΑΧΗΣ: «Η μάχη εξηκολούθησε λυσσώδης εφ' όλου του μετώπου του περιλαμβανομένου μεταξύ της θαλάσσης και της περιοχής Σεμέν ντε Νταμ. Ο εχθρός έρριψε εναντίον των αγώνων νέους όγκους αρμάτων εφόδου καθ' ομάδας εκ διακοσίων και τριακοσίων επί πολυαριθμών σημείων του πεδίου της μάχης. Υπολογίζονται εις πλέον των 2.000

τα χρησιμοποιηθέντα κατ' αυτόν τον τρόπον άρματα εφόδου. Αι μεραρχίαι μας επολέμησαν μεγαλειωδώς, προσκεκολλημένοι εις τα σημεία στηριγμάτων. Τάγματα, λόχοι αποσπάσματα και πυροβολαρχία αντετάχθησαν εις την ορμήν των αρμάτων, συντρίβουσαι αυτά διά των πυρών των. Η αεροπορία μας εφορμάσα καθέτως και προσβάλλουσα διά βομβών και διά πυροβόλων τα θωρακισμένα οχήματα, υποστήριξεν ακαταπονήτως το πεζικόν και το πυροβολικόν μας, επανερχομένη διαρκώς εις την μάχην. Ο αριθμός των καταστραφέντων αρμάτων είναι σημαντικός. Υπερβαίνει τις πολλές εκατοντάδας. [...] Το πηκόν των στρατευμάτων μας είναι θαυμάσιον. Η αεροπορία μας εζ' άλλου εξηκολούθησε την καταστροφήν του Παραρνησιού σιδηροδρομικού δικτύου και των εργοστασίων της περιοχής του Ρήνου».

ΒΟΜΒΑΡΔΙΣΜΟΣ: [...] η εχθρική αεροπορία έρριψε εναντίον των τινάξ βόμβας εις τας αγροτικές περιφέρειας του Γιορκόιρ και του Νόρφολκ, κατά μήκος του Ταμέσως, κατά το διάστημα της νυκτός, προφανώς με την πρόθεσιν να θίξη τα αεροδρόμια. Τα αντιαεροπορικά πυροβολεία ετέθησαν εις δράσιν (φωτ. Μετά τον βομβαρδισμό).

Με άριστα
το 10

1 Στους συμπολίτες. Ο Οξερσάι δεν ανοίγει τα οδοφράγματα για να εκθέσει το Μουσταφουδίν μας, και παραβλέπει το ανθρωπιστικό γεγονός των εργαζόμενων Τουρκοκυπρίων στις ελεύθερες περιοχές. Έχω πειστεί, είναι Κύπριοι οι αδελφοί μας.

2 Στην βιομηχανία. Πάντως, δεν είδα μεγάλη πίεση προς τους Τουρκοκύπριους αδελφούς για να ανοίξουν τα οδοφράγματα από τις γνωστές οργανώσεις. Κάτι μεμψιμοιρίες θα έλεγα.

3 Στο δίλημμα. Αγαππτέ μου Άντροκ, τι λες θα τα βρούμε με τον Πρίγκιπ, ή να ετοιμάζεται ο Μαλάς; Του μίλησα και είναι στη διάθεση του Ανορθωτικού Κόμματος, λέει.

4 Στο φαβορί. Από τη στιγμή που ο Νικόλαος είναι ο μοναδικός δρομέας μέχρι στιγμής για την κούρσα του 2023, αυτομάτως είναι και το φαβορί. Τρέχει μόνος του. Ή όχι;

5 Στο λαχματζούν. Αρμενάκι μου, σε υποτιμά πάλιν η στράκκα, εσύ συνέχισες με τον Νίκαρο την πολιτική του γνήσιου ΔΗΚΟ και δεν χάνεις, Σουμάτзин για όλους.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / Γράφει ο **ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Όλα φτάνουν στην ώρα τους για εκείνους που ξέρουν να περιμένουν.

Μπαλζάκ, Γάλλος συγγραφέας

6 Στα μαλλιοτραβήγματα. Είναι κάποιες στιγμές μου ζηλεύω τη θέση του Healthy. Μια όμορφη ξανθιά, μια

έξυπνη μεσήλικας και μια που μαγειρεύει καλά, τρεις γυναίκες από τζάκια, σφάζονται στα πόδια του για τη θέση του βοηθού γενικού Εισαγγελέα. Το πιο

πιθανόν θα διαλέξει (όπως πάντα) την τέταρτη άσχετη της παρέας.

7 Στον φιλόδοξο. Σάκη, αν δεν ευοδωθούν οι συζητήσεις σου με τον Πρίγκιπα για να κατέβεις με το ΔΗΚΟ, ο Παναθηναϊκός τελικά ψάχνει για προπονητή. Κάνε ένα τουίτ, δεν ξέρεις καμιά φορά, τι μπορεί να προκύψει.

8 Στην αγάπη. Οι ιατροδικαστές δεν κάνουν νεκροτομές σου λέει γιατί φοβούνται τον κορωνοϊό. Προφασίζονται πως είναι «πτώμα» στην κούραση.

9 Στο πουλέν. Επιστρέφοντας στην πολιτική «κανονικότητα», και μέχρι αποδείξεως του αντιθέτου, το νέο πουλέν του προεδρικού λέγεται Κωνσταντίνος Πετρίδης. Σε σημείο που το προηγούμενο πουλέν είναι σε αμηνανία. Μέχρι αποδείξεως του αντιθέτου και αυτό.

10 Στη δικαιοσύνη. Η στήλη εδώ και χρόνια τιμά τη μνήμη της Αμαλίας Μεγαπάνου, για είκοσι χρόνια σύζυγο του Κωνσταντίνου Καραμανλή. Σήμερα είναι μια ιστορική ημέρα, αφού η «Κ» δείχνει τον προσήκοντα σεβασμό στην κυρία «Α» με μεγάλο αφιέρωμα. Αυτή είχε τουλάχιστον στυλ και έμπαινε από την κυρία είσοδο.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Αρχισυντάκτης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΛΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

**REDUCE
AND RECYCLE.**
Our plastics strategy.
lidl.com.cy/plastic

ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΜΕ ΣΤΟ **ΒΙΩΣΙΜΟ** **ΜΕΛΛΟΝ** ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ

- ✓ **Βελτιώσαμε τους δείκτες της ενεργειακής μας απόδοσης** σε όλους τους τύπους ακινήτων μας
- ✓ Εφαρμόζουμε ένα **αποτελεσματικό σύστημα διαχείρισης ενέργειας** (Πιστοποίηση κατά **ISO 50001**)
- ✓ **Αποσύραμε την πλαστική σακούλα** μίας χρήσης και εξοικονομούμε ετησίως 45 τόνους πλαστικού
- ✓ **01.01.2020 αποσύραμε πρώτοι και οριστικά τα πλαστικά μίας χρήσης** από τα καταστήματά μας
- ✓ Δεσμευτήκαμε για **20% λιγότερο πλαστικό στις συσκευασίες προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας** έως το 2025
- ✓ Στοχεύουμε σε **συσκευασίες**, στο 100% των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας, στο **μέγιστο ανακυκλώσιμες** έως το 2025

Ετοιμη η Κύπρος να συμφωνήσει ΑΟΖ με Ελλάδα

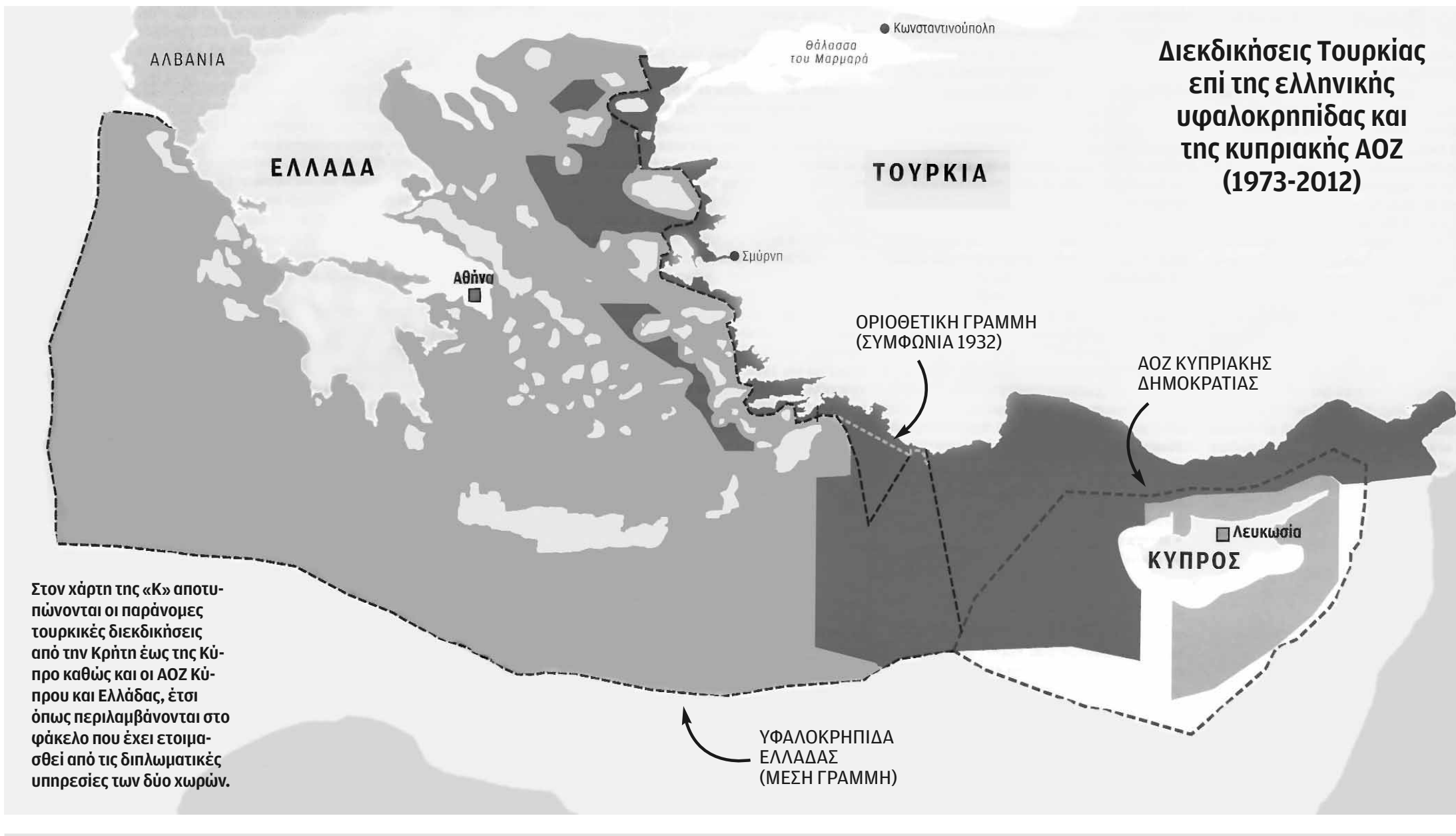
Απέναντι στο κλίμα τουρκικής έντασης οι δύο χώρες ενισχύουν τη διπλωματική τους φαρέτρα σε περιφερειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Σε περίοδο περεταιίρω όξυνσης έχουν εισέλθει, εκ νέου, οι σχέσεις Ελλάδας και Τουρκίας ένεκα των απροκάλυπτων κινήσεων της Άγκυρας, δυτικά της Κύπρου έως και την Κρήτη. Η φραστική, επί του παρόντος, επιθετική τουρκική τακτική, με εργαλείο το αμφιλεγόμενο, από πλευράς νομιμότητας, τουρκο-λιβυκό σύμφωνο, ανεβάζει επικίνδυνα τους τόνους επηρεάζοντας την σταθερότητα της ευρύτερης περιοχής της Ανατολικής Μεσογείου. Οι καθημερινές διακprüξεις αξιωματούχων της Άγκυρας, να επεκτείνουν τις βλέψεις τους προς δυσμάς και εντός της ελληνικής υφαλοκρηπίδας, προοιωνίζονται μια δύσκολη περίοδο που αγγίζει το σύνολο της περιοχής και παρακολουθείται με ιδιαίτερη προσοχή. Με την ελληνική πλευρά να βρίσκεται σε κατάσταση αυξημένης εγρήγορσης, σε όλα τα επίπεδα, από τον Έβρο έως και την Ανατολική Μεσόγειο, η Κύπρος παρακολουθεί με ιδιαίτερη προσοχή τα όσα τεκταίνονται στην περιοχή, υπό το πρίσμα μετατόπισης της έκρυθμης κατάστασης προς ανατολάς. Σε στενή επαφή με την Αθήνα, οι δύο πλευρές προλείνουν το έδαφος των επόμενων κινήσεων, έχοντας ως βάση το χειρότερο σενάριο. Απέναντι στους τουρκικούς λεονταρισμούς προκύπτει ως επιτακτική ανάγκη, η περαιτέρω διπλωματική θωράκιση των δύο χωρών, σε διμερές, περιφερειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Ήδη στην Αθήνα καταγράφεται έντονη κινητικότητα προς πάσα κατεύθυνση για χρονίζουσες εκκρεμότητες της ελληνικής διπλωματίας, που έχουν να κάνουν με ζητήματα καθορισμού κυριαρχικών ζητημάτων όπως είναι Οικονομικές Ζώνες με κράτη της περιοχής. Μία εκκρεμότητα η οποία περιλαμβάνει και την Κυπριακή Δημοκρατία και την απουσία συμφωνίας οριοθέτησης ΑΟΖ, μεταξύ των δύο χωρών. Ένα ζήτημα που τη δεδομένη στιγμή κάνει επιτακτική επανεμφάνιση, με την Κύπρο να εμφανίζεται πανέτοιμη, ακόμα και αύριο, όπως χαρακτηριστικά λένε πηγές με γνώση των όσων τεκταίνονται, να κλείσει την εκκρεμότητα με την υπογραφή της σχετικής συμφωνίας.

Η συμφωνία

Η απουσία συμφωνίας οριοθέτησης ΑΟΖ, μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας για όσους παρακολουθούν

Η κυπριακή πλευρά, μετά τις τουρκικές προκλήσεις, είχε προχωρήσει τις διαδικασίες με την ελληνική για την ετοιμασία του σχετικού φακέλου οριοθέτησης ΑΟΖ των δύο χωρών. Και ενώ η Κύπρος προχώρησε με την κατάθεση συντεταγμένων, δεν έπραξε το ίδιο η ελληνική κυβέρνηση.

στενά τις γεωπολιτικές διεργασίες της περιοχής, είναι ένα αποτύπωμα της πάγιας ελληνικής τακτικής να μην διαταράξει τα νερά σε σχέση με την Τουρκία. Ωστόσο, ενώπιον των τετελεσμένων που προσπαθεί

να επιβάλει στην ευρύτερη περιοχή η Τουρκία, και στη Λευκωσία αυξάνονται οι φωνές, διπλωματικές και μη, που υποστηρίζουν πως η πολιτική του κατευνασμού δεν απέδωσε τα αναμενόμενα και πως οι δύο χώρες θα πρέπει να προχωρήσουν αμέσως στην οριοθέτηση των περιοχών κυριαρχίας τους, επί της θαλάσσης, υπό το πρίσμα ότι μια ενδεχόμενη συμφωνία θα ενισχύσει, τα μέγιστα, τα διπλωματικά όπλα απέναντι στην τουρκική επιθετικότητα. Στο πνεύμα αυτό η Λευκωσία, όπως έλεγαν πηγές της «Κ» στην κυπριακή πρωτεύουσα, είναι πανέτοιμη να κάνει το επόμενο βήμα, επεκτείνοντας το πλέγμα νομιμότητας επί της θαλάσσης, προς δυσμάς και στην πλευρά της Ελλάδας. Η Κύπρος, όπως λέγεται έντονα το τελευταίο διάστημα, είναι έτοιμη ανά πάσα στιγμή να συμφωνήσει και να υπογράψει με την Ελλάδα τον καθορισμό ΑΟΖ, θέμα για το οποίο έχει γίνει προεργασία, αλλά

τελικά κατέληξε στις ελληνικές καλές των Αθηνών. Οι ίδιες πηγές θεωρούν πως τα όσα διαδραματίζονται, από το χερσαίο χώρο του Έβρου έως και την περιοχή της Κύπρου, καταρρίπτουν την διστακτικότητα της ελληνικής πλευράς, το προηγούμενο διάστημα.

Ετοιμος ο φάκελος

Κυπριακές πηγές που μίλησαν στην «Κ», υποστηρίζουν μάλιστα πως ο σχετικός φάκελος οριοθέτησης ΑΟΖ μεταξύ των δύο χωρών είναι έτοιμος από την περίοδο που το τουρκικό ερευνητικό σκάφος «Μπαρπαρός», έκανε την εμφάνισή του εντός της κυπριακής ΑΟΖ. Από τότε και μετά οι δύο χώρες ξεκίνησαν τη σχετική προεργασία. Οι πληροφορίες της «Κ» επιμένουν ότι οι τεχνοκράτες των δύο χωρών, ολοκλήρωσαν το σχετικό φάκελο και αυτό προκύπτει και από τις συντεταγμένες που κατέθεσε η Κυπριακή Δημοκρατία, στα Ηνωμένα

Έθνη στις 7 Μαΐου 2019 για δυτικά και βόρεια της Κύπρου μετά και την εισβολή του «Φατίχ». Στο χάρτη που κατέθεσε η Λευκωσία ένα έμπειρο μάτι διακρίνει ευκρινέστερα, τη λογική κατάθεσης των συντεταγμένων, και πως η Κυπριακή Δημοκρατία άφησε έδαφος για μελλοντική διαπραγμάτευση και συμμαχία με την Ελλάδα, που στην ουσία ανακόπτει διπλωματικά και νομικά τις παράνομες τουρκικές διεκδικήσεις.

Με Αίγυπτο

Εν αντιθέσει με την περίπτωση της Κύπρου όπου ο φάκελος μπήκε σε κάποια συρτάρια στην Αθήνα, η ελληνική πλευρά προσπαθούσε και σε κάποιες περιπτώσεις πιέζε διακριτικά, προκειμένου να συμφωνήσει στις θαλάσσιες ζώνες με την Αίγυπτο. Στην περίπτωση αυτή, οι διπλωματικές πληροφορίες επιμένουν πως η διστακτική πλευρά ήταν η Αιγυπτιακή, η οποία αρχές

της παρούσας δεκαετίας προφανώς δεν ήταν διατεθειμένη να διατάξει τις ισорροπίες με την Τουρκία. Οι ίδιες διπλωματικές πηγές εντοπίζουν πως στην παρούσα φάση το υπόβαθρο πολιτικής του Καΐρου στο θέμα με την ΑΟΖ δεν υφίσταται, ένεκα της εμπλοκής της Τουρκίας με το καθεστώς της Τρίπολης, κάτι που θα πρέπει να εκμεταλλευτεί η Αθήνα. Οι όποιες διαφορές έχουν απομείνουν στο τραπέζι των διαβουλεύσεων, Ελλάδας – Αιγύπτου, εκτιμάται ότι θα υπερπηδηθούν στο ανώτατο πολιτικό επίπεδο των δύο χωρών. Παρά το γεγονός ότι η απουσία συμφωνίας Ελλάδας – Αιγύπτου δεν λειτουργεί αποτρεπτικά, ώστε Κύπρος και Ελλάδα να συμφωνήσουν σε οριοθέτηση ΑΟΖ, δεν αποκλείεται από διπλωματικούς κύκλους η επίτευξη συμφωνίας Αθηνών – Καΐρου, να συνοδεύεται και από την ανακοίνωση συμφωνίας Αθηνών – Λευκωσίας για λόγους τακτικής αλλά και ουσίας.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ / Του ΚΥΡΙΑΚΟΥ Ν. ΠΟΧΑΝΗ

Η αναδημιουργία Ζωνών Επιρροής και η Τουρκία

Στην προσπάθεια προσέγγισης αυτού του θέματος, η μελέτη θα πρέπει να στηριχθεί σε ενδείξεις οι οποίες όμως είναι σοβαρές. Μία, λοιπόν, ένδειξη, που κατά την άποψή μου επηρεάζει την αναδημιουργία των ζωνών επιρροής, παγκοσμίως και ως εκ τούτου και της περιοχής μας, είναι αυτή που αφορά στην εν γένει στάση των ΗΠΑ. Μία στάση την οποία θα ήθελα να θέσω υπό μορφή ερωτημάτων: Οδηγούνται οι ΗΠΑ σε μια μορφή απομονωτισμού. Είναι ο πρόεδρος Τραμπ, ένας «νέος» Αντρίου Τζάκσον. Ποιοι είναι οι λόγοι που η υπερδύναμη, με τη συνεχή καχυποψία προς όλους τους άλλους, κυρίως τους συμμάχους της και τον υπερπροστατευτισμό της για την ίδια, δημιουργεί αργά και σταθερά ένα χάσμα μεταξύ αυτής και των λοιπών. Αυτά τα ερωτήματα θα πρέπει να απαντηθούν από διεθνολόγους και ειδικούς επί του θέματος. Οι ενδείξεις, όπως η αποχώρηση των ΗΠΑ από Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική, υπάρχουν και ως εκ τούτου θα ασχοληθώ με τα αποτελέσματα του φαινομένου και κυρίως με αυτά που παρουσιάζονται στην περιοχή μας, στην Αν. Μεσόγειο και στη Μέση Ανατολή.

Απότοκο, λοιπόν, της πιο πάνω ένδειξης/εξέλιξης, είναι η αμφισβήτηση των ΗΠΑ, στις υπόψη πε-

ριοχές, από τρεις δυνάμεις, οι οποίες, μέσω αυτής της αμφισβήτησης, προσπαθούν να αναδημιουργήσουν τις ζώνες επιρροής τους. Αυτές οι δυνάμεις είναι, η Ρωσία, το Ιράν και η Κίνα. Η ενεργή εμπλοκή των δύο πρώτων σε διαμάχες πλησίον των συνόρων τους (Αφγανιστάν, Ιράκ, Συρία, Υεμένη, Λιβύη), οι ρωσικές βλέψεις μέσω των, CSTO (Collective Security Treaty Organization) και EAEU (EurAsian Economic Union), η ολοένα αυξανόμενη δύναμη της Κίνας, με τις επιδιώξεις της πλησίον των συνόρων της και παραβιάσεις του Διεθνούς Δικαίου, στις θαλάσσιες ζώνες, αλλά και τις βλέψεις της μέσω του BRI (Belt and Road Initiative) μιας στρατηγικής ανάπτυξης που διέρχεται και από τη Δυτική Ασία (Μ. Ανατολή), αποτελούν τα κύρια δείγματα των γεωπολιτικών βλέψεων αυτών των κρατών.

Είναι σε θέση η Ουάσιγκτον να αντιμετωπίσει αυτές τις προκλήσεις ή ακόμα περισσότερο, θέλει. Όπως φαίνεται, οι τοπικές συγκρούσεις για επιβολή ζωνών επιρροής θα ενταθούν εντός της δεκαετίας και ως εκ τούτου οι ΗΠΑ θα πρέπει να προσαρμοστούν με τις συνθήκες της νέας γεωπολιτικής πραγματικότητας. Θα πρέπει να επιλέξουν δηλαδή μεταξύ της δυναμικής παρέμβασης/ανάμειξης και της ρεαλιστικής πολιτικής, απαλλαγμένης

από «Πιστεύω» δόγματα και ηθική, αλλά βασισμένη σε πρακτικές λύσεις, κάτι που όπως φαίνεται, τείνει να επικρατήσει. Ένα άλλο κρίσιμο ερώτημα είναι κατά πόσο η Ουάσιγκτον διαθέτει τα κατάλληλα εργαλεία προκειμένου να περιορίσει ή να ανακόψει αυτή την αναδυόμενη αναδημιουργία και επέκταση των ζωνών επιρροής των υπόψη δυνάμεων. Φαίνεται ότι υπάρχουν, αλλά πρέπει να τα αξιοποιήσει. Τα εργαλεία αυτά ονομάζονται, εξωτερική πολιτική και διαθέσιμοι σύμμαχοι. Σε αυτό το σημείο και στην περιοχή μας, μπαίνει στο παιχνίδι, ο παράγοντας Τουρκία. Μία ανερχόμενη περιφερειακή δύναμη που κατά την άποψή μου και γεωπολιτική στρατηγική, που μπορεί να την υποστηρίξει στρατιωτικά, διαθέτει και βούληση να καταστεί ο κυριότερος παίκτης σε μια ευρεία περιοχή που η ίδια θεωρεί «ζωνικής σημασίας» και ονομάζει «περιοχή άμυνας», έχει. Τα γεγονότα «μιλούν» από μόνα τους και δυστυχώς δεν αποτελούν ενδείξεις, παρόλο που οι δυτικές δυνάμεις, πολλές φορές, δεν τις αποδίδουν ρεαλιστικές φιλοδοξίες. Αν δούμε γεωγραφικά τον παράγοντα Τουρκία θα διαπιστώσουμε ότι τα πράγματα δεν είναι και τόσο απλά. Τόσον η Μεσόγειος όσον και η Μαύρη Θάλασσα αλλά και σε ό,τι αφορά στο έδαφος, η Συρία, το Ιράκ, η Γεωργία, η Αρ-

Η Τουρκία έχει πάρει μεν, τα εύσημα από τις ΗΠΑ και το NATO για τις εξελίξεις στη Λιβύη, έχει όμως πολύ δρόμο ακόμα να διανύσει. Το σίγουρο όμως είναι ότι ακολουθεί με επιμονή τη δυναμική της ατζέντα και αυτό πρέπει να μας προβληματίσει σοβαρά.

μενία και το Ιράν στα ανατολικά και τα Βαλκάνια στα δυτικά, δεν μπορεί να ισχυριστεί κάποιος ότι αποτελούν μια ρόδινη και ισοζυγισμένη γεωπολιτική κατάσταση περίξ των συνόρων της.

Οι δυναμικές επεμβάσεις της, στη Συρία και στη Λιβύη, με κύριο «συνεργάτη» αλλά και κύριο αντίπαλο της, αντίστοιχα, τη Ρωσία, χωρίς να έχουν έλθει μέχρι στιγμής σε άμεση και δυναμική σύγκρουση μεταξύ τους, φαίνεται ότι έχουν πείσει τους Δυτικούς συμμάχους της και περισσότερο την Ουάσιγκτον, ότι αποτελεί ένα εργαλείο ανακαίτησης και περιορισμού των προθέσεων της Ρωσίας σε σχέση με την αναδημιουργία των ζωνών

επιρροής της τελευταίας. Αυτό το γεγονός, από τη μία, έχει πείσει τις ΗΠΑ ότι επενεργεί προς το συμφέρον τους και από την άλλη προς το συμφέρον της Τουρκίας, η οποία, όπως γίνεται πλέον φανερό, διεκδικεί τον ρόλο τους (ΗΠΑ) στην περιοχή. Οι τελευταίες δε, εξελίξεις στη Λιβύη όπου μετά την εξισορρόπηση της κατάστασης που έχει πετύχει η Τουρκία, έχει αυξήσει τις προοπτικές συνεργασίας της με τη Ρωσία σε αυτή τη χώρα κάτι που η τελευταία φαίνεται να προωθεί. Με αυτόν τον τρόπο, εδραιώνει τη θέση της στη χώρα αυτή της Βόρειας Αφρικής Τα πράγματα όμως στη περιοχή της Συρίας ίσως να είναι πιο περίπλοκα. Όπως έχουμε προαναφέρει, οι ΗΠΑ φαίνεται ότι αποχωρούν από τη Μέση Ανατολή. Εκεί όμως, δεν «παίζει» μόνο η Ρωσία αλλά και το Ιράν το οποίο, παρ' όλες τις κυρώσεις και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει από τη Δύση, ακολουθεί δυναμικά την ατζέντα του για την επέκταση της ζώνης επιρροής του. Σε αυτό το μέτωπο, η Τουρκία θα πρέπει να αντιμετωπίσει ένα σοβαρό δίλημμα. Απόθνηση του Ιράν και της Χεζμπολάχ από Ιράκ και Συρία, κάτι που θα χαροποιούσε τους Δυτικούς συμμάχους της, αλλά και το Ισραήλ από το οποίο, ειρήσθω εν παρόδω, αναμένεται να δούμε αν υπάρχει σκέψη για ομαλοποίηση των σχέ-

σεών του και τοποθέτηση πρέσβη στην Άγκυρα, ή συνέχιση της μέχρι σήμερα πολιτικής της. Η πρώτη επιλογή θα της προσδώσει ιδιαίτερα οφέλη και θα της επιτρέψει, τη συνέχιση της υλοποίησής του διακηρυγμένου δόγματος της «Γαλάζιας Πατρίδας» και του ενεργειακού της προγράμματος, ανεόχλητη με ό,τι σημαίνει αυτό για την Κύπρο και την Ελλάδα. Το πολύ να βρίσκεται κάθε τόσο, αντιμέτωπη με, άνευ πρακτικής σημασίας, διακprüξεων και προτροπών από την Ε.Ε. και τις ΗΠΑ, αλλά ως εκεί. Η δεύτερη επιλογή θα σημαίνει γι' αυτήν μια αργή και σταθερή φθορά. Η πρώτη επιλογή διευκολύνει τους Δυτικούς συμμάχους και την ίδια, σε ό,τι αφορά στην επαναφορά της και γιατί όχι στη λύση των οικονομικών της προβλημάτων. Βέβαια, και τα δύο μέτωπα είναι ανοικτά και τίποτε δεν έχει εξασφαλισθεί ακόμα. Η Τουρκία έχει πάρει μεν, τα εύσημα από τις ΗΠΑ και το NATO για τις εξελίξεις στη Λιβύη, έχει όμως πολύ δρόμο ακόμα να διανύσει. Το σίγουρο, όμως, είναι ότι ακολουθεί με επιμονή τη δυναμική της ατζέντα και αυτό πρέπει να μας προβληματίσει σοβαρά.

Ο κ. Κυριάκος Ν. Ποχάνης είναι αρχιπλοίαρχος (εα) Π.Ν. (πρώην Διοικητής Κυπριακού Ναυτικού).

Κρίσιμος Σεπτέμβριος στις σχέσεις με Τουρκία

«Καύσωνα διαρκείας» αναμένει η Αθήνα

Των **Κ. Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ - ΒΑΣ. ΝΕΔΟΥ**

Σε πορεία αντιστροφής μέτρησης 86 ημερών μέχρι τον Σεπτέμβριο, όταν και αναμένεται η Αγκυρα να στείλει πλοίο που θα πραγματοποιήσει σεισμικές έρευνες σε περιοχές που έχουν οριοθετηθεί με βάση το τουρκολιβυκό μνημόνιο, κινούνται οι ελληνοτουρκικές σχέσεις. Η Αθήνα κάνει αυτό τον υπολογισμό με βάση τις 90 ημέρες που συνήθως απαιτούνται από την ημέρα δημοσίευσης των αιτημάτων της τουρκικής κρατικής εταιρείας πετρελαίου ΤΡΑΟ και την υλοποίησή τους. Αυτή τη φορά οι έρευνες αφορούν 24 οικόπεδα που ήδη έχουν διαχωριστεί και εκτείνονται από τα βόρεια της Ρόδου μέχρι τα νοτιοανατολικά της Κρήτης. Παρά το τρίμηνο που εκτιμάται ότι θα χρειαστεί με βάση τις προβλέψεις της τουρκικής γραφειοκρατίας, η Αθήνα είναι προετοιμασμένη για το ενδεχόμενο ενός «καύσωνα διαρκείας» στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, καθώς η Αγκυρα επαναφέρει στο προσκήνιο την ευθεία αμφισβήτηση κυριαρχικών δικαιωμάτων της χώρας και απειλεί να ανοίξει και πάλι τη στρόφιγγα των μεταναστευτικών ροών στα νησιά του Αιγαίου και τον Εβρο. Η Αθήνα αναμένει τις επόμενες κινή-

σεις του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν μετά τη δημοσίευση στην εφημερίδα της κυβερνήσεως των οικοπέδων που αποτυπώνουν τις διεκδικήσεις της Αγκυρας, με βάση το τουρκολιβυκό μνημόνιο, καθώς φθάνουν σε απόσταση έξι ναυτικών μιλίων από τα ελληνικά νησιά.

Σενάρια αντιδράσεων

Προκειμένου το τουρκικό ΦΕΚ με τα αιτήματα της ΤΡΑΟ να τεθεί σε ισχύ, με βάση τη νομοθεσία της γειτονικής χώρας, απαιτούνται τρεις μήνες, οπότε κρίσιμος μήνας θεωρείται ο Σεπτέμβριος. Η ελληνική κυβέρνηση προετοιμάζεται για όλα τα πιθανά σενάρια αντίδρασης, αναλόγως με τον τρόπο και τον χώρο που θα κινηθεί η Τουρκία, όταν, όπως αναμένεται, στείλει ερευνητικό σκάφος σε κάποιο από τα οικόπεδα που διεκδικεί. Σύμφωνα με πληροφορίες, κυρίαρχη εκτίμηση είναι ότι η Αγκυρα θα επιλέξει μια περιοχή ανοιχτά –και όχι στα έξι μίλια– της Κρήτης. Οπως λέγεται, με αυτό τον τρόπο θα επιχειρήσει να «γκριζάρει» την περιοχή και να περάσει το «μήνυμα» ότι το μνημόνιο με τη Λιβύη εφαρμόζεται, χωρίς να διακινδυνεύσει μια «υπερβολική αντίδραση»

Με την αποστολή φρεγατών, καθώς και με την επιδίωξη διεξαγωγής διεθνών ασκήσεων στην περιοχή όπου η Τουρκία θα στείλει ειδικό πλοίο για σεισμικές έρευνες, σχεδιάζει να αντιδράσει η Αθήνα.

Η Αγκυρα αναμένεται να στείλει πλοίο για σεισμικές έρευνες σε περιοχή νοτιώς της Κρήτης, με βάση το τουρκολιβυκό μνημόνιο.

από πλευράς Ευρωπαϊκής Ένωσης, την οποία έχει πλέον μεγαλύτερη ανάγκη λόγω και των πιέσεων που δέχεται η τουρκική οικονομία. Κατά τις ίδιες πηγές είναι αυτονόητο ότι η Αθήνα θα αντιδράσει με την αποστολή φρεγατών στην περιοχή, ενώ στο παρασκήνιο βρίσκονται σε εξέλιξη διαβουλεύσεις –κυρίως με τη Γαλλία– ώστε τη συγκεκριμένη περίοδο να υπάρξει και διεθνής παρουσία στην περιοχή, ενδεχομένως στο πλαίσιο ασκήσεων. Επιπλέον, η Αθήνα προετοιμάζεται για τη μορφή που

θα λάβει η τουρκική κινητικότητα στην πλευρά που, με βάση το τουρκολιβυκό μνημόνιο, «ανήκει» στη Λιβύη, δηλαδή στα νότια της Κρήτης. Μετά και τις κοινές δηλώσεις του κ. Ερντογάν και του πρωθυπουργού της Λιβύης Φαγέζ αλ Σαράζ από την Αγκυρα την περασμένη Πέμπτη, κατέστη σαφές ότι το επόμενο χρονικό διάστημα επικίνδυνες έρευνες και στα νότια της Κρήτης. Μάλιστα, με βάση το χρονοδιάγραμμα των ερευνών της ΤΡΑΟ, είναι σαφές ότι ήδη από τον Αύγουστο θα είναι διαθέσιμα για έρευνες τόσο το «Μπαρμπάρος» όσο και το «Ορούτς Ρέις».

Εκλείσαν οι δίαυλοι

Την κατάσταση επιβαρύνει η ουσιαστική έλλειψη διαύλου επικοινωνίας ανάμεσα στην Αθήνα και τον κ. Ερντογάν. Καλά πληροφορημένες πηγές αναφέρουν ότι μέσω των ΗΠΑ υπήρξε μια προσπάθεια έστω δημιουργίας ενός διαύλου σε στρατιωτικό επίπεδο,

πλην του διπλωματικού σε επίπεδο πρεσβειών σε Αθήνα και Αγκυρα. Στο Μέγαρο Μαξίμου υπάρχει ισχυρή βούληση για διάλογο με την Αγκυρα, ιδιαίτερα στην παρούσα φάση κατά την οποία ο κ. Μπτσότσκς είναι πολιτικά κυρίαρχος, ωστόσο από την πλευρά της Τουρκίας δεν υπάρχει κανένα τέτοιο σήμα. Τις δυσκολίες ενισχύει το πολύ αρνητικό κλίμα για τον κ. Ερντογάν στο εσωτερικό, ίσως το χειρότερο δυνατό από το 2002. Η διαχείριση της πανδημίας και η κακή οικονομική κατάσταση φαίνεται ότι έχουν πλέον σοβαρές επιπτώσεις στο πολιτικό προφίλ του κ. Ερντογάν, ο οποίος εμφανίζεται να υπολείπεται έναντι του δημάρχου της Κωνσταντινούπολης Εκρέμ Ιμάμογλου. Η καταγραφή της δημοσκοπικής κόπωσης του κ. Ερντογάν τους τελευταίους μήνες φαίνεται, πάντως, ότι λειτουργεί προς όφελος ακόμα και ακροδεξιών, εθνικιστικών κομμάτων όπως το ΙΥΙ της Μεράλ Ακσενέρ.

Συμφωνίες για τις ΑΟΖ

Η Αθήνα παραμένει, επίσης, σε διαρκή συναγερμό για την πιθανότητα η Αγκυρα να ανοίξει εκ νέου τα σύνορα στον Εβρο και στα νησιά. Υπάρχουν ανησυχητικές ενδείξεις, ωστόσο υπάρχει την ίδια στιγμή η υψηλότερη δυνατή ετοιμότητα προκειμένου να νησιά και ο Εβρος να μη βρεθούν προ δυσάρεστων εκπλήξεων. Σε διπλωματικό επίπεδο, η προτεραιότητα της Αθήνας επικεντρώνεται στη συνάντηση του υπουργού Εξωτερικών Νίκου Δένδια την Τρίτη με τον Ιταλό ομόλογό του Λουίτζι ντι Μάιο, όπου και αναμένεται ότι θα ολοκληρωθεί η συμφωνία για την οριοθέτηση ΑΟΖ με την Ιταλία. Ουσιαστικά η συμφωνία είναι έτοιμη τον τελευταίο μήνα και λείπουν μόνο οι πολιτικές, εκατέρωθεν, αποφάσεις προκειμένου να κλείσει. Λίγο περισσότερο περίπλοκη είναι η κατάσταση στις χρονίζουσες διαπραγματεύσεις με το Κάιρο για τον ίδιο λόγο. Οι διαπραγματεύσεις για την οριοθέτηση ΑΟΖ με βάση την επήρεια των Δωδεκανήσων πλην του Καστελλόριζου δεν είναι νέες. Ωστόσο στην Αθήνα υπάρχει ελπίδα πως η ενίσχυση του ρόλου της Τουρκίας στη Λιβύη, ως εκ τούτου και των Αδελφών Μουσουλμάνων οι οποίοι στηρίζουν την κυβέρνηση Σαράζ, θα ωθήσει την Αίγυπτο στην αναθέρμανση των διαπραγματεύσεων, επιτυχής κατάληξη των οποίων θα δημιουργούσε πρακτικά μια συμφωνία που θα ακύρωνε το τουρκολιβυκό μνημόνιο στην πράξη.

ΑΠΟΣΥΡΣΗ ΤΩΡΑ!

www.kia.com.cy

κ1α

No1 αυτοκινητοβιομηχανία σε πωλήσεις καινούργιων οχημάτων για το 2019 στην Κύπρο!

Σχέδιο Απόσυρσης της KIA

Στην KIA παίρνουμε το παλιό σας αυτοκίνητο άνω των 15 χρόνων*, ανεξαρτήτως μάρκας και μοντέλου, και σας δίνουμε τη μοναδική ευκαιρία να αποκτήσετε οποιοδήποτε μοντέλο της KIA διαλέγοντας από τη μεγάλη γκάμα ετοιμοπαράδοτων οχημάτων.

* Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

με όφελος
μέχρι €2000!

Η KIA είναι η μοναδική αυτοκινητοβιομηχανία που προσφέρει **7 χρόνια εργοστασιακής εγγύησης** σε όλα της τα μοντέλα που καλύπτει και τα **ηλεκτρονικά μέρη** του οχήματος.

LG
LOUTSIOS GROUP

ΛΕΜΕΣΟΣ: Τ: 25 576576, **ΛΕΥΚΩΣΙΑ:** Τ: 22 464834, **ΛΑΡΝΑΚΑ:** Τ: 24 635125 info@loutsiosgroup.com

The Power to Surprise

Ρωσία και Τουρκία «μοιράζονται» τη Λιβύη

Προβληματισμός για ενδεχόμενο διαμελισμό της χώρας την ώρα που η Ε.Ε. στερείται συνοχής-στρατηγικής έναντι στη σύρραξη

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Πριν από λίγα εικοσιτετράωρα, την διεθνή επικαιρότητα απασχόλησε η πληροφορία ότι η Διοίκηση των Δυνάμεων των ΗΠΑ στην Αφρική εντόπισε ρωσικά μαχητικά αεροπλάνα τα οποία είχαν φτάσει μέχρι και το ανατολικό κομμάτι της Λιβύης. Η εν λόγω περιοχή βρίσκεται υπό τον έλεγχο των δυνάμεων του στρατάρχη Χαφτάρ οι οποίες έχουν ως έδρα την Βεγγάζη. Οι αμερικανικές δυνάμεις διαπίστωσαν ότι συνολικά 14 πολεμικά αεροσκάφη της Ρωσίας πέταξαν πάνω από αεροπορικές βάσεις που ελέγχονται από τις δυνάμεις της Ανατολικής Λιβύης. Την πληροφορία επιβεβαιώνουν πλέον και άλλες χώρες και κυρίως οι στρατιωτικοί παράγοντες των χωρών που λαμβάνουν μέρος στην εμφύλια σύρραξη της Λιβύης.

Υπενθυμίζεται ότι ο Χαφτάρ ελέγχει από το 2014 την Βεγγάζη και έχει αναπτύξει σταδιακά την ακτίνα δράσης του σε πολλές περιοχές της Λιβύης. Ο πρώην αξιωματικός του στρατού του Μουαμάρ Καντάφι και για χρόνια εξόριστος στις ΗΠΑ επιχειρεί από τον Απρίλιο του 2019 να καταλάβει την πρωτεύουσα Τρίπολη, σκοντάφτοντας στην αντίσταση του άξονα που αποτελείται από τη διεθνώς αναγνωρισμένη κυβέρνηση της χώρας, την Τουρκία και το Κατάρ. Παρ' όλα αυτά οι νέες πληροφορίες δείχνουν ότι η ενίσχυση των ρωσικών δυνάμεων στο ανατολικό κομμάτι της χώρας είναι πιθανόν να αποτελέσει έναν «game-changer» παράγοντα. Οι αναλυτές συμφωνούν στο γεγονός ότι η Ρωσία σπεύδει να γλυττώσει τις δυνάμεις της Ανατολικής Λιβύης από τα χειρότερα και να σταθεροποιήσει την κατάσταση στο υπόλοιπο της χώρας. Η συγκεκριμένη κίνηση της Μόσχας δεν αποκλείεται το επόμενο διά-

Η εγκατάσταση δεκάδων ρωσικών μαχητικών αεροσκαφών στην Ανατολική Λιβύη εντείνει την αγανάκτηση των ΗΠΑ για την ανάπτυξη της ακτίνας δράσης της Ρωσίας στην Αν. Μεσόγειο.

στημα να ανοίξει τον δρόμο για μια νέα «μοιρασιά» στη Λιβύη, παρόμοια με αυτήν που επιχειρείται στη Συρία. Στην όλη εξέλιξη, η Ευρωπαϊκή Ένωση εμφανίζεται για μια ακόμη φορά κατακερματισμένη και με τις συνιστώσες της να οχυρώνονται πίσω από τα συγκρουόμενα συμφέροντά τους.

Η εμπλοκή της Ρωσίας

Ως γνωστόν η στρατιωτική εμπλοκή της Τουρκίας στον πόλεμο της Λιβύης εντατικοποιήθηκε πριν από περίπου ένα χρόνο. Τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη και οι σύμμαχοι της Άγκυρας κατάφεραν να αλλάξουν τις ισορροπίες στην Λιβύη, υπέρ της Τρίπολης. Η εν λόγω εξέλιξη άνοιξε τον δρόμο για το περίφημο σύμφωνο Άγκυρας-Τρίπολης στα τέλη του 2019 το οποίο αμφισβητείται από μια σειρά χωρών της Ανατολικής Μεσογείου. Την περίοδο λοιπόν που η Τουρκία σταθεροποιούσε το μέτωπο της Τρίπολης και γλίτωνε την διεθνώς αναγνωρισμένη κυβέρνηση της Λιβύης από την ολική κατάρρευση, η Ρωσία βρέθηκε στο πλευρό του στρατάρχη Χαφτάρ. Ο στενός συνεργάτης του Ρώσου προέδρου, Γεβγκένι Πριγκοζίν, ανέπτυξε τους μισθοφόρους της ρωσικής παραστρατιωτικής ομάδας «Wagner» στην Λιβύη. Την ίδια περίοδο, η

Η Άγκυρα προσεγγίζει θετικά το κλίμα ασυνεννοησίας στην Ε.Ε. και ελπίζοντας να προσεγγίσει τις «συνεργάσιμες» ευρωπαϊκές δυνάμεις, μαζί με τις οποίες θα προσπαθήσει να τροποποιήσει τις ισορροπίες στην Ανατ. Μεσόγειο.

Μόσχα παρείχε διπλωματική και υλική υποστήριξη στην Βεγγάζη, μαζί με τις Γαλλία, Αίγυπτο, Σαουδική Αραβία και Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Το τελευταίο διάστημα διάλογο με τον Στρατάρχη ανέπτυξαν και άλλες χώρες όπως η Ελλάδα και η Συρία. Οι τελευταίες πληροφορίες θέλουν την Ρωσία να ανοίγει μια νέα σελίδα στην συνεργασία της με τη Βεγγάζη παρά τις πρόσφατες αποτυχίες των δυνάμεων Χαφτάρ, ο οποίος πρόσφατα ανακοίνωσε ότι αναλαμβάνει την τύχη ολόκληρης της χώρας στα χέρια του. Η εγκατάσταση δεκάδων ρωσικών μαχητικών αεροσκαφών στην ανατολική Λιβύη εντείνει την αγανάκτηση των ΗΠΑ για την ανάπτυξη της ακτίνας δράσης της Ρωσίας στην Ανατολική Μεσόγειο. Η Μόσχα έχει κατορθώσει μέσα σε μια πενταετία να επεκτείνει την επιρροή της στη Συρία και τη Λιβύη, γεγονός που επιφυλάσσει μεγάλο αντίκτυπο για τα διπλωματικά,

ενεργειακά, και γεωστρατηγικά δεδομένα της χώρας.

Λιβύη... μια νέα Συρία;

Η δυναμική είσοδος της Ρωσίας στον εμφύλιο της Λιβύης προβληματίζει εξίσου και την διεθνώς αναγνωρισμένη κυβέρνηση της Τρίπολης. Το συγκεκριμένο μέτωπο, όπως έχουμε αναφέρει υποστηρίζεται ενεργά από Τουρκία, Κατάρ και μισθοφόρους της Συρίας και παρασκηνιακά από χώρες όπως η Βρετανία και η Ιταλία. Διεθνείς αναλύσεις επισημαίνουν με την ολοένα και μεγαλύτερη ανάπτυξη ξένων στρατευμάτων και μισθοφόρων στα εδάφη της Λιβύης, η πλούσια σε ενεργειακά κοιτάσματα χώρα, πάει όλο και περισσότερο να μοιάσει Συρία. Στο πλαίσιο αυτό οι ισχυρές περιφερειακές δυνάμεις μπαίνουν στο λιβυκό εμφύλιο στοχεύοντας να εξασφαλίσουν προνομιακή πρόσβαση στα ενεργειακά κοιτάσματα και στο επικερδές εγχείρημα της

ανοικοδόμησης της Λιβύης. Οι συγκεκριμένες εξελίξεις λογικά θα οδηγήσουν αργά ή γρήγορα στον διαμελισμό της χώρας. «Ο Χαφτάρ ποτέ δεν είπε τη λέξη 'δικοτόμηση' και πάντα επέμενε σε μια ενωμένη Λιβύη, αλλά αυτή του η πρόθεση μπορεί να μην υλοποιηθεί», προειδοποιεί ο αραβικός καταγωγής καθηγητής Μουσταφά Φετούρι, ο οποίος προσθέτει για το συγκεκριμένο ζήτημα ότι «Ο Χαφτάρ είναι απίθανο να απαιτήσει δημοσίως να γίνουν ανεξάρτητο κράτος οι περιοχές που τελούν υπό τον έλεγχό του. Θα προτιμούσε να αναδειχθεί το εν λόγω αποτέλεσμα ως η νέα ντε φάκτο πραγματικότητα». Την ιδέα της δικοτόμησης της Λιβύης ασπάζονται και οι συντηρητικοί κύκλοι στην Ουάσιγκτον.

Όπως αναφέρει ο Ted Galen Carpenter από το «Cato Institute» η ιδέα της δικοτόμησης της Λιβύης δεν είναι και τόσο κακή. «Η Λιβύη είναι ένα κλασικό παράδειγμα μιας τεχνητής χώρας την οποία δημιούργησε μια ευρωπαϊκή αποικιακή δύναμη από διαφορετικά συστατικά. Η δικοτόμησης της σε δύο -ή περισσότερες- κυρίαρχες χώρες δεν θα ήταν ένα κακό αποτέλεσμα. Η πραγματικότητα είναι ότι οι τρεις κύριες περιφέρειες της Λιβύης έχουν πολύ λίγα κοινά, εθνικά ή οικονομικά. Οι Ηνωμένες Πολιτείες και η υπόλοιπη διεθνής κοινότητα πρέπει να αποφύγουν τον πειρασμό να συμμετέχουν εκ νέου στις υποθέσεις της Λιβύης. Δεδομένου της ζημιάς που προκάλεσε η αρχική παρέμβαση της Ουάσιγκτον σε αυτή τη φτωχή χώρα, οι εκκλήσεις των ΗΠΑ όπως αυτή «επαναπροσανατολιστεί» είναι ιδιαίτερα απερισκεπτες. Η Ουάσιγκτον δεν έχει ζωτικά συμφέροντα στη Λιβύη. Εάν η χώρα δικοτομηθεί σε ξεχωριστά κυρίαρχα κράτη, η εξέλιξη αυτή θα πρέπει να είναι αδιάφορη για την ηγεσία των ΗΠΑ».

Η κατακερματισμένη Ε.Ε.

Την στιγμή που το ενδεχόμενο διαμελισμού της Λιβύης θεωρείται όλο και πιο πιθανό η παρουσία της Ε.Ε. στη γεωστρατηγική σκακιέρα της Ανατολικής Μεσογείου είναι κάθε άλλο παρά ομοιογενής. Ενώ, λοιπόν, στο ανατολικό κομμάτι της χώρας οι οπαδοί του στρατάρχη Χαφτάρ με αφορμή την επέτειο της ίδρυσης του αυτόνομου εμιράτου της περιόδου 1948-1951 ανεμίζουν τις ιστορικές σημαίες, το μέτωπο της Ε.Ε. εμφανίζεται για ακόμη μία φορά κατακερματισμένο. Τη στιγμή που Τουρκία και Ρωσία βρίσκονται ένα βήμα πριν από την εξασφάλιση στρατηγικής σημασίας βάσεων, με τις οποίες θα είναι σε θέση να επηρεάζουν την τροπή των εξελίξεων κατά τα επόμενα χρόνια, οι συνιστώσες της Ε.Ε. εξακολουθούν να βρίσκονται σε αντίπαλα στρατόπεδα. Ενδεικτικά η Βρετανία (αν και δεν είναι πια Ε.Ε.) και Ιταλία επιλέγουν τη συνεργασία με την Τρίπολη και την Τουρκία, τη στιγμή που η Γαλλία και η Ελλάδα «συνομιλούν» με τον Χαφτάρ. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι κυβερνητικοί κύκλοι της Άγκυρας προσεγγίζουν θετικά το κλίμα ασυνεννοησίας στην Ε.Ε. και ελπίζουν να προσεγγίσουν τις «συνεργάσιμες» ευρωπαϊκές δυνάμεις, μαζί με τις οποίες η Τουρκία θα προσπαθήσει να τροποποιήσει σταδιακά τις ισορροπίες στην Ανατολική Μεσόγειο.

Νέα αντιμετώπιση με αποφυγή των δύο άκρων

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΒΑΛΗΝΑΚΗ**

Νέα και πολλαπλή κρίση με την Τουρκία διαγράφεται στον άμεσο ορίζοντα και ακούμε ξανά τις ίδιες συζητήσεις περί πιεζόμενου εσωτερικά Ερντογάν που προσπαθεί να αποπροσανατολίσει, ενώ ως «λύση» την ψυχραιμία, τα κανάλια επαφής με την Άγκυρα και τις αναμενόμενες διεθνείς καταδίδες. Να αναμεινουμε ότι πάλι θα επικεντρωθούμε στην όπως-όπως διαχείριση της καθημερινότητας, ή να ελπίσουμε επιτέλους σε μια ολοκληρωμένη στρατηγική αντιμετώπισης της ανεξέλεγκτης πλέον Τουρκίας; Επί πολλά χρόνια υπογραμμίζω την επιτακτική ανάγκη για μια νέα εθνική στρατηγική απέναντι στη γείτονα. Γιατί παρά τα κατά καιρούς εσωτερικά προβλήματα της, η σημερινή Τουρκία δεν είναι ίδια με εκείνη του 1970. Δεν είναι ίδια σε αντικειμενικά μετρούμενη στρατιωτική, διπλωματική και οικονομική ισχύ. Δεν είναι ίδιες οι διεθνείς διασυνδέσεις και η πολύμορφη παρουσία της στην ευρύτερη περιοχή μας. Εταίροι και σύμμαχοι επιδεικνύουν σήμερα πρωτόγνωρα επίπεδα ανοχής του επιθετικού ακτιβισμού της. Αλαζονικά και αυτιστικά, η Τουρκία διευρύνει έτσι συνεχώς τις διεκδικήσεις της εις βάρος μας. Αψηφά ακόμη και τη Συνθήκη της Λωζάννης, διαστρεβλώνει κατά το δοκούν το διεθνές δίκαιο, ει-

σβάλλει απροκάλυπτα σε ξένα εδάφη, εμπλέκεται στρατιωτικά σε τρία μέτωπα ταυτόχρονα, εξοπλίζεται μαζικά και περικυκλώνει με βάσεις την Ελλάδα.

Αυτοαναγορεύεται σε νεο-οθωμανικό κυρίαρχο της Ανατολικής Μεσογείου και ηγέτιδα δύναμη του ισλαμικού κόσμου. Το κυριότερο: έχει απροκάλυπτα εντάξει τις πολεμικές επιχειρήσεις στην καθημερινότητά της. Επιζητεί πλέον την ανοικτή στρατιωτική αναμέτρηση. Βάσει σχεδίου «μας τσιγκλάει» συνεχώς, ώστε να αντιδράσουμε οργισμένα και να «δικαιολογήσει» τότε την ανοικτή επίθεσή της (όχι απαραίτητα ένα «πεισόδιο») ως νόμιμη άμυνα.

Ποια ολοκληρωμένη στρατηγική αντιπαράτασσει όμως η Ελλάδα; Στο μόλις εκδοθέν βιβλίο μου «Η Ελλάδα των τεσσάρων θαλασσών» (εκδ. Σιδέρη) διερεύνωσα διαχρονικά τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, με έμφαση στη συνολική στρατηγική της κυβέρνησης Κώστα Καραμανλή (2004-2009) για την κατοχύρωση της ελληνικής ΑΟΖ – ενός γεωστρατηγικού και οικονομικού χώρου τέσσερις φορές πιο μεγάλου από τη συνολική έκταση της χώρας μας (σχέδιο «Ελλάς επί τέσσερα»). Σήμερα ακόμη περισσότερο χρειαζόμαστε μια εθνική στρατηγική που αποφεύγει τα δύο άκρα: τη στερεότυπη στάση που οδήγησε επί δεκαετίες σε συνεχή διολίσθηση

των θέσεων και δικαιωμάτων μας από το διεθνές δίκαιο, και τις ανεύθυνες και λαϊκιστικές κραυγές περί πιο «δυναμικών» απαντήσεων.

Από την εποχή του Οδυσσέα μεγαλουργήσαμε ως λαός όταν χρησιμοποιήσαμε το μυαλό μας: την «έξυπνη στρατηγική». Όταν ο μικρόσωμος βοσκός Δαβίδ αντιμετώπιζε τη σωματική δύναμη του Γολιάθ που τον προκαλούσε να παλέψουν, άλλαξε το πεδίο αναμέτρησης σε εκείνο που υπερτερούσε: ακύρωσε το πλεονέκτημα στη σωματική πάλη του αντίπαλού του και χρησιμοποίησε ευφύως τη σφεντόνα του εξουδετερώνοντάς τον από μακριά.

Το ζήτημα δεν είναι λοιπόν να διαχειριστούμε απλά την καθημερινότητα ή «να βρούμε κανάλια επικοινωνίας» με τον Ερντογάν, αλλά τι «νέο» σχεδιάσαμε και θα του πούμε την ώρα που οι προαναγγελθείσες προκλήσεις τρέχουν ήδη καταγιστικά. Η λύση σε όσα προκλητικά επιδιώκει ο Γολιάθ δεν είναι οι «αυστηρές απαντήσεις» και οι (χλιαρές) ευρωπαϊκές δηλώσεις. Ούτε όμως και να συρθούμε στο γήπεδο που διάλεξε. Ας χρησιμοποιήσουμε επιτέλους το μυαλό μας για να εδοντώσουμε την προκλητικότητα του με την ανάλογη «σφεντόνα»!

Ο κ. Γιάννης Βαλινάκης είναι καθηγητής, πρώην υφυπουργός Εξωτερικών.

Συμβούλιο αρχηγών για εθνική στρατηγική

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΥ**

Παρά τις πρόσφατες δηλώσεις του κυβερνητικού εκπροσώπου ότι μόνο λεκτικές είναι οι προκλήσεις της Άγκυρας και ότι δεν βρισκόμαστε σε περίοδο ιδιαίτερης έντασης, η αλήθεια είναι ότι το τελευταίο διάστημα αντιμετώπιζουμε ένα κρεσέντο κλιμάκωσης της τουρκικής επιθετικότητας, με αποκορύφωμα τη διεκδίκηση είκοσι τεσσάρων οικοπέδων εντός της υφαλοκρηπίδας μας, έξι μίλια έξω από Ρόδο, Κάρπαθο και Κρήτη. Αυτές οι κινήσεις εντάσσονται στη γενικότερη αναθεωρητική στρατηγική της Τουρκίας και συνδυάζονται με τη συνολική προσπάθειά της να αναδειχθεί σε περιφερειακή δύναμη στη Συρία και στη Λιβύη, πρωταθλήτρια του σουνιτισμού και υπερασπίστρια της παλαιστινιακής υπόθεσης. Και, δυστυχώς, η κυβέρνηση της Ν.Δ. παρακολουθεί αμυντικά και κατόπιν εορτής τις κλιμακούμενες προκλήσεις, προβαίνοντας σε αναγκαία μεν και αυτονόητα, πλην ανεπαρκή διαβήματα. Και όλα αυτά στο

πλαίσιο παλινωδιών και αντιφάσεων μεταξύ των υπουργείων Εξωτερικών και Άμυνας ή και δηλώσεων που δεν λένε όλη την αλήθεια στον ελληνικό λαό και στέλνουν λάθος μήνυμα στην άλλη πλευρά, όπως με το πρόσφατο περιστατικό στον Έβρο ή με το «Ορούτς Ρέις», που τάχα «το πήρε ο άνεμος» στην υφαλοκρηπίδα μας. Και, παράλληλα, δεν υπάρχουν δίαυλοι διαλόγου και επικοινωνίας με την άλλη πλευρά, ούτε συστηματική προσπάθεια για ΜΟΕ.

Είναι άμεση ανάγκη να συγκληθεί συμβούλιο πολιτικών αρχηγών για να καλυφθεί το κενό αυτό στρατηγικής. Πρέπει να επιστρέψουμε στην ενεργητική εξωτερική πολιτική των κυβερνήσεων ΣΥΡΙΖΑ, που προώθησε ταυτόχρονα μια θετική ατζέντα διαλόγου αλλά και την ενεργό αντίδραση απέναντι στις παραβιάσεις της διεθνούς νομιμότητας. Να ενεργοποιήσουμε περιφερειακές πρωτοβουλίες τις οποίες έχει παραμελήσει η κυβέρνηση της Ν.Δ., όπως η διάσκεψη των ευρωπαϊκών χωρών του Νότου (Med7). Να ολοκληρώσουμε τη διαπραγμάτευ-

ση για οριοθέτηση ΑΟΖ με Αίγυπτο, Αλβανία και Ιταλία, όπου εixaμε φτάσει πολύ κοντά σε συμφωνία. Να παίξουμε αποφασιστικά το χαρτί της Ευρώπης. Η Ελλάδα πρέπει να επιδιώξει άμεση συμμετοχή της χώρας μας στον ευρωτουρκικό διάλογο και να γίνουν οι κόκκινες γραμμές μας κόκκινες γραμμές της Ευρώπης. Να ζητήσει να αποφασιστούν συμπληρωματικές κυρώσεις απέναντι σε νέα εργαλειοποίηση του προσφυγικού -μεταναστευτικού ή σε έμπρακτη αμφισβήτηση της υφαλοκρηπίδας μας.

Εμείς, ως πατριωτική δύναμη ευθύνης, δεν θα υιοθετήσουμε ποτέ δημαγωγική τακτική ανάλογη με αυτή της Ν.Δ. στο μακεδονικό ή τις απαράδεκτες δηλώσεις του κυβερνητικού εκπροσώπου περί του ΣΥΡΙΖΑ ως «Δούρειου Ίππου της Τουρκίας». Τώρα, όμως, ήρθε η στιγμή να δείξει ανάλογη πατριωτική ευθύνη και η κυβέρνηση Μητσοτάκη.

Ο κ. Γιώργος Κατρούγκαλος είναι καθηγητής Δημοσίου Δικαίου, βουλευτής ΣΥΡΙΖΑ Β1 τομέα Αθηνών.

ΠC MEDOCHEMIE

44 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Η Ευρώπη να στηρίξει την Ελλάδα

Ο πρώην πρωθυπουργός του Ηνωμένου Βασιλείου Τόνι Μπλερ μιλάει στην «Κ» για τις προκλήσεις στη μετά κορωνοϊό εποχή

Συνέντευξη στον **ΠΑΥΛΟ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ**

Ημουν 25άρης και ζούσα στο Λονδίνο όταν οι Νέοι Εργατικοί θριάμβευσαν στις εκλογές της 1ης Μαΐου 1997. Την επόμενη μέρα, όταν ο Τόνι Μπλερ έφτασε στην Ντάουνινγκ Στρίτ, είχα ραντεβού στο Κάμπτεν, στο ατελιέ του Σερ Άντονι Κάρο για μια συνέντευξη με τον διάσημο γλύπτη. Ήταν μια πλιόλουστη μέρα σε μια εποχή που οι πλιόλουστες μέρες ήταν πολύ λιγότερες από όσες είναι σήμερα στη Βρετανία, καθώς η κλιματική αλλαγή δεν είχε ακόμα προχωρήσει. Ο Σερ Άντονι πρότεινε να καθίσουμε σε ένα μεγάλο τραπέζι κοντά στα υπό κατασκευήν μεγάλα μεταλλικά γλυπτά του και το πρώτο πράγμα που μου είπε ήταν πόσο αισιόδοξος ήταν επειδή εξέλεξε ο Μπλερ. Είκοσι τρία χρόνια μετά, μια πολύ ενδιαφέρουσα συνέντευξη με τον Τόνι Μπλερ, πραγματοποιήθηκε όταν ένας καλός φίλος είχε την καλοσύνη να με φέρει σε επαφή με τον Βρετανό πρώην πρωθυπουργό.

Ομολογώ ότι ο Τόνι Μπλερ είναι ο μόνος ξένος πολιτικός που παρακολούθησ συστηματικά. Ποτέ δεν έπαψε να με εντυπωσιάζει με το μυαλό, με το χάρισμα που διαθέτει και φυσικά με τις ηγετικές του ικανότητες, ακόμα και στις πιο αμφιλεγόμενες περιόδους της 10ετούς πρωθυπουργίας του. Η πολιτική φιλοσοφία που πολλοί ονόμασαν «Μπλερισμό» είναι η συμφιλίωση των αντιθέτων με έναν τρόπο που να οδηγεί τα πράγματα όχι στην ακινησία, αλλά σε μια νέα δυναμική προοπτική – και αυτό φάνηκε από τη μεταμόρφωση του Εργατικού Κόμματος έως την ιστορική Συμφωνία για την ειρήνη στη Βόρεια Ιρλανδία (Good Friday Agreement). Εχω καταλάβει σωστά τον «Μπλερισμό»; Αυτή ήταν η πρώτη ερώτηση που έκανα στον Τόνι Μπλερ όταν τον είδα στην οθόνη του υπολογιστή μου το πρωί της Τετάρτης 3 Ιουνίου.

«Ναι, έχετε καταλάβει σωστά», απάντησε ευγενικά. «Για εμένα αφορά την έννοια του δικαίου, την κοινωνική δικαιοσύνη και την πίστη στην ισότητα και φυσικά το πώς εφαρμόζουμε αυτές τις αξίες στον σύγχρονο κόσμο. Αποφεύγουμε την ιδεολογία της Αριστεράς που αντιμετωπίζει την κρατική εξουσία ως αυτοσκοπό και της Δεξιάς που βλέπει τους ανθρώπους όχι ως μέρος μιας κοινωνίας, αλλά ως άτομα που πρέπει να τα βγάλουν πέρα μόνοι τους. Η πολιτι-

“

Η εκμετάλλευση υδρογονανθράκων στα πεδία μεταξύ Ελλάδας, Αιγύπτου και Ισραήλ είναι εξαιρετικά σημαντική και δεν μπορεί να ακυρωθεί μονομερώς μέσα από την ανακήρυξη διαφορών θαλασσίων ζωνών.

“

Όταν οι άνθρωποι αρχίζουν να βιώνουν τον λαϊκισμό της Αριστεράς και της Δεξιάς, τότε μόνο συνειδητοποιούν τι έχουν χάσει, αλλά η αντιστροφή και η ανάκαμψη είναι δύσκολη. .

κή μας στηρίζει τον άνθρωπο με έναν τρόπο συμβατό με τον σύγχρονο κόσμο. Σήμερα, για παράδειγμα, η μεγαλύτερη πρόκληση είναι η τεχνολογική επανάσταση. Μια σύγχρονη πολιτική πρέπει να διασφαλίζει ότι οι καρποί της τεχνολογικής επανάστασης κατανέμονται εξίσου σε όλους».

– Παρ’ όλα αυτά παρακολουθούμε μια συνεχιζόμενη διάσπαση της Δύσης. Βλέπουμε να κυριαρχεί δικασμός στις ΗΠΑ. Βλέπουμε την αποσύνδεση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ε.Ε. με το Brexit, την απομάκρυνση των ΗΠΑ από την Ευρώπη καθώς και εντεινόμενες διαίρεσεις εντός της Ε.Ε. Μπορούμε να αναστρέψουμε αυτήν τη διαδικασία;

– Αυτό ήταν το μεγάλο ερώτημα στον κόσμο πριν από τον κορωνοϊό, αλλά νομίζω ότι όλα τα ζητήματα που υπήρχαν πριν από την πανδημία θα επανέλθουν μετὰ, πιο έντονα και πιο πιεστικά. Κατ’ αρχάς, για εμένα η ενότητα και η συμφιλίωση πρέπει να γίνεται στην πολιτική προκειμένου να επιτυγχάνουμε την αλλαγή και όχι

DANIEL HAMBERY

«Είχαμε πολύ καλή σχέση με τον Κώστα Σημίτη και τον εκτιμούσα πάρα πολύ. Πάντα τα πήγαινα καλά με τους Έλληνες πρωθυπουργούς. Αλλά τα Γλυπτά του Παρθενώνα βρίσκονταν πάντα μέσα σε ένα κουτί με την ένδειξη “μην αγγίζετε”, τουλάχιστον κατά τη διάρκεια της δικής μου εποχής», λέει ο Τόνι Μπλερ.

Τα εγγόνια μου μιλούν ελληνικά

– Το 2021 κλείνουν 200 χρόνια από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης. Είστε υπερήφανος για τον καταλυτικό ρόλο της χώρας σας στην ανεξαρτησία της Ελλάδας;

– Απολύτως. Η σχέση της Βρετανίας και της Ελλάδας είναι πολύ ισχυρή. Δεν βασίζεται μόνο στον μεγάλο αριθμό Βρετανών που πηγαίνουν στην Ελλάδα για διακοπές. Βασίζεται και στον πολιτισμό. Υπάρχει, επίσης, ένας σημαντικός αριθμός Ελλήνων που ζουν στο Ηνωμένο Βασίλειο. Όπως ίσως γνωρίζετε, η νύφη μου είναι Ελληνοκύπρια. Πριν από λίγο, στο τραπέζι για το πρωινό, συμμετείχα σε μια συζήτηση στα ελληνικά. Όχι ότι κατάλαβα τίποτα, αλλά συμμετείχα. Τα δύο μικρά εγγόνια μου μιλούν ελληνικά και αγγλικά. Ισχυροί δεσμοί ενώνουν τις χώρες μας, δεσμοί όχι μόνο συμπερόντων, αλλά και αξιών.

– Δεν ξεχνάμε, άλλωστε, ότι ο Ουίνστον Τσόρτσιλ ταξίδευσε στην Αθήνα τα Χριστούγεννα του 1944 για να διασφαλίσει ότι η Ελλάδα θα παραμείνει στον ελεύθερο κόσμο...
– Φυσικά δεν το ξεχνάμε!

για να τη σταματούμε ή για να αρκοῦμαστε στον χαμηλότερο κοινό παρονομαστή αλλαγής. Το ερώτημα είναι αν ο λαϊκισμός, τόσο της Αριστεράς όσο και της Δεξιάς, που έχει παραμορφώσει τη δυτική πολιτική τα τελευταία χρόνια μπορεί τώρα να αντικατασταθεί από μια πολιτική που να βασίζεται στην

αποτελεσματική διακυβέρνηση. Η συνοχή σε μια κοινωνία πρέπει να υπάρχει όχι μόνο γιατί έχουμε κοινές προκλήσεις αλλά και γιατί πρέπει να τις αντιμετωπίσουμε με τρόπο που να είναι δίκαιος για όλους. Οι πολίτες πρέπει να αισθάνονται συμμετοχή στον αγώνα για το μέλλον. Αυτή είναι η μεγάλη

πρόκληση. Ρωτάτε λοιπόν πώς θα αναστρέψουμε την πορεία. Ξέρετε, είμαι αιωνίως αισιόδοξος, αλλά η αισιοδοξία μου έχει πληγεί τα τελευταία χρόνια. Ωστόσο, ελπίζω ότι μπορούμε να επιτύχουμε αυτή τη μεταβολή, την οποία άλλωστε χρειαζόμαστε απεγνωσμένα. Ας δούμε την Ελλάδα. Είχατε πάντα έναν ανταγωνισμό ανάμεσα στην Κεντροδεξιά και την Κεντροαριστερά. Διαπιστώσατε ότι αν μια κοινωνία βρεθεί σε μια κατάσταση όπου επικρατούν θεμελιώδεις διαίρεσεις και κάποιος ακολουθούν έναν δρόμο προς την εξουσία μέσα από την εκμετάλλευση αυτών των διαιρέσεων, τότε τα πράγματα γίνονται επικίνδυνα. Νομίζω πως όταν οι άνθρωποι αρχίζουν να βιώνουν τον λαϊκισμό της Αριστεράς και της Δεξιάς, τότε μόνο συνειδητοποιούν τι έχουν χάσει, αλλά η αντιστροφή και η ανάκαμψη είναι δύσκολη...

– Η ανάκαμψη είναι δύσκολη, αλλά φαίνεται ότι στην Ελλάδα κατορθώσαμε να ανακάμψουμε και να απομακρυνθούμε από τον λαϊκισμό.

– Πράγματι το κατορθώσατε και πιστεύω επίσης ότι η Ελλάδα έκανε σπουδαία δουλειά στην αντιμετώπιση της κρίσης του κορωνοϊού. Πιστεύω επιπλέον ότι ο πρωθυπουργός σας, ο Κυριάκος Μητσοτάκης, επικεντρώνεται σε λογικές μεταρρυθμίσεις για το μέλλον.

– Υπάρχει το ερώτημα της Τουρκίας. Η Δύση χάνει ή όχι την Τουρκία; Και επίσης, πώς αντιμετωπίζουμε μια Τουρκία που εμπλέκεται διαρκώς σε συγκρούσεις και αντιπαράθεσεις στη Νοτιοανατολική Μεσόγειο; Αντιπαράθεσεις και με την Ελλάδα καθώς η Τουρκία ανακοίνωσε πρόσφατα σχέδια για έρευνες υδρογονανθράκων μέσα στην ελληνική υφαλοκρηπίδα. Πώς διαχειρίζομαστε την Τουρκία;

– Αυτή είναι μια μεγάλη πρόκληση για την Ευρώπη. Θυμάμαι την πρώτη εποχή της πρωθυπουργίας Ερντογάν όταν στην Ε.Ε. ξεκινούσαν οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Τουρκία. Πολλοί ήταν αισιόδοξοι, αλλά τα πράγματα άλλαξαν δραματικά την τελευταία δεκαετία. Τώρα είμαι πολύ ανήσυχος για τη δράση της Τουρκίας στη Λιβύη, αλλά και για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Η Ευρώπη πρέπει να καταστήσει σαφές ότι βρίσκεται στο πλευρό της Ελλάδας. Η εκμετάλλευση υδρογονανθράκων στα πεδία μεταξύ Ελλάδας, Αιγύπτου και Ισραήλ είναι εξαιρετικά σημαντική και δεν μπορεί να ακυρωθεί μονομερώς μέσα από την ανακήρυξη διαφορών θαλάσσιων ζωνών. Πρόκειται για μια μεγάλη πρόκληση απέναντι στην οποία η Ευρώπη πρέπει να ανταποκριθεί με ενιαίο τρόπο.

– Κάποιοι στην Αθήνα λένε ότι κατά τη διάρκεια της πρωθυπουργίας σας μάλλον φτάσατε κοντά σε συμφωνία με τον τότε Έλληνα πρωθυπουργό Κώστα Σημίτη για τα Γλυπτά του Παρθενώνα. Ισχύει;

– Οχι, δεν έγινε κάτι τέτοιο. Ξέρετε, το θέμα των Γλυπτών είναι ένα από αυτά τα δύσκολα ζητήματα που θα έπαισινουμε ότι θα ανηλάσουμε κάποτε. Είχαμε μια πολύ καλή σχέση με τον Κώστα Σημίτη και τον εκτιμούσα πάρα πολύ. Πάντα τα πήγαινα καλά με τους Έλληνες πρωθυπουργούς. Αλλά τα Γλυπτά του Παρθενώνα βρίσκονταν πάντα μέσα σε ένα κουτί με την ένδειξη «μην αγγίζετε», τουλάχιστον κατά τη διάρκεια της δικής μου εποχής.

Η πραγματική εξουσία βρίσκεται στην εφαρμογή των αποφάσεων

– Η πανδημία έπληξε πολύ σοβαρά ολόκληρη την ανθρωπότητα, την παγκόσμια οικονομία, το ίδιο το παγκόσμιο σύστημα. Έχετε υποστηρίξει εδώ και αρκετό καιρό την αναγκαιότητα μιας νέας αρχιτεκτονικής στην παγκόσμια διακυβέρνηση. Πιστεύετε ότι θα πρέπει να δημιουργήσουμε τώρα έναν νέο διεθνή Οργανισμό που θα συνδυάζει τα χαρακτηριστικά των Ηνωμένων Εθνών, του ΔΝΤ και του G20 προκειμένου να αντιμετωπίσουμε όλες τις μεγάλες προκλήσεις – από το παγκόσμιο χρέος έως την κλιματική αλλαγή;

– Είναι ξεκάθαρο ότι η σημερινή παγκόσμια αρχιτεκτονική δεν είναι κατάλληλη για την εποχή που ζούμε. Σκεφθείτε το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ. Είναι προφανώς ξεπερασμένο σε ό,τι αφορά τη σύνθεσή του και τον τρόπο λειτουργίας του. Από την άλλη πλευρά, είναι απίστευτα δύσκολο να τα αλλάξουμε όλα αυτά. Η αλλαγή προϋποθέτει συναίνεση και συναίνεση δεν υπάρχει. Κατά συνέπεια, νομίζω ότι αυτή τη στιγμή πρέπει να σκεφτούμε πρακτικά. Η πρώτη πρόκληση είναι να ανασχεδιάσουμε την παγκόσμια αρχιτεκτονική στην υγεία. Αυτό σημαίνει εκσυγχρονισμό και ανανέωση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ). Ο ΠΟΥ δεν δημιουργήθηκε για να αντιμε-

τωπίζει πανδημίες. Αυτό δεν είναι κριτική για τον ΠΟΥ. Νομίζω ότι είναι σημαντικό να υποστηρίξουμε τον Οργανισμό αυτή τη δεδομένη στιγμή. Αλλά πρέπει να είμαστε πολύ καλύτερα προετοιμασμένοι για την επόμενη πανδημία. Πρέπει να επανεξετάσουμε συνολικά τη θεσμική του συγκρότηση, τη χρηματοδότηση και την ικανότητά του να λειτουργεί αποτελεσματικά.

Πιστεύω επίσης ότι χρειάζομαστε μια νέα παγκόσμια συνεργασία για την ανταλλαγή δεδομένων, αλλά και για την επιτάχυνση της ανάπτυξης εμβολίων και θεραπειών. Η ανάπτυξη εμβολίων και θεραπειών δεν πρέπει να αποτελέσει μέρος των εθνικών ανταγωνισμών. Πρόκειται για μια από τις παγκόσμιες προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπίσουμε μαζί. Νομίζω ότι το G20 είναι σήμερα ο μοναδικός φορέας που μπορεί να φέρει στο ίδιο τραπέζι τις ηγετικές δυνάμεις του κόσμου και να διασφαλίσει ότι θα ενεργούν για το κοινό παγκόσμιο καλό. Πρόκειται για κάτι που βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη.

– Βλέπουμε ότι ακόμα και η Δημοκρατία δεν μπορεί να θεωρείται δεδομένη. Ωστόσο, πρέπει να θυμηθούμε ότι ακόμα και στην αρχαία Αθήνα η Δημοκρατία υποχωρούσε συχνά. Σήμερα, όλο και

“

Όταν βρίσκεσαι στην κυβέρνηση, πρέπει να διατηρείς πάντα μέσα σου μια αίσθηση ταπεινοφροσύνης, γιατί αν δεν έχεις ταπεινότητα από τη φύση σου, μπορεί να αναγκαστείς να τη διδαχθείς μέσα από την εμπειρία.

“

Σήμερα η πρόκληση της Δημοκρατίας είναι η αποτελεσματικότητα.

περισσότεροι –από των πρώην υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ Μαντλίν Ολμπράιτ ως τον νομπελίστα Οικονομικών Τζόζεφ Στίγκλιτς– μιλούν για την υποχώρηση της Δημοκρατίας και προειδοποιούν ακόμα και για επιστροφή του φασισμού. Εδώ και λίγες μέρες πολλοί αναφέρουν με νόημα την απειλή του Τραμπ ότι θα διατάξει τον στρατό να καταστείλει τις διαδηλώσεις στις ΗΠΑ. Ο φασισμός επανεμφανίζεται στον κόσμο ή είναι μια λέξη πολύ σκληρή για να τη χρησιμοποιούμε τόσο εύκολα;

– Πρέπει να είμαστε προσεκτικοί σε αυτό το θέμα. Συχνά λέω στους άλλους: «Πρέπει να προσπαθήσετε να καταλάβετε γιατί εξέλεξε ο Ντόναλντ Τραμπ και γιατί συνέβη το Brexit. Εάν θέλετε να επαναφέρετε την πολιτική ζωή από αυτό το είδος πολιτικής, θα πρέπει να κατανοήσετε γιατί αυτό το είδος πολιτικής απέκτησε απήχηση». Δεν πρέπει να έχουμε μια νοοτροπία καταγγελίας των ανθρώπων που διαφωνούν μαζί μας. Το να τους αποκαλούμε όλους φασίστες δεν είναι καθόλου έξυπνο. Σήμερα η πρόκληση της Δημοκρατίας είναι η αποτελεσματικότητα. Η πρόκληση σήμερα είναι να ασκούν την εξουσία λογικοί άνθρωποι που ανήκουν στο κέντρο της πολιτικής, αλλά είναι καινοί να πραγματοποιούν μεγάλες αλλαγές.

Ακριβώς γιατί η κοινωνία χρειάζεται την αλλαγή. Περνώντας μέσα από αυτή την τεχνολογική επανάσταση χρειαζόμαστε ακόμα περισσότερη αλλαγή. Και σε ό,τι αφορά τις ΗΠΑ όπου εμφανίζεται ένα μακροχρόνιο πρόβλημα σχετικά με τη μεταχείριση της κοινότητας των μαύρων, χρειάζονται λογικές πολιτικές που θα βγάλουν τους ανθρώπους από αυτή την κατάσταση και θα φέρουν την αλλαγή. Αυτή είναι λοιπόν η πρόκληση. Η πρόκληση για τη Δημοκρατία είναι να φέρουμε τους ανθρώπους πιο κοντά και να αποδείξουμε ότι μπορούμε μαζί να πραγματοποιούμε αλλαγές. Σε μια εποχή κατά την οποία οι άνθρωποι θέλουν την αλλαγή, εάν αυτοί που πιστεύουν στις βασικές αξίες της Δημοκρατίας δεν πραγματοποιούν την αλλαγή, τότε έρχονται άλλοι και υπόσχονται αυτή την αλλαγή. Υπόσχονται την αλλαγή με ανεύθυνο τρόπο και στη συνέχεια εκμεταλλεύονται τον δικασμό και τις διαιρέσεις.

– Ο Χάρολντ Μακ Μίλαν (πρωθυπουργός της Βρετανίας 1957-1963) είχε πει τη φράση «όταν φτάνεις στην εξουσία συνειδητοποιείς ότι δεν υπάρχει τίποτα εκεί». Εσείς βρήκατε κάτι όταν φτάσατε στην εξουσία;

– Αυτό που έμαθα στην κυβερ-

νηση είναι ότι η εξουσία που αποκτήσ στην λήψη αποφάσεων είναι μόνο ένα μέρος –και μάλιστα ένα σχετικά μικρό μέρος– της διακυβέρνησης. Η πραγματική εξουσία βρίσκεται στην εφαρμογή των αποφάσεων. Το πιο δύσκολο για μια κυβέρνηση είναι να πραγματοποιεί τις αποφάσεις της. Είναι η εφαρμογή των αποφάσεων. Οι στιγμές που αποφασίζεις να υπερβείς τις αντιδίκες και να πραγματοποιήσεις τις αλλαγές είναι εκείνες μέσα στις οποίες η πολιτική γίνεται πιο σκληρή και πιο δύσκολη. Γι’ αυτό στο πλαίσιο του Ινστιτούτου που έχω ιδρύσει (ο.σ. το Ινστιτούτο Τόνι Μπλερ για την Παγκόσμια Αλλαγή – Tony Blair Institute for Global Change) συμβουλευόμε τις κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο για το πώς να πραγματοποιούν αλλαγές.

Θα έλεγα ακόμα ότι το πιο σημαντικό πράγμα όταν βρίσκεσαι στην κυβέρνηση είναι να παραμείνεις απολύτως ανοικτός σε νέες ιδέες και να κατανοήσεις ότι υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός πραγμάτων που νομίζεις ότι μπορεί να γνωρίζεις, αλλά στην πραγματικότητα δεν γνωρίζεις. Επίσης, πρέπει να διατηρείς πάντα μέσα σου μια αίσθηση ταπεινοφροσύνης, γιατί αν δεν έχεις ταπεινότητα από τη φύση σου, μπορεί να αναγκαστείς να τη διδαχθείς μέσα από την εμπειρία.

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΡΟΥΣΟΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Σε τροχιά υλοποίησης 1 δισ. ευρώ δημόσια έργα

Ο υπ. Μεταφορών ξεδιπλώνει τους σχεδιασμούς για επανεκκίνηση των αερομεταφορών, καθώς και τα μέτρα τόνωσης της οικονομίας

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Πανέτοιμη εμφανίζεται η Κύπρος για το ραντεβού των αερομεταφορών στις 9 Ιουνίου, επισημαίνει ο υπουργός Μεταφορών. Σε συνέντευξή του στην «Κ», ο Γιάννης Καρούσος θεωρεί πως το πλαίσιο άρθρων των περιορισμών που αποφασίσθηκε διασφαλίζει την προστασία της δημόσιας υγείας, ενώ δεν θέτει εμπόδια για τις αφίξεις επισκεπτών. Αποκαλύπτει πόσους επισκέπτες μπορεί να δεχθεί η Κύπρος τη φετινή χρονιά, δίνοντας έμφαση στη συμφωνία με τη Wizz Air αλλά και τις θετικές προοπτικές των εγχώριων αερομεταφορών. Ξεκαθαρίζει πως μεγάλα έργα του Δημοσίου θα προχωρήσουν, τονίζοντας με νόημα πως το κράτος θα διαθέσει 1 δισ. ευρώ για επενδύσεις. Παράλληλα στέλνει σαφέστατο μήνυμα στους ξενοδόχους να προσαρμόσουν τις τιμές στα δεδομένα του εσωτερικού τουρισμού, με τον ίδιο να δηλώνει πως φέτος επιλέγει Κύπρο για τις διακοπές του.

–Την Τρίτη μπαίνει σε εφαρμογή η πρώτη φάση άρσης των περιορισμών στις αερομεταφορές. Είμαστε έτοιμοι για άνοιγμα των αεροδρομίων;

–Το Υπουργείο Μεταφορών και η διυπουργική επιτροπή που συστάθηκε κατάρτισαν ένα σχέδιο δράσης για άνοιγμα των αεροδρομίων. Τι προνοεί το σχέδιο. Έχει γίνει κατάταξη των χωρών από τους επιδημιολόγους σε δύο κατηγορίες, με βάση τα επιδημιολογικά δεδομένα, τα οποία θα επικαιροποιούνται, τουλάχιστον, μια φορά την εβδομάδα. Τις επόμενες μέρες θα δούμε και άλλες χώρες να προστίθενται ή να αφαιρούνται από τις δυο λίστες-κατηγορίες. Με βάση τις λίστες θα ανοίξουν τα αεροδρόμια σταδιακά και επιλέχθηκε αυτός ο τρόπος για να δούμε πως θα δουλέψει το όλο σύστημα, τι προβλήματα θα υπάρξουν και από υγειονομικής απόψεως υπάρχουν οι απαιτούμενοι έλεγχοι. Στόχος μας είναι μετά την 1η Ιουλίου που οι περισσότερες αεροπορικές εταιρείες θα ξεκινήσουν τις πτήσεις, να είμαστε έτοιμοι. Από την Τρίτη, η διαδικασία που θα εφαρμοσθεί είναι πως από κάποιες χώρες θα απαιτείται τεστ κορωνοϊού.

–Αν κάποιος επιβάτης δεν έχει τεστ δεν θα τους επιτρέπεται η επιβίβαση στο αεροπλάνο από τη χώρα αναχώρησης;

–Κατά την πρώτη φάση, όλοι οι επιβάτες από οποιαδήποτε χώρα, για να έλθουν στην Κύπρο θα πρέπει να έχουν εφοδιαστεί με πιστοποιητικό πριν ταξιδέψουν. Εάν είναι Κύπριος υπήκοος ή έχει μόνημ διαμονή θα έχει την επιλογή το τεστ να το πραγματοποιήσει με την άφιξη στην Κύπρο. Για παράδειγμα κάποιος Κύπριος, που θα επιστρέψει στην Κύπρο μετά την Τρίτη 9 Ιουνίου, δεν είναι υποχρεωμένος να κάνει το τεστ από τη χώρα που έρχεται αλλά έχει τη δυνατότητα να το κάνει με την άφιξη του στην Κύπρο. Μετά τις 20 Ιουνίου, οι επιβάτες από χώρες της κατηγορίας Α δεν θα είναι υποχρεωμένοι να φέρουν πιστοποιητικό, εν αντιθέσει με τους επιβάτες από χώρες της κατηγορίας Β, που θα είναι υποχρεωμένοι να έχουν το σχετικό πιστοποιητικό. Όλοι όμως οι επιβάτες θα πρέπει να συμπληρώνουν ένα ερωτηματολόγιο με κάποιες λεπτομέρειες. Αν για παράδειγμα ταξίδεψαν σε χώρα που δεν είναι στις κατηγορίες Α και Β τις τελευταίες 14 ημέρες και κάποια στοιχεία που θα χρησιμοποιηθούν για σκοπούς ιχνηλάτησης του επιβάτη σε περίπτωση που βρεθεί θετικός. Αυτό το ερωτηματολόγιο θα συμπληρώνεται διαδικτυακά προκειμένου να επιτρέπει στον επιβάτη να περάσει από τον έλεγχο του αεροδρομίου. Όσοι επιβάτες είναι υποχρεωμένοι να έχουν πιστοποιητικό, θα το καταχωρούν και πάλι ηλεκτρονικά. Για τους επιβάτες που δεν είναι εξοικειωμένοι με την τεχνολογία, θα υπάρχει επιλογή η όλη διαδικ

“

Δεν μπορεί κανένας να προβλέψει πότε θα επέλθει η ομαλοποίηση των αεροπορικών μεταφορών. Ο τρόπος λειτουργίας έχει αλλάξει, οι εταιρείες είναι καθηλωμένες ή σε χώρες που με έξαρση της πανδημίας, υπάρχουν σοβαρά προβλήματα.

“

Υπογράφουμε τον αυτοκινητόδρομο Λεμεσού–Σαϊττά, ένα έργο 26 εκατ. ευρώ, τον περιμετρικό Λευκωσίας τον υπογράψαμε και ξεκίνησε με άλλα 60 εκατ. ευρώ, περιμένουμε τον δρόμο Πάφου– Πόλης Χρυσού που είναι στην Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών τον οποίο θα υπογράψουμε σύντομα.

κασία να γίνεται με τον παραδοσιακό τρόπο. Είμαστε πανέτοιμοι, έχουν ήδη ενημερωθεί οι εταιρείες και ο στόχος είναι να γίνει ένα αποτελεσματικό άνοιγμα της Κύπρου χωρίς φυσικά να επηρεαστεί η δημόσια υγεία.

–Με τον τρόπο αυτό προστατεύεται, επαρκώς, η Κύπρος απέναντι στην πανδημία;

–Προστατεύεται γιατί οι χώρες με τις οποίες θα έχουμε σύνδεση είναι πολύ χαμηλού υγειονομικού ρίσκου, δηλαδή έχουν ίδια ή και καλύτερα επιδημιολογικά δεδομένα με την Κύπρο. Για τη υπόλοιπες χώρες, με πιο υψηλό υγειονομικό ρίσκο, υπάρχουν οι προϋποθέσεις. Οι επιβάτες, Κύπριοι ή μόνιμα διαμένοντες, που δεν θα προέρχονται από χώρες από τις 2 λίστες, μετά τις 20 Ιουνίου θα υποβάλλονται σε ελέγχους, θα οδηγούνται μία ημέρα σε ξενοδοχείο μέχρι να βγουν τα αποτελέσματα και μετά θα αυτοπεριορίζονται σπiti τους για 13 μέρες. Πρέπει να τονίσω ότι ληφθήκαν υπόψη μια όλη τα δεδομένα. Διαθέτουμε θερμοκάμερες στα αεροδρόμια μας, υγειονομικά πρωτόκολλα και τι πρέπει να ακολουθεί πιστά ο καθένας. Στόχος μας είναι να μειωθεί το ρίσκο και είναι σημαντικό το γεγονός πως γνωρίζουμε ότι κρούσματα μπορούμε να έχουμε μόνο από το εξωτερικό γι' αυτό τον λόγο λήφθηκαν όλα αυτά τα μέτρα σύμφωνα με τα οποία ακολουθούμε κατά γράμμα την οδηγία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Από αυτό τον σχεδιασμό θα ωφεληθούμε ιδιαίτερα, διότι ήδη ήλθαν στην Κύπρο αεροπορικές εταιρείες και ταξιδιωτικοί πράκτορες τους οποίους ενημερώσαμε και δώσαμε χρόνο να προετοιμαστούν.

Κρίση και ευκαιρίες –Πουλάμε στο εξωτερικό την καλή επιδημιολογική εικόνα;

–Βεβαίως, διότι δείξαμε πως είμαστε σοβαροί και υπεύθυνοι, συνεχίζουμε να ακολουθούμε τα μέτρα και τους αυστηρούς ελέγχους της πανδημίας. Ακόμα αποδείξαμε ότι το σύστημα υγείας μας είναι πανέτοιμο και πως θα αναλάβουμε το κόστος εάν κάποιος επισκέπτης νοσήσει. Σε κάθε κρίση υπάρχουν

Μήνυμα προς τους ξενοδόχους να προσαρμόσουν τις τιμές για εσωτερικό τουρισμό με αυτές που δίνουν σε ταξιδιωτικούς πράκτορες του εξωτερικού στέλνει ο Υπουργός Μεταφορών Γιάννης Καρούσος στη συνέντευξή του στην «Κ».

και ευκαιρίες για να τις αξιοποιήσουμε πάντοτε με γνώμονα να μη θέτουμε σε κίνδυνο την υγεία των πολιτών και των επισκεπτών μας.

–Με την προϋπόθεση που όλα πάνε κατ' ευχήν, από επιδημιολογικής απόψεως, μπορεί να προσδιοριστεί ο χρόνος ομαλοποίησης των αεροπορικών μεταφορών;

–Δεν μπορεί κανένας να προβλέψει πότε θα επέλθει η ομαλοποίηση των αεροπορικών μεταφορών. Ο τρόπος λειτουργίας έχει αλλάξει, οι εταιρείες είναι καθηλωμένες ή σε χώρες που με έξαρση της πανδημίας, υπάρχουν σοβαρά προβλήματα. Όσο επιλύεται το θέμα και βελτιώνεται η εικόνα των χωρών τόσο θα βελτιώνονται και οι αερομεταφορές. Για να επανέλθουν σε συνθήκες, προ κορωνοϊού, θα χρειαστούν δύο χρόνια με την προϋπόθεση βέβαια ότι δεν θα έχουμε πτωχεύματα. Στην Ευρώπη η εικόνα βελτιώνεται, ενώ στη Λατινική Αμερική υπάρχει έξαρση. Όταν βρεθεί ένα φάρμακο ή εμβόλιο θα τελειώσουμε με τον κορωνοϊό. Τώρα, πρέπει να βρούμε νέους τρόπους για να μην εμποδίζουμε τα ταξίδια. Στα αεροδρόμια η πρόσβαση δεν θα είναι ανοιχτή. Πρόσβαση θα έχουν μόνο όσοι ταξιδεύουν.

–Πόση βοήθεια μπορεί να προσφέρει στις εγχώριες αερομεταφορές η συμφωνία με τη Wizz Air;

–Η συνδεσιμότητα της Κύπρου από αέρος είναι το άλφα και το ωμέγα. Η Κύπρος διαθέτει τη γεωγραφική θέση και τα κίνητρα που έχουν κάποιες εταιρείες εδώ δημιουργούν ευκαιρίες για όλους να περικόσουν κρίσεις. Αυτή την περίοδο, υπάρχουν εταιρείες με

καθηλωμένα αεροπλάνα, που καταγράφουν ζημιές και προσπαθούν να βρουν λύσεις. Εμείς ως Κύπρος, επειδή από νωρίς ανακινώσαμε τους σχεδιασμούς μας, τους ενημερώσαμε και αποφάσισαν να χρησιμοποιήσουν τη Λάρνακα ως βάση τους, η Wizz Air είναι μια εταιρεία η οποία βρίσκεται στην Κύπρο, εκτελούσε δρομολόγια και τώρα τους προσέγγισαμε. Η αρχική τους πρόθεση ήταν να φέρουν τρία αεροπλάνα στην Κύπρο αλλά θα ξεκινήσουν με δύο γιατί δεν υπάρχουν αρκετές χώρες για εκτέλεση πτήσεων. Η Wizz Air αρχίζει δρομολόγια με 37 πτήσεις την εβδομάδα, επιπρόσθετα με αυτές που είχε με δύο αεροπλάνα. Επίσης, επειδή σύντομα η εταιρεία θα αποκτήσει βάση και στο Αμπού Ντάμπι, θα δημιουργηθούν επιπλέον πλεονεκτήματα για την Κύπρο. Υπάρχουν αρκετά καλές εταιρείες που έχουν βάση τους την Κύπρο, ενώ τώρα επιθυμούν και άλλες να αποκτήσουν βάση στη χώρα μας. Ως εκ τούτου, η συνδεσιμότητα της χώρας μας ξεκινά με τον καλύτερο τρόπο ενώ παράλληλα, θα επιλυθούν και θέματα με τις τιμές που είχαμε για τα δρομολόγια Αθénas και Θεσσαλονίκης. Ο ανταγωνισμός αυτή τη στιγμή αυξάνεται και αυτό λειτουργεί προς όφελος του καταναλωτή. Η Wizz Air να τονίσουμε πως εκτελεί σημαντικά δρομολόγια σε σκανδιναβικές χώρες και στη Γερμανία, η οποία αποτελεί μία μεγάλη τουριστική αγορά και για την Κύπρο. Από εκεί έφταναν στο νησί μας 200 χιλιάδες τουρίστες και ο λόγος ήταν η συνδεσιμότητα. Το θετικό τώρα είναι ότι προγραμματίζονται πτήσεις και από περιφερειακά αεροδρόμια της Γερμανίας που δεν υπήρχαν προηγουμένως γεγονός που θα προσελκύσει

μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τουρισμό στην Κύπρο.

Σχέδιο κινήτρων

–Με τις άλλες εταιρείες μιλήσατε;

–Βεβαίως με όλες τις μεγάλες εταιρείες. Αυτή τη στιγμή ετοιμάζουμε και ένα σχέδιο κινήτρων, το οποίο θα τεθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο αυτή την εβδομάδα και αφορά τη συνδεσιμότητα, θα είναι προσωρινό, διάρκειας έξι μηνών και διαθέσιμο για όλες τις αερογραμμές με τη συμφωνία με τη Wizz Air ανοίγει να προγραμματίσουν πρώτοι πτήσεις προς την Κύπρο. Σε συνδυασμό με τη συμφωνία με τη Wizz Air ανοίξαμε ένα παράθυρο και για άλλες εταιρείες να κάνουν βάση τους την Κύπρο. Κάποιες εταιρείες αναφέρουν ότι δεν θα προγραμματίσουν άλλα δρομολόγια, κάποιες άλλες έχουν πιο επιθετική πολιτική. Πέρσι είχαμε 55 χιλιάδες Γάλλους τουρίστες οι οποίοι δεν ταξίδεψαν με απευθείας πτήσεις στην Κύπρο. Διερωνώμαι, λοιπόν, αφού υπάρχει αγορά από τη Γαλλία, γιατί οι εταιρείες δεν προγραμματίζουν απευθείας πτήσεις; Εδώ πρέπει να αναφέρω πως παρά το γεγονός ότι δεν θα επιστρέψουμε σε δεδομένα περασμένων ετών. Ο τουρισμός είναι το μεγάλο χαρτί που δεν υπήρχαν προηγούμενα από πλευράς επιβατικής κίνησης

–Ικανοποιημένοι από τους σχεδιασμούς των αεροπορικών εταιρειών;

–Οι εταιρείες έκαναν προγραμματισμούς, αλλά το αποτέλεσμα δεν εξαρτάται μόνο από εμάς. Υπάρχουν χώρες που ακόμα δεν έχουν ανοίξει. Τα οικονομικά οφέλη είναι μεγάλα παρά το γεγονός ότι δεν θα επιστρέψουμε σε δεδομένα περασμένων ετών. Ο τουρισμός είναι το μεγάλο χαρτί που δεν υπήρχαν προηγούμενα από πλευράς επιβατικής κίνησης

Μένουμε Κύπρο, οι ξενοδόχοι να δώσουν καλές τιμές

–Έχετε εμπειρία στην τοπική αυτοδιοίκηση και στο τουριστικό προϊόν. Ποια θα πρέπει να είναι η πολιτική της τουριστικής βιομηχανίας, απέναντι στον εσωτερικό τουρισμό που για φέτος παρουσιάζεται ως σωσίβιο.

–Η εισήγησή μου προς τους ξενοδόχους είναι οι τιμές που προσφέρουν προς τους Κύπριους να είναι οι ίδιες με αυτές που δίνουν σε πράκτορες του εξωτερικού, γιατί ουσιαστικά τα ίδια λεφτά θα πάρουν. Πρέπει να δώσουν τιμές καλές, γιατί είναι μια αγορά 500 έως 600 εκατομμυρίων ευρώ που αντιστοιχεί σε τουρισμό που πάει μόνο στην Ελλάδα. Φέτος πρέπει να δοθεί σημασία στον εσωτερικό τουρισμό, το οφείλουμε. Εγώ φέτος θα κάνω εσωτερικό τουρισμό. Πρέπει να δοθεί το μήνυμα: «Ναι, μένουμε εντός και βοηθούμε την οικονομία μας». Από την άλλη και η τουριστική βιομηχανία πρέπει να δημιουργήσει τέτοιες συνθήκες ώστε να προσφέρει ένα προστό προϊόν. Φέτος είναι μια ευκαιρία τα ξενοδοχεία να προσελκύσουν Κύπριους για να διαπιστώσουν πως οι ξενοδοχειακές μονάδες μας είναι αναβαθμισμένες και ότι αξίζει κάποιος να μείνει εντός. Ταυτόχρονα στο Υπουργείο –πρέπει να σας πω– ότι επεξεργαζόμαστε τρόπους προώθησης των μνημείων και των μουσείων μας. Καλώ όλους φέτος να μείνουμε στην Κύπρο και να την ανακαλύψουμε ξανά.

αναμένουμε να ξεκινήσουμε με 30 χιλιάδες τον Ιούνιο, τον Ιουλίου να ανέβουμε στις 150 με 200 χιλιάδες, τον Αύγουστο στις 400 χιλιάδες και τον Σεπτέμβριο στις 600 χιλιάδες. Υπολογίζουμε ότι θα φτάσουμε περίπου στο 35% με 40% της αεροπορικής κίνησης της περυσινής χρονιάς. Πέρσι ξεπεράσαμε τα 11 εκατ. επιβάτες, ενώ φέτος, εάν ξεπεράσουμε τα 3 εκατ., θα είμαστε ευχαριστημένοι.

–Σε συνθήκες κορωνοϊού, τι ρόλο θα διαδραματίσουν οι δημόσιες επενδύσεις στην οικονομία;

–Όλα τα μεγάλα έργα που έχουμε προγραμματίσει ξεκινούν και δεν έχει αναβληθεί κανένα. Υπογράφουμε τον αυτοκινητόδρομο Λεμεσού–Σαϊττά, ένα έργο 26 εκατ. ευρώ, τον περιμετρικό Λευκωσίας τον υπογράψαμε και ξεκίνησε με άλλα 60 εκατ. ευρώ, περιμένουμε τον δρόμο Πάφου– Πόλης Χρυσού που είναι στην Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών τον οποίο θα υπογράψουμε σύντομα. Έχουμε προς υλοποίηση έργα 1 δισ. ευρώ για τα επόμενα χρόνια. Δίνουμε επίσης μεγάλη σημασία και σε άλλες επενδύσεις όπως το λιμάνι Λάρνακας. Ολοκληρώθηκε η διαπραγμάτευση, συμφωνήσαμε με τον επενδυτή και περιμένουμε τις επόμενες μέρες να ολοκληρωθεί η μελέτη του συμβολαίου από τη Νομική Υπηρεσία για να υπογραφτεί. Υπάρχουν και άλλες επενδύσεις, όπως το λιμάνι Βασιλικού στο οποίο θα προκηρύξουμε προσφορά για σύμβουλο για την ανάπτυξη του λιμανιού και τη δημιουργία εμπορικού σταθμού στο αεροδρόμιο Λάρνακας. Υπάρχουν στα σκαριά και επενδύσεις στο αεροδρόμιο της Λάρνακας τις οποίες εξετάζουμε με τη Νομική Υπηρεσία, οι οποίες θα βοηθήσουν στην επανεκκίνηση της οικονομίας.

Στο μυαλό του Νικόλα Παπαδόπουλου

Ο ΔΗΚΟϊκός πρόεδρος επιχειρεί να κτίσει γέφυρες με το ΑΚΕΛ, απομακρύνεται από Αβέρωφ και αλιεύει στελέχη από τον Ενδιάμεσο

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Πριν από ένα και πλέον χρόνο, όταν όλα τα κόμματα έμπαιναν στη μάχη των ευρωεκλογών, ο Πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος θεωρείτο για πολλούς εξαφανισμένος από το προσκήνιο, ενώ η ιδέα που είχε δημιουργηθεί στο παρασκήνιο ήταν πως η προεκλογική του κόμματος βρισκόταν λίγο πολύ στον αυτόματο πιλότο. «Άλλο ευρωεκλογές, άλλο βουλευτικές και άλλο προεδρικές», εληγούσαν τότε στελέχη που καλούνταν να σχολιάσουν την θεματική αλλαγή πλεύσης στρατηγικής συγκριτικά με εκείνη που προηγήθηκε κατά τη διάρκεια των προεδρικών εκλογών. Ο ΔΗΚΟϊκός πρόεδρος, μετά από μία μακρά χειμέρια νάρκη που τον έριξε το αποτέλεσμα των προεδρικών εκλογών του 2018, σκέφτηκε προφανώς τα δεδομένα του, ανασυντάχθηκε και μπαίνει ξανά στην επίθεση. Την προηγούμενη πενταετία κινήθηκε στο πλαίσιο συσπείρωσης του ενδιάμεσου χώρου πολεμώντας από ωρίς τα δύο μεγάλα κόμματα. Σήμερα κάποιος κύκλος θεωρούν ότι αδυνατεί να καταλήξει σε ποια κατεύθυνση θα κινηθεί. Και το λένε με δεδομένο ότι από τη μία συνεργάζεται με τον ΔΗΣΥ για την ψήφιση νομοσχεδίων όπως η αναστολή δόσεων, από την άλλη θέλει να διατηρήσει τον ηγετικό του ρόλο στον ενδιάμεσο χώρο με μία σκληρή πολιτική στο Κυπριακό και την ίδια ώρα επιδιώκει να ανοίξει γέφυρες με το ΑΚΕΛ. Πολλά μέτωπα ανοικτά για έναν πολιτικό αρχηγό που δεν φημίζεται σίγουρα για την ευελιξία του. Η αλήθεια είναι πως με δεδομένο και το αποτυχημένο πείραμα του ενδιάμεσου χώρου, επιδιώκει αυτή τη φορά να φέρει μαζί του όσα στελέχη μπορεί από τα άλλα κόμματα, των οποίων τα ποσοστά συρρικνώνονται και με τους ηγέτες των οποίων δεν έχει πλέον τις καλύτερες σχέσεις. Στόχος δεν είναι η προεδρία της Βουλής, αλλά η προεδρία το 2023. Αυτό βεβαίως θα εξαρτηθεί από το εκλογικό αποτέλεσμα του '21. Για να γίνει κάτι τέτοιο, πέραν του να εδραιωθεί ως ισχυρό τρίτο κόμμα, θα πρέπει να ακολουθήσει μία συγκεκριμένη στρατηγική, προς μία κατεύθυνση, που σύμφωνα με κύκλους του Κέντρου δεν είναι άλλη από το ΑΚΕΛ. Πολιτικός χώρος με το οποίο τον χωρίζει άβυσσος στο Κυπριακό, όμως τόσο στο ΑΚΕΛ όσο και στο ΔΗΚΟ, θεωρούν την συνεργασία ενδεχομένως και αναπόφευκτη.

Η ρήξη με Αβέρωφ

Η συνέντευξη του Νικόλα Παπαδόπουλου στην «Κ» δύο βδομάδες προηγουμένως όπου σημείωνε πως κυβέρνηση και ΔΗΣΥ φοβούνται τον έλεγχο και θέλουν λευκή επιταγή στην διαχείριση 1,5 δισ., θεωρήθηκε

από πολλούς η αρχή της πλήρους ρήξης με τον Πρόεδρο του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου. Η κοινοβουλευτική συνεργασία που είχε μέχρι τώρα με τον συναγερμικό πρόεδρο θεωρείτο τόσο καλή που οδήγησε στον χαρακτηρισμό «δίδυμο Αβέρωφ-Νικόλα» και στην εικόνα ότι ο Αβέρωφ Νεοφύτου ήταν ο μόνος που θα μπορούσε να πείσει τον Νικόλα Παπαδόπουλο να περάσει νομοσχέδια. Στενοί συνεργάτες του Νικόλα Παπαδόπουλου είχαν διαμνύσει εδώ και καιρό στον ίδιο πως η όποια ταύτιση επιχειρείται είτε καλοπροαίρετα είτε κακοπροαίρετα στοιχίζει στο προφίλ του. Φάνηκε άλλωστε και μέσω ερευνών πως τα περί δίδυμου Αβέρωφ-Νικόλα προκαλούσαν άσχημη εικόνα στον τελευταίο, ιδιαίτερα σε μία περίοδο που αφενός επιχειρεί να ανοίξει γέφυρες με την Αριστερά και αφετέρου

Η σχέση με τον γενικό ελεγκτή έχει ως στόχο να ενισχύσει το προφίλ του ΔΗΚΟϊκού προέδρου ως υπέρμαχου της διαφάνειας και του ελέγχου.

να σταματήσει τη δυσφορία που προκαλεί η εν λόγω σχέση σε ΔΗΚΟϊκά μέλη και στελέχη. Δεν είναι τυχαίο ότι το τελευταίο διάστημα διέρρεε στα συναγερμικά πηγάδια πως ο Αβέρωφ Νεοφύτου έχει κλείσει συμφωνία με τον Νικόλα Παπαδόπουλο, να τον στηρίξει για την προεδρία της Βουλής και το ΔΗΚΟ στη συνέχεια να στηρίξει τον κ. Νεοφύτου για την προεδρία της Δημοκρατίας. Κουτσομπολιά το οποίο φέρει πως προκαλούσε επιπλέον πρόβλημα στην εικόνα του Νικόλα Παπαδόπουλου και ενίσχυσε στην απόφαση για πλήρη ρήξη.

Η εμπλοκή Οδυσσέα

Ο ΔΗΚΟϊκός πρόεδρος, βεβαίως, επιχειρεί να επαναλάβει την πολιτική που ακολουθούσε και τα τελευταία χρόνια διακυβέρνησης Χριστόφια, όταν προειδοποιούσε για την κατάρρευση της οικονομίας. Το επιχείρησε πριν τις προεδρικές, χωρίς επιτυχία, δεδομένης και της πορείας της οικονομίας και του αποτελέσματος των εκλογών. Σήμερα όμως οι εκτιμήσεις από κύκλους του Κέντρου είναι ότι τα δύσκολα έπονται στην οικονομία και ο ίδιος δεν θέλει να έχει εμπλοκή σε αυτό που έπεται. Καθόλου τυχαία η ένταση με την οποία τοποθετείτο κατά τη διάρκεια του νομοσχεδίου των κρατικών εγγυήσεων αλλά και οι προειδοποιήσεις του για το «κακό σχέδιο β'. Το κατά πόσο θα επιβεβαιωθεί θα φανεί στην πορεία. Η διαφορά είναι πως αυτή τη φορά φαίνεται να βρίσκεται σε συνεννόηση με τον γενικό ελεγκτή Οδυσ-

πληγή παραμένει για το ΔΗΚΟ η παραφωνία στην κοινοβουλευτική ομάδα, που στέλνει το μήνυμα πως ο Νικόλας Παπαδόπουλος δεν ελέγχει το κόμμα του.

σέα Μιχαηλίδη στην όλη διαδικασία. Είναι γνωστό ότι ο γενικός ελεγκτής διατηρεί πολύ καλή σχέση με το κόμμα του Κέντρου, ενώ όπως λέγεται ήταν μέλος του κόμματος. Η συνεργασία τους στις κρατικές εγγυήσεις, σε συνδυασμό με ανακωνώσεις της ελεγκτικής υπηρεσίας που βγήκαν στο ίδιο ύψος με το ΔΗΚΟ, έδωσαν την ευκαιρία στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να προχωρήσει σε ευθεία επίθεση προς τον γενικό ελεγκτή και να τον κατηγορεί πως συμπεριφέρεται ως εκπρόσωπος συγκεκριμένου κόμματος. Δίλωση που σίγουρα ανέβασε τις μετοχές του ΔΗΚΟ, όχι όμως το προφίλ του κ. Μιχαηλίδη ο οποίος θέλει να διατηρήσει την εικόνα του ανεξάρτητου και ακοιμάτιστου. Ήδη στο παρασκήνιο

συζητείται μέχρι πού θα φτάσει η σχέση των δύο μερών, ιδιαίτερα αν επαληθευθεί η φημολογία που θέλει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να ψάξει τρόπους να τον παύσει λόγω ανάρμοστης συμπεριφοράς. Συζητήθηκε το όνομά του στα πηγάδια και άτυπα ότι θα μπορούσε να αποτελέσει υποψήφιο πρόεδρο στο ενδεχόμενο που ο Νικόλας Παπαδόπουλος δεν μπορεί να συγκεντρώσει την απαιτούμενη συναίνεση ως πρόσωπο. Κάτι τέτοιο πάντως αποκλείεται από κύκλους του ΔΗΚΟ. Στο ΔΗΚΟ αντιλαμβάνονται πως η μεγάλη πληγή της κυβέρνησης Αναστασιάδη είναι το θέμα της διαφάνειας και σε θέματα διαπλοκής και διαφθοράς αναμένεται να κτυπήσει την κυβέρνηση Αναστασιάδη ο Νικόλας Παπαδόπουλος. Καθόλου τυ-

Σχέσεις ανάγκης με το ΑΚΕΛ

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος από τον προηγούμενο χρόνο προσπάθησε να ρίξει γέφυρες με το ΑΚΕΛ σημειώνοντας πως η συνεργασία των δύο κομμάτων οδήγησε στις πιο πετυχημένες διακυβερνήσεις στο παρελθόν. Το μεγάλο πρόβλημα είναι ότι οι σχέσεις του ίδιου τόσο με την ηγεσία όσο και με τον ΑΚΕΛικό κόσμο δεν είναι η καλύτερη επί του παρόντος. «Ο κόσμος του ΑΚΕΛ είναι πικραμένος με τον Νικόλα» έλεγε προ μηνών ο Στέφανος Στεφάνου στην «Κ» ενώ ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανού απέρριψε όταν ρωτήθηκε σε συνέντευξη του στην «Κ» το ενδεχόμενο υποψηφιότητας Νικόλα Παπαδόπουλου. Τα πάντα ρει βεβαίως, σύμφωνα με τον Ηράκλειτο και την μαρξιστική διαλεκτική και κατ' επέκταση τίποτα δεν μπορεί να θεωρείται από τώρα προεξοφλημένο. Και η μία πλευρά και η άλλη αντιλαμβάνονται ότι υπάρχουν σχέσεις ανάγκης. Και λέμε σχέση ανάγκης γιατί αυτή τη φορά και τα δύο κόμματα διαπιστώνουν πως μόνο με τη συνεργασία των δύο μπορεί να επιτευχθεί αλλαγή διακυβέρνησης. Στους κύκλους του ΔΗΚΟ θεωρούν ότι το ΑΚΕΛ θα αναγκαστεί -ελλείψει υποψηφίου- να στηρίξει Νικόλα Παπαδόπουλο το 2023, ενώ στο ΑΚΕΛ επικρατεί η αντίληψη, πως ο Νικόλας Παπαδόπουλος και το ΔΗΚΟ, θα έρθουν κοντά αν επιθυμούν να φύγει ο ΔΗΣΥ από την εξουσία. Αν όχι με κοινό υποψήφιο εξ αρχής, σίγουρα στην δεύτερη Κυριακή των προεδρικών εκλογών.

λευτών. Σε αυτό το πλαίσιο ιδιαίτερο ρόλο θα διαδραματίσει αν με την νέα κοινοβουλευτική ηγεσία καταφέρει να έχει τον έλεγχο. Ήδη στην Λευκωσία, εκτός από την Χριστιάννα Ερωτοκρίτου, υποψηφιότητα διεκδικεί ο διευθυντής του Κέντρου Μελετών Τάσος Παπαδόπουλος Χρύσπος Παντελίδης απέναντι στους πολλές φορές αντιπολιτευτικούς Αλέκο Τρυφωνίδη και νυν βουλευτή Μαρίνο Μουσιούττα. Στην Κερύνεια, δεδομένη θεωρείται η υποψηφιότητα του διευθυντή του γραφείου του προέδρου του ΔΗΚΟ Γιώργου Σολωμού, ενώ στη Λεμεσό μαζί με τον Πανίκο Λεωνίδου διεκδικούν οι Παύλος Μυλωνάς και η αναπληρώτρια εκπρόσωπος Τύπου του κόμματος Κατερίνα Χριστοφίδου. Το ερώτημα είναι κατά πόσο θα επαναδιεκδικήσει και ο Άγγελος Βότσης, ο οποίος εκτός από έρεισμα έχει και σοβαρές διαφωνίες με την ηγεσία του ΔΗΚΟ.

Η ΔΗΠΑ και οι άλλοι

Διαφωνίες που όπως σημειώνεται μπορεί να λειτουργήσουν θετικά για τον κύριο αντίπαλο του ΔΗΚΟ, τη Δημοκρατική Παράταξη. Ήδη βάσει ερευνών το νεοσυσταθέν κόμμα φαίνεται να πηγαίνει καλά, όμως στο ΔΗΚΟ επισήμως λένε πως δεν ανησυχούν, καθώς όπως σημειώνουν το ακροατήριο της Δημοκρατικής Παράταξης είχε ψηφίσει ΔΗΣΥ στις προηγούμενες βουλευτικές εκλογές. Το κατά πόσο του έκανε ένας σκληρός πυρήνας είναι ένα ζήτημα, ωστόσο, αν από το ψηφοδέλτιο απουσιάσουν αυτή τη φορά πρόσωπα που συνδέονται με τον Μάριο Καρογιάν, όπως οι Άγγελος Βότσης, Γιώργος Προκοπίου, Χρίστος Τσιγκής σίγουρα κατ'έτοιο θεωρείται πως θα ενισχύσει τη ΔΗΠΑ. Το αν ο Νικόλας Παπαδόπουλος καταφέρει να συγκρατήσει τις διαρροές είναι ένα στοίχημα μεγάλο. Ήδη ο ίδιος βλέποντας τη δυσκολία που υπάρχει στα άλλα κόμματα του ενδιάμεσου χώρου επιχειρεί να φέρει πρόσωπα κοντά. Ήδη αυτή τη φορά θα έχει στο ψηφοδέλτιό του τον Παύλο Μυλωνά στη Λεμεσό και τη Νικολέττα Λαδά στην Αμμόχωστο, κερδίζοντας ψηφοφόρους από τη Συμμαχία Πολιτών. Ανοικτό είναι αν θα επιχειρήσει να αλιεύσει στελέχη από την Αλληλεγγύη, μετά και το ναυάγιο που υπήρξε με τη Συμμαχία Πολιτών, χωρίς να αποκλείεται για πολλούς το ενδεχόμενο επανόληψης του σκηνικού των ευρωεκλογών. Στο ΔΗΚΟ υπάρχει στρατηγική να κερδίσουν ένα κομμάτι από τη Συμμαχία Πολιτών, την Αλληλεγγύη και την ΕΔΕΚ με την οποία δεν διάγουν την καλύτερη σχέση. Το αν θα γίνει κατορθωτό δεδομένου ότι από την ίδια πίττα διεκδικεί και ο ΔΗΣΥ είναι ένα ζήτημα που συζητείται. Και ακριβώς σε αυτό το πλαίσιο μπαίνει και ο παράγοντας ΑΚΕΛ.

ΑΡΘΡΟ / Της ΣΤΑΥΡΗΣ ΚΑΛΩΨΙΔΙΔΟΥ

Η σιωπή δεν είναι επιλογή

Επιλογή είναι η διάρρηξη του φαύλου κύκλου της ρητορικής και των πολιτικών που θρέφουν έναν ρατσιστικό «ανόθευτο εθνικισμό».

εξηγεί γιατί στις ΗΠΑ οι Αφροαμερικανοί που σκοτώνονται από την αστυνομία είναι τουλάχιστον δύο φορές περισσότεροι από τους λευκούς συμπολίτες τους, παρότι αποτελούν ένα πολύ μικρότερο ποσοστό του πληθυσμού. Πόσο μακρινά είναι όμως όσα συμβαίνουν έξω απόδω; Μήπως οι στείρες δηλώσεις του σημερινού Υπουργού Εσωτερικών και του προκατόχου του για τη διαχείριση του προσφυγικού και του μεταναστευτικού, δεν υποβάλουν τη δημιουργία μιας συλλογικής αναστοχής απέναντι στον άνθρωπο πρόσφυγα,

στον άνθρωπο μετανάστη; Και πολύ περισσότερο, δεν διευκολύνουν την αύξηση της επίθεσης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής δραστηριότητας και σε όλους τους φορείς της;

Η γενικευμένη διασύνδεση μεταναστών και προσφύγων με την τρομοκρατία και την εγκληματικότητα, η αφαίρεση βασικών τους δικαιωμάτων με κυβερνητικούς χειρισμούς (βλ. Πουρνάρα) και η προσπάθεια υιοθέτησης συνοπτικών διαδικασιών διαχείρισής τους που δοκιμάζουν τα όρια της διενόου νομιμότητας, αποτελούν ένα άτυπο άλλοθι για μια σειρά από θεσμικούς και προσωπικούς εκτροχασμούς. Όπως η εγκληματική αμέλεια της αστυνομίας, όταν ξένες εργάτριες είχαν εξαφανιστεί για να βρεθούν αργότερα δολοφονημένες. Όπως η νακελική αντίδραση των αρχών στην εκμετάλλευση μεταναστριών από δικτάτα εμπορίας. Όπως η ανοχή στην κακομεταχει-

ριση, φυσική, λεκτική, συναισθηματική των αλλοδαπών εργαζομένων. Όπως η ανοχή στο ρατσιστικό λόγο γνωστών και φίλων ή στα ρατσιστικά «ανέκδοτα» που αναπαράγονται μπροστά στα παιδιά μας με χαρακτηρισμούς που διαχωρίζουν ποιοτικά τους ανθρώπους βάσει του χρώματος, της εθνότητας, του σεξουαλικού τους προσανατολισμού, της θρησκείας ή/ και των ιδεολογικών τους πεποιθήσεων. Ή όταν δημοσιοποιούνται κάτω από τη λέζαντα «Δηλώσεις» δελτία καταλλήλότητας αλλοδαπών από πολιτειακούς αξιωματούχους και δημόσια πρόσωπα. Διακρίνοντάς τους σε κροίους και κληρονόμους ολιγαρχών που μας είναι απολύτως χρήσιμοι, σε χαμηλές που πρέπει να σπκώσουν το άχθος που δεν καλύπτουν οι Κύπριοι εργαζόμενοι και σε «ψωριάρες» πρόσφυγες που αν δεν είναι τρομοκράτες είναι το λιγότερο ανεπιθύμητοι αριθμοί που εξέρρασε η θάλασσα, πόσω μάλλον αν τους εξέρρασε η θάλασσα

της κατεχόμενης Κερύνειας ή της Αμμοχώστου.

Σε μια χώρα που ακόμη θερίζει τα τραγικά απότοκα διαφόρων μορφών διακρίσεων, η σιωπή επίσης δεν είναι επιλογή. Επιλογή είναι η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, ασθένειες εξίσου φονικές με τον Covid-19, όπως ορθά υπογραμμίζει η επικεφαλής του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ. Επιλογή είναι η διάρρηξη του φαύλου κύκλου της ρητορικής και των πολιτικών που θρέφουν έναν ρατσιστικό «ανόθευτο εθνικισμό» (και δεν αναφέρονται στην εθνική περηφάνεια που καθεὶς μπορεί να κουβαλά σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης) που διοικετείται μέσα από τη δημόσια ζωή και την παιδεία συντηρώντας τη μισαλλοδοξία και τις διακρίσεις, απέναντι ακόμη και στην άλλη κοινότητα του νησιού.

Η κα Στάυρη Καλωψιδιώτου είναι νομικός-διεθνολόγος, μέλος Κ.Ε. ΑΚΕΛ.

Το μεταναστευτικό στο ντιβάνι του ΔΗΣΥ

Πρόκειται για φλέγον ζήτημα που αναμένεται να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στον προεκλογικό των βουλευτικών

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Την προηγούμενη εβδομάδα, την επικαιρότητα απασχολούσαν οι 17 τρομοκράτες του υπουργού Εσωτερικών και πρώην αντιπροέδρου του ΔΗΣΥ Νίκου Νουρή που βρίσκονταν —όπως έλεγε— στο Κέντρο Φιλοξενίας Μενόγεια, αλλά και οι δηλώσεις του ότι θα παταχθούν φαινόμενα αναρχίας. Τα φαινόμενα αναρχίας, σύμφωνα με τον κ. Νουρή, αφορούσαν πολίτες που βρίσκονταν έξω από τον χώρο για να εκφράσουν —όπως είχαν οι ίδιοι εξηγήσει— την αλληλεγγύη τους για τους μετανάστες που βρίσκονταν κλεισμένοι —βάσει δημοσιευμάτων και δηλώσεων— σε κακές συνθήκες και χωρίς σαπούνι στον εν λόγω χώρο. Ένα γεγονός που επανέφερε για τα καλά στην πολιτική ατζέντα το μεταναστευτικό και δίχασε ξανά την κοινωνία γύρω από το πόσο η κυβέρνηση ρέπει προς την ξеноφοβία και τον ρατσισμό ή αν ο αριθμός των μεταναστών που βρίσκονται στην Κύπρο έχουν «θέσει το κράτος σε κίνδυνο» και σε «δημογραφική αλλοίωση».

Σε αυτό το πλαίσιο, την περασμένη Δευτέρα ο αντιδήμαρχος και επαρχιακός γραμματέας ΔΗΣΥ Λεμεσού Νίκος Σύκας, αυτοαποκαλείτο ρατσιστής σε ανάρτησή του στο facebook. Αφορμή της έκρηξης του ήταν τα επεισόδια που έγιναν την περασμένη Κυριακή μεταξύ αλλοδαπών στην περιοχή του Μόλου Λεμεσού, με τον ίδιο να υπογραμμίζει πως ρατσισμός είναι η εντύπωση που δημιουργείται ότι όλοι οι άνθρωποι δεν είναι ίδιοι. Η ανάρτηση αυτή κατέβηκε από το facebook, καθώς κρίθηκε αναπόφευκτα ρατσιστική με τον ίδιο να προσπαθεί να τα μαζέψει. Ακολούθησε βεβαίως η πρωτοβουλία του βουλευτή του ΔΗΣΥ Ανδρέα Κυπριανού να κηρύξει persona non grata από τη Βουλή τον πρόεδρο του ΚΙΣΔ, Δώρο Πολυκάρπου, αποστέλλοντας σχετική επιστολή-εισήγηση στον πρόεδρο της Βουλής και σημειώνοντας ότι οι τοποθετήσεις του κ. Πολυκάρπου —περί Αττίλα— αλλά και «η οργάνωση που εξυπηρετεί δεν μπορούν να εκπροσωπούν ούτε τη Δημοκρατία ούτε τα καλώς νοούμενα συμφέροντα της Κύπρου». Λίγες μέρες πολλές οι εξελίξεις περίξ της κυβερνώσας παράταξης, που επανέφεραν το ερώτημα που εγείρεται κάθε φορά που πλησιάζουν οι εκλογές και προβληματίζει κυρίως το ακροατήριό της. Αν ο ΔΗΣΥ μεταλλάσσεται/ αποκαλύπτεται ως ένα καθαρά συντηρητικό κόμμα, ακολουθώντας τα χνάρια άλλων κομμάτων που ανήκουν στη λαϊκή

Ο πρώτος που είχε κρούσει τον κώδωνα του κινδύνου στο μεταναστευτικό ήταν ο Κωνσταντίνος Πετρίδης, ο οποίος σε διευρυμένο πολιτικό γραφείο είπε πως ο ΔΗΣΥ δεν πρέπει να φοβάται να έχει πιο δεξιά πολιτική στο μεταναστευτικό.

Η φιλελεύθερη πτέρυγα βλέπει με ανησυχία δηλώσεις συναγερμικών στελεχών, ωστόσο βάζει όλα της τα χαρτιά στο ότι η διαχείριση της οικονομίας θα επαναφέρει τους φιλελευθέρους-προοδευτικούς πίσω στο κόμμα κατά τις βουλευτικές.

δεξιά στην Ευρώπη ή αν εξαιτίας της πολυφωνίας που επικρατούσε πάντα, ο καθένας λέει και εκφράζεται όπως θέλει.

Το χρονικό της κρίσης

Η συζήτηση για το μεταναστευτικό είχε ξεκινήσει από νωρίς στην Ευρώπη. Το 2016 είχε γίνει η Σύνοδος Κορυφής των «28» με την Τουρκία και τη συμφωνία για επανεγκατάσταση και κατανομή των προσφύγων σε χώρες της Ε.Ε. Τότε η Κυπριακή Δημοκρατία εξέφραζε ικανοποίηση για τη συμφωνία και συνεπώς το θέμα του προσφυγικού —αν εξαιρέσουμε τις δηλώσεις του τότε υπουργού Εσωτερικών Σωκράτη Χάσκου που προηγήθηκαν για προσπάθεια φιλοξενίας ως επί το πλείστον χρι-

στιανών ορθόδοξων προσφύγων— έπεφτε στα μαλακά. Συμφωνία που, όπως καταγγέλλουν κόμματα της Αντιπολίτευσης και δη το ΑΚΕΛ, κάθε άλλο παρά βοήθουσε την Κύπρο δεδομένου ότι δεν υπήρξε συγκεκριμένη συμφωνία Κύπρου-Τουρκίας για το θέμα της επανεγκατάστασης και για το γεγονός ότι όπως λένε υποβαθμίστηκε ο κίνδυνος. Σε άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε. βεβαίως το όλο θέμα προσέλαβε τεράστιες διαστάσεις από τότε, με ακροδεξιά κόμματα να κερδίζουν έδαφος στις χώρες τους (Λεπέν-Γαλλία, Σαλβίνι-Ιταλία, Χρυσή Αυγή-Ελλάδα) και γι' αυτό ακριβώς τον λόγο, άλλα κόμματα της λαϊκής Δεξιάς άρχισαν να το βάζουν επιτακτικά στο τραπέζι ο καθένας στη δική του ένταση και ύφος, βλέποντας και τη διαδρομή ψήφων που είχαν δεξιότερα (Νέα Δημοκρατία στην Ελλάδα, Ρεπουμπλικανικό κόμμα Γαλλίας, το κόμμα της Μέρκελ στη Γερμανία και ο Ορμπάν στην Ουγγαρία).

Λίγο πιο δεξιά...

Στην Κύπρο το κεφάλαιο του μεταναστευτικού έθιξε κυρίως ο Κωνσταντίνος Πετρίδης, όταν ανέλαβε στο Υπουργείο Εσωτερικών, προειδοποιώντας για εκκολαπτόμενη κρίση, αν δεν αντιμετωπιστεί εγκαίρως και καλούσε την Ε.Ε. να λάβει μέτρα για επιστροφή μεταναστών και επανεγκατάσταση. Ο

ίδιος είχε θέσει το ζήτημα και στο διευρυμένο πολιτικό γραφείο του ΔΗΣΥ μετά τις ευρωεκλογές, ότι ο ΔΗΣΥ δεν πρέπει να φοβάται να ακολουθήσει μία πιο δεξιά μεταναστευτική πολιτική. Τοποθετήσεις που κάποιοι είδαν με απορία δεδομένων και της φιλελεύθερης γραμμής που θεωρείτο πως ακολουθούσε μέχρι τότε ο κ. Πετρίδης, αλλά και της εμπειρίας που στην Κομισιόν.

Το αν η «πιο δεξιά μεταναστευτική πολιτική» ακολουθήθηκε από τον ΔΗΣΥ είναι ένα ζήτημα που σπκάνει συζήτηση, όμως το σίγουρο είναι πως με τη διαδοχή του κ. Νουρή, στο πηδάλιο του Υπουργείου Εσωτερικών τα πράγματα κάθε άλλο από υγιεινός περίπατος είναι για όλους. Είχε ήδη καταφέρει να προκαλέσει αντιδράσεις στις πιο προοδευτικές τάσεις και της κοινωνίας αλλά και του ΔΗΣΥ για δηλώσεις του κατά τη διάρκεια της καραντίνας περί υπεραπλοχτών, περί πάταξης της αναρχίας αλλά και ότι οι αστυνομικοί της γειτονιάς «βεβαίως» και θα μπαίνουν στα σπίτια μας. Δηλώσεις που έχει αξιοποιήσει πλήρως η αντιπολίτευση και κυρίως το ΑΚΕΛ. Όμως, αν επικεντρωθούμε στο μεταναστευτικό, ο ίδιος σημείωσε πως ξεπεράσαμε τις δυνατότητες μας σε μετανάστες, έχει ήδη ξεκινήσει να αφήνει υπονοούμενα για μη κυβερνητικές οργανώσεις, δικηγόρους και κολλε-

γίρχες που κερδοσκοπούν από τη διαδικασία, ενώ έχει ήδη ξεκινήσει διαδικασία γύρω από την επιχείρηση των εικονικών γάμων.

Η περιρρέουσα

Όλο αυτό θεωρείται από πολιτικούς κύκλους ακόμα και εντός του ΔΗΣΥ πως προκάλεσε αχρείαστη περιρρέουσα, καθώς αν υπάρχει όντως πρόβλημα, δεν στοχοποιείσ δια του μικροφώνου, αλλά προχωράς ποινικούς. Περιρρέουσα που οργάνωσε την κοινωνία των πολιτών σε μαζική διαδήλωση, αλληλεγγύης υπέρ των μεταναστών. Σε αυτή συμμετείχαν εκτός από ανένταχτοι πολίτες και πρόσωπα που ανήκουν στη λεγόμενη εξωκοινοβουλευτική Αριστερά, οι οποίοι ενδεχομένως να ενισχύσουν το ΑΚΕΛ στις επικείμενες εκλογές, ως αντίδραση στη «συντηρητική» ροπή της κυβέρνησης. Το ΑΚΕΛ δεν αποκλείεται να καρπωθεί, όπως και το καλοκαίρι του 2019, μια μερίδα συναγερμικών ψηφοφόρων που από την περίοδο των ευρωεκλογών βλέπουν με ανησυχία τη ροπή που παίρνει το κόμμα.

Αυτή η περιρρέουσα οδήγησε βεβαίως και σε δηλώσεις όπως αυτή του επαρχιακού γραμματέα ΔΗΣΥ Λεμεσού Νίκου Σύκα και τις πρωτοβουλίες του κ. Κυπριανού. Πάντως, η γραμμή υπεράσπισης του κ. Νουρή λέει πως από το 2016 και μετά υπήρξε έκρηξη εισροής μεταναστών που

δεν μπορούσε να υπολογίσει η Κυπριακή Δημοκρατία. Σημειώνεται πως στόχος δεν είναι οι πρόσφυγες τους οποίους με κάθε τρόπο θα προστατεύσει και θα υπερασπιστεί το κράτος, αλλά η μεγάλη έλευση οικονομικών μεταναστών, πίσω από τους οποίους υπάρχει συγκεκριμένο κύκλωμα, το οποίο θα «κυτπήσει». Μάλιστα, όπως λέγεται, από κύκλους του Υπουργείου Εσωτερικών, από το 2016 μέχρι σήμερα υπήρξε έκρηξη αριθμού εικονικών γάμων και αυτό αναμένεται να διαχειριστεί μέσω νομοθεσιών ο κ. Νουρή. Το ερώτημα, βεβαίως, που θέτει τόσο το ΑΚΕΛ όσο και το ΔΗΚΟ είναι για ποιον λόγο τα τελευταία επτά χρόνια διακυβέρνησης ΔΗΣΥ δεν έτυχε διαχείρισης και ο αριθμός, αλλά και το κυνήγι των πραγματικών θυτών του κυκλώματος και όχι των θυμάτων. Ερωτήματα που επί του παρόντος μένει αναπάντητο.

Στελέχη του ΔΗΣΥ έχουν ήδη μιλήσει πάντως με τον κ. Νουρή καλώντας τον να είναι πιο προσεκτικός στο ύφος των δηλώσεών του, καθώς σύμφωνα με συναγερμικές πηγές, όλο αυτό μπορεί να οδηγήσει στην απώλεια κάθε ορθολογιστικής ψήφου στις επικείμενες εκλογές. Κάτι παρόμοιο, ωστόσο, δεν έγινε και από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, όπως ανέμεναν μέλη του Υπουργείου. Ποια όμως είναι η θέση του κόμματος δεδομένου ότι πολλοί λένε πως διαφωνούν με το ύφος Νουρή, αλλά όχι με την ουσία των όσων λέει; «Η θέση μας στο μεταναστευτικό είναι ξεκάθαρη και εκφράζεται από τον πρόεδρο του κόμματος στις επίσημες δηλώσεις του» ανέφεραν ανώτατοι αξιωματούχοι του κόμματος, όταν κλήθηκαν να σχολιάσουν τις τελευταίες εξελίξεις. «Εμείς σεβόμαστε», έλεγε χαρακτηριστικά στη συνέντευξη Τύπου που παρέθεσε την περασμένη Τρίτη ο Αβέρωφ Νεοφύτου, «τα δικαιώματα των πολιτικών προσφύγων όμως έχουμε υποχρέωση ως κοινωνία να προστατεύσουμε τη χώρα και την κοινωνία μας από οποιοσδήποτε παράτυπος μετανάστες ή παράνομος που θέλουν να εκμεταλλευθούν τη χώρα μας εις βάρος της κυπριακής κοινωνίας. Είμαστε δίπλα από την κυβέρνηση μας, δίπλα από τις πολιτικές του υπουργού Εσωτερικών όπως κατατέθηκαν και δημόσια και μέσα από κυβερνητικά νομοσχέδια». Έθηκε και θέμα δύο άκρων γύρω από το μεγάλο κεφάλαιο του μεταναστευτικού, με τον ΔΗΣΥ να βρίσκεται ακριβώς στη μέση. Το ένα άκρο της «διεθνοτικής αριστεράς προσέγγισης» που θέλει «ελεύθερη Κέρκυρα» και το άλλο που εκφράζει μίσος και μισαλλοδοξία.

Οι εκκολαπτόμενοι και το δίλημμα του Αβέρωφ Νεοφύτου

Το πόσο ο Δημοκρατικός Συναγερμός βρίσκεται στη μέση των δύο άκρων ή αν ρέπουν κάποιοι συναγερμικοί στη μία άκρη και άλλοι στην άλλη άκρη δεδομένων και της πολυφωνίας που επικρατεί στο κόμμα είναι βεβαίως ζήτημα που συζητείται εντόνως. Ενδιαφέρον προκαλεί το γεγονός ότι στην περίπτωση του Νίκου Σύκα παρά το ότι πρώτη φορά κάποιος αξιωματούχος —ακόμα και εντός ΕΛΑΜ— αυτοαποκαλείται ρατσιστής, στον Δημοκρατικό Συναγερμό οι αντιδράσεις ήταν λίγο πολύ υποτονικές. Και λέμε υποτονικές, καθώς κάποιοι θα ανέμεναν ότι θα υπήρχε σχετικό άδειασμα από την Πινδάρου, ίσως ακόμα και διαγραφή του από το κόμμα, όπως έγινε στην περίπτωση Γιώργου Λακκοτύρη όταν χαρακτήρισε τους Παφίτες «τουρκόσπορους». Ούτε υπήρξε όμως ζήτημα αποβολής από τη θέση του στο Δημοτικό Συμβούλιο όπως άλλωστε γίνεται σε άλλες χώρες. Υπήρξε βεβαίως ανακοίνωση της κοινοβουλευτικής ομάδας του ΔΗΣΥ, μετά και τις πρωτοβουλίες του κ. Κυπριανού που σημείωνε χαρακτηριστικά ότι «η ελευθερία του λόγου είναι απολύτως σεβαστή φτάνει να μην προσβάλλει, να μην εκφεύγει των ορίων και να μην χρησιμοποιεί ακραίως χαρακτηρισμούς και ρατσιστικό περιεχόμενο». Στην ανα-

Η Πινδάρου επιδιώκει να εξασφαλίσει το brand του φιλελεύθερου προοδευτικού κόμματος, όμως την ίδια ώρα θέλει να επαναφέρει τις χαμένες ψήφους του 2016, από την Αλληλεγγύη που φυλλορροεί και από το αμύχανο ΕΛΑΜ.

κοίνωση της κοινοβουλευτικής ομάδας σημειώνεται πως «η δημόσια ρητορική που αναπτύσσεται το τελευταίο διάστημα γύρω από το προσφυγικό-μεταναστευτικό καλλιεργεί ένα αντιπαραγωγικό κλίμα. Αυτή την ώρα οφείλουμε με υπευθυνότητα και ορθολογισμό να θέσουμε επί τάπητος πολιτικές για τη διαχείριση του ζητήματος και να μελετήσουμε με νηφαλιότητα τα νομοσχέδια της κυβέρνησης όπως αυτά κατατέθηκαν στη Βουλή των Αντιπροσώπων». Η εν λόγω ανακοίνωση φαίνεται πως καλύπτει και την περίπτωση Σύκα. Το κατά πόσο η ανακοίνωση αυτή μπορεί να κλείσει στόματα είναι βεβαίως θέμα προς συζήτηση. Η αλήθεια

Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ λέει πως ο Συναγερμός ισορροπεί ανάμεσα στα δύο άκρα, ωστόσο συμπεριφορές ακόμα και νεοφανών στελεχών ρέπουν προς δεξιότερα μονοπάτια.

είναι πως η φιλελεύθερη πτέρυγα του ΔΗΣΥ, η οποία κινδυνεύει να πληγεί στις βουλευτικές του 2021, αν επικρατήσουν οι πιο συντηρητικές φωνές, απέφυγε επί του παρόντος να διαχωρίσει τη θέση της, δίδοντας ιδιαίτερη έμφαση στα τις

οικονομίας. Ήδη στελέχη της εν λόγω τάσης θεωρούν πως η διαχείριση της οικονομίας, θα φέρει τους προοδευτικούς και φιλελευθέρους ψηφοφόρους στην αγκαλιά του ΔΗΣΥ και κατ' επέκταση δεν έδωσαν ιδιαίτερη έμφαση στις δηλώσεις

Σύκα. Η περίπτωση όμως του κ. Σύκα δεν είναι η εξαίρεση, αλλά ίσως η κορυφή του παγόβουνου, καθώς νέα στελέχη του κόμματος όπως οι κ.κ. Πελεκάνος και Κληρίδης που προωθούνται για τις επικείμενες εκλογές, έχουν υιοθετήσει ρητορική εν πολλοίς μμητική νέων εκλεγμένων βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας όπως οι Κωνσταντίνος Κυρανάκης και Νίκος Μπογιάνος. Ο πρόεδρος της Οργάνωσης Νέων Επιστημόνων Μάριος Πελεκάνος έδειξε την προτίμησή του προς τη ρητορική Μπογιάνου, καλώντας τον να μιλήσει για το μεταναστευτικό σε εκδήλωση της οργάνωσης, ενώ συχνά εκφράζει ανησυχία για την ασφάλεια του ιδίου και της οικογένειάς του λόγω του μεταναστευτικού. Και ο Μάρκος Κληρίδης, ωστόσο, σε πρόσφατες δηλώσεις του συνέδεσε το έγκλημα στη Ρηνγαίνης με το μεταναστευτικό.

Σύμφωνα πάντως με πληροφορίες, ο συναγερμικός πρόεδρος είχε προχωρήσει σε αυστηρές συστάσεις προς τον κ. Σύκα, με αποτέλεσμα ο τελευταίος να αναδιπλωθεί και να αναρρέσει τα περί ρατσισμού με νέα ανάρτηση. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου σίγουρα δεν θέλει να δει να επαναλαμβάνεται το σκηνικό των ευρωεκλογών, όπου το κόμμα της Δεξιάς έχασε την ψήφο των φιλελευθέρων εξαιτίας της προεκλογικής

που ακολουθήθηκε. Ο ίδιος καθ' όλη τη διάρκεια της πορείας του —πλην της εκστρατείας των ευρωεκλογών— έδειξε πως θέλει να μετατρέψει τον ΔΗΣΥ σε ένα κόμμα φιλελεύθερο, σύγχρονο, ορθολογιστικό που είναι υπέρ της τάσης χωρίς υποσημειώσεις. Το κατά πόσο κάτι τέτοιο είναι εύκολο να επιτευχθεί είναι ένα ζήτημα που συζητείται εντός ΔΗΣΥ, με πολιτικούς κύκλους να σημειώνουν πως το πάνω χέρι στον Συναγερμό εξακολουθεί να έχει ο Νίκος Αναστασιάδης και η δική του φιλοσοφία. «Η κυπριακή κοινωνία ήταν ανέκαθεν συντηρητική στην πλειοψηφία της» αναφέρουν γνώστες του επικοινωνιακού παιχνιδιού που υπογραμμίζουν πως οι δημοσκοπήσεις που κάνει το τελευταίο διάστημα στο Προεδρικό δείχνουν μία συντηρητική πλειοψηφία να μην επιθυμεί άνοιγμα των οδοφραγμάτων. Όλα αυτά συμβαίνουν σε μία περίοδο που τα κόμματα του ενδιαμέσου χώρου φυλλορροούν, το ΕΛΑΜ βρίσκεται σε αμνηνία —δεδομένου ότι ο κύριος καθοδηγητής τους Ηλίας Κασιδιάρης έχει αποχωρήσει από τη Χρυσή Αυγή και το βλέμμα της Πινδάρου στρέφεται στο πως θα επαναπατριστούν οι χαμένες ψήφοι του 2016. Ψήφοι που αποζητούν σκληρή τάση και στο Κυπριακό και στο μεταναστευτικό.

«Υποσχέθηκα του Κουντρέτ βόλτα με το αεροπλανάκι σας»

Τα δυνατά χαρτιά

Στα πάνω του βρίσκεται ο υπουργός Υγείας Κωνσταντίνος Ιωάννου, ο οποίος με αφορμή τον κορωνοϊό έχει ανεβάσει τις μετοχές του, στο χρηματιστήριο του προεδρικού λόφου. Ο Υπουργός Υγείας κατάφερε να γυρίσει τούμπα την εικόνα που είχε κατά την εμφάνιση της πανδημίας και όπως λέγεται εντόνως, εξελίσσεται σε ένα από τα δυνατά χαρτιά του σχήματος του κ. Νίκου. Σε καλά χνάρια βαδίζει και η Ζέτα Αιμιλιανίδου, για το έργο του Υπουργείου Εργασίας με τη στήριξη επιχειρήσεων και εργαζομένων. Αυτός όμως που εν μέσω κορωνοϊού έδειξε αρετές, λένε στις παρυφές του λόφου, είναι ο υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης. Όπως είμαι σε θέση να γνωρίζω κάποιοι εκτός κυβέρνησης και πέριξ της Πινδάρου, στάζουν μέλι για τον ΥΠΟΙΚ. Σταθερές αξίες στο σχήμα του κ. Νίκου παραμένουν, ο αθόρυβος υπουργός Άμυνας Σάββας Αγγελίδης και ο Πάφιος ΥΠΕΞ Νίκος Χριστοδουλίδης, ο οποίος αναμένεται να κάνει δυναμική επιστροφή με τους ταμπουκάδες των Τούρκων, στην πλευρά της Ελλάδας.

● ● ● ●

Οι αρπαχτές

Παρά τη αρνητική φήμη που ακολουθεί τους ξενοδόχους τα τελευταία χρόνια για την αντιμετώπιση του κύριου τουρίστα, σε καιρούς πανδημίας είναι απολύτως αποδεκτό ότι ο ξενοδοχειακός κλάδος πρέπει να στηριχθεί και από το κράτος, αλλά και από τον κόσμο. Αυτό προϋποθέτει πως και οι ίδιοι οι ξενοδόχοι, θα πρέπει να βοηθήσουν τους εαυτούς τους και να εγκαταλείψουν τη λογική της αρπαχτής, που τους έχει γίνει η αγαπημένη συνήθεια. Αν θα πρέπει να μπουν πλάτες για να πουλωθούν οι πληγές, θα τιςβάλουν όλοι και όχι μόνο ο ντόπιος τουρίστας. Οι τιμές διαμονής για το τριήμερο του κατακλυσμού δεν υποστηρίζουν την συλλογική προσπάθεια να περιορισθούν οι ζημιές για φέτος. Απλά επιβεβαιώνουν ότι κάποιοι ξενοδόχοι το μόνο που γνωρίζουν είναι την κλάμα και όταν έλθει το διά ταύτα, παίρνουν κκελλέ. Με τέτοια λογική θα γεμίσουν και φέτος τα ελληνικά νησιά, για να είμαστε εξηγημένοι.

● ● ● ●

Ο κ. Νίκος και ο Κούλης

Μπορεί ο κ. Νίκος να μην είναι «κολλητός» με τον Κυριάκο Μητσοτάκη ή να μην τρέφει τις ίδιες συμπάθειες με αυτές που έτρεφε για τον Αλέξη, όμως κάποιοι στις παρυφές του συναγερμικού κόμματος, πίνουν νερό στο όνομα του Κούλη. Ο πρόεδρος του αδελ-

Ο Μουσταφά Ακιντζί ό,τι και να του σέρνουν κατά καιρούς, κατάφερε να έχει τους στοιχειώδεις δίαυλους επικοινωνίας με τον Νίκο Αναστασιάδη, σε θέματα που ξεπερνούν τα όσα χωρίζουν τις δυο κοινότητες. Η συνεργασία σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος δεν μπορεί να έχει διαχωριστικές γραμμές.

φού κόμματος, της Πινδάρου, στην Ελλάδα χαίρει εκτίμησης στους συναγερμικούς κύκλους, κάποιοι εξ αυτών μάλιστα μιλούν με τα καλύτερα λόγια για την διαχείριση του Έβρου, της πανδημίας και το πλασάρισμα της Ελλάδας με το καλύτερο τρόπο, στις Ευρώπες. Αν εξαιρεθούν τα όσα λέγονται κατά καιρούς για τις σχέσεις Αναστασιάδη - Μητσοτάκη, ο ορμώμενος εκ Πάφου πρόεδρος του ΔΗΣΥ, φαίνεται να κρατά τους τύπους και τα προσχήματα. Άσχετα αν κάποιοι, πέριξ του Μαξίμου, ακούν Κύπρος και βγάζουν καντήλες. Να δείτε πως το επόμενο διάστημα θα βγουν και πάλι στο σεργιάνι, οι γνωστοί άγνωστοι, εάν ο Ερντογάν κάνει κίνηση στην Κρήτη, επαναλαμβάνοντας πως για την

παρουσία της Τουρκίας έξω από την Κρήτη, ευθύνη έχει η Κύπρος και οι «ενεργειακές της αυταπάτες» που παρέσυραν τας Αθήνας.

● ● ● ●

Αλλού η θάλασσα..

Αν η Κύπρος κατάφερε να έχει μέχρι σήμερα μια πολύ καλή επιδημιολογική εικόνα, σε μεγάλο βαθμό το οφείλει στην απόφαση της πολιτικής ηγεσίας να δώσει το πρώτο λόγο στους επιστήμονες. Οι πλείστες αποφάσεις πάρθηκαν με ιατρικά δεδομένα, ακόμα και για θέματα που οι πολιτικοί έδειξαν ροπή να χαϊδέψουν αυτιά. Στην περίπτωση όμως με τα τελευταία μέτρα, οι «Σοφοί» τα χάλασαν.

Απορία: Πώς γίνεται το προηγούμενο διάστημα να εμφανίζονται να απορρίπτουν γενναίες χαλαρώσεις μέτρων επικαλούμενοι τον κίνδυνο έξαρσης της πανδημίας και να κάνουν το ακριβώς αντίθετο, πρόσφατα. Οι διαφωνίες είναι διαφωνίες και ο παραγωγικός διάλογος είναι αυτό που αντιλαμβάνεται ο καθένας, εκτός από κάποιους «Σοφούς». Οι επιστήμονες που συμβουλεύουν την κυβέρνηση πρέπει να αντιληφθούν πως το βάρος της απόφασης και την ευθύνη την φέρει η πολιτική ηγεσία και όχι οι ίδιοι. Τα περί ανάκαμψης της οικονομίας δεν προέκυψαν ως ανάγκη τελευταία, υπήρχαν από την πρώτη φάση άρσης των περιοριστικών μέτρων αρχές Μαΐου. Όμως τότε, κάποιοι σο-

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΝΤΟΝΑΛΝΤ ΤΡΑΜΠ

Ο πρόεδρος των ΗΠΑ συνεχίζει να μην έχει επαφή με την πραγματικότητα, αγνοώντας το τι συμβαίνει γύρω του και στη χώρα του. Η μόνη έννοια, αν θα βγάλει στους δρόμους την εθνοφρουρά και αν η Μελάνια χαρίζει το χαμόγελό της. Μια Αμερική μικρότερη απ' ό,τι της αξίζει.

φοί έσχιζαν πανιά για τη γενναιοδωρία του κ. Νίκου.

● ● ● ●

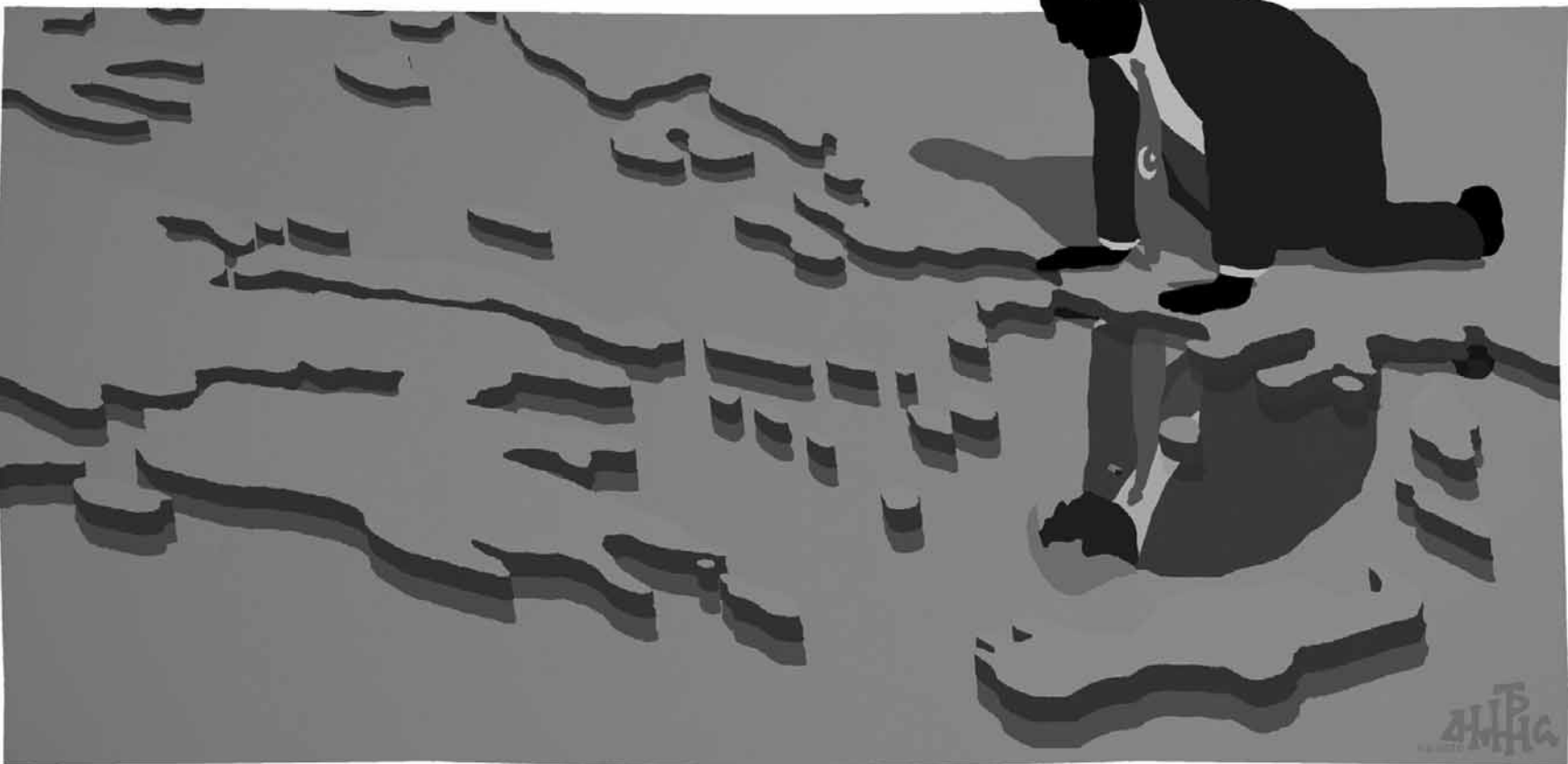
Δεν άνοιξε μύτη

Η Πινδάρου κάποια στιγμή θα πρέπει να αποκρυσταλλώσει την πολιτική της, απέναντι στο μεταναστευτικό και τις απόψεις που εκφράζουν δημοσιώς όχι απλά μέλη του κόμματος αλλά πρωτοκλασάτα στελέχη, σε επαρκιακό επίπεδο. Δεν γίνεται ο επαρκιακός γραμματέας Λεμεσού Νίκος Σύκας, να προσδιορίζεται φόρα παρτίδα ρατσιστής και στη Λευκωσία να το παίζουν κινέζοι. Η προσπάθεια, εκ των υστέρων, του συναγερμικού αντιδημάρχου Λεμεσού να τα μαζέψει, τα έκανε χειρότερα. Κάποιος από τα κεντρικά επιχείρησε να του τραβήξει το αυτί. Εκτός και αν αλληθωρίζουν προς τη λαϊκότερη δεξιά. Συναγωνιστές της Πινδάρου με μια διορθωτική ανάρτηση δεν καθαρίζεις τόσο εύκολα, ειδικότερα εάν δημιουργούνται περιέργοι και ύποπτοι συνειρμοί. Και όποιος κατάλαβε, κατάλαβε.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

The Peculiar Institution

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Στη γλώσσα μας θα το λέγαμε «ο ιδιαίτερος θεσμός» και είναι ο ευφημισμός που χρησιμοποιούσαν στον αμερικανικό Νότο, τις δεκαετίες πριν από τον αμερικανικό εμφύλιο του 1860. Η πατρότητα του όρου ανήκει στον γεροϋσιαστή της Ν. Καρολίνας Τζον Καλχούν, έναν από τους σπουδαιότερους ρήτορες του αμερικανικού 19ου αιώνα και φλογερό υποστηρικτή της δουλείας - «our peculiar domestic institution», ήταν η ακριβής διατύπωση από μία αγόρευσή του.

Η δουλεία ήταν όμως από την αρχή το φίδι στην Εδέμ που είχε ονειρευτεί ο Τζέφερσον και πρώτος από όλους το γνώριζε ο ίδιος, αυτός ο μέγας υποκριτής. (Δεν αντιστέκομαι στην παρέκβαση, λόγω αντιπάθειας για τον Τζέφερσον που δεν μπορώ να την ελέγξω, αλλά μπροστά του ο Ανδρέας Παπανδρέου ήταν ένα αθώο, νχουδωτό γατάκι...) Στο ιερό για τους ίδιους τους Αμερικανούς σύνταγμα τους, που το συνέταξε κυρίως ο Μάντισον (θαυμάσιος, μέχρι που έγινε κολλητός του Τζέφερσον...), η δουλεία δεν αναφέρεται. Αναφέρονται μόνο οι δούλοι και αυτοί περιφραστικά, ως «persons in labor», αν θυμάμαι καλά.

Μια ιδέα του βάθους που είχαν οι ρίζες του «peculiar institution» μάς δίνει το γεγονός ότι χρειάστηκαν ένα εκατομμύριο νεκροί (σε μια χώρα με πληθυσμό τριάντα τριών εκατομμυρίων τότε, υπ' όψιν), για να καταργηθεί οριστικά και αμετάκλητα ο επαίσχυντος «ιδιαιτερός θεσμός» στις πολιτείες του Νότου. Όμως και πάλι, είναι δύσκολο να ξεφύγεις από την ειρωνεία ότι από όσους πολέμυσαν

στον αμερικανικό εμφύλιο, ελάχιστοι ήσαν εκείνοι που το έκαναν για την ελευθερία των «νέγρων», όπως τους έλεγαν τότε. Ο εμφύλιος δόθηκε, με τέτοια πρωτοφανή μανία και αγριότητα, για τη διατήρηση της ένωσης των πολιτειών υπό το ομοσπονδιακό σχήμα του συντάγματος. Η ολοκληρωτική κατάργηση της δουλείας και η απελευθέρωση των μαύρων ήταν τα υποπροϊόντα της υπόθεσης - και σφείλονται πρωτίστως στην πολιτική μαεστρία του Λίνκολν.

Οι νοοτροπίες, που είχαν καλά εμπεδωθεί έπειτα από 150 χρόνια ιστορίας του «peculiar institution», αναμείχθηκαν με τις αντικειμενικές δυσκολίες που θα προκαλούσε η απελευθέρωση ανθρώπων, οι οποίοι δεν είχαν την αναγκαία παιδεία για να διακριστούν την ελευθερία τους. Από τον Τζέφερσον και τον Μάντισον μέχρι αυτόν τον Λίνκολν, οι πλείον πεφωτισμένοι ηγέτες της χώρας έπαιζαν στο μυαλό τους με την εξωπραγματική λύση ότι θα μπορούσαν κάπως (sic) οι Αφρικανοί να γυρί-

σουν πίσω, εκεί από όπου τους έφεραν διά της βίας και με συνθήκες αντίστοιχες των τρένων που μετέφερε τον κόσμο στο Αουσβιτς.

Είναι χαρακτηριστικό ότι, στην πρώτη συνάντησή του με τους ηγέτες της κοινότητας των ελεύθερων μαύρων, ο Λίνκολν εξέφρασε ευθέως την πεποίθησή του προς τον Φρέντερικ Ντάγκλας -τον πρώτο αναγνωρισμένο ηγέτη των Αφροαμερικανών στις ΗΠΑ- για την κατωτερότητα των μαύρων έναντι των

λευκών. Σύντομα, ο Λίνκολν θα είχε αλλάξει γνώμη. Από την αφετηρία αυτή, όμως, ξεκίνησε, για να πετύχει τον άθλο της απελευθέρωσης.

Πράγματι, το αίμα ενός εκατομμυρίου νεκρών δεν χύθηκε για την ελευθερία των μαύρων. Χωρίς τον Λίνκολν, η θεσμική ανοικοδόμηση του Νότου απέτυχε. Η διαφθορά και η ανικανότητα της κεντρικής εξουσίας εκκίνη την περίοδο, σε συνδυασμό με την τρομοκρατία της ΚΚΚ και τους νόμους του Τζιμ Κρό-

ου (δηλαδή περιορισμούς των δικαιωμάτων των μαύρων σε πολιτεία-ακό επίπεδο), συνήργησαν ώστε οι μαύροι στον Νότο να διατηρήσουν τα δεσμά τους, σε ένα νέου τύπου «peculiar institution». Χρειάστηκε να περάσουν κάτι παραπάνω από εκατό χρόνια για να επέλθουν η πραγματική χειραφέτηση αυτών των ανθρώπων και η αποκατάσταση των δικαιωμάτων τους, με τον (πολύ παρεξηγημένο, λόγω Βιετνάμ) Λίντον Τζόνσον το 1968.

Προσπαθώ με όλα αυτά παραπάνω να τοποθετήσω στη μεγάλη εικόνα τις ταραχές που ξέσπασαν στην Αμερική μετά τη δολοφονία του Τζορτζ Φλόιντ, μήπως καταλάβω καλύτερα τι συμβαίνει. Τείνω να πιστέψω ότι, παρά τη μεγάλη πρόοδο που έχει σημειωθεί από το 1968 και ύστερα, το «peculiar institution» επιβιώνει με τη μορφή της ρατσιστικής νοοτροπίας εις βάρος των μαύρων, που διέπει τις αστυνομικές δυνάμεις στις ΗΠΑ.

Καταλαβαίνω λοιπόν το ιστορικό βάθος του ζητήματος, όπως επίσης καταλαβαίνω ότι το δηλητήριο που άφησε το «peculiar institution» στην αμερικανική κοινωνία δεν εξαφανίζεται, αν το αφήσεις μόνο του στην σουχία του. Το τελείως ακατάλλητο για μένα, καθώς και πολλούς άλλους, φραντζομαί, είναι πώς γίνεται στην ηγεσία αυτής της μεγάλης χώρας να βρίσκεται ένας ηλίθιος, που δείχνει να μην αντιλαμβάνεται τους κινδύνους του φυλετικού ζητήματος στις ΗΠΑ, ακόμη και όταν τους βλέπει με τα μάτια του έξω από τον Λευκό Οίκο...

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

Η βία κατά των γυναικών είναι πρόβλημα όλων

Του **ΧΡΥΣΗ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ**

Η **ενδοοικογενειακή** βία κατά των γυναικών είναι, δυστυχώς, ένα από τα προβλήματα που γνώρισαν έξαρση στη διάρκεια της καραντίνας και των περιοριστικών μέτρων, που εφαρμόστηκαν για προστασία της δημόσιας υγείας από την πανδημία Covid-19. Είναι οξύμωρο και τραγικό το γεγονός ότι, για προστασία της δημόσιας υγείας, εκτέθηκαν, αναπόφευκτα, σε μεγαλύτερο κίνδυνο τα θύματα της πιο χυδαίας και ντροπιαστικής παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της πιο χυδαίας και ντροπιαστικής άσκησης βίας. Η έξαρση αυτού του εγκλήματος, λόγω των αυξημένων ωρών εγκλεισμού στο ίδιο σπίτι των γυναικών και παιδιών, που είναι τα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας, με τους άντρες, που είναι οι θύτες, επιβάλλει την ανάδειξη αυτού του τραγικού κοινωνικού φαινομένου και την όσο το δυνατόν πιο ευρεία συνειδητοποίηση μιας βασικής θεώρησης: «Η βία κατά των γυναικών, δεν πρέπει να είναι πρόβλημα μόνο των γυναικών, είναι και πρόβλημα των αντρών, είναι πρόβλημα ολόκληρης της κοινωνίας».

Και είναι, επιπρόσθετα, ένα διαχρονικό φαινόμενο, το οποίο δεν περιορίζεται μόνο σε συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες, αλλά συνιστά τον σκληρό πυρήνα των έμφυλων ανισοτήτων και αναπαράγει το στερεότυπο άσκησης εξουσίας των ανδρών στις γυναίκες. Σύμφωνα με τις τελευταίες στατιστικές αναλύσεις στην Κύπρο, μία στις τρεις γυναίκες κάτω των 15 χρόνων, δέχεται ψυχολογική και λεκτική βία και μία στις πέντε γυναίκες άνω των 15 χρόνων, δέχεται σωματική ή/και σεξουαλική βία. Δηλαδή, κατά μέσον όρο 1 στα 4 άτομα ζουν καθημερινά υπό την απειλή της κακοποίησης, ή κακοποιούνται συστηματικά.

Σκοπός και πρωταρχικός μας στόχος, πρέπει να είναι η πρόληψη όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών, λεκτικής ή φυσικής, η προστασία των θυμάτων της ενδοοικογενειακής βίας, η εξέλιξη του φαινομένου, αλλά και η επιβολή αυστηρών και αποτρεπτικών ποινών στους δράστες.

Επιπλέον, οφείλουμε να συμβάλουμε ώστε τα βαθιά τραύματα της κακοποίησης να μη λειτουργήσουν ανεπαντάρθωτα, ανασταλτικά. Έτσι ώστε οι γυναίκες-θύματα να μπορέσουν σταθούν και πάλι στα πόδια τους, να ανακτήσουν την εμπιστοσύνη και τη δύναμη να συνεχίσουν τη ζωή τους, να καταφέρουν να επανενταχθούν στον κοινωνικό ιστό. Αλλά και πριν απ' αυτό, για να κτυπηθεί το συγκεκριμένο έγκλημα στη ρίζα του, πρέπει οι γυναίκες να νιώσουν την προστασία της κοινωνίας, ώστε να βρουν τη δύναμη και να ζητήσουν βοήθεια.

Η έμφυλη βία αγγίζει όλες και όλους μας. Το θύμα ουδέποτε φταίει και ούτε πρέπει να ντρέπεται να μιλήσει γι' αυτό. Κάθε θύμα πρέπει να πιστέψει πως υπάρχει λύση, υπάρχει διέξοδος. Πως μπορεί και πρέπει να ζητήσει βοήθεια. Αν μείνει βουβό, η κατάσταση θα διαιωνίζεται και το πρόβλημα θα χειροτερεύει. Κι όταν μιλήσει, όταν ζητήσει βοήθεια, οφείλουμε όλοι να ακούσουμε και, κυρίως, οφείλουμε όλοι να βοηθήσουμε.

Ο κ. Χρύσης Παντελίδης είναι μέλος της Γραμματείας του Εκτελεστικού. Γραφείο του ΔΗΚΟ.

Διαδηλωτές συμμετέχουν σε ειρηνική εκδήλωση διαμαρτυρίας στο κέντρο του Oakland της Καλιφόρνιας για τη δολοφονία του Τζορτζ Φλόιντ.

Καιροί ου μενετοί

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΡΟΖΑΚΗ**

Ο **ι πρόσφατες** εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο, που επιβεβαιώνουν την πρόθεση της Τουρκίας να πραγματοποιήσει το σχέδιό της για υφαρπαγή ολόκληρης της θαλάσσιας έκτασης ανατολικά των ελληνικών νησιών, και να μην επιτρέψει στην Ελλάδα να ασκήσει τα νόμιμα δικαιώματά της για απόκτηση ζωνών, όπως η υφαλοκρηπίδα και η ΑΟΖ, αποτελούν τη φυσική εξέλιξη της επικύρωσης του μνημονίου με τη Λιβύη. Και η εξέλιξη αυτή δεν έχει μόνον ως συνέπεια τον αποκλεισμό της Ελλάδας να οριοθετήσει τις δύο παραπάνω ζώνες, αλλά αποκλείει και τη λογική επέκταση της αιγιαλιτίδας ζώνης, αφού οι συμβατικές ορέξεις της Τουρκίας αγγίζουν τα 6 ν.μ. της τωρινής αιγιαλιτίδας της χώρας μας.

Πολλοί έχουν μιλήσει για την ανάγκη, εάν η Τουρκία προχωρήσει στην πραγματοποίηση όσων σήμερα βρίσκονται στα χαρτιά, στρατιωτικής απάντησης εκ μέρους της Ελλάδας. Η λύση αυτή δεν μπορεί να είναι παρά το ultimatum refugium, στον κατάλογο των επιλογών μας, κι αφού έχουμε εξαντληθεί όλα τα ειρηνικά μέσα επίλυσης της διαφοράς με την Τουρκία.

Προηγούνται, λοιπόν, τα μέτρα που προβλέπει το Άρθρο 33 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ, από τα οποία η Ελλάδα θα επιλέξει για την επίλυση της διαφοράς. Κι από τη μακρά σειρά ενδεχόμενων λύσεων, προτείνω τη δικαστική επίλυση. Το Διεθνές Δικαστήριο παρουσιάζεται ως το πλέον ενδεδειγμένο μέσο επίλυσης. Έχει σημαντική εμπειρία διεθνήτσης, και μια πλούσια νομολογία, η οποία έπεται από παλινδρομήσεις και ανατροπές έχει κατασταλάξει στα κριτήρια και στις μεθόδους επίλυσης. Πρώτα από όλα οι ενέργειες της Τουρκίας προκαλούν μια νομική διαφορά.

Σύμφωνα με την απόφαση του Διαρκούς Δικαστηρίου Διεθνούς Δικαιοσύνης (του προπάτορα του σημερινού Δικαστηρίου) στην απόφασή του στην υπόθεση των Mamrommatis Palestine Concessions (Jurisdiction, 1934) «μια διαφορά είναι

μια διαφωνία σε ένα σημείο του δικαίου ή των πραγματικών περιστάσεων, μια σύγκρουση των νομικών απόψεων ή συμφερόντων ανάμεσα σε δύο πρόσωπα». Και είναι καιρός η Ελλάδα να απευθύνει πρόσκληση στη γειτονική χώρα για διαπραγματεύσεις με μοναδικό σκοπό τη σύνταξη συνυποσχετικού για την παραπομπή της διαφοράς στο Διεθνές Δικαστήριο. Ενδεχομένως, η Τουρκία να μην αποδεχθεί την πρόσκληση, ή να διευρύνει τον κατάλογο των θεμάτων που θα επιθυμούσε να υποβληθούν στο Δικαστήριο. Η Ελλάδα θα κρίνει εάν η διευρυνση είναι προς το συμφέρον της κι ανάλογα θα πράξει. Αν η Τουρκία αρνηθεί να συζητήσει, ή αν τα αιτήματα φαντάζουν παράλογα, υπάρχει η εναλλακτική λύση, της προσφυγής κατά της Λιβύης. Και σε αυτήν την περίπτωση το κύριο θέμα θα είναι η νομιμότητα του τουρκολιβικού μνημονίου, καθώς αυτό αγγίζει και καταπατά τα ελληνικά δικαιώματα για υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ, με βάση τις ανατολικές και νότιες ακτές της Κρήτης. Σε αυτήν την περίπτωση χρειάζονται, επίσης, διαπραγματεύσεις για τη σύνταξη ενός συνυποσχετικού, πράγμα για το οποίο η

Η Ελλάδα θα κρίνει εάν η διευρυνση είναι προς το συμφέρον της κι ανάλογα θα πράξει. Αν η Τουρκία αρνηθεί να συζητήσει, ή αν τα αιτήματα φαντάζουν παράλογα, υπάρχει η εναλλακτική λύση, της προσφυγής κατά της Λιβύης.

Λιβύη έχει, μάλιστα, δείξει ότι συμφωνεί. Μια απόφαση του Δικαστηρίου πάνω σε αυτό το θέμα θα έλυνε οριστικά το ζήτημα της νομιμότητας του μνημονίου, και θα αποτελούσε καλό προηγούμενο για την ύπαρξη υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ των ελληνικών νησιών, που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί κατά των τουρκικών διεκδικήσεων.

Η Ελλάδα είναι η χώρα που συνεχώς επικαλείται το Διεθνές Δίκαιο. Επομένως και στο σημείο αυτό δεν μπορεί να μην το εφαρμόσει, και να μην αναθέσει στο ανώτατο Δικαστήριο της διεθνούς κοινότητας την επίλυση μιας διαφοράς που πρέπει να επιλυθεί με ειρηνικό τρόπο. Αλλά γρηγορείτε, οι καιροί ου μενετοί.

Ο κ. Χρήστος Ροζάκης είναι ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Από τα κουπονάκια στο ΓΕΣΥ

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Το «θαύμα» έγινε, ύστερα από σχεδόν εξι δεκαετίες συζητήσεων και προεκλογικών υποσχέσεων. Το ΓΕΣΥ μπαίνει στη δεύτερη και πιο ουσιαστική φάση και η Κύπρος επιτέλους μπορεί να υπερφανεύεται ότι απέκτησε ευρωπαϊκών προδιαγραφών σύστημα υγείας. Να 'ναι καλά οι «τροϊκανοί», οι οποίοι έβαλαν τα πόδια των ταγών του τόπου σε ένα παπούτσι, οι φωνές δεκάδων χιλιάδων πολιτών, οι οποίοι δεν μπορούσαν να μπουν ούτε στον προθάλαμο των ιδιωτικών νοσηλευτηρίων, αλλά και η οργή γι'αυτών και νοσηλευτών του Δημοσίου, οι οποίοι εξουθενώθηκαν από το ατέλειωτο πλήθος των φτωχών ασθενών. Η μεγάλη επιτυχία πρέπει να πιστωθεί και στον πρόεδρο Αναστασιάδη, ο οποίος δεν «πίαζε πελλά» όπως οι προκατόχοι του. Ίσως και η περιπέτεια με τη δική του υγεία, ήταν το καμπανάκι, το οποίο ανέτρεψε τους δυσπιστους γι'αυτούς και πονηρούς πολιτευτές, οι οποίοι για δεκαετίες, «προτιμούσαν» τους ιδιώτες γιατρούς και ανέτρεπαν τους σχεδιασμούς για το ΓΕΣΥ.

Αυτοί οι οποίοι κλαίνε σήμερα, είναι

πολλοί πολιτευτές, οι οποίοι εξασφάλιζαν βουλευτικές έδρες και άλλα αξιώματα, εκμεταλλεύόμενοι το σαθρό σύστημα με τα «κουπονάκια» και τα καλά, τάχα, τηλεφωνήματα. Απελπισμένοι ασθενείς, οι οποίοι έπρεπε «χθες» να υποβληθούν σε χειρουργεία, έμπαιναν σε λίστα αναμονής πολλών μηνών. Αποτέλεσμα ήταν να αναγκάζονται να «έρπον» και να λείκουν» πολιτευτές, ώστε να πάρουν ένα τηλεφώνημα, στα κατ'άλληλα άτομα, για να εξασφαλίσουν ένα «κουπονάκι» από το κράτος και να υποβληθούν σε χειρουργείο στα ιδιωτικά νοσοκομεία. Ακόμη υπήρχαν και οι «εκλεκτικοί» οι οποίοι δεν καταδεχόνταν τα δημόσια νοσοκομεία και πιάζαν ή και εκβίαζαν μερικές φορές, για να λάβουν «κουπονάκια». Ανάμεσα σε αυτούς και μερικοί οι οποίοι δεν ήξεραν πόσα χρήματα είχαν στις τράπεζες. Με το «θαύμα» του ΓΕΣΥ, τώρα ενδεχομένως κανείς δεν θα έχει ανάγκη τους «πονηρούς» πολιτευτές, αφού πλέον υπάρχει η δυνατότητα εύκολης επιλογής, είτε του ιδιωτικού, είτε του δημόσιου νοσηλευτηρίου. Το καλύτερο τώρα είναι ότι θα δημιουργηθούν συνθήκες ανταγωνισμού και θα αποδεχθεί ότι τα δημόσια νοσοκομεία,

είναι πολλές φορές καλύτερα και αποτελεσματικότερα, από το ιδιωτικά. Όπως συμβαίνει σήμερα και με πολλές άλλες δημόσιες επιχειρήσεις, οι οποίες είναι πολύ πιο αξιόπιστες από αντίστοιχες ιδιωτικές. Η κρίση του κορωνοϊού απέδειξε ότι η δύναμη είναι δημόσια νοσοκομεία και όχι στα ιδιωτικά, τα οποία «κούρνιασαν» τις κρίσιμες ώρες. Το χειρότερο είναι ότι «χάλασαν», σύμφωνα με καταγγελίες, τα τηλεφώνια πολλών προσωπικών γιατρών του ΓΕΣΥ.

«As όψεται η ανάγκη», αλλά με το ΓΕΣΥ αλλά ο Κύπριος φορολογούμενος ήδη πληρώνει «χρυσάφι» τους γιατρούς και τους νοσηλευτές. Όμως, «για να γυρίσει ο ήλιος» του ΓΕΣΥ «θέλει και οι ζωντανοί να δίνουν το αίμα τους.» Ενδεχομένως οι Κύπριοι γιατροί και νοσοκόμοι είναι οι πιο ακριβοπληρωμένοι στην Ευρώπη. Ούτε σύγκριση βεβαίως με τους συναδέλφους τους στην Ελλάδα, τη Βρετανία και άλλες προηγμένες χώρες της Ευρώπης. Η ιστορία θυμίζει το «χρυσωμά» των καθηγητών του Πανεπιστημίου Κύπρου, οι οποίοι ύστερα από τόσες δεκαετίες, δεν κατάφεραν να καταστούν μπροστάρηδες στην κυπριακή κοινωνία και καταλύτες για

την ανάπτυξη του τόπου, παρά τις πολλές εξαιρέσεις του κανόνα. Ακόμη θυμίζει την ιστορία με τους λεωφορειούχους οι οποίοι σε μια νύκτα μετατράπηκαν σε δημοσίους υπαλλήλους και πληρώνονταν χωρίς να γνοιάζονται για τους επιβάτες. Η τέως υπουργός Μεταφορών Βασιλική Αναστασιάδου έκανε τομές, έθεσε κανόνες ανταγωνισμού και γι' αυτό άρχισε η γκρίνια.

Το μεγαλύτερο στοίχημα για την επιτυχία του ΓΕΣΥ, ώστε να μην καταστεί το χειρότερο σκάνδαλο όλων των εποχών, είναι να θεσμοθετηθούν κανόνες ανταγωνισμού ανάμεσα στους γιατρούς και τους νοσηλευτές και να επωμισθούν τον έλεγχο των ιατρικών πράξεων, ανεξάρτητα σώματα και όχι οι ίδιοι οι γιατροί. Με απλά λόγια τα λάθη να πληρώνονται και οι καλοί και τίμιοι γιατροί, να πληρώνονται πιο γενναιόδωρα, από τους κακούς και ράθυμους. Η σημερινή ισοπέδωση, μόνο κακά μαντάτα προμηνύει. Επιτέλους πρέπει να καταργηθεί η νομοθετημένη πρόνοια για αποκλειστικό προσωπικό γιατρό, όταν μέσα στα κομπιούτερ, οποιοσδήποτε γιατρός, μπορεί να δει το ιστορικό κάθε ασθενή. Με τον τρόπο αυτό θα δημιουργηθεί

Ο λαϊκισμός των θεσμών

Του **ΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ**

Ο λαϊκισμός είναι ο πιο επικίνδυνος αντίπαλος της σύγχρονης φιλελεύθερης δημοκρατίας. Δεν αποτελεί καινούργιο φαινόμενο αλλά βρίσκεται, τα τελευταία χρόνια, πρόσφορο έδαφος και συνθήκες που καθιστούν εξαιρετικά ευνοϊκή την εμφάνιση και τη διάδοσή του. Στην Κύπρο

έχουμε, μάλιστα, το ασυνήθιστο φαινόμενο συγκεκριμένων θεσμών που αντί να λειτουργούν με τεχνοκρατική ουδετερότητα και αμεροληψία, έχουν μετατραπεί σε κατ' εξοχήν εκφραστές του λαϊκισμού. Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι ο λαϊκισμός δεν είναι ακριβώς ταυτόσημος με τη δημαγωγία. Η δημαγωγία είναι μια πολιτική συμπεριφορά η οποία αποσκοπεί στο να κερδίσει τη συμπάθεια και την υποστήριξη της κοινής γνώμης με κολακείες και εύκολες υποσχέσεις. Η δημαγωγία είναι μια παθολογία της δημοκρατίας, διαδεδομένη δυστυχώς στον ελληνικό χώρο, που μπορεί πράγματι να οδηγήσει σε περιπέτειες. Ο λαϊκισμός, όμως, είναι πολύ πιο επικίνδυνος επειδή είναι συγκρουσιακός και βαθιά διχαστικός. Δεν μπορεί να επιζησει ο λαϊκισμός χωρίς την επινόηση εχθρών. Οι εχθροί είναι ο λόγος ύπαρξης του λαϊκισμού. Τα όσα ανησυχητικά συμβαίνουν στις Ηνωμένες Πολιτείες αυτές τις μέρες, είναι ενδεικτικά.

Πίσω από την άνοδο του λαϊκισμού στις δυτικές δημοκρατίες είναι η αντίληψη μέρους της κοινωνίας ότι έχει χάσει ή έστω ότι δεν έχει κερδίσει από την παγκοσμιοποίηση, από το διεθνές εμπόριο και άνοιγμα των αγορών ή από τους ραγδαίους ρυθμούς της τεχνολογικής επανάστασης. Κάποιοι αισθάνονται το ίδιο σε σχέση με τις προσπάθειες οικονομικής εξυγίανσης και προώθησης μεταρρυθμίσεων ή σε σχέση με τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Η ανάπτυξη των κοινωνικών δικτύων κάνει τη διάδοση αυτών των αντιλήψεων πιο εύκολη από ποτέ.

Δεν έχει και τόσο σημασία το κατά πόσο οι αντιλήψεις αυτές έχουν βάση. Το βέβαιο είναι ότι οι «χαμένοι» θέλουν να τιμωρήσουν τις «ευνοημένες» ελίτ για την δική τους πολιτική περιοριστοποίηση και οικονομική αποδυνάμωση, όπως την αντιλαμβάνονται. Εδώ ακριβώς είναι που βρίσκεται πρόσφορο έδαφος ο λαϊκισμός. Ο λαϊκισμός, βασικά, καλλιεργεί την αντίληψη ότι η κοινωνία είναι χωρισμένη μεταξύ του «αγνού λαού» και της διεφθαρμένης ελίτ.

Ποιοι είναι, όμως, οι φορείς του λαϊκισμού; Ο λαϊκισμός, ως μια ιδιαίτερα ρηκή ιδεολογία, σχεδόν πάντα εμφανίζεται προσκολλημένος σε άλλα ιδεολογικά στοιχεία. Μπορεί να εκφράζεται από τη δογματική αριστερά, αλλά μπορεί να εκφράζεται και από τη δεξιά, όπου τείνει να συνδυάζεται με κάποια μορφή εθνικισμού. Μπορεί όμως να εκφραστεί και από δημοσιογράφους, σχολιαστές, πανεπιστημιακούς και λεγόμενους «ανεξάρτητους», που ισχυρίζονται ότι δεν αναμειγνύονται στην πολιτική, την οποία ισοπεδωτικά θεωρούν ως διεφθαρμένη, σε αντίθεση με τη δική τους «ηθική ανωτερότητα» την οποία με κάθε ευκαιρία προβάλλουν. Είναι οι δυνάμεις του «φωτός» έναντι των δυνάμεων του «σκότους». Όποιος δεν είναι μαζί τους, είναι εναντίον τους. Ο λαϊκισμός των θεσμών είναι εξίσου επικίνδυνος.

Ο λαϊκισμός, βέβαια, δεν προσφέρει καμία ρεαλιστική εναλλακτική πρόταση. Απλώς περιορίζει τις προοπτικές της συναίνεσης, οδηγεί στην όξυνση και στον κοινωνικό διχασμό και διαβρώνει τα θεμέλια των δημοκρατικών θεσμών. Γι' αυτό και η αντιμετώπισή του αποτελεί τη μεγαλύτερη και δυσκολότερη πρόκληση για τη φιλελεύθερη δημοκρατία, στις αρχές του 21ου αιώνα.

Απέναντι στις ανευθυνότητες και τις φαντασιώσεις του λαϊκισμού οι πραγματικά φιλελεύθερες και φιλοευρωπαϊκές πολιτικές δυνάμεις πρέπει να βγουν από το καβούκι τους και να αντιτάξουν ένα στιβαρό και συγκροτημένο πολιτικό λόγο, μια αποφασιστική υιοθέτηση των μεταρρυθμίσεων και μια εμπνευσμένη υπεράσπιση της δημοκρατίας. Πρέπει να βρουν τρόπους να αξιοποιήσουν τις νέες τεχνολογίες και να απευθυνθούν όχι μόνο στη λογική, αλλά και στο συναίσθημα των πολιτών. Πρέπει, επίσης, να αποφεύγουν λάθη και αφορμές που ρίχνουν νερό στο μύλο των λαϊκιστών. Πρέπει, με λίγα λόγια, να κερδηθεί η μάχη των ιδεών και των επιχειρημάτων. Όπως είχε δηλώσει ένας Αμερικανός διανοητής «όλοι όσοι πιστεύουμε σε φιλελεύθερες αρχές και στον ορθολογισμό, πρέπει να κρατήσουμε καθαρό το μυαλό μας και στέρεη τη σπονδυλική μας στήλη».

Ο κ. Χάρης Γεωργιάδης είναι αναπληρωτής πρόεδρος του ΔΗΣΥ.

ανταγωνισμός και αυτόματα θα γίνει και διαμοιρασμός των ασθενών ανάλογα με τις δυνατότητες των γιατρών.

Το πιο επικίνδυνο με το ΓΕΣΥ, είναι η ίδια η δομή του, η οποία δημιουργεί νοοτροπίες δημοσιουπαλληλικές. Τα λεγόμενα πρωτόκολλα δένουν τα χέρια των γιατρών και θέτουν στην άκρη τη βασική αρχή της διαφορετικότητας κάθε ανθρώπου. Ακόμη και οι αλτρουιστές γιατροί και νοσοκόμοι θα φοβούνται τώρα να δράσουν, αφού θα αποτελούν «αγκάθι στα μάτια» των υπόλοιπων γιατρών και νοσοκόμων. Ό,τι συμβαίνει δηλαδή στη δημόσια υπηρεσία, όπου οι άριστοι αναγκάζονται να γίνουν μέτριοι ή και κακοί, για να μην αντιμετωπίζουν τη μήνη των προϊστάμενων ή και των συναδέλφων τους, αφού «χαλούν την πίστωση». Είναι γνωστή η δημοσιουπαλληλική ρήση: Δουλεύεις, κάνεις λάθη. Δεν δουλεύεις, δεν κάνεις λάθη και προάγεις. Η κυριακή δεν είναι μόνο δουλειά, αλλά είναι και ιατρική λειτουργία και ευτυχώς δεν βρέθηκε ακόμη τρόπος να νικηθεί η θεία δική.

kaparisan@yahoo.gr

Η Silicon Κοιλάδα

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

«**Κάντε** το όπως το Ισραήλ». Την ίδια φράση ακούω και ξανακούω από Ελληνες και ξένους γνώστες της ελληνικής πραγματικότητας, οι οποίοι αγαπούν τον τόπο και θεωρούν ότι έχει μπροστά του μια μεγάλη ευκαιρία. Το ίδιο λέει μονότονα κάθε φορά ο πρωθυπουργός του Ισραήλ στους Έλληνες ομολόγους του, προσθέτοντας ότι, «αν μου δίνετε τα μυαλά σας, θα μπορούσα να διπλάσιάζω το ΑΕΠ σας σε μερικά χρόνια».

Τι κοινό έχουμε με το Ισραήλ; Έχουμε μια μεγάλη Διασπορά, η οποία κρατάει τους δεσμούς της με την πρώτη της πατρίδα. Διαθέτουμε εκπληκτικά μυαλά, εντός και εκτός συνόρων, τα οποία πρωταγωνιστούν παγκοσμίως στην έρευνα, στην επιχειρηματικότητα, στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας. Αντιμετωπίζουμε μια μεγάλη απειλή εθνικής ασφάλειας και χρειαζόμαστε επείγοντως να αναπτύξουμε μια θα αμυντική βιομηχανία που θα βασίζεται σε τεχνολογίες αιχμής. Αυτά είναι τα κοινά μας.

Τι έκανε σωστά το Ισραήλ; Η κυβέρνηση του αποφάσισε να δημιουργήσει το Silicon Wadi, τη δική του, δηλαδή, Silicon Valley. Εδωσε, λοιπόν, φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις και ταυτόχρονα δεσμεύθηκε ότι για κάθε δολάριο που επενδύει κάποιος στην υψηλή τεχνολογία, το κράτος του Ισραήλ θα έβαζε το ίδιο ποσό. Θεσμοθέτησε τη συνέργεια ανάμεσα στο εκπαιδευτικό σύστημα και στη νέα επιχειρηματικότητα. Πάντρεψε τον τομέα αυτόν με την αμυντική βιομηχανία του. Το αποτέλεσμα ήταν εντυπωσιακό, όπως όλοι γνωρίζουμε.

Ηλθε η ώρα να κάνουμε κάτι ανάλογο. Οι Έλληνες του brain drain θέλουν, σε μεγάλο βαθμό,

να επιστρέψουν στον τόπο τους. Η κρίση του κορωνοϊού τους έφερε ίσως πιο κοντά μας. Ο τομέας της τεχνολογίας, είτε στην ανάπτυξη software είτε στη βιοτεχνολογία, δεν απαιτεί τεράστιες πάγιες επενδύσεις. Δεν μιλάμε για βιομηχανικές επενδύσεις περασμένων δεκαετιών. Και, βέβαια, τώρα πια είδαμε ότι σε αυτούς τους κλάδους η δουλειά μπορεί να γίνεται από το σπίτι, με τηλεδιασκέψεις και με απίθανα ευέλικτους τρόπους. Κάποιος μπορεί εύκολα να εργάζεται στην Αθήνα και να συσκέπτεται με κάποιον στην Ινδία.

Το ίδιο ευέλικτο είναι πια και το κεφάλαιο. Ένας Έλληνας με καλές ιδέες μπορεί να σπκώσει χρήματα από το Λονδίνο ή τη Νέα Υόρκη.

Για να γίνει αξιόπιστη μια τέτοια πρωτοβουλία θα χρειαστεί να πάρουμε μερικές γενναίες αποφάσεις. Το καθεστώς που διέπει αυτές τις νέες επενδύσεις θα πρέπει να είναι ειδικό και να έχει συμφωνηθεί από τα μεγάλα κόμματα ευθύνης. Κανείς δεν επενδύει σε μια χώρα όπου η φορολογία αλλάζει όποτε αλλάζει υπουργός, ούτε καν κόμμα. Θα χρειασθούν εγγυήσεις για την επίλυση δικαστικών διαφορών, ίσως και με την προσφυγή σε ξένο δικαιο, γιατί κανένας σοβαρός επενδυτής δεν θα περιμένει δέκα χρόνια ταλαιπωρίας στα ελληνικά δικαστήρια για να μάθει την έκβαση της υπόθεσής του. Θα πρέπει, τέλος, να κάνουμε μόδα αυτή τη νέα επιχειρηματικότητα στη νέα γενιά και παράλληλα να μάθουμε να παίρνουμε ρίσκα, ή, αλλιώς, να αποδεχόμαστε την αποτυχία σαν ένα αναγκαίο βήμα προς την επιτυχία.

Μπορούμε να τα επιτύχουμε όλα αυτά με λίγο κοινό νου, στοχοπροσώληση και εθνική συνεννόηση. Ας το κάνουμε όπως το Ισραήλ, να φτιάχνουμε τη Silicon Κοιλάδα...

Αυτές τις ημέρες είναι σαν να ζούμε την καταστροφή του δικού μας πύργου της Βαβέλ. Η παγκόσμια οικονομία, το διεθνές σύστημα διακυβέρνησης που στήθηκε μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η τεχνολογική εξέλιξη που συνδέει τους πάντες και τα πάντα σε έναν παγκόσμιο ιστό, τα κοινωνικά δίκτυα, τα αγγλικά ως κοινή γλώσσα, και η επικράτηση των Ηνωμένων Πολιτειών ως παράδειγμα ευνομίας και ισοτήτας, συνέβαλαν στην αίσθηση ότι η ανθρωπότητα προχωρούσε προς μια πρωτοφανή συνεννόηση. Σήμερα, όλοι αυτοί οι «πλίνθοι» με τους οποίους χτίστηκε ο κόσμος μας ραγίζουν, το οικοδόμημα βρίσκεται λίγο πριν από την κατάρρευση.

Ας θυμηθούμε την ιστορία της Βαβέλ, όπως τη διαβάζουμε στη Γένεση. Μετά τον μεγάλο κατακλυσμό, λέει, όλοι οι άνθρωποι –απόγονοι του Νώε– μιλούσαν την ίδια γλώσσα. Μια μέρα, αποφάσισαν να χτίσουν μια πόλη και έναν πύργο του οποίου η κορυφή θα έφθανε έως τον ουρανό. Όταν ο Θεός είδε τα έργα τους, σκέφτηκε, «αυτοί οι αλαζόνες νομίζουν ότι τώρα θα μπορούν να κάνουν ό,τι

θέλουν», και αποφάσισε να προκαλέσει σύγχυση μεταξύ τους, ώστε να μην καταλαβαίνει ο ένας τη γλώσσα του άλλου. Έτσι ο Θεός τους ανάγκασε να χωριστούν σε ομάδες, «να διασκορπισθούν εις όλην την γην και να παύσουν πλέον να οικοδομούν την υπερήφανον πόλιν και τον πύργον των».

Κάθε γενιά αναζητεί στα κείμενα του παρελθόντος και στους μύθους μαθήματα για τη δική της εποχή, και σίγουρα πολλοί πρόγονοί μας θα πίστεψαν ότι η άνοδος και η πτώση του Πύργου της Βαβέλ αφορούσε τη δική τους αλαζονεία και τιμωρία. Ουδέποτε, όμως, είχε φθάσει η ανθρωπότητα σε τέτοιο σημείο προόδου αλλά και αφροσύνης όπως τις τελευταίες δεκαετίες, όταν το προσδόκιμο ζωής αυξήθηκε αλματωδώς και ολοένα περισσότεροι άνθρωποι ξέφυγαν από την απόλυτη φτώχεια και την τυραννία. Για τους περισσότερους κατοίκους της Γης (πλην των θυμάτων πολέμου, αυταρχισμού ή φυσικών καταστροφών), τα τελευταία 75 χρόνια ήταν μια ευλογημένη παύση μέσα στη βία και την ανασφάλεια που αποτελούν τη ζωή. Έτσι, έως πριν από λίγα χρόνια, μπορούσαμε να πιστέψουμε ότι οι δομές που χτί-

στηκαν τις τελευταίες δεκαετίες θα ήταν η βάση ενός μέλλοντος ολοένα μεγαλύτερης συνεννόησης και ευνομίας. Η ανθρωπότητα έφθανε στο σημείο να μιλάει την ίδια γλώσσα, με τις ίδιες αναφορές και θεωρίες, και να κτίξει ολοένα υψηλότερους πύργους –πραγματικούς και μεταφορικούς– επιδεικνύοντας τη γνώση και τέχνη αλλά και την απληστία και αλαζονεία πολλών χωρών καθώς και ιδιωτών πολιτών.

Ο πόλεμος δεν χάθηκε ακόμη. Το παρελθόν διδάσκει ότι η ανθρωπότητα έχει τα εφόδια και τη θέληση να επιζήσει, ότι η επιβίωση εξασφαλίζεται μόνο με τη συμβολή όλων των μελών της κοινωνίας και τη συνεργασία των εθνών. Σήμερα, όμως, δεν είναι μόνο οι δομές της παγκόσμιας διακυβέρνησης που κλονίζονται. Η σύγχυση που επικρατεί στις Ηνωμένες Πολιτείες δείχνει ότι η χώρα που αποτελούσε τον στυλόβραχ του διεθνούς συστήματος δεν ασχολείται, δεν ενδιαφέρεται για την υπερπόση των κανόνων και της φιλελεύθερης δημοκρατίας στον κόσμο. Ο πύργος του συστήματος κλονίζεται. Οι σύμμαχοι στην Ευρώπη και αλλού βρίσκονται σε αμηχανία. Οι εχθροί της Δημοκρατίας και της ειρηνικής

συνύπαρξης επιβουλεύονται τα δικαιώματα των δικών τους λαών και άλλων. Με άλλα λόγια, χάνεται «η κοινή γλώσσα» με την οποία μιλούσαμε για το μέλλον. Όσο και αν οι ΗΠΑ κινούνται με γνώμονα κυρίως τα δικά τους συμφέροντα (ενίοτε με σκοτεινές πτυχές), οι προκάτοχοι του Ντόναλντ Τραμπ είχαν καταλάβει ότι αυτά εξυπηρετούντο καλύτερα από τη συντήρηση συμφωνιών και συμμαχιών που ωφέλησαν πολλές χώρες, παρέχοντας δικαιώματα και ευκαιρίες στους πολίτες τους.

Τα προβλήματα προηγούνται της προεδρίας Τραμπ. Η απληστία και η απροσεξία είχαν ως αποτέλεσμα να μη ρυθμίζονται τα προβλήματα που προκαλούσε η παγκόσμια οικονομία σε πολλές χώρες, όπως η ανισότητα και η έλλειψη δικαιοσύνης. Η κλιματική κρίση, η προεδρία Τραμπ και η πανδημία αποδεικνύουν πόσο ευάλωτες ήταν οι ΗΠΑ, το διεθνές σύστημα και η ανθρωπότητα ολόκληρη στις πρώτες μεγάλες απειλές. Είναι δύσκολο να το αποδεχθούμε εμείς οι υπόλοιποι, αλλά οι μόνοι που μπορούν να εμποδίσουν την κατάρρευση του Πύργου της εποχής μας είναι οι Αμερικανοί ψηφοφόροι του Νοέμβριου.

Από το '21 έως σήμερα

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Ο εορτασμός των διακοσίων χρόνων από την έναρξη της Επανάστασής του 1821 έχει αρχίσει να δημιουργεί οξύτατες εντάσεις. Αλλά προς τι η έκπληξη, αφού διαρκούντος του απελευθερωτικού αγώνα, παράλληλα διεξάγονταν εμφύλιες συγκρούσεις.

Είμαστε παλαιοί, εμείς οι Έλληνες. Η εθνεγερσία του '21, έχει ιστορία δύο αιώνων. Είναι η τελευταία φάση μιας πορείας, πλέον των 2.500 χρόνων. Ήταν πρωτίστως μία πατριωτική εξέγερση εναντίον των

θα συνέβαινε εάν δεν υπήρχαν οι ήρωες του '21 – τραχείς, θηλιατικοί, πανούργοι, ενίοτε δολοπόλοιοι, εμπόλεμοι όμως πάντα πατριωτικοί.

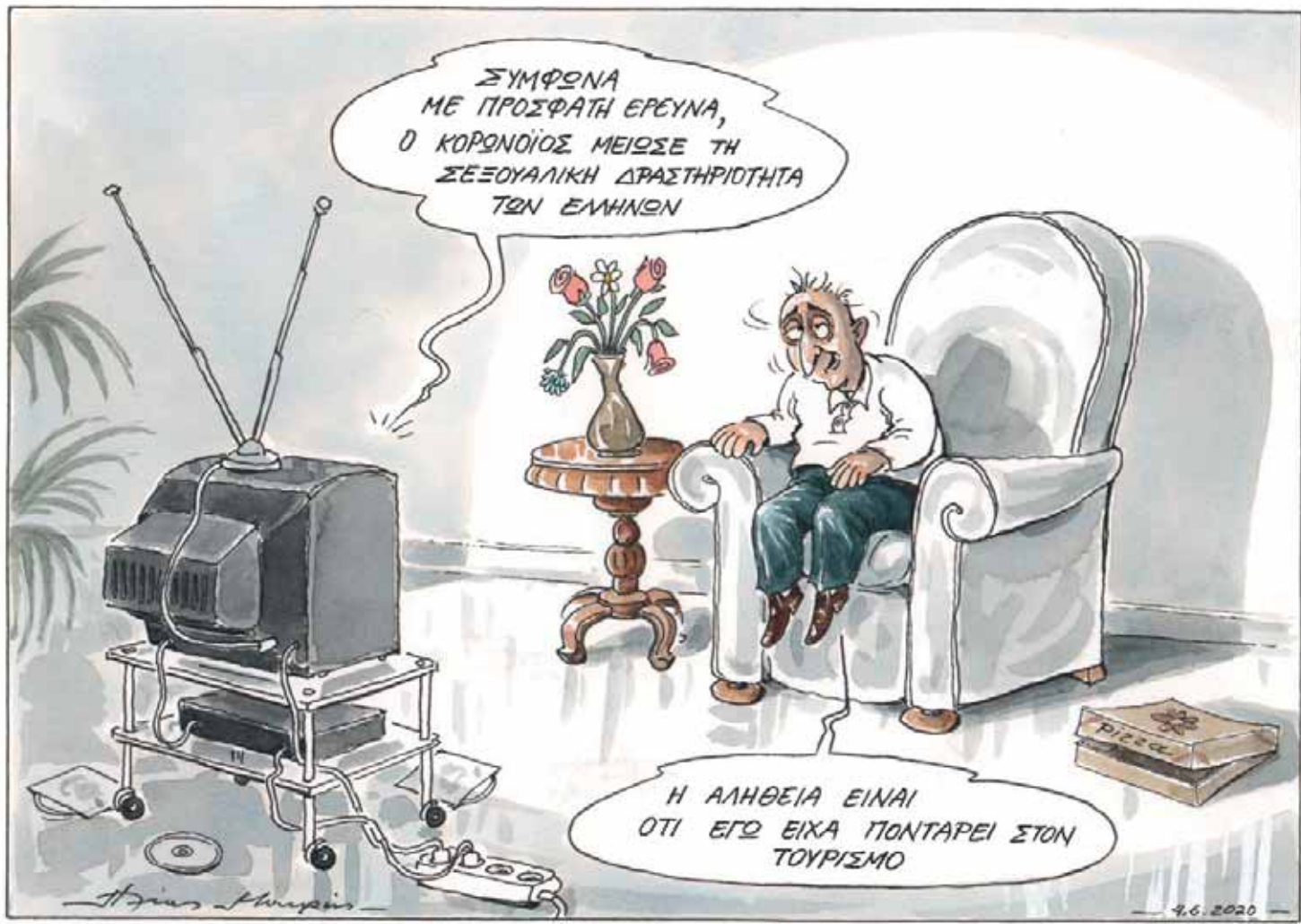
Δεν ήταν η έκρηξη της Επανάστασής στην παλαιά Ελλάδα έργο μιας πνευματικής ελίτ. Αυτή ακολούθησε και επιτέλεσε γιγαντιαίο έργο στη συνέχεια, όταν προέκυψε η ανάγκη δημιουργίας συνεκτικής ιδεολογίας που θα προσέδιδε στη νέα κρατική οντότητα διαχρονικό περιεχόμενο. Και όντως συνεκρότησε σύστημα εθνικής ιδεολογίας σε πλήρη εναρμόνιση με τη θρησκευτική ταυτότητα – τον κατεχόμενο χώρο που συνέδεσε όλους τους Έλληνες τους εγκατεστημένους στην αυτοκρατορία των Οθωμανών. Σήμερα, ωστόσο, η κυρίαρχη ροπή είναι αντίστροφη. Η Ελλάς έχει αυτοβούλως εκκωρήσει κυριαρχικά της δικαιώματα στο νέο ιδιότυπο αυτοκρατορικό σχήμα που ονομάζεται Ε.Ε. Το σκληρό εθνικό περίβλημα θα πρέπει να κατεδαφισθεί σταδιακά.

Η σημερινή ελίτ επιχειρεί ιδεολογική μετάλλαξη των Ελλήνων και ενσωμάτωση στο σύστημα της Ε.Ε. Και αυτό προϋποθέτει αναποδόστως σταδιακή αποδόμηση του εθνικού κράτους, έστω και εάν δεν ομολογείται άμεσα.

Διερωτάται κανείς πώς θα ήταν δυνατόν να αποφευχθεί μία σύγκρουση, αλλά και η ασυναρτησία που ενίοτε προκύπτει από τις δημιουργικές τοποθετήσεις ορισμένων εμπλεκόμενων στη διοργάνωση των επιτελικών εορτασμών.

Αλλά μακράν ημών αίσθημα συντριβής και απογοητεύσεως. Μια φάση είναι αυτή που διανύει η Ευρώπη σήμερα. Και όσο διαρκεί, οι Έλληνες θα αφρολισθαίνουν στο κύμα, διότι απεδείχθη στη διάρκεια των αιώνων ότι είμαστε ικανότατοι σε αυτό. Και ο εορτασμός της επετείου θα είναι εντυπωσιακός.

Όσο για τα υψηλόφωνα περί του ρόλου της Ελλάδος στη νέα συγκυρία, ας τα αφήσουμε στην άκρη. Διότι ευρισκόμεθα εν κινήσει σε περιβάλλον ασταθέςτατο.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Οταν όλοι τα ξέρουμε όλα

Στον διεθνή στίβο η Τουρκία έχει τον «αέρα» αυτοκρατορίας. Στους πολίτες της καλλιεργεί μεθοδικά την αίσθηση αυτοκρατορικού μεγαλείου. Η συγκαταριθμηση της στις «Μεγάλες Δυνάμεις» δεν θα της αρκούσε. Ιστορικά είναι μια συλλογική οντότητα εθισμένη στην αυτοκρατορική επωνυμία.

Η «αυτοκρατορία» παραπέμπει καταγωγικά σε «τάξη πραγμάτων» (ordo rerum): συνύπαρξη λαών, φυλών, παραδόσεων με συνεκτικό δεσμό όκι «πεποιθόσεις» ούτε νομικές συμβάσεις. Ο άζοντας συνοχής μιας αυτοκρατορίας ήταν πάντοτε ένας «πολιτισμός»: «νόημα» της ύπαρξης, που διαμορφώνει «τρόπο» συνύπαρξης.

Με την άλωση της Νέας Ρώμης-Κωνσταντινούπολης, οι Τούρκοι φιλοδοξούσαν να είναι αυτοί που συνεχίζουν την ύπαρξη και την αίγλη της πρώτης στην Ιστορία αυτοκρατορίας. Συνεχίζουν το γέννημα της στρατηγικής και πολιτικής ιδιοφυΐας του Μεγαλέξανδρου, θαυμαστά γοιμοποιημένο από το οργανωτικό-διοικητικό ταλέντο των Ρωμαίων και πλουτισμένο με το «νόημα» της Εκκλησίας ως κοινωνούμενης υπαρκτικής ελευθερίας.

Μιμήθηκε ο Μωάμεθ ο Πορθητής τους Θεσμούς και το κάλλος (Υψηλή Τέχνη και μεγαλοπρέπεια) που συνόδευαν την άσκηση εξουσίας στην επικράτεια της Παλαιάς και της Νέας Ρώμης. Όμως δεν διέθετε παρά μόνο την παιδαριώδη μεταφυσική του Ισλάμ. Με αποτέλεσμα, να οδηγηθεί

η αυτοκρατορία, αργόσυρτα αλλά νομοτελειακά, στην παρακμιακή αυτεξουθένωση, στον μαρασμό και στον εκπνεσμό.

Τέσσερις αιώνες μετά τον Μωάμεθ, ο Κεμάλ Ατατούρκ πίστεψε αυτό που στην εποχή του φάνταζε αυτόνοτο: ότι η αυτοκρατορία θα μπορούσε να σωθεί με τον «εκσυγχρονισμό» της. Και εκσυγχρονισμός σήμαινε (επίσης αυτόνοτο) τον μιμητικό «εξευρωπαϊσμό»: την παθητική αντιγραφή επιτευγμάτων απελευθέρωσης των ευρωπαϊκών κοινωνιών από θεσμούς και πρακτικές του σκοτεινού μεσαίωνα. Βάλθηκε ο Κεμάλ να μετασκευάσει βίαια την Οθωμανική Αυτοκρατορία σε σύγχρονο άθρησκο τουρκικό «εθνικό κράτος». Και επαναλήφθηκε στην Τουρκία η στατική μετάλλαξη πολιτισμού – αλλάζει η γραφή της γλώσσας, η ενδυμασία των ανθρώπων, σύνολος ο τρόπος του βίου. Ο καινούργιος στόχος της «Μεγάλης Δυνάμεις» αναπλήρωσε, για μερικές δεκαετίες, την έπιαση της «αυτοκρατορίας».

Ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν είναι το τρίτο ορόσημο στην Ιστορία των Τούρκων: Αντικεμαλιστής, φυλακίστηκε για τις πεποιθήσεις του, σήμερα είναι σετρωμένος στην εξουσιαστική παντοδυναμία. Μέσα σε 17 χρόνια, άλλαξε την εικόνα της Τουρκίας, επέβαλε μεθοδικά την πολιτιστική μεταβολή της. Το ισλαμικό ιερατείο δεν εμφανίζεται σε καμία πτυχή των μηχανισμών της εξουσίας, όμως το τουρκικό κράτος είναι ολοκληρωτικά ισλαμικό. Είναι ένα θρη-

σκευτικό, μουσουλμανικό καθεστώς, αδιότακτο στη χρήση (ανάλογα με τις περιστάσεις) μεθόδων εφιαλτικής αυθαιρεσίας. Σύμβολο του εκβιαστικού ολοκληρωτισμού, η «μαντίλα» στα κεφάλια των γυναικών.

Σε οποιαδήποτε ευρωπαϊκή χώρα, η ανάδυση καθεστώτος τύπου Ερντογάν θα είχε ξεσηκώσει θύελλα αντιδράσεων, διαμαρτυριών, εκρήξεις ανταρσίας, πανικού και οργής. Ο τρόμος της Ευρώπης ολόκληρης μπροστά στο παραμικρό ακροδεξιό γκρουπούσκουλο του κοινωνικού της περιθωρίου γεννάει υστερία – ο κινδύος επιθετικός εθνικισμός του Ερντογάν δεν ανησυχεί κανέναν. Η Ε.Ε., το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο ΟΗΕ, οι ΗΠΑ κλασικευόμενες ως υπέρμαχοι των ελευθεριών της Δύσης, όλοι, αντιμετωπίζουν τον Ερντογάν σαν απολύτως αξιοσέβαστο γιγάντη ογδόντα εκατομμυρίων μουσουλμάνων.

Βυθισμένη η Ευρώπη μέχρι ασφυξίας στον Ιστορικό Υλισμό διαβάει πια την Ιστορία της μόνο με τα ματωμένα της οικονομίας. Η κυρία Μέγκελ, λ.χ., είναι των αδυνάτων αδύνατο να αντιληφθεί τον Ερντογάν ως πολιτισμική απειλή για τις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Δεν προβλέπει ότι η «βαθύτερη» συνεννόηση Γερμανών και Τούρκων στη λογική εθνοκαθάρσεων, μαζικών εξολοθρευσεων – στην παραγωγικά «γόνιμη» λογική του Arbeit macht frei. Είναι η γερμανική κατανόηση του ρόλου της Τουρκίας και πάλι ως «αυτοκρατορίας».

Ο Ερντογάν δεν βιάζεται, οι Τούρκοι δεν βιάζονται ποτέ. Ξέρουν όμως, πάντοτε, τι θέλουν. Ως «αυτοκρατορία» χρειάζονται οποσδήποτε το Αιγαίο – όχι για τα Πετρώλαια, για την «αυτοκρατορία». Ολα τα νησιά και τις υφαλοκρηπίδες, από τη Θάσο-Ιμβρο-Τένεδο-Λήμνο ως και την Κρήτη ολόκληρη. Θέλουν και την υπόλοιπη Θράκη, τη Μακεδονία ακέραιη, να έχει καταπεί και τα Σκόπια. Την Ηπειρο, να έχει συμπεριλάβει και την Αλβανία. Θέλουν τη μη ρεινή Θεσσαλία – έτσι ξαναγίνονται οι Τούρκοι «αυτοκρατορία». Ρούμελη και Μωριάς ως παραμένινουν προτεκτοράτο της δυτικής αρχαιοφιλίας. Με γλώσσα που νομοτελειακά θα διολισθαίνει στα «γκρίκο», όπως τα μιλάνε στην Κάτω Ιταλία και στα ελλαδικά κομματικά περιβάλλοντα.

Με ποιον να συζητήσει κανείς σήμερα στο «ελεύθερο» ελλαδικό κράτος τον ρεαλισμό του οράματος Ερντογάν για τουρκική, ισλαμική «αυτοκρατορία»; Ακόμα και το ερώτημα είναι περιττό, αφού οι Έλληνες πια δεν συζητάμε. Διότι όλοι τα ξέρουμε όλα – τα ηλεκτρονικά σχολία σε αυτήν εδώ την επιφυλλίδα, κάθε Κυριακή, το βεβαιώνουν: Γεννάει οδύνη ή και πανικό η αφελής παντογνώσια, η ταμότητα της παιδείας, η γελοσιότητα της ακιζόμενης δοκποσιφίας. Είναι μια συνεπής αντανάκλαση του επιπέδου νοητικής καλλιέργειας και εκφραστικής ευχέρειας που προβίζει η θλιβερή ρητορεία των υπουργείων μας Εξωτερικών και Παιδείας.

Απάντηση στο του Χρήστου Γιανναρά ερώτημα

Του ΧΑΡΗ ΦΕΡΑΙΟΥ

Το **στιγμιότυπο**, αν μπορούσε κανείς να εκφραστεί έτσι, το αναφέρει ο Πλάτων στο έργο του «Απολογία Σωκράτους» (στο 30.Ε.). Απευθυνόμενος εκεί στους συν-Αθηναίους πολίτες και δικαστές του, ο Σωκράτης, χρησιμοποιώντας δε μια μάλλον ευτράπελη, κατά τον ίδιο, έκφραση, («ει και γελούτερον ειπείν») παρομοιάζει τον εαυτό του με κάποιαν αλογόμυγα («μύωπος τινός»), η οποία κολλημένη στη ράχη ίππου τον κεντρίζει για να τον διεγείρει από τη νωθρότητα όπου, παρότι καθαροαίματος, έχει περιπέσει, έτσι και ο Σωκράτης, ως άλλος κι αυτός «μύωψ» (αλογόμυγα) σταλμένος μάλιστα από τον Θεό και προσκολλημένος στη ράχη της πόλεως, συνεχεία κεντρίζει όλους, και καθένα ξεχωριστά, τους πολίτες, παλεύοντας να τους αφυπνίσει από τη νάρκη όπου έχουν περιπέσει...

Τον ρόλο αυτόν, της «αλογόμυγας» δηλαδή, στον σύγχρονο ελληνισμό, τον διαδραματίζει, επαξίως μάλιστα, κορυφαίος διανοητής μας, ο Χρήστος Γιανναράς. Ο κριτικός του λόγος, καλύπτει όλο τα φάσμα της σύγχρονης κοινωνίας, από πρόσωπα των καλούμενου «πολιτικού» κόσμου, ή του άλλου καλούμενου κόσμου του παρ' ημίν σύγχρονου «πολιτισμού», μέχρι και πρόσωπα ακόμα, κορυφαία της επίσης καλούμενης «θρησκευτικής», πλην στα έσοχα αλλοτριωμένων, σύγχρονους (ωψ! Λόγος καιρός πάντοτε και μεστός, είναι δριμύς και είναι ακόμα και οξύτατος, πάντα όμως ακριβής και καταλυτικός. Είναι σχεδόν αδύνατο να επιχειρήσει κανείς την αμφισβήτηση αυτού του λόγου, και ακόμη πιο δύσκολη η ανατροπή του. Και αν αυτό έστω στοιχειωδώς θα επιχειρήσει να κάνει εδώ ο γράφων, γνωρίζει εκ των προτέρων το επικίνδυνο του εγχειρήματος. Γνωρίζει, όμως, πως παρότι «επικίνδυνο» είναι συνάμα και γόνιμο.

Η αντίρρηση, λοιπόν, αναφέρεται σε πρόσφατη επιφυλλίδα του Χρ. Γιανναρά στην «Καθημερινή», με τίτλο «Παιδείας και Εξωτερικών». (24/5/20) Λέει, λοιπόν, εκεί, (θρηνώντας, δίκαια λέω εγώ) ο Γιαννάριος: «Υπάρχει πολίτης που να θυμάται, στα τελευταία σαράντα χρόνια, Έλληνα υπουργό Εξωτερικών να απευθύνεται στους Τούρκους ομολόγους του από θέσεως ισχύος; Όχι με ρητορικά νταϊλίκια και μεγαλοστομίες, αλλά με γλώσσα ιστορικού ρεαλισμού, ...λόγο καταγγελτικό, όχι τουρκικών παραβάσεων του «Διεθνούς Δικαίου» (ανυπόστατου για κάθε ισχυρόν), αλλά με κραυγή αγωνίας για την προγραμματική εξαφάνιση του τρισχιλιόχρονου ελληνικού, αιγαιοπελαγίτικου πολιτισμού; Υπήρξε ποτέ τέτοιος υπουργός;»

Και λέει ο γράφων ότι όντως υπήρξε: Τον Ιούλιο-Αύγουστο του 1964, και ήταν, μάλιστα λόγος πρωθυπουργικός: Από τον Γεώργιο Παπανδρέου (καμία σχέση με τον «ολίγιστο» Γιωργάκη). Θυμίζω βέβαια και τα δεδομένα του ιστορικού ορίζοντα της εποχής: Συζητούσαν τότε στη Γενεύη, ΗΠΑ και ΟΗΕ (Άτσεσον και Τουρμούντα) από τη μία, με Ελλάδα

(πρέσβης Νικολαρετζής) και Τουρκία (καθηγητής Νικάτ Ερίμ) από την άλλη, για τις συνθήκες υπό τις οποίες θα προτεινόταν να πραγματοποιηθεί η Ένωση Κύπρου-Ελλάδας! Θυμίζω επίσης και τις στρατηγικές συνθήκες που οδήγησαν σ' αυτές τις «συζητήσεις» της Γενεύης. Η αμερικανική διπλωματία οσμίστηκε δύο δεδομένα: Πρώτον ότι η Κύπρος ευνοούσε την ανάμιξη των Σοβιετικών στο Κυπριακό, πράγμα που θα σήμαινε για τις ΗΠΑ ρωσική διείσδυση τύπου Κούβα σε δική τους στρατηγική περιοχή, και δεύτερον, ότι με τη λύση της «Ενώσεως», θα αποκτούσε (όπως το πρότειναν στον Τζόνσον, ανάμεσα σε άλλους, και ο πρέσβης στη Λευκωσία Τέυλορ Μπέλ-τοσερ) και δεύτερη (εναλλακτική της, ως τότε αποκλειστικής, συνεπώς και εκβιάζουσας, Τουρκίας) σύμμαχο χώρα στην, ευαίσθητη για τις ΗΠΑ, Ανατολή! Για τον λόγο αυτό και επέτρεψαν οι Αμερικανοί στην Ελλάδα να μεταφέρει (νύκτωρ) στην Κύπρο την ελληνική μεραρχία, φέρνοντας έτσι την Τουρκία, (και τον Νικάτ Ερίμ) στο αδιέξοδο του επερχόμενου (με «χρήση» της μεραρχίας εννοείται) τετελεσμένου γεγονότος.

Συνεπώς, και λόγω της σύμπτωσης συμπεριφερόντων ΗΠΑ και Ελλάδας, ο Παπανδρέου βρισκόταν εξ αντικειμένου πια, σε «θέση ισχύος», καθώς ζητάει ο Γιανναράς! Για τον λόγο αυτό και όταν, για να θαυπεύσουν και λίγο τη «καμένη» Τουρκία, άφησαν να αιωρείται η πρόταση, να δοθεί ως αντάλλαγμα για την Ένωση, το Καστελόριζο στην Τουρκία, αγέρωχος, λόγω βέβαια εκείνης της μεραρχίας στην Κύπρο, είπε ως απάντηση, το (σύνθετο κατά Παπανδρέου) επιγραμματικό, αλλά και διδασκικό, ως τερματίζουν κάθε συζήτηση: «Η Τουρκία ουδέν δίδει, ουδέν θα λάβει! Η Ελλάς ουδέν ζητεί, ουδέν θα δώσει»!

Βέβαια, η Ένωση ματαιώθηκε τότε, όχι βέβαια εξαιτίας του Καστελορίζου. Τη ματαιώσαν ένας εκ Κύπρου Εθνάρχης, και ένας εξ Αθηνών (μετέπειτα) Γενάρχης (του αμοραλισμού), ο Ανδρέας. Όμως ο περιφανός εκείνος λόγος του Γεωργίου Παπανδρέου, έδρασε ως η άλλοτε διδασκαλία του Γρηγορίου Παλαμά, (99 χρόνια πριν από την Άλωση) στις 30 Μαΐου με τους 4 υπουργούς Άμυνας τους σε επιστολή στα 23 άλλα κράτη μέλη σημειώνουν ότι «πρέπει να διατηρήσουμε, να ενισχύσουμε και να αναπτύξουμε την ικανότητά μας να δρούμε και να αντιδρούμε αυτόνομα, όπως μια Ένωση. Πρέπει να βελτιστοποιήσουμε σημαντικά την ικανότητά μας να αντιμετωπίσουμε τις υβριδικές επιθέσεις, τις επιθέσεις παραπληροφόρησης ή τις κυβερνοεπιθέσεις. Με άλλα λόγια, μια ασφαλή γραμμή μεταξύ των Γενικών Επιτελείων της Ένωσης, η οποία σήμερα δεν υπάρχει. Η συνεχιζόμενη κρίση της Covid-19 καταδεικνύει την ανάγκη για μια ισχυρότερη Ευρώπη, η οποία θα πρέπει να ελέγχει τις βασικές τεχνολογίες και τις παραγωγικές ικανότητες, κυρίως στρατιωτικές».

Στα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής στην Ανατολική Μεσόγειο η Τουρκία ενίσχυσε την εικόνα της με την αποστολή βοήθειας συνδεδεμένων με τον κορωνοϊό σε 80 χώρες.

Ο κ. Χάρης Φεραίος είναι διδάκτωρ του ΕΜΠ.

Διαδηλωτές σε πορεία διαμαρτυρίας για τη δολοφονία του αфро-αμερικανού Τζορτζ Φλόιντ από λευκό αστυνομικό στη Μινεάπολη των ΗΠΑ. Η δολοφονία Φλόιντ πυροδότησε εκατοντάδες πορείες σε ολόκληρο τον κόσμο.

Πανδημία και εξωτερική πολιτική

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Η **ηγεμονία** χάνεται, η ηγεμονία διεκδικείται. Η παλαιότερη ηγεμονία των ΗΠΑ υποχωρεί, εσωστρέφει, μείωση παγκόσμιας επιρροής, προβληματική εικόνα διεθνώς. Η Ε.Ε. συνέρχεται από το πρώτο κορωνοϊκό σοκ και δείχνει τις δυνατότητές της. Η Ρωσία διεκδικεί μεμονωμένους στόχους (έλεγχος νότιας Συρίας, υπονόμησης Ε.Ε., άλυτο Κυπριακό), παραμένοντας ένας «αμυντικός» παίκτης στη διεθνή σκακιέρα.

Η Ε.Ε. με τη συμφωνία Μέρκελ-Μακρόν βρήκε τον βηματισμό της, καθώς Βερολίνο και Παρίσι ενεργοποιούν τους αναγκαίους θεσμικούς μηχανισμούς που οδηγούν σε λύσεις. Η Άννα Διαμαντοπούλου στις 25 Μαΐου σημείωσε πως «η συνεργασία αυτή λειτουργεί ως ατμομηχανή που κινεί το ευρωπαϊκό τραίνο προς τα εμπρός. Η γαλλογερμανική πρόταση για το ταμείο ανάκαμψης είναι ταυτόχρονα μία ιστορική υπέρβαση δύο ευρωπαϊκών «ταμπού»: το πρώτο είναι η γενναία αύξηση του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού χωρίς επιπλέον εθνική συμμετοχή και το δεύτερο είναι η ευρωπαϊκή εγγύηση κοινού χρέους». Στο ίδιο πλαίσιο τέσσερις ευρωπαϊκές χώρες (Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία και Ισπανία) στις 30 Μαΐου με τους 4 υπουργούς Άμυνας τους σε επιστολή στα 23 άλλα κράτη μέλη σημειώνουν ότι «πρέπει να διατηρήσουμε, να ενισχύσουμε και να αναπτύξουμε την ικανότητά μας να δρούμε και να αντιδρούμε αυτόνομα, όπως μια Ένωση. Πρέπει να βελτιστοποιήσουμε σημαντικά την ικανότητά μας να αντιμετωπίσουμε τις υβριδικές επιθέσεις, τις επιθέσεις παραπληροφόρησης ή τις κυβερνοεπιθέσεις. Με άλλα λόγια, μια ασφαλή γραμμή μεταξύ των Γενικών Επιτελείων της Ένωσης, η οποία σήμερα δεν υπάρχει. Η συνεχιζόμενη κρίση της Covid-19 καταδεικνύει την ανάγκη για μια ισχυρότερη Ευρώπη, η οποία θα πρέπει να ελέγχει τις βασικές τεχνολογίες και τις παραγωγικές ικανότητες, κυρίως στρατιωτικές».

Στα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής στην Ανατολική Μεσόγειο η Τουρκία ενίσχυσε την εικόνα της με την αποστολή βοήθειας συνδεδεμένων με τον κορωνοϊό σε 80 χώρες.

Ταυτόχρονα, έχει ανοίξει ένα παράθυρο συνεννόησης με το Ισραήλ, ενώ γίνεται λόγος για βελτίωση σχέσεων με την Αίγυπτο. Κρίσιμο ζήτημα για την Τουρκία είναι η επερχόμενη από την 1η Ιουλίου γερμανική προεδρία της Ε.Ε., καθώς η Άγκυρα επενδύει στο Βερολίνο για βελτίωση της ευρωτουρκικής σχέσης με ανανέωση της από 1η Ιανουαρίου 1996 Τελωνειακής Ένωσης και της συμφωνίας για το μεταναστευτικό της 18ης Μαρτίου 2016. Στις 3 Ιουνίου ανακοινώνει έρευνες για υδρογονάνθρακες που «οριοθετούνται» από το Σύμφωνο Συνεργασίας Τουρκίας-Λιβύης, ενώ παραλαμβάνει νέα συστοιχία πυραύλων S-400 από τη Ρωσία και συζητάει μερικά «συμπαράγωγα» τους.

Στην Ελλάδα η εξωτερική πολιτική επιστρέφει στην περίοδο Σαμαρά. Με καταγγελίες, διαβήματα και με βλέμμα στην εσωτερική πολιτική αρένα δεν ασκείς διπλωματία. Η κακή ροή των πραγμάτων μπορεί να αναστραφεί μόνο με διάλογο κορυφής και μόνο αν αξιοποιηθεί το υλικό των κειμένων που ετοιμάστηκε το 2003 και οδηγούσε το ζήτημα της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Όσοι αγνοούν τα κείμενα του 2003 μπορούν να δουν το αποτέλεσμα: όλα στη ροή του ανεξέλεγκτου και των επιπτώσεων του τυχαίου.

Στην Κύπρο ο μακιαβελισμός καλά κρατεί. Ο Ν. Αναστασιάδης που έκανε σωστές κινήσεις στη διαχείριση της πανδημίας του κορωνοϊού, έκανε ακριβώς τα αντίθετα στο Κυπριακό. Σχημάτισε μια διαπραγματευτική ομάδα της οποίας τα μέλη είχαν διαμετρικά αντίθετες απόψεις. Η «ομάδα στήριξης του διαπραγματευτή», ουσιαστικά δεν υπήρχε. Η σύνθεση ήταν κατά υπολογισμένη για να μην οδηγήσει πουθενά. Γι' αυτό, αντιδρώντας σε αυτή την χαοτική κατάσταση ο Αλ. Μαρκίδης υπέβαλε παραιτήση.

Ενώ η πανδημία διέλυσε τις θαλάσσιες ψευδαισθήσεις της Λευκωσίας, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε πρόταση για τον κυρωτικό νόμο για τη διακρατική συμφωνία του αγωγού EastMed. Ο υπουργός Εμπορίου Γ. Λακκοτρύπης εκφράζει «την πεποίθηση της κοι-

νοπραξίας ότι αυτό το έργο έχει τις πιθανότητες να υλοποιηθεί», χωρίς να προσδιορίζει ποιος, πότε και με ποια χρήματα θα το υλοποιήσει. Σε αυτή τη συγκυρία βλέπει κανείς ποιες δυνάμεις και ποιες χώρες έχουν πιάσει το νόημα της και τι σχέδια εμφανίζουν για να προωθήσουν τις θέσεις τους. Αφορμές μπορεί να δώσουν φυσικά φαινόμενα όπως λ.χ. η «διπλωματία των σεισμών» στις ε/τ σχέσεις το 1999. Ευκαιρίες μπορεί να κτίσουν προηγηθείσες διμερείς αντιπαραθέσεις όπως έγινε με την Τουρκία και τη Ρωσία μετά την κατάρριψη ρωσικού πολεμικού αεροσκάφους από τουρκικό πύραυλο (σήμερα οι σχέσεις των δύο χωρών είναι σε πολύ καλό επίπεδο). Ώθηση στη διπλωματία παρέχει η εξάπλωση της πανδημίας του κορωνοϊού, όπως βεβαίως η γαλλογερμανική προσέγγιση στην ευρωπαϊκή οικονομία και την άμυνα. Οι ευκαιρίες μπορεί να είναι μέρος του τυχαίου. Οι ευκαιρίες μπορεί να οικοδομηθούν. Οι ευκαιρίες κερδίζονται αν επιδιώκει στόχους ή αν θέτει το μακροπρόθεσμο συμφέρον μιας χώρας πάνω από το πρόσκαιρο όφελος ή τα συγκυριακά κέρδη.

Η Κύπρος παραμένει «ακίνητη». Με διακρυβείς υπέρ της επίλυσης του Κυπριακού, αλλά καθημερινά, με έργα, προώθηση στην κοινή γνώμη της ιδέας ότι δεν μπορεί να γίνει τίποτε. Όταν ο Α. Γκουτιέρες ζητάει συνομιλίες «με την αίσθηση του επείγοντος», καμιά κίνηση Αναστασιάδη δεν συμβαδίζει με την έκκλησή του. Κανένας πλέον δεν περιμένει να πούμε αν και τι θέλουμε –όλοι έχουν καταλάβει. Είναι αυτή η πολιτική που ανοίξε τον ασκό του Αιόλου τόσο στην κυπριακή ΑΟΖ όσο και μερικώς στο Αιγαίο. Η Λευκωσία με μάτια ερμηνευτικά κλειστά και με εφόδια τις τηλεδιασκέψεις οδεύει στο περιθώριο. Συμμαχίες μηδέν. Αλληλεγγύη στο μίνιμουμ. Κανένας δεν επιθυμεί να ασχοληθεί ξανά με το Κυπριακό. Τηλεδιασκέψεις: ένα ασήμαντο άλλοθι της μακιαβελικής επιλογής «μηδέν συνομιλίες» ώστε ο χρόνος να οριστικοποιήσει το είδος της «λύσης».

www.larkoslarkou.org.cy

Κυπριακό, μισός αιώνας ψευδαισθήσεων

Του ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Αν και οι διάφορες δημοσκοπήσεις που έγιναν τις τελευταίες μέρες είχαν αποκλειστικό θέμα την πανδημία, σε ορισμένες υπήρχε και άρωμα Κυπριακού. Μετά την «κορωνοποίηση» του θέματος των οδοφραγμάτων, εμμέσως αλλά σαφώςτα, καταγράφηκε η τάση που επικρατεί σήμερα στην κοινωνία σε σχέση με το εθνικό θέμα. Σε μια έρευνα που δημοσιεύτηκε, το 34% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι τα οδοφράγματα δεν θα πρέπει να ανοίξουν ποτέ. Μόνο το 19% πιστεύει ότι θα πρέπει να ανοίξουν άμεσα, ενώ ποσοστό 42% πιστεύει ότι θα πρέπει να ανοίξουν ταυτόχρονα με τα αεροδρόμια.

Πραγματικά οι αριθμοί τρομάζουν. Δεκαεπτά χρόνια μετά το άνοιγμα του πρώτου σημείου διέλευσης, τέσσερις στους δέκα Ε/κ θέλουν να κλείσει κάθε πρόσβαση και να σταματήσει κάθε επαφή με τη μισή κατεχομένη μας πατρίδα. Όταν ο Ραούφ Ντενκτάς, ο οποίος, με πόνο ψυχής, άνοιξε τα σημεία διέλευσης, έλεγε ότι αυτό είναι ένας μήνας του μέλιτος που δεν θα διαρ-

κέσει για πολύ, σίγουρα είχε στο μυαλό του ότι θα βρει μια ευκαιρία για να τα κλείσει και πάλι. Το ότι όμως οι Ε/κ θα ζητούσαν το κλείσιμό τους δεν θα πέρασε ποτέ από το μυαλό του. Ούτε στα πιο τρελά του όνειρα.

Με μια δεύτερη ανάγνωση των πιο πάνω αριθμών δεν θα ήταν καθόλου υπερβολή να συμπεράνει κανείς ότι το 34% του λαού πιστεύει σε μια δικτομική λύση. Σίγουρα το επιχείρημα που προτάσσεται είναι ότι επιδιώκουν μια δίκαιη λύση, μια λύση με ουσιαστικό περιεχόμενο και άλλα ασυνάρτητα που ποτέ δεν κατάφεραν να τεκμηριώσουν.

Το μεγάλο ερώτημα είναι πώς καταντήσαμε έτσι; Σχεδόν τέσσερις στους δέκα να θέλουν να διαγράψουμε τη μισή πατρίδα, είναι ένας εξωφρενικός αριθμός. Τέσσερις στους δέκα να υποθετούν το Taksim του Ντενκτάς είναι κατάντια και εθνικός ξεπεσμός. Γι' αυτήν την καταθλιπτική εικόνα υπάρχουν πολλοί ισχυρισμοί. Η κόπωση του λαού, η υποκρισία των ξένων και η τουρκική αδιαλλαξία, είναι τα κυριότερα επιχείρηματα. Εκτός της τουρκικής αδιαλλαξίας, η οποία είναι δεδομένη,

δυστυχώς αποφεύγουμε επισταμένα να θέσουμε τον δακτύλον επί τον τύπον των ήλων και να αξιολογήσουμε τη δική μας συμπεριφορά. Να κρίνουμε αντικειμενικά τη στάση των δικών μας πολιτικών, οι οποίοι διαχρονικά, για καθαρά δικά τους προσωπικά και κομματικά συμφέροντα, με εργαλεία τον λαϊκισμό και την παραπληροφόρηση καλλιεργήσαν την κουλτούρα της μη λύσης, την κουλτούρα της διατήρησης του στατους κβο και της οριστικής διχοτόμησης.

Σε όλους τους σημαντικούς σταθμούς του Κυπριακού η πλειοψηφία πίστεψε και υιοθέτησε τις αιτιάσεις των ηγετών του. Ξεκινώντας από τις συμφωνίες Ζυρίχης – Λονδίνου, ο λαός πίστεψε και ακόμα πιστεύει ότι η λύση μας επιβλήθηκε από την τότε ελληνική κυβέρνηση του Κωνσταντίνου Καραμανλή χωρίς τη θέληση του εθνάρχη μας.

Στον επόμενο σταθμό, στα γεγονότα του 1963-64, και πάλι εμείς αμέτοχοι ευθυνών. Για το ότι ο εθνάρχης μας, με τα 13 σημεία στην ουσία κατέλυσε την Κυπριακή Δημοκρατία με αποτέλεσμα την πρώτη διχοτόμηση, ούτε λόγος να γίνεται.

Στην επόμενη δεκαετία, μέχρι τη βάρβαρη εισβολή του 1974, και πάλι εμείς άφθογοι. Το ότι δώσαμε τη μεγάλη αφορμή, με τον αδελφοκτόνο σπαράγμο, για να διχοτομηθεί οριστικά η πατρίδα μας, αγρόν ηγοράσαμε. Μετά την τουρκική εισβολή και πάλι το ψέμα κυριάρχησε. Σχέδια λύσης, ιδέες και δείκτες ήσαν όλα προσπαθήσεις των ξένων κύκλων και των ανά το παγκόσμιο συνωμοσιολόγων για να κάψουν την αντίσταση του λαού μας και να μας επιβάλουν αντεθνικές λύσεις. Αποκορύφωμα, το 2004. «Δεν παρέλαβα κράτος για να παραδώσω κοινότητα», μας έλεγε ο μικρός Εθνάρχης. Ανεξάρτητως αν ο μεγάλος Εθνάρχης, του οποίου τις παρακαταθήκες υιοθετούσε με ευλάβεια, παρέλαβε κράτος το 1960 και με τα 13 σημεία το 1963, μετέτρεψε την Κυπριακή Δημοκρατία σε ε/κ κοινότητα.

Μέχρι και πολύ πρόσφατα, στο τραγικό ναυάγιο του Κραν Μοντάνα, και πάλι έφταιξαν οι ξένοι. Από τη μια ο τζιτζιφιόγκος λομπιστας των Τούρκων Εοπεν Μπαρθ Αϊντε και από την άλλη ο σοφός μεν αλλά «χαζός» Πορτογάλος γ.γ., αφού παραπλανήθηκε από τον Νορβηγό, ήταν

η αιτία για να καθεί μια μεγάλη ευκαιρία επίλυσης του Κυπριακού. Το ότι το δικό μας αφήγημα μόνο εμείς το υιοθετούμε το αποδίδουμε σε παρεξήγηση, παρερμηνεία και άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε.

«Οι μάζες δεν διψούν για αλήθεια. Όποιος μπορεί να τις προμηθεύσει με ψευδαισθήσεις γίνεται εύκολα ο κυρίαρχός τους. Όποιος προσπαθήσει να διαλύσει τις ψευδαισθήσεις τους γίνεται εύκολα θύμα τους», έλεγε ο Γάλλος ανθρωπολόγος Gustave Le Bon (1841-1931). Από «προμήθεια» ψευδαισθήσεων άλλο τίποτα. Για αλήθειες ούτε λόγος να γίνεται. Εθνικό σπορ κατάντησε το ψέμα, ο λαϊκισμός, η παραπληροφόρηση και η παραπλάνηση.

Μισός αιώνας Κυπριακού, μισός αιώνας ψευδαισθήσεων. Ψέματα, γιατί βόλευαν τους εκάστοτε ηγέτες να γίνουν κυρίαρχοι του λαού και να αναδειχθούν σε μεγάλους, μικρούς και νεοφανείς Εθνάρχες. Σίγουρα υπήρξαν, κατά καιρούς, φωνές των αληθινών σε μεγάλους, μικρούς και νεοφανείς Εθνάρχες. Υπήρξαν προσπάθειες για να διαλυθούν οι ψευδαισθήσεις. Όμως στην συνέχεια, από αυτούς που τολμήσαν, άλλοι κατέληξαν θύματα

του παραπληροφορημένου λαού και άλλοι ανασκεύασαν τις αλήθειες και ακολούθησαν τον δρόμο των ψευδαισθήσεων των μεταλλάξεων και των παλινδρομήσεων.

Τρανά παραδείγματα πολλά. Δυνάμεις της λύσης να στριβίζουν το «Όχι» για να τσιμεντώσουν το «Ναι», ηγέτες να μιλούν το 2004 για το κτύπημα της ιστορίας και μετά να το αγνοούν πλήρως ή ακόμα, πολύ πρόσφατα, από τη μία να θεωρούμε τις θέσεις μας μαξιμαλιστικές που δεν βοηθούν τη λύση και να προειδοποιούμε για τσουνάμια και από την άλλη να βλέπουμε καλοκαιρίες και σωστές πολιτικές γύρω από τις οποίες όλοι θα πρέπει να συστρατευτούμε.

Επανερχόμενος στο ερώτημα για την κατάντια μας, είναι καιρός να εμπεδώσουμε το ότι οι λαοί δεν διαγράφουν πατρίδες. Οι λαοί δεν συμπεριφέρονται αντεθνικά. Όμως ένας λαός παραπληροφορημένος και παραπλανημένος είναι ικανός για τα πάντα, όσο μειοδοτικά και αν ακούγονται.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρ. υπολογιστών.

Λειτουργία οδοφραγμάτων με μηδέν κρούσματα

Ο Ογουζχάν Χασίπογλου υψηλόβαθμο στέλεχος του τουρκοκυπριακού «κυβερνώντος» Κόμματος Εθνικής Ενότητας μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΝΙΚΟ ΣΤΕΛΙΑΣ**

Ένα από τα αναδυόμενα «αστέρια» της τουρκοκυπριακής Δεξιάς, το υψηλόβαθμο στέλεχος του «κυβερνώντος» Κόμματος Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ), τοποθετείται στην Κ για τις τελευταίες εξελίξεις στην τουρκοκυπριακή κοινότητα υπό την σκιά των πανδημίας και της οικονομικής κρίσης. Ο Ογουζχάν Χασίπογλου στέλνει ελπιδοφόρα μηνύματα για την πορεία της πανδημίας στην τ/κ κοινότητα και το μέλλον της τ/κ οικονομίας. Την ίδια στιγμή χρεώνει λάθη στην ηγεσία του Μουσταφά Ακιντζί για τους χειρισμούς της απέναντι στην απειλή του Covid 19. Σε ό,τι αφορά το νέο ακανθώδες ζήτημα στις δικονομικές σχέσεις, την επαναλειτουργία των οδοφραγμάτων, ο κ. Χασίπογλου σημειώνει: «Επαναλειτουργία όλων των οδοφραγμάτων όταν σε ολόκληρο το νησί ο αριθμός των κρουσμάτων γίνει 0».

—Πώς αξιολογείτε την τελευταία κατάσταση στην τουρκοκυπριακή κοινότητα σχετικά με την πανδημία του κορωνοϊού;

—Ο αγώνας κατά του Covid 19 ήταν μια επιτυχημένη ομαδική προσπάθεια. Η κυβέρνηση μας προχώρησε στη λήψη των σωστών και έγκαιρων αποφάσεων και οι πολίτες μας συμμορφώθηκαν με αυτούς τους κανόνες. Για παράδειγμα, οι άνθρωποι που μολύνθηκαν από την ασθένεια αμέσως απευθύνθηκαν εγκαίρως στα νοσοκομεία, και παρείχαν στις αρχές τις αναγκαίες πληροφορίες. Το υπουργείο μας κατέγραψε και ανέλυσε τις πληροφορίες με προσοχή, και το ιατρικό προσωπικό και οι γιατροί μας εργάστηκαν ανιδιοτελώς. Ως αποτέλεσμα αυτής της επιτυχούς προσπάθειας, σύμφωνα με το «CovidMeter», αναδύθηκαν τα ακόλουθα στατιστικά δεδομένα: Στην παγκόσμια κατάταξη, ανάμεσα σε 217 χώρες, σε σχέση τον αριθμό των τεστ ανά πληθυσμό είμαστε στην 21η θέση. Από άποψη ποσο-

Ο κ. Χασίπογλου λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ότι τα οδοφράγματα πρέπει να ανοίξουν, «ωστόσο, το άνοιγμα εξαρτάται περισσότερο από τον νότο παρά από εμάς».

στου ανάρρωσης είμαστε μια από τις πρώτες 10 χώρες. Είμαστε μια από τις 5 χώρες όπου για 47 ημέρες δεν έχει παρατηρηθεί νέο κρούσμα. Στην Ευρώπη, σε σχέση με τον πληθυσμό και σε ό,τι αφορά τον αριθμό κρουσμάτων είμαστε στην πρώτη θέση. Ο αριθμός των θανάτων ανά πληθυσμό είναι το καλύτερο αποτέλεσμα στην Ευρώπη. Σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, ο αριθμός των τεστ μας σε σύγκριση με τον πληθυσμό είναι μας κατατάσσει στην 11η σειρά, την στιγμή που το ποσοστό ανάρρωσης μας είναι το καλύτερο. Είμαστε η ασφαλέστερη χώρα στην Ευρώπη που ξεπέρασε την πανδημία στο πιο σύντομο χρονικό διάστημα. Για αυτόν

τον λόγο στη νέα περίοδο χρειαζόμαστε το σλόγκαν «μείνε στην Βόρεια Κύπρο – μείνε ασφαλής».

—Ποια είναι η άποψή σας σχετικά με τα προβλήματα που προκαλέσε ο κορωνοϊός στην τουρκοκυπριακή κοινότητα, κυρίως στο οικονομικό προσκήνιο;

—Φυσικά, τίποτα δεν θα είναι πλέον το ίδιο. Οι τουρίστες από το εξωτερικό, ή οι άνθρωποι από τον νότο που έρχονταν για ψώνια και οι φοιτητές πανεπιστημίου ήταν μια σημαντική πηγή εισοδήματος για εμάς. Αυτήν τη στιγμή έχουμε χάσει αυτά τα έσοδα. Ο κορωνοϊός έφτασε στη χώρα με μια ομάδα Γερμανών τουριστών. Θέσαμε σε καθεστώς καραντίνας μια

ομάδα 800 τουριστών και όλους του εργαζόμενους του Ξενοδοχείου «Σάλαμς» για περίπου έναν μήνα. Δυστυχώς, απεβίωσαν δύο τουρίστες. 798 αποθεραπεύτηκαν και στάλθηκαν στη χώρα τους. Όλοι αυτοί οι τουρίστες μας έστειλαν επιστολές και μας ευχαρίστησαν. Ο συνολικός αριθμός των θανάτων στη βόρεια Κύπρο είναι 4. Πιστεύω ότι θα μπορέσουν να ανακάμψουν κατά τους επόμενους 2-3 μήνες οι εγχώριοι τομείς και οι υποτομείς του τουρισμού, της εκπαίδευσης και της στέγασης. Μαζί με την τελική αντιμετώπιση του ιού, την επανεκκίνηση της οικονομίας, την βελτίωση της συνολικής εικόνας σε παγκόσμιο επίπεδο και το άνοι-

“

Ο κ. Ακιντζί εργάστηκε για το ομοσπονδιακό μοντέλο με βάση τις διεξοδικές διαπραγματεύσεις. Ωστόσο, δεν σημείωσε επιτυχία. Πιστεύω ότι ο λαός μας θα επιλέξει έναν πρόεδρο που θα στοχεύει σε μια ρεαλιστική λύση αντί έναν πρόεδρο που πουλά όνειρα.

μα των χερσαίων και άλλων πυλών θα βελτιωθεί η κατάσταση στην οικονομία. Με το πρωτόκολλο που υπογράψαμε με την Τουρκία, το νέο κονδύλιο των 2,3 δισ. λιρών, τα 750 εκατ. λίρες που έχουμε ήδη λάβει (σ.σ. από την Τουρκία), η οικονομία μας θα ανασάνει. Αναμένω βελτίωση της κατάστασης στα μέσα του καλοκαιριού. Δημιουργήσαμε μια ασφαλή χώρα στο βόρειο τμήμα του νησιού. Τώρα με αυτά τα δεδομένα, σκοπεύουμε να μετατρέψουμε αυτή την κατάσταση σε ευκαιρία.

—Ποιος θα είναι ο αντίκτυπος της πανδημίας στις επικείμενες «εκλογές» για την ανάδειξη της νέας ηγεσίας της τουρκοκυπριακής κοινότητας;

—Σε αντίθεση με τον νότο, στο δικό μας σύστημα η βασική αρμοδιότητα του προέδρου είναι οι διαπραγματεύσεις στο Κυπριακό. Ο κ. Ακιντζί εργάστηκε για το ομοσπονδιακό μοντέλο με βάση τις διεξοδικές διαπραγματεύσεις. Ωστόσο, δεν σημείωσε επιτυχία. Πιστεύω ότι ο λαός μας θα επιλέξει έναν πρόεδρο που θα στοχεύει σε μια ρεαλιστική λύση αντί έναν πρόεδρο

Ανοιγμα των συνόρων της Ε.Ε. με αστερίσκους

Η 15η Ιουνίου, ο φόβος νέων κρουσμάτων και η ανάγκη «πανευρωπαϊκής προσέγγισης»

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΒΩΝΙΑΤΗ**

Ζήτημα κομβικής σημασίας αποτελεί για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το άνοιγμα των συνόρων μεταξύ των κρατών μελών, μετά και από τη σταδιακή άρση των μέτρων τα οποία θεσπίστηκαν για την καταπολέμηση της πανδημίας. Μήνες μετά τις πρώτες διακοπές των πτήσεων και την παύση της ελεύθερης διακίνησης πολιτών στον χώρο Σένγκεν, οι θετικές επιδημιολογικές ενδείξεις ανά την ήπειρο επιτρέπουν την επανέναρξη των οικονομικών δραστηριοτήτων.

Σύμφωνα με στοιχεία της Google, το εμπόριο σε μεγάλες χώρες της Ε.Ε. δείχνει να έχει ανακάμψει περίπου στο 50% των επιπέδων πριν από τον νέο κορωνοϊό, ενώ οι πολίτες έχουν αρχίσει να σχεδιάζουν τις καλοκαιρινές τους διακοπές και να κάνουν αγορές αεροπορικών εισιτηρίων. Αν και η επαναφορά του ταξιδιωτικού τομέα σε ένα προ-πανδημικό στάδιο, πριν από λίγες εβδομάδες φάνταζε απίθανη, από τη 15η Ιουνίου αρκετοί ταξιδιώτες θα μεταβούν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες για τις καλοκαιρινές τους διακοπές. Μεγάλοι τουριστικοί προορισμοί, όπως η Κύπρος, η Ελλάδα, η Ισπανία και η Ιταλία έχουν ήδη ανακοινώσει

ημερομηνίες και κατηγορίες χωρών και ταξιδιωτών, οι οποίοι θα είναι ευπρόσδεκτοι για τις καλοκαιρινές τους διακοπές. Μαζί, όμως, με τις ανακοινώσεις αυτές ήρθαν και μακρές λίστες κανονισμών, σε περίπτωση μόλυνσης ενός ταξιδιωτή με τη νόσο, ή ακόμη και την παροχή δειγματοληπτικών τεστ, από πλευράς της χώρας προορισμού, για την εξακρίβωση εάν ο ταξιδιώτης είναι φορέας του νέου κορωνοϊού.

Σε ό,τι αφορά τις χώρες οι οποίες επιλήψαν βαριά από την πανδημία, όπως η Ιταλία και η Ισπανία, για μέρες αποτελούσαν πονοκέφαλο των υγειονομικών αρχών τρίτων χωρών, όπως αναφέρει το Politico, μη γνωρίζοντας αν πρέπει να επιτραπεί η από και προς μετάβαση ταξιδιωτών σε αυτούς τους προορισμούς. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Ιταλίας, η οποία παραμένει ακόμη «αποκομμένη» από τις γειτονικές Γαλλία, Αυστρία, Γερμανία και Ελβετία, αλλά και από τις πλείστες χώρες της Ένωσης. Ο λόγος είναι ο φόβος για μια πιθανή έξαρση της νόσου, στις χώρες των ταξιδιωτών όταν αυτοί θα επιστρέψουν από τις διακοπές τους.

Στην Ισπανία, τα θετικά αποτελέσματα κατά της πανδημίας τις τελευταίες εβδομάδες επέτρεψαν

Παρά τις προσπάθειες από πλευράς Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ομαλοποίηση του ανοίγματος των συνόρων, αρκετά κράτη-μέλη παραμένουν επιφυλακτικά.

Η επικεφαλής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, Κριστίν Λαγκάρντ, σε δηλώσεις της ανέφερε ότι «έχουν ήδη αρχίσει να διαφαίνονται τα πρώτα χαλάσματα των μέτρων».

τη μεταφορά της ημερομηνίας «ανοίγματος» της χώρας, από τα τέλη Ιουνίου, στις 15 του μήνα. Πονοκέφαλο προκάλεσε, όμως, για τις πορτογαλικές αρχές η απόφαση της Ισπανίας, καθώς η κυβέρνηση θεώρησε ότι τα σύνορα θα παρέμεναν κλειστά μέχρι το τέλος Ιουνίου, εξαιτίας των προηγούμενων προγραμματισμών από πλευράς Ισπανίας. Το Βέλγιο, σύμφωνα με δηλώσεις

της πρωθυπουργού Σοφί Βιλμές, θα υποδεχτεί επίσης ταξιδιώτες τη 15η Ιουνίου, από τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ηνωμένο Βασίλειο και τις τέσσερις χώρες του χώρου Σένγκεν που δεν ανήκουν στην Ε.Ε. Όμως, όλοι οι ταξιδιώτες από και προς το αεροδρόμιο των Βρυξελλών, θα υπόκεινται σε συστηματικό έλεγχο θερμομέτρησης. Όσοι επιβάτες έχουν θερμοκρασία σώματος άνω των 38 βαθμών κελσίου, είναι πιθανόν να τους απαγορευτεί η είσοδος στη χώρα, ή να συνεχίσουν το ταξίδι τους.

Παρά όμως τις προσπάθειες από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για μια «πανευρωπαϊκή προσέγγιση» στο ζήτημα της διάνοιξης των συνόρων, αρκετά κράτη φαίνεται να είναι έτοιμα να συνεχίσουν να μην αποδέχονται ταξιδιώτες. Οι χώρες αυτές είναι η Μάλτα, η Φινλανδία και η Σλοβακία, οι οποίες δεν έχουν ακόμη εξαγγείλει το άνοιγμα των συνόρων

τους και την επανέναρξη των ταξιδιών από και προς άλλες χώρες. Επίσης, υπάρχουν χώρες οι οποίες έχουν συνάψει διμερείς συμφωνίες με άλλα ευρωπαϊκά κράτη για την διάνοιξη των συνόρων τους, όπως το Λουξεμβούργο με τη Γερμανία και η Ρουμανία με την Ουγγαρία. Παράλληλα, το τρίπτυχο των κρατών της Βαλτικής, Εσθονία-Λετονία-Λιθουανία, έχουν εφαρμόσει κοινή πολιτική επί του θέματος, με το άνοιγμα των μεταξύ τους συνόρων, αλλά πολίτες τρίτων χωρών, απαγορεύεται να εισέλθουν στη «ζώνη» αυτή, εκτός από περιπτώσεις έκτακτων ανάγκων.

Ταξίδια και οικονομία

Όπως προαναφέρθηκε το εμπόριο σε αρκετά κράτη της Ε.Ε. δείχνει να έχει ανακάμψει και ο τομέας του τουρισμού δεν θα μπορούσε να αποτελέσει αναπόσπαστο κομμάτι για το ΑΕΠ των νότιων χωρών της Ένω-

Ο χώρος Σένγκεν

Ο χώρος Σένγκεν αποτελεί έναν από τους κύριους πυλώνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την κατάρτιση των συννομιών ελέγχων το 1995, οι πολίτες της Ε.Ε. έχουν πλέον το δικαίωμα της ελεύθερης διακίνησης και τη δυνατότητα διαμονής, σπουδών, και εργασίας οπουδήποτε στην Ε.Ε. Η ζώνη του Σένγκεν συμπεριλαμβάνει 26 χώρες, είκοσι δύο χώρες της Ε.Ε. και τέσσερις εκτός της Ε.Ε. Στο Σένγκεν περιλαμβάνονται όλες οι χώρες της Ε.Ε. εκτός από πέντε: η Κύπρος, η Ιρλανδία, η Βουλγαρία, η Κροατία και η Ρουμανία, οι οποίες θα ενταχθούν κάποια στιγμή στο μέλλον. Οι τέσσερις χώρες εκτός της Ε.Ε. που περιλαμβάνονται στη Ζώνη Σένγκεν είναι, η Ισλανδία, η Νορβηγία, η Ελβετία και το Λικτενστάιν.

NOTE

NOTE

Τρόμος στη σκέψη ότι ίσως θα επέλεγνα ποιος θα ζήσει

Η κατάθεση ψυχής του ειδικού λοιμωξιολόγου του Γ.Ν. Αμμοχώστου Γιώργου Σιακαλλή

Συνέντευξη στον **ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ**

Σε μια εξομολόγηση από καρδιάς για τα όσα βίωσε ο ίδιος, αλλά και το υπόλοιπο ιατρονοσηλευτικό προσωπικό πρώτης γραμμής στη μάχη κατά της πανδημίας ο Γιώργος Σιακαλλής ειδικός λοιμωξιολόγος του Γ.Ν. Αμμοχώστου γυρίζει τον χρόνο πίσω. Σε συνέντευξή του στην «Κ» μοιράζεται φόβους και συναισθήματα ενός επαγγελματία υγείας στη ΜΕΘ του νοσοκομείου αναφοράς για τον κορωνοϊό. Με ανακούφιση τώρα αναφέρει πως δεν χρειάστηκε να επαναληφθούν εικόνες όπου αποφάσεις ζωής λαμβανόντουσαν σε κάποιο διάδρομο νοσοκομείων.

—Ζήσατε από την πρώτη στιγμή την πανδημία του κορωνοϊού, από θέση μάχης στο Γενικό Νοσοκομείο Αμμοχώστου (ΓΝΑ). Πώς βίωσε ένας επαγγελματίας υγείας την παροχή φροντίδας, σε ασθενείς που είχαν προσβληθεί;

—Βλέποντας πίσω, το τελευταίο τρίμηνο που είμαστε στο νοσοκομείο αναφοράς, μπορώ να πω αρχικά πως τα αισθήματα ήταν αισθήματα αγωνίας, πιο πολύ, για το τι θα αντιμετωπίσουμε και κατά πόσο θα καταφέρομε να έχουμε μια καλή εξέλιξη, όσον αφορά την Κύπρο στο σύνολό της, τόσο για το σύστημα υγείας όσο και για την υγεία των συμπολιτών μας. Κοιτάζοντας πίσω θα έλεγα ότι η αγωνία έχει αντικατασταθεί με ένα αίσθημα ανακούφισης για την καλή επιδημιολογική πορεία, που έχει επιδείξει η χώρα και για τα χαμηλά ποσοστά θανάτων. Ένα αίσθημα ευχαρίστησης για την αλληλεγγύη και το φιλότιμο που επέδειξαν τόσο οι επαγγελματίες υγείας όσο και οι συμπολίτες που συμμορφώθηκαν, στα μέτρα της κοινωνικής αποστασιοποίησης. Τέλος, αν μπορώ να πω, επιφυλακτική για το τι μέλει γενέσθαι, κατά πόσο θα διατηρήσουμε τη θετική εικόνα ή κατά πόσο στο μέλλον θα υπάρξει ένα δεύτερο κύμα που θα μας βρει, σαφέστατα, πιο έτοιμους και πιο κατάλληλα προετοιμασμένους.

—Όταν αποφασίσθηκε πως το ΓΝΑ θα είναι το νοσηλευτήριο αναφοράς για κρούσματα κορωνοϊού, είχατε συνεκτιποηθεί το βάρος που θα έπεφτε στις πλάτες σας;

—Το τι περιμέναμε να αντιμετωπίσουμε προφανώς ήταν ξεκάθαρα

βασισμένο στο τι ακούγαμε και τι διαβάζαμε για τις υπόλοιπες χώρες. Τόσο για την πορεία των υγειονομικών συστημάτων αλλά και για τα ιατρο-επιστημονικά δεδομένα, αντιμετώπισης και παρακολούθησης των ασθενών. Σε γενικές γραμμές θεωρώ ότι ήμασταν έτοιμοι για να αντιμετωπίσουμε μια δύσκολη κατάσταση, ήμασταν προετοιμασμένοι για το άγνωστο της κατάστασης αυ-

Σε γενικές γραμμές θεωρώ ότι ήμασταν έτοιμοι για να αντιμετωπίσουμε μια δύσκολη κατάσταση, ήμασταν προετοιμασμένοι για το άγνωστο της κατάστασης αυτής.

τής, γιατί πρόκειται για μια καινούργια νόσο, και στα θετικά είχαμε μια πάρα πολύ καλή πορεία και συλλογική χειρισμό, της όλης κατάστασης που μας επέτρεψε να παραδώσουμε μια καλή επιδημιολογική εικόνα.

—Πώς νιώθει ένας επαγγελματίας υγείας, βλέποντας συναδέλφους του σε κάποια άλλη χώρα που δίνουν την ίδια μάχη με τον ίδιο, να επιλέγουν ουσιαστικά ποιοι θα ζήσουν;

—Για μένα ήταν ο μεγαλύτερος μου φόβος και ελκρινά σας στο λέω, όσο και αν προσπάθησα να το επεξεργαστώ στο μυαλό μου, ίσως να καταλήγαμε σε αυτό το σημείο, ποτέ δεν μπόρεσα καν σαν σκέψη να το διαχειριστώ. Πόσο μάλλον να το διαχειριστώ στην πράξη. Δεν μπορώ να σας απαντήσω, είναι κάτι που πραγματικά θεωρώ ξεπερνά κάθε όριο, επιστημονικό και ανθρωπιστικό.

—Αν μπορώ να αντιληφθώ σωστά, σας προκαλούσε το ανθρώπινο συναίσθημα τον τρόπο...

—Ακριβώς. Για μένα ήταν η πιο τρομακτική σκέψη, η πιθανότητα να καταρρεύσει ένα υγειονομικό σύστημα και να μην μπορούμε πλέον να παράσχομε τα απαραίτητα στον ασθενή, συλλογικά και ατομικά.

Ημασταν έτοιμοι

—Εικόνες από Μονάδες Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ) νοσοκομείων άλλων χωρών, διαδραματίστηκαν στο ΓΝΑ;

—Όχι. Είχαμε επιπλοκές, είναι μια νόσος με επιπλοκές, ωστόσο η ροή των ασθενών και ο ιατρικός χειρισμός ήταν πάντα σε ελεγχόμενα επίπεδα.

—Στην πορεία εξέλιξης της πανδημίας, τι σκέψεις περνούσαν από το μυαλό σας για το ενδεχόμενο έξαρσης της πανδημίας;

—Είχαμε ετοιμάσει ένα πλάνο εκτάκτου ανάγκης για τη λειτουργία του ΓΝΑ, σταδιακά και κλιμακωτά αναλόγως της ροής των ασθενών. Υπήρχε ένα πλάνο, είμασταν προετοιμασμένοι για ένα τέτοιο ενδεχόμενο, ευτυχώς δεν χρειάστηκε ποτέ να το εφαρμόσουμε, η ροή των ασθενών ήταν ελεγχόμενη όπως και η αντιμετώπισή τους. Ο καθένας έτυχε ιατρικής αντιμετώπισης, εξαιρουμένων, δεν είχαμε τις εικόνες που βλέπαμε από τηλεοράσεις με τις αποφάσεις να λαμβάνονται στους διαδρόμους.

—Υπήρχε κάποια στιγμή τους τρεις μήνες που να σας πέρασε από το μυαλό, ότι το σύστημα υγείας της Κύπρου έφθασε στα όριά του;

—Όχι, δεν έτυχε. Αντιθέτως και αυτό είναι προσωπική μου άποψη και δεν θάλω να της δώσω χροιά, πέραν της επιστημονικής, νιώθω πραγματικά περήφανος για τον τρόπο με τον οποίο η Κύπρος αντιμετώπισε αυτή την πανδημία. Θεωρώ πως ήταν εξαιρετική η συλλογική προσέγγιση, η προσπάθεια τόσο από επιστημονικής άποψης, αλλά και από τους συμπολίτες, που περήφανησαν στα μέτρα που είχαν αποφασισθεί. Θεωρώ πως η διαχείριση, στο σύνολό της, ήταν πολύ καλή.

—Οι αντιδράσεις όσων χρειάστηκαν ιατρική φροντίδα σε ΜΕΘ του ΓΝ Αμμοχώστου ποies ήταν;

—Κοιτάζτε είχαμε ποικίλες αντιδράσεις. Σίγουρα δεν ήταν εύκολο να ανακινώνεις σε κάποιον ότι έχει προσβληθεί από τον κορωνοϊό. Ακολουθώς είχαμε το θέμα της απομόνωσης, από το κοινωνικό περιβάλλον, από οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον. Δεν μπορώ να πω ότι ήταν εύκολο για τους ασθενείς. Είχαμε άτομα που ήταν απογοητευμένα, είχαμε ακόμα περισσότερους που με ένα αίσθημα αγωνίας, πιο έντονο. Προσπαθούσε το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό να τους δώσουμε την κατάλληλη στήριξη. Είχαμε και η υποστήριξη από εξειδικευμένους ψυχολόγους, αλλά σίγουρα είναι κάτι το οποίο θεωρώ πως αποτελεί βαρύ συ-

ναισθηματικό φορτίο για όποιον το βιώνει.

Αισθήματα πληρότητας

—Μπορείτε να μοιραστείτε μαζί μας, κάποιες στιγμές που βιώσατε όλο αυτό το διάστημα και που για εσάς ήταν πρωτόγνωρες;

—Θέλω να σταθώ στην ευχάριστη πλευρά της ανακοίνωσης, ότι κάποιο άτομο είναι αρνητικό ότι πλέον μπορεί να επιστρέψει στην ασφάλεια του σπιτιού του, τα χειροκροτήματα στον διάδρομο, ικανοποίηση πρωτίστως του ασθενούς και μετά του ιατρονοσηλευτικού προσωπικού. Το αίσθημα πληρότητας που είχαμε σε προσωπικό επίπεδο ο καθένας, για τη βοήθεια που μπορέσαμε να δώσουμε στους ασθενείς και ευτυχώς η πλειοψηφία των αναμνήσεων πλέον εστιάζεται σε αυτή την κατηγορία συναισθημάτων, χωρίς, ωστόσο, να μπορέσουμε να ξεχάσουμε και τις πιο δύσκολες περιπτώσεις που δυστυχώς δεν είχαν αίσιο τέλος.

—Μετά από τρεις μήνες εντοπίζεται να υπάρχει μια ιδιαιτερότητα, για ένα επαγγελματία υγείας που το καθήκον τον καλεί σε ένα νοσοκομείο αναφοράς για τον κορωνοϊό;

—Το αντικείμενο της εργασίας και τα χαρακτηριστικά που την περιβάλλουν, δηλαδή ο αλτρουισμός, το φιλότιμο, ο επαγγελματισμός, μιλάω για όλους τους επαγγελματίες υγείας, ήταν και παραμένουν σταθερά. Αυτό το οποίο άλλαξε είναι οι συνθήκες εργασίας, ήταν σαφέστατα πιο δύσκολες λόγω της φύσης της νόσου, το άγνωστο της νόσου αυτής με την έννοια ότι δεν υπήρχαν καλά χαρακτηρισμένα δεδομένα που να μπορούμε και εμείς πως να αντιμετωπίσουμε τη νόσο, θεραπευτικά όσο και προγνωστικά.

—Ως Γ.Ν. Αμμοχώστου αντιμετωπίσατε προβλήματα, όπως ελλείψεις ιατρικών υλικών;

—Δεν είχαμε κανένα πρόβλημα, ούτε όσον αφορά τον προστατευτικό εξοπλισμό, ούτε όσον αφορά τις υποδομές ή τις φαρμακευτικές προμήθειες για αντιμετώπιση των ασθενών με COVID 19.

—Στις αρχές που το Γ.Ν. Αμμοχώστου ορίσθηκε ως νοσηλευτήριο αναφοράς για τον κορωνοϊό, υπήρχαν ξεκάθαρα υγειονομικά πρωτόκολλα για τον ιατρικό χειρισμό;

—Ναι, τα οποία βασίζονταν σε δε-

Η αδυναμία διαχείρισης, μόνο στη σκέψη, των συνεπειών μιας ενδεχόμενης κατάρρευσης του συστήματος υγείας διαδέχθηκε η ανακούφιση και η ικανοποίηση εξομολογείται στην «Κ» ο ειδικός λοιμωξιολόγος του Γενικού Νοσοκομείου Αμμοχώστου Γιώργος Σιακαλλής.

δομένα που παίρναμε από επιστημονικές βάσεις.

—Αυτό που ζήσατε τους τρεις μήνες ήταν ο κορμός της πανδημίας ή τα δύσκολα είναι μπροστά μας;

—Οι μεταβλητές είναι τόσο πολλές που θα επηρεάσουν την έκβαση του συστήματος και τη δυναμική πορεία αυτής της κατάστασης, που πραγματικά δεν υπάρχει μια σαφής απάντηση. Θα εξαρτηθεί από πάρα πολλούς παράγοντες. Από το πως εξελίσσεται ο ιός, από άποψη μεταλλάξεων και λοιμογονικότητας, θα εξαρτηθεί από το ποσοστό ανοσίας του πληθυσμού, θα εξαρτηθεί από το κατά πόσο μπορεί να συμπεσει με την κυκλοφορία, του ιού της γρίπης. Δεν μπορεί να δοθεί με σαφήνεια μια εικόνα εάν θα υπάρξει ένα δεύτερο κύμα ή όχι και κατά πόσο, το δεύτερο κύμα θα είναι το ίδιο, πιο ήπιο ή πιο βαρύ, σε σχέση με το πρώτο.

Αλλάζει η καθημερινότητα —Αντιλαμβανόμαστε ότι δεν είναι εξωπραγματικό το σενάριο, η καθημερινότητά μας το επόμενο διάστημα να επηρεάζεται από τον κορωνοϊό;

—Για το άμεσο μέλλον θεωρώ πως ναι. Σε μεγαλύτερο βάθος χρόνου, αυτό θα φανεί στην πορεία. Αλλά σίγουρα η μεταβολή στις κλιματολογικές συνθήκες, η ραγδαία αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού είναι παράγοντες που προδιαθέτουν σε μια επιδημική έξαρση, κάποιου λοιμώδους νοσήματος. Το ενδεχόμενο μιας πανδημίας ήταν κάτι που συζητείτο από χρόνια, μιας και περίπου κάθε μια εκατονταετία υπάρχει μια ανάλογη εξάπλωση κάποιου λοιμώ-

δους νοσήματος, με τελευταία αναφορά την ισπανική γρίπη. Επομένως ουδείς μπορεί να δώσει μια σαφή απάντηση για το πόσο θα κρατήσει η αλλαγή, στην κοινωνική μας συμπεριφορά. Σαφέστατα για το άμεσο μέλλον θα υπάρχουν μεταβολές. Σίγουρα όλοι θα πρέπει να προσαρμοστούμε σε μια νέα πραγματικότητα και θα προσαρμοστούμε, ανάλογα και με την εξέλιξη της επιδημιολογικής εικόνας της νόσου. Αλλά αυτό είναι υποκειμενικό και εξαρτάται ξεκάθαρα από το πως βιώνει ο καθένας, αυτή την αλλαγή στην καθημερινότητά του.

—Με όσα βιώσατε η Κύπρος και το σύστημα υγείας της μπορεί να αντιμετωπίσει μια επάνοδο της πανδημίας;

—Θεωρώ πως ναι. Σίγουρα ένα δεύτερο κύμα θα μας βρει περισσότερο προετοιμασμένους και λόγω της εμπειρίας, από το πρώτο κύμα συν ότι θα έχουμε στη διάθεσή μας ακόμα περισσότερα επιστημονικά δεδομένα, από τις κλινικές μελέτες που είναι ήδη σε εξέλιξη.

—Πότε θα είναι έτοιμη μια φαρμακευτική αγωγή ή ένα εμβόλιο;

—Πολύ δύσκολο να καθορισθεί ένα χρονοδιάγραμμα. Δεν είναι μόνο το θέμα κυκλοφορίας ενός εμβολιαστικού σκευάσματος ή αν αυτό που θα εγκριθεί θα παρέχει την απαραίτητη κάλυψη έναντι του κορωνοϊού. Σίγουρα οι διαδικασίες έχουν επιταχυνθεί λόγω της πανδημίας. Πιθανολογώ ότι θα έχουμε τα πρώτα διαθέσιμα εμβόλια, τέλος του 2020 αρχές του 2021. Αλλά με την επιφύλαξη τα εμβόλια που θα εγκριθούν να παρέχουν και την απαραίτητη εμβολιαστική κάλυψη.

Πρόκληση για τον ΟΚΥπΥ ο ανταγωνισμός

Τα δημόσια νοσηλευτήρια πρέπει να προχωρήσουν αμέσως σε βελτιώσεις ώστε να σταθούν επάξια απέναντι στα ιδιωτικά

Του **ΓΙΑΝΝΟΥ ΛΥΤΡΑ**

Διάφορα ανοικτά μέτωπα, επί των οποίων βρίσκονται σε εξέλιξη πυρετώδεις διαπραγματεύσεις τις τελευταίες μέρες, έχει ο Οργανισμός Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας. Το μεγαλύτερο ίσως μέτωπο αφορά στους επαγγελματίες υγείας του δημοσίου τομέα, ιατρούς και νοσηλευτές. Με τους γιατρούς βρίσκεται σε εξέλιξη ένας μακρύς διάλογος όσον αφορά στο θέμα των οικονομικών τους κινήτρων, ενώ με τους νοσηλευτές οι λειτουργοί του ΟΚΥπΥ έχουν μπει σε μια εις βάθος συζήτηση προκειμένου να ξεκαθαρίσουν οι ανάγκες σε νοσηλευτικό προσωπικό, αναφορικά με τη στελέχωση διαφόρων νέων τμημάτων, αλλά και την κάλυψη βασικών αναγκών, με φόντο, μάλιστα, τις προετοιμασίες για τη λήψη απεργιακών μέτρων εκ μέρους τους.

Η ευγενής άμιλλα

Όπως είχε αναφέρει ο διευθυντής του Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας στην «Κ», με την ένταξη και των ιδιωτικών νοσηλευτηρίων στο ΓεΣΥ από την 1η Ιουνίου 2020, ο δημόσιος τομέας είχε να αντιμετωπίσει μια πρόκληση, αν θα καταφέρει να προσελκύσει σημαντικό αριθμό ασθε-

νών, ώστε να μην υπάρξει μεγάλη ροή στα ιδιωτικά, σε βαθμό που θα τα επιβαρύνει, ειδικά κατά τις πρώτες ημέρες της λειτουργίας τους. Μάλιστα, ο Υπουργός Υγείας ερωτηθείς σχετικά από την «Κ», είπε ότι «το μεγάλο πλεονέκτημα του ΓεΣΥ είναι ότι υπάρχει ελεύθερη επιλογή», η οποία «δημιουργεί και ευγενή άμιλλα μεταξύ των συμβαλλομένων, ούτως ώστε να βελτιώνουν την ποιότητα των υπηρεσιών τους για να προσελκύουν ακόμα περισσότερους ασθενείς». Παραδεκτό από τα εμπλεκόμενα μέρη, ωστόσο, είναι το γεγονός ότι ο ΟΚΥπΥ πρέπει να προβεί σε μεγάλες βελτιώσεις, ώστε να καταστεί ανταγωνιστικός, έναντι του ιδιωτικού. Το γεγονός αυτό αναγκάζει τον δημόσιο τομέα να προχωρήσει σε βελτιώσεις, ώστε να καταστεί ανταγωνιστικός, έναντι του ιδιωτικού. Το γεγονός αυτό αναγκάζει τον δημόσιο τομέα να προχωρήσει σε βελτιώσεις, ώστε να καταστεί ανταγωνιστικός, έναντι του ιδιωτικού. Το γεγονός αυτό αναγκάζει τον δημόσιο τομέα να προχωρήσει σε βελτιώσεις, ώστε να καταστεί ανταγωνιστικός, έναντι του ιδιωτικού.

της παραμονής στο νοσηλευτήριο. Όλα τα πιο πάνω πρέπει να ανέβουν επίπεδο και αυτό είναι το καθήκον του ΟΚΥπΥ, αναφέρουν στην «Κ» πηγές από τον οργανισμό. Ωστόσο, πρόκειται για ένα πολύ μεγάλο γγχείρημα, το οποίο θα χρειαστεί χρόνο για να υλοποιηθεί, επισημαίνουν οι ίδιες πηγές.

Οι διαπραγματεύσεις

Το σημαντικότερο ίσως βήμα εκ μέρους του ΟΚΥπΥ, αλλά και η αρχή της προσπάθειας για βελτίωση των υπηρεσιών των δημοσίων νοσηλευτηρίων, θεωρείται η επεξεργασία με τους κυβερνητικούς ιατρούς, σε σχέση με τα οικονομικά κίνητρά τους. Το πλαίσιο, στο οποίο κινούνται οι διαπραγματεύσεις ιατρών και ΟΚΥπΥ, αφορά σε ένα ποσό ύψους 21 εκατ. ευρώ που προκύπτει από την εξωνοσοκομειακή και ενδονοσοκομειακή περίθαλψη, το οποίο θα διαμοιραστεί σε 650 περίπου ιατρούς, ενώ έχει ήδη συμφωνηθεί το οριζόντιο ποσό των 14,5 εκατομμυρίων ευρώ από το οποίο προκύπτουν 1850 ευρώ τον μήνα, τα οποία θα δίνονται σε όλους τους γιατρούς. Σχετικά με το ποσό το οποίο θα καταβληθεί κάθετα, αυτό ανέρχεται στα 6,5 εκατ. ευρώ. Συγκεκριμένα, η πρόταση του

Ιατροί και νοσηλευτές του δημόσιου τομέα βρίσκονται σε πυρετώδεις διαβουλεύσεις με τον οργανισμό, ώστε να καταλήξουν στις επιθυμητές συμφωνίες.

ΟΚΥπΥ είναι η εξής: αν τα κρατικά νοσηλευτήρια καλύψουν τον βασικό στόχο των 220 εκατ. ευρώ, το οικονομικό κίνητρο των ιατρών θα είναι τα 14,5 εκατ. ευρώ, αλλά αν καλυφθεί και ο μεγάλος στόχος των 305 εκατ. ευρώ, οι ιατροί θα μοιραστούν το ποσό —που θα καταβληθεί κάθετα— των 6,5 εκατ. ευρώ. Όπως εξήγησε στην «Κ» ο εκπρόσωπος τύπου του

ΟΚΥπΥ, Χαράλαμπος Χαριλάου, σε σχέση με το οριζόντιο ποσό, αυτό θα κατανέμεται ισόποσα σε όλους τους γιατρούς. Όσον αφορά στο κάθετο ποσό, αυτό θα κατανέμεται αναλόγως της αποδοτικότητας της κάθε κλινικής και των ιατρών της, εξήγησε. Ωστόσο, όσον αφορά στον τρόπο με τον οποίο θα δοθεί το κάθετο ποσό που αναλογεί στους ιατρούς της κάθε κλινικής, αυτός θα καθορίζεται από ειδική επιτροπή η οποία θα συσταθεί, μετά από την σύναψη της συμφωνίας, είπε ο κ. Χαριλάου. Η αποδοτικότητα της κάθε κλινικής θα κρίνεται από τον αριθμό των ατόμων που έχει εξυπηρετήσει, τόσο ενδονοσοκομειακά, όσο και εξωνοσοκομειακά.

Επιφυλάξεις ιατρών

Το απόγευμα της προηγούμενης Πέμπτης ο ΟΚΥπΥ έστειλε την πρότασή τους στις συνδικαλιστικές οργανώσεις των ιατρών του δημοσίου, ενώ όπως όλα δείχνουν, η επόμενη επαφή μεταξύ των δύο πλευρών, θα γίνει την επόμενη βδομάδα. Όπως εξήγησε στην «Κ» ο πρόεδρος του Κλάδου Ιατρών της ΠΑΣΕΔΥ, Αγαθόκλης Χριστοφίδης, εκ μέρους των ιατρών εκφράζονται κάποιες ανησυχίες, που προκύπτουν από τη διατύπωση ορισμένων σημείων στο

κείμενο που έχουν λάβει από τον οργανισμό. Συγκεκριμένα, ο δρ Χριστοφίδης είπε ότι στην πρόταση φαίνεται ότι διασυνδέεται το οριζόντιο ποσό των 1850 ευρώ μηνιαίως με τον βασικό στόχο των 220 εκατ. ευρώ, ότι, δηλαδή, αν δεν επιτευχθεί ο συγκεκριμένος στόχος, το ποσό δεν θα καταβάλλεται στους ιατρούς, κάνοντας, παράλληλα, λόγο για ασάφεια. Ανέφερε, ωστόσο, ότι το Υπουργείο Υγείας εγγυάται το ποσό αυτό και κατ' επεκταση την καταβολή των συμφωνηθέντων στους ιατρούς, καθώς αν δεν καταστεί δυνατή η εξασφάλιση του βασικού στόχου, τα δημόσια νοσηλευτήρια δεν θα είναι πλέον βιώσιμα, θέση η οποία εκφράζεται και από πηγές του ίδιου του Υπουργείου. Το κείμενο της συμφωνίας, μετά την επεξεργασία της οποίας θα τύχει από τους οικονομικούς συμβούλους της συντεχνίας, θα σταλεί στον ΟΚΥπΥ και αναμένεται ότι οι δύο πλευρές θα έχουν νέα συνάντηση την προσεχή βδομάδα. Άποψη του δρος Χριστοφίδη είναι ότι υπάρχει θέληση και από τις δύο πλευρές για θετική κατάληξη στον διάλογο, με τον ίδιο να ευελπιστεί ότι θα ξεπεραστούν τις επόμενες μέρες τα όποια εμπόδια και θα επιλέξει το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Μια Κυρία με ευγένεια καταγωγής

Η Αμαλία Μεγαπάνου ταύτισε τη ζωή της με τον Κωνσταντίνο Καραμανλή

Της ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΠΟΥΡΝΑΡΑ

Ο χαρακτήρας είναι το πεπρωμένο μας. Αυτή η αόρατη δύναμη που τελικά μαγνητίζει τις καταστάσεις στη ζωή και μας καθοδηγεί σε ένα αυστηρά προδιαγεγραμμένο μονοπάτι. Δεν μπορούσα να μην το σκεφτώ αυτό όταν η ζωγράφος Μερόπη Πρέκα μού έλεγε για την αγαπημένη της φίλη Αμαλία Μεγαπάνου, η οποία «έφυγε» πριν από λίγες ημέρες σε ηλικία 91 ετών: «Όλοι οι Έλληνες τη γνώρισαν ως σύζυγο του Κωνσταντίνου Καραμανλή. Όμως εκείνη ήταν πρώτη κυρία από την προβολή, αλλά πως η λεπταίσθησή ανέβλυζε από μέσα της, πηγαία και ανυπόκριτα. Η οικογένειά της και η ανατροφή της, ναι, έπαιξαν ρόλο. Η διακριτικότητα, η ακεραιότητα και η πνευματική συγκρότηση ήταν ολοδικά της στοιχεία».

Στην Ελλάδα δεν έχουμε αριστοκρατία γενεών, όπως οι Άγγλοι, οι Γάλλοι ή οι Ιταλοί. Δυσφορούμε με τους τίτλους τιμής, προτιμάμε την ισοπέδωση του φθόνου. Όμως αυτή η γυναίκα είχε τέτοια αρχοντιά, «που με την πρώτη ματιά, ακόμη και χωρίς να πει κουβέντα, το καταλάβαινες ενστικτωδώς. Είχε την ευγένεια της καταγωγής, αλλά και την ευγένεια της ιδιοσυγκρασίας», λέει ο Στέφανος Μάνος. «Οχι μόνο δεν πήρε η ίδια κάτι από τη λάμψη του Καραμανλή, αλλά του έδωσε τη δική της απλόχερα και γενναϊοδώρα», συμπληρώνει. Ακόμη και μετά το διαζύγιό τους, πίστευε ακράδαντα στην ηγετική του στόφα και στην αποστολή του να μεταμορφώσει την πατρίδα μας.

Η επιστροφή στην Ελλάδα

Ο επιστάθιος φίλος της Στρατής Στρατήγης θυμάται και μια καταπληκτική ιστορία από τη νύχτα της επιστροφής του Καραμανλή στην Ελλάδα, που σηματοδότησε την αρχή της Μεταπολίτευσης. Ήταν τα ξημερώματα της 24ης Ιουλίου του 1974 και πλήθος ανθρώπων είχε συγκεντρωθεί στο Σύνταγμα για να πανηγυρίσει την πτώση της χούντας και την έλευση του πολιτικού από το Παρίσι, όπου είχε μείνει 11 χρόνια. «Το ζευγάρι είχε ήδη χωρίσει από το 1972 και αυτή είχε παντρευτεί τον Μεγαπάνο το 1973. Εκείνο το βράδυ ήμασταν μαζί. Η Αμαλία μιλούσε στο τηλέφωνο με τον εκδότη Τζώρτζη Αθανασιάδη κι εγώ με τον Κωνσταντίνο που βρισκόταν στο Λονδίνο. Περπατάσαμε από την Ηρώδου Αττικού ως τη Βουλή. Ο συνωστισμός ήταν τέτοιος που δεν είχαμε πού να σταθούμε. Η Αμαλία άρχισε να μοιράζει στον κόσμο την έκδοση της “Βραδυνής” με τον πικιαυτό τίτλο “Ερχεται”. Κάποιοι σάστισαν και έλεγαν: “Η γυναίκα του Καραμανλή μοιράζει εφημερίδες!”. Αυτή χαμογέλουσε. Δεν τον είδε τελικά από κοντά εκείνες τις πρώτες ώρες που είχε καταφτάσει στην Ελλάδα».

Τι τη συνέδεε με τον Καραμανλή, με τον οποίον υπήρξαν εντελώς διαφορετικοί χαρακτήρες; Η δωρικότητα και των δύο. Ένας οικείος της άνθρωπος που τους γνώρισε μας λέει: «Δεν είναι τυχαίο ότι υπήρξε σύζυγός του. Στάθηκε άξια στο πλευρό του, στις επιτυχίες αλλά και στις δυσκολίες. Τον συντρόφευσε όχι μόνον ανθρώπινα αλλά και πολιτικά, αφού εκείνος αποζητούσε και υπολόγιζε την άποψή της για τα δρώμενα. Χωρίς να παρεμβαίνει, ήταν δίπλα του,

Το ζεύγος Καραμανλή και το ζεύγος Κένεντι στην επίσημη επίσκεψη του Έλληνα πρωθυπουργού στις ΗΠΑ το 1961.

Ο Κ. Καραμανλής συνοδεύει την Τζάκι και την Αμαλία στο Ηρώδειο το 1961.

αρωγός και σύμμαχός του, “η μεγαλύτερη πολιτική του οπαδός”, ακόμη και μετά το διαζύγιο. Εξή- σε με ουσιαστικό τρόπο, γι’ αυτό και βάδισε προς το τέλος της αξιοπρεπής και έτοιμη. Όταν την παρότρυναν τα τελευταία χρόνια να βγει έξω, εκείνη απαντούσε “ό,τι ήταν να δω το είδα, ό,τι ήταν να ζήσω το έζησα, είμαι καλά στο σπίτι μου”.

Ετάφη στον οικογενειακό οίκο του παππού της και πρώην πρωθυπουργού Δημήτρη Γούναρη και

των Κανελλόπουλων στο Α΄ Νεκροταφείο. Το όνομά της προσετέθη κάτω από τον θείο Παναγιώτη και τον πατέρα της Αναστάση Κανελλόπουλο. Η Αμαλία διέγραψε μια τροχιά πολύ μεγαλύτερη από αυτήν που θα είχε ως θυγατέρα μιας τέτοιας οικογένειας. Αυτό είχε να κάνει με την προσωπικότητά της. «Ήταν αυστηρή, λιτή, δωρική, έλεγε ό,τι ήθελε χωρίς περιστροφές ή ασάφειες. Οι προτάσεις της είχαν υποκείμενο, ρήμα, αντικείμενο, δί- κως επίθετα. Δεν χρησιμοποιούσε

«Δεν επιθυμούσε τα αξιώματα ή την προβολή, αλλά η λεπταίσθησή ανέβλυζε από μέσα της», αναφέρει στην «Κ» η ζωγράφος Μερόπη Πρέκα.

μεταφορές ή παρομοιώσεις. Ποτέ δεν έλεγε τη λέξη “ίσως” ή “πιθανώς”. Την ενδιέφερε η ουσία των ατόμων και καθόλου η οικονομική τους κατάσταση ή το οικογενειακό τους προέχρθεσθαι. Αντιθέτως, εκτιμούσε τρομερά τους αξιοπρεπείς και τους φιλότιμους ανθρώπους, ανεξαρτήτως τάξεως. Επίσης, είχε έναν τρόπο να κόβει τον βήχα σε όποιον την πλησίαζε για περιττές κοινωνικότητες. Σεβόταν και στήριζε τους φίλους της μέχρι τελικής πτώσης», μου ομολόγησε κάποιος από το στενό της περιβάλλον που δεν θα ήθελε να γράψω το όνομά του. «Και γιατί να μην το γράψω;» ρώτησα. «Διό-

Το σπουδαιότερο βιβλίο της Αμαλίας Μεγαπάνου ήταν το «Πρόσωπα και άλλα κύρια ονόματα», που εξέδωσε το 2006.

τι και η Αμαλία έτσι θα έκανε», με αποστόμωσε.

Η Ιλεάνα Μακρή τη γνώριζε από τότε που ήταν παιδί και μάλιστα της είχε κάνει και μια συνέντευξη για το περιοδικό «Πρόσωπα», που κυκλοφόρησε το 1983. «Μου έχει μείνει μια φράση της: “Δεν ήρθαμε σε αυτόν τον κόσμο για να καλοπεράσουμε”. Για εκείνη αυτό ήταν στάση ζωής. Ουδέποτε εξαργύρωσε ό,τι μπορούσε να έχει ως γόνος των Κανελλόπουλων ή σύζυγος του Καραμανλή. Η αξιοπρέπεια ήταν η μέγιστη αξία στη ζωή της. Και όταν δεν μπορούσε πλέον να σταθεί στο επίπεδο που η ίδια ήθελε, απομονώθηκε οικειοθελώς. Πάντα ήταν δύσκολο να τη διαπεράσει κανείς. Όμως στα δικά μου μάτια ήταν εμφανής η ανάγκη της για τρυφερότητα, την οποία έπνιγε ίσως διότι δεν την πήρε ποτέ από την οικογένειά της».

Η Μεγαπάνου—που έδειχνε καμιά φορά σκληρή— ήταν πολύ καλή με τα παιδιά όπως θυμάται η Παυλίνα Βασιλάκη, ο πατέρας της οποίας είχε στεφανώσει την Αμαλία και τον Καραμανλή. Διατηρούσε εξαιρετική σχέση με τα παιδιά αλλά η απηλπή της μητέρας από τον πρώτο του γάμο και τα υποστήριξε εμπράκτως. Φρόντιζε με πολλή αγάπη τη μητέρα του μαριευτήρα μέχρι τέλους, περισσότερο και από την ίδια της τη μάνα. Όταν κάποιος της ζητούσε βοήθεια, ακόμη και αν δεν ήταν φίλος της, θα έσπαγε το κεφάλι της για να του σταθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Είχε άλλωστε βαθιά θρησκευτική πίστη.

Ο πόλεμος των καρτέλ μεταφέρθηκε στην Αθήνα

Τέσσερις Ευρωπαίοι έμποροι ναρκωτικών έχουν δολοφονηθεί τα τελευταία χρόνια – Όλοι είχαν σχέσεις με τη Λατ. Αμερική

Του ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΛΙΩΤΗ

«Να φροντίσεις να μου επιστραφούν τα χρήματα εκεί, στην Κολομβία. Εχω μεγάλη δύναμη. Δεν μου αρέσει να μου παίρνουν ούτε ένα πέσο. Είναι ο νόμος μου». Αυτό ήταν ένα από τα τελευταία μηνύματα που δέχτηκε στο κινητό του ο 56χρονος Βέλγος Λουίτζι Βαντσέρι, πριν βρεθεί νεκρός με διαμπερές τραύμα από όπλο στο κεφάλι. Τον είχαν εντοπίσει πεσμένο μπρούμυτα σε μια λίμνη αίματος κάτοικοι της οδού Φανοθέωνος, στον Νέο Κόσμο.

Η εκτέλεσή του τον Ιούνιο του 2017 ήταν η πρώτη από μία σειρά φόνων που διαπράχθηκαν στην Αθήνα με θύματα Ευρωπαίους εμπόρους ναρκωτικών οι οποίοι διατηρούσαν επαφές με το καρτέλ κοκαίνης της Λατινικής Αμερικής. Λίγο πριν δολοφονηθεί εξάλλου ο Βαντσέρι είχε κριθεί ένοχος για συμμετοχή σε κύκλωμα που σχεδίαζε να μεταφέρει κοκαΐνη από την Κολομβία στην Ευρώπη. Η ποινή του δικαστηρίου της Λιέγης είχε όμως ανασταλτικό χαρακτήρα και έτσι, δέκα ημέρες μετά την ετυμγορία, ο Βαντσέρι ταξίδεψε στην Αθήνα για να έρθει σε συνεννόηση με εκπροσώπους της κολομβιανής μαφίας, στους οποίους όφειλε αρκετά εκατομμύρια πέσος.

Τον Φεβρουάριο του 2019, ενάμιση χρόνο μετά τον φόνό του, οι ελληνικές αρχές κατηγόρησαν έναν 33χρονο Αλβανό ως το άτομο που ανέλαβε να εκτελέσει το συμβόλαιο εις βάρος του Βαντσέρι. Συνελήφθη στην Κακαβιά και προφυλακίστηκε, ενώ πρόσφατα διεθνές ένταλμα για συμμετοχή στην ίδια υπόθεση εκ-

δόθηκε εις βάρος του αδελφού του. Τους τελευταίους πέντε μήνες, τρεις ακόμα Ευρωπαίοι έμποροι κοκαίνης, που είχαν βρει καταφύγιο στην Αθήνα δολοφονήθηκαν άγρια από πληρωμένους δολοφόνους.

Το βράδυ της Παρασκευής 29ης Μαΐου, νεκρός με δύο σφαίρες στο κεφάλι έπεσε ο 47χρονος Βέλγος Κριστόφ Βάγκεμαν έξω από το σπίτι του στη Βούλα. Εις βάρος του εκκρεμούσε διεθνές ένταλμα σύλληψης των Βελγικών αρχών για διακίνηση ναρκωτικών. Ζούσε στην Ελλάδα τα τελευταία δύο χρόνια με τη Βραζιλιάνα σύζυγό του και το ανήλικο παιδί τους χρησιμοποιώντας πλαστές ταυτότητες. Μία από αυτές με στοιχεία «Γιώργος Χριστόφορος».

Ο δράστης τον περίμενε κρυμμένος στην πιλοτή της πολυκατοικίας της οδού Δωδεκανήσου. Μόλις εκείνος κατέβηκε από το τζιπ Βολνο με τις ελβετικές πινακίδες που χρησιμοποιούσε στις μετακινήσεις του, τον πλησίασε και τον πυροβόλησε δύο φορές στο κεφάλι. Σύμφωνα με δημοσιεύματα στη βελγική εφημερίδα Gazet van Antwerpen ο Βάγκεμαν είχε συμμετοχή σε υποθέσεις διακίνησης ναρκωτικών από τη Λατινική Αμερική στην Ευρώπη.

Το 2015, μάλιστα, το Εφετείο της Αμβέρσας τον καταδίκασε ερήμην σε ποινή φυλάκισης 12 ετών για εισαγωγή μεγάλων ποσοτήτων κοκαίνης μέσα σε κοντέινερ με νόμιμο φορτίο. Ακόμα, ήταν ανάμεσα στους βασικούς υπόπτους για συμμετοχή στην «υπόθεση σκουμπρι», τη διακίνηση δηλαδή κοκαίνης μέσα σε κοντέινερ με σκουμπριά. Είχε τότε χρησιμοποιήσει πλαστή ταυτότητα και εμφανιζόταν ως διευθυντής εμπορικής

εταιρείας μέσω της οποίας γινόταν η μεταφορά των κοντέινερ με τα ναρκωτικά. Στον φάκελό του υπάρχουν ακόμα καταδίδες—ήδη από τη δεκαετία του ‘90—για ξέπλυμα χρήματος. Στα ίδια δημοσιεύματα επισημαίνεται ότι ο Βάγκεμαν ήταν ειδικός στη σύσταση εικονικών, εμπορικών εταιρειών μέσω των οποίων γινόταν η εισαγωγή της κοκαίνης από τη Λατινική Αμερική στην Ευρώπη. Η Gazet van Antwerpen χαρακτηριστικά παραθέτει την εξής δήλωση ανώνυμης πηγής για τον 47χρονο: «Εάν χρειάζοσαν εταιρείες για να μεταφέρει κοντέινερ, ο Βάγκεμαν ήταν ο κατάλληλος άνθρωπος».

Στην Ελλάδα ο 47χρονος Βέλγος δόλωνε συμβόλαια επιχειρήσεων, καθώς και εισαγωγές τροφίμων και

κάρβουνου. Από το αρχείο της ηλεκτρονικής του αλληλογραφίας που ερευνάται από τους αστυνομικούς προκύπτει ότι συνέχιζε να διαχειρίζεται εταιρείες μέσω των οποίων υπάρχουν υπόνοιες ότι διακινούσε κοκαΐνη κρυμμένη σε κοντέινερ με νόμιμο φορτίο. Ελληνικές και ξένες υπηρεσίες διώξης ναρκωτικών εξάλλου φέρονται να διαθέτουν πληροφορίες σύμφωνα με τις οποίες το θύμα διαπραγματευόταν μέχρι πρόσφατα την εισαγωγή κοκαίνης από τη Λατινική Αμερική στην Ευρώπη.

Βεντέτα συμμοριών

Προς το παρόν, ο φόνος του Βάγκεμαν δεν έχει διασύνδεση με την προ ετών δολοφονία του 56χρονου—επίσης Βέλγου—Λουίτζι Βαντσέρι,

ούτε όμως και με τη διπλή εκτέλεση των δύο Μαυροβούνιων μεγάλων ναρκωτικών, τον Ιανουάριο στη Βάρη. Οι Ιγκόρ Ντέντοβιτς και Στεφάν Σταμάτοβιτς δολοφονήθηκαν ενώ έτρωγαν με τις συζύγους και τα παιδιά τους στην ταβέρνα «Η Βοσκοπιούλα» στη Βάρη. Και οι δύο ήταν υψηλόβαθμα στελέχη της οργάνωσης «Σκάλιαρι» που δραστηριοποιείται στην εισαγωγή κοκαίνης από τη Λατινική Αμερική στην Ε.Ε. και έχει ως σημείο αναφοράς την πόλη Κότορ του Μαυροβουνίου. Βρίσκονταν τον τελευταίο τουλάχιστον ένα χρόνο στην Ελλάδα και είχαν μισθώσει σπίτι— κρησφύγετα στα νότια προάστια της Αθήνας. Οι φόνοι τους συνδέθηκαν με τον πόλεμο ανάμεσα στη «Σκάλιαρι» και την

αντίπαλη εγκληματική οργάνωση της πόλης Κότορ του Μαυροβουνίου, «Καβάτσκι».

Και οι δύο εξάλλου διώκονταν με εντάλματα σύλληψης για αποπειρες ανθρωποκτονίας εις βάρος των αντιπάλων τους. Ο Ντέντοβιτς είχε τον Μάρτιο του 2016 αποπειραθεί να δολοφονήσει με ένα αυτόματο δύο μέλη της συμμορίας «Καβάτσκι» σε υπαίθριο πάρκινγκ στη συνοικία Ράκιτε του Κότορ.

Ο Σταμάτοβιτς, αντίστοιχα, είχε τοποθετήσει εκρηκτικό μηχανισμό κάτω από το αυτοκίνητο μέλους της αντίπαλης ομάδας, ο οποίος όμως εντοπίστηκε από αστυνομικούς πριν πυροδοτηθεί. Πρόσφατο δημοσίευμα της ανεξάρτητης ομάδας ερευνητικών δημοσιογραφίας OCCRP (Organize Crime Corruption Reporting Project) υπολογίζει σε πάνω από 40 τα θύματα του εμφυλίου μεταξύ των δύο αντίπαλων συμμοριών του Κότορ.

Για τη διερεύνηση του διπλού φονικού στη Βάρη υπάρχει ανοικτός δίαυλος επικοινωνίας μεταξύ του τμήματος Διώξης Ανθρωποκτονιών της Ασφάλειας με την αστυνομία της Σερβίας, ενώ Έλληνας αξιωματικός μετέβη πριν από μερικούς μήνες στο Βελγικό για διά ζώσης συναντήσεις με Σέρβους αστυνομικούς. Στο διάστημα που έχει μεσολαβήσει μέχρι σήμερα, έχουν προκύψει βάσιμες υποψίες ότι οι δράστες της δολοφονίας είχαν μερικά εκατοστέρια πριν το διπλό φονικό σύλληφθεί από άνδρες της Αμεσης Δράσης έπειτα από καβγά σε νυχτερινό κέντρο της Γλυφάδας. Ο φάκελος της συγκεκριμένης υπόθεσης έχει ήδη διαβιβαστεί στις αρμόδιες σερβικές αρχές.

Ο ΑΛΕΞΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Ευθύνη του Μητσοτάκη η ύφεση

Ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης μιλάει στην «Κ» για τους χειρισμούς της κυβέρνησης και τους στόχους του ΣΥΡΙΖΑ

Συνέντευξη στον **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Συνάντησα τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης στο γραφείο του στην Κουμουνδούρου. Ήταν η πρώτη φορά που τον έβλεπα μετά την προεκλογική τηλεοπτική συνέντευξή του στο ΣΚΑΪ, με το «πολεμικό κλίμα» της να έχει ξεπεραστεί... Ο κ. Τσίπρας δίνει την εικόνα ανθρώπου που διανύει μια περίοδο μετάβασης, ενδοσκοπώντας και ενδοσκοπώντας. Συζητήσαμε «ζωντανά» όλα τα ζητήματα της επικαιρότητας, χωρίς προηγούμενες συνεννοήσεις ή περιορισμούς. Άλλοι ήταν συναινετικός και αλλού σκληρός στην κριτική του προς την κυβέρνηση. Είναι εμφανές ότι τον ερεθίζει ακόμη το γεγονός πως υπέστη σφοδρή, και κατ' αυτόν άδικη, κριτική από τον νυν πρωθυπουργό για θέματα όπως η συμφωνία των Πρεστών.

Ο κ. Τσίπρας άνοιξε τα χαρτιά του για το πώς βλέπει το ενδεχόμενο των πρόωγων εκλογών, πώς κρίνει τον χειρισμό της κρίσης του κορωνοϊού και τον ρόλο του κ. Τσιόδρα, καθώς και το πώς αναλύει την ένταση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Είναι σαφές ότι στο πολιτικό του στόχαστρο βρίσκεται η μεσαία τάξη, την οποία θα προσπαθήσει να πείσει με άνοιγμα προς τον κεντρώο χώρο και το δικό του οικονομικό πρόγραμμα. Η συνέντευξη περιείχε και στοιχεία αυτοκριτικής για τους κυβερνητικούς χειρισμούς, ακόμη και της υπόθεσης Novartis. Ενδιαφέρον είχε η τελευταία του απάντηση, στο ερώτημα για το εάν μειώθηκε η διαπλοκή μετά τη διακυβέρνησή του. «Μειώθηκε η δύναμή της, αλλά έγινε πιο άγρια», σχολίασε.

— **Ήθελα πρώτα απ' όλα να σας ρωτήσω πώς κρίνετε εσείς τον σχεδόν ένα χρόνο της διακυβέρνησης Μητσοτάκη.**

— Θα μου επιτρέψετε να χωρίσω την περίοδο των δέκα αυτών μηνών στη προ κορωνοϊού περίοδο και στη μετέπειτα. Μέχρι τον κορωνοϊό η κυβέρνηση είχε με πολύ μεγάλη ταχύτητα διαψεύσει τις προσδοκίες που είχε δημιουργήσει προεκλογικά για μεγάλη ανάπτυξη. Τον Ιούλιο του '19 παραδώσαμε μια οικονομία που «έτρεχε» με 2,8% ανάπτυξη και τον Δεκέμβριο του '19 η ανάπτυξη είχε πέσει στο 1%. Ήδη από το πρώτο τρίμηνο του 2020 είχαμε ύφεση 0,9%, ενώ το lockdown έγινε τέλη Μαρτίου. Και τους δύο πρώτους μήνες είχαμε υστέρηση 2 δισ. έναντι του στόχου. Η πανδημία, λοιπόν, δεν είναι δικαιολογία· ο κ. Μητσοτάκης έχει φέρει την ύφεση πριν από την πανδημία.

“

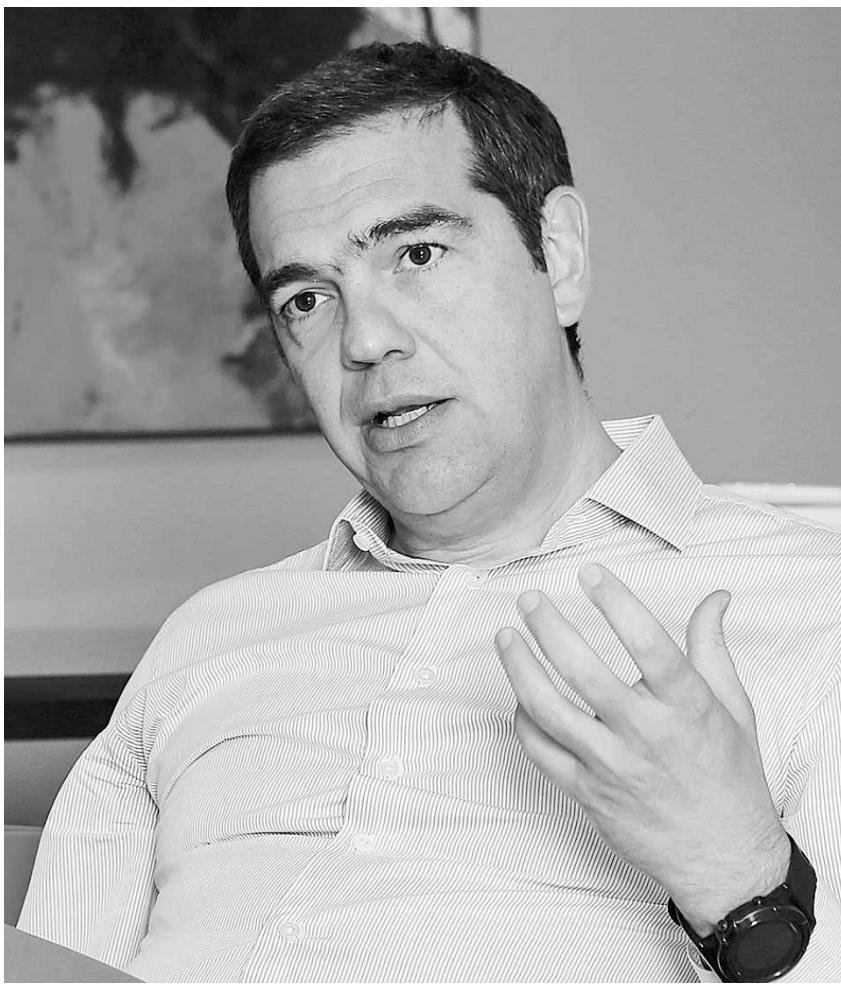
Την επιτυχία της χώρας προφανώς την πιστώνεται και η κυβέρνηση. Είναι, όμως, επιτυχία που ανήκει στους πολίτες και την πιστώνεται και η αντιπολίτευση, που κράτησε πολύ υπεύθυνη στάση.

Και προφανώς, δεν είδαμε καμία επενδυτική έκρηξη. Στο Ελληνικό ακόμη περιμένουμε τις μπουλντόζες, που θα έμπαιναν την πρώτη εβδομάδα. Η διαχείριση του προσφυγικού επίσης ήταν δραματική. Στη Μόρια, από 6.000 μετανάστες που αφήσαμε, φτάσαμε στις 26.000, ενώ η προσπάθεια κατασκευής νέων κλειστών κέντρων κατέληξε στα ευτράπελα που είδαμε, με τα ΜΑΤ να κυνηγούν πολίτες και τους πολίτες να κυνηγούν ΜΑΤ στα νησιά.

Και μετά ήρθε ο κορωνοϊός. Δεν θα είμαι μίζερος, η κυβέρνηση συντονίστηκε σχετικά έγκαιρα με τις κατευθύνσεις της παγκόσμιας κοινότητας. Οι πολίτες έδειξαν αξιοπληρητη πειθαρχία και όλοι μαζί καταφέραμε τις λιγότερες δυνατός απώλειες σε ανθρώπινες ζωές και να μην επιβαρύνουμε ένα ΕΣΥ με πολλές αδυναμίες. Την επιτυχία της χώρας προφανώς την πιστώνεται και η κυβέρνηση. Είναι, όμως, επιτυχία που ανήκει στους πολίτες και την πιστώνεται και η αντιπολίτευση, που κράτησε πολύ υπεύθυνη στάση.

— **Θέλω να σας ρωτήσω για το θέμα του Εβρου. Λέτε ότι και εσείς θα κάνατε το ίδιο, δηλαδή θα σφραγίζατε τα σύνορα με αυτόν τον τρόπο; Διότι, επειδή έχετε ένα κομμάτι του κόμματος που δίνει πολύ μεγάλη σημασία στα δικαιώματα, τους «δικαιωματιστές», ενδοσκοπώντας να ήσαστε δικασμένοι.**

— Εδώ είχαμε μια απόπειρα μαζικής εισόδου μεταναστών και προσφύγων με εργαλειοποίηση και εκμετάλλευσή τους από την Τουρκία. Απέναντι σε μια τέτοια εξέλιξη οποιαδήποτε κυβέρνηση θα φυλούσε τα σύνορα. Δεν χωράει, λοιπόν, αμφιβολία ότι αυτή ήταν και η ξεκάθαρη θέση του ΣΥΡΙΖΑ - Προοδευτική Συμμαχία. Φυσικά, ασκήσαμε κριτική εκεί όπου έπρεπε. Καταγγίλαμε την αναστολή του δικαιώματος

«**Η Ν.Δ.** δεν διαθέτει την ιδιοκτησία των πολιτικών που τώρα απαιτούνται για τη στήριξη του κοινωνικού κράτους», λέει ο τώης πρωθυπουργός.

υποβολής ασύλου, τα απαράδεκτα φαινόμενα αυτοδικίας, τη μη αποσυμφόρηση των νησιών και τη μετατροπή της Ελλάδας σε αποθήκη σκληρής επιθέσεις, από την άλλη δόγμα «ευρωπαϊκή ασπίδα».

— **Στον κορωνοϊό επικεντρώθηκε πολύ μεγάλο κομμάτι της δημόσιας συζητήσης πάνω στον κ. Τσιόδρα. Για εμένα αντανάκλωνται ενδοσκοπικές και οι αντιφάσεις του ΣΥΡΙΖΑ σε δύο γραμμές: από τη μία είχαμε τον κ. Πολάκη, που έκανε σκληρές επιθέσεις, από την άλλη είχαμε τον κ. Ξανθό, ο οποίος έλεγε ότι τα πήγε καλά.**

— Ο κ. Πολάκης έκανε επιθέσεις σε αποφάσεις του υπουργού Υγείας που είχαν να κάνουν με κακοδιαχείριση του δημόσιου χρήματος. Νομίζω ότι ο κ. Τσιόδρας είναι ένας καλός επιστήμονας, που κάνει καλά τη δουλειά του. Δεν είναι δικές του οι πολιτικές αποφάσεις. Ήταν κατάλληλος εκπρόσωπος ακριβώς επειδή, πέραν της επιστημονικής επάρκειας, έχει και αυτό το μελίχιο του χαρακτήρα του. Δεν είναι εύκολο πράγμα να πείσεις τον κόσμο για μέτρα που περιορίζουν ατομικές ελευθερίες. Νομίζω ότι κατάφερε να κερδίσει συμπάθεια και εμπιστοσύνη. Από εκεί και πέρα, ελπίζω με την ίδια νηφαλιότητα να συνεχίσει χρήσι-

μος για την κοινωνία και τώρα που έχει αποκτήσει μεγάλη δημοφιλία, και να μην τηρήσει τον κανόνα που θέλει να την εξαργυρώνει κάποιος με πολιτικά οφέλη.

— **Υπάρχει μια κριτική που λέει ότι μία διαφορά ανάμεσα στη σημερινή διακυβέρνηση και στη δική σας είναι ότι ο πρωθυπουργός χρησιμοποιεί περισσότερο τεχνοκράτες από ό,τι κάνατε εσείς. Ισχύει αυτό;**

— Δεν είμαι βέβαιος ότι χρησιμοποιεί περισσότερο τεχνοκράτες από όσο χρησιμοποιούσαμε εμείς. Απλώς, επιλέγει να κρύβει υπουργούς του, που ίσως δεν εμπιστεύεται, πίσω από τεχνοκράτες. Το ίδιο επιχειρεί να κάνει και τώρα με τον κ. Σταϊκούρα, που προφανώς δεν του έχει εμπιστοσύνη να διαχειριστεί το πακέτο των 32 δισ., και σπεύδει στον κ. Πισσαρίδη. Πρωθυπουργός είναι, μπορεί να αντικαταστήσει όσους δεν εμπιστεύεται.

— **Εσείς θα είχατε κάνει κάτι διαφορετικό σε σχέση με τον κορωνοϊό;**

— Θα είχαμε κινηθεί πιο γρήγορα στην ενίσχυση του ΕΣΥ με μόνιμες προσλήψεις και υποδομές, και κατά τη διάρκεια της κρίσης και μετά από αυτήν, αξιοποιώντας τον χρόνο που μας έδωσαν οι πολίτες. Η πανδημία φέρνει στο προσκήνιο

την ανάγκη να δημιουργήσουμε ένα πλέγμα κοινωνικής προστασίας, να ενισχύσουμε τον δημόσιο χώρο. Τα προηγούμενα χρόνια, η κυριαρχία μιας νεοφιλελεύθερης αντίληψης οδήγησε στην ψευδαίσθηση ότι όποιος έχει την οικονομική δύναμη δεν χρειάζεται δημόσια υγεία. Αποδείχθηκε ότι απέναντι σε μια έκτακτη ανάγκη, είμαστε όλοι ευάλωτοι, ασχέτως οικονομικής ισχύος.

Στη δημόσια υγεία έσπευσαν και αυτοί με τεράστια οικονομική δύναμη και ο φτωχός πολίτης. Αυτό αλλάζει την αντίληψη της κοινωνίας για τον δημόσιο χώρο και το δημόσιο σύστημα υγείας. Αυτός είναι ο πυρήνας της αντίληψης των προοδευτικών δυνάμεων και της Αριστεράς. Σε αντίθεση με τη νεοφιλελεύθερη Δεξιά, που θέλει ακόμη και η ανθρώπινη ζωή να ρυθμίζεται από τους κανόνες της αγοράς. Ο κ. Μητσοτάκης στα ζητήματα αυτά αναγκάζεται να συρθεί στη δική μας αντίληψη. Δεν έχει την ιδιοκτησία, όμως, των απόψεων αυτών, για να θυμηθώ μια φράση που μας έλεγαν για το μνημόνιο.

— **Πώς βλέπετε την ευρωπαϊκή αντίδραση, αυτό το περίφημο πακέτο, και σε ευρωπαϊκό επίπεδο και στο τι σημαίνει για την Ελλάδα;**

— Η Ευρώπη, όπως πάντα, αντιδρά καθυστερημένα και πολλές φορές με λύσεις μικρότερες από αυτές που απαιτούνται — αυτό που λέμε «too little too late». Ωστόσο, οφείλω να ομολογήσω ότι μετά την πρόταση της Κομισιόν έχουμε μια καθυστερημένη μεν, αλλά ποιοτικά προωθημένη αντίδραση. Η πρόταση συμπεριλαμβάνει μια σειρά από διεκδικήσεις των προοδευτικών δυνάμεων και του Νότου. Ένα στοιχείο αμοιβαιοποίησης, την έννοια της αλληλεγγύης — καθέναν με τις δυνατότητές του και τις ανάγκες του, και το στοιχείο της ενίσχυσης του κοινωνικού προϋπολογισμού, πάγιο αίτημα προοδευτικών και φετιχιστών. Αρα, εδώ έχουμε μια σημαντική ποιοτική διαφορά. Στον βαθμό, βεβαίως, που δεν θα μπλοκαριστούν οι προτάσεις από τις αντιδράσεις κάποιων βόρειων χωρών και που το πακέτο δεν θα δοθεί με αιρεσιμότητες, που θα έχουν ξανά στον πυρήνα τους καταστροφικές πολιτικές και υφειακή λιτότητα.

— **Τα 32 δισ. είναι μια επιτυχία για την Ελλάδα;**

— Νομίζω ναι. Ας μη μιλήσουμε για τα 32 δισ., γιατί τα 9 είναι δάνειο και εγώ είμαι λίγο επιφυλακτικός στα δάνεια, ιδίως όταν το χρέος μας είναι στο 180% με ροπή προς το 200% του ΑΕΠ. Ωστόσο, η ενίσχυση με

22 δισ. είναι σημαντική και θετική. Βρυξέλλες και Βερολίνο φαίνεται να συνειδητοποιούν ότι ο συστημικός κίνδυνος που λέγεται Ιταλία είναι πολύ σοβαρός για την ενότητα της Ευρώπης. Οι Ιταλία και Ισπανία πρέπει να στηριχθούν ουσιαστικά, για να μην οδηγηθούν σε μια κρίση χρέους που θα διέλυε την Ευρώπη. Αρα, μπορεί να επωφελομαστε εξ αντανακλάσεως, όμως επωφελομαστε. Τώρα εμείς αυτή τη στιγμή πρέπει να οργανώσουμε σωστά την επόμενη ημέρα. Να οργανώσουμε τη διαχείριση των κονδυλίων, κατ' αρχάς την τεχνοκρατική επάρκεια και τη διαφάνεια στη διαχείρισή τους, ώστε να απορροφηθούν. Με την εμπειρία κακοδιαχείρισης στα ΕΣΠΑ των κυβερνήσεων της Ν.Δ., φοβάμαι ότι θα έχουμε δυσκολία στην απορρόφηση. Δεύτερον, να αξιοποιήσουμε για να δώσουμε αναπτυξιακή δυναμική σε ανταγωνιστικούς κλάδους με γνώμονα πάντοτε την άμβλυνση και όχι διεύρυνση των ανισοτήτων.

— **Αποκτήσατε αυτά τα χρόνια κάποιες σχέσεις στενές με την κυρία Μέρκελ και με άλλους ανθρώπους. Κρατάτε επαφή;**

— Κρατάω με τον Μακρόν και τη Μέρκελ, αλλά και με τον Ζάντσεθ, τον Αντόνιο Κόστα, τον Κόντε, τον Ζάεφ και τον Ράμα. Μιλάω με τον Μακρόν όταν βρίσκεται σε κάποια δύσκολη στιγμή ή Γαλλία, θα στείλω ένα μήνυμα συμπαράστασης, μιλήσαμε και στο τηλέφωνο. Και με την Αγκελα Μέρκελ έχουμε ανταλλάξει μηνύματα τώρα με την πανδημία... Εχω διατηρήσει μια φιλική και ανθρώπινη σχέση.

— **Από το «Go back Mrs Merkel», λέτε τώρα ότι ευτυχώς που υπάρχει η Μέρκελ στην Ευρώπη;**

— Η Μέρκελ έχει κρατήσει μια θετική στάση σε κρίσιμες στιγμές σε σχέση με ακραίους στη Γερμανία. Και το λέω αυτό παρά τη σύγκρουσή μας. Εντούτοις, εγώ δεν θα διατσάω να πω ότι η Ευρώπη διακατέχεται τα τελευταία χρόνια από σοβαρό έλλειμμα ηγεσίας. Νομίζω ότι κατάφερε μέσα από ισσοροπίες να αποφύγει τη χειρότερα για την Ευρώπη. Έχει μια ευκαιρία στο τέλος της θητείας της να αφήσει μια θετικότερη παρακαταθήκη. Είναι κρίσιμο το επόμενο εξάμηνο της γερμανικής προεδρίας, γιατί σε αυτό θα ληφθεί και η απόφαση γι' αυτό το πακέτο, που θα μπορούσε να αναγεννήσει την Ευρώπη, και για την αναθεώρηση του Δουβλίνου και ενδοσκοπώντας για θέματα που θα μπορούσαν να αναβαθμίσουν και τον γεωπολιτικό ρόλο της Ευρώπης.

Εκλογές εν μέσω πανδημίας θα ήταν μια τυχοδιωκτική κίνηση

— **Βλέπετε ή φοβάστε τις εκλογές; Τις άμεσες εκλογές.**

— Δεν τις φοβάμαι, θεωρώ όμως, και γι' αυτό δεν τις ζητώ, ότι ενώ ακόμη δεν έχει τελειώσει η πανδημία, δεν έχει ξεκαθαρίσει αν θα έχουμε δεύτερο κύμα. Δεν μπορείς να προκαλείς πολιτικές εξελίξεις, που θα επιφέρουν ακόμη μεγαλύτερη ανασφάλεια. Φρονώ ότι εκλογές εν μέσω πανδημίας θα ήταν μια τυχοδιωκτική κίνηση από τον κ. Μητσοτάκη. Θα έπρεπε να φοβάται ο ίδιος μια τέτοια εξέλιξη, διότι θα είχε τεράστια ζημία από την επιλογή και μόνον. Εγώ δεν έχω ούτε κάτι να φοβηθώ ούτε κάτι να αποδείξω.

Βαθιά μέσα μου πιστεύω ότι ο ΣΥΡΙΖΑ, η καρδιά της μεγάλης προοδευτικής και δημοκρατικής παράταξης, αργά ή γρήγορα, θα είναι σε θέση να διεκδικήσει ξανά την κοινωνική πλειοψηφία. Η εξέλιξη της πανδημίας ξαναφέρει στο προσκήνιο τις αξίες της προόδου, την αλληλεγγύη και την κοινωνική προστασία. Είμαι βέβαιος, λοιπόν, ότι θα επανέλθουμε στη διακυβέρνηση. Το στοιχείο είναι να επανέλθουμε όχι ως κόμμα διαμαρτυρίας, αλλά ως δύναμη δημιουργίας.

Το στοιχείο είναι να επανέλθει ο ΣΥΡΙΖΑ όχι ως κόμμα διαμαρτυρίας, αλλά ως δύναμη δημιουργίας.

— **Εδώ υπάρχει ένα μεγάλο ερώτημα, γιατί φαίνεται να υπάρχουν βαρίδια σε αυτήν τη διαδικασία. Μήπως έχετε κολλήσει βιωματικά στο 3%;**

— Οι ιδέες του ΣΥΡΙΖΑ και της Ανανεωτικής Αριστεράς δεν ήταν ποτέ ιδέες μειοψηφικές. Η Αριστερά πάντοτε εμπλούτιζε τον δημόσιο διάλογο με προτάσεις, ιδέες που ηγεμόνευαν στην πολιτική ζωή. Μπορεί ο ΣΥΡΙΖΑ ως ο κληρονόμος αυτού του χώρου να ήταν κάποτε στο 3%, αλλά είχε την ιδεολογική ηγεμονία, το παραδέχεται και η Ν.Δ. Γι' αυτό ο ΣΥΡΙΖΑ και όχι κάποιο άλλο κόμμα κατάφερε να αναδειχθεί σε ρεύμα εξουσίας.

Επίσης, δεν είναι τυχαίο ότι και στη χειρότερη στιγμή μας, με τα λάθη και τις αδυναμίες της επικοινωνίας, έχοντας απέναντι τα περισ-

σότερα ΜΜΕ, κερδίσαμε ένα 32% στις εκλογές. Το μεγαλύτερο ποσοστό του ευρύτερου χώρου της Αριστεράς και της Σοσιαλδημοκρατίας. Ο ΣΥΡΙΖΑ μπορεί να είναι ένα παραδείγμα και στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη, ιδίως μέσα από το ανταμώματό του με την Προοδευτική Συμμαχία, για να αναδείξουμε τη σύγχρονη προοδευτική ταυτότητα, που θα έχει στο επίκεντρο τον άνθρωπο και πρόσημο περιβαλλοντικό, αναπτυξιακό.

Αυτή η συζήτηση θα έρθει στο προσκήνιο το επόμενο διάστημα, οπότε και σκοπεύουμε να καταθέσουμε την πρότασή μας για ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο. Πιστεύω ότι η ειδοποιός διαφορά, που θα αρχίσει να γίνεται και πολύ έντονη ανάμεσα στην προοδευτική και στη συντηρητική παράταξη, είναι ότι η χώρα δεν μπορεί να πεί μισοστά αναμασσώντας τις παλιές αποτυχημένες συνταγές της λιτότητας, της δημοσιονομικής πειθαρχίας, του αυταρχισμού. Βλέπετε τι γίνεται τώρα με τον Τραμπ στις ΗΠΑ. Και μη μου πείτε ότι δεν αισθανθήκατε ντροπή με την υπόθεση Ινδάρ, των νέων ανθρώπων στις πλατείες που απόρριπτα χτυπήθηκαν από αστυνομικές

δυνάμεις ή τις σκηνές που είδαμε στα νησιά με το προσφυγικό.

Αρα, λοιπόν, λέω ότι η χώρα χρειάζεται μια πρόταση προοδευτική, σύγχρονη, κοινωνικά φιλελεύθερη. Αυτήν την πρόταση θα είναι σε θέση να τη δώσει ο ΣΥΡΙΖΑ μέσα από την πορεία ανασυγκρότησής του.

— **Η απλή αναλογική μπορεί να είναι καταστροφική, υπό την έννοια ότι θα οδηγήσει στην ακυβερνησία; Θα δεχόσαστε να υπάρξει αλλαγή;**

— Η επιλογή της απλής αναλογικής δεν ήταν μία, όπως πολλοί έχουν γράψει, καιροσκοπική επιλογή. Ήταν επιλογή συνειδητή, που πηγάζει από την αντίληψη που έχω για το ότι η χώρα μπορεί και πρέπει να κυβερνάνται με ευρύτερες συνεργασίες και προγραμματικές συγκλίσεις.

— **Αν το ΚΙΝΑΛ δεν υπήρχε σήμερα, με ποιον θα κυβερνούσατε;**

— Όταν υπάρχει ένα ρεύμα υπέρ μιας πολιτικής δύναμης, του βασικού πόλου δηλαδή της Δεξιάς της Αριστεράς, που σήμερα είναι η Ν.Δ. και ο ΣΥΡΙΖΑ, το να μπορούν να διαμορφώσουν κυβερνήσεις συνεργασίας με δυνάμεις του Κέντρου, είτε της Κεντροδεξιάς είτε της Κε-

ντροαριστεράς, είναι ένα υγιές μοντέλο διακυβέρνησης. Τα μοντέλα μονοκομματικών κυβερνήσεων μας οδήγησαν σε μεγάλες καταστροφές. Εγώ πιστεύω σε αυτό το μοντέλο διακυβέρνησης. Και γι' αυτό τον λόγο δεν έχω επιλέξει και μια πολιτική απορρόφησης ή άλωσης απέναντι στο ΚΙΝΑΛ. Ο κ. Μητσοτάκης το επιλέγει απ' ό,τι βλέπω.

— **Ξέροντας ό,τι ξέρετε τώρα, θα συνεργαζόσασταν και πάλι με τους ΑΝΕΛ ή θα πγαίνατε με το Ποτάμι;**

— Η Ιστορία δεν γίνεται με «αν». Το 2015 ήταν άλλες οι συνθήκες, άλλα τα προτάγματα και οι ανασφάλειες. Αυτό το οποίο, όμως, έχει σημασία, είναι ότι και τα κόμματα και η πολιτική εξελίσσονται με βάση τα γεγονότα και τις δυσκολίες. Θεωρώ ότι το πρόσημο που αφήσαμε στη χώρα ήταν θετικό. Σήμερα σημασία έχει να δούμε ποιος μπορεί να δώσει απαντήσεις για το αύριο. Φοβάμαι, και το λέω με μεγάλη πικρία αυτό, ότι ξαναπαίζουμε σε μεγάλη περιπέτεια. Βρήκαμε την ανεργία στο 29%, την πήγαμε στο 17%. Τώρα φοβάμαι ότι σε πέντε μήνες θα ξανακάσουμε όσα με πολύ κόπο καταφέραμε σε πέντε χρόνια.

— **Η κρίση είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο.**

— Ναι, είναι παγκόσμιο φαινόμενο, αλλά είναι και αποτέλεσμα των κυβερνητικών επιλογών. Όταν επιδοτείς την αναστολή εργασίας και τις απολύσεις αντί για την εργασία, τις μειώσεις μισθού αντί για τον μισθό, όταν κάνεις την κρίση ευκαιρία για κατάργηση εργασιακών δικαιωμάτων, όταν κωφεύεις στην κραυγή της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας για στήριξη και ρευστότητα, τότε η έκρηξη της ανεργίας, των λουκέτων και της ύφεσης δεν είναι νομοτέλεια της πανδημίας. Είναι στρατηγική επιλογή. Και σας ξαναλέω ότι είναι διαφορετικό για μια χώρα που είχε 4% ανεργία να πάει 14% και διαφορετικό για μια χώρα που είχε 29%, πήγε στο 17%, να ξαναπάει στο 29%. Εδώ μιλάμε πλέον για μια χαμένη γενιά.

— **Μετά τη διακυβέρνησή σας θεωρείτε ότι η διαπλοκή έχει λιγότερη δύναμη;**

— Ενδιαφέρουσα ερώτηση είναι αυτή. Η διαπλοκή έχει, νομίζω, λιγότερη δύναμη, αλλά είναι πιο άγρια. Αυτή είναι η αίσθησή μου.

Συναίνεση σε κρίσιμες αποφάσεις

— Θέλω τώρα να μιλήσουμε για τα ελληνoturκικά. Υπήρξε ένα επεισόδιο, να το πει κανείς έτσι, με αυτά τα περίφημα 15 στρέμματα στην κοίτη του Εβρου. Κάποια δικά σας στελέχη τράβηξαν πολύ την κριτική, άλλοι κράτησαν πιο χαμηλούς τόνους. Ήταν ένα σοβαρό επεισόδιο;

— Όταν έχουμε την είσοδο σε ελληνικό έδαφος Τούρκων στρατιωτών προκειμένου να κάνουν μετρήσεις εκεί όπου η Ελλάδα έχει ανακοινώσει ότι θα κάνει κάποια τεχνικά έργα, νομίζω ότι όλοι αντιλαμβανόμαστε πως δεν είναι κάτι ασήμαντο. Θέλω να σας θυμίσω ότι επί της δικής μου θητείας, δύο Έλληνες στρατιώτες κάνοντας μια περιπολία ρουτίνας, χάθηκαν στα χιόνια και βρέθηκαν στην Τουρκία. Συνελήφθησαν και έμειναν για 8 μήνες στα κρατητήρια. Το συμβάν μάλιστα γίνεται ακόμη σημαντικότερο διότι εδώ δεν πρόκειται για λάθος, όπως έγινε με εμάς πριν από 2,5 χρόνια. Η Τουρκία έχει μια τακτική όχι μόνο στον Εβρο αλλά στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο, να θέτει σε αμφισβήτηση περιοχές στον χάρτη, όπου δεν τίθεται θέμα αμφισβήτησης κυριαρχίας βάσει των συνθηκών.

— Εσείς θα είχατε δώσει εντολή να συλληφθούν αυτοί οι Τούρκοι στρατιώτες;

— Όχι, δεν θα αποφάσιζα την καταρχήν σύλληψη των στρατιωτών, αλλά σίγουρα την απομάκρυνσή τους. Ήταν υπερβολή και από την πλευρά της Τουρκίας η σύλληψη των Ελλήνων στρατιωτών, διότι αυτά τα ζητήματα δεν λύνονται έτσι, υπάρχουν διαλογοί. Όμως θα έπρεπε να εφαρμόσουν τα επιχειρησιακά σχέδια, τα οποία υπάρχουν και είναι δεδομένα. Ο στρατός κινείται με βάση κανόνες εμπλοκής. Το θέμα όμως δεν έχει να κάνει τόσο με την αντίδραση της στιγμής, όσο με το ποια στρατηγική έχει η χώρα απέναντι σε μικρότερα ή μεγαλύτερα προβλήματα παραβατικότητας ή επιθετικότητας. Το βασικό θέμα δεν ήταν μόνο το γεγονός αυτό καθαυτό, αλλά η ρηματική διακοίνωση από πλευράς Τουρκίας που αμφισβητούσε το αναφαίρετο δικαίωμα της Ελλάδας να κάνει ό,τι εργασίες θέλει στο ελληνικό έδαφος, με το επιχείρημα ότι δεν έχουμε συννορική αμφισβήτηση, αλλά τεχνικού χαρακτήρα διαφορές.

— Υπάρχει ένα θέμα με το ποτάμι που αλλάζει, βέβαια.

— Αν το θέμα είναι πως αλλάζει η κοίτη του ποταμιού, όπως είπε ο κ. Δένδιας, τότε να λυθούν οι τεχνικές διαφορές. Εγώ, κ. Παπαχελά, θα μιλήσω με ειλικρίνεια και θα πω ότι εδώ υπάρχει ένα θέμα διαφορετικών αντιλήψεων στις ελληνoturκικές σχέσεις. Η χώρα δυστυχώς, πλέον δεν έχει να αντιμετωπίσει μόνο την προκλητικότητα, αλλά και την αδυναμία επικοινωνίας. Εγώ στις πιο δύσκολες στιγμές είχα τη δυνατότητα να σκόδω το τηλέφωνο και να επικοινωνήσω με τον Ερντογάν. Ο κ. Μητσοτάκης δεν την έχει. Και συγχρόνως δεν προχωρά ού-

τε τα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης, δεν έχει κανένα πλαίσιο θετικής ατζέντας ή διαλόγου και δεν έχει και κανένα πλαίσιο απειλής. Οι σχέσεις με έναν δύσκολο γείτονα πρέπει να έχουν πάντα διττό χαρακτήρα: να έχουν την απειλή αλλά και τη θετική προοπτική πάνω στο τραπέζι. Θεωρώ ότι η βασική διαφορά ανάμεσα στις προσεχτικές δυνάμεις και στη Δεξιά στην εξωτερική πολιτική, είναι ότι η Δεξιά πάντοτε φοβάται την ευθύνη.

— Αυτό έχει να κάνει με τον κίνδυνο ότι η Αριστερά ή η όποια αντιπολίτευση μιλάει για προδοσία;

— Όχι, η Αριστερά ποτέ δεν μιλούσε για προδοσία. Συνήθως η Δεξιά το κάνει αυτό... Μην με τσιγκλάτε! Γιατί στο ζήτημα αυτό έχω υποστεί μια άθλια αντιπολίτευση, στην επίλυση του μακεδονικού. Ο φόβος της ευθύνης στο όνομα της δήθεν πατριωτικής αδιαλλαξίας μας οδηγεί συνήθως σε εθνικές ήττες! Και αυτή ήταν η στάση διαχρονικά της Δεξιάς και στο Ελσίνκι και στο μακεδονικό. Στην προκειμένη περίπτωση βέβαια μιλάμε για κάτι πολύ μικρότερο. Και έφθασαν έτσι στο σημείο να κάνουν διαβήματα για τη Τούρκου μπαίνουν στο ελληνικό έδαφος, αλλά στο εσωτερικό να λένε «δεν έγινε τίποτε...». Αυτό αλήθεια, τι μνημια είναι στην Τουρκία; Από τη μια σου κάνω διάβημα και από την άλλη στο εσωτερικό της χώρας λέω «δεν έγινε και τίποτε».

— Θέλω να σας ρωτήσω τώρα γι' αυτό που έχει γίνει με τα οικόπεδα. Εσείς τι θα κάνατε;

— Πρώτα από όλα, ανησυχώ με τις τελευταίες εξελίξεις και τη διαρκώς ποιοτικά εντεινόμενη ένταση από την Τουρκία. Γιατί παραβιάσεις είχαμε πάντοτε. Αλλά τώρα έχουμε διπλάσιασμό των υπερπητήσεων πάνω από τα ελληνικά νησιά, για πρώτη φορά υπερπητήσεις πάνω από τον Εβρο, την αμφισβήτηση της ελληνικής υφαλοκρηπίδας με το τουρκολιβυκό σύμφωνο, μονομερή κατάθεση συντεταγμένων, γεωτρήσεις στην Κύπρο και χάρτες για έρευνες εντός της ελληνικής υφαλοκρηπίδας. Εχεις δηλαδή ένα πλαίσιο ποιοτικής αναβάθμισης της προκλητικότητας. Το ζήτημα δεν είναι να πεις τι θα έκανες τώρα. Είναι να δεις τι κάνεις όλο αυτό το διάστημα. Διότι εμείς είχαμε μια στρατηγική. Μπορεί κανείς να διαφωνούσε με αυτή τη στρατηγική, αλλά είχαμε στρατηγική.

— Απλώς θέλω να την καταλάβω, γιατί διαβάζω τον πρόων υπουργό Εξωτερικών, ο οποίος λέει ότι πρέπει να επεκταθεί τώρα η αιγιαλίτιδα πέρα από τα 6 μίλια νοτίως της Κρήτης.

— Θα σας απαντήσω γι' αυτό. Όταν έχεις αυτή την αναβάθμιση της προκλητικότητας, δεν μπορεί να βγαίνει ο κυβερνητικός εκπρόσωπος και να λέει μετά τον Εβρο δεν υπάρχει ιδιαίτερη ένταση και προκλητικότητα από την Τουρκία. Και ο κ. Μητσοτάκης να λέει ότι δεν έγινε και τίποτα αξιοσημείωτο στον Εβρο. Όπως επίσης

«Με την κ. Μέρκελ έχω διατηρήσει μια φιλική και ανθρώπινη σχέση. Έχει κρατήσει θετική στάση σε κρίσιμες στιγμές σε σχέση με ακραίους στη Γερμανία», λέει ο Αλέξης Τσίπρας στον Αλέξη Παπαχελά.

“

Στα θέματα της εξωτερικής πολιτικής έχω υποστεί τον λαϊκισμό και την ψηφοθηρία με κίνδυνο για τη χώρα — έχω αποφασίσει εγώ να μην κάνω τα ίδια.

δεν μπορείς να λες η Τουρκία είναι απομονωμένη. Πού; Έχει αναβαθμίσει τον ρόλο της παρά τις εσωτερικές της αντιφάσεις, εξαιτίας των γεωπολιτικών εξελίξεων. Και στην Ε.Ε., γιατί συνειδητοποιεί ότι χωρίς την Τουρκία δεν μπορεί να λύσει το προσφυγικό, και στις ΗΠΑ εξαιτίας των εξελίξεων στη Συρία και τη Λιβύη. Άλλο αυτοπεποίθηση και άλλο απόκρυψη της πραγματικότητας.

Η δική μας στρατηγική ήταν παράλληλα με τους διαύλους επικοινωνίας, να εντάξουμε τις ελληνoturκικές σχέσεις σε ένα ευρύτερο ευρωτουρκικό πλαίσιο. Γι' αυτόν τον λόγο και δεν είδαμε την προσφυγική κρίση ως ελληνoturκική αλλά ως ευρωτουρκική διαφορά, στην οποία η Ελλάδα πρωταγωνίστησε. Εγώ πήγα τρεις φορές σε 6 μήνες στην Τουρκία για να υπάρξει λύση. Και ταυτόχρονα προσπαθήσαμε να αναβαθμίσουμε τον ρόλο Ελλάδας και Κύπρου στην Ανατολική Μεσόγειο μέσα από πολυμερείς συνεργασίες, μέσα από το 3+1, με Ισραήλ και ΗΠΑ και μέσα από τον αγωγό East Med.

Παράλληλα ενεργήσαμε ώστε να κλείσουμε όλα τα άλλα μέτωπα και να αποκτήσουμε ΑΟΖ με Ιταλία, Αλβανία, Αίγυπτο. Προχωρήσαμε πολύ και στα τρία. Σήμερα, αυτή η στρατηγική εγκαταλείπεται. Μόνο αμυντικά. Από τη μια του υπουργού Άμυνας να μην του πολυαρέσουν τα ΜΟΕ αλλά να ακυρώνει ασκήσεις χωρίς πειστικές δικαιολογίες και από την άλλη μια ρητορική του κ. Δένδια, σε πολλές περιπτώσεις παρεξηγήσιμη. Να γίνονται γεωτρήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ και

να λέει δεν έγινε τίποτα, στα λασπόνερα τσαλαβουτάνε. Η Τουρκία δεν κινείται στασιμωδικά. Έχει στρατηγική και στο Αιγαίο και στην Ανατολική Μεσόγειο. Είναι προβλέψιμη. Απόπειρα ερευνών στην ελληνική υφαλοκρηπίδα έγινε και επί των ημερών μας στο Καστελλόριζο, αλλά υπήρξε αποτροπή. Θεωρώ ότι θα γίνουν και τώρα τέτοιες απόπειρες αμφισβητώντας ντε φάκτο όχι μόνο την ελληνική υφαλοκρηπίδα, αλλά και άλλα κυριαρχικά μας δικαιώματα. Γιατί όταν σου λένε 6 μίλια από ελληνικά νησιά, είναι σαν να σου αμφισβητούν το κυριαρχικό δικαίωμα να επεκτείνεις όποτε το αποφασίσεις την αιγιαλίτιδα ζώνη.

— Συμφωνείτε τελικά με τον κ. Κοτζιά;

— Ο κ. Κοτζιάς φεύγοντας είχε αφήσει ένα σχέδιο το οποίο το είχαμε συζητήσει και το είχα εγκρίνει. Είχα πει όμως ότι καλό είναι να βρούμε το timing για την επέκταση των χωρικών υδάτων στις περιοχές εκείνες όπου διαπραγματευόμαστε την ΑΟΖ. Στο Ιόνιο βασικά, όπου εκεί είχαμε τη διαπραγματεύση με την Αλβανία και την Ιταλία και αν υπήρχε κάποια στιγμή η δυνατότητα να καταλήξουμε με την Αίγυπτο, και στην Κρήτη. Ο κ. Κοτζιάς άφησε ένα Προεδρικό Διάταγμα το οποίο αφορούσε το Ιόνιο. Μέχρι τη Κύθηρα - Αντικύθηρα. Εγώ ανέλαβα και το υπουργείο Εξωτερικών εκείνη την περίοδο με στόχο την ολοκλήρωση της συμφωνίας των Πρεσπών και εκτίμησα ότι είναι εφικτό και ήταν το σωστό timing στους επόμενους μήνες να προχωρήσουμε στην επέκταση των χωρικών υδάτων στο Ιόνιο, αλλά μέσα από μια διαδικασία νομοθετική. Για να αναλάβει την ευθύνη το Κοινοβούλιο. Σε τέτοιου είδους ζητήματα δεν μπορεί κανείς να προχωρά μόνο με μια υπογραφή. Εγώ τουλάχιστον, ήθελα να έχω και τη σύμφωνη γνώμη και των άλλων κομμάτων. Ή εάν δεν την έχω, να αναλάβουν την ευθύνη τους.

— Είναι κάτι που και εσείς το παλέψατε και αυτή η κυβέρνηση προσαπεί και δεν καταλήγει κάπου.

— Στα θέματα της εξωτερικής πολιτικής έχω υποστεί τον λαϊκισμό και την ψηφοθηρία, με κίνδυνο για τη χώρα όχι για μένα. Γιατί θα ήταν κίν-

δυνος για τη χώρα να μην καταλήξει η συμφωνία των Πρεσπών. Εχω υποστεί τον λαϊκισμό, όταν ορθώς κάλεσα μετά από πολλά χρόνια τον Τούρκο πρόεδρο στην Ελλάδα και έβλεπα τις επιθέσεις από την αντιπολίτευση. Μας κατηγορούσαν ότι δεν έχουμε σχέσεις και τώρα δεν μπορούν ούτε να μιλήσουν.

Τα έχω υποστεί αυτά και ξέρω πόση ζημιά κάνουν στη χώρα. Πόση ζημιά θα ήταν να μην τελειώναμε τη συμφωνία των Πρεσπών που τώρα φαίνεται την αγάπησαν όλοι και πρώτος ο κ. Μητσοτάκης. Πόση ζημιά θα ήταν αν με την Τουρκία δεν κρατούσαμε μια στάση νηφάλια και εποικοδομητική εκεί όπου μπορούσαμε, σκληρή εκεί όπου απειλούνταν η κυριαρχία μας. Επειδή γνάρωζω πόσο επιζημία ήταν η λαϊκιστική αυτή στάση του κ. Μητσοτάκη, έχω αποφασίσει εγώ να μην κάνω τα ίδια. Και σε θέματα όπου μπορεί και πρέπει να υπάρξει εθνική συνεννόηση είμαι εδώ για να τη δώσω. Αλλά εθνική συνεννόηση δεν σημαίνει να αποφασίζει μόνος του και εμείς να ακολουθούμε.

— Δεν μου απαντήσατε όμως στο τι θα κάνατε εσείς τώρα;

— Εάν το ερώτημά σας είναι εάν θα επιτρέπαμε στην Τουρκία να κάνει έρευνα 6 μίλια από τα ελληνικά νησιά, η απάντηση είναι προφανώς όχι. Όπως δεν της επιτρέψαμε και τον Οκτώβριο του 2018, όταν με αρχηγό του ΓΕΕΘΑ τον ναύαρχο Αποστολάκη, η στάση μας ήταν σαφέστατη και επιχειρησιακά, όχι μόνο ρητορικά. Και τους αποτρέψαμε. Εφυγαν.

Το ζήτημα όμως είναι με ποια στρατηγική αντιμετωπίζεις μια προβλέψιμη αλλά κλιμακούμενη ένταση. Λέω λοιπόν ότι ο Μητσοτάκης πρέπει να καλέσει τους πολιτικούς αρχηγούς. Οτι πρέπει να ανοίξει διάλογο με εμάς που κυβερνήσαμε 4,5 χρόνια και είχαμε στρατηγική και να αποφασίσει αν θα τη συνεχίσει ή θα την αλλάξει. Εάν την αλλάξει, θα μας ζητήσει συγκράτηση σε αυτό; Ετσι διαμορφώνεις την εθνική γραμμή. Και επειδή δεν θέλω να αποφυγώ και το διά ταύτα, εγώ είμαι διατεθειμένος να δώσω συναινεση σε κρίσιμες αποφάσεις που δεν μπορεί να τις πάρει η κυβέρνηση. Και αναφέρομαι στην εθνική

Εθνική γραμμή

— Μιλάτε με τον κ. Μητσοτάκη; Υπάρχουν κανάλια επικοινωνίας;
— Εχω μιλήσει δύο φορές, που είχε αποφασίσει να καλέσει τους πολιτικούς αρχηγούς. Είναι πάντοτε ευθύνη του εκάστοτε πρωθυπουργού αυτό. Εγώ ως πρωθυπουργός ζήτησα πολλάκις τη σύγκληση του Συμβουλίου Πολιτικών Αρχηγών, παρά το γεγονός ότι ήξερα πως θα βρω απέναντί μου σε μπλοκ όλα τα κόμματα. Σήμερα έχουμε εξαιρετικά ανησυχητικές εξελίξεις στα εθνικά μας θέματα, αλλά ο κ. Μητσοτάκης δεν επιθυμεί διάλογο για διαμόρφωση εθνικής γραμμής. Ζητάει αόριστα συναίνεση μπροστά και, πίσω, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος χαρακτηρίζει τον ΣΥΡΙΖΑ «δούρειο Ιππο της Τουρκίας».

επιωφελή στρατηγική να κλείσουμε τη συμφωνία με την ΑΟΖ με Αίγυπτο, Ιταλία και Αλβανία.

— Για την περίφημη ιστορία το να πάμε στην Χάγη με την Τουρκία, τι λέτε;

— Λέω ότι η στρατηγική μας πρέπει να είναι να κλείσουμε την ΑΟΖ με την Αλβανία, την Ιταλία και την Αίγυπτο και αμέσως μετά να ορίσουμε και εμείς συντεταγμένες. Η Τουρκία έχει καταθέσει μονομερώς συντεταγμένες, έχει καταθέσει στον ΟΗΕ ένα παράνομο σύμφωνο. Εμείς, διαμορφώνοντας συνεργασίες, αναδεικνύοντας την ευρωτουρκική πτυχή, θα πρέπει να προχωρήσουμε στην κατάθεση συντεταγμένων με στόχο να προχωρήσουμε μέσα από διερευνητικές για την επίλυση της διαφοράς μας. Επιπλέον θεωρώ ότι θα πρέπει να αξιοποιηθεί και η ευκαιρία της γερμανικής προεδρίας. Σας το ανέφερα πριν ότι είναι ίσως μια ευκαιρία για την Ευρώπη να ανακτήσει ενισχυμένο ρόλο στα γεωπολιτικά πράγματα. Και γι' αυτό εγώ ασκώ κριτική στην κυβέρνηση. Ενώ είχαμε πρωτοστατήσει όχι μόνο για το προσφυγικό αλλά και για την Κύπρο, στο πλαίσιο της Ευρώπης, βλέπω ότι η κυβέρνηση σήμερα δεν διεκδικεί κυρώσεις για την Τουρκία, αν έρθει να αμφισβητήσει εμπράκτως την ελληνική υφαλοκρηπίδα.

Θεωρώ ότι η Ε.Ε. πρέπει να έχει μια στρατηγική «καρότου και μαστιγίου» απέναντι στην Τουρκία. Πρέπει να έχεις πάντα στο τραπέζι και την απειλή και τη θετική προοπτική. Πρέπει να έχεις στο τραπέζι και τις κυρώσεις αλλά και την αναθεώρηση της τελωνειακής ένωσης. Και τις κυρώσεις αλλά και τη δυνατότητα ενός ισχυρού συστήματος νόμιμης επανεγκατάστασης προσφύγων από την Τουρκία στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

— Εάν η κυβέρνηση αποφασίσει να πάει σε διαπραγματεύσεις για να πάει μετά στη Χάγη, εσείς θα τη στηρίζατε;

— Εάν αυτό εντάσσεται σε μια συνολικότερη στρατηγική όπως σας τιν περιγράψα, και δεν είναι μια επιχείρηση αυτοκτονίας, αλλά ένα επεξεργασμένο σχέδιο όπου θα είναι το τέλος μιας ολόκληρης στρατηγικής, φυσικά και θα τη στηρίζαμε. Δεν θα συμφωνούσα καθόλου όμως να πάμε στην Χάγη χωρίς να έχουμε κάνει πριν αυτές τις κινήσεις που σας είπα. Και σίγουρα όχι μόνο για την Ανατολική Μεσόγειο, θα ήταν καταστροφικό.

Βάσει όσων λέει η Ν.Δ. η Προανακριτική θα έπρεπε να στραφεί σε μένα

— Novartis: Θέλω να ρωτήσω δύο πράγματα. Πρώτον, αν κάποιος παραφουσκώσει την υπόθεση και αν έχετε κάποιες δεύτερες σκέψεις, ακόμα και τύψεις, για το γεγονός ότι κρεμάστηκαν κάποιοι άνθρωποι στα μαντάκια.

— Κατ' αρχάς δεν πιστεύω ότι η Novartis παραφουσκώθηκε. Είναι ένα πολύ μεγάλο σκάνδαλο. Και ελληνικό, και ευρωπαϊκό και παγκόσμιο. Και προφανώς αυτό το σκάνδαλο δεν έγινε χωρίς πολιτικές ευθύνες. Από και και πέρα, υπάρχουν δεύτερες σκέψεις για το αν

το χειριστήκαμε σωστά, αλλά όχι αυτές που ίσως νομίζετε. Βλέπω, για παράδειγμα, αυτή τη στιγμή η κυβερνητική πλειοψηφία να γράφει στα παλιά της τα παπούτσια κοινοβουλευτικές διαδικασίες, οικονομικούς κανόνες, να αποφασίζει η πλειοψηφία της Προανακριτικής «ψεκάστε, σκουπίστε, τελειώσατε», να μην εξετάζει μάρτυρες που δεν τιν εξυπηρετούν, να διευρύνει το κατηγορητήριο με έωλα επιχειρήματα, κάτι που είναι από μόνο του αποδείξει ότι δεν έχει βρεθεί τίποτα σε ό,τι αφορά τη βασική κατηγορία.

“

Υπάρχουν δεύτερες σκέψεις για το αν χειριστήκαμε σωστά την υπόθεση Novartis, αλλά όχι αυτές που ίσως νομίζετε.

Δηλαδή βρήκαν τους κατηγορούμενους, θα βρουν και μια κατηγορία. Εκεί λοιπόν, θα μπορούσαμε κι εμείς να είχαμε χειριστεί με λιγότερη αφέλεια την υπόθεση και να πούμε: Ποιοι είναι οι τρεις που εμφανίζονται να έχουν μεγαλύτερη σχέση με το σκάνδαλο; Ε, αυτούς τους τρεις τους πάμε σε Προανακριτική και δεν θα επιστρέψουμε τη δικογραφία στη Δικαιοσύνη για να κρίνει αυτή. Όπως έκανε τώρα δηλαδή και ο κ. Μητσοτάκης, που θέλει να έχει μια ανοιχτή Προανακριτική για πάσα χρήση. Γιατί στην

πραγματικότητα, με βάση όσα λέει η Ν.Δ. περί δήθεν σκευωρίας, θα έπρεπε να πάει μένα στην Προανακριτική. Κατάλαβε όμως ότι αν το κάνει θα έχει τεράστιο πολιτικό κόστος, θα συγκρούεται κατάφωρα με την αλήθεια. Και αποφάσισε να ρίξει τον «μουντζούρη» στον κ. Παπαγγελόπουλο. Αν κάναμε τον δικωρισμό, είμαι βέβαιος ότι ακόμη και τα κόμμάτα τους θα αναγκάζονταν να τους απομακρύνουν αντί να τους αγκαλιάσουν.

— Απλώς λέω ότι είναι ένα πράγ-

μα η διαδικασία και ένα πράγμα ότι κρεμάω στα μαντάκια τον Σαμαρά, τον Πικραμένο...

— Τι εννοείτε «κρεμάω στα μαντάκια»; Ήταν δέκα πρόσωπα που έστειλε η Δικαιοσύνη στη Βουλή. Εμείς είπαμε να επιστρέψει η υπόθεση στη Δικαιοσύνη και να διερευνηθεί. Είπαμε ότι είναι σκάνδαλο η υπόθεση Novartis. Η μεγάλη πλειοψηφία του ελληνικού λαού δεν το αμφισβητεί. Αλλά δυστυχώς αμφισβητεί ότι το πολιτικό σύστημα και η Δικαιοσύνη θα μπορούσαν να διαλευκάνουν το σκάνδαλο.

Οι διαδηλωτές έχουν δίκαια αιτήματα

Ο Τζον Τουνχάιμ, επικεφαλής δικαστής στο Περιφερειακό Δικαστήριο της φλεγόμενης Μινεσότα μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ**

Στην πολυετή καριέρα του ο Τζον Τουνχάιμ, επικεφαλής ομοσπονδιακός δικαστής στο Περιφερειακό Δικαστήριο της Μινεσότα, έχει αντιμετωπίσει αρκετές υποθέσεις άσκησης υπέρμετρης αστυνομικής βίας. «Ορισμένες ήταν πολύ χειρότερες από άλλες», λέει λακωνικά ξεκαθαρίζοντας ότι λόγω της θέσης του δεν μπορεί να μιλήσει λεπτομερώς για αυτές. Ωστόσο δεν αφήνει ασχολίαστη την ανθρωποκτονία του Αφροαμερικανού Τζορτζ Φλόιντ στα χέρια λευκών αστυνομικών. Συνέβη στην πόλη του και προκάλεσε κύμα διαδηλώσεων κατά του ρατσισμού και της αστυνομικής αυθαιρεσίας σε ολόκληρη τη χώρα.

«Το βίντεο είναι φρικιαστικό», λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο έμπειρος δικαστικός για τη σκηνή του φόνου που καταγράφηκε με κινητά τηλέφωνα και έκανε τον γύρο του κόσμου. «Προφανώς και πονάει όποιος το βλέπει. Είναι εμφανές ότι τον αντιμετώπισαν άσχημα. Δεν έπρεπε να είχε συμβεί ποτέ. Και δεν εκπλήσσει ότι οι πολίτες αντέδρασαν και διαμαρτύρονται».

Ο Τουνχάιμ προτάθηκε για τη θέση του ομοσπονδιακού δικαστή το 1995 από τον τότε πρόεδρο των ΗΠΑ, Μπιλ Κλίντον. Υπήρξε επικεφαλής ειδικής επιτροπής για τον αποκαταρκτισμό απόρρητων εγγράφων της CIA σχετικά με τη δολοφονία του Τζον Κένεντι και τάχθηκε υπέρ της δημοσιοποίησής τους για να διαλυθούν οι όποιες θεωρίες συνωμοσίας παρέμεναν ζωντανές. Το 2017 έθεσε σε ισχύ ένα πιλοτικό πρόγραμμα απορριζοσπαστικοποίησης αποφυλακισθέντων οι οποίοι είχαν καταδικαστεί για υποθέσεις τρομοκρατίας. Σκοπός είναι να μην υποτροπιάσουν. Για να επιτύχει την απαγκίστρωσή τους από το μίσος και τον φανα-

“

Το βίντεο είναι φρικιαστικό. Προφανώς και πονάει όποιος το βλέπει. Είναι εμφανές ότι τον αντιμετώπισαν άσχημα. Και δεν εκπλήσσει ότι οι πολίτες διαμαρτύρονται.

“

Οι αρμόδιοι αξιωματούχοι πρέπει όσο πιο γρήγορα γίνεται να δουν εάν χρειάζεται καλύτερη εκπαίδευση, άλλη τακτική στις προσλήψεις αστυνομικών.

τισμό συνεργάστηκε με ειδικούς που είχαν εφαρμόσει αντίστοιχες μεθόδους σε πρώην νεοναζί στη Γερμανία. Η αστυνομική βία όμως στη Μινεσότα είναι ένα ζήτημα που φτάνει συχνά στα έδρανά του.

«Οι περισσότερες από τις υποθέσεις που είχαμε ήταν αγωγές για αποζημίωση. Τα ίδια τα θύματα ή οι οικογένειές τους είχαν προσφύγει στη Δικαιοσύνη γιατί παραβιάζονταν συνταγματικά τους δικαιώματα. Είναι δύσκολες υποθέσεις αυτές. Οι δικηγόροι υπεράσπισης υποστηρίζουν ότι οι αστυνομικοί

«Η αστυνομία της Μινεάπολης δεν εκπαιδεύει τα μέλη της σε αυτή την τεχνική ακινητοποίησης, με το γόνατο να ασκεί πίεση στον λαιμό. Είναι μια ενέργεια που γίνεται μόνο σε περίπτωση μεγάλου κινδύνου και είναι προφανές ότι αυτό δεν υπήρξε στην υπόθεση του Φλόιντ», λέει Τζον Τουνχάιμ.

καλούνται να πάρουν δύσκολες αποφάσεις χωρίς πολύ χρόνο για σκέψη. Ωστόσο υπήρξαν ορισμένες σημαντικές δικαστικές αποφάσεις και αποζημιώσεις για τα θύματα, όχι μόνο στη Μινεσότα, αλλά και σε άλλα μέρη της χώρας», αναφέρει ο 66χρονος Τουνχάιμ. Το 2018 συμμετείχε στη σύνθε-

ση δικαστηρίου που αναγνώρισε ότι ένας Αμερικανός πολίτης και ο 6χρονος γιος του εμφάνισαν μετατραυματική διαταραχή έπειτα από αστυνομικό έλεγχο στο όχημά τους. Οι αστυνομικοί είχαν προτάξει το όπλο τους και ο ένας σημάδεψε τον πατέρα στο κεφάλι, χωρίς καμία προφανή αιτία.

Όπως επισημαίνει ο Τουνχάιμ, ο ίδιος δεχόταν να φτάσουν στο ακροατήριο οι περισσότερες από τις καταγγελίες αστυνομικής αυθαιρεσίας που κατέληγαν στα χέρια του. Επειτα οι ένορκοι έκριναν κάθε υπόθεση βάσει των διαθέσιμων στοιχείων και μαρτυριών. Τονίζει πάντως ότι είναι δύσκολο να καταδικαστεί ένας αστυνομικός στις ΗΠΑ για δολοφονία. Ένας από τους λόγους είναι η «πιστοποιημένη ασυλία» («qualified immunity»), η οποία παρέχεται από τον νόμο σε αστυνομικούς για αποφάσεις που παίρνουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

«Δύσκολες υποθέσεις»

«Ένας αστυνομικός στη Μινεάπολη καταδικάστηκε πέρυσι για τη δολοφονία μιας γυναίκας. Σταδιακά βλέπουμε και σε άλλα μέρη της χώρας να λαμβάνονται παρόμοιες αποφάσεις. Εννοείται κρινούν ότι κάποιοι αστυνομικοί ξεπέρασαν τα όρια. Είναι δύσκολες αυτές οι υποθέσεις αλλά πρέπει να δικάζονται», λέει ο Τουνχάιμ. Αναφέρεται στην περυσινή καταδίκη του αστυνομικού Μοχάμεντ Νουρ σε κάθειρξη 12,5 ετών για τη δολοφονία άοπλης γυναίκας το 2017 στη Μινεάπολη. Και εκείνο το περιστατικό προκάλεσε διαμαρτυρίες, οδήγησε σε παραιτηση τον τότε αρχηγό της αστυνομίας και η οικογένεια του θύματος έλαβε αποζημίωση 20 εκατ. δολαρίων.

Υπήρξε, όμως, και αντίλογος. Ο Νουρ, Αμερικανός πολίτης σομαλικής καταγωγής, ήταν ο πρώτος αστυνομικός στη Μινεσότα ο οποίος καταδικαζόταν για ανθρωποκτονία εν ώρα υπηρεσίας έπειτα από πολλές δεκαετίες. Τα στοιχεία ήταν ξεκάθαρα εναντίον του, ωστόσο θεωρήθηκε από μερίδα της τοπικής κοινωνίας ότι ένας Λευκός αστυνομικός στη θέση του δεν θα είχε αντίστοι-

χη ποινική μεταχείριση.

Ο Τουνχάιμ υποστηρίζει ότι στην πλειονότητά τους οι αστυνομικοί στις ΗΠΑ είναι καλά εκπαιδευμένοι. Θεωρεί πάντως ότι η όλο και πιο συχνή χρήση καμερών σώματος από τους αστυνομικούς θα βοηθήσει στη διαλεύκανση παρόμοιων υποθέσεων. «Η αστυνομία της Μινεάπολης δεν εκπαιδεύει τα μέλη της σε αυτή την τεχνική ακινητοποίησης, με το γόνατο να ασκεί πίεση στον λαιμό. Είναι μια ενέργεια που γίνεται μόνο σε περίπτωση μεγάλου κινδύνου και είναι προφανές ότι αυτό δεν υπήρξε στην υπόθεση του Φλόιντ», λέει. Επισημαίνει ακόμη την υποχώρηση των αστυνομικών να αντιδρούν όταν βλέπουν συναδέλφους τους να παρεκτρέπονται. «Πρέπει να σταματούν όποιον χάνει την ψυχραιμία του, ξεπερνάει τα όρια και βλάπτει κάποιον πολίτη», αναφέρει.

Πέρα από τον Ντέρεκ Σόβιν, που κατηγορείται για την ανθρωποκτονία του Τζορτζ Φλόιντ, κατηγορίες για συναυτοσυρία απαγγέλθηκαν και στους άλλους τρεις αστυνομικούς οι οποίοι ήταν παρόντες στο περιστατικό.

«Η χρήση υπέρμετρης δύναμης από την αστυνομία, ειδικά απέναντι σε μειονότητες, είναι ένα ζήτημα στο οποίο πρέπει όλοι να εστιάσουμε και να το λάβουμε σοβαρά υπόψη», λέει ο Τουνχάιμ. «Οι διαδηλωτές έχουν δίκιο όταν λένε ότι κάτι πρέπει να γίνει, ότι δεν μπορεί να συμβαίνουν τα ίδια ξανά και ξανά. Οι αρμόδιοι αξιωματούχοι πρέπει όσο πιο γρήγορα γίνεται να δουν εάν χρειάζεται καλύτερη εκπαίδευση, άλλη τακτική στις προσλήψεις αστυνομικών, ή να διασφαλίζεται ότι όσοι διαπράττουν παρόμοια εγκλήματα τιμωρούνται όπως τους αναλογεί. Είναι ένα φλέγον ζήτημα».

Στα «τάρταρα» η διεθνής εικόνα της Αμερικής

Υστερα από 3,5 χρόνια προεδρίας Τραμπ

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Ήταν πέρυσι, περίπου τέτοιο καιρό, που ένας Ευρωπαίος διπλωμάτης στην Αθήνα εκμυστηρευόταν σε στενό δημοσιογραφικό κύκλο την έκπληξή του: «Εφσυα προ ετών από μια Ελλάδα που είχε δεξιά κυβέρνηση και ευρέως διαδεδομένο αντιαμερικανισμό και επότρειψε σε μια Ελλάδα με αριστερή κυβέρνηση και φιλοαμερικανική κοινή γνώμη».

Ανεξάρτητα από τις ιδιομορφίες της ταραχώδους, τα προηγούμενα χρόνια, πολιτικής ζωής στην Ελλάδα, το φαινόμενο ξεπερνούσε τα ανήσυχα σύνορά μας. Στην οκταετία του Μπαράκ Ομπάμα η διεθνής εικόνα των ΗΠΑ βελτιώθηκε θεαματικά. Ο, τι κριτική και αν ασκήσει κανείς σε πλευρές της εξωτερικής πολιτικής του, γεγονός είναι ότι ο πρώτος μαύρος πρόεδρος στην ιστορία της Αμερικής κατάφερε να ανασταπλώσει το διεθνές κύρος της, που είχε τρωθεί βαρύντατα από τους πολέμους και τον μονομερή ηγεμονισμό του Τζορτζ Μπους και των νεοσυντηρητικών συνεργατών του.

Υστερα από 3,5 χρόνια προεδρίας Τραμπ, το εκκρεμές έχει εκκρεμονιστεί στην αντίθετη άκρη. Η ίδια η εκλογή ενός τέτοιου ανθρώπου στο πιο ισχυρό πολιτικό αξίωμα της υφηνλίου αποτέλεσε διεθνώς σοκ και κάθε μέρας που περνούσε επιβεβαίωνε τους χειρότερους φόβους, με αποκορύφωμα την τραγική αναποτελεσματική διαχείριση της πανδημίας της COVID-19. Αλλά η σταγόνα που ξεχείλιζε το ποτήρι ήταν η ακραία διακρατική και απολυταρχική συμπεριφορά του απέ-

ναντι στο κύμα των διαδηλώσεων που πυροδότησε η δολοφονία του Τζορτζ Φλόιντ, στη Μινεάπολη.

Οι γεωστρατηγικοί αντίπαλοι της Αμερικής τρίβουν τα χέρια τους. Στο Συμβούλιο Ασφαλείας, Ρωσία και Κίνα κατηνίασαν την προσπάθεια των ΗΠΑ να θέσουν θέμα ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο Χονγκ Κονγκ, τονίζοντας τον ενδημικό ρατσισμό και τη βάνανση αντιμετώπιση ειρηνικών διαδηλώσεων. Στο μεταξύ, οι μαχητικές πορείες εναντίον του ρατσισμού και του Τραμπ εξαπλώνονταν από το Παρίσι μέχρι το Σίδνεϊ. Χάρη στον Αμερικανό πρόεδρο, η COVID-19 έφυγε για πρώτη φορά εδώ και τρεις μήνες από την πρώτη γραμμή της διεθνούς επικαιρότητας, εκτοπισμένη από εικόνες συλλαλητηρίων και οδομαχιών.

Η καταβράθρωση του διεθνούς κύρους των ΗΠΑ προκαλεί έντονες ανησυχίες στους κόλπους των αμερικανικών ελίτ. Η Washington Post δημοσίευσε ρεπορτάζ υπό τον εύγλωττο τίτλο «Βετεράνοι της CIA που μελέτησαν την καταστολή στο εξωτερικό βλέπουν ανησυχητικές αναλογίες με τη διαχείριση των διαδηλώσεων από τον Τραμπ». Η Γκέιλ Χελτ, πρώην αναλύτρια της υπηρεσίας για υποθέσεις Νοτιοανατολικής Ασίας και νυν πανεπιστημιακός, αναφέρει ότι οι επιλογές του προέδρου των ΗΠΑ της θυμίζουν πρακτικές της Κίνας και της Μαλαισίας στην αντιμετώπιση εξωτερικών ταραχών και προσθέτει: «Έτσι συμπεριφέρονται οι ηγέτες αυταρχικών καθεστώτων. Τέτοια πράγματα συμβαίνουν σε χώρες

Οι πορείες εναντίον του ρατσισμού και του Τραμπ εξαπλώνονται από το Αμστερνταμ (φωτ.) μέχρι το Σίδνεϊ.

Στελέχη της CIA βρίσκουν ανατριχιαστικές αναλογίες ανάμεσα στον πρόεδρο των ΗΠΑ και ηγέτες απολυταρχικών καθεστώτων.

που βρίσκονται στα πρόθυρα κατάρρευσης».

«Ο Σαντάι, ο Ασαντ, ο Καντάφι – όλοι τους έκαναν κάτι τέτοιο», δήλωσε στην ίδια εφημερίδα ο Μαρκ Πολυμερόπουλος, πρώην στέλεχος της CIA για υποθέσεις Ευρώπης και Ασίας. Αναφερόταν στην εκμετάλλευση θρησκευτικών συμβόλων από τον Τραμπ (με τη διαβόητη επίσκεψή του στην Εκκλησία του Αγίου Ιωάννη), τη στιγμή που οι δυνάμεις ασφαλείας κατέστειλαν ειρηνική διαδήλωση λίγες δεκάδες μέτρα μακριά. Εξαιρετικά ανήσυχος εμφανίστηκε και ο Μπρετ Μακ Γκερκ, πρώην ειδικός απεσταλμένος των ΗΠΑ στη Συρία: «Η εικόνα ενός αρχηγού κράτους που ζητάει από κρα-

τικούς αξιωματούχους να “κυριαρχήσουν στο πεδίο της μάχης” είναι εμβληματικής σημασίας και θα καθορίσουν για αρκετό καιρό το πρόσωπο της Αμερικής στον κόσμο».

Οι αντιδράσεις δεν περιορίζονται στις μυστικές υπηρεσίες, οι οποίες ποτέ δεν βρίσκονταν σε καλή σχέση με τον 45ο πρόεδρο. Ο επί δύο χρόνια υπουργός Αμυνας του Τραμπ, Τζιμ Μάτις, υπήρξε καταπληγμένος, κατηνιάζοντας τις απειλές του ότι θα αναθέσει στον στρατό την καταστολή των διαδηλώσεων, ενώ και ο εν ενεργεία διάδοχός του, Μαρκ Εσπερ, πήρε σαφείς αποστάσεις από τον πολιτικό του προϊστάμενο και πολλοί εκτιμούν ότι μετράει μέρες στο Πεντάγωνο. Η δυσανεμία ξεπερνά τα κομματικά σύνορα και διatrέχει σημαντική μερίδα στελεχών των Ρεπουμπλικανών. Τζορτζ Μπους και Μπαράκ Ομπάμα έστειλαν, την Τετάρτη, ταυτόσημα μηνύματα, στα οποία εγκωμίαζαν τις ειρηνικές διαδηλώσεις που πυροδότησε ο τραγικός θάνατος του Φλόιντ και καλούσαν την πολιτική ηγεσία να ακούσει το μήνυμά τους.

Αντιμέτωπη με μια τριπλή κρί-

ση –φονική πανδημία, χωρίς προηγούμενο στα μεταπολεμικά χρόνια οικονομική ύφεση, έκρηξη των φυλετικών ταραχών– η Αμερική περιδινίζεται μέσα σε ένα σκοτεινό τούνελ. Αρκετοί, όμως, θεωρούν ότι αυτή η κρίση μπορεί να αποδειχθεί σημείο καμπής στην πορεία της χώρας, όχι αναγκαστικά προς το χειρότερο. Η μαζική κάθοδος πολιτών στους δρόμους εκατοντάδων πόλεων αποτελεί ιστορικών διαστάσεων φαινόμενο. Αυτή τη φορά δεν μιλάμε μόνο για μία φυλετική ομάδα ή για τους «συνθήεις υπόπτους» των ριζοपाαστών της Νέας Υόρκης και του Σαν Φρανσίσκο.

Μαύροι και λευκοί, προοδευτικοί αλλά και συντηρητικοί, με πρωταγωνιστικό τον ρόλο της νεολαίας, συμμετέχουν σ’ αυτό το πανεθνικό τσουνάμι που κατέκλυσε ακόμη και παραδοσιακά νυσταλές, από πολιτική άποψη, περιοχές του Δυτικού Τέξας, της Νεβάδα και της Νεμπράσκα – για παράδειγμα, σαν το Λούμπκο, μια συντηρητική πόλη του Τέξας με 280.000 κατοίκους, όπου οι μαύροι αντιπροσωπεύουν μόλις το 8% του πληθυσμού.

Νόμος και τάξη

Η Ιστορία επιβάλλει κάποιον σκεπτικισμό όσον αφορά τις προσδοκίες πολιτικής αλλαγής στις ΗΠΑ. Αμέσως μετά την κορύφωση του «Αμερικανικού 1968», με το κίνημα κατά του πολέμου στο Βιετνάμ και την έκρηξη των διαδηλώσεων με αφορμή τη δολοφονία του Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, τις εκλογές κέρδισε ο μακιαβελικός συντηρητικός Ρίτσαρντ Νίξον. Αλλά και στη Γαλλία, ένα μήνα μετά τον θυελλώδη Μάη του ’68, η Δεξιά των Ντε Γκωλ - Πομπιντού σάρωσε στις βουλευτικές εκλογές. Κάτι ανάλογο ελπίζει να επιτύχει στις 3 Νοεμβρίου ο Ντόναλντ Τραμπ, προβάλλοντας το πρότυπο του σκληρού προέδρου, που υπερασπίζεται τον νόμο και της τάξης. Αν και δημοσκοπικά υπολείπεται του Τζο Μπάιντεν, και μόνο το γεγονός ότι σε όλη τη διάρκεια της προεδρίας του, ακόμη και σήμερα, η δημοτικότητα του κυμαίνεται μεταξύ 41% και 45%, μαρτυρά ότι ο Τραμπ αποτελεί περισσότερο το σύμπτωμα και λιγότερο την αιτία μιας βαθύτερης αμερικανικής παθολογίας. Ωστόσο, κάθε μέρα που περνάει (και σε αυτές τις εξαιρετικές καταστάσεις μία ημέρα μπορεί να ισοδυναμεί με αρκετούς χρόνους πολιτικής ηρεμίας) ενισχύει την αισιοδοξία όσων πιστεύουν ότι, αν όχι η παθολογία, τουλάχιστον αυτό το εξαιρετικό τοξικό, για την Αμερική και όλον τον κόσμο, σύμπτωμα μπορεί σύντομα να εκλείψει.

Μαύρος θαμώνας σε ελληνικό μαγαζί στο Πίτσμπουργκ.

Ελληνες και μαύροι σφουγγαράδες στο Τάρπον Σπρινγκς της Φλόριντα.

Ο Αρχιεπίσκοπος Ιάκωβος στο πλευρό του Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, στη Σέλμα.

Όταν οι Έλληνες ήταν «μαύροι» στις ΗΠΑ

Μιλούν στην «Κ» μελετητές της ελληνικής ομογένειας για τον ρατσισμό που βίωναν τα μέλη της, το πρώτο μισό του 20ού αιώνα

Της ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ ΠΟΥΡΝΑΡΑ

Μέχρι το 1930 υπολογίζεται ότι περίπου μισό εκατομμύριο συμπατριώτες μας πέρασαν το κατώφλι του Ειλις Αϊλαντ. Νεαροί σκληραγωγημένοι άνδρες, στην πλειονότητά τους αγρότες. Στα επίσημα έγγραφα εισδοχής στις ΗΠΑ, κάποιοι εξ αυτών, ιδιαίτερα οι πιο σκουρόχρωμοι, καταγράφηκαν συχνά ως «Ανατολίτες», ακόμα και «Μαύροι». Οι Έλληνες ήταν ένα περίεργο, ακατανόητο υβρίδιο για τους ντόπιους, κάτι ανάμεσα σε μαύρους και λευκούς. Παρέμεναν σε αυτό το φυλετικό μεταίχμιο για δεκαετίες.

Οι πρώτοι μετανάστες από τη χώρα μας, αντιμετωπίστηκαν σε πολλές περιπτώσεις ιδιαίτερα εκθροικά από ξενόφobους και ρατσιστές. Ακόμα και όταν σταμάτησαν να είναι πλανόδιοι πωλητές φρούτων και άνοιξαν τα δικά τους καταστήματα, οι Έλληνες στοχοποιήθηκαν από την Κου Κλουξ Κλαν και χαρακτηρίζονταν συχνά «λιγδιάρηδες» και «ακατάλληλοι» για να γίνουν πραγματικοί Αμερικανοί, μια «εστία μόλυνσης» για τη λευκή κοινωνία.

Δεν ήταν οι μόνοι που το έζησαν αυτό. Το 1995 ένα βιβλίο έκανε μεγάλη αίσθηση στην αμερικανική πανεπιστημιακή κοινότητα. Είχε τίτλο «Πώς οι Ιρλανδοί έγιναν Λευκοί» και ο συγγραφέας του Νόελ Ιγνάντιεφ εξηγούσε ότι η «λευκότητα» δεν ήταν κάτι βιολογικό αλλά μια κοινωνιολογική κατασκευή: όσο πιο καλά τα πήγαινες κοινωνικά τόσο πιο «άσπρος» γινόσουν στα μάτια των άλλων. Το «χρόμα» δεν ήταν κάτι σταθερό αλλά ρευστό που καθοριζόταν από την πρόοδο μιας εθνοτικής κοινότητας μέσα στην αμερικανική κοινωνία. Στην περίπτωση δε των Ιρλανδών, οι αρχικούς φυλετικούς στιγματισμένους έφταναν μετά δεκαετίες να είναι εκείνοι που έκαναν φυλετικές διακρίσεις.

Οι Έλληνοαμερικανοί κατάφεραν να κάνουν σταδιακά και σταθερά τη μετάβαση προς τη «λευκότητα», χάρις στην τεράστια επένδυση στη μόρφωση των παιδιών τους. Κατά τον Τσαρλς Μόσκος, τον πρώτο καταγραφέα της οδύσειας των Ελλήνων στις ΗΠΑ, αυτός ήταν ο καθοριστικότερος παράγοντας, ο καταλύτης της κοινωνικής ανέλιξης των συμπατριωτών μας. Σε αυτήν τη μακρά και επίπονη πορεία της οι Έλληνοαμερικανοί παρακολούθησαν από κοντά τον αγώνα των Αφροαμερικανών να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους. Η πορεία των δύο κοινοτήτων ήταν αρχικά συ-

γκλίνουσα. Εδώ και δεκαετίες είναι αποκλίνουσα.

Σήμερα η πλειονότητα των Έλληνοαμερικανών είναι απολύτως στεριωμένη στη μεσαία τάξη, ενώ πολλά μέλη της γρούνται στον επιχειρηματικό στίβο, είναι τμήμα της αμερικανικής ελίτ. Αντιθέτως, οι Αφροαμερικανοί δείχνουν να παλεύουν για το στοιχειώδες: την αξία της ανθρώπινης ζωής.

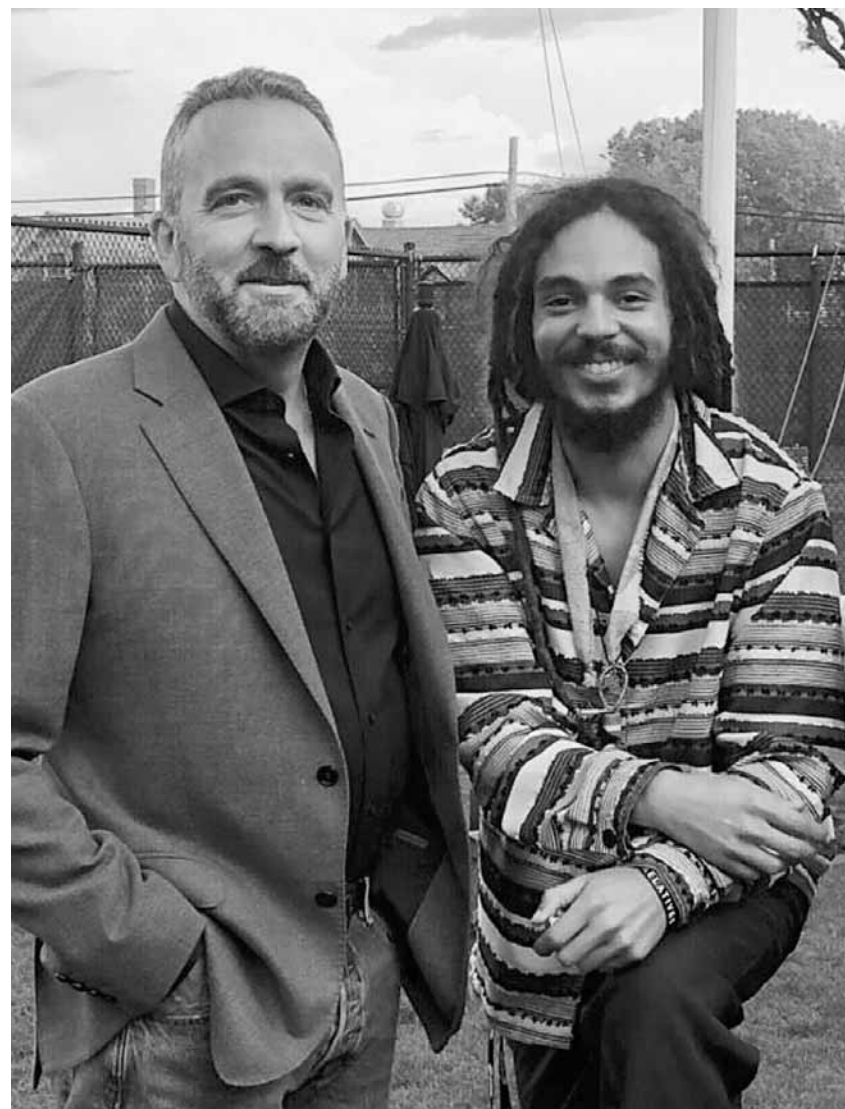
Η ιστορική αναδρομή

«Όταν έφτασαν οι Έλληνες μαζικά στην Αμερική από τη δεκαετία του 1890 ήταν μέρος ενός τεράστιου κύματος μετανάστευσης αγροτικών πληθυσμών από τη Νοτιοανατολική Ευρώπη στις ΗΠΑ», λέει ο ιστορικός της διασποράς Αλέξανδρος Κιτρορέφ. «Οι μετανάστες αποτέλεσαν ξαφνικά τόσο μεγάλο δημογραφικό μέγεθος που οι ντόπιοι Αμερικανοί βόρειας

Η Κου Κλουξ Κλαν στοχοποίησε τους Έλληνες μετανάστες, οι οποίοι συχνά χαρακτηρίζονταν «λιγδιάρηδες» και «ακατάλληλοι» για να γίνουν Αμερικανοί.

και δυτικοευρωπαϊκής καταγωγής ανασύχσαν πως θα αλλοιωθεί η αμερικανική κοινωνία. Στις μεγάλες πόλεις ιδίως, οι ξενογεννημένοι ήταν όσοι και οι αμερικανογεννημένοι. Σε αυτό το κλίμα επανιδρύθηκε η Κου Κλουξ Κλαν το 1915, με στόχο όχι μόνο τους μαύρους αλλά τους Νότιους Ευρωπαίους, ιδιαίτερα τους Έλληνες και τους Καθολικούς στο δόγμα που απειλούσαν τον προτεσταντικό ακρογωνιαίο λίθο του «Αμερικανισμού».

«Στο τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου η πτώση στην παραγωγή και η μεγάλη ανεργία φούντωσαν το ξενοφοβικό κίνημα στις ΗΠΑ. Το 1924 νομοθετήθηκε δραστηκή μείωση στην υποδοχή μεταναστών από τη Νοτιοανατολική Ευρώπη, κάτι που έπληξε πολύ την Ελλάδα» τονίζει ο ιστορικός. Το 1922 ιδρύθηκε η ΑΗΕΡΑ από Έλληνες μαγαζάτορες στην Ατλάντα που προσπαθούσαν να προστατεύσουν τις οικογένειες και τις περιουσίες τους από τις επιθέσεις των ρατσιστών. «Η οργάνωση ήθελε να αποδείξει πως οι Έλληνες μπορούσαν κάλλιστα να αμερικανοποιηθούν διότι ήταν γόνιοι του αρχαι-

Ο Τζορτζ Πελεκάνος με τον μεγαλύτερο υιοθετημένο γιο του, τον Νικ. Ο συγγραφέας γράφει για την καθημερινότητα των μαύρων στην Ουάσιγκτον.

ου πολιτισμού που δημιούργησε τον δυτικό. Προσπάθησε να πείσει τους Έλληνες να μάθουν καλά αγγλικά και να αποκτήσουν αμερικανική υπηκοότητα, πράγμα που έκαναν κατά χιλιάδες τη δεκαετία του 1920», εξηγεί ο Κιτρορέφ.

Η μαύρη πελατεία

Οι σχέσεις των Ελλήνων με τους Αφροαμερικανούς εκείνη την περίοδο έχουν το πρόσημο της ανθρωπιάς. Οι συμπατριώτες μας προέρχονταν από μια χώρα με φρέσκια ακόμα τη μνήμη της οθωμανικής σκλαβιάς. «Οι Έλληνες δεν ήταν στην Αμερική την εποχή της δουλείας και δεν ωφελήθηκαν από αυτή. Επίσης οι ντόπιοι Αμερικανοί δεν τους θεωρούσαν καν λευκούς όπως πολλούς άλλους μετανάστες από τη Νότια Ευρώπη» λέει ο Κιτρορέφ, συμπληρώνοντας: «Στις αρχές του 20ού αιώνα εργάζονταν στις πιο φτωχές περιοχές των μεγάλων πόλεων όπου είχαν συνεχή τριβή με τους μαύρους. Είτε οι Έλληνες ήταν πλανόδιοι πωλητές είτε ήταν ιδιοκτήτες σε μικρά εστιατόρια και καταστήματα, είχαν και μαύρη πελατεία, κάτι που τους διαφοροποιούσε από

τους υπόλοιπους που δεν δέχονταν Αφροαμερικανούς».

«Μερικοί συμπατριώτες μας μάλιστα δώδεχθηκαν από πόλεις στον Νότο διότι δεν απαγόρευαν στους μαύρους να τρώνε στα μαγαζιά τους. Για τον μικρό Έλληνα επιχειρηματία, που δεν είχε εμπιστοσύνη από την ιδέα της φυλετικής ανωτερότητας των λευκών και είχε υποστεί ο ίδιος διακρίσεις λόγω της ξενοφοβίας –ενώ προσπαθούσε να τα βγάλει πέρα με ένα μικρό μαγαζί του– φαίνεται απόλυτα λογικό να αποδέχεται τους μαύρους ως πελάτες ή ως υπαλλήλους» υπογραμμίζει ο καθηγητής Ιστορίας στο Χάβερφορντ.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ήταν το Τάρπον Σπρινγκς στη Φλόριντα. Οι νεοαφιχθέντες Έλληνες σφουγγαράδες αρχικά μπήκαν στο στόχαστρο των λευκών Αμερικανών επειδή είχαν πιο ανεπτυγμένη τεχνολογία σπογγαλίας. Στην προσπάθειά τους να επιβιώσουν από αλληπάλληλα εμπορικά σαμποτάζ, άρχισαν να προσλαμβάνουν μαύρους για πληρώματα στα καΐκια τους και να τους δίνουν την ίδια αμοιβή που κέρδιζαν και οι λευκοί, πράγμα ανήκουστο για

την εποχή. Πολλοί Αφροαμερικανοί έμαθαν άπταιστα ελληνικά, ενώ η πόλη θεωρείτο ένα ασφαλές μέρος γι' αυτούς. Επίσης υπήρξε μία από τις λίγες πόλεις στον αμερικανικό Νότο όπου έμπαιναν στα λεωφορεία μαζί με τους λευκούς, κάτι που απαγορευόταν στην υπόλοιπη χώρα.

«Σαν τη Σμύρνη...»

Το 1940 οι Έλληνες που είχαν στο μεταξί αρχίσει να ανέρχονται κοινωνικά, βρέθηκαν παρτηρητές των βιαιών επεισοδίων φυλετικού χαρακτήρα. Στο βιβλίο του «Growing Up Greek American In the Motor City», ο Νταν Γεωργακάς, ποιητής, συγγραφέας και ακτιβιστής θυμάται τις ημέρες των φυλετικών συγκρούσεων στο Ντιτρόιτ το 1943. Ο πατέρας του αποφάσισε να μην κλείσει το εστιατόριό τους, αν και ήταν μεγάλος ο κίνδυνος του βανδαλισμού. Έδωσε στη γυναίκα του ένα περιστροφικό για να αντιμετωπίσει τυχόν εισβολείς στο σπίτι. Εκείνη ήταν πεπεισμένη «πως η πόλη θα καεί σαν τη Σμύρνη».

Κάποιοι συγγενείς του αντιμετώπιζαν τις μάχες ως μια παράνοια της αμερικανικής κοινωνίας που δεν αφορούσε τους Έλληνες μετανάστες, οι οποίοι καλά θα έκαναν να έμεναν έξω από τις φασαρίες. Από την άλλη, τα μαγαζιά στην περίφημη Greektown του Ντιτρόιτ ήταν τα μόνα που δέχονταν μαύρους πελάτες. Ο Γεωργακάς γράφει πως όταν τελείωσε η βία με τη συμβολή της Εθνοφρουράς, η ιστορία των γεγονότων αποσιωπήθηκε στις επόμενες γενιές. «Έγινε όπως με μια τρελή θεία που την κλείνεις στη σοφίτα, όλοι ξέρουν την ύπαρξή της αλλά κανένας δεν μιλά γι' αυτήν». Η μάχη μεταξύ λευκών και μαύρων επαναλήφθηκε στο Ντιτρόιτ το 1967. Η σφοδρότητα ήταν τέτοια που άλλαξε το πρόσωπο της πόλης. Οι λευκοί έφυγαν μια και καλή για να ζήσουν στα προάστια.

Η εικόνα των Ελλήνων είχε ήδη αλλάξει στις ΗΠΑ μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Όχι μόνον η ηρωική αντίσταση της μικρής χώρας στους ναζί τους ανέβασε στα μάτια των Αμερικανών αλλά πολλοί μετανάστες είχαν επωφεληθεί από την ανάπτυξη και αποκαταστάθηκαν οικονομικά. Το 1960 οι Αφροαμερικανοί άρχισαν να διεκδικούν με μεγαλύτερο σθένος την κοινωνική δικαιοσύνη. «Τότε ο μέσος Έλληνοαμερικανός ούτε στράφηκε κατά των μαύρων ούτε όμως συμπαραστάθηκε ενεργά στο κίνημά τους» λέει ο Κιτρορέφ.

Η αλληλεγγύη του Ιακώβου

Εξαιρεση αποτέλεσε ο Αρχιεπίσκοπος Ιάκωβος, που ήταν από τους λίγους Έλληνοαμερικανούς και τους λίγους λευκούς θρησκευτικούς ηγέτες στο πλευρό του Μάρτιν Λούθερ Κινγκ το 1965, στη Σέλμα της Αλαμπάμα. Ο Ιάκωβος έλεγε αργότερα: «Στην Τουρκία όπου γεννήθηκα ήμουν πολίτης Γ΄ κατηγορίας και θέλησα να πάρω μέρος στην πορεία για να εκδικηθώ τους καταπιέζοντες τους ανθρώπους». Υπογράμμισε μάλιστα πως οι αμερικανικές αστυνομικές δυνάμεις έμοιαζαν στα μάτια του με τους Τούρκους που έθεσαν τη γενετήριά του, την Ιμρην, υπό την κατοχή τους. Τρία χρόνια αργότερα, το '68, ο 11χρονος τότε Τζορτζ Πελεκάνος έπαιρνε καθημερινά το λεωφορείο στην Ουάσιγκτον για να πάει να βοηθήσει τον πατέρα του στο οικογενειακό εστιατόριο. Στη διαδρομή, κοιτούσε από τα παράθυρα ολόκληρα οικοδομικά τετράγωνα με κείμενα κτίρια και καταστραμμένα μαγαζιά. Ήταν ένα μέρος της πόλης όπου κατοικούσαν Αφροαμερικανοί και είχε καεί ολοσχερώς στα βίαια επεισόδια που ξέσπασαν με τη δολοφονία του Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, τον Απρίλιο της ίδιας χρονιάς. Ο μικρός, από τους λίγους Λευκούς επιβάτες του λεωφορείου, πίστευε ότι οι μαύροι θα έπρεπε να είναι θλιμμένοι που η γειτονιά τους είχε αυτήν τη φρικτή όψη. Αντί της θλίψης, εισέπραττε ένα είδος υπερηφάνειας στην ατιμωσία. «Κάτι είχε επιτέλους αλλάξει γι' αυτούς», μου λέει στο τηλέφωνο. «Θυμάμαι ότι ο πάγκος σεργιρίματος στο μαγαζί μας ήταν το νοτιό όριο ανάμεσα σε δύο κόσμους. Από τη μια μεριά, ο Σπαρτιάτης πατέρας μου, εγώ και τέσσερις μαύροι εργαζόμενοι, και από την απέναντι μεριά, οι γραβατοφορεμένοι λευκοί κάτοικοι της Ουάσιγκτον. Αυτή η συνειδητοποίηση με έκανε αργότερα να γράψω κυρίως για τη σκληρή καθημερινότητα των Αφροαμερικανών», υπογραμμίζει ο συγγραφέας, που καταξιώθηκε μέσα από τα αστυνομικά του μυθιστορήματα για τους μαύρους κατοίκους της Ουάσιγκτον. Ο Πελεκάνος πριν από 30 χρόνια υιοθέτησε τρία μαύρα παιδιά με τη γυναίκα του: τον Πίτερ και τον Νικ από τη Βραζιλία και τη Ρόζα από τη Γουατεμάλα.

«Ο θυμός που βλέπουμε δεν φέρνει το τέλος του ρατσισμού»

Τα επεισόδια για τον Τζορτζ Φλόιντ έχουν προκαλέσει θύελλα. Θα έχουν αποτέλεσμα; «Ενα μικρό μέρος των συμμετεχόντων καταστρέφει και λεπτεία» λέει ο συγγραφέας Τζορτζ Πελεκάνος. «Οι διαμαρτυρίες φέρνουν αποτέλεσμα. Το 1968 χάρις στα επεισόδια που έγιναν μέσα σε ένα Σαββατοκύριακο, το κίνημα των δικαιομάτων προχώρησε όσο σε μία δεκαετία. Έκαναν ορατά τα προβλήματα των μαύρων, διότι οι Αμερικανοί δεν μπορούσαν πλέον να αποστρέψουν

«Το ζήτημα είναι και βαθιά ταξικό. Τα ποσοστά μαύρων και ισπανόφωνων που πέθαναν από τον κορωνοϊό είναι συντριπτικά μεγαλύτερα από εκείνα των λευκών».

το βλέμμα. Δεν είχαν άλλη επιλογή, διότι αλλιώς θα συνεχιζόταν η βία. Ο θυμός που βλέπουμε σήμερα δεν θα φέρει το τέλος του ρατσισμού. Θα κάνει όμως τους Αμερικανούς να σκεφτούν πολύ για τη χώρα τους και μπορεί να φέρει το τέλος αυτής της αποτυχημένης προεδρίας».

«Οι Έλληνες γονείς μου απαγορευόταν να πάνε στην ίδια παραλία με τους λευκούς Αμερικανούς. Νιώθω ακόμα από την ίδια μεριά του γκού, όπως στο εστιατόριό μας». Τα

παιδιά του πηγαίνουν στις πορείες; «Θα αισθανόμουν πολύ πιο ασφαλείς αν δεν πάρουν μέρος. Παρότι είναι γεννημένοι στη Λατινική Αμερική, στις ΗΠΑ αντιμετωπίζονται σκέτα ως μαύροι. Έχω να σας πω πολλές ιστορίες από τα χρόνια που μεγάλωναν, για άδικη συμπεριφορά της αστυνομίας εις βάρος τους. Είναι επικίνδυνο να είσαι μαύρος στην Αμερική».

Ο Νίκος Αλεξίου καθηγητής κοινωνιολογίας στο Queens College λέει: «Το ζήτημα εδώ δεν είναι πια μό-

νο ρατσιστικό αλλά και βαθιά ταξικό. Τα ποσοστά μαύρων και ισπανόφωνων που πέθαναν από τον κορωνοϊό είναι συντριπτικά μεγαλύτερα από εκείνα των λευκών Αμερικανών. Η φτώχεια, η κουλτούρα της ανεργίας, της αδράνειας, της επαίειας που έχει σταθερά καλλιεργηθεί στον πληθυσμό των Αφροαμερικανών, δεν τους αφήνει ελπίδα κοινωνικής ανέλιξης. Φαίνεται ότι οι Έλληνοαμερικανοί έγιναν λευκοί αλλά οι μαύροι παρέμεναν μαύροι...».

Οργή, πανδημία και ένας πρόεδρος

Διχασμένη η χώρα, ενώ ο ένοικος του Λευκού Οίκου ρίχνει λάδι στη φωτιά προκαλώντας αντιδράσεις και Ρεπουμπλικανών

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Μια Αμερική διχασμένη και οργισμένη, ένας πρόεδρος φυγαδευμένος επί μία ώρα στο ασφαλές καταφύγιό του, που απειλεί να χρησιμοποιήσει τον στρατό κατά του λαού του και ένα κόμμα που ταλανίζεται ανάμεσα στη στήριξη προς τον Ντόναλντ Τραμπ και την αποστασιοποίηση από αυτόν: αυτή είναι περίπου η εικόνα των ΗΠΑ δέκα μέρες μετά τη δολοφονία του Αφροαμερικανού Τζορτζ Φλόιντ, σύμβολο των μαύρων θυμάτων της υπερβάλλουσας αστυνομικής βίας κι ενώ δεν έχουν ακόμη αρθεί τα περιοριστικά μέτρα για την πανδημία και η ανεργία πλήττει 42,5 εκατομμύρια πολίτες.

Ο υπουργός Άμυνας Μαρκ Εσπερ απέρριψε το αίτημα του Τραμπ για ανάπτυξη στρατευμάτων προκειμένου να παταχθούν βίαια οι διαδηλώσεις στις Ηνωμένες Πολιτείες, σε μια πρωτόγνωρη σύγκρουση μεταξύ Πενταγώνου και Λευκού Οίκου.

Την ίδια στιγμή οξύτατη κριτική για την κυοφορούμενη πρωτοβουλία του άσκησε ο πρόεδρος του Εσπερ, Τζιμ Μάτις, ο οποίος ανέφερε σε άρθρο του: «Πρέπει να απορρίψουμε οποιαδήποτε υπόνοια να μετατρέψουμε τις πόλεις μας σε πεδίο μάχης, το οποίο καλούνται να καταλάβουν οι ένοστοί μας», ανέφερε χαρακτηριστικά και προειδοποίησε ότι η στρατιωτικοποίηση της απάντησης στους διαδηλωτές δημιουργεί μια εικόνα σύρραξης μεταξύ ενόπλων δυνάμεων και κοινωνίας των πολιτών.

Η απάντηση του Τραμπ, μέσω του αγαπημένου του φόρουμ διαλόγου, του Twitter, ήταν οι γνωστές εκφράσεις απαξίωσης που επιφυλάσσει σε όσους δεν του είναι αφοσιωμένοι, μαζί με την αποστροφή «Χαίρομαι που έφυγε!».

Ο Τραμπ επικρίθηκε να εκμεταλλευθεί την έκρυθμη κατάσταση στις αμερικανικές πόλεις για να αποπροσανατολίσει την κοινή γνώμη από τις 100.000 νεκρούς και την άθλια διαχείριση της πανδημίας. Με τον αντίπαλό του τον προσεχή Νοέμβριο Τζο Μπάιντεν σε απομόνωση λόγω κορωνοϊού, θεώρησε ότι η ατζέντα του νόμου και της τάξης θα είναι ευεργετική για την προεκλογική του εκστρατεία, που άτυπα έχει ήδη ξεκινήσει. Στράφηκε με μένος κατά των διαδηλωτών, χαρακτηρίζοντάς τους αλτίες και μέλη της τρομοκρατικής(;) οργάνωσης Antifa, απέφυγε

Η ανάπτυξη πάνοπλων στρατιωτών γύρω από το Μνημείο του Λίνκολν στην Ουάσινγκτον προκάλεσε αλγεινή εντύπωση και έντονη ανησυχία.

Ο Τραμπ επιχειρήσει να εκμεταλλευθεί την έκρυθμη κατάσταση στις αμερικανικές πόλεις για να αποπροσανατολίσει την κοινή γνώμη από τις 100.000 νεκρούς της COVID-19.

κάποιο ενωτικό διάγγελμα παρά τις υποδείξεις ορισμένων συμβούλων του και προτίμησε να συνεχίσει την τοξική ρητορική του.

Ισως η πιο ανησυχητική σκηνή ήταν η ανάπτυξη πάνοπλων στρατιωτών γύρω από το Μνημείο του Λίνκολν στην Ουάσινγκτον. Και η πιο φαιδρή αλλά ταυτόχρονα μεγαλύτερη ήταν η πορεία του προς την εκκλησία κοντά στον Λευκό Οίκο και η αδέξια πόζα του με τη Βίβλο ενώπιον των φακών των φωτογράφων, που προκάλεσε την αγανάκτηση ακόμη και των ιερών, οι οποίοι τον εγκάλεσαν για

υποκρισία και εργαλειοποίηση της θρησκευτικής πίστης.

Στη συνέχεια έγινε γνωστό ότι προκειμένου να καταστεί εφικτός ο μίνι αυτός περίπατος χρησιμοποιήθηκαν εκτεταμένα χημικά κατά διαδηλωτών. Την ευθύνη της «επιχείρησης εκκαθάρισης» ανέλαβε ο υπουργός Δικαιοσύνης Ουίλιαμ Μπαρ, ενώ ο ίδιος ο Τραμπ εμφανίστηκε αμέτοχος στην αμφιλεγόμενη εντολή. Οι άνθρωποι που έχουν μείνει πιστοί στον πρόεδρο περιορίζονται πλέον σε μια χούφτα στελέχη της κυβέρνησης (όσα δεν έχουν εκδιωχθεί κακήν κακώς στη διάρκεια της θητείας του) και σε συγγενείς πρώτου βαθμού.

Το Ρεπουμπλικανικό κόμμα μέσα σε αυτό το καοτιικό τοπίο βρίσκεται ενώπιον του διλήμματος κατά πόσον πρέπει να συνεχίσει να στηρίζει τον πρόεδρο, ο οποίος θεωρητικά αποτελεί ξένο σώμα ή αν θα ήταν καλύτερο να κρατήσει Οίκο και η αδέξια πόζα του με τη Βίβλο ενώπιον των φακών των φωτογράφων, που προκάλεσε την αγανάκτηση ακόμη και των ιερών, οι οποίοι τον εγκάλεσαν για

μέλη του Κογκρέσου ο παλαίμαχος δημοσιογράφος Τζορτζ Ουίλ ή «όσους εγκαταλείπουν τις αρχές τους για να διευκολύνουν ένα διεφθαρμένο καθεστώς», όπως τους χαρακτηρίζει η ιστορικός Άν Απλμπομ.

Το μήνυμα Ομπάμα

Την ίδια στιγμή, ο πρόεδρος του Τραμπ, Μπαράκ Ομπάμα δείχνει τον δρόμο που δεν πήρε ο σημερινός πρόεδρος. «Θέλω να ξέρετε ότι έχετε αξία, θέλω να ξέρετε ότι οι ζωές σας έχουν σημασία, τα όνειρά σας μετράνε», είπε απευθυνόμενος στους νέους Αφροαμερικανούς. Παράλληλα συζήτησε με πρώην στελέχη της κυβέρνησής του, αξιωματούχους της αστυνομίας της Μινεσότα και ακτιβιστές πώς θα μπορούσε να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη ανάμεσα στην αστυνομία και τους πολίτες. Το ζήτημα της υπερβάλλουσας αστυνομικής βίας απασχολεί και το Κογκρέσο όπου μια διακομματική ομάδα γερουστατών έχει αναλάβει πρωτοβουλία προκειμένου να σταματήσει η διοχέτευση στρατιωτικού εξοπλι-

σμού στις αστυνομικές δυνάμεις. Τέτοιες πρωτοβουλίες όπως και η αυξημένη λογοδοσία των αστυνομικών δυνάμεων που παρανομούν είναι πιθανό να οδηγήσουν στην εκτόνωση της έντασης. Αυτήν την εβδομάδα απαγγέλθηκαν κατηγορίες στους τέσσερις αστυνομικούς που συμμετείχαν στη σύλληψη και δολοφονία του Φλόιντ, με τον Ντέρεκ Τσάβιν, ο οποίος τον πατούσε με το γόνατο στον λαιμό επί οκτώ λεπτά, να αντιμετωπίζει πλέον την κατηγορία της ανθρωποκτονίας εκ προμελέτης.

Η αποκλιμάκωση των λεηλασιών και της έκρηξης οργής στις μεγαλουπόλεις των ΗΠΑ δεν ευνοεί τον Τραμπ και τη συσπείρωση των φιλήσυχων πολιτών γύρω του. Ηδη οι τελευταίες δημοσκοπήσεις δείχνουν τη δημοτικότητά του να φθίνει, χωρίς ωστόσο να υπάρχουν σημάδια πλήρους κατάρρευσης, παρά τη γενικευμένη κατακραυγή για την προεδρία του. Το πρόβλημα του εξαιρετικά αδύναμου αντιπάλου του, Τζο Μπάιντεν, κυμαίνεται στις περισσότερες έρευνες σε μονοψήφια ποσοστά.

Δημοσκοπήσεις

Από τέσσερις έως δέκα ποσοστιαίες μονάδες κυμαίνεται το προβάδισμα του Δημοκρατικού υποψηφίου Τζο Μπάιντεν έναντι του Ντόναλντ Τραμπ, αν και το πολύπλοκο εκλογικό σύστημα δεν του αφήνει περιθώρια εφησυχασμού. Το ζητούμενο είναι κυρίως να εξασφαλίσει τη νίκη στις διαφιλονικούμενες πολιτείες, όπου η εικόνα είναι προς το παρόν αμφίρροπη. Ο Μπάιντεν μοιάζει να εξασφαλίζει -οριακά- τον έλεγχο σε Φλόριντα, Μίσιγκαν, Πενσίλβνια, Ουισκόνσιν και Αριζόνα, ενώ στη Βόρεια Καρολίνα εξακολουθεί να προηγείται ο Τραμπ. Οι δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι τίποτα δεν έχει κριθεί και πως ο Μπάιντεν παραμένει ένας αδύναμος υποψήφιος, που δύσκολα θα εμπνεύσει τους ψηφοφόρους να συρρεύσουν στις κάλπες. Σημαντικό ρόλο φαίνεται πως θα παίξει η επιλογή υποψηφίου αντιπροέδρου από τον Μπάιντεν, που, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, θα είναι μαύρη γυναίκα. Ενας από τους βασικούς λόγους που η Χίλαρι Κλίντον έχασε το 2016 ήταν επειδή οι μαύροι ψηφοφόροι δεν πήγαν να ψηφίσουν στο ίδιο ποσοστό με το 2012 και όσοι εξ αυτών πήγαν δεν την υποστήριξαν με την ίδια συσπείρωση με αυτή προς τον Ομπάμα. Με αυτό το δεδομένο, ανέβηκαν οι μετοχές της δημόσιας της Ατλάντα, Κίσα Λανς Μπότομς, της λιγότερο γνωστής βουλευτού Βολ Ντέμινγκς και της γερουστατού Καμάλα Χάρις. Αντιθέτως, η κατακραυγή για την υπερβολική χρήση βίας από την αστυνομία δυσχέρανε τις προοπτικές της γερουστατού της Μινεσότα, Εϊμι Κλόμπουτσερ, που έχει αμφιλεγόμενες επιδόσεις στην αντιμετώπιση του φαινομένου ως εισαγγελέας στην πόλη όπου σκοτώθηκε ο Φλόιντ.

Ο Ντόναλντ Τραμπ μας φέρνει στο χείλος του γκρεμού

Το φθινόπωρο, ο επικεφαλής του συνδικαλιστικού οργάνου των αστυνομικών της Μινεάπολς, Μπομπ Κρολ, μίλησε σε συγκέντρωση του Ντόναλντ Τραμπ και ευχαρίστησε τον Αμερικανό πρόεδρο γιατί έβαλε τέλος στην «καταπίεση της αστυνομίας» από τον Μπαράκ Ομπάμα και επέτρεψε στους αστυνομικούς «να βάζουν χειροπέδες στους εγκληματίες και όχι στους εαυτούς τους».

Ο θάνατος του Τζορτζ Φλόιντ στα χέρια της αστυνομίας της Μινεάπολς πυροδότησε διαδηλώσεις εναντίον της αστυνομικής βίας, οι οποίες αντιμετωπίστηκαν με ακόμη περισσότερη αστυνομική βία, που είχε ως στόχο και δημοσιογράφους, κάνοντας σαφές τι εννοούσε ο Κρολ όταν ήθελε μια αστυνομία με λυμένα χέρια. Αντί να προσπαθεί να εκτονώσει την κατάσταση, ο Ντόναλντ Τραμπ ρίχνει βενζίνη στη φωτιά και μοιάζει σχεδόν σαν να θέλει να προκαλέσει εμφύλιο πόλεμο.

Δεν νομίζω ότι είναι υπερβολή να πούμε ότι η Αμερική όπως τη γνωρίζουμε είναι σε οριακό σημείο. Πώς φθάσαμε ως εδώ; Η κεντρική ιδέα της αμερικανικής πολιτικής τις τελευταίες τέσσερις δεκαετίες είναι ότι οι ελίτ του πλούτου έχουν εργαλειοποιήσει τον ρατσισμό για να κερδίσουν πολιτική ισχύ, με την οποία κάνουν τους ήδη πλούσιους ακόμη πλουσιότερους εις βάρος των ερ-

γαζομένων.

Μέχρι την άνοδο του Τραμπ ήταν οριακά εφικτό να αρνηθεί κανείς ότι αυτό συμβαίνει. Πλέον όμως μόνο αν είναι τυφλός δεν βλέπει τι γίνεται. Ακόμη εμφανίζονται κατά καιρούς δημοσιεύματα που περιγράφουν τον Τραμπ ως «λαϊκιστή», αλλά η οικονομική πολιτική του είναι κάθε άλλο παρά λαϊκιστική. Είναι πλουτοκρατική, με κεντρικό άξονα την τεράστια μείωση φορολογίας για τις επιχειρήσεις και τους πλούσιους και τη στήριξη της περιθάλψης των φτωχών και των εργαζομένων. Το πρώτο το πέτυχε, το δεύτερο όχι.

Ούτε οι εμπορικοί του πόλεμοι έφεραν πίσω τις καλές δουλειές του πάλα ποτέ. Ακόμη και πριν από τον κορωνοϊό, ο Τραμπ δεν είχε καταφέρει να αναστρέψει τον μαρασμό στα ανθρακωρυχεία

Θα καταστρέψουν, άραγε, την Αμερική οι ένοπλοι κήρυκες του φυλετικού μίσους;

και τα εργοστάσια. Οι δε αγρότες, που τον υποστήριξαν με μεγάλα ποσοστά το 2016, έχουν υποστεί τεράστιες ζημιές από την εμπορική πολιτική του.

Τι έχει προσφέρει λοιπόν πραγματικά ο Τραμπ στους λευκούς ερ-

Πολλοί αστυνομικοί και τα συνδικάτα τους παραμένουν σθεναροί υποστηρικτές του Τραμπ (στη φωτ., παρασημοφορεί αστυνομικό πέρυσιν τον Σεπτέμβριο) και δεν κρύβουν το γιατί: Νιώθουν ότι ο Αμερικανός πρόεδρος θα τους υποστηρίξει ακόμη και αν, ή ίσως ιδίως αν, κακοποιούν φυλετικές μειονότητες.

γαζόμενους που αποτελούν τον κορμό των υποστηρικτών του; Βασικά, επιβεβαίωση και αίσθηση ανωτερότητας στο έδαφος της φυλετικής εξουθέντητας. Πουθενά δεν φαίνεται να από καθαρότερα απ' ό,τι στη σχέση του με την αστυνομία.

Αν ο πολιτικός προσανατολισμός καθοριζόταν μόνο από το οικονομικό συμφέρον, θα περίμενε κανείς οι αστυνομικοί να ψηφίζουν Δημοκρατικούς. Είναι δημόσιοι υπάλληλοι, έχουν συνδικάτα, ενώ οι Ρεπουμπλικανοί μισούν

και τον συνδικαλισμό και τον δημόσιο τομέα. Οι αστυνομικοί δεν αμείβονται τόσο καλά ώστε να ωφεληθούν από τις φοροαπαλλαγές του Τραμπ, ενώ οι θέσεις εργασίας τους θα κινδυνεύσουν αν οι πολίτες υποχρεωθούν σε δραστηκές περικοπές δαπανών, όπως επιθυμούν οι σύμμαχοι του Τραμπ στη Γερουσία.

Ομως, πολλοί αστυνομικοί και τα συνδικάτα τους παραμένουν σθεναροί υποστηρικτές του Τραμπ και δεν κρύβουν το γιατί: Νιώθουν ότι ο Τραμπ θα τους υποστηρίξει ακόμη και αν, ή, ίσως ειδικά αν κακοποιούν φυλετικές μειονότητες. Για να είμαστε σαφείς, πολλοί, πιθανώς οι περισσότεροι αστυνομικοί έχουν συμπεριφερθεί σωστά την τελευταία εβδομάδα. Μάλιστα, σε κάποιες πόλεις ενώθηκαν με τους διαδηλωτές ή γονάτισαν σε ένδειξη σεβασμού.

Μια χάρη που λέει πολλά

Αλλά ο Τραμπ προφανώς δεν συμφωνεί με το να λογοδοτούν οι αστυνομικοί ή οποιοσδήποτε άλλος βρίσκεται σε θέση ισχύος. Θυμηθείτε ότι έκανε χρήση της εξουσίας του για να απονείμει χάρη σε στρατιώτες που καταδικάστηκαν από τα αμερικανικά στρατοδικεία για διάπραξη εγκλημάτων πολέμου.

Τη Δευτέρα, ο Τραμπ είπε ότι η Βία προέρχεται από τη «ριζοσπαστική αριστερά» και επέμεινε ότι οι κυβερνήτες των πολιτειών

πρέπει να σκληρύνουν τη στάση τους. «Πρέπει να κυριαρχήσετε αλλιώς θα φανείτε σαν ένα μάτσο πλιθίο. Πρέπει να συλλάβετε και να δικάσετε κόσμο», είπε. «Οι περισσότεροι είστε αδύναμοι» είπε στους κυβερνήτες ο Τραμπ, ο οποίος αποσύρθηκε σε υπνοδωμάτιο μπροστά στον Λευκό Οίκο.

Επί χρόνια οι Ρεπουμπλικανοί εκμεταλλεύονται τις φυλετικές εντάσεις για να κερδίζουν εκλογές παρότι η ατζέντα τους βλέπει τους εργαζομένους. Αλλά τώρα ο Τραμπ ωθεί αυτή την κυνική στρατηγική προς την αποθώωσή της.

Από τη μία πλευρά, παροτρύνει τους υποστηρικτές του σε πράξεις βίας. Από την άλλη, είναι πολύ κοντά στο να ζητήσει επέμβαση του στρατού για να καταπνίξει τις κοινωνικές διαμαρτυρίες. Και στο σημείο αυτό, κανείς δεν περιμένει σημαντικές αντιρρήσεις από άλλους Ρεπουμπλικανούς. Δεν πιστεύω ότι ο Τραμπ θα πετύχει να πυροδοτήσει φυλετικό πόλεμο στο εγγύς μέλλον, αν και είναι σαφές ότι αναζητεί δικαιολογία για τη χρήση βίας. Οι μήνες που έρχονται αναμένονται πολύ άσχημοι.

Αν ο Τραμπ ενθαρρύνει τη βία και μιλάει για στρατιωτικές λύσεις απαντώντας σε κατά κανόνα ειρηνικές διαδηλώσεις, τι θα κάνει, αυτός και οι υποστηρικτές του, αν διαπιστώσει ότι κινδυνεύει να χάσει τις εκλογές του Νοεμβρίου;

Πορεία μέσω Συμπληγάδων για τον Εμανουέλ Μακρόν

Οικονομική κρίση, δυσaréσκεια και αποσκιρτήσεις από το κόμμα

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Την περασμένη Τρίτη, οι Γάλλοι μοιράζονταν μιαν αίσθηση απελευθέρωσης. Επιτέλους, μπορούσαν να συναντηθούν και πάλι σε καφέ, ρεστοράν, μπαρ, πάρκα και παραλίες, καθώς μία από τις πιο σκληρές και μακρόχρονης καραντίνες που επιβλήθηκαν στην Ευρώπη για την αντιμετώπιση της COVID-19 αποτελούσε πλέον παρελθόν. Την ίδια ημέρα, όμως, ο υπουργός Οικονομικών Μπρινόν Λε Μερ είχε ένα δυσοίωνο μήνυμα: η γαλλική οικονομία αναμένεται να συρρικνωθεί το 2020 στο εφιαλτικό ποσοστό του 11%, κάτι που προσιώνεται τσουνάμι απολύσεων, ακρωτηριασμούς μισθών και νέο γύρο κοινωνικών εντάσεων, σε μια χώρα όπου ο απόηχος των «Κίτρινων Γιλέκων» είναι ακόμη αισθητός.

Οι εβδομάδες και οι μήνες που ακολουθούν προμηνύονται δύσκολοι για τον Εμανουέλ Μακρόν, ίσως δε να επηρεάσουν αποφασιστικά τις πιθανότητες επανεκλογής του στις προεδρικές εκλογές του 2022. Τις πρώτες εβδομάδες της πανδημίας, ο Γάλλος πρόεδρος επωφεληθηκε από το «φαινόμενο της σημαίας», που θέλει τους λαούς να συσπειρώνονται, κατά πλειοψηφία, γύρω από την κρατική ηγεσία αμέσως μετά την εκδήλωση μιας ξαφνικής εθνικής απειλής. Με την πάροδο του χρόνου, όμως, η εικόνα άλλαξε δραματικά. Την περασμένη εβδομάδα, η δημοτικότητα του Μακρόν κατρακύλησε στο 35%, ποσοστό πολύ μικρότερο από εκείνα των Τραμπ και Τζόνσον, δύο ηγέτες που εύλογα κατηγορούνται για αναποτελεσματική διαχείριση της πανδημίας.

Ανεξαρτήτως του αν ο Μακρόν θα μπορούσε να είχε επιβάλει περιοριστικά μέτρα μία εβδομάδα νωρίτερα, δεν είναι αυτός ο κύριος λόγος της λαϊκής δυσaréσκειας. Εκείνο που πάνω απ' όλα τη θρέφει είναι οι συνέπειες των πολιτικών λιτότητας που ακολούθησαν όλες οι κυβερνήσεις των τελευταίων δεκαετιών, συμπεριλαμβανομένων της σημερινής, ιδιαίτερα στο σύστημα υγείας, και η εκρηκτική εκδήλωση των κοινωνικών ανισοτήτων στις συνθήκες της πανδημίας. Φαινόμενα που δεν χαρακτηρίζουν, βέβαια, μόνο τη Γαλλία – η καμπάνα κτυπάει για όλους.

Αναγκάζεται να στηριχθεί στη φιλελεύθερη Κεντροδεξιά, ενώ η κοινωνία πιέζει για αντιμετώπιση των ανισοτήτων και της ανεργίας.

Ο Εμανουέλ Μακρόν ανέβηκε στην εξουσία το 2017 με ένα φιλελεύθερο οικονομικό πρόγραμμα, πεπεισμένος πως οι χρόνιες παθολογίες της γαλλικής οικονομίας (υψηλή ανεργία, υπερβολικό χρέος, απώλεια ανταγωνιστικότητας, ιδιαίτερα απέναντι στη Γερμανία) μπορούν να αντιμετωπιστούν με δόσεις, όμως, η εικόνα άλλαξε δραματικά. Την περασμένη εβδομάδα, η δημοτικότητα του Μακρόν κατρακύλησε στο 35%, ποσοστό πολύ μικρότερο από εκείνα των Τραμπ και Τζόνσον, δύο ηγέτες που εύλογα κατηγορούνται για αναποτελεσματική διαχείριση της πανδημίας.

Ωστόσο, η έκρηξη της πανδη-

μίας που έπληξε τόσο σκληρά τη Γαλλία (τρίτη χώρα της Ευρώπης σε νεκρούς, με περίπου 30.000) ανάγκασε τον Μακρόν να βάλει προς τον παρόν στο ψυγείο τον οικονομικό φιλελευθερισμό και να ενισχύσει θεαματικά τον κρατικό παρεμβατισμό. Ο Γάλλος πρόεδρος είπε το δικό του mea culpa, αναγνωρίζοντας τις ευθύνες του για την αποδυνάμωση του δημόσιου συστήματος υγείας και συνδύαζε, στις δημόσιες παρεμβάσεις του, όρκους στην εθνική κυριαρχία σε στυλ Ντε Γκωλ και υποσχέσεις για μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων, που θύμιζαν Αριστερά του παλιού καιρού. Εδώ και δυόμισι μήνες, η Γαλλία εφαρμόζει το πιο προχωρημένο, στην Ευρώπη, πρόγραμμα κρατικής στήριξης, καθώς το δημόσιο, μεταξύ άλλων, καταβάλλει το 85% των μισθών 12 εκατομμυρίων εργαζομένων που βρίσκονται σε υποχρεωτική άδεια. Παράλληλα, ο Μακρόν ανστέλλει την προγραμματισμένη «μεταρρύθμιση» στο συνταξιοδοτικό, για να κατευνάσει τα πνεύματα.

Το μεγάλο του πρόβλημα είναι ότι δεν διαθέτει κάτι που να μοιάζει με στοιχειώδως συνεκτικό κόμμα. Ο πολιτικός σχηματισμός του, το LREM, ήταν ένα όχημα για την εκλογή του στην προεδρία, χωρίς ιδεολογικό στίγμα («ούτε Δεξιά ούτε Αριστερά», αλλά τι ακριβώς κανείς δεν ξέρει), φτιαγμένο από «αποστάτες» των Σοσιαλιστών και της Κεντροδεξιάς, με συνεκτικό ιστό τις προσωπικές του φιλοδοξίες. Το ότι κατάφερε να κερδίσει τον έλεγχο της Εθνοσυνέλευσης στις βουλευτικές εκλογές του 2017, αμέσως μετά τη νίκη του επί της ακροδεξιάς Μαρίν Λεπέν, δημιούργησε μια

Ο Εμανουέλ Μακρόν ψηφίζει στον πρώτο γύρο των δημοτικών εκλογών, στις 15 Μαρτίου. Στον δεύτερο και αποφασιστικό γύρο, στις 28 Ιουνίου, στις τρεις μεγαλύτερες πόλεις –Παρίσι, Μασσαλία, Λυών– το κόμμα του Γάλλου προέδρου είτε δεν έχει υποψήφιο είτε ο υποψήφιος του δεν έχει ελπίδες επικράτησης.

Με ορίζοντα το 2022

Το 2017, ο Μακρόν βγήκε πρόεδρος έχοντας αποσπάσει μόλις το 24% των ψήφων στον πρώτο γύρο, μόνο και μόνο γιατί είχε απέναντί του την ακροδεξιά Μαρίν Λεπέν στον δεύτερο. Το 2022 δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι δεν θα έχει απέναντί του αξιόμαχους αντιπάλους, εκτός πολιτικής καραντίνας. Πέραν του πάντα υπολογίσιμου αριστερού υποψηφίου Ζαν-Λικ Μελανσόν (ο οποίος λίγο έλειψε να μπει στον δεύτερο γύρο το 2017), υπάρχει ο πρώην υπουργός Περιβάλλοντος Νικολά Ιλόν, η πιο δημοφιλής πολιτική προσωπικότητα αυτή τη στιγμή, σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις. Στο στρατόπεδο της Κεντροδεξιάς, ο πρωθυπουργός Εντουάρ Φιλίπ βγήκε ενισχυμένος από τη δοκιμασία της πανδημίας, με τη δημοτικότητά του να ξεπερνά εκείνη του Μακρόν και δεν αποκλείεται κάποια στιγμή να αυτονομηθεί, ιδίως αν ο Γάλλος πρόεδρος τον αντικαταστήσει με τον υπουργό Εξωτερικών Ζαν-Ιβ Λεν Ντριάν, όπως ακούγεται, για να σηματοδοτήσει μια στροφή προς τα αριστερά.

ψευδαίσθηση ηγεμονίας, που δεν άντεξε για πολύ στη δοκιμασία της πραγματικότητας.

Τον περασμένο μήνα, το LREM γνώρισε δύο διαδοχικά πλήγματα. Επτά βουλευτές του αποσκήρτισαν για να συγκεντρώσουν το κεντρο-

δεξιό κόμμα Agir, θεωρώντας ότι ο Μακρόν απομακρύνεται από το φιλελεύθερο πρόγραμμά του, ενώ άλλοι τόσοι συγκρότησαν το νεοπαγές κεντροαριστερό κόμμα «Οικολογία-Δημοκρατία-Αλληλεγγύη», κρίνοντας ότι δεν πάει όσο χρειά-

ζεται μακριά ως προς την προώθηση προοδευτικών κοινωνικών μεταρρυθμίσεων με πράσινο χρώμα. Αποτέλεσμα ήταν να απολέσει το LREM την κοινοβουλευτική πλειοψηφία, γεγονός που καθλώνει τον Μακρόν σε ένα είδος πολιτικής ομπρίας από το σύμμαχο κεντροδεξιό MoDem του Φρανσουά Μπαϊρνού.

Τούτων δοθέντων, ο Μακρόν αντιμετωπίζει τον κίνδυνο μιας μακράς περιόδου φθοράς από τους δικούς του frondeurs (αντάρτες), σαν εκείνη που υπέστη ο Φρανσουά Ολάντ στο δεύτερο μισό της θητείας του, με συνέπεια την τελική εκλογική του καταστροφή. Ο δεύτερος και αποφασιστικός γύρος των δημοτικών εκλογών, στις 28 Ιουνίου, μάλλον δεν θα βελτιώσει πολύ την ατμόσφαιρα στο προεδρικό στρατόπεδο. Στις τρεις μεγαλύτερες πόλεις –Παρίσι, Μασσαλία, Λυών– το LREM είτε δεν έχει υποψήφιο είτε ο υποψήφιος του δεν έχει ελπίδες επικράτησης: μια θλιβερή εικόνα για κόμμα εξουσίας.

Η καλύβα του μπαρμπα-Θωμά

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

των ιδιών. Με τον χριστιανισμό όμως και την κατάργηση ουσιαστικά της αρχαίας δουλείας η μοίρα των πολιτών ήταν ανεξάρτητη από αυτή της πόλης τους. Από πού πηγάζει λοιπόν η δουλεία στη νεότερη εποχή, εφόσον δεν είναι κατάλοιπο της αρχαιότητας; Η δουλεία στους νεότερους χρόνους δεν κατανοείται υπό το πρίσμα της ισχύος και της πολιτικής, αλλά μέσω της αλήθειας και της γνώσης. Ο αφρικανός σκλάβος των Νέων Χρόνων που ξεριζώνεται από τη γη του για να πουληθεί στον Νέο Κόσμο από το 1441 και μετά δεν είναι πολιτικό ον που υπόκειται πολιτικά στη δεσποτική εξουσία ενός άλλου ανθρώπινου όντος, όπως ο δούλος της ελληνορωμαϊκής αρχαιότητας, αλλά κατώτερο ον, υποζύγιο.

Στα 1537, ο Πάπας Παύλος Γ' καταδικάζει στο όνομα της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας τη δουλεία των Ινδιάνων της Λατινικής Αμερικής, καθώς και των άλλων λαών τους οποίους οι χριστιανοί «ανακαλύψαν» ή θα «ανακαλύψουν». Γράφει ότι οι λαοί αυτοί είναι «πραγματικά ανθρώπινα όντα»,

ότι η ελευθερία και η περιουσία τους πρέπει να γίνονται σεβαστές και ότι πρέπει να προσκληθούν όλοι στην πίστη του Χριστού με το κήρυγμα και το παράδειγμα ενάρετης ζωής. Οι αρχαίοι γνώριζαν ότι οι σκλάβοι τους ήταν ανθρώπινα όντα, χωρίς αυτό να τους εμποδίσει να τους υποδουλώσουν. Οι νεότεροι, για να υποδουλώσουν κάποιον λαό, έπρεπε να του στερθούν την ανθρωπινή ιδιότητα, υποβιβάζοντάς τον σε αγέλη ζώων. Η δουλεία δεν ήταν πλέον υπόθεση βίας και ισχύος, αλλά διάκρισης ανάμεσα σε ανθρώπινο και μη ανθρώπινο. Ήταν υπόθεση αλήθειας και γνώσης. Αυτό συνέβη με τους Μαύρους της Αφρικής, οι οποίοι, την ίδια εποχή, άρχισαν να καταφθάνουν κατά εκατομμύρια στον Νέο Κόσμο υπό απάνθρωπες συνθήκες. Δεν θεωρήθηκαν «πραγματικά ανθρώπινα όντα», ικανά να κατακτηθούν στην πίστη του Ιησού Χριστού.

Το μεγαλείο της Harriet Beecher Stowe ήταν να θεωρήσει αυτή την πίστη ως αδιαμφισβήτητο κριτήριο της ανθρωπιάς

των Αφροαμερικανών σκλάβων. «Υπάρχουν άνθρωποι που δεν πιστεύουν ότι γίνονται θρήσκοι οι νέγροι», λέει ο δουλεμπόρος Χέιλυ. Αλλά «ο Θωμάς είναι πραγματικά καλός και θρησκευόμενος άνθρωπος. Βαφτίστηκε χριστιανός πριν από τέσσερα χρόνια». Μάλιστα στην καλύβα του συγκεντρώνονται οι Μαύροι για να προσευχηθούν και να κατακνηθούν στο Ευαγγέλιο. Η καλύβα του είναι στην ουσία κρυφή εκκλησία, που σημαίνει ότι αυτοί που δεν θεωρούνται «πραγματικά ανθρώπινα όντα» και δεν κρίθηκαν άξιοι για κατήχηση από Λευκούς χριστιανούς, ανακάλυψαν μόνοι τους την πίστη και κατακνηνούνται σε κρυφές εκκλησίες στην αλήθεια του Κυρίου. Τραγουδούσαν θρησκευτικούς ύμνους και «μιλούσαν συνεχώς για τις όψεις του Ιορδάνη, τη Γη της Χαναάν και για τη Νέα Ιερουσαλήμ». Μέσα από τις πεripeteies του μπαρμπα-Θωμά, της Ελίζας και του γιου της, αλλά και του μικρού Λευκού Τζωρτζ Σέλμυ, αναδύεται ένας κόσμος μυστικός, ορατός μόνο στα μάτια της καρδιάς, ένας κόσμος ανθρωπιάς και έλεους, ειλικρινούς φιλίας, μητρικής αγάπης και αδερφικής και συζυγικής αφοσίωσης, το πρότυπο δηλαδή του χριστού βίου.

Την ίδια εποχή, στα 1859, ο Δαρβίνος δημοσιεύει την περίφημη πραγματεία του Περί της καταγωγής των ειδών και ο «κοινωνικός δαρβινισμός» οδηγεί ένα σημαντικό μέρος της επιστημονικής κοινότητας στον ρατσισμό και τον ευγονισμό. Ο ίδιος ο Δαρβίνος, στο έργο του Η Καταγωγή του Ανθρώπου και η φυσική επιλογή σε σχέση με το σεξ (1871), προβλέπει την εξαφάνιση των «κατώτερων φυλών» στις Ευρωπαϊκές αποικίες λόγω ενός ανελέητου φυσι-

κού ανταγωνισμού. Στο βιβλίο του Η έκφραση των συναισθημάτων στον άνθρωπο και στα ζώα (1872), υποστηρίζει ότι οι άνθρωπινες κοινωνίες υποκείνται και αυτές στη φυσική επιλογή. Η επιστημονική αλήθεια διαχωρίζει πλέον το ανθρώπινο από το μη ανθρώπινο, την «άνωτερη» από την «κατώτερη» φυλή, τον ελεύθερο από τον σκλάβο. Στη Γερμανία, ο κοινωνικός δαρβινισμός θα εισαχθεί από τον διάσημο τότε βιολόγο και κοινωνικό φιλόσοφο Ernst Haeckel (1834-1919), ο οποίος θα δημοσιεύσει στα 1883 την Πάλη των φυλών, ένα μείγμα επιστημονισμού, παγγερμανιστικών ιδεών και φανατικού αντιχριστιανισμού. Θα υποστηρίξει ότι οι μαύρες φυλές βρίσκονται πιο κοντά στον πύθηκο, ενώ οι Γερμανοί, οι Αγγλοσάξονες και οι Σκανδιναβοί αποτελούν την πιο εξελιγμένη μορφή του ανθρώπου.

Η Harriet Beecher Stowe αγνόησε τον λόγο και την επιστήμη και επέλεξε την καρδιά ως κριτήριο της ανθρωπιάς. Το ίδιο θα κάνει και ο αιδεσιμότατος Martin Luther King έναν αργότερο στον περίφημο λόγο του Έκω ένα όνειρο, στις 28 Αυγούστου 1963. Η καρδιά του μπαρμπα-Θωμά έγινε πολιτικός λόγος και όνειρο συνανδελφών. Όπως έγραφε ένα από τα μεγαλύτερα πνεύματα της ανθρωπότητας, ο Γάλλος φιλόσοφος, φυσικομαθηματικός και θεολόγος Blaise Pascal (1623-1662), «η καρδιά έχει τη δική της λογική, που η λογική δεν γνωρίζει».

Ο λογικώτερος Χριστιός είναι αν, καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

«Για πολλά χρόνια απέφευγα να διαβάζω καθετί σχετικό με το ζήτημα της δουλείας, που ήταν πάρα πολύ οδυνηρό για μένα να το σκαλίζω. Πίστευα επίσης πως θα λυνόταν από μόνο του με την πρόοδο του πολιτισμού και με τη διαφώτιση του κοινού». Αυτά σημειώνει στα 1852 η Harriet Beecher Stowe (1811-1896), στην πρώτη έκδοση της Καλύβας του μπαρμπα-Θωμά (Πατάκης, 1995). Η συγγραφέας εκφράζει την κοινή δοξασία του Δυτικού πολιτισμού ότι η πρόοδος της επιστήμης και της τεχνικής, το πνεύμα των ανακαλύψεων και των εφευρέσεων είναι την ίδια στιγμή πορεία προς την ηθική τελείωση των ανθρώπινων κοινωνιών.

Ξαφνιάζεται δυσάρεστα όταν βλέπει στα μέσα του 19ου αιώνα, ενός δηλαδή «πολιτισμένου» αιώνα, να υπάρχουν σκλάβοι, άνθρωποι από τους οποίους στερούν όχι μόνο την ελευθερία, αλλά κυρίως την ίδια την ανθρωπιά. Για τη χριστιανή αυτή συγγραφέα, το σοκ είναι μάλιστα διπλό. Πώς μπορούν οι χριστιανοί συμπολίτες της, άνθρωποι της εποχής του λόγου και της επιστήμης, να έχουν σκλάβους και να τους μεταχειρίζονται σαν ζώα, βάνουσα και απάνθρωπα; Ποια είναι η αρχή που νομιμοποιεί τη δουλεία σε μια εποχή και σε μια χώρα που τόσο το πολίτευμα όσο και η θρησκεία επιβάλλουν την ισότητα μεταξύ των ανθρώπων;

Η δουλεία κατά την ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα είχε πολιτικό χαρακτήρα. Η ατομική ελευθερία ήταν αλληλέγγυα της πολιτικής. Όταν η πόλη έχανε τον πόλεμο ενάντια σε μια ξένη δύναμη, τότε ο πληθυσμός της υποδουλωνόταν στον νικητή. Το ίδιο συνέβαινε όταν το πλοίο στο οποίο επέβαι-

ναν ελεύθεροι πολίτες έπεφτε θύμα πειρατείας: οι επιβαίνοντες πωλούνταν ως δούλοι, κάτι που έζησε και ο Πλάτων, ο μεγάλος Αθηναίος φιλόσοφος και γόνος παλαιάς αριστοκρατικής οικογένειας με καταγωγή από τον Σόλωνα. Χαρακτηριστικές ωστόσο είναι οι θέσεις τόσο του Πλάτωνα όσο και του Αριστοτέλη για τους «φύσει» δούλους. Η κατάσταση δουλείας προσιδίαζε σε συγκεκριμένες ψυχές, από τη φύση τους είτε «κακές», κατά τον Πλάτωνα, είτε πνευματικά κατώτερες, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη. Ωστόσο και οι δύο φιλόσοφοι συμφωνούσαν ότι η πολιτική τάξη δεν ακολουθούσε τη φυσική τάξη. Με άλλα λόγια, στις πόλεις υπήρχαν δούλοι που ήταν φύσει ελεύθεροι και ελεύθεροι που ήταν φύσει δούλοι. Σύμφωνα με αυτούς, η φύση του καθενός είναι αυστηρά ατομική, δεν προκύπτει από την καταγωγή, το έθνος, τη φυλή ή την οικογένεια και δεν κληρονομείται στους απογόνους. Έτσι ο γιος του φύσει δούλου μπορεί να είναι φύσει ελεύθερος, και ο γιος του φύσει ελεύθερου, φύσει δούλος. Επομένως, η δουλεία στον αρχαίο κόσμο κατανοείται ως πολιτική σχέση εξουσίας, ηθικά αυθαίρετη, που στηρίζεται στην ισχύ.

Με την έλευση του χριστιανισμού η κατάσταση αυτή αλλάζει άρδην. Κανείς δεν κατανόησε καλύτερα την πολιτική αλλαγή στις σχέσεις των ανθρώπων που επέφερε ο χριστιανισμός από τον Nicol Machiavelli (1469-1527). Η πολιτική αρετή των αρχαίων, γράφει, διεφθάρη από τον χριστιανισμό. Στην αρχαιότητα οι πολίτες μιας πόλης πολέμουσαν μέχρι εξοράτων για να μην υποδουλωθεί η πόλη τους, γιατί αυτοί θα σήμαινε υποδούλωση και αυτόν

Μένουν Κύπρο για το βασικό στάδιο της προετοιμασίας

Οι περισσότερες από τις μεγάλες ομάδες μας θα περάσουν στο νησί μας το καλοκαίρι

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΚΗ**

Η πανδημία άλλαξε πολλά στη ζωή μας. Το ποδόσφαιρο, σαν μια πιτυχή της ζωής, επηρέαστηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό σε σημείο που όλοι συμφωνούν ότι από εδώ και πέρα όλα θα είναι διαφορετικά. Οι νέες οικονομικές συνθήκες αναγκάζουν τις ομάδες μας να προχωρήσουν σε δραστική μείωση των εξόδων τους αφού τα έσοδά τους μειώθηκαν δραματικά. Οι περισσότερες από τις «μεγάλες» ομάδες μας αποφάσισαν να κάνουν στην Κύπρο το βασικό στάδιο της προετοιμασίας τους ενόψει της νέας χρονιάς που θα αρχίσει τον Αύγουστο. Εκτός Κύπρου θα πάει και φέτος σίγουρα η Ομόνοια.

Επιμένει... ευρωπαϊκά

Οι αποφάσεις της ΟΥΕΦΑ που θα ανακοινωθούν στις 17 Ιουνίου τόσο σε ό,τι αφορά στην ολοκλήρωση του φετινού Τσάμπιονς και Γιουρόπα Λιγκ όσο και στον προγραμματισμό για την έναρξη των νέων διοργανώσεων της Ομοσπονδίας θα καθορίσουν την ημερομηνία έναρξης της προετοιμασίας της Ομόνοιας για τη νέα σεζόν. Το βασικό στάδιο της προετοιμασίας είναι δεδομένο ότι θα επιδιωχθεί να γίνει στο εξωτερικό. Προκαταρκτικά οι ποδοσφαιριστές έχουν κληθεί να είναι έτοιμοι στις αρχές Ιουλίου. Πέρυσι η προετοιμασία άρχισε στις 3 Ιουλίου στο «Ηλίας Πούλλος». Στο διάστημα από τις 8-12 Ιουλίου η ομάδα πήγε στην Κυπερούντα. Το βασικό στάδιο προετοιμασίας έγινε 16-28 Ιουλίου στην Πολωνία, στο αθλητικό κέντρο στο Gliwino, απόσταση 60 χλμ. από το Γκντανσκ. Η προετοιμασία συνεχίστηκε στην Κυπερούντα (5-9 Αυγούστου).

Ξανά στις Πλάτρες

Για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια, είναι πολύ πιθανό το ενδεχόμενο η Ανόρθωση να επιλέξει την Κύπρο για το βασικό στάδιο της προετοιμασίας της, ενόψει της νέας σεζόν. Η ομάδα του Τιμούρ Κετσπάγια θα ξεκινήσει περί τα τέλη Ιουνίου και θα πάει δύο φορές στο αθλητικό κέντρο των Πλατρών. Η πρώτη στο αρχικό στάδιο προετοιμασίας και η δεύτερη πιο μετά, μέσα στο κατακαλόκαιρο, και λίγο πριν τις ευρωπαϊκές υποχρεώσεις. Ενδιάμεσα, είναι ανοικτή και η πιθανότητα μετάβασης στο εξωτερικό, μέσα στον Ιούλιο, αν το επιτρέψουν οι συνθήκες. Αυτό το θέμα θα ξεκαθαρίσει οριστικά μέσα στο επόμενο χρονικό διάστημα. Τις Πλάτρες είχε επιλέξει και πέρσι για κάποιες μέρες ο Τιμούρ Κετσπάγια στα αρχικά

Ο ΑΠΟΕΛ προς το παρόν μένει Αρχάγγελο, προπονητικό κέντρο που έχουν επενδύσει αρκετά ώστε να το βελτιώσουν.

Οι νέες οικονομικές συνθήκες αναγκάζουν τις κυπριακές ομάδες να προχωρήσουν σε δραστική μείωση των εξόδων τους.

στάδια. Το βασικό στάδιο προετοιμασίας, κατά την διάρκεια της περσινής σεζόν, είχε γίνει στην πόλη Μιλ της Ολλανδίας από τις 16 μέχρι τις 30 Ιουλίου 2019.

Μένει «σπίτι»

Δεν ανακοινώθηκε ακόμα η ημερομηνία έναρξης της προετοιμασίας των «γαλαζοκιτρίνων», ωστόσο το πιθανότερο είναι να ξεκινήσουν στο τέλος του μήνα αυτού όπως και ο Απόλλωνας. Γίνονται σκέψεις από τον Μαρίνο Ουζουνίδη για να γίνει κατορθωτή η μετάβαση της ομάδας σε κάποιο αθλητικό κέντρο της κεντρικής Ευρώπης προκειμένου να γίνουν εκεί 3-4 φιλικόι αγώνες. Εκτός απροόπτου το βασικό στάδιο της προετοιμασίας θα γίνει για πρώτη φορά στο προπονητικό κέντρο της ομάδας στον Αρχάγγελο. Στον 21ον αιώνα το βασικό στάδιο της προετοιμασίας των «γαλαζοκιτρίνων» γινόταν εκτός Ευρώπης.

Η Αυστρία, έγινε... Πλάτρες

Μετά από αρκετά χρόνια ο Απόλλωνας δεν θα ακολουθήσει το βασικό μέρος της προετοιμασίας του στο εξω-

τερικό, λόγω της κατάστασης με την πανδημία. Οι «κυανόλευκοι» αποφάσισαν να πραγματοποιήσουν την προετοιμασία τους στην Κύπρο και πιο συγκεκριμένα στις Πλάτρες. Θα γνωρίζουμε πολύ περισσότερα επί τούτου όταν μάθουμε το καλεντάρι της ΟΥΕΦΑ και το πότε θα γίνει ο πρώτος ευρωπαϊκός αγώνας. Η προετοιμασία του Απόλλωνα θα αρχίσει στις 29 Ιουνίου. Το μοναδικό ίσως πρόβλημα είναι τα φιλικά παιχνίδια, καθώς δεν έχεις πολλές επιλογές για δυνατά τεστ. Γίνονται όμως προσπάθειες όπως διευθετηθούν φιλικοί αγώνες με την Ομόνοια, Ανόρθωση, ΑΠΟΕΛ, ΑΕΛ, ΑΕΚ, Νέα Σαλαμίνα και Πάφος. Δεν θα ταξιδεύσει λοιπόν, στην αγαπημένη του Αυστρία φέτος ο Απόλλωνας για το βασικό στάδιο προετοιμασίας. Τα τελευταία χρόνια οι «κυανόλευκοι» επέλεξαν το Bad Hall στο Miraverde, που βρίσκεται δύο ώρες οδικώς από την πρωτεύουσα Βιέννη. Πέρσι ήταν εκεί από τις 21 Ιουνίου, μέχρι τις 4 Ιουλίου.

Στην Ευρώπη μόνο για φιλικά

Το πιθανότερο σενάριο για την προετοιμασία της ΑΕΚ είναι να πραγματοποιηθεί στην Κύπρο. Τα τελευταία χρόνια η ομάδα της Λάρνακας πήγαινε σε αθλητικό κέντρο της Πολωνίας. Εκεί έδινε και 3-4 φιλικά παιχνίδια. Ο εκπρόσωπος τύπου της ΑΕΚ μας ενημέρωσε ότι θα περιμένουν πρώτα να μάθουν το καλεντάρι της UEFA ΚΑΙ ανάλογα να προχωρήσουν στον προγραμματισμό τους. Υπενθυμίζουμε ότι οι κιτρινοπράσινοι δεν θα μας εκπρο-

σωπάσουν στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις όπως τα προηγούμενα χρόνια. Γίνονται σκέψεις όπως η ομάδα μεταβεί σε κάποιο αθλητικό κέντρο της Ευρώπης (πιθανότατα στην Πολωνία), για να δώσει φιλικά παιχνίδια.

Προτιμά Λεμεσό

Αρκετές είναι οι πιθανότητες το βασικό στάδιο της προετοιμασίας της ΑΕΛ για την επόμενη σεζόν να γίνει σε κυπριακό έδαφος. Οριστικές αποφάσεις δεν έχουν παρθεί ακόμα ως προς το μέρος, ούτε και για τις ημερομηνίες. Εντούτοις, το ενδεχόμενο να λάβει χώρα τόσο στο δικό της προπονητικό κέντρο, όσο και σε κάποιο της ορεινής Κύπρου, τη δεδομένη στιγμή φαίνεται να είναι και το επικρατέστερο σενάριο. Το βασικό στάδιο της προετοιμασίας της ΑΕΛ για την περσινή χρονιά έγινε στη Βουλγαρία. Η αποστολή της ομάδας είχε αναχωρήσει στις 7 Ιουλίου από την Κύπρο με τελικό προορισμό το προπονητικό κέντρο του Πράβets. Εκεί ήταν που μπήκαν οι βάσεις για τη σεζόν που θα ακολουθούσε, με προπονήσεις για ένα δεκαπενθήμερο και τέσσερις φιλικούς αγώνες με αντιπάλους τις Ραντ Βελιγραδίου (1-0), ΤΣΣΚΑ 1948 (0-0), Ολεξάντρια Ουκρανίας (2-0) και Σέκττζια Ισραήλ 2-0. Στις 22 του μήνα αναχώρησε από τη Βουλγαρία με προορισμό τη Θεσσαλονίκη, από όπου θα ξεκινούσε τις επίσημες υποχρεώσεις της για τη σεζόν 2019-20, με τον αγώνα κόντρα στον Άρν για τον δεύτερο προκριματικό γύρο του Γιουρόπα Λιγκ.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Γενικώς... αβεβαιότητα

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Οπου και να ψάξεις, με όποιον και να μιλήσεις, όποια ενημέρωση και να λάβεις, αυτό που χαρακτηρίζει την ποδοσφαιρική πραγματικότητα τούτο το καλοκαίρι είναι η αβεβαιότητα. Όχι πως διαφέρει καθόλου από τη ζωή μας γενικότερα, αλλά και το ποδόσφαιρο βρίσκεται ενώπιον πρωτόγνωρων καταστάσεων. Και αν διαχρονικά το πρόβλημα εστιαζόταν κυρίως στο οικονομικό κομμάτι από φέτος η αβεβαι-

ότητα έχει απλωθεί σε όλους ανεξαιρέτως τους τομείς. Καλά, καλά οι ομάδες δεν γνωρίζουν το καλεντάρι της επόμενης χρονιάς περιμένοντας τις αποφάσεις της ΟΥΕΦΑ έτσι όπως θα προκύψουν την 17η του Ιούνη. Επί τούτου, λίγο πολύ δυσκολεύονται ακόμη και να ορίσουν την πρώτη προπόνηση και την έναρξη της προετοιμασίας, το χώρο διεξαγωγής της οποίας επίσης δεν μπορούν να ορίσουν. Να ταξιδέψουν ή να παραμείνουν Κύπρο;

Ούτε και πώς θα βγουν στην αγορά για να πωλήσουν εισιτήρια διαρκείας αφού παραμένει άγνωστος ο επιτρεπτός αριθμός των θεατών στα γήπεδα. Κεφαλαιώδους δηλαδή σημασίας θέματα για τη λειτουργία μιας ομάδας είναι μες στην αβεβαιότητα. Η οποία αβεβαιότητα μεγεθύνεται ακόμη περισσότερο όταν κανείς προσθέσει στην έτσι και αλλιώς ρευστή κατάσταση, τις αντιδράσεις-απαντήσεις των παικτών στις μειωμένες προτάσεις που γίνονται.

Λίγο έως πολύ όλα τα συμβόλαια έχουν ήδη περάσει από κόσκινο και με ελάχιστες εξαιρέσεις τα περισσότερα θα τροποποιηθούν στην περίπτωση που όντως συναινέσουν οι παίκτες. Και αν σε κάποιες περιπτώσεις, η συναίνεση εξασφαλίζεται, σε πολλές άλλες κάτι τέτοιο δεν ισχύει, δημιουργώντας έτσι πρόβλημα σε όλες τις ομάδες και κυρίως στα ταμεία τους. Το χειρότερο δε, είναι ότι και νομικά δύσκολα μπορεί κανείς να τοποθετηθεί αφού η πανδημία άλλαξε ή θ' αλλάξει και τους κανόνες που διέπουν τη συμφωνία παικτών- ομάδων. Το γενικό μού-διασμα που επικρατεί στο χώρο, από παράγοντες-παίκτες και προπονητές δεν συμμερίζεται αλήθεια ένα μεγάλο ποσοστό οπαδών που αγνοώντας την εμπειρία που είχαμε με τον κορωνοϊό επιδίδεται στο αγαπημένο καλοκαιρινό του σπορ, την μεταγραφολογία. Η οποία όντως μοιάζει με σταλιά δροσούλας σε σχέση με τα πραγματικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ταλαιπωρημένες γενι-κότερα και πολύ περισσότερο φέτος ομάδες μας...

Η άγνωστη επόμενη μέρα...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΗ**

Καιρό είχαμε να ασχοληθούμε μόνο με καθαρά ποδοσφαιρικά θέματα. Και πώς να το πράξεις άλλωστε, όταν για μέρες πολλές τα πάντα είχαν επισκιαστεί από την εξάπλωση της πανδημίας στη χώρα μας και για ποια ποδοσφαιρικά θέματα να μιλήσεις, όταν προκύπτουν συζητήσεις και πολύ περισσότερο αποφάσεις για οριστική διακοπή μιας αγωνιστικής περιόδου. Η γνωστοποίηση της ημερομηνίας έναρξης του νέου πρωταθλήματος αλλά και οι πρώτες κινήσεις στον προγραμματισμό των ομάδων επαναφέρουν αργά, αλλά σταθερά, το ενδιαφέρον στα πιο φυσιολογικά. Την ίδια ώρα, ωστόσο, ολόένα και σε μεγαλύτερο βαθμό, προκύπτει η διαπίστωση πως η επόμενη ποδοσφαιρική περίοδος, η επόμενη μέρα στο κυπριακό ποδόσφαιρο θα είναι διαφορετική, με το οικονομικό κομμάτι να διαμορφώνει το νέο αυτό σκηνικό. Η αλήθεια να λέγεται, το οικονομικό πρόβλημα, όπως παρουσιάζεται σήμερα στις πλείστες ομάδες, δεν προέκυψε μόνο από τις επιπτώσεις της πανδημίας, διογκώθηκε, ωστόσο και πολύ περισσότερο βρήκε ευλώτες αρκετές ποδοσφαιρικές διοικήσεις, συνεπεία της λανθασμένης οικονομικής διαχείρισης αρκετών χρόνων. Και υπάρχουν παραδείγματα (εξαιρέσεις) διοικήσεων, οι οποίες σε πολύ μικρό βαθμό επηρεάστηκαν, έχοντας «συγυρισμένα» τα οικονομικά τους θέματα και σε... λογικούς αριθμούς τους προϋπολογισμούς τους. Για τους άλλους και δυστυχώς τους περισσότερους, υπάρχει και η άλλη πλευρά του νομίσματος. Άλλη πλευρά, στην οποία ευκαιρία, έστω κάτω από δύσκολες συνθήκες, να βάλουν ένα τέλος στην πολιτική του ξεδεύω περισσότερα απ' όσα εισπράττω και ο Θεός βοηθός ή έστω μια πρόωρη ανανέωση του τηλεοπτικού συμβολαίου και βλέπουμε! Ανάλογη ευκαιρία αποτέλεσαν και οι συνθήκες της οικονομικής κρίσης του 2013, αλλά λίγους μήνες μετά, η ευκαιρία αυτή είχε ήδη κάνει φτερά!

Η άγνωστη, σε μεγάλο βαθμό, επόμενη μέρα του κυπριακού ποδοσφαίρου θα πρέπει να μας κάνει ιδιαίτερα επιφυλακτικούς και ως προς το τι αναμένουμε ή εκτιμούμε στο καθαρά αγωνιστικό κομμάτι. Πολλοί επιχειρούν ήδη προβλέψεις στηριζόμενοι κυρίως στα οικονομικά δεδομένα όπως παρουσιάζονται σε κάποιες ομάδες. Σαφώς και η ευχέρεια να προσφέρει καλύτερα συμβόλαια δημιουργεί προϋποθέσεις για καλό ποσοστό επιτυχίας σε μεταγραφές, έχει πολλές φορές αποδειχθεί, ωστόσο, πως και με λιγότερα λεφτά φτιάχτηκαν καλές ομάδες και επιτεύχθηκαν αγωνιστικές επιτυχίες.

Υπομονή λοιπόν. Το άγνωστο πολλές φορές αποδεικνύεται και απρόβλεπτο. Και η άγνωστη επόμενη μέρα του κυπριακού ποδοσφαίρου, ίσως διαμορφώσει νέα δεδομένα, σε θέματα και καταστάσεις που πολύ διαφορετικά εξελίσσονταν τα τελευταία χρόνια...

Μεταγραφάρουν Κύπρο

Μια λύση στο πρόβλημα με τις μεταγραφές και τα πρωταθλήματα που ακόμα παίζονται είναι να πάρεις παίκτες από το δικό σου πρωτάθλημα ώστε να μην σου προκύψει το ενδεχόμενο να τον περιμένεις να τελειώσει άλλες υποχρεώσεις. Ήδη οι κινήσεις που «ψήθηκαν ως τώρα σε αυτή τη λογική είναι, με την Ανόρθωση να έχει κάνει τρεις, την ΑΕΚ μια και την ΑΕΛ άλλες 1-2. ΑΠΟΕΛ και Απόλλωνας η αλήθεια επιμένουν.... ελληνικά κι έτσι κοιτάζουν τους επόμενους παίκτες τους να παίζουν στη σουπερλίγκ που επανεκκίνησε. Το ξανάπαμε: ο καθένας ζει με τις αποφάσεις του.

* * * * *

Τηλεοπτικά - πλατφόρμες

Κουβέντα και προσπάθεια για συμφωνία των τριών (Cytavision, Cablenet και Primetel) είχε γίνει και στο παρελθόν και όχι σε μία μόνο περίπτωση. Αυτή τη φορά οι συζητήσεις και οι επαφές διε-

ξάγονται σε πολύ πιο καλό επίπεδο. Αυτή τη φορά το έδαφος είναι πρόσφορο και σε βαθμό που ενδεχόμενο αδιέξοδο θα θεωρηθεί έκπληξη. Για πρώτη φορά είμαστε πολύ κοντά σε μια συμφωνία, λογικά προς όφελος του κύπριου φιλαθλου - συνδρομητή, ο οποίος θα μπορεί από οποιαδήποτε πλατφόρμα και αν επιλέξει να βλέπει όλους τους αγώνες του κυπριακού πρωταθλήματος. Αν μάλιστα εξερευρεθεί η χρυσή τομή και επέλθει συμφωνία και στο κομμάτι για το αθλητικό περιεχόμενο πέραν του κυπριακού ποδοσφαίρου, τότε το πιο πιθανό είναι να προκύψουν ανακοινώσεις εντός Ιουνίου!

* * * * *

Κύπριοι και ευκαιρίες

Με βάση τις πρώτες ενδείξεις, τις πρώτες κινήσεις στο κεφάλαιο προγραμματισμός του φετινού καλοκαιριού, οι περιπτώσεις κύπριων ποδοσφαιριστών φαίνεται να βρίσκονται στο προσκήνιο για αρκετές ομάδες, σε πρω-

λύ μεγαλύτερο βαθμό σε σύγκριση με προηγούμενα καλοκαίρια. Αξιοσημείωτο επίσης, η τάση και η προτίμηση σε κύπριους η οποία φαίνεται να διαμορφώνεται και για ομάδες με πρωταγωνιστικούς στόχους. Τα νέα οικονομικά δεδομένα στις περισσότερες ομάδες, ασφαλώς και διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στο πως εξελίσσεται το σκηνικό για τον κύπριο ποδοσφαιριστή. Πιο σημαντικό, ωστόσο, είναι να αποδειχθεί στη συνέχεια πως οι ομάδες θα επιδείξουν εμπιστοσύνη στον κύπριο ποδοσφαιριστή και σε αγωνιστικά λεπτά συμμετοχής και όχι απλά για τη συμπλήρωση των απαιτούμενων θέσεων στο ρόστερ...

* * * * *

Παπουλής και άλλα...

Σωζεί την παρτίδα για το φετινό καλοκαίρι η περίπτωση μεταγραφής ή όχι του Παπουλή στην Ομόνοια. Κάθε καλοκαιρινό μεταγραφικό παζάρι που σέβεται τον εαυτό του, επιφυλάσσει ένα

τέτοιο στόρι και ευτυχώς για τους απανταχού μεταγραφολόγους έστω και μετά τον κορωνοϊό τα μεταγραφικά σήριαλ ζουν και βασιλεύουν. Πέραν του Παπουλή και σε πιο μικρή έκταση του Κίκο, αναμένεται ότι μέχρι το τέλος του καλοκαιριού θα προκύψουν και άλλα σήριαλ για παίκτες γνωστούς σε μας ή και άγνωστους. Καλά, καλά μόλις ξεκινήσαμε... μέχρι το τέλος Αυγούστου έχουμε να διαβάσουμε και ν' ακούσουμε χιλιάδες παραμύθια ή όχι.

* * * * *

Υποθηκεύτηκε η χρονιά

Τα πρωταθλήματα στην Ευρώπη αρχίζουν ένα ένα. Ήδη στη Γερμανία έχει αρχίσει και όσοι προσπάθησαν να δουν μπάλα ...δεν είδαν. Όπως πάνε τα πράγματα το ίδιο θα γίνει με όλα τα πρωταθλήματα που θα αρχίσουν ή άρχισαν. Οι δε ποδοσφαιριστές, ως σύγχρονοι σκλάβοι, θα έχουν ξεκουράση σχεδόν μηδέν. Η επόμενη περίοδος έχει ήδη υποθηκευτεί.

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
0,31%Χ.Α.
4,73%

Dow Jones

7,02%

Nasdaq

3,49%

Nikkei

4,15%

Dax

6,63%

FTSE 100

1,97%

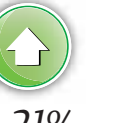
ΔΙΕΘΝΗ
Μπλόκο της ΕΕ
σε εξαγωγές
από ομίλους
της Κίνας
Σελ. 10

Πετρέλαιο

5,35%

€/€

2,21%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΤΖΕΦΡΕΪ ΠΑΪΑΤ

Είμαστε έτοιμοι για επενδύσεις στην Ελλάδα

Επενδύσεις σε Ελευσίνα και Αλεξανδρούπολη προαναγγέλλει ο πρεσβευτής των ΗΠΑ, Τζέφρεϊ Πάιατ. Τονίζει, μάλιστα, ότι αμερικανικές εταιρείες είναι έτοιμες για συμπαραγωγή νέων φρεγατών του πολεμικού ναυτικού. Εκφράζει στήριξη στις προσπάθειες για μείωση των εντάσεων. **Σελ. 6**

ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ψάχνουν φθηνά ακίνητα με υψηλότερες αποδόσεις

Αναζήτηση υψηλότερων αποδόσεων μέσω προσφοράς χαμηλότερων τιμημάτων και αποφυγή ακινήτων υψηλού κινδύνου, χαρακτηρίζουν τη νέα πραγματικότητα για εταιρείες επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία στην Ελλάδα. Κοινός παρονομαστής ο περιορισμός του επενδυτικού ρίσκου. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	1,17%	-0,04%
Γερμανία	-0,33	-0,09%
Γαλλία	-0,01%	-0,05%
Ιταλία	1,42%	0,00%
Ισπανία	0,55%	-0,02%
Ιρλανδία	0,12%	0,03%
Ελλάδα	1,34%	-0,14%
Ην. Βασίλειο	0,30%	0,10%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Προς επιδότηση 30-40% των μισθών

Δεδομένη η συνέχιση της στήριξης μέχρι και τις 12 Οκτωβρίου - Ποιες επιχειρήσεις θα δικαιούνται

Η φάση της στήριξης από το κράτος του 60% του μισθού εργαζομένων ολοκληρώνεται στις 12 Ιουνίου. Ωστόσο, η στήριξη από το κράτος θα συνεχισθεί έως τις 12 Οκτωβρίου, αλλά θα είναι μειωμένη, με εξαίρεση του τομέα

του τουρισμού που πιθανώς να παραμείνει ως έχει σήμερα. Κι αυτό γιατί το κράτος δεν έχει την οικονομική δυνατότητα να συνεχίσει με τους ίδιους ρυθμούς στήριξης των μισθών κατά 60% για ακόμα άλλους τέσσερις μήνες.

Το Υπουργείο Οικονομικών και το Υπουργείο Εργασίας έχουν ενώπιόν τους όλες τις προτάσεις από τις εργοδοτικές οργανώσεις και τις συντεχνίες για τη «φόρμουλα» που θα πρέπει να εφαρμοστεί. Οριστικές αποφάσεις

αναμένονται την Παρασκευή. Πάντως το πιθανότερο σενάριο είναι η στήριξη των μισθών των εργαζομένων να κυμανθεί μεταξύ 30 και 40%.

Την ίδια ώρα, φαίνεται να αυξάνεται και το ποσοστό της μεί-

ωψς του κύκλου των εργασιών που πρέπει να έχει υποστεί μία επιχείρηση. Πλέον, για να μπορέσει μια εταιρεία να ενταχθεί στο Σχέδιο θα πρέπει να έχει υποστεί μείωση του κύκλου των εργασιών της κατά 50%. **Σελ. 3**

Βαρύ πλήγμα σε προμηθευτές γερμανικών βιομηχανιών

Η επιβράδυνση της γερμανικής βιομηχανίας λόγω πανδημίας επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τις φοδιαστικές αλυσίδες των χωρών της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης, οι οποίες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες μαζί της. Όπως ο συγγραφικός όμιλος Nematik Gyor, ο οποίος δραστηριοποιείται σε μια μικρή αλλά χρήσιμη αγορά, κατασκευάζοντας κεφαλές για κυλίνδρους με χρήση στα αυτοκίνητα. Αφού, όμως, η παραγωγή στις κολλοσιαίες γερμανικές αυτοκινητοβιομηχανίες μειώθηκε λόγω πανδημίας, η εταιρεία Nematik Gyor υποχρεώθηκε να απολύσει το 20% των εργαζομένων της, δηλαδή 180 άτομα. **Σελ. 11**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του HOLGER SCHMIEDING*

Η Ευρώπη μπορεί να βγει πιο δυνατή από την κρίση

Ένα μεγάλο βήμα μπροστά για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη είναι το Ταμείο Ανάκαμψης των 750 δισ. ευρώ. Εάν γίνουν οι σωστοί χειρισμοί, η ευρωπαϊκή οικονομία θα βγει δυνατότερη από την πανδημία, αλλά ό,τι συμβαίνει δεν μοιάζει με εκείνο το περιστατικό του 1790 στις Ηνωμένες Πολιτείες (τη «Στιγμή του Χάμιλτον»): ο τότε πρώτος στην Ιστορία υπουργός Οικονομικών της χώρας, Αλεξάντερ Χάμιλτον, κατόρθωσε να πείσει τις συνθήκες υπερχρεωμένες ομοσπονδιακές πολιτείες να εκχωρήσουν μέρος του δημοσιονομικού ελέγχου στην κεντρική κυβέρνηση με αντάλλαγμα ένα αμοιβαίο χρέος. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί ένα έργο εν εξελίξει. Στις μεγάλες προ-

κλήσεις ανταποκρίνεται με αυτοσυγκράτηση και με τον μοναδικό τρόπο της, αλλά και χωρίς να μετασχηματίζεται σε ένα σύστημα με κεντρική εξουσία εκπορευόμενη από τις Βρυξέλλες. Στα κονδύλια των 750 δισ. ευρώ για την ανάκαμψη από την πανδημία, θα μπορούσε κανείς να προσθέσει τα 100 δισ. ευρώ από το πρόγραμμα SURE για τη στήριξη των υποαπασχολούμενων και των ανέργων, καθώς και τα 200 δισ. ευρώ που αφορούν ενίσχυση των πόρων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Το μερίδιο για τα 19 κράτη-μέλη της Ευρωζώνης από το σύνολο των 1.050 δισ. ευρώ ανέρχεται στα σχεδόν 900 δισ. ευρώ. Εάν προσθέσουμε και τα 75 δισ. ευρώ, τα

Το πακέτο στήριξης αγγίζει το 1 τρισ. ευρώ και είναι το πιο γενναιόδωρο διασυνοριακό πρόγραμμα στην Ιστορία.

οποία μπορεί κάθε κράτος, που τα έχει ανάγκη, να αντλήσει από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας, το ποσό που θα έφθανε συνολικά σχεδόν το 1 τρισ. ευρώ, δηλαδή περίπου το 9% του ετήσιου ΑΕΠ της Ευρωζώνης για το 2020. Πρόκειται αδιαμφισβήτητα για το πιο γενναιόδωρο διασυνο-

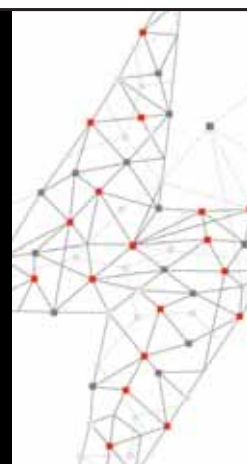
ριακό πρόγραμμα στην Ιστορία, αν και προφανώς τα κονδύλια θα διαπληκτούν σε βάθος χρόνου, κυρίως από το 2021 και έως το 2024 και όχι μέσα σε ένα δωδεκάμηνο. Πάντως, παρά τους πολύ μεγάλους αριθμούς, το Ταμείο Ανάκαμψης και οι άλλες από κοινού πρωτοβουλίες απόκρισης στον ιό δεν θα οδηγήσουν την Ευρωζώνη λίγο πιο κοντά στην πλήρη δημοσιονομική ενοποίηση. Μέχρι ενός ορίου τα κράτη-μέλη ήδη έχουν επωμιστεί όλα μαζί τους επενδυτικούς κινδύνους.

Μέχρι στιγμής, βέβαια, το Ταμείο Ανάκαμψης των 750 δισ. ευρώ δεν είναι κάτι παραπάνω από μία ιδέα. Επίσης, προοιωνίζονται σκληρές διαπραγματεύσεις με τα τέσσερα πιο απρόθυμα για διαπ-

νες κράτη-μέλη υπό την καθοδήγηση της Αυστρίας, που προτιμούν ένα μηχανισμό μικρότερο με δάνεια και μόνον. Πάντως, αυτή η ιδέα, που προτάθηκε από τη Γερμανία και τη Γαλλία και στη συνέχεια την ενστερνίστηκαν κατευθείαν η Ιταλία και η Ισπανία, δηλαδή το 75% του ΑΕΠ της Ευρωζώνης, έχει βαρύτητα.

Αλλωστε, η Γερμανίδα καγκελάριος Άγκελα Μέρκελ τελικά συνειδητοποίησε ότι χρειάζεται να δείξει γενναιοδωρία προς τον ευρωπαϊκό Νότο, προκειμένου να διασφαλίσει την ενότητα της Ε.Ε. και τη δική της πολιτική υστεροφημία.

* Ο κ. Holger Schmieding είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΟΛΛΙΑΔΑ*

Επιχειρησιακή συνέχεια και τεχνολογία

Αποτελεί σημείο αναφοράς τελευταία η χιουμοριστική ανάρτηση στα κοινωνικά δίκτυα που απευθύνει την ερώτηση στους επικεφαλής επιχειρήσεων για το ποιος ηγήθηκε του ψηφιακού μετασχηματισμού στον οργανισμό τους: α) CEO, β) CTO, γ) COVID-19, αναδεικνύοντας τον COVID-19 ως το εφάλτηρο.

Την τελευταία δεκαετία έχει εδραιωθεί η άποψη πως λόγω της τεχνολογικής εξέλιξης οι επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως κλάδου, πρέπει να μετασχηματιστούν ψηφιακά για να παραμείνουν βιώσιμες, καθώς η τεχνολογία αλλάζει με ραγδαίους ρυθμούς τις απαιτήσεις και τις καταναλωτικές συνήθειες της κοινωνίας. Αναλόγως του κλάδου, οι οργανισμοί αντέδρασαν διαφορετικά στην ανάγκη για ψηφιακό μετασχηματισμό, με αρκετούς να είναι διστακτικοί να προχωρήσουν στη συγκεκριμένη επένδυση. Το τελευταίο διάστημα οι επιχειρήσεις κλήθηκαν να προσαρμοστούν αστραπιαία στη «νέα καθημερινότητα», επενδύοντας στην επιτάχυνση του ψηφιακού τους μετασχηματισμού ώστε να διασφαλίσουν τη συνέχεια της επιχειρησιακής και εμπορικής δραστηριότητας και τη βιωσιμότητά τους.

Η επιτάχυνση αυτή επικεντρώθηκε στην ανάπτυξη των κατάλληλων υποδομών για απομακρυσμένη εργασία (remote working) από το σπίτι και στην ψηφιοποίηση των καναλιών επικοινωνίας και συναλλαγών (front office), απαραίτητων για τη συνέχιση της εμπορικής δραστηριότητας. Οι τράπεζες ψηφιοποιούν συναλλαγές όπως το άνοιγμα λογαριασμών, πληρωμές, έκδοση καρτών κ.λπ., επιχειρήσεις στον χώρο της Υγείας προχωρούν σε λύσεις τηλεσυμβουλευτικής και τηλεϊατρικής, ασφαλιστικές εταιρείες στη δημιουργία self-service λύσεων για τις διαδικασίες αποζημίωσης και εμπορικές επιχειρήσεις σε διαδικτυακές συναλλαγές για την παραγγελία και παράδοση προϊόντων. Σημαντικό πλεονέκτημα για την υλοποίηση δράσεων ψηφιοποίησης επέδειξαν οι επιχειρήσεις που είχαν ήδη επενδύσει σε τεχνολογίες υπολογιστικού νέφους (cloud computing) ως βασικό πλάτυνα της υλοποίησης του ψηφιακού τους μετασχηματισμού. Έτσι, μπόρεσαν να ανταποκριθούν με μεγαλύτερη ευελιξία και αμεσότητα στις ανάγκες της περιόδου, λόγω μιας σειράς παραμέτρων που συνδέονται με τη συγκεκριμένη τεχνολογία. Η σύμπτυξη μεγάλου μέρους της διαδικασίας προμηθειών για την εγκατάσταση νέων συστημάτων και

υπηρεσιών οδήγησε στη δραστηκή μείωση του χρόνου υλοποίησης των επιχειρηματικών ιδεών (π.χ. νέες ψηφιακές υπηρεσίες).

Επιπλέον, επιτράπη η ευελιξία στη χρήση πληροφοριακών πόρων και η προσαρμογή τους σε πραγματικό χρόνο, αναλόγως της χρήσης των υπηρεσιών από τον οργανισμό και τους πελάτες του. Για παράδειγμα, οι πληροφοριακοί πόροι αναπροσαρμόστηκαν για να στηρίξουν την απομακρυσμένη εργασία και την υλοποίηση νέων ψηφιακών υπηρεσιών. Αντίστοιχα, πλεονάζοντες πόροι ανατέθηκαν εύκολα σε νέες υπηρεσίες ή διακόπηκαν, βελτιστοποιώντας ή μειώνοντας τα λειτουργικά κόστη. Επιπροσθέτως, απέκτησαν ελευθερία κινήτικότητας δίνοντας τη δυνατότητα στους εργαζόμενους να διαχειριστούν από την ασφάλεια του σπιτιού τους την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών και τεχνολογιών.

Στην καρδιά του μετασχηματισμού ωστόσο, βρίσκονται και η ασφάλεια και η ιδιωτικότητα των δεδομένων. Η ταχεία υλοποίηση των δράσεων μετασχηματισμού επέφερε μια σειρά αλλαγών στο πληροφοριακό περιβάλλον των επιχειρήσεων, καθώς αναπτύχθηκαν νέες υπηρεσίες και παραμετροποιήθηκαν οι προσβάσεις των χρηστών. Οι αλλαγές αυτές εγείρουν δύο κινδύνους:

Παράκαμψη εγκεκριμένων διαδικασιών αλλαγών πληροφορικής και διασφάλισης κινδύνων, λόγω της έκτακτης ανάγκης που απαιτεί ταχεία υλοποίηση.

Αύξηση της επιφάνειας επίθεσης για τους κακόβουλους χρήστες, λόγω της μεγαλύτερης περιμέτρου πληροφοριακών υποδομών που ήταν επιβεβλημένη για την επίτευξη απομακρυσμένων εργασιών.

Η Ιστορία έχει δείξει ότι κάθε κρίση δημιουργεί και ευκαιρίες. Ο Abhijit Naskar είχε πει: «Μια κρίση προκαλεί οπισθοδρόμηση ή πρόοδο, ανάλογα με τη βούληση των ανθρώπων». Είναι οξύμωρο, αλλά απόλυτα αληθές, ότι στη συγκεκριμένη κρίση η ευκαιρία των επιχειρήσεων είναι να έρθουν πιο κοντά στους πελάτες τους μέσω ενός ολοκληρωμένου, ασφαλούς ψηφιακού περιβάλλοντος, το οποίο παράγει αξία. Οι νέες ψηφιακές υπηρεσίες θα παραμείνουν και μετά το πέρας της κρίσης, προσδίδοντας σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στους οργανισμούς που επέδειξαν βούληση για ψηφιακό μετασχηματισμό.

* Ο κ. Γιώργος Κολλιάδας είναι Director στο Technology Consulting της PwC Ελλάδας.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Με ανεβασμένη την ψυχολογία υποδεχόμαστε ένα αλλιώτικο καλοκαίρι.

Ήρθε για να μείνει

Η προσέγγιση και οι χαμηλοί τόνοι του ΥΠΟΙΚ προς τα κόμματα της αντιπολίτευσης για το καλό της οικονομίας δεν ήταν αρκετή για να αποφευχθούν οι αψιμαχίες στην τελευταία ολομέλεια της Βουλής. Έτσι λοιπόν κατά την έγκριση του συμπληρωματικού προϋπολογισμού ύψους €220 εκ, επανήλθε το θέμα των κρατικών εγγυήσεων και της απόσυρσης του σχετικού νομοσχεδίου από την κυβέρνηση. Οι βολές της αντιπολίτευσης επικεντρώθηκαν και αυτήν τη φορά στο να τονίσουν ότι η κυβέρνηση επιθυμεί να διαφυλάξει τα κέρδη των τραπεζών και να αποφύγει τον έλεγχο της ελεγκτικής υπηρεσίας. Συμπερασματικά λέμε ότι το οξυμένο πολιτικό κλίμα ήρθε για να μείνει.

• • • •

Επιπλέον παρέμβαση

Η ΕΚΤ, όπως ήταν και οι εκτιμήσεις των αναλυτών, προχώρησε σε αύξηση του έκτακτου προγράμματος αγοράς ομολόγων πανδημίας, γνωστό και ως PEPP, από τα €750 δισ. σε €1.350 δισ. Σχολιάζοντας την απόφαση ο Κύπριος κεντρικός τραπεζίτης ανέφερε ότι «αυτό θα δώσει περαιτέρω άνεση στις αγορές, ότι η ΕΚΤ είναι εδώ για να στηρίξει τις αγορές ομολόγων, κάτι που με τη σειρά του θα επιτρέψει στα κράτη-μέλη της ευρωζώνης να βγουν στις αγορές - στο βαθμό που το επιτρέπουν τα οικονομικά τους - για άντληση ρευστότητας για αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης με δημοσιονομικά μέτρα».

• • • •

Ισχυρό πλήγμα

Στη δημοσιογραφική διάσκεψη της Πέμπτης, η επικεφαλής της ΕΚΤ αναφέρθηκε και στο μα-

κροοικονομικό σενάριο που προβλέπει η νομισματική αρχή. Σύμφωνα με την κ. Λαγκάρντ, η πτώση του ΑΕΠ στην ευρωζώνη την τρέχουσα χρονιά θα προσεγγίσει το 8,7%. Η είδηση προκύπτει όμως από το γεγονός ότι η Φρανκφούρτη αναμένει ότι θα απαιτηθούν δύο χρόνια για να διορθωθεί το «κτύπημα» με το οποίο έληξε ο κορωνοϊός τις ευρωπαϊκές οικονομίες. Πλήρης διόρθωση της αγοράς θα πρέπει συνεπώς να αναμένεται στο τέλος του 2022, ενώ η αναστροφή της πτωτικής τάσης, εφόσον προχωρήσει η έγκριση του ταμείου ανάκαμψης, αναμένεται στο δεύτερο μισό του 2020.

• • • •

Ξανά συμβιβασμός

Σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες,

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Υπερπληθωρισμός

Υπερπληθωρισμός καλείται η υπερβολικά μεγάλη και συνεχής αύξηση (ενδεχομένως και εκτός ελέγχου) του γενικού επιπέδου τιμών σε μια οικονομία, η οποία

συνεπάγεται την υπερβολικά αισθητή και συστηματική μείωση της αγοραστικής αξίας / αγοραστικής δύναμης του χρήματος.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

η αύξηση του έκτακτου προγράμματος αγοράς κρατικών ομολόγων κατά €600 δισ. υπήρξε αποτέλεσμα συμβιβασμού κατόπιν διαφωνιών στο εσωτερικό της νομισματικής αρχής. Η αρχική θέση της Γερμανίας και της Ολλανδίας προνοούσε την αύξηση του προγράμματος κατά €500 δισ., όπως ήταν άλλωστε και οι εκτιμήσεις των αναλυτών. Χώρες του ευρωπαϊκού νότου, που δεν κατανομάζονται, πρότειναν διπλασιασμό του προγράμματος και άρα αύξηση κατά €750 δισ. Το τελικό ύψος της αύξησης τοποθετήθηκε τελικά στο μέσο των δυο προτάσεων και ανακοινώθηκε στα €600 δισ. Από την ίδια μέρα και λίγες ώρες μετά την απόφαση, οι αναλυτές αφού είδαν την αντίδραση των αγορών, που δεν ήταν ενθουσιώδης, άρχισαν να κάνουν λόγο για ακόμη μια αύξηση ύψους €500 δισ. στις αρχές του φθινοπώρου ως το πιθανότερο σενάριο.

• • • •

Ο εθνικισμός των εμβολίων

Κίνα και ΗΠΑ έχουν επιδοθεί σε έναν αγώνα στήθος με στήθος για την παρασκευή εμβολίου για τον κορωνοϊό. Ο πρόεδρος Τράμπ, με τη συμμετοχή 10 εταιρειών συμπεριλαμβανομένης και της Johnson & Johnson, ευελπιστεί να έχει το εμβόλιο σε 100 εκ. δόσεις μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους. Η Κίνα με τη σειρά της προχωρεί στις δικές της έρευνες και δοκιμάζει αυτήν την περίοδο πέντε επιλογές. Η προσπάθεια εξεύρεσης και χρησιμοποίησης του εμβολίου από τις δυο υπερδυνάμεις έχει μετατραπεί σε μια μάχη εθνών. Ο λόγος είναι γιατί μέχρι να εξευρεθεί το εμβόλιο δεν θα μπορούσαν να ανακάμψουν πλήρως κάποιοι κλάδοι της οικονομίας. Συνεπώς, η οικονομία της πρώτης χώρας που θα ανακαλύψει και θα χρησιμοποιήσει επιτυχώς το εμβόλιο, θα αποκτήσει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα.

Ο γερμανός και η... παρέα του καταστρέφουν το Αιγαίο

Του ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΛΑΦΟΥ

Αλλά είναι όμορφα, άλλα τρομακτικά, άλλα φέρονται ως λύκοι της θάλασσας (κι ως μοιάζουν με λαγό) και άλλα με τα κοινά των ξενικών ειδών στη μαζική γόνι και άλλα καταβροχθίζουν τα υποθαλάσσια λιβάδια, προκαλώντας και στις δύο περιπτώσεις ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις στο θαλάσσιο οικοσύστημα και στην αναπαραγωγή πολλών ειδών ψαριών. Πρόκειται για τα είδη εισβολείς, ένα μικρό μέρος των ξενικών ειδών που έχουν εισρεύσει στα νερά της Μεσογείου και του Αιγαίου και που αναπτύσσονται γρήγορα, σε συνάρτηση και με την άνοδο της θερμοκρασίας των υδάτων.

«Υπάρχει ήδη μια ανησυχητική κατάσταση, αλλοίωση της βιοποικιλότητας. Καθώς μεγαλώνει διαρκώς το ποσοστό των ξενικών ειδών στη βιομάζα των ιχθυοπληθυσμών, οι θάλασσές μας αλλάζουν, γίνονται κάτι διαφορετικό. Αρκεί να δούμε τι έγινε στη θαλάσσια περιοχή της Λεβαντινής (σ.σ. η λεκάνη της ΝΑ Μεσογείου), όπου συχνά το μερίδιο των ξενικών ειδών ξεπερνά το 50%», λέει στην «Κ» ο Στέλιος Κατσανεβάκης, καθηγητής Θαλάσσιας Οικολογίας στο τμήμα Ωκεανογραφίας και Θαλάσσιων Βιοεπιστημών του Πανεπιστημίου του Αιγαίου.

Στις καταγραφές των ιχθυοπληθυσμών των υφάλων σε 71 περιοχές

του Αιγαίου, που πραγματοποιήσε τα προηγούμενα χρόνια το τμήμα, διαπιστώθηκε ότι στο νότιο Αιγαίο η βιομάζα των ξενικών ψαριών αντιπροσωπεύει κατά μέσον όρο το 21% του συνόλου, έχοντας όμως ως μέγιστη τιμή σε μία περιοχή το 58%. Αντίθετα στο Βόρειο Αιγαίο τα ξενικά είδη αντιπροσώπευαν μόλις το 0,7% του συνόλου με μέγιστη τιμή το 13,2% σε μία περιοχή.

Αποτυπώνεται στα στοιχεία αυτά η διαφορά θερμοκρασίας μεταξύ των νερών Βορείου και Νοτίου Αιγαίου. Τα ξενικά είδη ψαριών έχουν έρθει στη Μεσόγειο από θερμότερες θάλασσες, μέσω της Διώρυγας του Σουέζ, γι' αυτό ονομάζονται και «Λεσσιανοί μετανάστες» από το όνομα του Γάλλου διπλωμάτη και μηχανικού Φερντινάντ Λεσέψ που διηύθυνε τις εργασίες.

«Τα είδη αυτά είναι στην πλειονότητά τους θεμόφιλα, προτιμούν τα πιο ζεστά νερά. Για παράδειγμα στη Λέσβο σχεδόν δεν έχουμε καμία επίπτωση. Από την άλλη, σε Κρήτη και Ρόδο υπάρχει αφθονία ξενικών πληθυσμών. Όσο όμως η θερμοκρασία της Μεσογείου και του Αιγαίου ανεβαίνει τόσο αναπτύσσονται», σημειώνει ο κ. Κατσανεβάκης. Μάλιστα, μοντέλα που έχει «τρέξει» το τμήμα Ωκεανογραφίας και Θαλάσσιων Βιοεπιστημών, δείχνουν πως με την άνοδο της θερμοκρασίας (σε συνάρτηση με την κλιματική αλλαγή)

Ένας από τους εισβολείς είναι το λεοντόψαρο.

εισβολικά είδη θα περνούν βορειότερα και δυτικότερα, αναπτυσσόμενα και στη Δυτική Μεσόγειο.

Τα πέντε χειρότερα

Σήμερα στο Αιγαίο έχουν παρατηρηθεί 209 ξενικά είδη, εκ των οποίων τα 42 είναι ψάρια. Δεν έχουν όμως όλα σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Όσον αφορά τους ιχθύς πέντε είναι τα είδη με τις πιο σημαντικές αρνητικές επιδράσεις. Ας δούμε τα βασικά χαρακτηριστικά τους με τη βοήθεια του κ. Κατσανεβάκη. Ένα από τα παλιότερα εισβολικά είδη είναι ο λεγόμενος γερμανός, ο οποίος πρωτοεμφανίστηκε

στην Ελλάδα το 1925 αλλά πήρε το όνομά του από τα χρόνια της γερμανικής κατοχής, όπου έκανε πιο αισθητή την παρουσία του. Ο γερμανός έχει αναπτύξει μεγάλους πληθυσμούς στη νότια νησιωτική χώρα, αλλά εμφανίζεται και στο Βόρειο Αιγαίο και στο Ιόνιο. Είναι αδηνάγος βοσκατής, καταβροχθίζει τη χλωρίδα των βυθών, μετατρέποντας τους υφάλους σε ερήμους. Έτσι όμως καταστρέφονται οι βιότοποι αναπαραγωγής πολλών ψαριών.

Η αγριόσαλαπα έχει παρόμοια χαρακτηριστικά με τον γερμανό. Η αγριόσαλαπα παρατηρήθηκε στην Ελλάδα το 1964, αλλά από τότε έχει

εξαπλωθεί πολύ στα Δωδεκάνησα και στις Κυκλάδες. Μαζί με τον γερμανό έχει μετατρέψει υφάλους της περιοχής σε κρανίου τόπο.

Το λεονταρόψαρο είναι ένα είδος με πολύ μεγάλες αρνητικές επιπτώσεις. Εμφανίστηκε στη Μεσόγειο τη δεκαετία του 1990, κατ' αρχάς στις ακτές του Ισραήλ. Το 2012 υπήρχαν ήδη πολλά άτομα στη θαλάσσια περιοχή της Λεβαντινής. Στην Ελλάδα η πρώτη καταγραφή έγινε το 2009 στην Κάλυμνο κι αργότερα σε Ρόδο και Κρήτη. Σήμερα έχει αναπτυχθεί πολύ στο Νότιο Αιγαίο αλλά και στο Ιόνιο, φτάνοντας μέχρι την Κέρκυρα.

Το λεονταρόψαρο είναι αδηνάγος θηρευτής, καταβροχθίζει γόνι, μικρά ψάρια και ασπόνδυλα, προκαλώντας μεγάλες μειώσεις σε πληθυσμούς και εμπορικών ειδών (όπως κουτσομούρες και σαργούς). Από την άλλη, κατά την εισβολή του στη Μεσόγειο δεν συνοδεύτηκε από τους εχθρούς του, με αποτέλεσμα να μην έχει πολλούς αντιπάλους στο νερό, αν κι έχει εντοπιστεί πως το τρώνε οι ροφί και οι μεγάλες ζαργάνες.

Η εμφάνιση του λεονταρόψαρου είναι εντυπωσιακή, αλλά στα αγκάθια του κρύβει δηλητήριο, που μπορεί να προκαλέσει πόνο στον άνθρωπο σε περίπτωση επαφής (περίπου σε επίπεδα σκορπίνας ή δράκαινας) ή και μεγαλύτερη όληση σε περίπτωση αλλεργίας.

Ο λαγοκέφαλος

Ο λαγοκέφαλος είναι το πλέον επικίνδυνο από τα ψάρια εισβολείς. Κατ' αρχάς, αποτελεί ευθεία απειλή για την ανθρώπινη υγεία, καθώς συσσωρεύει στο σώμα του μια νευροτοξίνη, κυρίως σε ωοθήκες, συκώτι, έντερα αλλά και στο δέρμα. Η τοξίνη αυτή έχει μεγάλη τοξικότητα, προκαλεί σοβαρή δηλητηρίαση και μπορεί να δημιουργήσει σοβαρές επιπλοκές στον άνθρωπο που θα φάει λαγοκέφαλο. Γι' αυτό έχουν απαγορευτεί η κατανάλωση, η εμπορία και μεταφορά του συγκεκριμένου είδους, οι ψαράδες πρέπει να απορρίπτουν όσα άτομα πιάνουν.

Δεν τελειώνουν όμως εδώ οι αρνητικές συνέπειες του λαγοκέφαλου. Εκτός από το ότι είναι κι αυτός μεγάλος θηρευτής, καταναλώνοντας εμπορικά είδη ψαριών, προκαλεί ζημιές στα αλιευτικά εργαλεία, καταστρέφει δίκτυα, καθώς διαθέτει πολύ ισχυρό ράμφος, με το οποίο άλλωστε σπάει όστρακα. Ο λαγοκέφαλος είναι πολύ χωροκατακτητικός. Εμφανίστηκε στο Αιγαίο μόλις το 2003 και ήδη έχει μεγάλη επέκταση σε Κρήτη και νότια Δωδεκάνησα.

Τέλος, η φιστουλάρια ή ψάρι τρομπέτα, είναι επίσης ένας ανώτερος θηρευτής, που αντέχει όμως και σε χαμηλότερες θερμοκρασίες (παρότι προτιμά τη ζέστη) γι' αυτό έχει αναπτυχθεί στο Βόρειο Αιγαίο και στη Δυτική Μεσόγειο.

«Γέρνουν» στο 30-40% στήριξης των μισθών

Θεωρείται δεδομένη η βοήθεια των εταιρειών με επιδότηση από το κράτος του μισθολογίου μέχρι τη 12η Οκτωβρίου

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Δεδομένη θα πρέπει να θεωρείται η συνέχιση της οικονομικής στήριξης μέρους του μισθολογίου των εργαζομένων μιας επιχείρησης, μέχρι και τη 12η Οκτωβρίου 2020. Αν και την 12η Ιουνίου, δηλαδή την ερχόμενη Παρασκευή, ολοκληρώνεται η φάση στήριξης των μισθών των εργαζομένων από προγράμματα του Υπουργείου Εργασίας που επιδοτείται το 60% ενός μισθού και το υπόλοιπο 40% καταβάλλεται από τον εργοδότη, θα συνεχιστεί. Όμως θα συνεχιστεί με μειωμένη στήριξη από το κράτος με εξαίρεση του το-

Υπάρχουν σκέψεις για συνέχιση του προγράμματος αναστολής των δόσεων των δανείων για τις επιχειρήσεις που είναι στον τουριστικό τομέα μέχρι και τα μέσα του 2021.

μέα του τουρισμού που πιθανώς θα συνεχίσει η στήριξη του όπως γινόταν κατά τους τελευταίους τρεις μήνες, δηλαδή από τα μέσα Μαρτίου. Αυτό θα γίνει για δύο λόγους. Πρώτον, το κράτος δεν έχει την οικονομική δυνατότητα να συνεχίσει με τους ίδιους ρυθμούς στήριξης των μισθών κατά 60% για ακόμα άλλους τέσσερις μήνες, αλλά επίσης δεν δικαιολογείται τέτοιοι βεληνεκοὺς στήριξη την ώρα που το «λοκντάουν» έχει σταματήσει να υφίσταται. Την εβδομάδα που πέ-

Την εβδομάδα που πέρασε το Υπουργείο Οικονομικών όπως και το Υπουργείο Εργασίας έλαβε όλες τις προτάσεις από τις εργοδοτικές οργανώσεις και τις συντεχνίες για τη «φόρμουλα» που θα πρέπει να εφαρμοστεί.

ρασε το Υπουργείο Οικονομικών όπως και το Υπουργείο Εργασίας έλαβαν όλες τις προτάσεις από τις εργοδοτικές οργανώσεις και τις συντεχνίες για τη «φόρμουλα» που θα πρέπει να εφαρμοστεί, ωστόσο μέχρι και την Παρασκευή που βρέθηκαν στο ίδιο τραπέζι –ενώπιον του Προέδρου της Δημοκρατίας– δεν κατέληξαν. Ποιο είναι όμως το πιθανότερο σενάριο στήριξης των μισθών των εργαζομένων και σε τι ποσοστό; Οι μέχρι τώρα πληροφορίες θέλουν η στήριξη του κράτους

στον μισθό ενός υπαλλήλου να φτάνει στο 30 - 40%, έναντι του 60% που εφαρμόστηκε κατά την τελευταία τριμηνία. Τον υπόλοιπο μισθό του κάθε υπαλλήλου που έχει ενταχθεί στα Σχέδια επιχορήγησης των μισθών, φυσικά, θα τον καταβάλλει ο εργοδότης. Την ίδια ώρα, φαίνεται να αυξάνεται και το ποσοστό της μείωσης του κύκλου των εργασιών που πρέπει να έχει υποστεί μία επιχείρηση. Πλέον, το 25% θεωρείται πολύ λίγο και το ποσοστό αυτό μάλλον θα καθοριστεί στο 40

- 50%. Δηλαδή για να μπορέσει μια εταιρεία να μπει στο Σχέδιο θα πρέπει να έχει υποστεί μείωση του κύκλου των εργασιών της στο παραπάνω ποσοστό και καταργείται το «γενναιόδωρο» 25%. Οι δύο συναρτήσεις αυτές βγάζουν ένα πολύ μικρότερο κονδύλι για το Υπουργείο Οικονομικών όπως είναι λογικό. Κάθε μήνα που επιδοτείτο ο μισθός ενός υπαλλήλου το κράτος έδινε περί τα 120 εκατ. ευρώ. Στόχος, για την επόμενη τετραμηνία η επιδότηση αυτή να μειωθεί περίπου στα

μισά (60 εκατ. ευρώ), ώστε να μην επιβαρυνθεί το κράτος και σε κατωπινο στάδιο αυτή η επιδότηση να έρθει «μπαρμπαράνγκ» γι' αυτούς που επωφεληθήκαν βραχυπρόθεσμα. Η εξίσωση είναι σίγουρα δύσκολη, όλες οι εργοδοτικές οργανώσεις θέλουν στήριξη από το κράτος και σε διάρκεια και σε μέγεθος, ωστόσο οι δυνάμεις του κράτους δεν είναι ίδιες με αυτές που είχε πριν υποδεχθεί η χώρα τον κορωνοϊό.

Αστερίσκο στον τουρισμό

Εντούτοις, όπως παρουσιάζονται μέχρι στιγμής τα δεδομένα, η στήριξη στον τουριστικό τομέα και σε άμεσα συνδεδεμένους κλάδους

Η στήριξη στον τουριστικό τομέα και σε άμεσα συνδεδεμένους κλάδους αναμένεται να παραμείνει όπως παραχωρήθηκε κατά την τελευταία τριμηνία.

αναμένεται να παραμείνει η ίδια. Το 60% της επιδότησης του μισθού ενός υπαλλήλου για τον οποίο ο εργοδότης του τον έχει θέσει στο πρόγραμμα μερικής ή πλήρους αναστολής φαίνεται να συνεχίζει μέχρι και την 12 Οκτωβρίου, ενώ δεν αποκλείεται να είναι και ο κλάδος για τον οποίο να παρθούν και μετέπειτα αποφάσεις που θα τον βοηθήσουν. Συνοψίζοντας, το 60% της επιδότησης ενός μισθού ενός εργαζομένου, σε μία επιχείρηση που έχει απωλέσει το 25% του κύκλου

των εργασιών της και βάζοντας στο Σχέδιο το 75% του προσωπικού της, και που είναι στον τουριστικό τομέα, φαίνεται να συνεχίζει.

Την ίδια ώρα, απόφαση όμως που θα παρθεί σε επίπεδο τραπεζών, υπάρχουν σκέψεις για συνέχιση του προγράμματος αναστολής των δόσεων των δανείων για τις επιχειρήσεις που είναι στον τουριστικό τομέα μέχρι και τα μέσα του 2021, όπου καλώς εχόντων των πραγμάτων το γρανάζι του τουρισμού θα λειτουργήσει κανονικά.

Ανακοινώσεις την Παρασκευή

Η ερχόμενη Παρασκευή είναι και η τελευταία ημέρα οικονομικής στήριξης της Κυβέρνησης προς τις επιχειρήσεις μέσω των προγραμμάτων του Υπουργείου Εργασίας. Άλλα προγράμματα όπως η δανειοδότηση με χαμηλούς τόκους όπου και θα επιδοτούνται από το Υπουργείο Οικονομικών, αλλά και η εφάπαξ χορηγία σε επιχειρήσεις με προσωπικό έως και 50 άτομα, θα ξεκινήσουν να εφαρμόζονται. Την περασμένη Παρασκευή η Βουλή ψήφισε τον συμπληρωματικό προϋπολογισμό ύψους 220 εκατ. ευρώ για κάλυψη των δαπανών που αφορούν τα σχέδια του Υπουργείου Εργασίας για στήριξη των επιχειρήσεων και αυτοτελώς εργαζομένων και για την εφάπαξ χορηγία. Η εβδομάδα που μπαίνει θα είναι κρίσιμη όσον αφορά τη συνέχιση των προγραμμάτων του Υπουργείου Εργασίας, με την Παρασκευή να είναι πιθανόν και η ημέρα που θα ανακοινωθούν οι αποφάσεις. Σημαντικό δε, όπως διαρρέει από τις συντεχνίες, μπαίνει πλέον στο τραπέζι εκτός από το να μην έχουν προχωρήσει σε απολύσεις οι εργοδότες και οι μειώσεις μισθών.

Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας

Η πολυπλοκότητά του και η ανεπιτυχής προσπάθεια αναθεώρησής του, το 1963

Μία κριτική επισκόπηση του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας

«Εν αρχή ήν το ήθος. Και το ήθος του συγγραφέα αντανάκλα στο περιεχόμενο και στον τρόπο της γραφής του βιβλίου. Ύψος σεμνό, απείριπτο, κατανοητό, αλλά παράλληλα αυστηρά επιστημονικό. Πρόκειται για κείμενο που σε πείθει σε όλο το μήκος και πλάτος, ότι ο συγγραφέας με αφοσίωση και αγάπη για την πατρίδα, χωρίς οποιαδήποτε σκοπιμότητα είναι ένας ασυμβίβαστος κυνηγός της επιστημονικής αλήθειας. Η επεξεργασία των θεμάτων υπόκειται σε επιστημονική συνέπεια χωρίς εκλεκτικισμούς.»

Ανδρέας Δημητρόπουλος,
Ομ. Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου
Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αθήνα: Ιννοκράτους 23 - Τ.Κ. 106 79 - Τηλ. 210 33 87 500 - Fax 210 33 90 075 - Θεσσαλονίκη: Φράγκων 1 - Τ.Κ. 546 26 - Τηλ. 2310 535 381 - Fax 2310 546 812
Εθνικής Αμύνης 42 - Τ.Κ. 546 21 - Τηλ. 2310 244 228, 9 - Fax 2310 244 230 - www.sakkoulas.gr - info@sakkoulas.gr

Ολα του γάμου δύσκολα για το 2020

Βροχή οι ακυρώσεις - Πρόβλημα επιβίωσης εν μέσω αβεβαιότητας και σύγχυσης - Ζητούν στήριξη οι επαγγελματίες

Της **ΑΝΤΡΗΣ ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ**

«**Σήμερα** γάμος γίνεται» λέει το παραδοσιακό άσμα. Μόνο που στις μέρες μας δεν ακούγεται. Κι αυτό γιατί «σήμερα γάμος δεν γίνεται», εξαιτίας των περιοριστικών μέτρων που έφερε η πανδημία. Κι ενώ σχεδόν όλοι ανέμεναν κάποια χαλάρωση, η αβεβαιότητα συνεχίζεται. Αναστάτωση, σύγχυση και πρόβλημα επιβίωσης συνθέτουν το σκηνικό που επικρατεί στον τομέα της διοργάνωσης εκδηλώσεων, γάμων και βαπτίσεων. Η ανακοίνωση της απόφασης της κυβέρνησης την περασμένη Τετάρτη διά στόματος του Υπουργού Υγείας, Κωνσταντίνου Ιωάννου, σχετικά με την τέλεση των γάμων μετά την 1η Σεπτεμβρίου, προκάλεσε μέσα σε λίγες ώρες ένα νέο κύμα αναβολής γάμων, βαπτίσεων και εκδηλώσεων που είχαν ήδη μετατεθεί κατά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο, καθώς οι επιχειρηματίες θεωρούσαν ότι βάσει των φράσεων των μέτρων που είχαν αρχικά ανακοινωθεί από την Κυβέρνηση, στις 14 Ιουλίου, θα αείρνανται όλοι οι περιορισμοί.

Οι περισσότεροι γάμοι μετατέθηκαν για το 2021 και 2022, ενώ οι λιγοστές εκδηλώσεις και βαπτίσεις που είχαν προγραμματιστεί για τον Ιούλιο και Αύγουστο αναβλήθηκαν με αποτέλεσμα η χρονιά για τους επαγγελματίες εκδηλώσεων να θεωρείται χαμένη.

«Από το Πάσχα μέχρι τέλος Ιουλίου είχαμε προγραμματισμένες 80 εκδηλώσεις και πλέον δεν διαθέτουμε καμία... Μπορούμε να αναλογιστούμε τι σημαίνει αυτό», εξηγεί στην «Κ», ο Διευθύνων Σύμβουλος της Pandora Catering, Γιάννος Μαλούρης.

Ανατροπή και σύγχυση

Την Πέμπτη, ο Υπουργός Υγείας προέβη σε διευκρινίσεις σε σχέση με το ζήτημα. Ωστόσο, οι διευκρινίσεις, όπως αναφέρουν επαγγελματίες στην «Κ», έχουν δημιουργήσει περαιτέρω σύγχυση και ενέτειναν τις αντιδράσεις.

Η αρχική απόφαση για την αναβολή μαζικών συναθροίσεων για τον Σεπτέμβριο λόγω του φόβου για τον κίνδυνο επιμόλυνσης η οποία ήταν πολιτική, ανατράπηκε, με τον κ. Ιωάννου να δηλώνει ότι λαμβάνοντας υπόψη την καλή επιδημιολογική εικόνα που επικρατεί «έχουμε αποφασίσει ότι από τις 24 Ιουνίου ο μέγιστος αριθμός ατόμων

Ένας γάμος μπορεί να κοστίσει μέχρι και 30 χιλιάδες ευρώ και γι' αυτόν εργάζονται αρκετές επιχειρήσεις. «Τίθεται πρόβλημα επιβίωσης για πολλούς».

που επιτρέπεται είναι 100 άτομα για εξωτερικό και 50 για εσωτερικό χώρο και από τις 7 Ιουλίου αυξάνεται στα 150 άτομα για εξωτερικό χώρο και 75 σε εσωτερικό. Άρα, οποιοσδήποτε θέλει να κάνει μια εκδήλωση είτε αυτός είναι ένας γάμος ή βάφτιση ή πάρτι ιδιωτικό σε σπίτι, κ.τλ, ισχύουν ο μέγιστος αριθμός ατόμων, εφόσον τηρούνται τα τετραγωνικά μέτρα ανά άτομο».

Να σημειωθεί ότι οι πλείστοι γάμοι που τελούνται στην Κύπρο είναι ανοικτοί. Συνήθως ο αριθμός των ατόμων για μία δεξίωση φθάνει γύρω στα 800 άτομα και σε περίπου 300 άτομα για το γαμήλιο δείπνο.

Επαγγελματίες του κλάδου με τους οποίους συνομίλησε η «Κ», θεωρούν ότι ακόμη δεν έχουν διευκρινιστεί σημαντικές πτυχές για τον τρόπο λειτουργίας τους.

Ανέμεσα στη σύγχυση που φαίνεται ότι επικρατεί, ο ιδιοκτήτης του Occhio Hospitality Group, Αλέξανδρος Βασιλείου, διερωτάται ποιο από τα υποστατικά του μπορεί να λειτουργήσει και πώς, καθώς όλα έχουν άδεια λειτουργίας εστιατορίου.

Ωστόσο, με τις οδηγίες των διαταγμάτων δεν γνωρίζει εάν μπορεί να φιλοξενήσει γαμήλιο δείπνο, δείπνο αποφοίτησης, βάφτιση ή οτιδήποτε άλλο φέρει «απαγορευμένους» τίτλους.

Ο ετήσιος τζίρος στον κλάδο φθάνει τα 400 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων τα 120 εκατομμύρια ευρώ προέρχονται από το γαμήλιο τουρισμό.

Αυτή τη στιγμή, ένα εστιατόριο μπορεί να φιλοξενήσει ακόμα και 300 άτομα ενώ από τις 5 Ιουνίου επιτρέπεται η λειτουργία και σε εσωτερικό χώρο (ένα άτομο ανά 3 τετραγωνικά μέτρα). Ωστόσο, δεν επιτρέπεται να γίνει ένας γάμος ή μία βάφτιση με αυτόν τον αριθμό ατόμων. Αυτό θεωρείται ιδιαίτερα αντιφατικό εκ μέρους των επαγγελματιών. «Έχουν επηρεαστεί πολύ οι χώροι εκδηλώσεων. Διεκδικούμε με γνώμονα τη δημόσια υγεία να διασφαλίσουμε και τη βιωσιμότητα μας.

Δεν βλέπω τον λόγο γιατί να μην μπορούσαμε κι εμείς που διαθέτουμε μεγαλύτερους χώρους από τα εστιατόρια να λειτουργήσουμε σωστά και με ασφάλεια. Άλλωστε στο θέμα υγιεινής, είμαστε εξοικειωμένοι προ πολλού», τονίζει ο ιδιοκτήτης του

Lemon Park, Κωνσταντίνος Μωσαϊκός.

Όπως πληροφορείται η «Κ», ένας γάμος, μία βάφτιση ή μία εκδήλωση θα μπορεί να πραγματοποιείται από τις 24 Ιουνίου είτε με τον αριθμό των 100 ατόμων σε εξωτερικό χώρο είτε για 50 άτομα σε εσωτερικό. Δεν θα επιτρέπεται δηλαδή να γίνει από τις 24 Ιουνίου με συνολικά 150 άτομα. Το ίδιο ισχύει και για τις 7 Ιουλίου.

Πάντως, από πλευράς Υπουργείου Υγείας μας έχει διαβιβαστεί ότι θα ισχύουν όλοι οι κανόνες και μέτρα προστασίας που αφορούν τους χώρους εστίασης.

Αίτημα για στήριξη

Σε ό,τι αφορά στα μέτρα στήριξης, οι επαγγελματίες εκδηλώσεων ζητούν να συνεχιστούν τουλάχιστον μέχρι το Μάιο του 2021, καθώς όπως αναφέρουν ο κλάδος θα πρέπει να διαφοροποιηθεί από άλλους τομείς σε εποχικούς, τονίζοντας ότι πλήγηκε ανεπανόρθωτα. Η επανεκκίνηση του δεν αναμένεται να γίνει πριν από το Πάσχα του 2021.

Να σημειωθεί ότι ο ετήσιος τζίρος στον κλάδο φθάνει τα 400 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων τα 120 εκατομμύρια ευρώ προέρχονται από το γαμήλιο τουρισμό.

Ο Διευθύνων Σύμβουλος της Pan-

dora Catering σημειώνει ότι «από τη στιγμή που ξεκίνησε η πανδημία, πέσαμε στο απόλυτο μηδέν όπως πολλές επιχειρήσεις. Αυτό συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Εργαζόμαστε έξι μήνες το χρόνο για να τον καλύψουμε ολόκληρο. Απ' αυτούς έχουν ήδη περάσει σχεδόν οι τρεις. Υπάρχει άμεση ανάγκη να επανεκκινήσει ο κλάδος μας χωρίς να θέτουμε την υγεία κανενός σε κίνδυνο».

Η ιδιοκτήτρια του Santa Elena Flower shop, Γιώτα Καπαρή, δηλώνει ότι η απώλεια εισοδημάτων για αρκετούς επιχειρηματίες είναι πολύ κοντά στο 100%. Η κ. Καπαρή σημειώνει ότι σε ό,τι αφορά στους γάμους τελούνται στην Κύπρο κατά μέσο όρο γύρω στις 4.000 κάθε χρόνο. Ένας γάμος μπορεί να κοστίσει μέχρι και 30 χιλιάδες ευρώ και γι' αυτόν εργάζονται αρκετές επιχειρήσεις. «Τίθεται πρόβλημα επιβίωσης για πολλούς».

Οι εισηγήσεις

Οι επαγγελματίες εκδηλώσεων έχουν προχωρήσει στη σύσταση μίας ομάδας πρωτοβουλίας, η οποία ανέλαβε να ετοιμάσει τις εισηγήσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποία θα πραγματοποιούνται οι εκδηλώσεις, γάμοι και βαπτίσεις υπό το πρίσμα των νέων δεδομένων. Η Ιδιοκτήτρια της εταιρείας Fresh Events Άρτεμις Αριστείδου ανέφερε ότι οι εισηγήσεις θα δοθούν απευθείας στο γραφείο του Προέδρου της Δημοκρατίας. Οι εισηγήσεις αφορούν στα μέτρα που θα εφαρμοστούν ώστε να είναι δυνατή η διεξαγωγή εκδηλώσεων.

Ενδεικτικές εισηγήσεις:

Ο μέγιστος αριθμός ατόμων να καθορίζεται με βάση τα τετραγωνικά του χώρου διεξαγωγής της εκδήλωσης.

Άτομο στην είσοδο της εκδήλωσης να καταμετρά τον αριθμό των ατόμων ώστε να υπάρχει συμμόρφωση με βάση τα τετραγωνικά της εκδήλωσης.

Σε περίπτωση κρούσματος ο οικοδεσπότης, ζευγάρι κ.ο.κ. της εκδήλωσης να παρέχει στις αρμόδιες αρχές τη λίστα και τα στοιχεία καλεσμένων (τα οποία διατρεί νόμιμα για τους σκοπούς της διοργάνωσης των εκδηλώσεων του), για σκοπούς ικνυλάτησης.

Οι καλεσμένοι να χωρίζονται σε τραπέζια το μέγιστο 10 ατόμων και κάθε τραπέζι να έχει απόσταση 2 μέτρων από το άλλο.

Σε ό,τι αφορά τον μπουφέ στις εκδηλώσεις η Ομάδα Πρωτοβουλίας εισηγείται την εφαρμογή κανόνων και μέτρων αντίστοιχων με αυτά που θα εφαρμόζουν τα ξενοδοχεία.

Ενδεικτικά:

Σε περίπτωση τροφοδοσίας της εκδήλωσης με μπουφέ, οι καλεσμένοι να σκκώνονται από το μπουφέ (ανά τραπέζι των 10 ατόμων) ώστε να μη δημιουργείται συνωστισμός.

Τα μπουφέ να είναι προστατευμένα με ειδικά προστατευτικά (sneeze guards).

Στην αρχή των μπουφέ να υπάρχουν αντισηπτικά και γάντια για χρήσης για χρήση από τους καλεσμένους και άτομο να ελέγχει ότι αυτά τηρούνται από τους καλεσμένους.

Όλο το προσωπικό που θα εργάζεται στην εκδήλωση να είναι εφοδιασμένο με μάσκες και γάντια.

Στους γάμους αντί χαιρετίσσης η Ομάδα εισηγείται να υπάρχει στην είσοδο ένα τραπέζι για τα δώρα του γάμου, ώστε να αποφεύγονται οι χειραψίες και οι εναγκαλισμοί, Επιπλέον, να μη υπάρχει πίστα ώστε να δημιουργείται συνωστισμός, αλλά ο κόσμος να χορεύει και να διασκεδάζει με την παρέα του και γύρω από τα τραπέζια του, όπως γίνεται και στα κέντρα νυχτερινής διασκέδασης.

Γάμοι και στις νηστείες

Στο μεταξύ η Ιερά Σύνοδος, σε μία προσπάθεια εξεύρεσης λύσης για τους γάμους που επιπράζονται λόγω της πανδημίας, με απόφαση στις 29 Μαΐου είχε ανακοινώσει την τέλεση γάμων και κατά την περίοδο των νηστειών των Χριστουγέννων μέχρι τις 12 Δεκεμβρίου, εξαιρουμένων των ημερών της Τετάρτης και της Παρασκευής. Σύμφωνα με την ιδιοκτήτρια του κατσατήματος «Just Deco», Ισμήνη Χαλαλάμπους, έχει ζητηθεί να επιτραπεί η τέλεση γάμων και την Παρασκευή, ωστόσο κάτι τέτοιο δεν έγινε εφικτό.

Η βιομηχανία διοργάνωσης εκδηλώσεων απασχολεί μεγάλο αριθμό εργαζομένων και επιχειρήσεων. Σ' αυτές συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, διοργανωτές και χώροι εκδηλώσεων, εταιρείες τροφοδοσίας, ανθοπωλεία, φωτογράφοι, οικoi νυφικών, ζαχαροπλάστες, ενουκιάσεις εξοπλισμού, εταιρείες οπτικοακουστικού εξοπλισμού, μουσική, τυπογραφεία, κομμωτήρια, ινστιτούτα αισθητικής, Djs κ.λπ.

ΑΡΘΡΟ / Του Δρ. ΑΔΩΝΗ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥ

Αλλάζει η πανδημία το χάρτη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης;

Η πανδημία του Covid-19 έχει αλλάξει άρδην τις ζωές όλων μας. Έχει αλλάξει επίσης και τις προτεραιότητές μας, με την προστασία της υγείας μας να είναι το σημαντικότερο αγαθό. Η επιθυμία όμως των μαθητών μας για σπουδές σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τόσο εντός όσο και εκτός συνόρων, εξακολουθεί να είναι ψηλά στις προτεραιότητές τους συνάμα με τον προβληματισμό για το πώς αυτό μπορεί να γίνει με τον πλέον ασφαλή τρόπο. Το ποσοστό των Κυπρίων που σπουδάζουν σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι μέχρι σήμερα από τα υψηλότερα ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ. Η Κύπρος κατέχει επίσης και ένα από τα υψηλότερα ποσοστά φοιτητών που σπουδάζουν εκτός της χώρας τους. Αυτό ενδεχομένως να μειωθεί κατά τη νέα ακαδημαϊκή χρονιά σύμφωνα με κάποια δημοσιεύματα και εκτιμήσεις εξαιτίας της πανδημίας. Αρκετοί μαθητές και γονείς βλέποντας την επιδημιολογική εικόνα των χωρών που προσελκύουν συνήθως μεγάλο αριθμό φοιτητών, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο (ΗΒ), η Ελλάδα και η Ολλανδία, προβληματίζονται για τη σωστή επιλογή σπουδών που θα πρέπει να κάνουν. Λαμβάνουν επίσης υπόψη τους και άλλες παραμέτρους όπως το κόστος σπουδών και διαβίωσης, τη φήμη και παράδοση του πανεπιστημίου καθώς και την αξία του πτυχίου στην αγορά εργασίας. Ναι, είναι γεγονός ότι πε-

ρισσότεροι μαθητές φέτος ενδιαφέρονται να σπουδάσουν σε κυπριακά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εξαιτίας της εξαιρετικής επιδημιολογικής εικόνας της χώρας μας. Αυτός ήταν και ο λόγος που το Υπουργείο Παιδείας επέτρεψε την τροποποίηση ή/και την υποβολή νέων αιτήσεων για συμμετοχή στις Παγκύπριες εξετάσεις από μαθητές που πριν την έξαρση της πανδημίας ίσως να μην σκέφτονταν καθόλου το ενδεχόμενο να παραμείνουν στην Κύπρο για τις σπουδές τους και να διεκδικήσουν θέση σε κάποιο από τα δημόσια πανεπιστήμια (ΔΠ) της χώρας. Προσωπική μου εκτίμηση είναι ότι οι επιλογές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που θα κάνουν φέτος οι μαθητές μας δεν θα διαφέρουν πολύ από τις αντίστοιχες της περηνικής περιόδου. Το συμπέρασμα αυτό εξάγεται από τους πιο κάτω λόγους:

Τα επιδημιολογικά δεδομένα αλλάζουν προς το καλύτερο σε όλες τις χώρες. Έχουμε ακόμη μπροστά μας 3-4 μήνες μέχρι την έναρξη της νέας ακαδημαϊκής χρονιάς και αν συνεχίσει η υποχώρηση της πανδημίας μαθητές και γονείς θα μπορούν να εξετάσουν όλο και περισσότερες επιλογές για τις σπουδές τους. Εξάλλου, είναι πλέον πασιφανές ότι θα πρέπει να μάθουμε να συνυπάρχουμε με τον COVID-19 και η ζωή θα συνεχιστεί, ίσως όχι κανονικά, αλλά τηρώντας υγειονομικά μέτρα προστασίας. Η

εκπαίδευση δεν μπορεί να αποτελέσει την εξαίρεση.

Όλο και περισσότερα πανεπιστήμια υιοθετούν το λεγόμενο 'blended learning', δηλαδή ένα μεικτό σύστημα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αλλά και φυσικής παρουσίας φοιτητών εκεί και όπου χρειάζεται, ακολουθώντας βασικά υγειονομικά πρωτόκολλα. Αυτό θα επιτρέψει σε φοιτητές να σπουδάσουν σε μεγάλα πανεπιστήμια του εξωτερικού έχοντας λιγότερη επαφή με άλλους φοιτητές και με μεγαλύτερη ασφάλεια. Ταυτόχρονα δε, θα δοθεί η ευκαιρία σε φοιτητές που θα έχουν ενδοιασμούς να ταξιδέψουν εκτός Κύπρου υπό τις παρούσες περιστάσεις να το πράξουν σπουδάζοντας ακόμα και εξ ολοκλήρου από την ασφάλεια του σπιτιού τους μέχρι τα δεδομένα να εξομαλυνθούν ακόμη περισσότερο, αν βεβαίως το επιτρέπει το πανεπιστήμιο που θα επιλέξουν.

Οι διαθέσιμες θέσεις στα ΔΠ της Κύπρου για νεοεισερχόμενους φοιτητές είναι δεδομένες και δεν μπορούν να αλλάξουν από την μια μέρα στην άλλη. Ναι, μπορεί να έχει ανοίξει ένα επιπλέον παράθυρο μετεγγραφών για φοιτητές που θέλουν να επαναπατριστούν και να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε ΔΠ της Κύπρου, αλλά και πάλι οι θέσεις αυτές είναι περιορισμένες. Συνεπώς, προσωπικά αναμένω ότι θα δούμε μια μικρή αύξηση των φοιτητών στα ΔΠ αλλά

αυτή αντικειμενικά θα είναι περιορισμένου μεγέθους, δεδομένων των υπαρχόντων περιορισμών. Το σίγουρο είναι ότι οι διαθέσιμες θέσεις στα τρία ΔΠ δεν μπορούν να ικανοποιήσουν όλους τους υποψήφιους. Συνεπώς, κάποιοι θα πρέπει να αναζητήσουν άλλους δρόμους.

Αρκετές αξιόπιστες επιλογές υπάρχουν βεβαίως και στα Ιδιωτικά Πανεπιστήμια (ΠΠ) της Κύπρου τα οποία ευελπιστούν ότι θα έχουν αυξημένες εγγραφές νέων φοιτητών τον επόμενο Σεπτέμβριο συνεπεία της πανδημίας. Βεβαίως, εξαιτίας του κόστους φοίτησης, οι γονείς οι οποίοι συνήθως αναλαμβάνουν το κόστος σπουδών των παιδιών τους, θα πρέπει να κάνουν την οικονομική τους μελέτη και να τη συγκρίνουν με άλλες αξιόλογες επιλογές που ενδεχομένως να υπάρχουν στο εξωτερικό. Επίσης, η αυξημένη ζήτηση (λόγω ποιότητας και απουσίας διδασκόντων) που βλέπουμε για σπουδές στα ΔΠ Κύπρου και Ελλάδας ενδεχομένως να επηρεάσει και τη ζήτηση για σπουδές στα ΠΠ. Με αυτά τα δεδομένα αναμένεται μεν μια μικρή αύξηση στις εγγραφές αλλά και πάλι αυτή όχι σε βαθμό και μέγεθος που να διαφοροποιήσει ουσιαστικά το χάρτη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Τέλος, ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει για τους υποψήφιους φοιτητές του ΗΒ και της Ελλάδας, δύο χωρών που κάθε χρόνο προσελκύουν την

πλειοψηφία όσων Κυπρίων σπουδάζουν στο εξωτερικό.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία από το HESA (Higher Education Statistics Agency) του ΗΒ, 3.165 νέοι Κύπριοι φοιτητές σπούδαζαν στο ΗΒ κατά την ακαδημαϊκή χρονιά 2018/19. Από αυτούς οι 2.010 φοιτούσαν σε προπτυχιακά προγράμματα και 1.155 φοιτούσαν σε μεταπτυχιακά προγράμματα. Το δε 85% των προπτυχιακών φοιτητών (1.705) αιτήθηκαν και έλαβαν το Βρετανικό Φοιτητικό Δάνειο. Αυτό ήταν και εξακολουθεί να είναι και για τον επόμενο Σεπτέμβριο ένα πολύ μεγάλο κίνητρο για σπουδές στη χώρα με τη μεγαλύτερη παρόδοση στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση στην Ευρώπη. Το κίνητρο φέτος ίσως να είναι και μεγαλύτερο αν αναλογιστούμε ότι ίσως να είναι και η τελευταία χρονιά που προσφέρεται, ένεκα του BREXIT που θα επέλθει με το τέλος της μεταβατικής περιόδου - αν δε δοθεί παράταση - στις 31 Δεκεμβρίου 2020. Συνεπώς, αν τα επιδημιολογικά δεδομένα συνεχίσουν να βελτιώνονται τότε το ΗΒ θα αποτελέσει και πάλι μεγάλο πόλο έλξης για τους μαθητές μας.

Η Ελλάδα από την άλλη παρουσιάζει μια πολύ καλή επιδημιολογική εικόνα και κατατάσσεται στις ασφαλείς χώρες. Αυτό ωθεί όσους ενδιαφέρονται να σπουδάσουν στη χώρα να το κάνουν χωρίς ιδιαίτερο ρίσκο. Αν αναλογιστεί κανείς την απουσία

διδασκόντων στα ΔΠ, την κατάργηση των ΤΕΙ και την αναβάθμισή τους σε πανεπιστημιακά τμήματα αλλά και το γεγονός ότι θα είναι η τελευταία χρονιά που οι μαθητές μας θα μπορούν να επιλέξουν τη σπουδή τους από δύο 'έπισημονικά πεδία' τότε ίσως δούμε και μια μικρή αύξηση στις εγγραφές νέων φοιτητών.

Για όλους αυτούς του λόγους, η εκτίμηση μου είναι ότι οι διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις χώρες αλλά και τα πανεπιστημιακά ιδρύματα θα είναι μικρές σε αντίθεση με το τι λέγεται και γράφεται τον τελευταίο καιρό. Αυτό βέβαια υπονοείται την συνέχιση της υποχώρησης της πανδημίας μέχρι και τον Σεπτέμβριο. Η μόνη άγνωστη παράμετρος, η οποία σήμερα δεν μπορεί να προσμετρηθεί αλλά είναι εξαιρετικής σημασίας, είναι το μέγεθος της οικονομικής ύφεσης και πόσο αυτό θα επιπράξει τις επιλογές των μαθητών σε ΠΠ της Κύπρου αλλά και του εξωτερικού. Παρόλα αυτά, οι Κύπριοι γονείς ανέκαθεν έδιναν από το υστέρημα τους για την μόρφωση των παιδιών τους, την οποία και θεωρούν υψίστης σημασίας. Και αυτό πιστεύω θα πράξουν και τώρα με γνώμονα πάντα την υγεία και ασφάλεια των παιδιών τους.

Ο Δρ. Άδωνης Αμερικάνος είναι Πρόεδρος Κυπριακού Συνδέσμου Εκπαιδευτικών Συμβούλων adonis@tcs.com.cy

Επιστρέφει η κανονικότητα στις συναλλαγές

Κατά 20% αυξημένες τον Μάιο σε σχέση με τον Απρίλιο που η χώρα ήταν σε ολικό περιορισμό - Αυξήθηκαν και οι αναλήψεις

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η οικονομία της Κύπρου σίγουρα δεν έχει επανέλθει στην κανονικότητα με αρκετούς τομείς να είναι κλειστοί και άλλους να φροντίζουν τις πληγές που τους άφησε ο κορωνοϊός. Ωστόσο, αν και με νηπακά βήματα, επανέρχεται η κανονικότητα σε επίπεδο συναλλαγών και όχι ποσών που ξοδεύονται. Ο μεγάλος περιορισμός του ενός μόνο sms την ημέρα για πραγματοποίηση μίας και μόνο μετακίνησης είχε ως αποτέλεσμα οι πολίτες να περιορίσουν και τις συναλλαγές, αλλά και τα ποσά που ξόδευαν. Την τιμητική τους είχαν μόνο οι επιχειρήσεις με είδη πρώτης ανάγκης και «ντελίβερι». Τα δεδομένα όμως τον Μάιο άλλαξαν άρδην από τα αντίστοιχα δεδομένα του Μάρτη και του Απριλίου, προφανώς προς το καλύτερο όσον αφορά στην κατανάλωση. Σύμφωνα λοιπόν με στοιχεία που έχει στην κατοχή της η «Κ» από τράπεζες που δείχνουν τον αριθμό των συναλλαγών που διενεργούνται και όχι τα ποσά που ξοδεύονται, ο Μάιος, μήνας που άρθηκε σταδιακά το «λοκντάουν» σε αρκετούς τομείς, παρουσιάζει ανεβασμένες τις συναλλαγές κατά 20% σε σχέση με τον Απρίλιο. Την ίδια ώρα, τα ίδια στοιχεία δείχνουν τα χρήματα που «τραβήχτηκαν» από τα ATM's το Μάιο σε σχέση με τον Απρίλιο να έχουν επίσης αύξηση, στο 25%. Σημαντικό στοιχείο δε, ότι οι πρώτες ημέρες του Ιουνίου παρουσιάζονται σε αριθμό συναλλαγών καλύτερες από το μέσο όρο των συναλλαγών που προέκυψαν το Μάρτιο, κάτι που ενισχύει τη θέση πως επανέρχεται η Κύπρος σε ρυθμούς κανονικότητας όσον αφορά την κατανάλωση. Τα στοι-

Τα χρήματα που «τραβήχτηκαν» από ATM's το Μάιο σε σχέση με τον Απρίλιο έχουν επίσης αύξηση, της τάξεως του 25%.

χεία που προέρχονται από διαφορετικές κυπριακές τράπεζες, που όμως παρουσιάζουν σχεδόν τα ίδια στατιστικά, θέλουν οι συναλλαγές του Μαΐου του 2020 που έγιναν από κυπριακές κάρτες εντός της Κύπρου να είναι κατά 28% αυξημένες σε σχέση με τον αντίστοιχο Μάιο του 2019. Και δεν είναι παράδοξο. Διότι, τον Μάιο όλοι οι πολίτες που είναι μόνιμα διαμένοντες στην Κύπρο προχώρησαν σε συναλλαγές εντός Κύπρου. Τον Μάιο του 2019 που δεν υπήρχε προφανώς καμία απαγόρευση για πτήσεις

Οι ηλεκτρονικές συναλλαγές, οι ανέπαφες συναλλαγές, αυτές που έγιναν μέσω των ψηφιακών καναλιών και μέσω των εφαρμογών των τραπεζών αυξήθηκαν πάρα πολύ, συγκεκριμένα, κατά 30%.

εκτός χώρας, οι μόνιμα διαμένοντες στην Κύπρο προχώρησαν σε συναλλαγές και εκτός Κύπρου. Εάν ανατρέξουμε στα στοιχεία του Μαΐου του 2019, θα δούμε πως ποσό ύψους 158 χιλιάδων ευρώ είχε δαπανηθεί μέσω κυπριακών πιστωτικών καρτών στο εξωτερικό.

Online αγορές

Αν και στο «λοκντάουν» οι μόνιμα διαμένοντες στη χώρα δεν μπορούσαν να ψωνίσουν εκτός από φούρνους, σουπερμάρκετ, περρίπτερα και «ντελίβερι» αποδει-

κνύεται πως δεν τους σταμάτησε για να ψωνίσουν διαδικτυακά από μαγαζιά του εξωτερικού. Τον Μάιο του 2020 λοιπόν, έγιναν 30% λιγότερες online συναλλαγές μέσω κυπριακών καρτών.

Οι χαμένοι και οι κερδισμένοι

Τα ίδια στοιχεία παρουσιάζουν τους τομείς που χτύπησε περισσότερο η πανδημία, σε επίπεδο συναλλαγών. Δείχνουν να είναι στα «κόκκινα» οι αερογραμμές, οι ενοικιάσεις, τα ξενοδοχεία, οι «travel agents», τα εστιατόρια, η αγορά των κοσμημάτων και η διασκέδαση. Εντούτοις, τα καταστήματα τα οποία δεν είδαν καμία διαφορά στις συναλλαγές εντός «λοκντάουν», ενδεχομένως να προχώρησαν και σε παραπάνω συναλλαγές, ήταν τα καταστήματα «DIY» και ο κλάδος που ασχολείται με «professional services». Ως «professional services» λογίζονται οι δικηγόροι, τα λογιστικά γραφεία, οι ελεγκτές. Τα περρίπτερα, οι φούρνοι και τα σουπερμάρκετ, επίσης είχαν αύξηση στις συναλλαγές τον Μάιο. Τέλος, αύξηση είχαν τα καταστήματα με τα «House hold appliances», δηλαδή καταστήματα που πωλούν ηλεκτρικές συσκευές και είδη σπιτιού, αλλά αύξηση είχαν και οι «χορηγίες» (charity).

Ήρθαν για να μείνουν

Οι ηλεκτρονικές συναλλαγές, οι ανέπαφες συναλλαγές, αυτές που έγιναν μέσω των ψηφιακών καναλιών και μέσω των εφαρμογών των τραπεζών αυξήθηκαν πάρα πολύ, συγκεκριμένα, κατά 30%. Η αναγκαστική στρόφη στα ψηφιακά κανάλια και στις ανέπαφες συναλλαγές για μείωση του κινδύνου της μετάδοσης του ιού έφερε τους κα-

ταναλωτές στο σημείο για το οποίο οι τράπεζες θα ήθελαν να ξεδέσουν χρόνο και χρήμα για να το καταφέρουν. Η μετάβαση της κουλτούρας για χρησιμοποίηση των ψηφιακών καναλιών για συναλλαγές που δεν χρειάζεται να γίνονται παραδοσιακά ήταν ένα σημείο που θα παραμείνει στις τράπεζες. Το στοίχημα είναι τώρα αν θα διατηρηθεί αυτή η κουλτούρα.

Αναμένοντας την 3η φάση

Από τις 9 Ιουνίου αρχίζει όπως ήδη έχει γνωστοποιηθεί, η τρίτη φάση χαλάρωσης των περιοριστικών μέτρων στη χώρα, η οποία θα διαρκέσει μέχρι 24 Ιουνίου, με το γρανάζι της οικονομίας να επανεκκινεί ακόμα περισσότερα. Κατά την τρίτη φάση θα λειτουργήσουν πάλι τα κολυμβητήρια και οι πισίνες. Από 9 Ιουνίου, επίσης επαναλειτουργούν τα εμπορικά κέντρα, τα αεροδρόμια και τα λιμάνια για εξυπηρέτηση κρουαζιερόπλοιων, οι υπηρεσίες εστίασης για τους εσωτερικούς τους χώρους βάσει των τετραγωνικών τους μέτρων, οι εσωτερικοί χώροι των ξενοδοχείων, θέατρα και σινεμά ανοικτού τύπου πάλι βάσει των τετραγωνικών τους μέτρων, τα αθλητικά πρωταθλήματα χωρίς φιλάθλους, τα νηπιαγωγεία και βρεφονηπιακοί σταθμοί, παιδικές λέσχες, παιδότοποι εξωτερικού χώρου, ολοήμερα θερινά και δημόσια σχολεία με την επαναλειτουργία των καντινών για εξυπηρέτηση των μαθητών ή τα μαγειρεία για σίτιση μαθητών στα σχολεία, καθώς και οι καλοκαιρινές σχολές.

Στις 13 Ιουνίου επαναλειτουργούν τα καζίνο, οι σχολές χορού, μποξ, γυμναστήρια, τα θεματικά πάρκα, τα λούνα παρκ και άλλα.

ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΔΩΡΕΑΝ

ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

500+ ΒΙΒΛΙΑ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ, ΠΑΙΔΙΚΑ, ΠΟΙΗΣΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου

European University Cyprus
LAUREATE INTERNATIONAL UNIVERSITIES

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι ΗΠΑ είναι έτοιμες για επενδύσεις στην Ελλάδα

Ο Τζέφρεϊ Πάιατ μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟ**

Επενδύσεις σε Ελευσίνα και Αλεξανδρούπολη προαναγγέλλει ο πρεσβευτής των ΗΠΑ, Τζέφρεϊ Πάιατ, ο οποίος, μάλιστα, τονίζει ότι αμερικανικές εταιρείες είναι έτοιμες για συμπαραγωγή νέων φρεγατών του πολεμικού ναυτικού. Επισημαίνει πως η Ουάσιγκτον θεωρεί ότι τα νησιά έχουν τα ίδια δικαιώματα με την ηπειρωτική επικράτεια σε υφαλοκρηπίδα και θαλάσσιες ζώνες, ενώ εκφράζει την αμερικανική στήριξη στις προσπάθειες για μείωση των εντάσεων.

— Ποιο το περιβάλλον στις ελληνοαμερικανικές σχέσεις, αλλά και σε διεθνές επίπεδο μετά την πανδημία;

— Είναι πολύ νωρίς να πούμε πως αυτή η κρίση —σίγουρα η πιο σοβαρή της ζωής μας— θα επηρεάσει τη διεθνή πολιτική. Υπάρχουν ορισμένες τάσεις που έχουν επιταχυνθεί. Η σύγκρουση μεταξύ Κίνας και Δύσης έχει γίνει πιο έντονη συνεπεία του τρόπου με τον οποίο η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας χειρίστηκε την πανδημία, των αλλαγών που επιβάλλει όσον αφορά την παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού, του πως σκεφτόμαστε τον ανταγωνισμό της Κίνας. Υπάρχουν τάσεις που δεν θα αλλάξουν. Διαφωνώ με εκείνους που προβλέπουν ότι αυτή η κρίση θα αναρτήσει την παγκοσμιοποίηση. Ο λόγος που βρισκόμαστε στο σημερινό χάος είναι επειδή αυτή η ασθένεια, που θα έπρεπε να είχε περιοριστεί στη Γουχάν, στην επαρχία Χουμπέι, επετράπη από τις Αρχές του Πεκίνου να εξαπλωθεί παγκοσμίως. Θα πρέπει να εργαστούμε από κοινού για τη διαχείριση της πανδημίας, για την ανάπτυξη όποιου εμβολίου τελικά ανακαλυφθεί, αλλά και για να διασφαλίσουμε ότι αυτό δεν θα ξανασυμβεί. Υπάρχει μια ανάλυση του Χένρι Κίσινγκερ, με την οποία συμφωνώ, ως προς τους κύριους τομείς επηρεασμού του διεθνούς συστήματος, αλλά και της αναγκαιότητας οι ΗΠΑ να συνεχίσουν να επενδύουν σε αυτό το διεθνές σύστημα διεθνών θεσμών και συμμαχιών, που αποτελεί το θεμέλιο

της ειρήνης και της σταθερότητας από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά. Στο σκέλος των σχέσεων ΗΠΑ - Ελλάδας, είναι ξεκάθαρο πού είμαστε. Πρώτα απ' όλα είμαστε πολύ τυχεροί που ο πρωθυπουργός βρίσκεται στην Ουάσιγκτον τον Ιανουάριο πριν ξεκινήσει αυτό το χάος. Η επίσκεψη έδωσε σαφές μήνυμα μεταξύ των προτεραιοτήτων των δύο κυβερνήσεων σχετικά με τη σχέση ΗΠΑ - Ελλάδας και βοήθησε να εντατικοποιησουμε την ατζέντα μας για το έργο που πρέπει να κάνουμε, συμπεριλαμβανομένης της δέσμευσης για την τεχνολογία, τον στρατηγικό διάλογο, την επανεπένδυση στην τριμερή Ελλάδα, Ισραήλ, Κύπρου με τη στήριξη των ΗΠΑ (σχήμα 3+1), τη σχέση άμυνας και ασφάλειας. Η συνάντηση του πρωθυπουργού με τη Νάνσι Πελόσι, τον πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ, τον υπουργό Εξωτερικών Μάικ Πομπέο και τον αντιπρόεδρο Μάικ Πενς, ήταν σαφές μήνυμα διακομματικής υποστήριξης προς την Ελλάδα σε ένα έτος πολύ δύσκολων εκλογών στις ΗΠΑ. Η κατάσταση εκτάκτου ανάγκης στην υγεία μάς έκανε να επικεντρωθούμε για δύο μήνες σε αυτήν την πτυχή, και είμαι πολύ περήφανος για τη συνεργασία που είχαμε με τα υπουργεία Υγείας και Προστασίας του Πολίτη, καθώς εργαστήκαμε για να διασφαλιστεί ότι η Ελλάδα είχε μια σαφή εικόνα του τι συνέβαινε στην Αμερική και η κυβέρνηση των ΗΠΑ είχε μια σαφή εικόνα του τι συνέβαινε στην Ελλάδα. Τώρα που η χώρα ανοίγει ξανά, μεταφέραμε την προτεραιότητά μας πίσω στην οικονομία: πώς βοηθάμε την Ελλάδα να διασφαλίσει μια ανάκαμψη σε σχήμα V, να επιστρέψει στην ανάπτυξη το συντομότερο δυνατόν. Πιστεύω ότι η προσπάθεια θα βοηθηθεί από δύο παράγοντες. Ένας είναι η φήμη που έχει αποκομίσει η Ελλάδα λόγω της πολύ καλής διαχείρισης της πανδημίας, του τρόπου με τον οποίο υπερέβη τις προσδοκίες και ξεπέρασε πολλούς Ευρωπαίους γείτονές της. Δεύτερον, είναι η τεράστια πρόοδος που η κυβέρνηση, ο πρωθυπουργός, οι υπουργοί Κυριάκος Πιερρακάκης

Ο πρέσβης των Ηνωμένων Πολιτειών στην Αθήνα, Τζέφρεϊ Πάιατ, στον κήπο της πρεσβευτικής κατοικίας, όπου μας παραχώρησε εφ' όλης της ύλης συνέντευξη την Τετάρτη. «Είναι πολύ νωρίς να πούμε πως αυτή η κρίση —σίγουρα η πιο σοβαρή της ζωής μας— θα επηρεάσει τη διεθνή πολιτική», επισήμανε μεταξύ άλλων.

και Αθωνίς Γεωργιάδης και άλλοι κατόρθωσαν να συντελέσουν στον ψηφιακό μετασχηματισμό της Ελλάδας.

— Υπάρχει ενδιαφέρον των ΗΠΑ για τις υποδομές στην Αλεξανδρούπολη, στα ναυπηγεία της Ελευσίνας. Ποιος είναι ο ρόλος της Διεθνούς Επιχείρησης Οικονομικής Ανάπτυξης (DFC);

— Η DFC δημιουργήθηκε από το Κογκρέσο για να δώσει στην κυβέρνηση των ΗΠΑ ένα εργαλείο απέναντι στους μεγάλους ανταγωνιστές μας, και ιδίως για να δημιουργήσει μια εναλλακτική λύση στη διπλωματία του βιβλίου επιταγών με την οποία η Κίνα και άλλοι έχουν εμπλακεί με μπκα-νιομούς όπως το πρότζεκτ «Belt and Road». Όταν καθιερώθηκε η DFC, η αρχική της εστίαση ήταν ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες, όπου η Κίνα έχει προσφέρει πολλά. Όταν ήμουν στην Ουάσιγκτον τον Νοέμβριο για το συνέδριο της «Καθημερινής», είχα την ευκαιρία να συναντηθώ με τον Ανταμ Μπέλερ, ο οποίος είναι ο διευθύνων σύμβουλος της DFC, και την ομάδα του. Μιλήσαμε πολύ για την Ελλάδα ως χώρα που είναι μέλος της Ευρωζώνης, της Ε.Ε., μια ανεπτυγμένη οικονομία, αλλά την οποία η ίδια η Κίνα έχει αναγνωρίσει ως το «κεφάλι του δράκου» της πρωτοβουλίας «Belt and Road» στην Ευρώπη. Τόνισα ότι χρειαζόμαστε εργαλεία όπως η DFC. Ήμουν πολύ χαρούμενος που με μερικούς από τους συναδέλφους μου και συνομιλητές μου στο Κογκρέσο καταφέ-

ραμε να επιτύχουμε υποστήριξη τον Δεκέμβριο για μια τροπολογία του αμερικανικού νόμου, που εξουσιοδότησε συγκεκριμένα την DFC να λάβει οικονομική θέση σε ανεπτυγμένες χώρες όπως η Ελλάδα, όπου υπάρχουν στρατηγικά σημαντικά έργα, ιδιαίτερα συνδεδεμένα με τον ενεργειακό τομέα. Έτσι, η DFC είναι αναίτητη για δουλειές στην Ελλάδα. Ένα έργο για το οποίο έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον είναι τα ναυπηγεία της Ελευσίνας. Βλέπουμε τα ναυπηγεία της Ελευσίνας ως μοντέλο παρόμοιο με εκείνα της Σύρου, όπου μια αμερικανική εταιρεία, η Onex, συνεργάστηκε επιτυχώς με δύο ελληνικές κυβερνήσεις, την κυβέρνηση Τσίπρα και την κυβέρνηση Μητσοτάκη. Γνωρίζω ότι οι εργαζόμενοι στα ναυπηγεία της Σύρου είναι πολύ υπερήφανοι για το γεγονός ότι μπόρεσαν να εφαρμόσουν ξανά τις δεξιότητές τους, και δεν θα συνέβαινε χωρίς την Onex και τα αμερικανικά κεφάλαια. Η DFC έχει επίσης προτεραιότητα σε ολόκληρο το πλέγμα έργων γύρω από την Αλεξανδρούπολη, την ιδιωτικοποίηση λιμένων, το FSRU, τον υπόγειο αποθηκευτικό χώρο της Καβάλας, την ιδιωτικοποίηση της Εγνατίας. Όλα αυτά αποτελούν μέρος αυτού του κόμβου εφοδιασμού και μεταφοράς γύρω από την Αλεξανδρούπολη. Είναι ευπρόσδεκτη είδηση ότι το ΤΑΙΠΕΔ ανακοίνωσε ότι η ιδιωτικοποίηση της Αλεξανδρούπολης θα προχωρήσει με το λιμάνι της Καβάλας και ότι αυτή θα ήταν μία από τις προτεραιότητες. Αρα

θα ήταν τεράστιο βήμα εάν μπορούσαμε να προσδιορίσουμε μια επιλογή για την επόμενη γενιά της Ελλάδας και να κάνουμε τη συμπαραγωγή τους στην Ελευσίνα.

Θα βοηθήσει η φήμη που έχει αποκομίσει η Ελλάδα λόγω της πολύ καλής διαχείρισης της πανδημίας, του τρόπου με τον οποίο υπερέβη τις προσδοκίες και ξεπέρασε πολλούς Ευρωπαίους γείτονές της.

το DFC θα είναι πολύ σημαντικό για όλα αυτά. Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι επενδύσεις θα επιβραδυνθούν λόγω του σοκ της οικονομικής επιβράδυνσης ως αποτέλεσμα της πανδημίας, αλλά πρέπει να θυμάστε ότι ήταν μια συμμετρική επιβράδυνση. Τα κεφάλαια όμως πρέπει να πάνε κάπου. Σίγουρα, όσον αφορά την DFC, η Ελλάδα είναι μία από τις κορυφαίες προτεραιότητές τους στην Ευρώπη.

— Μιλάμε για πρότζεκτ που μπορούν να προσελκύσουν χρηματοδότηση...

— Ναι, προχωρούν με δανεικές εγγυήσεις, αλλά μπορούν επίσης να πραγματοποιήσουν επενδύσεις κεφαλαίου. Η DFC έχει επίσης σαφή εντολή να εργαστεί και στα δυτικά Βαλκάνια, και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Αλεξανδρούπολη είναι τόσο σημαντική. Επειδή τα έργα εκεί συνδέονται με πράγματα όπως η διασύνδεση φυσικού αερίου με τη Βόρεια Μακεδονία, η προοπτική μεταφοράς φυσικού αερίου στη Σερβία...

— Υπάρχουν νέα ως προς την αμυντική συνεργασία;

— Έχουμε ήδη μεγάλη μεταφορά τεχνολογίας συμπαραγωγής άμυνας και συνεργασίας, ειδικά με την ΕΑΒ. Τμήματα της παγκόσμιας παραγωγής των C-130 και F-16 παράγονται στην ΕΑΒ. Τώρα συνεργαζόμαστε με την κυβέρνηση, ώστε να αναπτυχθεί η ικανότητα της ΕΑΒ να εφαρμόσει το πρόγραμμα αναβάθμισης

Οι παγκόσμιες ευθύνες μας

— Οι ΗΠΑ διανύουν έτος εκλογών, η πανδημία παραμένει, υπάρχουν εντάσεις μετά τη δολοφονία του Τζορτζ Φλόιντ. Μήπως οι ΗΠΑ οδηγούνται σε εσωστρέφεια;

— Θα μοιραστώ όσα είπα στην πρωινή σύσκεψή μας στην πρεσβεία τη Δευτέρα. Υπενθύμισα σε όλους ότι οι ταράχές για τον Ρόννι Κινγκ στο Λος Άντζελες συνέβησαν κατά τη διάρκεια της πρώτης αποστολής μου στο εξωτερικό πριν από 30 χρόνια. Όλοι μας απογοητευτήκαμε και φοβόμασταν από τις εικόνες που έχουμε δει τις τελευταίες ημέρες. Είναι σαφές ότι οι δημοκρατικοί θεσμοί μας λειτουργούν. Βλέπετε τα μηνύματα που προέρχονται από τους τοπικούς ηγέτες μας... Η αμερικανική κοινωνία θα ανακάμψει, θα το ξεπεράσουμε. Έχουμε παγκόσμιες ευθύνες, παγκόσμιο αποτύπωμα, αυτό δεν πρόκειται να αλλάξει. Με πολλούς τρόπους, το μάθημα αυτής της πανδημίας είναι ότι η δέσμευσή μας και οι διεθνείς συνεργασίες μας είναι από πολλές απόψεις πιο σημαντικές από ποτέ. Θα κάνουμε μια συζήτηση σχετικά με το πώς θα επιτύχουμε την ισορροπία στην αντιμετώπιση της πρόκλησης που παρουσιάζει η Κίνα —οι Κινέζοι δεν πρόκειται να φύγουν, η εμπορική σχέση ΗΠΑ - Κίνας θα παραμείνει πολύ μεγάλη—, αλλά ο μεγαλύτερος όγκος εμπορίου και επενδύσεων στον κόσμο παραμένει αυτός που διασχίζει τον Ατλαντικό Ωκεανό μεταξύ Ευρώπης και Βόρειας Αμερικής.

των F-16 και των P-3, αλλά και να εξεταστεί πώς η ΕΑΒ θα διαδραματίσει ακόμα μεγαλύτερο ρόλο μακροπρόθεσμα ως μέρος μιας παγκόσμιας συνεργασίας με τη Δόκκιντ. Θα μου άρεσε πολύ να επιτύχουμε το ίδιο στην Ελευσίνα. Θα ήταν τεράστιο βήμα εάν μπορούσαμε να προσδιορίσουμε μια επιλογή για την επόμενη γενιά φρεγατών της Ελλάδας και να κάνουμε τη συμπαραγωγή τους στην Ελευσίνα. Είναι ένα από τα πράγματα που οι αμερικανικές εταιρείες κάνουν πολύ καλά. Η κυβέρνηση έχει κάποιο δρόμο μέχρι να αποφασίσει ποια θα είναι η επόμενη γενιά φρεγατών. Γνωρίζω ότι οι αμερικανικές εταιρείες που ενδιαφέρονται έχουν ένα σαφές σχέδιο για το πώς θα μπορούσαν να συνεργαστούν με την ελληνική βιομηχανία και την ελληνική ναυτική βιομηχανία, για να προσθέσουν αξία εδώ στην Ελλάδα.

Νησιά και ηπειρωτική επικράτεια έχουν τα ίδια θαλάσσια δικαιώματα

— Η Τουρκία σχεδιάζει έρευνες σε περιοχή που η Ελλάδα θεωρεί μέρος της υφαλοκρηπίδας της. Πώς βλέπουν οι ΗΠΑ την κατάσταση;

— Μιλάμε συχνά, από τον Δεκέμβριο, για τις απόψεις μας σχετικά με το μνημόνιο Τουρκίας - Λιβύης. Τις απόψεις μας για τα δικαιώματα των νησιών όσον αφορά τα θαλάσσια δικαιώματά τους και την ΑΟΖ τους, που είναι ακριβώς τα ίδια με την ηπειρωτική επικράτεια. Δεν υπάρχει κάτι νέο που μπορώ να προσθέσω, αλλά αυτό που νομίζω πως είναι πολύ σημαντικό είναι το πολύ σαφές μήνυμα που ακούσατε χτες (η συνέντευξη έγινε την Τετάρτη) από τον βοηθό γραμματέα Φράνσις Φάνον καθώς μιλούσε με τους υπουργούς Ενέργειας Ισραήλ, Ελλάδας και Κύπρου στην εκδήλωση του Ελληνοαμερικανικού Επιμελητηρίου και του Atlantic Council. Είχαμε την ευκαιρία να ακούσουμε τον ανώτερο αξιωματούχο της Ουάσιγκτον, που ασχολείται με αυτά τα θέματα σε τεχνικό επίπεδο, να δίνει ένα

Στηρίζουμε τις προσπάθειες της κυβέρνησης για τη διαχείριση των εντάσεων με την Αγκυρα και τον εντοπισμό τομέων συνεργασίας.

εντελώς σαφές μήνυμα για το πως αυτό το μνημόνιο δεν αφαιρεί δικαιώματα από την Ελλάδα, αλλά και την αμερικανική ερμηνεία των διεθνών νομικών και διπλωματικών πτυχών της.

— Ποιες είναι οι εγγυήσεις που οι ΗΠΑ μπορούν να παράσχουν ότι η κατάσταση δεν πρόκειται να χειροτερέψει;

— Νομίζω ότι ο τρόπος που θα απαντούσα είναι διττός: ο υπουργός Κωστής Χατζηδάκης μίλησε πολύ καλά γι' αυτό το ζήτημα, παρότι δεν είναι διπλωμάτης αλλά έχει εσωτερικεύσει την πρώτη αρχή της διπλωματίας, που

υπαγορεύει ότι χρειάζονται δύο για να χορήγεις ταγκό. Και ήταν πολύ ξεκάθαρος για την επιθυμία της Ελλάδας να έχει μια κανονική σχέση με την Τουρκία, συμπεριλαμβανομένων των ενεργειακών θεμάτων, της ανοικτής αρχιτεκτονικής που προβλέπει η Ελλάδα, για περιφερειακή ενεργειακή συνεργασία, αρκεί η Τουρκία να είναι έτοιμη να εμπλακεί με βάση την αναγνώριση του διεθνούς δικαίου. Το μόνο που μπορούν να κάνουν οι ΗΠΑ είναι να στηρίζουν τις προσπάθειες που κατέβαλαν ο πρωθυπουργός Μητσοτάκης και η κυβέρνησή του για τη διαχείριση των εντάσεων και τον εντοπισμό τομέων συνεργασίας. Δεν μπορώ να δώσω υποσχέσεις για το τι θα φέρει το μέλλον. Αλλά αυτό που μπορώ να σας διαβεβαιώσω είναι ότι η πολιτική των ΗΠΑ θα παραμείνει σαφής με τον ίδιο τρόπο που το ακούσατε από τον βοηθό γραμματέα Φάνον.

— Περιφερειακά, πώς βλέπετε την κατάσταση στη Λιβύη, στη

σχέση 3+1 και στα δυτικά Βαλκάνια.

— As ξεκινήσουμε από το 3+1. Η ενέργεια είναι σαφώς ο τομέας στον οποίο έχουμε κινηθεί πιο γρήγορα όσον αφορά την κοινή συνεργασία μας. Είχαμε επίσης συνεργασία σε άλλους τομείς: είχαμε μια συνάντηση για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας στην Κύπρο, για τη γυναικεία χειραφέτηση στην Ουάσιγκτον. Νομίζω ότι τα καλά νέα είναι πως το 3+1 είναι πλέον άρρηκτα συνδεδεμένο με την αμερικανική διπλωματία και την εξωτερική πολιτική, καθώς αποτελεί και νόμο μέσω της πράξης East Med. Σημαντικός τομέας συνεργασίας είναι η τεχνολογία. Θα αναφερόμουν και στη στρατηγική σταθερότητα, και όχι με την έννοια του ψυχρού πολέμου, αλλά το πως σκεφτόμαστε αυτήν την περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου σήμερα. Πάντα έρχονται στη μνήμη μου οι ναύαρχοι Φόγκο και Φρανκέτι στη Νάπολη, οι οποίοι θυμούνται πως όταν ήταν νεαροί αξιωματικοί αντιμετώπιζαμε την Ανατολική Μεσόγειο ως

Το βασικό πρόβλημα στη Λιβύη είναι οι εξωτερικοί παράγοντες, Τουρκία, Ρωσία και Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, που συνεχίζουν να ρίχνουν λάδι στη φωτιά.

λίμνη του ΝΑΤΟ. Ξαφνικά έχουμε ρωσική ναυτική βάση στην Ταρτούς, ρωσικά υποβρύχια σε όλη την Ανατολική Μεσόγειο, ξεκινώντας από την κατεχόμενη Κριμαία και μια αβέβαιη κατάσταση στη Λιβύη. Το βασικό πρόβλημα στη Λιβύη είναι οι εξωτερικοί παράγοντες, Τουρκία, Ρωσία και Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, που συνεχίζουν να ρίχνουν λάδι στη φωτιά. Καταστήσαμε πολύ σαφές ότι η σύγκρουση πρέπει να επιλυθεί μέσω της διπλωματίας. Η Αμερικανική Διοίκηση Αφρικής αποκάλυψε σοβαρό όγκο πληροφοριών για τα εξελιγμένα μαχητικά και τους πιλότους της ρωσικής πολεμικής

αεροπορίας που η ρωσική κυβέρνηση, μέσω των μισθοφόρων της Wagner, έστειλε στη Λιβύη. Αυτό δεν θα βοηθήσει την κατάσταση και ενέχει τον κίνδυνο περαιτέρω κλιμάκωσης ενός πολέμου δι' αντιπροσώπων στα σύνορα της Ελλάδας. Παράλληλα, είμαστε πολύ ευτυχείς που βλέπουμε ότι στη σύνοδο κορυφής της Θεσσαλονίκης, που πραγματοποιήθηκε τον Φεβρουάριο, έγινε εμβάθυνση στο όραμα της Ελλάδας ως σημαντικού εταίρου με όλους τους γείτονες στα δυτικά Βαλκάνια. Θα είναι μια σοβαρή πρόκληση τις επόμενες εβδομάδες οι εκλογές στη Βόρεια Μακεδονία. Ελλάδα και ΗΠΑ ενδιαφερόμαστε όποια κυβέρνηση εκλεγεί στη Βόρεια Μακεδονία να συνεχίσει την πορεία των μεταρρυθμίσεων με βάση τα ευρωπαϊκά πρότυπα και να γίνει επιτυχημένο μέλος του ΝΑΤΟ. Την περασμένη εβδομάδα, ένα βομβαρδιστικό Β1 πέταξε με ελληνικά F-16 πάνω από τη Βόρεια Μακεδονία. Για μένα, αυτό λέει πολλά για την αξιοσημείωτη πρόοδο της Ελλάδας με τον βόρειο γείτονά της.

Θεσπίζονται φορολογικά κίνητρα για αγορά ηλεκτρικών οχημάτων

Τι προβλέπεται στο νομοσχέδιο για την ηλεκτροκίνηση που παρουσιάζει η «Κ»

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΤΟΥ**

Κίνητρα για την απόκτηση ηλεκτροκίνητου οχήματος, την ανάπτυξη δικτύου φόρτισης τέτοιων οχημάτων, αλλά και για την ανάπτυξη παραγωγικών μονάδων τεχνολογίας αιχμής στον κλάδο της ηλεκτροκίνησης περιλαμβάνει σχετικό νομοσχέδιο που αποκαλύπτει η «Κ».

Για την απόκτηση ηλεκτροκίνητων οχημάτων προβλέπονται φορολογικά κίνητρα που ανέρχονται σε 1.200 ευρώ για ιδιώτες και 2.480 ευρώ για εταιρικά αυτοκίνητα. Αν στα νέα κίνητρα προστεθούν και όσα προβλέπονται στον νόμο 4646/2019, για τα οχήματα χαμηλής εκπομπής ρύπων, το συνολικό όφελος για τα ηλεκτροκίνητα αυτοκίνητα των επιχειρήσεων θα ανέλθει σε 3.500 ευρώ.

Το νομοσχέδιο προβλέπει:

- Απαλλαγές από το εισόδημα για δαπάνες ή παραχώρηση οχημάτων μηδενικών ή χαμηλών ρύπων έως 50 gCO₂/Km.
- Προσauerημένη έκπτωση για συγκεκριμένες δαπάνες οχημάτων μηδενικών ή χαμηλών ρύπων.
- Φορολογικές αποσβέσεις στα μέσα μεταφοράς μηδενικών ή χαμηλών ρύπων.
- Εξαίρεση αγοράς αυτοκινήτου μηδενικών ρύπων από την ετήσια αντικειμενική δαπάνη και δαπάνη απόκτησης περιουσιακών στοιχείων.
- Απαλλαγή των ηλεκτροκίνητων οχημάτων μεταφοράς εμπορευμάτων από πληρωμή τελών κυκλοφορίας.

Η ετήσια δαπάνη του κρατικού προϋπολογισμού για την επιδότηση απόκτησης ή χρηματοδοτικής μίσθωσης ηλεκτροκίνητων οχημάτων εκτιμάται σε 30-40 εκατ. ευρώ.

Με τα οικονομικά κίνητρα και τις θεσμικές παρεμβάσεις του νομοσχεδίου εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί ο στόχος για ποσοστό διείσδυσης των ηλεκτρικών οχημάτων στο 30% των νέων ταξινομήσεων έως το 2030.

Εξαιρείται η αγορά αυτοκινήτου μηδενικών ρύπων από την ετήσια αντικειμενική δαπάνη και δαπάνη απόκτησης περιουσιακών στοιχείων. Απαλλάσσονται τα ηλεκτροκίνητα μεταφοράς εμπορευμάτων από τέλη κυκλοφορίας.

Για την απόκτηση ηλεκτροκίνητων Ι.Χ., η ελάφρυνση ανέρχεται σε 1.200 ευρώ για ιδιώτες και 2.480 ευρώ για εταιρείες.

Σήμερα, τα ηλεκτροκίνητα αυτοκίνητα αποτελούν μόλις το 0,33% του στόλου των οχημάτων. Οι βασικοί λόγοι αυτής της μικρής διείσδυσης είναι αφενός μεν το υψηλό κόστος τους, σε συνδυασμό με την απουσία κινήτρων, αφετέρου δε η έλλειψη επαρκούς υποδομής επαναφόρτισης.

Τα τελευταία δύο χρόνια, η μέση οικονομική δυνατότητα των ελληνικών νοικοκυριών για αγορά επιβατικών οχημάτων κυμαινόταν από 15.000-25.000 ευρώ. Ωστόσο, η μεγάλη

η πλειονότητα των ηλεκτροκίνητων μοντέλων που κυκλοφορούν επί του παρόντος στην αγορά κυμαίνεται σε τιμές άνω των 25.000 ευρώ.

Αντικίνητρα

Το νομοσχέδιο προβλέπει αντικίνητρα στην εισαγωγή μεταχειρισμένων οχημάτων παλαιάς τεχνολογίας ή ακόμη και αναστολή των εισαγωγών για μια διετία. Συγκεκριμένα:

Επιβάλλεται επιπλέον έκτακτο περιβαλλοντικό τέλος ύψους τεσσάρων χιλιάδων ευρώ (4.000 ευρώ), εφόσον πληρούν εκ κατασκευής τις προδιαγραφές ευρωπαϊκών προτύπων εκπομπών καυσαερίων Euro 4.

Αναστέλλεται προσωρινώς η εισαγωγή τους για χρονικό διάστημα ενός έτους, από την ψήφιση του νομοσχεδίου, με δυνατότητα επαναξιολόγησης μετά την παρέλευσή του, των οχημάτων Euro 3, 2 και 1.

Τα παραπάνω ισχύουν και για τα

ελαφρά φορτηγά. Σημειώνεται πως η Ελλάδα έχει έναν από τους πιο γηρασμένους στόλους αυτοκινήτων στην Ευρώπη. Η μέση ηλικία οχημάτων ιδιωτικής χρήσης στη χώρα μας είναι 15,5 έτη και την κατάτασσει τέταρτη από το τέλος, ανάμεσα σε 27 χώρες, αφήνοντας πίσω της τη Ρουμανία, τη Λιθουανία και τη Λετονία. Ο μέσος όρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέρχεται σε 11 έτη.

Επίσης, η Ελλάδα κατατάσσεται τέταρτη από το τέλος, μεταξύ 27 χωρών, ως προς τις πωλήσεις οχημάτων χαμηλών εκπομπών ρύπων, με το ποσοστό πωλήσεων ανά 1.000 κατοίκους να ανέρχεται σε 0,5, πίσω από τη Βουλγαρία, τη Λετονία και τη Ρουμανία. Σύμφωνα με το ΕΣΕΚ έως το 2021 θα κινούνται στην Ελλάδα 4,5-5 χιλιάδες ηλεκτρικά αυτοκίνητα. Ο στόχος είναι το 2030 το 1 στα 3 οχήματα που θα πωλούνται να είναι ηλεκτρικά.

Υποδομές φόρτισης στα πάρκινγκ των νέων κτιρίων

Η ανάπτυξη ενός δικτύου δημόσια προσβάσιμων σημείων επαναφόρτισης είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την επέκταση της ηλεκτροκίνησης. Το νομοσχέδιο προβλέπει:

1. Σε όλα τα νέα κτίρια, των οποίων η οικοδομική άδεια εκδίδεται μετά την 1η Μαρτίου 2021, περιλαμβάνεται στην ηλεκτρολογική μελέτη η εγκατάσταση κατάλληλης ηλεκτρολογικής υποδομής συστημάτων όδευσης, δηλαδή σωληνώσεις, οκετοί, κανάλια κ.λπ. για τη διέλευση ηλεκτρικών καλωδίων, ώστε οι υποχρεωτικές θέσεις στάθμευσης (υπόγειο, plotή, ακάλυπτος ή σε παρακείμενο χώρο του κτιρίου) να μπορούν να εφοδιαστούν με σημεία επαναφόρτισης.

2. Σε νέα κτίρια με αποκλειστική χρήση κατοικίας και με περισσότερες από δέκα θέσεις στάθμευσης, εγκαθίσταται υποχρεωτικά υποδομή συστημάτων όδευσης, ώστε να καθίσταται δυνατή η εγκατάσταση σημείου επαναφόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων σε κάθε θέση στάθμευσης οχημάτων.

3. Σε υφιστάμενα κτίρια μπορεί να ληφθεί απόφαση για εγκατάσταση σημείων φόρτισης. Εάν σε υφιστάμενο κτίριο γίνονται εργασίες ανακαίνισης και το κόστος εγκατάστασης σημείου φόρτισης δεν ξεπερνάει το 7% της συνολικής δαπάνης ανακαίνισης, τότε υποχρεωτικά εγκαθίσταται ένας φορτιστής για κάθε δέκα θέσεις στάθμευσης.

4. Εως την 31η Μαρτίου 2021, οι δήμοι μητροπολιτικών κέντρων, οι μεγάλοι και μεσαίοι ηπειρωτικοί δήμοι, καθώς και οι μεγάλοι και μεσαίοι νησιωτικοί δήμοι εκπονούν υποχρεωτικά πρόγραμμα καθορισμού χωροθέτησης επαρκούς αριθμού κανονικής ή/και υψηλής ισχύος σημείων επαναφόρτισης και θέσεων στάθμευσης ηλεκτροκίνητων οχημάτων, εντός των διοικητικών τους ορίων. Τα σχέδια χωροθέτησης θα προβλέπουν τουλάχιστον ένα σημείο επαναφόρτισης ανά 1.000 κατοίκους. Επίσης, θα προβλέπο-

νται θέσεις στάθμευσης και επαναφόρτισης για αστικά και τουριστικά λεωφορεία, καθώς και για οχήματα μεταφοράς εμπορευμάτων. Σημεία επαναφόρτισης θα πρέπει να υπάρχουν και στις πιάτσες ταξί.

5. Σε εμπορικές περιοχές και σε ιστορικά κέντρα πόλεων, χωροθετούνται παρόδιες θέσεις στάθμευσης - επαναφόρτισης για ηλεκτρικά ποδήλατα (cargo) και scooter τροφοδοσίας, τα οποία θα επιτρέπεται να κινούνται πέραν των ωραρίων τροφοδοσίας που ισχύει για τα υπόλοιπα οχήματα.

6. Από 1.1.2021 και για διάστημα δύο ετών, εντός των διοικητικών ορίων των ΟΤΑ Α΄ βαθμού που υπάρχουν θέσεις ελεγχόμενης στάθμευσης και θέσεις στάθμευσης για τους κατοίκους, τα Η/Ο μηδενι-

Οι δήμοι εκπονούν υποχρεωτικά πρόγραμμα χωροθέτησης θέσεων στάθμευσης ηλεκτροκίνητων Ι.Χ.

κών ή χαμηλών ρύπων έως 50 γρ. CO₂/Km απαλλάσσονται από την καταβολή του τέλους στάθμευσης. **7.** Προκειμένου να ξεπεραστούν γραφειοκρατικά εμπόδια στην ανάπτυξη του δικτύου, το νομοσχέδιο προβλέπει πως, για κατασκευές σε υφιστάμενα κτίρια με σκοπό την εγκατάσταση και τοποθέτηση συσκευών φόρτισης με συνολική απαιτούμενη ισχύ έως 135 kW, δεν απαιτείται έκδοση άδειας εργασιών μικρής κλίμακας, ενώ για συνολική απαιτούμενη ισχύ άνω των 135 kW απαιτείται έκδοση οικοδομικής άδειας μικρής κλίμακας.

Σήμερα στην Ελλάδα έχουν εγκατασταθεί μόλις 51 δημοσίων προσβάσιμα σημεία επαναφόρτισης οχημάτων.

ΧΡΥΣΑ ΛΙΑΓΤΟΥ

Το μοντέλο για τον προσδιορισμό των χρεώσεων

Η δημιουργία μιας νέας ανταγωνιστικής αγοράς, αλλά ταυτόχρονα και η διαφάνεια στις χρεώσεις προκειμένου να είναι δυνατή η σύγκριση μεταξύ των διαφορετικών παρόχων, είναι από τις βασικές προβλέψεις του νομοσχεδίου. Η ανάπτυξη δημοσίων προσβάσιμων σημείων επαναφόρτισης πραγματοποιείται από εταιρείες μέσω του ανταγωνιστικού μοντέλου αγοράς, αναφέρεται στο νομοσχέδιο.

Οι διαχειριστές συστημάτων διανομής απαγορεύεται να έχουν στην ιδιοκτησία τους, να αναπτύσσουν, να διαχειρίζονται ή να λειτουργούν σημεία επαναφόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα, εξαιρουμένων των περιπτώσεων κατά τις οποίες έχουν

στην ιδιοκτησία τους ιδιωτικά σημεία επαναφόρτισης αποκλειστικά για ίδια χρήση. Οι διαχειριστές μπορούν να αναπτύξουν δίκτυο επαναφόρτισης μόνο εάν:

α) Έχει παρέλθει χρονικό διάστημα τριών ετών εφαρμογής του ανταγωνιστικού μοντέλου και **β)** δεν έχει καταστεί εφικτή η ανάπτυξη επαρκούς δικτύου δημοσίων προσβάσιμων υποδομών επαναφόρτισης. Θα πρέπει ωστόσο να πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

1) Οι ενδιαφερόμενοι, έπειτα από ανοικτή και διαφανή και χωρίς διακρίσεις διαδικασία υποβολής προσφορών, η οποία διενεργείται από τη ΡΑΕ, δεν έχουν αποκτήσει το δικαίωμα για ιδιοκτησία, ανάπτυξη, δι-

αχείριση ή λειτουργία σημείων επαναφόρτισης για ηλεκτρικά οχήματα ή δεν μπορούσαν να παράσχουν τις εν λόγω υπηρεσίες με εύλογο κόστος και εγκαίρως. Η πρόσκληση για την παραχώρηση του δικαιώματος ανάπτυξης και εκμετάλλευσης υποδομών γίνεται μέσω ανοικτής διαδικασίας, με βασικό κριτήριο το κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών και βάσει προδιαγραφών ως προς τον χρόνο ανάπτυξης τη λειτουργική διαθεσιμότητα των υποδομών, το πλήθος και τη γεωγραφική κατανομή σημείων επαναφόρτισης. Οι διαγωνισμοί διοργανώνονται σε τοπικό επίπεδο και αφορούν τομείς ανάπτυξης των υποδομών (π.χ. κατά μήκος του υπεραστικού οδικού

δικτύου) όπου διαπιστώθηκε σημαντική υστέρηση.

2) Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας έχει διενεργήσει εκ των προτέρων επανεξέταση των όρων, προϋποθέσεων και της διαδικασίας πρόσκλησης προς υποβολή προσφορών.

Εφόσον μέσω της ανωτέρω διαδικασίας δεν επιτευχθεί το επιθυμητό επίπεδο ανάπτυξης δημοσίων προσβάσιμων υποδομών επαναφόρτισης ως προς το πλήθος, τη γεωγραφική κατανομή σημείων επαναφόρτισης, τον χρόνο υλοποίησης και το κόστος υπηρεσιών, η ανάπτυξη και διαχείριση σημείων επαναφόρτισης είναι δυνατό να ανατεθεί στον διαχειριστή του δικτύου μέσω απευθείας ανάθεσης.

Σημεία επαναφόρτισης θα πρέπει να υπάρχουν και στις πιάτσες ταξί.

«Προσωρινά» άνεργοι 940.000 εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Εκτός παραγωγικής διαδικασίας, μόνη η για περιορισμένο διάστημα, έθεσε σχεδόν 1 στους 2 εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα η εκτεταμένη και πρωτοφανής διακοπή της οικονομικής λειτουργίας σε πολλούς κλάδους της οικονομίας λόγω της πανδημίας COVID-19. Σε μια πρώτη καταγραφή των σοβαρότατων επιπτώσεων της πρωτόγνωρης υγειονομικής κρίσης που προχώρησε το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ), φαίνεται πως στην Ελλάδα περισσότεροι από 940.000 εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα βρέθηκαν κατά τη διάρκεια της πρώτης φάσης αντιμετώπισης της κρίσης αντιμετώπιζε είτε με απολύσεις είτε με αναστολές συμβάσεων.

Στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης των «27», το 5,3% έχασε οριστικά τη δουλειά του, ενώ το ποσοστό της προσωρινής απώλειας της θέσης εργασίας ανέρχεται

σε 23,2%. Στην Ελλάδα, τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 4,7% (κάτω του ευρωπαϊκού μέσου όρου). Εάν βέβαια προστεθεί και το 41,8% –το υψηλότερο ποσοστό στην Ε.Ε. των «27»– που τέθηκε σε αναστολή συμβάσεων, τότε η χώρα μας καταλαμβάνει την πρώτη θέση μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην απώλεια (μόνημη ή προσωρινή) της θέσης εργασίας.

Αν και επίσημα στοιχεία δεν έχουν ακόμη δημοσιοποιηθεί από το πληροφοριακό σύστημα «Εργάνη» του υπουργείου Εργασίας, εκτιμάται πως στην Ελλάδα μπορεί να προσεγγίσει το 45% το ποσοστό των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα που τέθηκε σε αναστολή. Και αυτό γιατί, βάσει των διαθέσιμων στοιχείων, ο συνολικός αριθμός των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα κατά το 2019 ανέρχεται σε 1.986.336 άτομα σε 265.212 επιχειρήσεις και την αποζημίωση ειδικού σκοπού έχουν ήδη λάβει 686.000 άτομα, στα οποία προστέθηκαν άλλες 105.875

μισθωτοί και λίγο αργότερα ακολουθήσαν 150.000 μισθωτοί που εντάχθηκαν στους πληγέντες κλάδους (ΚΑΔ).

Είναι δε χαρακτηριστικό ότι το 15,6% των εργαζομένων στην Ε.Ε. των «27» και το 26,6% στην Ελλάδα εκφράζει ισχυρούς φόβους («πολύ πιθανόν» και «μάλλον πιθανόν») για οριστική απόλυση στο άμεσο μέλλον λόγω της κρίσης, με τα μεγαλύτερα ποσοστά να καταγράφονται στη Βουλγαρία (34%), στη χώρα μας και στην Πορτογαλία (22,3%). Στον αντίποδα, τα μικρότερα ποσοστά καταγράφουν Αυστρία (2,3%), Λουξεμβούργο (5,6%) και Δανία (5,7%). Οι αναλυτές του ΕΙΕΑΔ επισημαίνουν με έμφαση το ζήτημα της «προσωρινής ανεργίας», εκτιμώντας ότι είναι σχετικά περιπλοκό ως προς την προσέγγισή του, διότι αφενός αυτή είναι ακόμη σε στάδιο εφαρμογής σε πολλούς κλάδους και επαγγέλματα παρά τη σταδιακή επανεκκίνηση της οικονομίας, αφετέρου αναμένεται να υπάρξει

(τουλάχιστον μεσοπρόθεσμα) μια χρονική περίοδος εκτεταμένων αναπροσαρμογών στην αγορά εργασίας.

Σημαντικό μέρος αυτών των προσαρμογών εκτιμάται ότι θα περιλαμβάνει μακράς διάρκειας μείωση των ωρών εργασίας σε συνδυασμό με την αναδιάρθρωση που θα υποστεί μια σειρά κλάδων της οικονομικής δραστηριότητας. Δηλαδή, σε κάθε περίπτωση, αναμένεται σημαντική αύξηση της μερικής και εκ περιτροπής εργασίας, το εύρος και η έκταση της οποίας θα καταγραφεί τους επόμενους μήνες.

Τα πρώτα σημάδια, άλλωστε, είναι χαρακτηριστικά. Το ποσοστό των Ελλήνων εργαζομένων που δήλωσε στην έρευνα του Eurofound μεγάλη μείωση στο ωράριο εργασίας του ανέρχεται στο 42%. Εδώ οι ειδικοί επισημαίνουν ότι η μείωση των ωρών εργασίας ενδέχεται να περιλαμβάνει και τη χορήγηση υποχρεωτικής άδειας άνευ αποδοχών και επομένως ευθεία μείωση του μισθολογικού εισοδήματος, εκτός

του πλαισίου των νομοθετημένων ρυθμίσεων. Κατά μέσον όρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το 34% του εργατικού δυναμικού δήλωσε ότι υπέστη μεγάλη μείωση, ενώ ένα επιπλέον 16% ανέφερε πως η μείωση του χρόνου εργασίας υπήρξε μεν, ήταν όμως μικρότερη.

Στο μικροσκόπιο των αναλυτών τίθεται και το φαινόμενο της τηλεργασίας, με τη χώρα μας να παρουσιάζει χαμηλή ανταπόκριση σε σχέση με την Ε.Ε., σημαντική όμως αύξηση σε σχέση με το σημείο εκκίνησης, καθώς το ποσοστό των Ελλήνων που εργαζόταν από το σπίτι πριν από τον Μάρτιο ήταν της τάξεως του 4,7%, έναντι 7,1% στην Ε.Ε. των «27». Έτσι, ενώ στην Ε.Ε. πάνω από το 1/3 (37%) των εργαζομένων που προηγουμένως απασχολούνταν διά ζώσης στον χώρο εργασίας τους εντάχθηκε σε καθεστώς τηλεργασίας λόγω της κρίσης, το ποσοστό στην Ελλάδα ήταν πολύ χαμηλότερο, της τάξεως του 26%.

Τα ισχυρά αποτυπώματά τους

στην εγχώρια αγορά εργασίας κατά το πρώτο δίμηνο της κρίσης άφησαν, σύμφωνα με τη μελέτη του ιδρύματος, η μεγάλη πτώση του αριθμού νέων προσλήψεων, τα μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση και λειτουργήσαν ως φρένο στις εκτεταμένες απολύσεις λόγω κρίσης, αλλά και η πολύ μεγάλη αύξηση στις μετατροπές συμβάσεων εργασίας από πλήρους σε εκ περιτροπής, τόσο έπειτα από συμφωνία μεταξύ εργοδότη - εργαζομένου όσο και με μονομερή απόφαση του εργοδότη.

Η τάση μείωσης του χρόνου εργασίας αναμένεται, σύμφωνα με τους ειδικούς, να γενικευτεί με την πρόσφατη νομοθέτηση του μηχανισμού στήριξης «Συν-Εργασία», δηλαδή της δυνατότητας εφαρμογής εκ περιτροπής εργασίας σε ποσοστό 50% των εργαζομένων μιας επιχείρησης σε συνδυασμό με την κάλυψη μέρους του 60% του υπολειπόμενου καταβαλλόμενου μισθού και με χρηματοδότηση μέσω του ευρωπαϊκού προγράμματος SURE.

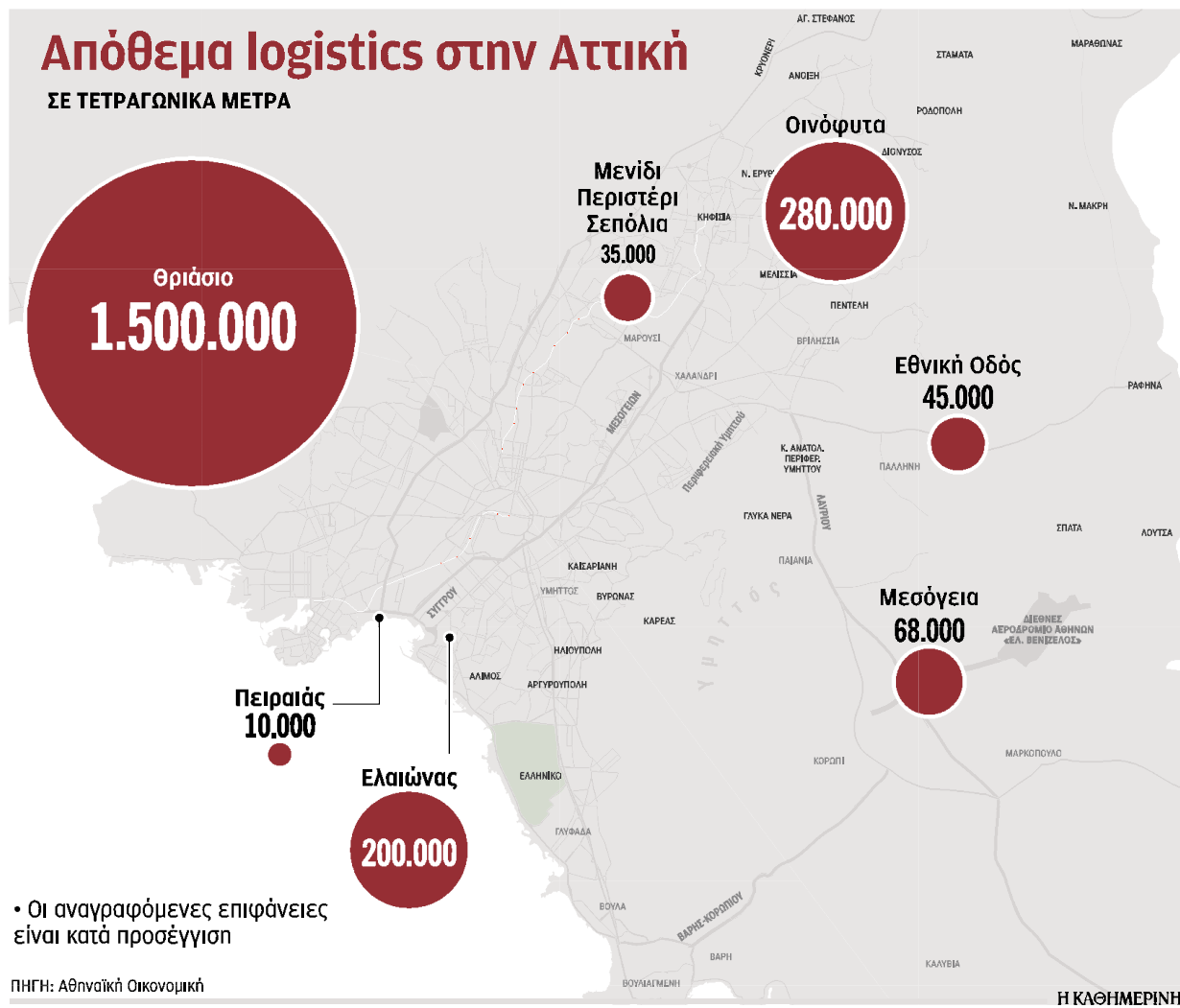
Περιζήττες οι εγκαταστάσεις logistics στην περιοχή της Αττικής

Μεγάλη ζήτηση, ενώ η προσφορά σύγχρονων χώρων είναι πολύ περιορισμένη

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Σε επενδυτικό Ελντοράντο της αγοράς ακινήτων αναμένεται να εξελιχθεί, και τους επόμενους μήνες και το 2021, ο τομέας των logistics. Σύμφωνα με επαγγελματίες της αγοράς ακινήτων, η σημαντική υποεπένδυση στον τομέα αυτόν, σε συνδυασμό με τη συνεχή άνοδο της ζήτησης για σύγχρονους χώρους αποθήκευσης και διαλογής, καθιστά τη συγκεκριμένη κατηγορία ακινήτων μια από τις ασφαλέστερες κινήσεις για τους θεσμικούς επενδυτές, αλλά και για τις εταιρείες ανάπτυξης ακινήτων, με αποτέλεσμα να καταγράφεται έντονη κινητικότητα. Σύμφωνα με την κ. Δίκα Αγαπητίδου, γενική διευθύντρια της εταιρείας «JLL - Αθηναϊκή Οικονομική», «μέχρι το τέλος του 2020, αναμένεται να προστεθούν περίπου 200.000 τ.μ. νέων χώρων logistics μόνο στην Αττική. Από αυτά, περίπου τα 4/5 εντοπίζονται στην περιοχή του Ασπροπύργου και στους γύρω δήμους, όπως Μάνδρα και Μαγούλα. Τα ακίνητα που στεγάζουν δραστηριότητες αποθηκευτικές και logistics βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των θεσμικών επενδυτών σε ολόκληρη την Ευρώπη την τελευταία διετία.

Η Ελλάδα δεν αποτελεί εξαίρεση στον κανόνα, καθώς με πρωταγωνιστή την ευρύτερη περιοχή του Θριάσιου στη Δυτική Αττική και αυξανόμενη παρουσία περιοχών όπως Μεσόγεια, Οινόφυτα αλλά και Σίνδος (Δυτική Θεσσαλονίκη), καταγράφονται σημαντικές επενδυτικές ποσοθετίσεις και παρατηρείται έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των αγοραστών», αναφέρει η κ. Αγαπητίδου. Είναι χαρακτηριστικό ότι η άμεση επίπτωση της πανδημίας οδήγησε σε φρενήρη άνοδο την ανάγκη για αποθηκευτικούς χώρους. Ως εκ τούτου, όπως σημειώνει ο κ. Χρήστος Κάκκαβας, εντεταλμένος σύμβουλος της «JLL - Αθηναϊκή Οικονομική», «το 80% των υπό κατασκευή αποθηκευτικών χώρων έχει ήδη προμισθωθεί και μάλιστα

Τα χαρακτηριστικά της αγοράς σε ό,τι αφορά την προσφορά και τη ζήτηση καθιστούν τα logistics ασφαλή επενδυτική επιλογή.

σε τιμές ενοικίων που ίσχυαν πριν από την εμφάνιση του κορωνοϊού». Κατά τον ίδιο, «σε δεύτερο χρόνο, πιστεύουμε ότι η ανθεκτικότητα των logistics είναι πολύ πιθανό να διατηρηθεί, καθώς, κατ' αρχάς μεταβάλλεται η συμπεριφορά των καταναλωτών, γεγονός που με τη σειρά του οδηγεί τις επιχειρήσεις της εφοδιαστικής αλυσίδας στη διατήρηση αποθεματικών, αλλά και

στη διεύρυνση της χρήσης αυτοματοποιημένων εφαρμογών». Με δεδομένο ότι όλο και περισσότερο το λιανεμπόριο μετασχηματίζεται και από σημείο πώλησης μετατρέπεται σε σημείο αποθήκευσης/διανομής, η ζήτηση για ακίνητα logistics συνεχώς θα ενισχύεται. Με βάση τα στοιχεία της «JLL - Αθηναϊκή Οικονομική», το υφιστάμενο απόθεμα logistics στην Αττική ξεπερνάει τα 2,1 εκατ. τ.μ. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης πραγματοποιήθηκαν ελάχιστα νέες κατασκευές, με αποτέλεσμα από το τέλος του 2017, όταν και εκκίνησε η πορεία ανάκαμψης η οποία συνεχίζεται με έντονο ρυθμό μέχρι σήμερα, ιδίως στο Θριάσιο Πεδίο, να έχει αρχίσει να καταγράφεται ανεπάρκεια χώρων προς ενοικίαση. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2019 απορροφήθηκαν

245.000 τ.μ. μέσω νέων μισθώσεων, ενώ το 2018 το αντίστοιχο μέγεθος είναι ανέλθει σε 241.000 τ.μ. Το Θριάσιο αποτελεί σταθερά την πρώτη προτίμηση των χρηστών, με μερίδιο 68% στη συνολική επιφάνεια που μισθώθηκε το 2019. Αυξανόμενο ενδιαφέρον παρατηρείται και για city logistics, σε περιοχές δηλαδή πλησιέστερα στο κέντρο (π.χ., Ελαιώνας, Μενίδι, Κρυονέρι, Μαρκόπουλο), κυρίως για ηλεκτρονικά καταστήματα, ψυγεία, ταχυμεταφορές και επιχειρήσεις που εξυπηρετούν ξενοδοχεία στην Αθήνα. Στην κατηγορία των ακινήτων σύγχρονων προδιαγραφών, η διαθεσιμότητα δεν υπερβαίνει πλέον σήμερα το 5%, ενώ οι μισθωτικές αξίες κυμαίνονται μεταξύ 3,80 - 4,20 ευρώ/τ.μ./μήνα. Η δε ζήτηση παραμένει σταθερά υψηλότερη της προσφοράς τα τελευταία χρόνια.

Κατατέθηκαν αιτήσεις για δάνεια 3,7 δισ. με κρατική εγγύηση

Στα 3,7 δισ. ευρώ ανήλθε το αιτούμενο ποσό από επιχειρήσεις για δάνεια με κρατική εγγύηση μέσω των τραπεζών, υπερκαλύπτοντας το ποσό που έχει διατεθεί σε πρώτη φάση μέσω του Ταμείου Εγγυοδοσίας και των εμπορικών τραπεζών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Το ποσό ανέρχεται σε 3,6 δισ. ευρώ και αποτελεί συνεισφορά κρατικών πόρων 1,2 δισ. ευρώ και κεφαλαίων που διαθέτουν οι τράπεζες.

Το σύστημα για την υποβολή αιτήσεων από τις επιχειρήσεις άνοιξε στις 3 Ιουνίου και σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε ο υπουργός Ανάπτυξης Αδωνις Γεωργιάδης, σε μόλις επτά ώρες υποβλήθηκαν 10.000 αιτήσεις. Η αυξημένη ζήτηση είναι ενδεικτική της «δίψας» για ρευστότητα στην αγορά, η οποία δίνεται από τις τράπεζες με ευνοϊκούς όρους, καθώς τα δάνεια φέρουν την εγγύηση του ελληνικού Δημοσίου μέσω της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας.

Η ανταπόκριση των τραπεζών στην υποδοχή των αιτήσεων υπήρξε άμεση και ενδεικτικό της ζήτησης που υπήρξε είναι ότι η Εθνική Τράπεζα, αλλά και η Alpha Bank έχουν ήδη αναλάβει το ποσό που έχουν συμβολαιοποιήσει με την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα και το οποίο ανέρχεται σε περίπου 800 εκατ. ευρώ για κάθε μία τράπεζα. Όπως ανακοίνωσε η Εθνική, η τράπεζα προσφέρει έγκριση μέσα σε 48 ώρες και άμεση χρηματοδότηση με προνομιακό επιτόκιο. Υπενθυμίζεται ότι το ύψος της κρατικής εγγύησης ανέρχεται σε 1 δισ. ευρώ και με τη συμμετοχή των τραπεζών, το ύψος των χορηγούμενων δανείων φθάνει τα 3,6 δισ. ευρώ.

Εκτός από την Εθνική και την Alpha Bank σημαντική είναι η ρευστότητα που διοχετεύεται μέσω της Τράπεζας Πειραιώς, η οποία έχει εξασφαλίσει 1 δισ. ευρώ από το συγκεκριμένο πρόγραμμα, ενώ άλλα 800 εκατ. ευρώ δάνεια θα δοθούν σε επιχειρήσεις μέσω της Eurobank. Όπως σημειώνει σε κθεσινή ανακοίνωσή της η Τράπεζα Πειραιώς, «μέσω του προγράμματος δημιουργούνται οι κατάλληλες συνθήκες για την επανεκκίνηση της ελληνικής επιχειρηματικότητας και η Τράπεζα Πειραιώς θα χρηματοδο-

Η υψηλή ζήτηση για κεφάλαια κίνησης επισπεύδει την ενίσχυση του Ταμείου με επιπλέον 1 δισ.

Ενδεικτικό του έντονου ενδιαφέροντος είναι το γεγονός ότι μέσα σε επτά ώρες υποβλήθηκαν 10.000 αιτήσεις.

τήσει μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα σε όλους σχεδόν τους οικονομικούς κλάδους».

Όπως επισημαίνει η Τράπεζα Πειραιώς, «στο πρόγραμμα μπορούν να συμμετάσχουν και επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους κλάδους παραγωγής αγροτικών προϊόντων, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας».

Η υψηλή ζήτηση για κεφάλαια κίνησης επισπεύδει τη διαδικασία για την ενίσχυση του Ταμείου με πρόσθετα κεφάλαια 1 δισ. ευρώ ακόμη, που έχει δεσμεύσει η κυβέρνηση μέσω του ΕΣΠΑ. Μαζί με το 1 δισ. ευρώ της πρόσθετης κρατικής εγγύησης που αναμένεται εντός του Ιουνίου, οι πόροι του Ταμείου Εγγυοδοσίας θα φτάσουν τα 2,2 δισ. ευρώ, τα οποία με τη συμμετοχή των τραπεζών θα μοιχεύσουν συνολικά δάνεια άνω των 7 δισ. ευρώ.

Εξατομικευμένη διατροφή για καλύτερη υγεία με χρήση τεχνητής νοημοσύνης

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ

«Το όνομα της εταιρείας μας είναι εμπνευσμένο από την ελληνική λέξη “ζωή”, αφού σκοπός μας είναι να δώσουμε λύση σε προβλήματα υγείας, τα οποία συνδέονται άρρηκτα με την καθημερινή μας διατροφή». Με αυτά τα λόγια, ο Γιώργος Χατζηγεωργίου, συνδημιουργός της νεοφυούς εταιρείας ZOE και συνιδρυτής της ελληνικής πλατφόρμας e-food, περιγράφει τις πτυχές μιας επιχείρησης, η οποία δραστηριοποιείται από το 2017 στον κλάδο του healthtech αντλώντας μέχρι στιγμής πάνω από 30 εκατ. δολ. από διεθνείς επενδυτές. «Το προϊόν της ZOE που θα λανσάρουμε εμπορικά στις ΗΠΑ το προσεχές φθινόπωρο αφορά έναν εξατομικευμένο οδηγό διατροφής σε συνδυασμό με μία εφαρμογή που βοηθάει τον καθένα να βελτιώσει το βάρος, τον μεταβολισμό και γενικά την υγεία του. Μέσα από έναν μεγάλο όγκο επιστημονικών δεδομένων και με τη βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης έχουμε τη δυνατότητα να υπολογίσουμε σε ατομικό επίπεδο τι επιπτώσεις έχει η τροφή που καταναλώνουμε στον κάθε οργανισμό (επίπεδα σακχάρου, λιπίδια, υγεία του εντέρου), προβλέποντας μέσω ειδικών αλγορίθμων τις τροφές που είναι ιδανικές για κάθε οργανισμό καθώς και εκείνες στις οποίες ο οργανισμός δεν αποκρίνεται θετικά», αναφέρει ο κ. Χατζηγεωργίου.

«Μέσω ενός test kit που στέλνουμε εμείς στο σπίτι του πελάτη (που περιλαμβάνει αιματολογική εξέταση, δείγμα κοπράνων) μπορούμε να αναλύσουμε τον μεταβολισμό και την υγεία του εντέρου,

Η ZOE δραστηριοποιείται από το 2017 στον κλάδο του healthtech, αντλώντας μέχρι στιγμής πάνω από 30 εκατ. δολ. από διεθνείς επενδυτές.

δείχνοντας ουσιαστικά πώς ανταποκρίνεται ο οργανισμός σε διάφορες τροφές. Επειτα, του αποστέλλουμε ένα report που εξηγεί τον τρόπο αντίδρασης του οργανισμού στις καθημερινές διατροφικές του συνήθειες, παρέχοντας και πληροφορίες για τις τροφές –και τον συνδυασμό τροφών– που πρέπει να καταναλώνει, ώστε να βελτιώσει τον μεταβολισμό και την υγεία του. Παράλληλα, έχουμε δημιουργήσει μία “ατομική” εφαρμογή, η οποία βαθμολογεί τρόφιμα και προϊόντα, βάσει των επιπτώσεων που έχουν στον οργανισμό», εξηγεί ο ίδιος. «Είμαστε η μοναδική εταιρεία παγκοσμίως που μπορεί μέχρι στιγμής να αναλύσει μέσω της τεχνητής νοημοσύνης δεδομένα τα οποία συλλέξαμε σε διάστημα τριών ετών. Αυτά τα δεδομένα προέκυψαν από την εκπόνηση των μεγαλύτερων εξατομικευμένων μελετών στον τομέα της διατροφής (Predict Studies) σε συνεργασία με επιστήμονες του νοσοκομείου Massachussets General Hospital, του Stanford University, του Harvard κ.ά.».

Όλα αυτά δεν θα μπορούσαν να υλοποιηθούν δίχως την παρουσία

Οι ιδρυτές της ZOE (από αριστερά) Τζόνθαν Γουλφ, Γιώργος Χατζηγεωργίου και Τιμ Σπέκτορ.

επιστημόνων στην κεντρική ομάδα της ZOE. Ετσι, εκτός από τον κ. Χατζηγεωργίου, στην ίδρυση της συμμετείχε ο καθηγητής γενετικής επιδημιολογίας του King's College στο Λονδίνο, Τιμ Σπέκτορ, ενώ την ομάδα συμπληρώνει και ο πρώην υπεύθυνος σχεδιασμού προϊόντος (CPO) της εισηγμένης στον Nasdaq, Criteo, Τζόνθαν Γουλφ. Μολονότι το όνομά της παραπέμπει στην Ελλάδα, η έδρα της εταιρείας βρίσκεται στο Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ διατηρεί γραφεία και στην Βοστώνη απασχολώντας συ-

νολικά 50 άτομα. Προς το παρόν έχει λάβει την ψήφο εμπιστοσύνης επενδυτικών κεφαλαίων (seed funds) που διαχειρίζονται κεφάλαια περίπου 200 εκατ., όπως το γαλλικό Daphni και το αμερικανικό Accomplish, ενώ έχει αντλήσει χρηματοδότηση από επιχειρηματίες μεγάλων τεχνολογικών εταιρειών όπως η βρετανική Zoopla και η αμερικανική Pinterest.

Εν αναμονή του λανσάριατος του προϊόντος της, η ομάδα ήρθε αντιμέτωπη με τις «προκλήσεις» στην πανδημία, η οποία κάθε άλ-

λο παρά ανέστειλε τα σχέδιά της. Με επικεφαλής τον κ. Σπέκτορ, δημιούργησε μία από τις πιο επιτυχημένες εφαρμογές έρευνας και παρακολούθησης της πορείας της COVID-19 παγκοσμίως, η οποία κατόρθωσε, 48 ώρες μετά το λανσάρισμά της, να μετράει 1 εκατ. χρήστες. «Στις 19 Μαρτίου ο Τιμ μας ανακοίνωσε ότι θέλει να μελετήσει την εξέλιξη της πανδημίας στους διδύμους, δίνοντας τη δυνατότητα στους χρήστες να μπαίνουν στην εφαρμογή και να καταγράφουν τα συμπτώματά τους,

πώς νιώθουν, εάν νιώθουν καλά κ.λπ. Τελικά αποφασίσαμε να επεκτείνουμε τη χρήση της εφαρμογής σε όλους και βάσει των δεδομένων που συλλέγουμε από την καταγραφή των συμπτωμάτων, τον ιστορικό του χρήστη, και του αποτελέσματος των τεστ για τον κορωνοϊό, να προβλέψουμε ποιοι είναι συμπτωματικοί σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές στις ΗΠΑ, στη Βρετανία και στη Σουηδία, παρακολουθώντας και την πορεία της νόσου», επισημαίνει ο κ. Χατζηγεωργίου.

Τα δύο αυτά εγχειρήματα του κ. Χατζηγεωργίου δεν είναι και τα πρώτα της επιχειρηματικής του πορείας. Μετά την e-food, έστρεψε το ενδιαφέρον του στην HouseTrip, στην οποία επένδυσε, αναλαμβάνοντας τη θέση του διευθύνοντος συμβούλου το 2014. Πριν μάλιστα, την «αποκαθλώσει» η Airbnb και εξαγοραστεί από την TripAdvisor, η εταιρεία κατέγραφε πωλήσεις άνω των 100 εκατ. μόνο στην Ευρώπη, ενώ είχε χρηματοδοτηθεί από μεγάλα επενδυτικά κεφάλαια όπως η Index Ventures, Accel Partners και Balderton Capital. «Ημουν τυχερός, επειδή από την αρχή της καριέρας μου έμαθα να αντιμετωπίζω και να ξεπερνάω προσωρινές δυσκολίες ή αποτυχίες. Πριν ξεκινήσω τις σπουδές μου με είχαν απορρίψει όλα τα μεγάλα πανεπιστήμια –μερικά μάλιστα δύο φορές– καταλήγοντας τελικά στο Clarkson University, στο Potsdam. Προς το τέταρτο εξάμηνο μεταφέρθηκα στο Tufts University, πήρα το πτυχίο μου και συνέχισα τελικά τις μεταπτυχιακές σπουδές μου στο MIT», καταλήγει.

Αύξηση αγορών τίτλων κατά 600 δισ. ανακοίνωσε η Κριστίν Λαγκάρντ

Το όλο πρόγραμμα θα διαρκέσει τουλάχιστον έως τα τέλη Ιουνίου του 2021

Αποφασισμένη να εξαντλήσει όλα τα υπάρχοντα εργαλεία στο οπλοστάσιό της για να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις μιας σοβαρότατης ύφεσης στην Ευρωζώνη, η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) Κριστίν Λαγκάρντ ανακοίνωσε μια μεγαλύτερη από την αναμενόμενη αύξηση στο πρόγραμμα οικονομικής στήριξης. Μετά τον σχετικά πρόσφατο πρώτο γύρο μέτρων κατά της πανδημίας, η ΕΚΤ επανέρχεται δριμύτερη και αυξάνει τις αγορές τίτλων κατά 600 δισ. ευρώ –στο 1,35 τρισ. ευρώ–, ενώ το όλο πρόγραμμα θα δι-αρκέσει τουλάχιστον έως τα τέλη Ιουνίου του 2021, δηλαδή έξι μήνες περισσότερο από τον αρχικό σχεδιασμό.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις της ΕΚΤ αλλά και λοιπών διεθνών οργανισμών, φέτος η Ευρωζώνη θα περιπέσει στη χειρότερη ύφεση από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά, εμφανίζοντας συρρίκνωση 8,7%. Επιπροσθέτως, η ΕΚΤ θα επανεπενδύσει τα έσοδα από τη ρευστοποίηση ομολόγων στο επείγοντος χαρακτήρα πρόγραμμά της κατά της πανδημίας έως τουλάχιστον τη λήξη του 2022. Κατά την Κριστίν Λαγκάρντ, η ΕΚΤ δεν θα ακολουθήσει το παράδειγμα της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ (Fed) να καταφύγει στην αγορά ομολόγων-σκουπιδιών, διότι κάτι τέτοιο ούτε ως εναλλακτική συζητήθηκε από τους αξιωματούχους της πρώτης.

Γενναιόδωρο άνοιγμα

Τα αυξημένα μέτρα στήριξης της οικονομίας της Ευρωζώνης ανακοινώνονται μόλις λίγες εβδομάδες αργότερα το Συνταγματικό Δικαστήριο της Γερμανίας απεφάνθη ότι η ΕΚΤ έχει ήδη υπερβεί την εντολή της με το μακράς διάρκειας πρόγραμμα αγοράς ομολόγων, γεγονός που προξένησε ζωηρό αγοραστικό ενδιαφέρον για το κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα και τα ομόλογα της Ευρωζώνης. Όπως χαρακτηριστικά επισημαίνουν στο

Κατά την Κριστίν Λαγκάρντ, η ΕΚΤ δεν θα ακολουθήσει το παράδειγμα της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ (Fed) να καταφύγει στην αγορά ομολόγων - σκουπιδιών.

Η Ευρωζώνη αναμένεται να περιπέσει στη χειρότερη ύφεση μετά τον Β΄ Παγκόσμιο.

Reuters οι αναλυτές της Nordea, «η απόφαση της ΕΚΤ για τις νέες αγορές περιουσιακών στοιχείων δείχνει ακόμα μια φορά ότι στέκεται στο πλευρό των επιχειρήσεων και είναι έτοιμη να κάνει καθετί δυνατόν για να βοηθήσει την Ευρωζώνη να επιβιώσει αργαής της πανδημίας. Η ΕΚΤ θα κάνει όσα της αναλογούν, ελπίζοντας πως το ίδιο θα πράξουν και οι κυβερνήσεις». Και ενώ μόλις τον Μάρτιο η Κριστίν Λαγκάρντ είχε κάνει πρόβλεψη για ήπια αύξη-

ση του ΑΕΠ της Ευρωζώνης κατά 0,8% την τρέχουσα χρονιά, σήμερα πλέον έχει δραστικά αναθεωρήσει το βασικό σενάριο της και εκτιμά ότι η ύφεση θα είναι της τάξεως του 8,7% – και αυτό εάν δεν υπάρξουν παράγοντες έτι περαιτέρω επιδείνωσης.

Στην καθιερωμένη συνέντευξη Τύπου, η πρόεδρος της ΕΚΤ προέβλεψε σταδιακή ανάκαμψη με αύξηση του ΑΕΠ κατά 5,2% το 2021 και 3,3% το 2022, αλλά δεν παρέλειψε να τονίσει ότι τα σημάδια της όποιας ανάκαμψης μέχρι στιγμής είναι άτολμα και υφίστανται κίνδυνο προς τα κάτω αναθεώρησης του βασικού σεναρίου της. «Η Ευρωζώνη διέρχεται μια περίοδο πρωτοφανούς συρρίκνωσης. Παρατηρείται μια αιφνίδια μείωση στην οικονομική δραστηριότητα, ως συνέπεια της πανδημίας του κορωνοϊού και των μέτρων για την ανάσχεση της

εξάπλωσής της», υπογράμμισε η πρόεδρος της ΕΚΤ. Παράλληλα, εξέφρασε την ελπίδα πως θα επιλυθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο η υπόθεση με το Συνταγματικό Δικαστήριο της Γερμανίας. Επίσης, έκανε ευνοϊκά δεκτό το «μεγαλόπνοο», όπως το χαρακτήρισε, σχέδιο της Κομισιόν για προϋπολογισμό της περιόδου 2021-2027 ύψους 1,1 τρισ. ευρώ, στο πλαίσιο του οποίου προβλέπεται και ένα επιπλέον ταμείο ανάκαμψης από την ασθένεια, το οποίο θα χρηματοδοτηθεί με 750 δισ. ευρώ. Πάντως, εν κατακλείδι, να επισημανθεί πως, παρά τις τεράστιες αγορές τίτλων από την ΕΚΤ, δεν επιτυγχάνεται η αναγκαία αποκλιμάκωση στις αποδόσεις των ομολόγων της Ευρωζώνης, όπως στην περίπτωση της Ιταλίας, που επλήγη δραματικά από την ασθένεια και σωρεύει διαρκώς υπέρογκο χρέος.

Δύο εκατομμύρια νέοι άνεργοι στις ΗΠΑ

Ακόμα και μετά την επανεκκίνηση της οικονομικής δραστηριότητας στις αμερικανικές πολιτείες, ο αριθμός των ανέργων που έκαναν αίτηση για το κρατικό επίδομα την προηγούμενη εβδομάδα έφθασε σχεδόν τα δύο εκατομμύρια. Βέβαια, ίσως ακόμα πιο τρομακτικό από τον αριθμό των εκκρεμουσών αιτήσεων, που ανέρχονταν μέχρι πρόσφατα στα 21,5 εκατ., είναι το γεγονός ότι τα στοιχεία δεν είναι ολοκληρωμένα και σχηματίζουν μια ελλιπή εικόνα σχετικά με την αγορά εργασίας στις ΗΠΑ.

Το μόνο ενθαρρυντικό στοιχείο στην έκθεση του αμερικανικού υπουργείου Εργασίας ήταν ότι ο ρυθμός αύξησης των αιτήσεων υποχωρεί σε σχέση με τις προηγούμενες εβδομάδες. Μάλιστα, οι αιτήσεις τις τελευταίες εβδομάδες του Μαΐου ανέρχονται σε 1,88 εκατ. και είναι η πρώτη φορά μετά την επέλαση του κορωνοϊού που ο αριθμός αυτός βρίσκεται κάτω από το όριο των 2 εκατ. Συνεπώς, πολλοί οδηγούνται στο συμπέρασμα ότι το ποσοστό της ανεργίας κορυφώθηκε στις αρχές του προηγούμενου μήνα και τώρα θα υπάρξει μόνο καθοδική πορεία. «Ο αριθμός δεν κατεβαίνει κατακόρυφα, αλλά αυτή η αίσθηση ότι έχουμε περάσει την κορύφωση διαφαίνεται όλο και περισσότερο στα στοιχεία», σχολίασε στο Bloomberg ο Αντρίου Χόλενχορστ, επικεφαλής οικονομολόγος στη Citigroup.

Παρ' όλα αυτά, η έκθεση του αμερικανικού υπουργείου Εργασίας φανερώνει πως οι απολύσεις συνεχίζονται, και μάλιστα αυτή τη φορά κτυπούν υψηλόβαθμα και υψηλόμισθα στελέχη, τα οποία σε μεγάλο βαθμό είχαν καταφέρει να ξεφύγουν κατά το πρώτο κύμα απολύσεων. Παράλληλα, από τα στοιχεία διακρίνεται ότι ένα μεγάλο μέρος των Αμερικανών εργαζομένων επανήλθαν στα πόστα τους. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι όλες οι πολιτείες προχώρησαν σε άρση των μέτρων την προηγούμενη εβδομάδα.

Όπως προειδοποιούν αρκετοί οικονομολόγοι, οι αριθμοί που παρουσιάζει κάθε εβδομάδα το αμερι-

κανικό υπουργείο Εργασίας δίνουν μια ατελή εικόνα. Πρόκειται για αποτέλεσμα τεχνικών σφαλμάτων, διπλών καταμετρήσεων, διπλών αιτήσεων από τους ίδιους ανέργους ή απλώς εξαιτίας υπερφόρτωσης του συστήματος. Πολλές είναι οι πολιτείες που επιλέγουν είτε να μην δημοσιεύουν τα στοιχεία τους είτε να τα κοινοποιούν ανά δύο ή περισσότερες εβδομάδες.

Δεδομένης της αιφνίδιας αύξησης της ανεργίας και της εκτάκτου εφαρμογής των προγραμμάτων στήριξης ανέργων, πολλές πολιτείες διαμαρτύρονταν ότι δεν διαθέτουν τις απαραίτητες υποδομές ή το εργατικό δυναμικό ώστε να εξυπηρετήσουν τον τεράστιο όγκο των αιτούντων. Σε πολλές περιπτώσεις, οι αρμόδιοι φορείς υποχρεώθηκαν να ανανεώσουν τα συστήματά τους, να προσλάβουν νέους υπαλλήλους ή ακόμη και να στήσουν νέα γραφεία εξαρχής προκειμένου να επεξεργαστούν τις αιτήσεις. Η αρχική αναστάτωση και η έλλειψη ενημέρωσης από τα αρμόδια γραφεία οδήγησαν σε πολλά λάθη.

Όπως μετέδωσαν αυτή την εβδομάδα οι New York Times, σημειώθηκαν πολλές περιπτώσεις ανέργων που έκαναν δύο φορές την αίτηση, διότι πέρασαν αρκετές ημέρες χωρίς να λάβουν απάντηση για την πρώτη.

Επίσης, πολλοί ήταν όσοι ενημερώθηκαν ότι πληρούν τα κριτήρια για τη λήψη του επιδόματος, ενώ τελικά δεν τα πληρούσαν – ή το αντίθετο. «Ακόμα προσπαθούμε να προφθάσουμε» τον αριθμό των αιτήσεων, «οι καθυστερήσεις είναι μεγάλες», σχολίασε στους NYT η Ντιάν Σουόνγκ, επικεφαλής οικονομολόγος της Grant Thornton. Σε κάθε περίπτωση, πολλοί οικονομολόγοι ασκούν πίεση για καλύτερο συντονισμό, ομοιογενή επεξεργασία και προσεκτική καταμέτρηση των αιτήσεων. Διαφορετικά, προειδοποιούν ότι μια εσφαλμένη εικόνα σχετικά με την αγορά εργασίας θα μπορούσε να οδηγήσει σε ακατάλληλες πολιτικές αποφάσεις και γενικώς ανεπαρκή ανταπόκριση από το αμερικανικό κράτος.

Στο 120,9% του ΑΕΠ θα «σκαρφαλώσει» φέτος το γαλλικό χρέος

Διόγκωση του χρέους της γαλλικής οικονομίας «δείχνει» η τελευταία αναθεώρηση του προϋπολογισμού, η οποία αναμένεται να παρουσιαστεί την ερχόμενη Τετάρτη. Σύμφωνα με πηγές του υπουργείου Οικονομικών, που επικαλείται το πρακτορείο Reuters, το χρέος θα «σκαρφαλώσει» στο 120,9% του ΑΕΠ φέτος, λόγω και της ρευστότητας που έχει χορηγήσει η κυβέρνηση προκειμένου να αμβλύνει τις

επιπτώσεις που θα προκαλέσει η πανδημία στο σύνολο της οικονομίας της. Σημειώνεται ότι η γαλλική κυβέρνηση είχε τοποθετήσει τον περασμένο Απρίλιο τον πήχυ του χρέους στο 115% του ΑΕΠ.

Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές του Reuters, η καταναλωτική δαπάνη αναμένεται να μειωθεί έως και περίπου 10% φέτος, καθώς τα νοικοκυριά, για προληπτικούς λόγους, εκτιμάται ότι θα αποταμιεύσουν

Αναμένεται έως και 10% μείωση της καταναλωτικής δαπάνης.

περίπου 100 δισ. ευρώ. Επίσης, ο προϋπολογισμός ενσωματώνει και δαπάνες ύψους 40 δισ. ευρώ για τη στήριξη επιχειρηματικών σχεδίων που αφορούν τη βιομηχανία,

με έμφαση στον τουρισμό, στην αυτοκινητοβιομηχανία, στην αεροναυπηγική, αλλά και στον τεχνολογικό κλάδο. Η στήριξη αυτή θα λάβει τη μορφή δανείων, ενώ θα δίνεται η δυνατότητα και άμεσας χρηματοδότησης από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Μιλώντας στο τηλεοπτικό κανάλι France 2, ο υπουργός αρμόδιος για τον Προϋπολογισμό, Ζεράλ Νταρμανέν, δήλωσε ότι το έλλειμμα του

προϋπολογισμού της Γαλλίας θα αυξηθεί φέτος στο 11,4% εξαιτίας της αναστολής της οικονομικής δραστηριότητας, αλλά και των μέτρων που έχει λάβει η κυβέρνηση ώστε να μειώσει τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας. «Χρεωνόμαστε ολόένα περισσότερο, επειδή επιλέξαμε να διασώσουμε την οικονομίας μας. Με προβλεπόμενη συρρίκνωση του ΑΕΠ κατά 11%, θα έχουμε δημοσιονομικό έλλειμμα 11,4%». Ο

ίδιος, ωστόσο, υπενθύμισε ότι «το δημοσιονομικό έλλειμμα της Γαλλίας δεν είχε φθάσει ποτέ σε αυτά τα επίπεδα». Νωρίτερα αυτή την εβδομάδα, ο υπουργός Οικονομικών Μπρινό Λε Μερ επεσήμανε ότι το οικονομικό σοκ που έχει υποστεί η εγκυρία στην οικονομία είναι εξαιρετικά σφοδρό, δηλώνοντας ότι η οικονομία θα συρρικνωθεί φέτος κατά 11%, συγκριτικά με 8% που ήταν η αρχική εκτίμηση.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Αίτηση για χορήγηση άδειας από το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.

Γνωστοποιείται ότι δυνάμει του άρθρου 20 του περί Εταιρειών Νόμου, Κεφ. 113, υποβλήθηκε αίτηση προς τον Υπουργό Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού για παροχή άδειας για την απόληψη της λέξης «ΛΙΜΙΤΕΔ» από το όνομα της εταιρείας Neapolis Innovation, Research & Development Centre (NIRDC) Limited.

Οι σκοποί της ίδρυσης της εταιρείας είναι οι ακόλουθοι:

- Η διεξαγωγή μελετών, ερευνών, ανάπτυξη προγραμμάτων, μεθόδων και άλλων τεχνολογιών, δραστηριοτήτων και δράσεων συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας και εφαρμογής, μεθόδων και μέσων ενιαίας πλατφόρμας διαχείρισης οικισμών, αξιοποίηση των δυνατοτήτων του διαδικτύου που θα προάγουν την ποιότητα ζωής, υγείας, εργασίας, διαβίωσης της δικαιοσύνης και οικονομικής ανάπτυξης και του περιβάλλοντος του ανθρώπου, και την αειφόρο ανάπτυξη η οποία αναφέρεται σε ένα πρότυπο ανάπτυξης το οποίο ανταποκρίνεται στις ανάγκες του παρόντος χωρίς να υπονομεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιούν τις δικές τους ανάγκες.
- Η διεξαγωγή ιατρικών, οικονομικών, περιβαλλοντικών και τεχνικών μελετών συμπεριλαμβανομένων ηλεκτρομηχανολογικών, μηχανογραφικών μελετών, ερευνών αγοράς και προϊόντων.
- Η προσφορά προγραμμάτων κατάρτισης που να αποσκοπούν στην προαγωγή γενικά της ποιότητας ζωής και της αειφόρου ανάπτυξης.

Οι άλλοι σκοποί της εταιρείας παρατίθενται σε έκταση στο Ιδρυτικό Έγγραφο, αντίγραφο του οποίου μπορεί να θεωρηθεί από οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο στο Τμήμα Επίσημου Παραλήπτη και Εφόρου Εταιρειών, γωνία Λεωφόρου Αρχ. Μακαρίου Γ' και Καρπενησιού, Μέγαρο Ξένιος, Λευκωσία. Οποιοδήποτε πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, έχει ένσταση στην αίτηση της εταιρείας, μπορεί να υποβάλει αυτή στον Υπουργό Εμπορίου και Βιομηχανίας εντός 3 εβδομάδων με επιστολή απευθυνόμενη στον Επίσημο Παραλήπτη και Έφορο Εταιρειών, γωνία Λεωφ. Αρχ. Μακαρίου Γ' και Καρπενησιού, Μέγαρο Ξένιος, Λευκωσία

Γιώργος Μ Λεπτός
Διευθυντής

Κρατικές υποτροφίες για σπουδές πτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου (Master 1 ή/και Master 2) στη Γαλλία, μέσω του Εθνικού Γαλλικού Οργανισμού Campus France για το ακαδημαϊκό έτος 2020/21

Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου δέχεται αιτήσεις από πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας ή/και πολίτες κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τη διεκδίκηση 11 κρατικών υποτροφιών για πτυχιακές σπουδές και 6 κρατικών υποτροφιών για μεταπτυχιακές σπουδές επιπέδου (Master) σε Πανεπιστήμια της Γαλλίας. Οι υποτροφίες χρηματοδοτούνται από την Κυβέρνηση της Δημοκρατίας και παρέχονται μέσω του Εθνικού Γαλλικού Οργανισμού CAMPUS FRANCE.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εξασφαλίσουν την Ανακοίνωση με αρ. 441 (απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμπλήρωση της Αίτησης) και τη σχετική Αίτηση με αρ. 107, από τα Γραφεία του Ιδρύματος στη Λευκωσία, ή από την Ιστοσελίδα του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών Κύπρου <http://www.cyscholarships.gov.cy> και να την παραδώσουν ή αποστείλουν (συστημένη) ή μέσω εταιρειών μεταφορών στη διεύθυνση: Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, Φλωρίνης 7, Greg Tower, 3ος όροφος, 1065 Λευκωσία ή στην Τ.Θ. 23949, 1687 Λευκωσία, μέχρι την Παρασκευή, 3 Ιουλίου 2020, ώρα 2:00 μ.μ.

Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να αποσταθείτε στο τηλ: 22456433 ή να αποστείλετε ηλεκτρονικό μήνυμα στη διεύθυνση info@ikyk.mof.gov.cy

ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΟΙ ΠΕΡΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ (ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΡΧΙΚΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 2016 (Κ.Δ.Π. 62 ΤΟΥ 2016)

Ειδοποίηση δυνάμει του Κανονισμού 5(1)

Δίδεται ειδοποίηση, σύμφωνα με τον Κανονισμό 5(1) των περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Αιτήσεις και Ιεραρχικές Προσφυγές των Κανονισμών του 2016, ότι εμείς: Santabros Enterprise Ltd από ΛΑΡΝΑΚΑ ιδιοκτήτες του τεμαχίου με αριθμό 465, Φύλλο/Σχέδιο: 40/640204, Ενορία ΧΡΥΣΟΠΟΛΙΤΙΣΣΑ, Οδός Λεωφόρος Γρηγόρη Αυξεντίου, Τ.Κ 6023, στην περιοχή του Δήμου ΛΑΡΝΑΚΑΣ, θα υποβάλουμε αίτηση στην Πολεοδομική Αρχή (ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΝΑΚΑΣ) για εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας για Πολυκατοικία Δέκα(10) ορόφων.

Παραστάσεις κατά της αιτήσεως μπορούν να υποβληθούν προς την Πολεοδομική Αρχή μέσα σε προθεσμία 21 ημερών από τη δημοσίευση της Ειδοποίησεως αυτής.

Μπλόκο από Ε.Ε. στις εξαγορές από κινεζικούς ομίλους

Με κρατικές ενισχύσεις δημιουργούν συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκπονεί σχέδιο με το οποίο σκοπεύει να εμποδίσει εφεξής την εξαγορά ευρωπαϊκών επιχειρήσεων από επιχειρήσεις τρίτων χωρών, όταν αυτές στηρίζονται οικονομικά από τις κυβερνήσεις τους. Με προφανή στόχο τις κινεζικές επιχειρήσεις, το εν λόγω σχέδιο θα ελέγξει γενικότερα τις δραστηριότητες ξένων εταιρειών που λειτουργούν σε ευρωπαϊκό έδαφος ή επιχειρούν να εισέλθουν στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά.

Το σχετικό έγγραφο εργασίας διέρρευσε στη βρετανική εφημερίδα Financial Times, ρεπορτάζ της οποίας αναφέρει πως τα εργαλεία που θα χρησιμοποιήσει η Κομισιόν και οι εξουσίες που θα διακδικήσει για να επιτύχει τον στόχο της σκιαγραφούνται σε Λευκή Βίβλο την οποία θα παρουσιάσει στις 17 Ιουνίου. Ειδικότερα, η Κομισιόν σχεδιάζει να διερευνά εφεξής το πώς θα επηρεάζουν τον ανταγωνισμό στην αγορά της Ε.Ε. οι επιδοτήσεις τρίτων χωρών σε επιχειρήσεις τους που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκό έδαφος.

Οι σχετικές έρευνες θα έχουν δύο σκέλη, το ένα θα αφορά τυχόν στρεβλώσεις γενικότερα στην ενιαία αγορά και το άλλο θα επικεντρώνεται σε επιδοτήσεις προς επι-

χειρήσεις τρίτων χωρών που στοχεύουν να διευκολύνουν πιθανές εξαγορές ευρωπαϊκών περιουσιακών στοιχείων. Οπως αναφέρει η Κομισιόν, «αυξάνονται οι περιπτώσεις επιδοτήσεων από ξένες χώρες που διευκόλυναν την εξαγορά επιχειρήσεων της Ε.Ε. ή στρέβλωσαν την πολιτική τιμών όσον εταιρειών επωφεληθήκαν από αυτές».

Στο σχετικό έγγραφο τονίζεται, όμως, πως τα υφιστάμενα εργαλεία στη διάθεση της Κομισιόν «δεν επαρκούν για να αντιμετωπισθεί κάθε ενδεχόμενη στρέβλωση από ξένες επιδοτήσεις». Ζητεί, έτσι, διεύρυνση των εξουσιών της και «νέα εργαλεία για να διαχειριστεί τις προκλήσεις και να διασφαλίσει τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς με θεμιτούς όρους».

Εθνική ασφάλεια

Στη νομοθεσία της Ε.Ε. υπάρχουν ήδη ορισμένα εργαλεία με τα οποία αντιμετωπίζονται οι κρατικές ενισχύσεις και επιδοτήσεις σε ξένες εταιρείες. Ανάμεσά τους η πολιτική ελέγχου των ξένων επενδύσεων με κριτήριο την εθνική ασφάλεια αλλά και τα εργαλεία για την πρόσπιση του θεμιτού εμπορίου. Οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, όμως, επικεντρώνονταν έως τώρα στις

Η Κομισιόν σχεδιάζει να διερευνά εφεξής το πώς θα επηρεάζουν τον ανταγωνισμό στην αγορά της Ε.Ε. οι επιδοτήσεις τρίτων χωρών σε επιχειρήσεις τους που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκό έδαφος, επιδοτήσεις που θα διευκολύνουν πιθανές εξαγορές.

Τα εργαλεία της Κομισιόν για την προστασία των ευρωπαϊκών εταιρειών θα παρουσιαστούν στις 17 Ιουνίου.

κυβερνήσεις των κρατών-μελών της Ε.Ε. Αφάνουν, έτσι, ένα «ρυθμιστικό κενό» όταν υπάρχει λόγος ανησυχίας για τις επιδοτήσεις που χορηγούν τρίτες χώρες στις επιχειρήσεις τους και ειδικότερα όταν αυτές τις διευκολύνουν να εξαγοράσουν ευρωπαϊκές επιχειρήσεις ή ενισχύουν τις δραστηριότητες θυγατρικών τους εντός της Ε.Ε. Για τις περιπτώσεις αυτές η Κομισιόν ζητεί να διευρυνθούν οι αρμοδιότητές της και οι εξουσίες της ώστε να διερευνά τις προτεινόμενες εξαγορές και να υποχρεώνει κάθε εν-

διαφερόμενη ξένη εταιρεία να δημοσιοποιεί τυχόν επιδοτήσεις που της παρέχει το κράτος της.

Αν από τις έρευνες της προκύπτει πως οι επιδοτήσεις στρεβλώνουν την εσωτερική αγορά, η ενδιαφερόμενη ξένη εταιρεία θα πρέπει να προβαίνει σε παραχωρήσεις που θα της απαγορεύει η Κομισιόν. Διαφορετικά η εξαγορά θα απαγορεύεται. Το περιεχόμενο της Λευκής Βίβλου θα τεθεί προς διαβούλευση και έγκριση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις.

Οι χώρες-μέλη της Ε.Ε. έχουν εκφράσει φόβους πως οι επιχειρήσεις τους μένουν εκτεθειμένες και γίνονται εύκολη λεία στις διαθέσεις ξένων εταιρειών τρίτων που έχουν τη στήριξη των κυβερνήσεών τους. Οπως έχουν αναφέρει, άλλωστε, είναι ακόμη πιο ευάλωτες τώρα καθώς έχουν υποστεί πλήγμα από τον οικονομικό

αντίκτυπο της πανδημίας. Γι' αυτό και η Κομισιόν αποφάσισε από τον Μάρτιο να χαλαρώσει προσωρινά τους κανόνες κατά των κρατικών ενισχύσεων και να επιτρέψει στις χώρες-μέλη της Ε.Ε. όχι μόνον να στηρίζουν οικονομικά όσες επιχειρήσεις τους έχουν περιέλθει σε δεινή θέση, αλλά και να γίνουν μέτοχοι των εταιρειών αυτών αγοράζοντας σημαντικά μερίδιά τους.

Η νέα πρωτοβουλία της Κομισιόν, πάντως, έχει τις ρίζες της πριν από την πανδημία. Από πέρυσι η Κομισιόν έχει απευθυνθεί στην Κίνα καλώντας την να κλείσει σημαντικά κενά που υπάρχουν στην κινεζική νομοθεσία περί κρατικών ενισχύσεων.

Νέα πρωτοβουλία

Οπως τονίζει το σχετικό ρεπορτάζ των FT, στόχος της Κομισιόν είναι κατά κύριο λόγο οι κινεζικές επιχειρήσεις, οι οποίες με αθέμιτο

ανταγωνιστικό πλεονέκτημα την αμέριστη οικονομική στήριξη του Πεκίνου έχουν εξαγοράσει αμέτρητες εταιρείες σε Ευρώπη και ΗΠΑ. Γι' αυτό και η νέα αυτή πρωτοβουλία της Κομισιόν αναμένεται να οξύνει την ένταση στις σχέσεις της Ε.Ε. με την Κίνα και μάλιστα σε μια ιδιαίτερα ευαίσθητη στιγμή, καθώς οι δύο πλευρές ετοιμάζονται να ολοκληρώσουν και να επισφραγίσουν συμφωνία αμοιβαίων επενδύσεων.

Αυτός θα είναι, άλλωστε, και ο σκοπός συνάντησης που θα έχει μέσα στον Ιούνιο η πρόεδρος της Κομισιόν, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, και ο επικεφαλής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Σαρλ Μισέλ, με τον Κινέζο πρωθυπουργό Λι Κετσινγκ. Η συνάντησή τους θα συμπίσει χρονικά με τη δημοσιοποίηση της Λευκής Βίβλου που ενδέχεται να επηρεάσει τις διμερείς σχέσεις.

Στα προγράμματα ευεξίας του Sha Wellness Clinic θα προστεθούν υπηρεσίες ενίσχυσης του ανοσοποιητικού, όπως θεραπείες βλαστοκυττάρων, παροχή βιταμινών και συνεδρίες διαχείρισης άγχους.

Με αρνητικό τεστ η είσοδος σε πολυτελή σπα

Προκειμένου να καθυστερήσουν τους τουρίστες και να διασφαλίσουν την υγεία των πελατών και των υπαλλήλων τους, ορισμένα ξενοδοχεία, κέντρα ευεξίας και σπα επιβάλλουν αυστηρά μέτρα κατά της μετάδοσης του κορωνοϊού.

Ενδεικτικά, η πολυτελής ξενοδοχειακή μονάδα Sha Wellness Clinic, η οποία προσφέρει μεταξύ άλλων προγράμματα ευεξίας και σπα, θα απαιτεί από τους πελάτες της να επιδεικνύουν ένα τεστ αρνητικό στον κορωνοϊό, προτού εισέλθουν στις εγκαταστάσεις. Οπως σχολίασε στο αμερικανικό δίκτυο CNBC ο αντιπρόεδρος του ξενοδοχείου Αλεξάνδρο Μπατάγερ πρόκειται για αυτονόητο μέτρο, το οποίο καθυστεράει τους πελάτες και προσεχίζει περισσότερο στο ξενοδοχείο. «Η βασική μας προτεραιότητα είναι η διασφάλιση της υγείας των πελατών μας, ώστε να μπορέσουν να είναι ήρεμοι κατά τη διάρκεια της διαμονής τους», σχολίασε ο Μπατάγερ.

Εκτός όμως από το πρώτο τεστ, το οποίο πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί έως και δύο ημέρες πριν από την άφιξη, οι πελάτες θα περ-

νούν και από δεύτερη εξέταση. Αμέσως μετά την άφιξη τους, θα πραγματοποιείται δεύτερο τεστ κορωνοϊού, τεστ αντισωμάτων, καθώς και ιατρική εξέταση. «Αυτή την περίοδο, οι άνθρωποι φοβούνται περισσότερο από ποτέ για την ασφάλειά τους όταν ταξιδεύουν. Οι επισκέπτες μας θα μπορούν να ησυχάσουν, γνωρίζοντας ότι όποιος βρίσκεται στις εγκαταστάσεις έχει περάσει από τεστ και ότι όλοι οι χώροι καθαρίζονται συνεχώς, ώστε να μπορέσουν να χαλαρώσουν πραγματικά και να νιώσουν ήσυχοι και ασφαλείς», τόνισε ο Μπατάγερ. Η δεύτερη εξέταση γίνεται με έξοδα του ομίλου για όσους μένουν στο ξενοδοχείο. Παράλληλα, βέβαια, οι εργαζόμενοι του Sha θα εξετάζονται ανά τακτά διαστήματα. Αξίζει να σημειωθεί ότι στα προγράμματα ευεξίας του ξενοδοχείου θα προστεθούν υπηρεσίες ενίσχυσης του ανοσοποιητικού, όπως θεραπείες βλαστοκυττάρων, παροχή βιταμινών και συνεδρίες διαχείρισης άγχους.

Ακόμη μία ξενοδοχειακή μονάδα η οποία περιλαμβάνει επίσης ιατρικό κέντρο, το Waldhotel της

Αμέσως μετά την άφιξη των πελατών στα Sha Wellness Clinic, θα πραγματοποιείται δεύτερο τεστ κορωνοϊού, τεστ αντισωμάτων, καθώς και ιατρική εξέταση.

Ελβετίας, πραγματοποιεί τεστ έναντι 154 δολαρίων στους επισκέπτες της. Επιπλέον, έναντι 102 δολαρίων προσφέρει τεστ αντισωμάτων για όσους μένουν στο ξενοδοχείο. Μολονότι το πολυτελές ξενοδοχείο εφαρμόζε μέτρα καθαριότητας ακόμα και πριν από την επέλαση του κορωνοϊού, πλέον οι οδηγίες ασφαλείας είναι ακόμα αυστηρότερες, όπως δήλωσε στο CNBC η Βερένα Μπρίνερ, διευθύντρια του ιατρικού κέντρου ευεξίας. Επιπλέον, το ξενοδοχείο διαθέτει αεροδιάδρομο για όσους έχουν ιδιωτικό τζετ και μπορούν να αποφύγουν τις εμπορι-

κές πτήσεις. «Παρότι το Waldhotel παρέμεινε ανοικτό κατά τη διάρκεια της έξαρσης του ιού, δεν υπήρξε κανένα κρούσμα» στις εγκαταστάσεις, τόνισε η Μπρίνερ.

Ενα τολμηρότερο βήμα πραγματοποιεί η κυβέρνηση της Αυστρίας, η οποία σκοπεύει να ελέγχει τακτικά τους υπαλλήλους των ξενοδοχείων σε ολόκληρη τη χώρα. Προκειμένου να ενισχύσει τον τουρισμό της φέτος, που συνεισφέρει το 8% του ΑΕΠ της χώρας, η κυβέρνηση ανακοίνωσε την προηγούμενη εβδομάδα ότι από την αρχή του Ιουλίου θα πραγματοποιούνται 65.000 τεστ ανά εβδομάδα αποκλειστικά για τους εργαζομένους του κλάδου. Η Αυστρία σκοπεύει να επιστρατεύσει ένα μεγάλο αριθμό ιδιωτικών εργαστηρίων που θα επεξεργάζονται τα αποτελέσματα των τεστ. «Σε ποια χώρα του κόσμου μπορεί κανείς να πάει διακοπές και να ξέρει ότι το προσωπικό, με το οποίο ήρθε σε επαφή, κάνει συχνά τεστ; Θα είναι μόνον λίγες χώρες», τόνισε την προηγούμενη εβδομάδα ο καγκελάριος της Αυστρίας Σεμπάστιαν Κουρς.

Απαγόρευση πτήσεων από Κίνα επέβαλαν οι ΗΠΑ

Εντείνοντας τις πιέσεις προς το Πεκίνο, η κυβέρνηση του Ντόναλντ Τραμπ απαγόρευσε στους κινεζικούς αερομεταφορείς να διεξάγουν πτήσεις με κατεύθυνση τις Ηνωμένες Πολιτείες, αρχής γενομένης από τις 16 Ιουνίου. Με την κίνησή του αυτή ο Αμερικανός πρόεδρος επιδιώκει να εξασφαλίσει ότι η Κίνα θα ανοίξει και πάλι τα αεροδρόμιά της σε αμερικανικές αεροπορικές εταιρείες. Ουσιαστικά έχει έναν τιμωρητικό χαρακτήρα η κίνηση αυτή, διότι η Κίνα δεν κατόρθωσε να συμμορφωθεί με υπόσχεση διμερή συμφωνία, της οποίας οι όροι διέπουν τις πτήσεις πολιτικής αεροπορίας μεταξύ των δύο χωρών, ενώ συνολικά τους τελευταίους μήνες οι σχέσεις τους έχουν οξυνθεί. Αφορμές στάθηκαν αφενός η εμφάνιση και η διακρίση της πανδημίας, αφετέρου η απόφαση του

Ως μέσο πίεσης στο Πεκίνο να ανοίξει πάλι τα κινεζικά αεροδρόμια στις αμερικανικές αεροπορικές.

Πεκίνου να επιβάλει νέα νομοθεσία για την περιφρούρηση της εθνικής ασφαλείας στο Χονγκ Κονγκ. Η απαγόρευση πτήσεων αφορά τους εξής αερομεταφορείς της Κίνας: Air China, China Eastern Airlines, China Southern Airlines, Hainan Airlines Holding, καθώς και τους μικρότερους Sichuan Airlines και Xiamen Airlines. Επί του παρόντος, οι κινεζικές αεροπορικές εταιρείες εκτελούν τέσσερις πτήσεις από και

προς τις Ηνωμένες Πολιτείες τέσσερις φορές την εβδομάδα.

Από την πλευρά τους οι αμερικανικές Delta Air Lines και United Airlines είχαν ζητήσει να αποκατασταθεί η αεροπορική σύνδεση με την Κίνα εντός Ιουνίου, η οποία είχε διακοπεί, όταν, ταυτόχρονα, ακόμα και μέσα στο περιοριστικό δίστασμα της πανδημίας το Πεκίνο δεν διέκοψε τα δρομολόγια προς τις ΗΠΑ. Αμφότερες οι αμερικανικές εταιρείες επικροτούν την απόφαση της Ουάσινγκτον, επισημαίνοντας ότι επιθυμούν να αποκαταστήσουν τη διασύνδεση μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας, όταν το κανονιστικό πλαίσιο το επιτρέψει. Οπως διευκρίνισε το αρμόδιο υπουργείο, «θα επιτρέψουμε στις κινεζικές εταιρείες να εκτελούν τόσο δρομολόγια για μεταφορά επιβατών όσα θα κάνουν και οι αμερικανικές.

Στις 22 Μαΐου η κυβέρνηση του Ντόναλντ Τραμπ είχε καταγγείλει την κινεζική ότι ουσιαστικά καθιστά αδύνατον για τις αμερικανικές αεροπορικές εταιρείες να επανέλθουν τις πτήσεις τους προς την Κίνα. Εδώσε δε εντολή σε τέσσερις κινεζικούς αερομεταφορείς –τους μεγαλύτερους– να υποβάλουν προς έγκριση από τις αρμόδιες αρχές τα χρονοδιαγράμμά τους. Οι κινεζικές εταιρείες εκτελούν και αρκετές πτήσεις τσάρτερ προς τις ΗΠΑ για μετακινήσεις φοιτητών. Ωστόσο, εν κατακλείδι, η Ουάσινγκτον θεωρεί πως πρόκειται για ένα πρόσχημα, ώστε να αυξηθούν τα δρομολόγια υπεράνω του εβδομαδιαίου ορίου και εις βάρος των αμερικανικών αερομεταφορών – εξ ου και δεν πρόκειται να εγκρίνει τις πτήσεις τσάρτερ πλέον.

REUTERS

Η απαγόρευση πτήσεων αφορά μεταξύ άλλων τις Air China, China Eastern Airlines, China Southern Airlines και Hainan Airlines Holding.

Ορατό το ενδεχόμενο βαθιάς ύφεσης 11% φέτος στη Γαλλία

Η μείωση του ΑΕΠ θα είναι τελικά υψηλότερη των αρχικών εκτιμήσεων

Αντιμέτωπη με βαθύτατη ύφεση 11% βρίσκεται η οικονομία της Γαλλίας και η κυβέρνηση Μακρόν δρομολογεί πρόγραμμα φοροαπαλλαγών και μεταρρυθμίσεων για να την αντιμετωπίσει. Η δυσοίωνη πρόβλεψη αφορά μια πολύ βαθύτερη ύφεση από εκείνη που υπολογίζουν οι άλλες δύο μεγάλες οικονομίες της Ευρωζώνης για το τρέχον έτος. Η Γερμανία προβλέπει συρρίκνωση του ΑΕΠ της κατά 6,3% και η Ιταλία κατά 8%. Όσον αφορά το σύνολο της Ευρωζώνης, η επικεφαλής της ΕΚΤ Κριστίν Λαγκάρντ δήλωσε την προηγούμενη εβδομάδα ότι τείνει να υπολοιπθεί το πλέον απαισιόδοξο σενάριο της τράπεζας για ύφεση από 8% έως 12%.

Μιλώντας στο γερμανικό ειδησεογραφικό πρακτορείο RTL, ο Γάλλος υπουργός Οικονομικών Μπρινό Λε Μερ τόνισε πως η ύφεση θα είναι τελικά πολύ βαθύτερη από όσο είχε αρχικά εκτιμηθεί. Η αρχική εκτίμηση της γαλλικής κυβέρνησης ήταν για μείωση του γαλλικού ΑΕΠ μόνο κατά 8%. «Από οικονομικής και κοινωνικής απόψεως, οι χειρότερες ημέρες είναι μπροστά μας», αναγκάστηκε να παραδεχθεί ο Γάλλος υπουργός και παράλληλα τόνισε ότι «το πλήγμα από την κρίση υπήρξε εξαιρετικά επιθετικό στη Γαλλία». Ο κ. Λε Μερ υποσχέθηκε πως τον Σεπτέμβριο θα παρουσιάσει νέα δέσμη μέτρων τόνωσης της οικονομίας, που θα προβλέπει φοροαπαλλαγές για τις γαλλικές επιχειρήσεις ανάλογα με την παραγωγή τους. Όπως διευκρίνισε ο ίδιος, η ιδέα αυτή εξετάζονταν προτού εκδηλωθεί η πανδημία.

Γι' αυτό και, σύμφωνα με τον κ. Λε Μερ, η Γαλλία πρέπει να εξακολουθήσει να παρέχει στήριξη προς την οικονομία, να προωθήσει περαιτέρω μεταρρυθμίσεις φιλικές προς τις επιχειρήσεις αλλά και να αποφύγει κάθε αύξηση φόρου που θα μπορούσε να πλήξει την ανάπτυξη. «Η οικονομία σχεδόν αναστάλη πλήρως επί

Ο Γάλλος υπουργός Οικονομικών Μπρινό Λε Μερ διατύπωσε την εκτίμηση πως «από οικονομικής και κοινωνικής απόψεως, οι χειρότερες ημέρες είναι μπροστά μας».

Τον Σεπτέμβριο θα παρουσιαστεί νέα δέσμη μέτρων, με φοροαπαλλαγές για τις γαλλικές επιχειρήσεις.

τρεις μήνες και αυτό θα το πληρώσουμε με το κόστος που θα έχει στην ανάπτυξη», σημείωσε και πρόσθεσε πως η γαλλική κυβέρνηση πρέπει να παραμείνει σε αυτή τη στρατηγική που έχει επιλέξει, «να μειώνει τη φορολογική επιβάρυνση των νοικοκυριών αλλά και να δίνει ταυτόχρονα στις επιχειρήσεις τα περιθώρια να υιοθετήσουν τις ψηφιακές τεχνολογίες και τη ρομποτική και να επιδείξουν καινοτομία».

Την ίδια στιγμή, πάντως, μιλώντας στην Γαλλία η δημόσια αντιπαράθεση γύρω από το πώς θα καλύψει η κυβέρνηση Μακρόν το δυσθεώρητο κόστος που έχουν όσα μέτρα έλαβε για να προστατεύσει τους εργαζομένους και να αποφύγει τις απολύσεις όταν ανεστάλη η οικονομική δραστηριότητα για να αναχαιτισθεί η μετάδοση του κορωνοϊού. Όπως επισμαίνει το Bloomberg, οι εκτεταμένες δαπάνες που αποφάσισε η κυβέρνηση Μακρόν έχουν ήδη εξωθήσει ανοδικά το κόστος δανεισμού της Γαλλίας. Εντείνεται, έτσι, ο προβληματισμός γύρω από το ποιος θα πληρώσει αυτή τη φορά τον λογαριασμό. Όμως, ο υπουργός Οικονομικών αποκλείει κάθε σκέψη

για αύξηση των φόρων. Όπως χαρακτηριστικά τόνισε χθες, «ασφαλώς το χρέος θα πρέπει να αποπληρωθεί, αλλά όχι μέσα από την αύξηση των φόρων, θα αποπληρωθεί μέσα από την επιτάχυνση της ανάπτυξης». Ο κ. Λε Μερ δεσμεύθηκε πως η λειτουργία του λεγόμενου Ταμείου Αλληλεγγύης θα παραταθεί μέχρι το τέλος του έτους, ώστε να βοηθηθεί όσες επιχειρήσεις έχουν πληγεί περισσότερο, όπως, για παράδειγμα, τα εστιατόρια που πρέπει να πληρώσουν ενοίκιο. Δεσμεύθηκε, επίσης, ότι η κυβέρνηση δεν θα αποσύρει παρά μόνο σταδιακά και προσεκτικά το πρόγραμμα κάλυψης μέρους των αποδοχών των εργαζομένων που έθεσε σε εφαρμογή για να αποτρέψει την απώλεια θέσεων εργασίας.

Ζημία για προμηθευτές γερμανικών βιομηχανιών

Η επιβράδυνση της γερμανικής βιομηχανίας λόγω πανδημίας επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τις εφοδιαστικές αλυσίδες των χωρών της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης, οι οποίες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες μαζί της. Όπως ο ουγγρικός όμιλος Nemak Győr, ο οποίος δραστηριοποιείται σε μια μικρή αλλά χρήσιμη αγορά, κατασκευάζοντας κεφαλές για κυλίνδρους με χρήση στα αυτοκίνητα. Αφότου, όμως, η παραγωγή στις κολλοσιαιές γερμανικές αυτοκινητοβιομηχανίες μειώθηκε λόγω πανδημίας, η εταιρεία Nemak Győr υποχρεώθηκε να απολύσει το 20% των εργαζομένων της, δηλαδή 180 άτομα. «Δεδομένου ότι είχαν κλείσει τα εργοστάσιά τους επί εβδομάδες και δεν έκαναν παραγγελίες σε εμάς, αναγκαστικά διακόψαμε την παραγωγή μας», αναφέρει στην εφημερίδα Financial Times ο Γκάμπους Μέρσις, γενικός οικονομικός διευθυντής της εταιρείας. Σε ανάλογη δυσχερή θέση βρίσκονται και άλλες μονάδες, δεδομένου ότι η Γερμανία αποτελεί τη μεγαλύτερη εμπορική εταίρο στην Κεντρική Ευρώπη.

Η εξασθένιση της βιομηχανίας της πλήττει τις προμηθευτικές αλυσίδες της περιφέρειας αυτών, που έχουν συνδεθεί μαζί της τα τελευταία 30 χρόνια. Οι οικονομολόγοι επισημαίνουν πως αυτό θα επιδεινώσει και τις επιπτώσεις της πανδημίας, η οποία υποχρέωσε τις οικονομίες σε προσωρινή διακοπή. Πιθανώς, ωστόσο, να λειτουργήσει και αντιστρόφως, αφού οι στιγμές η γερμανική οικονομία ανακτήσει τον βηματισμό της. Πάντως, ο Απρίλιος ήταν και ο

Η διακοπή παραγωγής από μεγάλο μέρος της γερμανικής βιομηχανίας ανάγκασε πολλούς προμηθευτές τόσο στην Κεντρική όσο και στην Ανατολική Ευρώπη να διακόψουν και αυτοί τη λειτουργία τους, καθώς δεν είχαν νέες παραγγελίες.

Βαρύ πλήγμα για μικρές βιομηχανίες στην Ανατολική Ευρώπη που εφοδιάζουν κατά κύριο λόγο γερμανικές αυτοκινητοβιομηχανίες.

ιστορικά χειρότερος μήνας για όλη την αυτοκινητοβιομηχανία. Κατά το έγκριτο ερευνητικό ινστιτούτο Ifo του Μονάχου, χώρες και εταιρείες που διατηρούν

στενούς δεσμούς με τον κλάδο του αυτοκινήτου στη Γερμανία, του οποίου η παραγωγική ικανότητα μειώθηκε σε μόλις 45% στη διάρκεια της καραντίνας, θα χτυπηθούν δραστηρικά. Η BMW ήδη ανέστειλε επενδύσεις 1 δισεκατομμυρίου ευρώ στην Ουγγαρία, ενώ η παραγωγή της σλοβακικής αυτοκινητοβιομηχανίας τον Απρίλιο ήταν μόλις στο 18% των επιπέδων του ίδιου μηνός το 2019, σύμφωνα με την οικονομολόγο Καταρίνα Μάτσοβα της Slovenska Spritelna. Όπως υπογραμμίζει και ο συνάδελφός της Νταν Μπούσκα, οικονομολόγος της UniCredit στο τμήμα

Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, «τίθενται μεγάλα ερωτήματα όσον αφορά την αποκατάσταση τόσο της παραγωγής όσο και της ζήτησης στον κλάδο του αυτοκινήτου».

Κι αυτό απασχολεί ιδιαιτέρως τη Σλοβακία, την Τσεχία, την Ουγγαρία, την Πολωνία και τη Ρουμανία, μιας και οι δικές τους εταιρείες συναρπάζουν τις εφοδιαστικές αλυσίδες εκείνες όπου οι γερμανικές αυτοκινητοβιομηχανίες και οι εταιρείες εξαρτημάτων παίζουν δεσπόζοντα ρόλο. Οι οικονομολόγοι στο Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Σπουδών της Βιέννης αναμένουν συρρίκνωση 9% στο ΑΕΠ της Σλοβακίας, 7% στις Ρουμανίας και 5,5% στην Ουγγαρία, όπως αναφέρουν σε σχετικό δημοσίευμα οι Financial Times.

Στη δε Πολωνία, η οποία διαθέτει πολύ μεγαλύτερη εγχώρια αγορά από την αντίστοιχη της Ουγγαρίας και της Σλοβακίας και η ύφεση αναμένεται πιο περιορισμένη, οι προβλέψεις του ινστιτούτου μιλούν για περιτολή 4% φέτος. Βέβαια, όσες επιχειρήσεις της κάνουν δουλειές με τη Γερμανία βρίσκονται σε κατάσταση νευρικότητας. Ο Μάρεκ Γκόρσκι, πρόεδρος του εποπτικού συμβουλίου της πολωνικής βιομηχανίας μετατροπής πλαστικών Ergis, που είδε τα έσοδα από τη Γερμανία να μειώνονται το προηγούμενο τρίμηνο 20% σε ετήσια βάση, αναμένει ότι θα υπάρξει αντίκτυπος. Επισημαίνει χαρακτηριστικά: «Τα τελευταία 30 χρόνια η Γερμανία είναι ο μεγαλύτερος εταίρος στις εξαγωγές για πολλούς κλάδους, οπότε, εάν κάτι αρνητικό συμβεί εκεί, θα επηρεαστούμε κι εμείς».

Στα 7,9 τρισ. δολ. το κόστος της πανδημίας για τις ΗΠΑ έως το 2030

Η πανδημία θα εξακολουθεί να επιβαρύνει την αμερικανική οικονομία μέχρι το τέλος της δεκαετίας, σύμφωνα με το γραφείο προϋπολογισμού του αμερικανικού Κογκρέσου (CBO). Συγκεκριμένα, η οικονομία των ΗΠΑ θα συρρικνωθεί κατά 3% μέχρι το 2030, ποσοστό που αντιστοιχεί σε 7,9 τρισ. δολάρια, παρά τα γενναϊόδωρα πακέτα στήριξης που έχουν διοχετευθεί για την ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας.

«Το κλείσιμο των επιχειρήσεων και τα μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης αναμένεται να επηρεάσουν τις καταναλωτικές δαπάνες, ενώ η πρόσφατη πτώση των τιμών ενέργειας προβλέπεται πως θα μειώσει σημαντικά τις δαπάνες στον κλάδο της ενέργειας», ανέφερε σε επιστολή του ο διευθυντής του CBO, Φίλιπ Σουάγκελ. Ο ίδιος τόνισε όμως πως οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις που επιβλήθηκαν εν μέσω της πανδημίας πρόκειται να μετριάσουν την οικονομική ζημία της πανδημίας.

Το αμερικανικό Κογκρέσο ενέκρινε πρόσφατα πρόγραμμα 2,2 τρισ. δολαρίων για την αντιμετώπιση του οικονομικού πλήγματος από τον κορωνοϊό και εξετάζει την εφαρμογή ενός ακόμα πακέτου στήριξης, το οποίο ενδέχεται να φτάσει έως και τα 3 τρισ. δολάρια. Παρ' όλα αυτά, οι προβλέψεις για το δεύτερο τρίμηνο εξακολουθούν να είναι δυσοίωνες. Η μέση εκτίμηση αναμένει τη μεγαλύτερη ύφεση στην ιστορία της αμερικανικής οικονομίας. Επίσης, το ποσοστό ανεργίας τον Μάιο προβλέπεται πως θα ανέλθει στο 20%, αγγίζοντας το υψηλότερο επίπεδο από τη Μεγάλη Ύφεση.

Ο επικεφαλής της κοινοβουλευτικής ομάδας των Δημοκρατικών στη Γερουσία, Τσακ Σούμερ, σχολιάσε πως οι προβλέψεις του CBO αναδεικνύουν την ανάγκη προετοιμασίας νέου πακέτου στήριξης και μάλιστα γρήγορα. «Προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος μιας νέας μεγάλης ύφεσης, η Γερουσία οφείλει να δράσει με ταχύτητα, ώστε να διασφαλίσει ότι όλοι οι Αμερικανοί πολίτες έχουν

Το ποσοστό ανεργίας τον Μάιο προβλέπεται πως θα ανέλθει στο 20%.

το εισόδημα που χρειάζονται για να συντηρήσουν τις οικογένειές τους και ένα σπίτι για να ζήσουν», τόνισε ο ίδιος.

Το CBO αναθεώρησε επί τα χείρω τις μακροχρόνιες εκτιμήσεις του σχετικά με την ανάπτυξη της οικονομίας, διότι αναμένει ότι ο πληθωρισμός θα κινηθεί σε χαμηλά επίπεδα παρά τα έκτακτα μέτρα στήριξης και τον επιπλέον δανεισμό από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ. Επιπλέον, το CBO προειδοποίησε πως ενδέχεται να υπάρξουν περαιτέρω αλλαγές στις προβλέψεις του εξαιτίας της απρόβλεπτης πορείας του κορωνοϊού και του άγνωστου οικονομικού αντικτύπου.

«Αυτές οι οικονομικές προβλέψεις διακατέχονται από μία πρωτοφανή αβεβαιότητα, ιδίως εξαιτίας της αβεβαιότητας σχετικά με την εξέλιξη της πανδημίας φέτος και του χρόνου της επίπτωσης των μέτρων κοινωνικής αποστασιοποίησης στην οικονομία, της αποδοτικότητας των πακέτων στήριξης» και άλλων παραγόντων, σύμφωνα με τον Σουάγκελ.

Χαριστική βολή για το Ντουμπάι αποτελεί η πανδημία

Η κάποτε ακμάζουσα περιοχή του Ντουμπάι με τα υπερπολυτελή ξενοδοχεία, τα εντυπωσιακά εμπορικά κέντρα και τις αίθουσες εκδηλώσεων, καθώς και τα πανάκριβα εστιατόρια, βρίσκεται σε σοβαρή παρακμή. Σχεδόν το 70% των επιχειρήσεων, που δραστηριοποιούνται εκεί, προβλέπουν ότι θα κλείσουν μέσα στο επόμενο εξάμηνο.

Ειδικότερα, μέσα στον Ιούνιο και μόνον το 75% των μονάδων με παρουσία στον κλάδο του τουρισμού και των ταξιδιών και το 50% στην εστίαση και στα ξενοδοχεία προβλέπουν πως θα κατεβάσουν ρολά, ενώ την ίδια τύχη αναμένεται να έχει και το 30% των εταιρειών διαχείρισης προμηθευτικών αλυσίδας, μεταφορών και τηλεπικοινωνιών.

Τα σχετικά αναφέρει σε δημοσίευσμά του το ειδησεογραφικό δίκτυο CNBC, ενώ τα στοιχεία προκύπτουν από δημοσκόπηση την οποία διεξήγαγε το Εμπορικό Επιμελητήριο του Ντουμπάι στα τέλη Απριλίου. Σε αυτή συμμετείχαν 1.228 διευθύνοντες σύμβουλοι επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια της πιο αυστηρής περιόδου καραντίνας της πόλης. Σχεδόν το 75% των επιχειρήσεων, που έλαβαν μέρος στην έρευνα του Επιμελητηρίου, είναι μικρές και το προσωπικό τους δεν ξεπερνά τα 20 άτομα.

Αξίζει να αναφερθεί πως το Ντουμπάι διαθέτει μία από τις λιγότερο εξαρτημένες από το πε-

τρέλαιο οικονομίες στην περιφέρεια του Περσικού Κόλπου, βασιζόμενο στην φιλοξενία, στον τουρισμό, στην ψυχαγωγία, στο λιανεμπόριο, στις μεταφορές και στα συστήματα διαχείρισης προμηθευτικών αλυσίδας.

Τόσο τα ξενοδοχεία του όσο και τα εστιατόριά του είναι διεθνώς φημισμένα, αλλά το μέλλον τους δεν προβλέπεται ευοίωνο εξαιτίας της πανδημίας. «Τα μέτρα που επιβλήθηκαν, είτε με το πλήρες κλείσιμο της πόλης είτε το μερικό, πάγωσαν τη ζή-

Το 70% των επιχειρήσεων εκτιμά ότι θα βάλει λουκέτο μέσα στους επόμενους έξι μήνες.

τηση σε αγορές καίριας σημασίας», παρατηρεί εν κατακλείδι το Εμπορικό Επιμελητήριο του Ντουμπάι. «Το σοκ που υπέστη η πόλη ήταν διπλό, αφενός με την πανδημία, αφετέρου με τη διακοπή λειτουργίας του οικονομικού μηχανισμού».

Οι επιχειρηματικές δραστηριότητες περιορίστηκαν δραστηκά, φθάνοντας σε τόσο χαμηλά επίπεδα, τα οποία δεν τα είχαμε συναντήσει ούτε κατά τη διάρκεια της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008».

Μειώθηκε ο ρυθμός αύξησης των τιμών στην αγορά ακινήτων

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

«**Φρένο**» έβαλε κατά τη διάρκεια του φετινού πρώτου τριμήνου ο ρυθμός αύξησης των τιμών των κατοικιών. Σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία που δημοσίευσε η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), κατά τους πρώτους τρεις μήνες του 2020, δηλαδή πριν η πανδημία πλήξει την αγορά και την οικονομία, οι τιμές των κατοικιών πανελλαδικά αυξήθηκαν με ετήσιο ρυθμό της τάξεως του 6,9%, έναντι ρυθμού 7,6% κατά το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο (6^ο τρίμηνο 2019).

Αντίστοιχα, με βάση τα αναθεωρημένα στοιχεία της ΤτΕ, οι τιμές κατά το 2019 αυξήθηκαν κατά 7,3%. Πρόκειται για την καλύτερη επίδοση της αγοράς από τα μέσα της δεκαετίας του 2000 και συγκεκριμένα το 2006, όταν οι τιμές είχαν ενισχυθεί με ρυθμό της τάξεως του 13%. Πάντως, η αγορά της Αθήνας (Αττική) διατήρησε την πρωτοκαθεδρία της, με τις τιμές κατά το πρώτο τρίμηνο να καταγράφουν ετήσια άνοδο της τάξεως του 10,6%, από 11,2% κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2019 και 10,4% σε

Στο α' τρίμηνο του 2020 οι τιμές κατοικιών ενισχύθηκαν κατά 6,9% από άνοδο 7,6% στο δ' τρίμηνο του 2019.

σχέση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Η «κόπωση» της αγοράς ήταν επομένως μια δεδομένη τάση, ενώ σύμφωνα με φορείς της αγοράς ακινήτων η πανδημία ενδέχεται να ασκήσει πρόσθετες πιέσεις στις τιμές. Αυτό αναμένεται να συμβεί λόγω της απουσίας αγοραστικού ενδιαφέροντος από το εξωτερικό, κάτι που δεν προβλέπεται να αλλάξει μέχρι τουλάχιστον το τέταρτο τρίμηνο του έτους.

Υπενθυμίζεται ότι η μεγάλη ζήτηση από ξένους αγοραστές και επενδυτές, τόσο για κατοικίες στο κέντρο, κατάλληλες για εκμετάλλευση μέσω βραχυχρόνιων μισθώσεων, όσο και για διαμερίσματα στα νότια προάστια (π.χ. για λήψη άδειας παραμονής μέσω του προγράμματος «χρυσή βίζα»), ήταν ο βασικότερος λόγος για την άνοδο των τιμών ήδη από το τέλος του 2017. Το 2019 εισέρρευσαν στην αγορά ακινήτων συνολικά κεφάλαια της τάξεως του 1,45 δισ. ευρώ, καταγράφοντας άνοδο της τάξεως του 29,4% σε σχέση με το 2018, όταν είχαν διαμορφωθεί σε 1,128 δισ. ευρώ, ποσό που επίσης ήταν ρεκόρ. Στη Θεσσαλονίκη η αύξηση κατά το φετινό πρώτο τρίμηνο διαμορφώθηκε σε 5,5%, στις άλλες μεγάλες πόλεις σε 2,9%, ενώ στις υπόλοιπες περιοχές της χώρας (κυρίως παραθεριστικά σημεία), οι τιμές ενισχύθηκαν με ετήσιο ρυθμό της τάξεως του 4,3%.

Για το σύνολο του 2019, η μέση αύξηση στην Αθήνα ανήλθε σε 10,4%, στη Θεσσαλονίκη σε 7%, στις άλλες πόλεις σε 4% και στις υπόλοιπες περιοχές σε 4,6%.

Αλλάζουν οι προτεραιότητες των εταιρειών για επενδύσεις σε ακίνητα στην Ελλάδα

Ψάχνουν τώρα για υψηλότερες αποδόσεις και αποφεύγουν τα εμπορικά καταστήματα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Αναζήτηση υψηλότερων αποδόσεων μέσω προσφοράς χαμηλότερων τιμημάτων και αποφυγή ακινήτων υψηλού κινδύνου, όπως τα εμπορικά καταστήματα, χαρακτηρίζουν τη νέα πραγματικότητα για τις εταιρείες επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία (ΑΕΕΑΠ). Κοινό παρονομαστή αποτελεί ο περιορισμός του επενδυτικού ρίσκου, σε μια «συνταγή» που προσομοιάζει με την αντίστοιχη της περιόδου 2012-2016.

Αυτό που σημειώνουν στελέχη του κλάδου είναι ότι η πανδημία και οι επιπτώσεις της στην ελληνική οικονομία ενδέχεται να επιστρέψουν στους αγοραστές/επενδυτές μέρος της διαπραγματευτικής δύναμης που είχαν απωλέσει τους προηγούμενους 18 μήνες, όταν το αγοραστικό ενδιαφέρον οδήγησε τις τιμές προς τα πάνω. Προς το παρόν, πάν-

Κοινός παρονομαστής, ο περιορισμός του επενδυτικού ρίσκου, σε μια «συνταγή» αντίστοιχη εκείνης της περιόδου 2012-2016.

τως, δεν φαίνεται να συμβαίνει κάτι τέτοιο, καθώς οι πωλητές δεν εμφανίζονται ιδιαίτερως διαλλακτικοί στο να μειώσουν τις απαιτήσεις τους συγκριτικά με την περίοδο πριν από την πανδημία.

Στο πλαίσιο αυτό, οι εταιρείες αναπροσαρμολίζουν τους στόχους και το επενδυτικό πλάνο που είχαν εκπονήσει για το 2020, εστιάζοντας σε διαφορετικές κατηγορίες ακινήτων και μειώνοντας το επίπεδο ρίσκου που είναι διατεθειμένες να αναλάβουν. Όπως αναφέρει στην «Κ» η κ. Άννα Αποστολίδου, διευθύνουσα σύμβουλος της Brig Properties, «αν και τα κτίρια γραφείων αποτελούσαν βασικό σκέλος της επενδυτικής μας στρατηγικής, μετά τις τελευταίες εξελίξεις τηρούμε στάση αναμονής και σίγουρα δεν θα προβούμε σε βεβιασμένες κινήσεις, ακόμα και αν η απόδοση είναι της τάξεως του 7%» (από 6%-6,5%, που είχαν διαμορφωθεί μέχρι και το τέλος του πρώτου τριμήνου). Σύμφωνα με την ίδια, βασικό μέλημα της εταιρείας είναι να διαπιστώσει ποιες θα είναι οι προθέσεις των χρηστών/εταιρειών αναφο-

Ακίνητο ιδιοκτησίας της Brig Properties στη λεωφ. Κηφισού. Βασικό μέλημα της εταιρείας είναι να διαπιστώσει ποιες θα είναι οι προθέσεις των ιδίων των χρηστών / εταιρειών αναφορικά με τις μελλοντικές ανάγκες τους.

ρικά με τις μελλοντικές τους ανάγκες, καθώς η τηλεργασία έχει περιπλέξει τα πράγματα. Αντίστοιχα, η εταιρεία θα αποφύγει να τοποθετηθεί στην αγορά των εμπορικών καταστημάτων και ασφαλές και στα ξενοδοχεία, όπου πάντως έχει δημιουργήσει ένα χαρτοφυλάκιο πέντε ακινήτων. «Βλέπουμε ότι η αγορά των ξενοδοχείων δεν θα εξέλθει αλώβητη, πιθανώς ούτε και το 2021», προσθέτει η κ. Αποστολίδου.

Αυτό που δεν άλλαξε για την εταιρεία του κ. Φέσσα είναι η προσήλωση στον κλάδο των logistics, ο οποίος, λόγω ζήτησης και εξαιτίας της απουσίας σύγχρονων εγκαταστάσεων, παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον. Εντός της εβδομάδας, η Brig προχώρησε στην απόκτηση δύο όμορων οικοπέδων συνολικής επιφάνειας 57.529 τ.μ. στον Ασπρόπυργο, αντί ποσού 3,45 εκατ. ευρώ. Στόχος είναι η ανάπτυξη ενός σύγχρονου κέντρου αποθήκευσης και διανομής, επιφάνειας μεγαλύτερης των 20.000 τ.μ. Το συνολικό ύψος της επένδυσης ενδέχεται να ξεπεράσει τα 13 εκατ. ευρώ.

«Αμυντική» στάση έχει υιοθετήσει και η Intercontinental International ΑΕΕΑΠ της οικογένειας Χαλικιά. Πριν από λίγες ημέρες, η εισηγμένη υπαναχώρησε από την επικείμενη αγορά ενός πολυώροφου κτιρίου 1.300 τ.μ. στην οδό Τσάκαλωφ 13, στο Κολωνάκι. Πρόκειται για αυτοτελές κτίριο με ισόγειο κατάστημα, για το οποίο η εταιρεία είχε πλειοδοτήσει σε διαγωνισμό της Τράπεζας Πειραιώς τον περασμένο Νοέμβριο, προσφέροντας τιμήμα της τάξεως των 5,935 εκατ. ευρώ. Οι πρόσφατες εξελίξεις είχαν ωθήσει τη διοίκηση στο να μειώσει το προσφερόμενο τιμήμα σε όλα τα ακίνητα για τα οποία διαπραγματευόταν το τελευταίο διάστημα, μεταξύ των οποίων και το συγκεκριμένο, κάτι το οποίο δεν δέχθηκε ο πωλητής, με αποτέλεσμα να ματαιωθεί η συναλλαγή. Παράλληλα, η διοίκηση εκτιμά ότι δεν πρόκειται να επιτευχθεί φέτος ο στόχος για νέες αγορές ακινήτων αξίας 40 εκατ. ευρώ.

Σε επιλεκτικότερες κινήσεις μειωμένου ρίσκου αναμένεται να στραφεί και

η Trastor ΑΕΕΑΠ, η οποία, πάντως, προχώρησε σε μια από τις σημαντικότερες φετινές επενδύσεις. Πριν από λίγες ημέρες οριστικοποιήθηκε συμφωνία με τον κατασκευαστικό όμιλο «Αβαξ», αναφορικά με την απόκτηση δύο κτιρίων γραφείων, αντί ποσού 34 εκατ. ευρώ. Η «Αβαξ» έχει συμφωνήσει να παραμείνει ως μισθωτής των κτιρίων, στοιχείο που διασφαλίζει τα έσοδα και την απόδοση που θα εισπράξουν οι μέτοχοι της Trastor και ασφαλώς συνηγόρησε υπέρ του να ανάνψει το πράσινο φως για τη σχετική συναλλαγή.

Σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της εισηγμένης, Τάσο Καζίνο, «από τις αρχές του έτους έχουμε επενδύσει 66,5 εκατ. ευρώ για την απόκτηση τριών κτιρίων γραφείων και ενός κέντρου logistics. Το ποσό αυτό θα αυξηθεί περαιτέρω σε 83,6 εκατ. ευρώ μόλις ολοκληρώσουμε τη συναλλαγή για την απόκτηση ακόμη ενός κτιρίου γραφείων, στη συμβολή των οδών Μικαλακοπούλου και Ραψάνης, κάτι που αναμένεται να συμβεί τον Αύγουστο. Ανάλογα με το πώς θα εξελιχθεί η πανδημία και η οικονομία, ίσως να δαπανήσουμε επιπλέον 20 εκατ. ευρώ μέχρι το τέλος του 2020», σημειώνει.

Σύμφωνα με τον κ. Καζίνο, υπάρχουν ακόμα ευκαιρίες, τόσο στα γραφεία όσο και στα logistics. Υπενθυμίζεται ότι το 2019 η εισηγμένη επένδυσε συνολικά κεφάλαια 75 εκατ. ευρώ.

Προσαρμογές στο επενδυτικό της πλάνο έχει πραγματοποιήσει και η Prodea, όχι σε ό,τι αφορά την αναστολή επενδύσεων, όσο στη διαφοροποίηση του μείγματος των χρήσεων. Στο πλαίσιο αυτό, το κτίριο των 5.300 τ.μ. που είχε αποκτήσει η εταιρεία στη λεωφ. Συγγρού, κοντά στους Στύλους του Ολυμπίου Διός, αναμένεται να αξιοποιηθεί ως γραφεία και όχι ως ξενοδοχείο, όπως σχεδιάζονταν αρχικά. Διαφοροποίηση θα πρέπει να αναμένεται και για τη μέχρι σήμερα τουριστικού χαρακτήρα επένδυση, ύψους 50 εκατ. ευρώ, που δρομολογούσε η Prodea στα Χανιά, σε κοινοπρακτικό σχήμα που είχε συστήσει με την Dimand Real Estate και την EBRD. Αρχικός στόχος ήταν η ανάπτυξη δύο ξενοδοχείων, ενώ υπό διερεύνηση ήταν και το ενδεχόμενο να προστεθούν μερικές εμπορικές χρήσεις. Πλέον, θα πρέπει να αναμένεται η ενίσχυση του εμπορικού σκέλους, καθώς υπάρχει ισχυρή ζήτηση.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Οι πρώτες ενδείξεις της επανεκκίνησης

Εγώ προσωπικά ανυπομονούσα να κλείσει ο Μάιος για διάφορους λόγους. Ένας από αυτούς ήταν για να δω τις επιδόσεις της κτηματαγοράς αμέσως μετά την μερική άρση των περιοριστικών μέτρων. Όχι τίποτε άλλο, αλλά επειδή σας έλεγα διάφορα όλο αυτό το διάστημα, ήθελα να δω αν θα επαληθευτώ ή αν θα διαψευστώ.

Υπενθυμίζω πως ο Μάιος κύλησε με μερική άρση των περιοριστικών μέτρων, γεγονός που σήμαινε πως η οικονομία δεν γέμισε πλήρως τις μηχανές. Μόλις προχθές μπήκαμε στο τρίτο στάδιο χαλάρωσης των μέτρων και ακόμη έπεται συνέχεια με αποκορύφωση το άνοιγμα των αεροδρομίων και του τουρισμού σε λίγες μέρες, ενώ αν όλα πάνε κατ' ευχήν, τον Σεπτέμβριο θα είμαστε στο 100% της χαλάρωσης όλων των μέτρων.

Τι έγινε λοιπόν τον Μάιο στην αγορά ακινήτων;

Ας δούμε πρώτα αναλυτικά τις μεταβιβάσεις παγκύπρια, αλλά και ανά επαρχία. Παγκύπρια, λοιπόν, τον Μάιο, σημειώθηκαν 626 μεταβιβάσεις. Αυτές συγκρινόμενες με τον μισό Μάρτιο είναι περίπου 2% αυξημένες και συγκρινόμενες με τον Απρίλιο είναι κατά 165% αυξημένες. Αν τώρα τις συγκρίνουμε με τον αντίστοιχο περυσινό Μάιο

Πώς θα προχωρήσουν οι μεταβιβάσεις και να εισπράξει το κράτος χρήματα όταν ενέργειες που μπορούν να ολοκληρωθούν μέσα σε κάποια εικοσιτετράωρα ή και αυθημερόν χρονοτριβούν αδικαιολόγητα ολόκληρες βδομάδες;

τότε είναι στο 48% της περυσινής απόδοσης μεταβιβάσεων. Παρόλο που κάποιοι θα βλέπουν το ποτήρι κυριολεκτικά μισοάδειο, εγώ το βλέπω κυριολεκτικά μισογεμάτο. Σκεφτείτε πως σε αυτή την εξίσωση έχουμε μόνο μια μερίδα Κυπρίων αγοραστών και κάποιες δεκάδες ξένων αγοραστών, σε μια οικονομία που επαναλειτούργησε επιλεκτικά και τμηματικά, με σημαντικούς τομείς δραστηριότητας να τίθενται σε κίνηση μετά τα μέσα του μήνα ή/ και αρχές αυτού του μήνα, ενώ η χώρα είναι κλειστή προς τουρίστες και επισκέπτες άλλων χωρών.

Δεν γίνεται, για παράδειγμα, στο Κτηματολόγιο να κλείνουν ραντεβού για μεταβιβάσεις από τώρα για το τέλος Ιουνίου!

Όμως, σημειώθηκαν μεταβιβάσεις αξίας πέραν των €100 εκ.

Συνολικά η πενταμηνία κύλησε με 3.563 μεταβιβάσεις που συνιστά το 60% της περυσινής πενταμηνίας. Σε επίπεδο αξίας ακινήτων που ανταλλάξαν χέρια κατά την πενταμηνία αυτά αγγίζουν τα €700 εκ. και βρίσκονται περίπου στα μισά αυτών που πουλήθηκαν πριν αντίστοιχη περίοδο του 2019. Παρόμοια εικόνα Μαΐου εξάγεται και από τις

καταθέσεις πωλητηρίων εγγράφων.

Από το σύνολο των 626 μεταβιβάσεων Μαΐου, η Λευκωσία είχε 181 μεταβιβάσεις (ποσοστό 29%), η Λεμεσός 182 (ποσοστό 29%), η Λάρνακα 88 (ποσοστό 14%), η Αμμόχωστος 33 (ποσοστό 5%) και η Πάφος 142 (ποσοστό 23%). Στη Λευκωσία άλλαξαν χέρια ακίνητα αξίας πέραν των €30 εκ, στη Λεμεσό ακίνητα αξίας πέραν των €36 εκ,

στη Λάρνακα πέραν των €12 εκ, στην Αμμόχωστο πέραν των €3 εκ και τέλος στην Πάφο ακίνητα αξίας πέραν των €20 εκ.

Οι πρώτες ενδείξεις είναι πολύ καλές και δείχνουν ότι άρχισε να κτιζεται μομέντομ. Πιστεύω πως ο Ιούνιος θα δείξει καλύτερη εικόνα, όπως και ο Ιούλιος. Το στοιχείμα είναι ο Αύγουστος, ο οποίος αφενός θα έχει τους Κύπριους σε διακοπές και αφετέρου, τους ξένους θεαρητικά να επισκέπτονται την χώρα μας σε πιο αυξημένους αριθμούς από ό,τι ο Ιούνιος και ο Ιούλιος.

Κλείνοντας, και ευκαιρίας δοθείσας, θα ήθελα να ψέξω τον τρόπο λειτουργίας διαφόρων κυβερνητικών τμημάτων τα οποία παρόλη την χαλάρωση των μέτρων, εξακολουθούν να εργάζονται σε συνθήκες lockdown και μάλιστα να επικρατεί ετερογενής αντιμετώπιση μεταξύ επαρχιών στα ίδια τμήματα. Δεν γίνεται, για παράδειγμα, στο Κτηματολόγιο να κλείνουν ραντεβού για μεταβιβάσεις από τώρα για το τέλος Ιουνίου! Είναι απαράδεκτο. Πώς θα προχωρήσουν οι μεταβιβάσεις και να εισπράξει το κράτος χρήματα όταν ενέργειες που μπορούν να ολοκληρωθούν μέσα σε κάποια εικοσιτετράωρα ή και αυθημερόν χρονοτριβούν αδικαιολόγητα ολόκληρες βδομάδες;

Γίνεται από τη μια να πανηγυρίζουμε για την επιδημιολογική μας εικόνα και από την άλλη να φοβούνται κάποιοι να αγγίζουν φάκελο με έγγραφα μπας και κολήσουν κορωνοϊό; Και αν είναι βάσιμος αυτός ο φόβος γιατί χαλαρώνουμε τα μέτρα; Αν πάλι βολεύτηκαν κάποιοι με την χαλαρότητα, γιατί δεν εφαρμόζεται η ηλεκτρονική κατάθεση εγγράφων και να γίνει το σύστημα πιο αποτελεσματικό; Και δεν είναι μόνο το Κτηματολόγιο. Τα ίδια ακούω για άλλα τμήματα όπως αυτό του Εφόρου Φορολογίας, του Εφόρου Εταιρειών, τα Πρωτοκολλητέα για να αναφέρω μόνο μερικά.

Πρέπει να το καταλάβουμε όλοι: δεν γίνεται από τη μια να θέλουμε το Κράτος να πληρώνει και να μπαίνουμε σε συνθήκες ανάκαμψης και από την άλλη να κωλυσιεργούμε αδικαιολόγητα και όλοι να χάνουμε χρήματα από το Κράτος μέχρι τον καθένα μας μέσα στην οικονομία. Δεν γίνεται να τα θέλουμε όλα δικά μας. Στο τέλος, δεν θα έχουμε ούτε αβγά, ούτε πουλιά. Οι αρμόδιοι Υπουργοί θα πρέπει να βάλουν τάξη στα του οίκου τους.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Ρήνεια, η άλλη Δήλος

Πενταετές ερευνητικό πρόγραμμα επιχειρεί την πλήρη χαρτογράφηση των αρχαιοτήτων στο νησί των Κυκλάδων

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΓΚΑ**

Μαγευτική, μυστηριώδης και μη επισκέψιμη, η Ρήνεια είναι ένα κυκλαδίτικο νησί στη σκιά της Δήλου, τόπος με ιδιόρρυθμη ιστορία στην αρχαιότητα και άγνωστη για τους περισσότερους από εμάς. Και όμως, έχει ιδιαίτερη σημασία γιατί είναι ένα κομμάτι της αρχαίας Δήλου, που συνδυάζει μοναδικά σπουδαίες αρχαιότητες σε ένα αλώβητο αρχαιολογικό τοπίο, και όλο αυτό δίπλα στη θορυβώδη και πλανεύτρα, τουριστική Μύκονο.

Για τους Μυκονιάτες, τα δύο νησιά είναι οι Δήλες. Για τους αρχαιολόγους της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων, «η Ρήνεια είναι η άλλη Δήλος». Στην ιστορία της μας ταξιδεύουν ο προϊστάμενος της Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων δρ Δημήτρης Αθανασούλης και η δρ Ζώζη Παπαδοπούλου, οι οποίοι, μαζί και με τη δρα Μαρία Σιγάλα, συνδιευθύνουν ένα πενταετές πρόγραμμα έρευνας πεδίου που επιχειρεί την πλήρη χαρτογράφηση των αρχαιοτήτων στη Ρήνεια. Τα οφέλη είναι πολλαπλά, διότι μπορούμε να αντιληφθούμε την ιστορική τοπογραφία της νήσου και πώς εξελίχτηκε στον χρόνο. Επιπλέον, τεκμηριώνονται παλιές θέσεις, ενώ δημιουργείται ένα πλαίσιο απόλυτης προστασίας για κάθε αρχαίο στο νησί.

Η έρευνα, με τη στήριξη του Δήμου Μυκόνου, ξεκίνησε δυναμικά πέρυσι από επιστήμονες από την ΕΦΑ Κυκλάδων, το Parco Archeologico di Pompei, το πανεπιστήμιο της Νάπολης Federico II, τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή και φοιτητές ελληνικών και ξένων πανεπιστημίων. Φέτος, η εφορεία θα πραγματοποιήσει κυρίως εργασίες τεκμηρίωσης, λόγω των συνθηκών που δημιούργησε η πανδημία με τις μετακινήσεις από το εξωτερικό. «Στόχος μας», λέει στην «Κ» ο εφορος Αρχαιοτήτων Κυκλάδων, «είναι αφενός να διερευνήσουμε και να εμβαθύνουμε την αρχαιολογική έρευνα της Ρήνειας που ξεκίνησε πριν από έναν αιώνα, αφετέρου να τεκμηριώσουμε ό,τι υπάρχει στο νησί, ώστε να προστατευθεί από οποιοσδήποτε αυθαίρετες εργασίες ή από οποιαδήποτε αρχαιοκαπηλική δραστηριότητα θα μπορούσε να υπάρξει. Η αλήθεια είναι ότι η Ρήνεια είχε λεηλατηθεί στο παρελθόν, τον 18ο και τον 19ο αιώνα. Τώρα καταγράφονται τα πάντα στη Ρήνεια. Σποραδικά είχαν γίνει αυτοψίες, είχαν επισημανθεί θέσεις, όμως για πρώτη φορά όλα μπαίνουν σε ένα υπόβαθρο όπου καταγράφεται ο γεωλογικός της χάρτης. Ξέρουμε τα πετρώματά

της, αρχαία λατομεία από το υλικό των οποίων κατασκευάστηκαν κτίρια της Δήλου. Επίσης, καταγράφονται πάνω στο υπόβαθρο όλα τα τοπωνύμια, οι πληροφορίες που υπάρχουν διαχρονικά και μπαίνει στη θέση του όποιο αρχαίο, βυζαντινό, μεταβυζαντινό και νεότερο εύρημα υπάρχει στο νησί».

Στο Μουσείο της Δήλου αποθηκεύτηκαν τα θραύσματα τεράστιων γλυπτών πτηνών και ανάγλυφων σπλάν που συγκεντρώθηκαν. Όμως, στις έρευνες βρέθηκαν επίσης αρχαίες αγροικίες και ένας άγνωστος αρχαίος δρόμος. «Στην περιοχή της δηλιακής νεκρόπολης έγιναν καθαρισμοί στον αγρό με τη μεγάλη σαρκοφάγο της Ρωμαίας Τερτίας Ωραρίας και τον ευμεγέθη λέοντα της Ρήνειας, με στόχο την τεκμηρίωση των πολυάριθμων ορατών ταφικών κατασκευών και των πολυπληθών μαρμάρινων αρχιτεκτονικών μελών, βωμών, σαρκοφάγων. Βορειότερα, καθορίστηκε και αποτυπώθηκε το ήδη ανασκαμμένο μεγάλο υπόγειο ταφικό οικοδόμημα με θήκες (columbarium), καθώς και κατάλοιπα θολωτής επίστεψης τάφου, που παρουσιάζει μεγάλες ομοιότητες με τη μονόπτερη θόλο

Η Ρήνεια είχε λεηλατηθεί τον 18ο και τον 19ο αιώνα. Σποραδικά είχαν γίνει αυτοψίες, όμως για πρώτη φορά όλα μπαίνουν σε ένα υπόβαθρο όπου καταγράφεται ο γεωλογικός της χάρτης.

της αγοράς των Κομπεταλιαστών της Δήλου. Όλες οι αρχαιότητες τεκμηριώθηκαν με ορθοφωτογράφιση και τα ορατά κατάλοιπα καταχωρήθηκαν σε πρόγραμμα γεωγραφικών πληροφοριών με δελτία ανά μνημείο».

Στο Χωμασοβούνι εντοπίστηκαν τα ίχνη μεγάλου βωμού και αναμένεται να αποκαλυφθεί ένα εντυπωσιακό κτίριο. Είναι, λένε οι δύο αρχαιολόγοι, μια σημαντική θέση, με ορατά εντυπωσιακά αρχιτεκτονικά μέλη και θεμέλιο κατασκευής, σε άμεση οπτική επαφή με τη Δήλο. «Ίσως πρόκειται για τη θέση του σημαντικού δηλιακού ιερού, του Αρτεμίσιου εν νήσω. Ανηφορική πρόσβαση –σύμφωνα με τους απολογισμούς των ιεροποιών της Δήλου– οδηγούσε στο ιερό, το οποίο περιλάμβανε, εκτός από τον ναό, βωμό, εστιατόριο και οίκους».

Η έρευνα αυτή πραγματοποιείται 120 χρόνια μετά τις ανασκαφές

Αγγείο από τον «βόθρο της καθάρσεως» στο Μουσείο Μυκόνου.

Ταφικός λέων στα ερείπια κατασκευών της δηλιακής νεκρόπολης στη Ρήνεια.

Τμήμα από φτερό μεγάλου πτηνού που εντοπίστηκε στον λόφο Χωμασοβούνι.

που διενήργησαν οι δύο πρώτοι εφοροι Κυκλάδων, Δ. Σταυρόπουλος και Δ. Πίππας, οι οποίοι «δεν πρόλαβαν να ολοκληρώσουν την τεκμηρίωση των ευρημάτων τους», λέει η Ζώζη Παπαδοπούλου, τονίζοντας ότι, αργότερα, σημειακές έρευνες και εργασίες στη δηλιακή νεκρόπολη και στην πόλη της Ρήνειας πραγματοποιήθηκαν από την πρώην ΚΑ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή. Θυμίζει ότι ο Δ. Σταυρόπουλος ξεκίνησε τις έρευνές του στην ανατολική ακτή της νότιας Ρήνειας το 1898 και ότι οι αρχαιότητες είχαν λεηλατηθεί για αιώνες από τους τυμβωρύχους στο νησί. Να γιατί επιτύμβιες στήλες της Ρήνειας βρίσκονται σε μουσεία και συλλογές του εξωτερικού: από τη Βενετία, τη Βερόνα, το Λονδίνο, το Παρίσι, τη Βιέννη και το Οσλό έως την Οδησό, την Πετρούπολη την Κοπεγχάγη και αλλού. Και συνεχίζει η αρχαιολόγος: «Ο Σταυρόπουλος ανέσκαψε τάφους αποκαλύπτοντας τμήμα της “μοναδικής ταύτης πόλεως των γεννήσεων και των θανάτων”. Οδηγός του υπήρξε το περίφημο χωρίο του τρίτου βιβλίου των “Ιστοριών” του Θουκυδίδη, ο οποίος περιγράφει πώς οι Αθηναίοι, τον χειμώνα του 426/5 π.Χ., προχώρησαν σε ολοκληρωτική καθάρση της Δήλου (μία πρώτη, μερική καθάρση είχε ήδη διενεργήσει ο Πεισίστρατος) “σπκώνοντας όλους τους νεκρούς και τα φέρετρό τους από τη Δήλο, διατάζοντας στο εξής ούτε να πεθαίνει κανείς ούτε να γεννιέται στο νησί, αλλά οι ετοιμόθαντοι και οι ετοιμόγεννες να μεταφέρονται στη Ρήνεια”».

Στον όρμο της Αγίας Κυριακής εντόπισε τον περίφημο «βόθρο της καθάρσεως». Για την αρχαιολόγο, η «καθάρση» της Δήλου έχει διπλή διάσταση: «Όταν ξεριζώνεις τους νεκρούς από έναν τόπο και επιβάλλεις να γεννιέται κάποιος αλλού, στερείς το δικαίωμα της πατρίδας. Μια δεύτερη ανάγνωση είναι ότι το ιερό της Δήλου αποκτά γη και στο απέναντι νησί. Είναι μια ιδιότυπη ιστορία. Όλοι, είτε ήταν οι Αθηναίοι είτε ο Πολυκράτης, διέκδικούσαν τη διοίκηση του ιερού του Απόλλωνα. Το ιερό είχε λεφτά, γη, αναθήματα».

Τα λατομεία

Η Ρήνεια ήταν ανεπτυγμένη πόλη. Οι Ρήνεις ασχολούνταν με την εκμετάλλευση πορφύρας, καλλιεργούσαν σιτάρι, κριθάρι, αμπέλια κ.ά. Επίσης, είχαν λατομική παραγωγή. Στη βόρεια πλευρά του νησιού, τα λατομεία που εντοπίστηκαν μαρτυρούν πως το γνεύσιο

ήταν από τις βασικές πηγές πλούτου. Με αυτό κατασκευάστηκαν τα θεμέλια του ναού του Απόλλωνα.

Ποία είναι η εικόνα της Ρήνειας σήμερα; Ειδικά όταν πριν από επτά χρόνια απασχόλησε τον Τύπο, για παράνομες επεκτάσεις. «Είναι ένα νησί-αρχαιολογικός χώρος, επομένως δεν επιτρέπεται η οικοδόμηση. Είναι όλο δημόσιο κτήμα, άρα δεν υπάρχουν ιδιοκτησίες. Μοιράζεται σε τμήματα, “παρτίδες”, οι οποίες εκχωρούνται σαν βοσκοτόπια για κάποιο χρονικό διάστημα από τον Δήμο Μυκόνου σε Μυκόνιους για την κτηνοτροφική τους δραστηριότητα. Κάθε “παρτίδα” έχει μέσα κι ένα μικρό κελί, “χωρίο” όπως το λένε στη Μύκονο, μια μικρή αγροκία για τον σταβλισμό και κυρίως για να μένουν όσοι έχουν εκεί τα ζώα τους. Κάποια στιγμή, ορισμένοι έβαλαν φωτοβολταϊκά, άλλοι έφτιαξαν και από μια ψησταριά», λέει ο Δ. Αθανασούλης, υπογραμμίζοντας ότι «η Ρήνεια πρέπει να παραμείνει ένας ιστορικός τόπος, όπου θα προβάλλεται η διαχρονία των Κυκλάδων». Η αρχαιολόγος Ζώζη Παπαδοπούλου τονίζει ότι «είναι κομμάτι της Δήλου και πρέπει να μείνει απειραχτη. Στόχος είναι να κηρυχθεί διαχρονικά αδόμητη».

Ο Καβάφης

Ενδιαφέρον στη Ρήνεια έχουν και τα νεότερα ερείπια. Όπως αυτά του δημόσιου λοιμοκαθαρτηρίου της Δήλου (Ρήνειας) στην παραλία με το τοπωνύμιο Καραντίνα ή Λαζαρέτο. Εκεί, μας λέει η Ζώζη Παπαδοπούλου, «παρέμεναν σε καθάρση από τα μέσα του 19ου αι. έως τις αρχές του 20ού, βάσει διαδοχικών νομοθετικών ρυθμίσεων, μολυσμένα και μη πλοία που κατέπλεαν από λιμάνια της Μεσογείου με προορισμό ελληνικά λιμάνια σε περιόδους έξαρσης επιδημιών χολέρας και πανώλης».

Στις 13 Ιουνίου του 1901 σταμάτησε και το πλοίο με το οποίο ο Κωνσταντίνος Καβάφης έκανε το πρώτο του ταξίδι στην Ελλάδα. «Ο ίδιος γράφει στο ημερολόγιό του «κάναμε καραντίνα στη Δήλο». Το καράβι, που ερχόταν από την Αλεξάνδρεια στην Ελλάδα, έμεινε δύο ημέρες καραντίνα στη βόρεια Ρήνεια. Η καραντίνα τότε ξεκινούσε από μία-δύο ημέρες και έφτανε τις 40, ανάλογα με τους κινδύνους. Η καραντίνα ήταν προληπτική, όπως στην περίπτωση του Καβάφη, και σε άλλες περιπτώσεις θεραπευτική. Στο ημερολόγιο ο ποιητής σημειώνει ότι, τις δύο ημέρες που έμειναν στο νησί, τους εξέτασαν οι γιατροί, ότι ήταν όλοι ευγενικοί, ότι ήταν όμορφο το μέρος, αλλά έμοιαζαν εγκαταλελειμμένες οι καλλιέργειες.

Ερείπια των εγκαταστάσεων του λοιμοκαθαρτηρίου Δήλου (Ρήνειας) στη θέση Καραντίνα. Εκεί παρέμεναν σε καθάρση από τα μέσα του 19ου αι. έως τις αρχές του 20ού μολυσμένα και μη πλοία, σε περιόδους έξαρσης επιδημιών.

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

7.6 - 14.6.2020

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΛΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

Τα πολιτιστικά πράγματα του τόπου αρχίζουν σιγά-σιγά να παίρνουν τον δρόμο τους. Οι πρώτες γκαλερί άρχισαν και πάλι να υποδέχονται τους φιλότεχνους, ο ΘΟΚ ξεκίνησε τις πρώτες πρόβες τόσο για την παράσταση «Η μικρή μας πόλη», όσο και για την καλοκαιρινή παραγωγή του «Οι Αχαρνείς». Το αμέσως επόμενο και άλλοι πολιτιστικοί φορείς και οργανισμοί θα επαναρχίσουν τις εκδηλώσεις τους, τηρώντας πάντοτε τα κατάλληλα μέτρα προστασίας, τα οποία επιβάλλουν οι καταστάσεις. Σε όλους τους χώρους λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα που έχουν ανακοινωθεί και ακολουθούνται όλοι οι κανόνες υγιεινής.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Ioannis Vafeas Trio στο Τεχνόπολις 20

Το Τεχνόπολις 20 επιστρέφει μετά από τρεις μήνες με το καλλιτεχνικό του πρόγραμμα, και είναι έτοιμο να σας υποδεχτεί στον εξωτερικό χώρο εκδηλώσεών του, πιστό στο καλοκαιρινό του ραντεβού! Η καλοκαιρινή σεζόν ξεκινά φέτος με το Ioannis Vafeas Trio, την Κυριακή, 14 Ιουνίου 2020, ώρα 8 μ.μ. Οι τρεις έμπειροι και ταλαντούχοι μουσικοί, Χρήστος Γερολατίσης (πλήκτρα), Μιχάλης Μέσσιος (κοντραμπάσο) και Ιωάννης Βαφέας (ντραμς) μας οδηγούν σε ένα όμορφο μουσικό ταξίδι, με γνωστούς jazz standards ήχους και πρωτότυπες συνθέσεις, αφήνοντας πάντα το δικό τους μουσικό στίγμα και προσωπικότητα. Ο Βαφέας και ο Μέσσιος, και οι δύο απόφοιτοι του Berklee College of Music στη Βοστώνη, έχουν μια μακρά κοινή ιστορία, που χαρακτηρίζεται από εξαιρετική μουσικότητα και δημιουργικότητα. Η κοινή τους κατανόηση και σύνδεση τους επιτρέπει να αλληλοεπιδρούν εύκολα και να μεταδίδουν τον ενθουσιασμό τους στο ακροατήριο τους. Μειωμένος αριθμός θέσεων

λόγω των μέτρων που έχει εξαγγείλει η κυβέρνηση για την αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού. Τεχνό-

πολις 20, Νικόλαου Νικολαΐδη 20, Πάφος. **Μόνο με κρατήσεις στο τηλέφωνο 70002420.**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

«Η μικρή μας πόλη»

Ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου έδωσε το σήμα για την επανεκκίνηση της θεατρικής ζωής του τόπου. Παρουσία της Προέδρου κας Αντιγόνης Αθηνάιτη, οι συνεργάτες της παράστασης «Η μικρή μας πόλη» βρέθηκαν στο Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ' για την πρώτη πρόβα της καλοκαιρινής σεζόν. Το έργο του Αμερικανού συγγραφέα Θόρντον Ουάιλντερ, σε σκηνοθεσία Αλεξίας Παπαλαζάρου, έκανε πρεμιέρα τον προηγούμενο Φεβρουάριο, εγκαινιάζοντας τον νέο θεσμό του ΘΟΚ «ΕΚΤΟΣ ΕΔΡΑΣ» με παραστάσεις σε δήμους και κοινότητες εκτός Λευκωσίας, σε συνεργασία με τον Επίτροπο Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων. Η μικρή μας

πόλη καταγράφει όλες εκείνες τις απλές χαρές και λύπες της καθημερινής ζωής που σημαδεύουν την πορεία του ανθρώπου. Μια ελεγεία για τη γέννηση, τον έρωτα, το θάνατο, διαπιστημένη από αθωότητα, ειλικρίνεια και αγάπη. Παίζουν: Δημήτρης Γκουτζαμάνης, Μαργαρίτα Ζαχαρίου, Νεκτάριος Θεοδώρου, Ηλιάνα Κάκκουρα, Πάνος Μακρής, Μαρίνα Μανδρή, Γιάννης Μίνως, Μαρία Φιλίππου. Η καλοκαιρινή πρεμιέρα είναι προγραμματισμένη για τις 9 Ιουνίου στο Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ' στις 9:00 μ.μ. Παραστάσεις στη Λευκωσία θα δοθούν και στις 10, 11 και 12 Ιουνίου. **Πληροφορίες τηλέφωνο 77772717.**

ΕΚΘΕΣΗ

«Αντικατοπτρισμοί» του Γιώργου Γαβριήλ

Συνεχίζεται στη Διαχρονική Γκαλερί η έκθεση ζωγραφικής «Αντικατοπτρισμοί» του Γιώργου Γαβριήλ, που διακόπηκε λόγω της κρίσης κορωνοϊού. Η έκθεση θα είναι εμπλουτισμένη με πρόσφατα έργα του καλλιτέχνη. Η δουλειά που μας

παρασιάζει ο καλλιτέχνης παρόλο που καταπιάνεται με τον τόπο μας και έχει την προσωπική του σφραγίδα δοσμένη από τη δική του οπτική γωνία και με τα δικά του διαχρονικά αισθητικά κριτήρια, από την άλλη έχει κάτι καινούργιο, μας μεταφέρει σε ένα κόσμο ονειρικό, φανταστικό όπου παρελαύνουν μπροστά μας «οι πέτρες της ιστορίας μας» με τους ανθρώπους μας, τις ενασχολήσεις τους, το φυσικό μας περιβάλλον και τα μνημεία μας. Διαχρονική Γκαλερί, Αρσινόης 84, Λευκωσία. Από Δευτέρα 25 Μαΐου μέχρι 15 Ιουνίου 2020. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22680145.**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Το Αδρανές Σιντριβάνι» Βίκυς Περικλέους

Συνεχίζεται στην Art Seen η ατομική έκθεση «Το Αδρανές Σιντριβάνι» Βίκυς Περικλέους, που διακόπηκε λόγω της κρίσης κορωνοϊού. Η έκθεση αναδεικνύει μια σειρά εντάσεων ανάμεσα σε αφηγήσεις και περιεχόμενα, καθώς κινείται -ούτε πίσω ούτε εμπρός- και κοιτάζει-ούτε κοντά ούτε μακριά-, αλλά ταυτόχρονα, μέσα σε εικόνες, χώρους και τόπους, εντός και πέραν του χώρου της γκαλερί. Δημιουργώντας αλληλεπικαλύψεις διαφόρων σεναρίων -και εγγύτητες- που μπορούν, ή και όχι, να επεκταθούν μέσα και έξω από κάθε έργο. Η έκθεση δεν εξετάζει μόνο τους χώρους αυτούς και την παραστατικότητα τους αλλά και τον/τους χώρο(ους) που προκύπτουν ενδιάμεσα. Art Seen, Cronos

Court, Λεωφόρος Μακαρίου 66B, Λευκωσία. Από Πέμπτη 4 Ιουνίου μέχρι 18 Ιουνίου 2020. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22006624.**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΛΑΚΗ

Παραμύθια με δράκους

Οι πρώτες παρενέργειες του κορωνοϊού στα πολιτιστικά πράγματα φάνηκαν με το ζήτημα που ανέκυψε από τον κίνδυνο κλεισίματος του Μουσείου Παραμυθιού, το οποίο ανέστειλε τη λειτουργία του, εξαιτίας των μέτρων που πάρθηκαν για τον κορωνοϊό. Φυσικά, και λόγω της ίδιας της φιλοσοφίας του, το Μουσείο δεν έμεινε «κλειστόν» με την παραδοσιακή έννοια, αφού όλες τις ημέρες της καραντίνας διοργάνωσε μαραθώνιο αφηγήσεων παραμυθιών, στον οποίο πήραν μέρος άνθρωποι από όλο το φάσμα της κοινωνίας, και τα μικρά παιδιά είχαν την ευκαιρία για ένα όμορφο ραντεβού -έχω μεγαλώσει με παραδοσιακά, αλλά και παραμύθια αλήθειες από τη γιαγιά μου - και αυτός ο μαγικός κόσμος με συνεπαίρνει.

Έφτασε, λοιπόν, στο αμύν το Μουσείο και είπε ότι κλείνουμε, δεν μπορούμε να αντεπεξέλθουμε, εκτός κι αν βοηθηθούμε. Προς τιμήν της η Πολιτεία ανταποκρίθηκε και με το ποσόν των 20.000 χιλιάδων έδωσε ανάσα στο Μουσείο, το οποίο τελικά θα λειτουργήσει κανονικά. Έχει μάλιστα προγραμματίσει και εκδηλώσεις και ομολογώ ότι αυτό με χαροποίησε ιδιαίτερα,

διότι δείχνει ότι οι υπεύθυνοι του Μουσείου δεν ζήτησαν απλώς χρήματα, έτσι για να λένε ότι έχουν μουσείο. Υπάρχουν λοιπόν κι εκείνα τα παραμύθια που έχουν καλό τέλος, αλλά υπάρχουν και τα άλλα που ξεκινάνε παραμύθια και καταλήγουν αναγνώσματα αγωνίας.

Βλέπε τις διαδικασίες για την Κυριακή Βιβλιοθήκη, για το Κυπριακό Μουσείο, για τη μεταστέγαση του Κρατικού Αρχείου, για τα μουσεία γενικότερα και πάλι καταλήγουμε στο ίδιο αποτέλεσμα, δεν υπάρχει πολιτική για τον πολιτισμό, υπάρχει πολιτική της κορδέλας. Πραγματικά δεν ξέρω αν έχει νόημα πια να γράφουμε και να συζητάμε τα ίδια και τα ίδια, γιατί δεν έχουμε σύγχρονα μουσεία, γιατί οι βιβλιοθήκες δεν θυμίζουν σε τίποτε τις αντίστοιχες στην Ευρώπη (εξαιρουμένων των πανεπιστημιακών), γιατί οι αρχαιολογικοί μας χώροι είναι όπως είναι, γιατί δεν έχουμε αρχαιολογική πολιτική και το Κρατικό Αρχείο επαφίεται στον επαγγελματισμό των υπαλλήλων του. Πόσο γραφικό κατάντησε να λέμε ότι αφού ανοίγουν τα καζίνο, τα μπούκικα, οι εκκλησίες, να τα είναι τόσο δύσκολο να γίνει το ίδιο για τους θεατρι-

κούς χώρους; Δεν είμαι φίλος της απλόχερης κρατικής επικουρήσεως, για πολλούς λόγους, αλλά είμαι φίλος της πολιτειακής έγνοιας για τον πολιτισμό. Έτσι νιώθω ότι μπορεί να χτίσει καλούς πολίτες, που δεν θα φοβούνται για την αλλοίωση του πολιτισμού τους από κανέναν βλαμμένο, που νιώθει ότι κάνει κάτι, πετώντας μολότοφ σε ένα τζαμί. Σιγά την αντίσταση, θρασυδειλία είναι, μαγκιές της κακιάς ώρας. Και μη μου πείτε ότι επειδή στα Κατεχόμενα έκαναν και εν πολλοίς συνεχίζουν να κάνουν χειρότερα εμείς δικαιολογούμενος, όχι, διότι αυτή είναι η διαφορά μεταξύ όσων νιώθουν πολιτισμένοι και όσοι επιλέγουν να είναι με την πλευρά του μίσους

και της αδιαφορίας. Κάθε φορά που επικείμεται μια συλημένη εκκλησία, ένα κατεστραμμένο νεκροταφείο, στα Κατεχόμενα αυτό που σκέφτομαι είναι ότι δεν χρειάζεται να πάτε μακριά, η βλακεία, η άγνοια και η αδιαφορία μπορεί να βρίσκεται κοντά στη Λευκωσία.

Γι' αυτό χρειαζόμαστε πολιτική στον πολιτισμό, γι' αυτό στα σχολεία μας πρέπει να δίνουμε λιγότερη βαρύτητα στο δοκίμιο με τα συνώνυμα και τα αντίθετα και περισσότερη αξία στην ομορφιά του διαφορετικού και της ομορφιάς του δικού μας. Πώς το επιτυγχάνουμε αυτό; Δύσκολο, δεν λέω, αλλά σκεφτείτε να άκουγαν οι μαθητές ότι οι Φοίνικες κατοικούσαν κάποτε στο Κίτιον, και να πάνε στο Μουσείο της Λάρνακας και να δουν τα εκθέματα... και μετά να μάθουν κι οι γονείς τους ότι στον τόπο τους υπήρχαν ξένοι από πάππου προς πάππου. Πόσο σπουδαίο ρόλο παίζει η παιδεία στην ανάπτυξη του ανθρωπιστικού αισθητηρίου στο άτομο και έπειτα να έρθει όλο αυτό να έρθει και να γεννήσει πολιτισμό. Εντάξει, τώρα θα το πάμε στο παραμύθι... και επειδή καμιά φορά έχουν και δράκους, ας το αφήσουμε.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Δημαγωγία

στη θέση

της ενημέρωσης

Οι **ταραχές** που συγκλονίζουν τις Ηνωμένες Πολιτείες τον τελευταίο καιρό, μετά τη δολοφονία του Τζορτζ Φλόιντ από αστυνομικό, κατά τη διάρκεια της βίαιης σύλληψής του για ανεξαρτήτως αφορμή, φέρνουν στην επιφάνεια και τις πολλές όψεις του κληρομένου πολέμου του Ντόναλντ Τραμπ στην κοινή λογική, την εγκατάσταση ενός δικού του μηχανισμού παραγωγής «ειδήσεων» και ανάγνωσης της πραγματικότητας.

Η πολύ κακή σχέση του με τον Τύπο, με καταγεγραμμένα περιστατικά επιθετικότητας, καθιστά τους δημοσιογράφους εύκολο στόχο: «Η σωρεία επιθέσεων σε δημοσιογράφους τις τελευταίες ημέρες είναι πρωτοφανής για τα ήθη της Αμερικής - απόρροια της δημαγωγικής εκθρόνισης του Τραμπ προς τον Τύπο, που φαίνεται ότι έχει "αποκαλινώσει" την αστυνομία και τους οπαδούς του. Στην αμερικανική βάση δεδομένων Press Freedom Tracker για την ελευθερία του Τύπου, έχουν καταγραφεί περισσότερες από 100 επιθέσεις τις τελευταίες τέσσερις ημέρες. Όπως σημειώνεται, αν και σε κάποια περιστατικά είναι πιθανό οι δημοσιογράφοι να δέχθηκαν την επίθεση συμπτωματικά, επειδή βρέθηκαν "στο λάθος σημείο τη λάθος στιγμή", στις περισσότερες περιπτώσεις διαπιστώθηκε ότι οι ρεπόρτερ που έπεσαν θύματα επιθέσεων σκόπιμα στοχοποιήθηκαν. Τουλάχιστον 19 δημοσιογράφοι συνελήφθησαν και 36 δέχθηκαν πλαστικά πυρά από αστυνομικούς - οι μισοί από αυτούς στη Μινнесότα. Στο 80% των περιπτώσεων που καταγγέθηκαν, οι επιθέσεις προήλθαν από ενστόλους», διαβάζουμε (lifo.gr, 2/6). Ο,τι εκτίθεται αποτελεί και εύκολο στόχο. Και ο μάχιμος δημοσιογράφος, είτε αρθρογραφεί είτε βρίσκεται «στον δρόμο», στην εποχή της επικράτησης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, είναι ακάλυπτος. Δέχεται και ανταποδίδει πυρά, τίποτα δεν εξελίσσεται με κανόνες, οι βασικές αρχές της ενημέρωσης, αφού στραπατσαρίστηκαν πρώτα και από τους ίδιους τους επαγγελματίες, τώρα είναι στα χέρια του οποιουδήποτε θέλει να ασκήσει επιρροή. Είτε για να επιτύχει τους σκοπούς του είτε για να κερδίσει λίγα λεπτά δημοσιότητας. Από τον ηγέτη μιας χώρας μέχρι τον κάθε χρήστη του Ιντερνέτ.

Πώς η δημοσιογραφία κατέληξε να μοιάζει με εμπόλεμη ζώνη, οφείλουμε να αναρωτηθούμε, ειδικά τώρα που, μετά την πανδημία και την καραντίνα, ο κόσμος αλλάζει και πάλι. Οι επιθέσεις προς δημοσιογράφους στην Αμερική, μέσα στη γενική, μεγάλη αναταραχή, είναι η μία πλευρά ενός σύνθετου προβλήματος. Ένας επικίνδυνος, παρανοϊκός ηγέτης μιας δημοκρατικής χώρας πείθει το κοινό του ότι κρατάει ο ίδιος τα κλειδιά της αντικειμενικής ενημέρωσης και όσοι τον αντικρούουν δεν είναι μόνο δικοί του εχθροί, αλλά κυρίως δικοί τους. Οι δημοσιογράφοι είναι «εχθροί του λαού». Και μέσα σε ένα περιβάλλον στο οποίο η εικονική πραγματικότητα μεπερδεύεται πολύ συχνά με την πραγματικότητα, με συνέπεια η δεύτερη να μοιάζει προέκταση της πρώτης, ο καθένας επιλέγει τον δημόσιο λόγο που τον «εξυπηρετεί». Σημαίνει τον δημόσιο λόγο που δεν τον αμφισβητεί, που κατασκευάζει υπεύθυνους και ενόχους, που προαναγγέλλει ένα εύκολο μέλλον για τους «αδικημένους», αρκεί να αρθούν κάποια εμπόδια. Η ευημερία -διακηρύσσει ο λαϊκισμός- είναι απλή υπόθεση, όσο και η αλήθεια. Κάποια κέντρα εξουσίας εμποδίζουν το «κόλο σενάριο» για ίδιον όφελος. Προφανώς και τα ΜΜΕ έχουν υποδαυλίσει τον λαϊκισμό, αναμοχλεύοντας και τητριζοντας τα χειρότερα ένστικτα. Την ίδια στιγμή, όμως, είναι ο δίαυλος για να μεταφερθεί η πληροφορία, και στη συνέχεια αναλαμβάνει το έντυπο να βοηθήσει στην κατανόησή της, στην επεξεργασία και αξιολόγηση ενός γεγονότος. «Συμβάντα» είναι και οι λέξεις και οι σκέψεις, όχι μόνον οι πράξεις.

Η υπερπληθώρα πληροφοριών και ο θόρυβος που συνεπάγεται ενδυναμώνει την καχυποψία και την καθολική αμφισβήτηση. Επιθέσεις όπως αυτές που καταγράφονται στην Αμερική επιβεβαιώνουν ότι ο ρόλος του Τύπου σε μεγάλες κρίσεις είναι να αντιστέκεται στην ισοπέδωση, να ανασυντάσσεται και να επιστρέφει δριμυτέρως δηλαδή, βαθύτερος, οξύτερος, ψυχραιμότερος, χωρίς να χρησιμοποιεί τα εμφυλοπολεμικά και δικαστικά όπλα της άλλης πλευράς.

Η παντοδυναμία της εικόνας διαλύει τις «κραυγές» που υποδύονται την ενημέρωση. Για να αλλάξουμε τον κόσμο πρέπει να χαμηλώσουμε στρόφους και ένταση. Μπορεί να αποτύχουμε. Αν δεν προσπαθήσουμε, όμως, δεν θα μάθουμε ποτέ αν αλλάξει με αυτόν τον τρόπο.

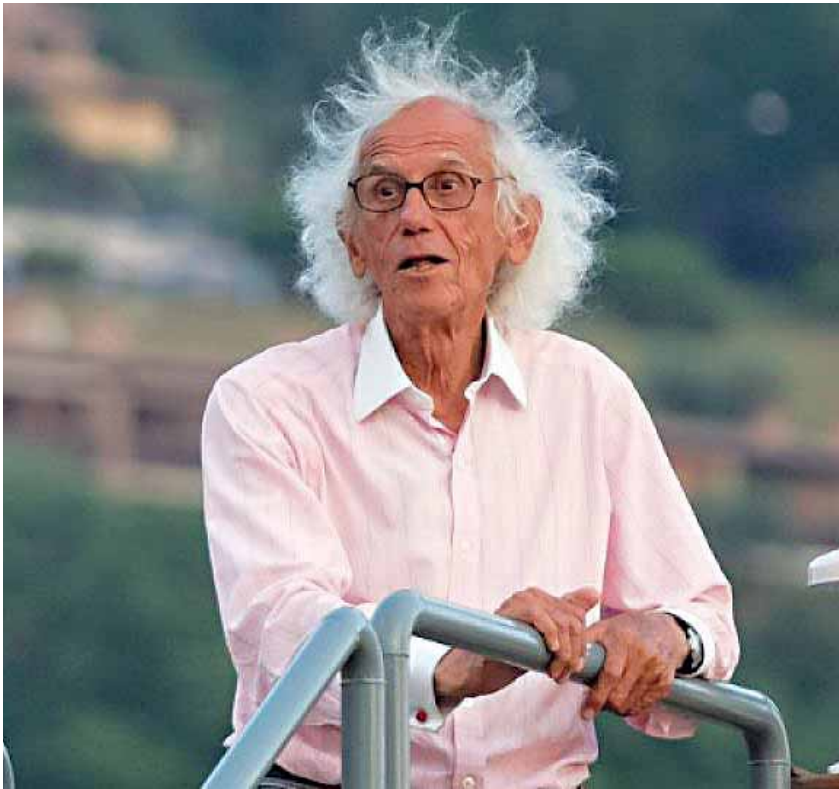
Το έργο τέχνης είναι μια κραυγή ελευθερίας

Ο χαρισματικός καλλιτέχνης Christo έφυγε από τη ζωή στα 84 του χρόνια, αφήνοντας ένα τεράστιο κενό στη σύγχρονη τέχνη

Της **ΛΟΝΙΖΑΣ ΛΟΥΗ**

Ο χαρισματικός πρόσφυγας της Ανατολικής Ευρώπης Christo έγινε παγκοσμίως γνωστός για τις μνημειακές του εγκαταστάσεις. Ο καλλιτέχνης Christo Vladimirov Javacheff, γνωστός ως Christo, πέθανε στις 31 Μαΐου 2020, από φυσικά αίτια, στο σπίτι του στη Νέα Υόρκη. Έδειξε το ταλέντο του, τυλίγοντας τεράστια κτίρια, λεωφόρους δέντρων, ολόκληρες ακτές και νησιώτικες αλυσιδές με μίλια υφάσματος και σχοινιού. Καθένα από αυτά κόστιζε εκατομμύρια και

«Ο Christo και η Jeanne - Claude ήθελαν τα έργα τους να είναι χαρούμενα και όμορφα, ενθαρρύνοντας τον παρατηρητή να δει ξανά το γνωστό.»

«Ο καλλιτέχνης Christo έφυγε από τη ζωή στα 84 του χρόνια.»

η κατασκευή τους, τις περισσότερες φορές, ήταν χωρίς κρατική άδεια. Αξιοσημείωτο είναι ότι για κάθε έργο του χρειάζονταν δεκαετίες για τον σχεδιασμό, τη χρηματοδότηση και την παράδοση.

Όπως είχε δηλώσει ο ίδιος, «Το έργο τέχνης είναι μια κραυγή ελευθερίας» και γι' αυτό ακριβώς τον λόγο μετά από μερικές βδομάδες τα κατέβαζε. Η Jeanne-Claude έγινε η σύζυγος του Christo, η μούσα του, η φωνή του, η σύντροφος της ζωής του και η σύντροφος της δημιουργικής ψυχής του. Η καλλιτεχνική τους συνεργασία διήρκεσε πάνω από 50 χρόνια. Στην αρχή, η δουλειά αποδόθηκε μόνο στον Cristo, νομιζόμενοι ότι ήταν πιο εύκολο το όνομα ενός εκ των δύο να εδραιωθεί. Στη συνέχεια όμως,

η συμβολή της Jeanne-Claude έλαβε την προβολή και αναγνώριση, όπως της άξιζε. Επιπρόσθετα, ο Christo και η Jeanne-Claude ήθελαν τα έργα τους να είναι χαρούμενα και όμορφα, ενθαρρύνοντας έτσι τον παρατηρητή να τα παρακολουθήσει. Αρνήθηκαν, όμως, να δώσουν σε αυτές τις τεράστιες δημιουργίες οποιοδήποτε «νόημα», πέραν της αισθητικής τους επίδρασης.

Οι άμεσες επιπτώσεις στο περιβάλλον ήταν ουσιαστικά αμφιλεγόμενες. Το ζευγάρι ήταν ιδιαίτερα προσεκτικό στην ανακύκλωση όλων των υλικών τα οποία χρησιμοποιούσαν. Ιδιαίτερη σημασία είχε να μην κανένα από τα έργα τους δεν κατασκευάστηκε για να διαρκέσει. Ο προσωρινός τους χαρα-

κτήρας αποτελούσε βασικό μέρος της ιδέας. Ο Christo, μαζί με τη σύζυγό του Jeanne-Claude, κάλυψαν φημισμένα μνημεία, όπως το Ράιχσταγκ στο Βερολίνο και το Pont-Neuf στο Παρίσι με δέσμες υφασμάτων. Ο πολιτιστικός αρχισυντάκτης του BBC ARTS για τις τέχνες Will Compertz έγραψε για τον Christo: «Ήθελε να μετατρέψει την καθημερινή ζωή σε τέχνη, να κάνει τους ανθρώπους να ξανακοιτάζουν και να ξανασκεφτούν το περιβάλλον τους. Το έκανε αυτό μέσω παρέμβασης - είτε τυλίγοντας ένα κτίριο όπως το Reichstag στο Βερολίνο με μπλε υλικό, ή ένα τμήμα της ακτογραμμής της Αυστραλίας σε ένα εκατομμύριο τετραγωνικά πόδια υφάσματος - και στις δύο περιπτώσεις μετατρέπο-

Το «**Wrapped Reichstag**», του Christo και της συζύγου του, Jean-Claude, είναι ταυτόχρονα ένα έργο τέχνης, ένα πολιτιστικό γεγονός, ένα πολιτικό γεγονός και ένα φιλόδοξο έργο.»

ντας τις κρύες, σκληρές δομές σε αισθησιακές, εύθραυστες γλυπτά». Για τον Christo, όσο περισσότερα άτομα συμμετείχαν σε ένα έργο - ορειβάτες, κατασκευαστές υφασμάτων, βουλευτές, στρατιώτες, επισκέπτες - τόσο πιο αξιωματικό γινόταν. Ήταν σημείο αναφοράς ότι αυτά τα έργα θα μπορούσαν να προβληθούν από μεγάλο αριθμό ανθρώπων - περίπου 5 εκατομμύρια, στην περίπτωση του Wrapped Reichstag - και δωρεάν.

Wrapped Reichstag

Η εγκατάσταση «**Wrapped Reichstag**» αντιπροσωπεύει όχι μόνο 24 χρόνια προσπάθειών στη ζωή των καλλιτεχνών αλλά και πολύχρονη ομαδική εργασία από τα κορυφαία μέλη του, Michael S.

Cullen, Wolfgang και Sylvia Volz, και Roland Specker. Το Ράιχσταγκ στέκεται σε μια ανοικτή, παράξενα μεταφυσική περιοχή. Το κτήριο έχει βιώσει τις δικές του συνεχείς αλλαγές. Κτίστηκε το 1894, κάπκε το 1933, σχεδόν καταστράφηκε το 1945, ανακαινίστηκε τη δεκαετία του '60, αλλά το Ράιχσταγκ παρέμεινε πάντα το σύμβολο της Δημοκρατίας. Το «**Wrapped Reichstag**», του Christo και της συζύγου του, Jean-Claude, είναι ταυτόχρονα ένα έργο τέχνης, ένα πολιτιστικό γεγονός, ένα πολιτικό γεγονός και ένα φιλόδοξο έργο. Απέδειξε την άμεση επιτυχία με το κοινό, με εκατομμύρια επισκέπτες να συγκεντρώνονται στο συγκεκριμένο σημείο. Για τους Christo και Jeanne-Claude, ο προσωρινός χαρακτήρας αυτού

και άλλων έργων ήταν σημαντικός, επειδή αμφισβητούσε την πίστη των ανθρώπων στην αθανασία της τέχνης. Σε συνέντευξη εκείνης της εποχής, ο Christo συνέκρινε τον προσωρινό χαρακτήρα του τυλιγμένου Reichstag, με τις σκηνές που χρησιμοποιούσαν οι νομαδικές φυλές, οι οποίες γρήγορα τις δημιουργούσαν και εξίσου γρήγορα τις αφαιρούσαν, καθώς και με την προσωρινότητα της ίδιας της ζωής. «Είναι ένα είδος αφέλειας και αλαζονείας», σχολίασε, «Όλα αυτά τα έργα έχουν αυτήν την ισχυρή διάσταση της έλλειψης, της αυτό-αποδόμησης... Θα φύγουν, όπως η παιδική μας ηλικία, η ζωή μας. Δημιουργώντας όμως μια τεράστια ένταση, έστω και αν βρίσκονται εκεί μόνο για λίγες μέρες».

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

«Η ΓΑΤΑ ΠΟΥ ΚΟΙΤΑΖΕ ΣΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΟΝ ΚΟΡΟΝΟΪΟ»

ΕΝΑ ΕΡΓΟ
ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΕ ΑΠΟ
ΤΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗ ΓΙΩΡΓΟ ΚΕΠΟΛΑ
ΤΙΣ ΗΜΕΡΕΣ ΤΟΥ LOCKDOWN

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πολιτισμού και Οικονομικού Εμπρησμού

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΙΟΥΝΙΟΥ
ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ζούμε και θεατρικά σε μια νέα πραγματικότητα

Η σκηνοθέτρια Αλεξία Παπαλαζάρου μιλάει στην «Κ» για την «Η μικρή μας πόλη» του ΘΟΚ την πρώτη παράσταση που επιστρέφει

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

«**Το σανίδι** μετά από καιρό θα νιώσει τις δονήσεις των ηθοποιών», θα μπορούσαμε να πούμε, αν και δεν θα κυριολεκτούσαμε, ας πούμε, λοιπόν, ότι οι ηθοποιοί επιστρέφουν στους χώρους εργασίας τους, όπως και τόσοι άλλοι εργαζόμενοι... με μια διαφορά όμως... όταν αυτοί εργάζονται σωστά εμείς οι υπόλοιποι ευφραίνομαστε και ο ΘΟΚ σε ρόλο θεατρικού αφέτη έδωσε το σύνθημα που πολλοί περιμέναμε, με την επανέναρξη των παραστάσεων της «Μικρής μας πόλης» του Θόρντον Ουάιλντερ, σε σκηνοθεσία Αλεξίας Παπαλαζάρου, η οποία μίλησε στην «Κ» για την παράσταση, η οποία εγκαίνιασε τη νέα δράση του ΘΟΚ «Εκτός Έδρας» με παραστάσεις σε δήμους και κοινότητες εκτός Λευκωσίας, σε συνεργασία με τον Επίτροπο Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων. Ρωτήσαμε επίσης την Αλεξία πώς έζησε τους μήνες της καραντίνας και πώς κρίνει τα μέτρα στήριξης του πολιτισμού που έλαβε η Πολιτεία. «Μετά από δυόμισι μήνες 'παύσης', όταν ο ΘΟΚ με ενημέρωσε για την απόφασή του να επαναφέρει τη 'Μικρή μας πόλη' πέρασα από εναλλαγές πολλών συναισθημάτων», μου λέει, όσο για τα μέτρα στήριξης του Πολιτισμού, θεωρεί απαξιωτικά τα 300 ευρώ, «από ανθρώπους, που δεν γνωρίζουν τις αξίες της τέχνης, τη σημαντικότητα του πολιτισμού σε μια κοινωνία, δεν ξέρω τι στήριξη μπορώ να περιμένω πέραν του απαξιωτικού 300 ευρώ τον μήνα».

– **Κατ' αρχάς θα ήθελα τα συναισθήματά σας που επιστρέφετε στη θεατρική δράση...**

– Μετά από δυόμισι μήνες «παύσης», όταν ο ΘΟΚ με ενημέρωσε για την απόφασή του να επαναφέρει τη «Μικρή μας πόλη» πέρασα από εναλλαγές πολλών συναισθημάτων. Χαρά και λαχτάρα να ξαναβρεθώ σε θεατρικό χώρο και ταυτόχρονα φόβο και πανικό, γιατί η ευθύνη αυτής της παραγωγής που θα κάνει την έναρξη στη θεατρική ζωή είναι πολύ μεγάλη. Είναι όλα πρωτόγνωρα για μας. Υπάρχει ένα πρωτόκολλο που

Η καταγραφή της πορείας των πρώων δοσμένη με αθωότητα και αλήθεια παραμένει στην παράσταση της Αλεξίας Παπαλαζάρου και αυτό κάνει την παράσταση σημερινή και την πόλη του Θόρντον Ουάιλντερ δική μας μικρή πόλη.

Πιστεύω (και το είδαμε στις λίγες παραστάσεις που κάναμε) ότι είναι ίσως το ιδανικότερο έργο για το ξεκίνημα αυτού του νέου θεσμού.

μιλά για απόσταση, απολύμανση, μάσκα, γάντια... Πώς θα γίνει αν δεν μπορούν οι ήρωές μου να αγγίξουν ο ένας τον άλλον, να αγκαλιαστούν... αυτή η χημεία που ξεκινά από τη σκηνή και καταλήγει στον θεατή; Ζούμε μια νέα πραγματικότητα που καλούμαστε να βρούμε λύσεις χωρίς να χαθεί η αλήθεια της θεατρικής πράξης. Όταν βρεθήκαμε όλοι μαζί στην Σχολή Τυφλών την πρώτη μέρα, το μόνο που θέλαμε ήταν να αγκαλιαστούμε... αλλά κρατήσαμε αποστάσεις. Βρήκαμε, όμως, τρόπους να δείξουμε πόσο πολύ μας έλειψε αυτή η επαφή, το άγγιγμα... Με την ίδια λογική θα προσπαθήσουμε να ξαναδουλέψουμε την παράστασή μας. Με σεβασμό στο κείμενο, στους ηθοποιούς, στο κοινό που θα μας δει! Ένα παιχνίδι υπενθύμισης μιας εποχής που περάσαμε

και που περνάμε ακόμα...

– **«Η μικρή μας πόλη» είναι ένα έργο ρεπερτορίου, ωστόσο επελέγη για να περιοδεύσει σε κοινά μη μυημένα, αυτό δυσκολεύει την περιοδεία του ή η σκηνογραφική του φύση και η φαινομενική απλότητα στην ιστορία του το καθιστούν το κατάλληλο έργο;**

– Πιστεύω (και το είδαμε στις λίγες παραστάσεις που κάναμε) ότι είναι ίσως το ιδανικότερο έργο για το ξεκίνημα αυτού του νέου θεσμού. Είναι ένα έργο που μέσα ακριβώς από την απλότητα, την αθωότητα που παρουσιάζει τη ζωή και την κα-

θημερινότητα των ανθρώπων μιας μικρής πόλης, αναγνωρίζεις πολλές δικές σου στιγμές και καταστάσεις. Μαζί με τη σκηνογράφο μου Ηλέκτρα Κυθραιώτου δουλέψαμε έτσι το σκηνικό που χωρίς να στερήσουμε από την εικόνα, να έχουμε λύσεις που το σκηνικό να προσαρμόζεται στον κάθε χώρο χωρίς να στερείται καλλιτεχνικής αξίας.

– **«Η μικρή μας πόλη» είναι ένα διαιχρονικό έργο, ωστόσο, οι ανθρωπίνες σχέσεις και η καθημερινότητα έχουν τόσο αλλάξει από τότε που γράφτηκε το έργο. Τελικά, πόσο μακριά ζούμε σήμερα από**

την πόλη του Θόρντον Ουάιλντερ;

– «Η μικρή μας πόλη» είναι ένας ύμνος στη ζωή, στην πολύτιμη αξία κάθε στιγμής που ζούμε. Μιλάει για τον έρωτα, τη φιλία, την ενπλοκή, τη σχέση των γονιών με τα παιδιά τους, για την καθημερινή ζωή, για τον κύκλο της ζωής. Το έργο ξεκινά με μια γέννα και τελειώνει με έναν θάνατο. Πόσο μακριά είναι με αυτό που ζούμε; Πόσο άλλαξαν οι έννοιες των μανάδων για τα παιδιά τους, οι έφηβοι και οι ανησυχίες τους; Εξακολουθεί «Ο ήλιος κάθε πρωί να ανατέλλει από την ανατολή και να δύει από τη δύση! Σε όλες τις πόλεις μικρές ή μεγάλες», λέει ο γιατρός της μικρής μας πόλης. Κάνοντας τη δραματουργική προσαρμογή του κειμένου σίγουρα χρειάστηκε να αφαιρέσω ή προσθέσω πράγματα στο κείμενο χωρίς όμως να επέμβω στην ουσία του κειμένου. Η καταγραφή της πορείας των πρώων δοσμένη με αθωότητα και αλήθεια παραμένει και αυτό κάνει την παράσταση σημερινή και την πόλη του Θόρντον Ουάιλντερ δική μας μικρή πόλη.

– **Πρόκειται για ένα έντονα υπαρξιακό έργο... Ποιο ανθρώπινο στοιχείο ή αδυναμία τονίζονται**

Στίχοι, μουσική και κίνηση έδωσαν νέα πνοή

– **Ποια είναι η σκηνοθετική ματιά σου στο έργο, κάνεις θέατρο στο θέατρο;**

– Αν και το έργο γράφτηκε το 1938 ο συγγραφέας σου «επιβάλλει» κάποια πράγματα, τα οποία ήταν και πολύ μοντέρνα για την εποχή του. Κάνοντας την προσαρμογή κράτησα πολλά από αυτά τα στοιχεία, προσθέτοντας εκεί και όπου έπρεπε μια σύγχρονη σκηνοθετική ματιά, έχοντας πάντα υπόψη μου το κοινό που απευθυνόμαστε. Προστέθηκαν τραγούδια για να τονίσουμε σημαντικές στιγμές, αλλά και γιατί πιστεύω ότι η μουσική σε μια θεατρική παράσταση την κάνει πολύ πιο πλούσια και πιο ενδιαφέρουσα. Στη δική μας παράσταση οι στίχοι του Πάμπου Κουζάλ

και η μουσική του Κώστα Κακογιάννη σε συνδυασμό με την κινησιολογία του Παναγιώτη Τοφτή έδωσαν μια άλλη ματιά σε ένα κείμενο που γράφτηκε πριν από τόσα πολλά χρόνια!

– **Είναι σοφό τελικά να ξεκινάμε όσα πέρασαν και να κοιτάμε μπροστά;**

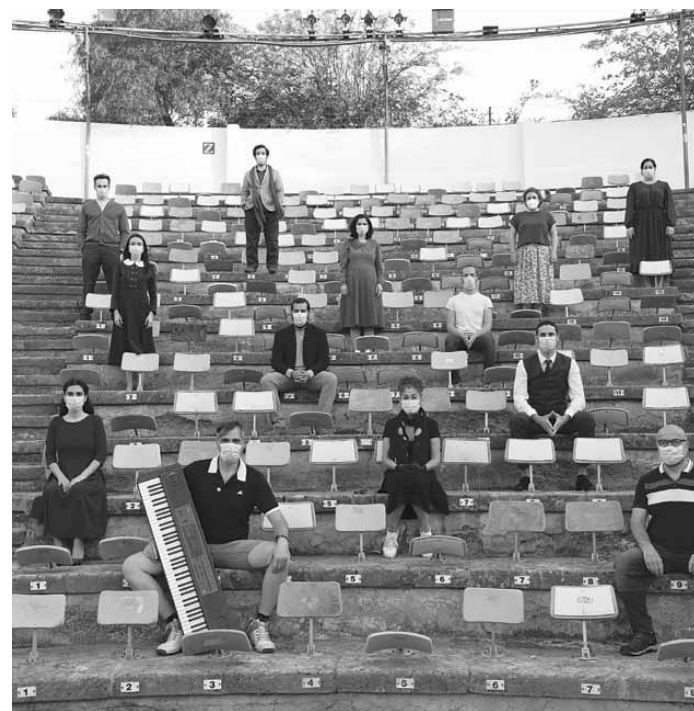
– Όχι, σοφό είναι να κρατάμε τα σημαντικά που πέρασαν και να προχωράμε παρακάτω. Η ζωή προχωρά, εξελίσσεται, διαμορφώνεται και εμείς πρέπει να ακολουθούμε... Όμως οι ανθρώπινες σχέσεις και οι αξίες που κερδίσαμε, η απλότητα των καθημερινών στιγμών δεν αλλάζουν ή δεν πρέπει να αλλάζουν. Στοιχεία από το παρελθόν μας είναι η βάση για να χτίσουμε το μέλλον μας. Το «θυμά-

μαι από που ξεκίνησα» και χαίρομαι ή είμαι περήφανη για εδώ που είμαι και προχωρώ κρατά μια ισορροπία στη ζωή μας και μας βοηθά να είμαστε αληθινοί και καλύτεροι.

– **Ποιο είναι αυτό που κρατήσατε από τον εγκλεισμό, ως προσωπικότητα και ως σκηνοθέτρια;**

– Είμαι από αυτούς που ο εγκλεισμός δεν με βοήθησε ούτε να οργανωθώ, ούτε να διαβάσω, ούτε να ονειρευτώ. Η έλλειψη ελευθερίας με πνίγει, με αποσυντονίζει. Απόλαυσα άφοβα τις αγκαλιές της κόρης μου, τις βόλτες με τα σκυλιά μου αλλά ήταν για μένα ακριβώς αυτό που λέμε «παύση». Ίσως να ήταν και αυτό πολύ βοηθητικό. Μια ζωή τρέχεις να τα προλάβεις

όλα, φεύγεις από την πρόβα पास στα εργαστήρια, μελετάς για το επόμενο και πάλι πρόβα και άγχος και αγωνία... και ξαφνικά στοπ. Στην αρχή ήταν τόσο παράξενο. Ξυπνούσα το πρωί και ένιωθα ότι κάτι έπρεπε να κάνω που δεν έκανα... Μέχρι και τα σκυλιά μου παραξενεύτηκαν στην αρχή που με έβλεπαν τόση ώρα στο σπιτί. Ξεκουράστηκε το μυαλό και το σώμα. Είμαι εκ φύσεως αισιόδοξος άνθρωπος, έλεγα «κι αυτό θα περάσει». Ταυτόχρονα, όμως, μεγάλωσαν οι ανασφάλειες και οι φοβίες που νιώθει κάθε άνθρωπος για το μέλλον της ανθρωπότητας μετά από αυτό που βιώσαμε αλλά και ως καλλιτέχνης για το τι μας περιμένει και πώς θα επιβιώσουμε εμείς και η τέχνη σε αυτές τις συνθήκες.

Εναρξη προβών για την καλοκαιρινή παραγωγή «Αχαρνείς» του Αριστοφάνη

Με την έναρξη των προβών για τη νέα, μεγάλη και πολυπρόσωπη καλοκαιρινή παραγωγή του ΘΟΚ, τους «Αχαρνείς» του Αριστοφάνη, σε σκηνοθεσία Βαρνάβα Κυριαζή, ο Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου επιβεβαιώνει την αποφασιστικότητά του για δυναμική επαναφορά στην θεατρική ζωή, με σταθερό γνώμονα την ασφάλεια και το σεβασμό στην καλλιτεχνική δημιουργία. Στην πρώτη ανάγνωση παρέστη η πρόεδρος του ΘΟΚ, κα Αντιγόνη Αθηναιίτη, η οποία καλωσορίζοντας τους συντελεστές ανέφερε ότι ο Οργανισμός μαζί με τους καλλιτέχνες δίνουν το παρών τους, δίνουν πνοή και βήμα στη θεατρική δημιουργία και ανταποκρίνονται στη μεγάλη αυτή πρόκληση για επανεκκίνηση.

Τόνισε ότι ο ΘΟΚ έχει μάθει να αντεπεξέρχεται στα δύσκολα και μαζί με όλο το δυναμικό του Οργανισμού, θα τα καταφέρουν.

Το έργο

Οι «Αχαρνείς», η παλαιότερη σωζόμενη κωμωδία του Αριστοφάνη, που έλαβε το πρώτο βραβείο στα Λήναια, το 425 π.Χ., αποτελεί ένα έργο που υψώνει φωνή κατά του πολιτικού συστήματος της δημαγωγίας και υπέρ της ειρήνης.

Εν μέσω Πελοποννησιακού πολέμου, ο Δικαιοπόλιν, επιθυμώντας διακαώς να επιστρέψει στην αγροτική του ζωή, προσπαθεί να πείσει την εκκλησία του δήμου να κλείσει ειρήνη με τον εχθρό. Ενοχλημένος από την απροθυμία

της, αποφασίζει να συνάψει προσωπική ειρήνη, απολαμβάνοντας αθονία αγαθών και πλούτο μόνο

για τον εαυτό του. Με το δικό του αυθεντικό στυλ, και με συνοδοιπόρους του μια πολυδύναμη ομάδα

δα συντελεστών και ηθοποιών, ο Βαρνάβας Κυριαζής προσβλέπει σε μία εορταστική παράσταση, γεμάτη κέφι και ζωντάνια.

Η παράσταση

Παίζουν οι Χάρης Αττώνης, Βασίλης Βασιλάκης, Εύρος Βασιλείου, Θανάσης Δρακόπουλος, Θανάσης Ιωάννου, Κώστας Καζάκας, Μάρκος Καλλής, Γιάννης Καραούλης, Χάρης Κκολός, Βαλεντίνος Κόκκινος, Διομήδης Κουφτερός, Αντρέας Μακρής, Πάνος Μακρής, Ηρόδοτος Μιλτιάδους, Γιάννης Μίνως, Μιχάλης Μουστάκας, Αλέξανδρος Παρίσης, Αντρέας Τσέλεπος, Ανδρέας Τσουρής, Βασίλης Χαραλάμπους. Συμμετέχουν επίσης: Δαυίδ Αναστασίου, Γεωργία Νεοκλέους, Πυγμαλίων Νεοκλέους

περισσότερο στο έργο;

– Το έργο έχει ως στόχο να μας θυμίσει πόσο σημαντικές είναι οι μικρές καθημερινές στιγμές στη ζωή μας. Οι στιγμές που προσπερνάμε, που δεν γευόμαστε. Δεν τις απολαμβάνουμε, γιατί τρέχουμε να πάμε παρακάτω... πώς σπαταλάμε τον καιρό μας σαν να έχουμε μπροστά μας 1000 χρόνια... «δεν νιώθουμε το μεγαλείο της ζωής κάθε στιγμή κάθε λεπτό»!

Απαξιωτικά τα 300 ευρώ

– **Πώς κρίνετε τα μέτρα που πάρθηκαν για στήριξη του πολιτισμού;**

– Για πια μέτρα μιλάμε; Για τα 300 ευρώ επιδόμα; Προσβλητικά, απαξιωτικά. Και με τη στάση των υπευθύνων όλο αυτό τον καιρό, το μόνο συμπέρασμα που βγαίνει είναι πως δεν υπολογίζουν τους ανθρώπους των τεχνών ως ισότιμα μέλη της κοινωνίας. Δεν ξέρω πώς μας βλέπουν, πώς νομίζουν ότι ζούμε, αν ξέρουν πως και εμείς έχουμε τις ίδιες ανάγκες με όλους τους άλλους, τρώμε, πληρώνουμε ρεύμα, έχουμε παιδιά που στελνουμε φροντιστήρια... αναρωτήθηκα πολλές φορές και μετά προσπάθησα να θυμηθώ αν είδα ποτέ στο θέατρο έναν από αυτούς που παίρνουν τις αποφάσεις για μας... κανέναν, ποτέ. Σε καμία θεατρική αίθουσα. Και τότε κατάλαβα γιατί δεν μας ανέφεραν σε κανένα διάγγελμα ή απόφαση. Από ανθρώπους, λοιπόν, που δεν γνωρίζουν τις αξίες της τέχνης, τη σημαντικότητα του πολιτισμού σε μια κοινωνία, δεν ξέρω τι στήριξη μπορώ να περιμένω πέραν του απαξιωτικού 300 ευρώ τον μήνα.

➡ **«Η μικρή μας πόλη»**, παραστάσεις 9, 10, 11 & 12 Ιουνίου, ώρα 9:00 μ.μ. Αμφιθέατρο Μακαρίου Γ', Λευκωσία. Σκηνοθεσία Αλεξία Παπαλαζάρου. Παίζουν: Δημήτρης Γκουτζαμάνης, Μαργαρίτα Ζαχαρίου, Νεκτάριος Θεοδώρου, Ηλιάννα Κάκουρα, Πάνος Μακρής, Μαρίνα Μανδρή, Γιάννης Μίνως, Μαρία Φιλίππου. Λόγω του περιορισμένου αριθμού των διαθέσιμων θέσεων, παρακαλείται το κοινό να κάνει έγκαιρα την αγορά των εισιτηρίων του.

Των οργάνων και των ήχων θερινό πανηγύρι

Το Μουσικό Χωριό θα διεξαχθεί κανονικά και φέτος στον Κάτω Δρυ Λάρνακας από τις 23 έως τις 28 Ιουλίου 2020

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Παρ' όλες τις δυσκολίες της πανδημίας του κορωνοϊού κάποια πράγματα πρέπει να γίνουν και όχι απλώς γιατί πρέπει, αλλά διότι είναι συστατικό στοιχείο της ιδιοσυγκρασίας κάποιων ανθρώπων, οι οποίοι ζουν με τη μουσική, και το κλισέ ότι αυτή είναι το οξυγόνο τους εδώ ταιριάζει απόλυτα. Ο Ανδρέας Τραχανίτης και ο Λευτέρης Μουμιτζής αποφάσισαν, έχοντας επίγνωση της σοβαρότητας της κατάστασης, να διοργανώσουν και φέτος το Μουσικό Χωριό, από τις 23 έως τις 28 Ιουλίου, έναν θεσμό, ο οποίος κάθε καλοκαίρι συγκεντρώνει το ενδιαφέρον πολλών μουσικών απ' όλον τον κόσμο και δίνει έναν διαφορετικό τόνο στην κοινότητα του Κάτω Δρυ, στη Λάρνακα.

Δεν καταφέραμε να συναντηθούμε, όπως άλλες φορές, στο αγαπημένο μας στέκι στη Λευκωσία, αφού ο κορωνοϊός συσσώρευσε υποχρεώσεις και για τους τρεις μας, ωστόσο, as είναι καλά η τεχνολογία και η άνεση που έχουμε αναπτύξει. Πρώτη μου ερώτηση ήταν γιατί έκριναν σημαντικό να διοργανώσουν το Μουσικό Χωριό, όταν τόσες άλλες εκδηλώσεις αναβάλλονται, «Δεν φοβηθήκατε;», η απάντηση ομολογώ δεν με ξάφνιασε: «Κρίναμε ότι είναι σημαντικό, γιατί κάτι τουλάχιστον χρειάζεται να συνεχιστεί. Οι μουσικοί ήμασταν κλεισμένοι στα σπίτια μας για δύο ολόκληρους μήνες και δουλειά δεν υπάρχει και δεν ξέρουμε για πόσο ακόμα δεν θα υπάρχει. Κρίναμε σωστό τουλάχιστον να συνεχίσει η μάθηση της μουσικής και να υπάρξει ένα αναζωογονητικό κλίμα στη μουσική κοινότητα του

«Κρίναμε σωστό να συνεχίσει η μάθηση της μουσικής και να υπάρξει ένα αναζωογονητικό κλίμα στη μουσική κοινότητα του τόπου. Η μουσική είναι κοινωνικό και επικοινωνιακό πράγμα και χρειάζεται να εκφραστεί παρέα με άλλους».

τόπου. Η μουσική είναι κοινωνικό και επικοινωνιακό πράγμα και χρειάζεται να εκφραστεί παρέα με άλλους. Φοβηθήκαμε περισσότερο για την ψυχική υγεία του κόσμου, οπότε ήταν και ένας λόγος για να αποφασίσουμε να κάνουμε το Μουσικό Χωριό».

Ο Αντρέας και ο Λευτέρης αποδεδειγμένα πια έχουν δείξει ότι το Μουσικό Χωριό δεν είναι απλώς μια μουσική διοργάνωση, αλλά κάτι περισσότερο, ωστόσο αναγκαστικά

Το Μουσικό Χωριό έχει δώσει την ευκαιρία σε μουσικούς που έρχονται από διάφορα είδη μουσικής να συνεννοηθούν, να συμπράξουν και να συνυπάρχουν, να μοιραστούν ιδέες και ανησυχίες.

κάποια πράγματα θα έχουν αλλάξει στη φετινή διοργάνωση ένεκα της πανδημίας, αν και είμαι βέβαιος ότι δεν έκανα εκπαιδώσεις, τι άλλαξε όμως; «Έχει αλλάξει το γεγονός ότι δεν μπορούμε να φέρουμε τους εισηγητές που είχαμε στο πρόγραμμα από Αμερική και Ισπανία λόγω των περιορισμών. Κατά τα άλλα προσπαθούμε να φτιάξουμε ένα πολύ δυνατό και γεμάτο πρόγραμμα με διάφορες δραστηριότητες και μικρές συναυλίες, και να κρατήσουμε

τουλάχιστον μια αίσθηση του φεστιβάλ, το οποίο φέτος αναβάλαμε.

Δικοί μας μουσικοί

Με χαρά παρατήρησα πολλά ενδιαφέροντα ονόματα «δικών» μας μουσικών, οι οποίοι φέρνουν ενδιαφέρουσες προτάσεις, λέτε ο κορωνοϊός να μας «επέβαλε» περισσότερα δικά μας παιδιά; «Έτσι και αλλιώς στο Μουσικό Χωριό πάντοτε η πλειοψηφία των εισηγητών ήταν από την Κύπρο. Αλλά όντως

φέτος έχουμε αρκετά new entries όπως τον κορυφαίο drummer Στέλιο Ευδιά, τους πνευστούς Δημήτρη Γιασεμίδη (Monsieur Doumani) και Εύα Σταύρου, και τον Χριστόδωρο Μνάσωνος, ο οποίος θα διδάξει θεωρία και πράξη των πολυτροπικών παραδόσεων της Ανατολής. Επιπλέον, επίσης, οι Μάριος Τακούσης, με ένα καινούργιο εργαστήριο που καλύπτει όλη τη διαδικασία που αφορά της σύνθεση και παραγωγή μουσικής για κινηματογράφο,

τηλεόραση και διαφημίσεις και η Ελένη Ηρακλέους που έρχεται από τη Γερμανία, όπου ζει, και η οποία προτείνει ένα εργαστήριο για την καλλιέργεια της μουσικότητας μέσω της φωνής και του τραγουδιού. Θα έχουμε ακόμα από Ελλάδα τους διακεκριμένους μουσικούς Μπάμπη Παπαδόπουλο, Γιώργο Κοντραφούρη και Δημήτρη Μυστακίδη.

Άραγε, μετά από τόσα χρόνια «Μουσικό Χωριό», ποιο πιστεύετε ότι είναι τα αποτύπωμά του; τους ρωτώ, και η απάντησή τους είναι αυτό που λες, καλά έκαναν και δεν φοβήθηκαν, θα ήταν κρίμα να υπήρχε ένα σιωπηρό 2020 για το Μουσικό Χωριό: «Μέσα στην πάροδο του χρόνου έχουμε τη χαρά να βλέπουμε την εξέλιξη μουσικών που πέρασαν από το Μουσικό Χωριό, την πρόδο τους, τις δισκογραφικές τους δουλειές, τις συνεργασίες που γεννήθηκαν μέσα από τη διοργάνωση και την άνθηση μιας μουσικής κοινότητας που χαρακτηρίζεται από αλληλεγγύη, αλληλοεκτίμηση και δημιουργικότητα. Το Μουσικό Χωριό έχει δώσει την ευκαιρία σε μουσικούς που έρχονται από διάφορα είδη μουσικής να συνεννοηθούν, να συμπράξουν και να συνυπάρχουν, να μοιραστούν ιδέες και ανησυχίες, κάτι το οποίο δίνει στον καθένα μουσικό αυτοπεποίθηση και εμπνευση για να προχωρήσει στο δύσκολο αυτό ταξίδι της εξεύρεσης της μουσικής του ταυτότητας, αλλά και να νιώσει ασφάλεια να συνεχίσει να δημιουργεί και να επαγγέλλεται με τη μουσική».

Πληροφορίες: Το ολοκληρωμένο και εμπεριστατωμένο πρόγραμμα υπάρχει στην ιστοσελίδα fengaros.com/musicvillage

THE PROFESSOR
Όλα για το Netflix και το streaming.
ΜΕ ΤΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ ΠΑΡΙΣΗ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 13:00-15:00

LISTEN LIVE ALSO AT
RADIO LIVE
LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

App Store Google play

Πρόσφατη μελέτη του πανεπιστημιακού νοσοκομείου του Τορίνου και της Ολυμπιακής επιτροπής της Ιταλίας **το τένις είναι το πιο ασφαλές άθλημα** από όλα τα αθλήματα σε σχέση με τον ιό covid-19.

Επανεναρξη μαθημάτων 8 Μαΐου

Για περισσότερες πληροφορίες:
E-mail: info@tennismasteracademy.com.cy
Τηλέφωνο: 22105929 / 96400086

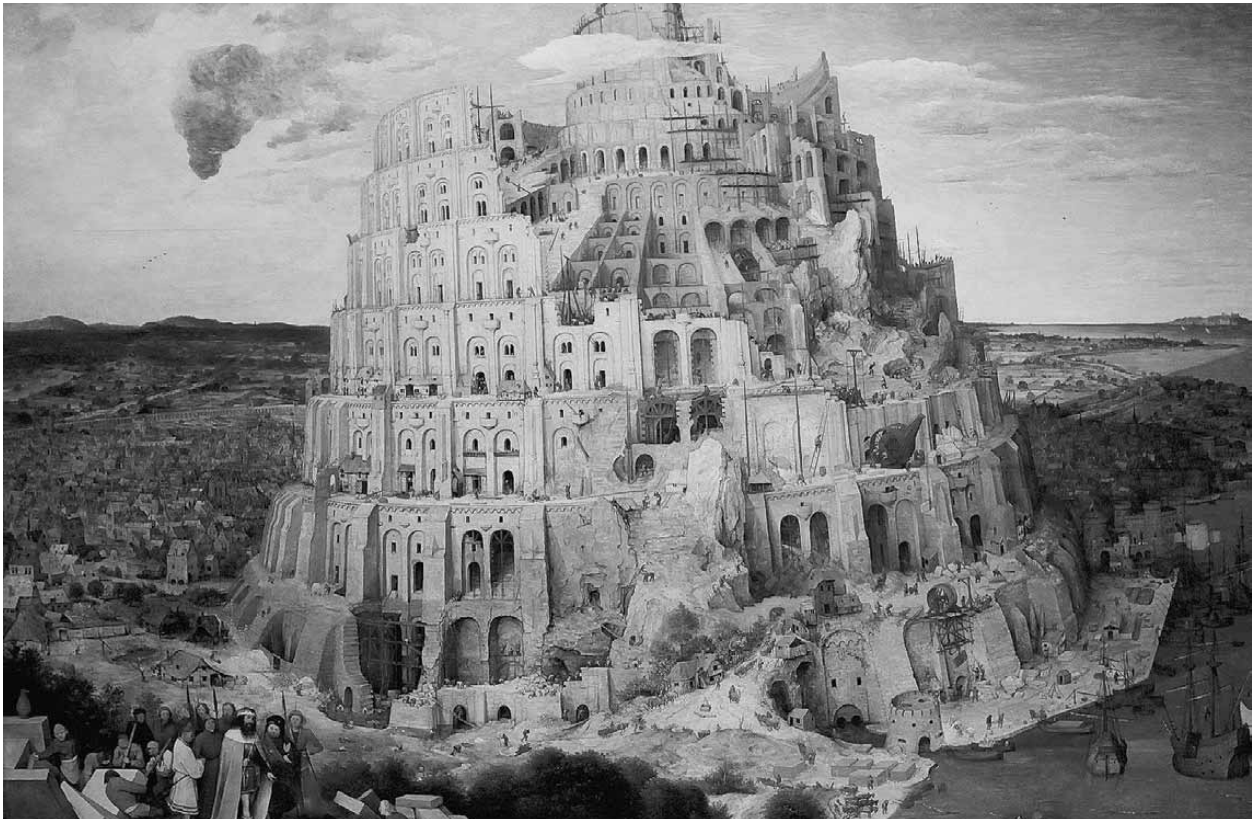
MASTERS TENNIS ACADEMY HELLENIC BANK

XOΡΗΓΟΙ:

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Βαβέλ και Πεντηκοστή

«Ο Πύργος της Βαβέλ», πίνακας (1563) του ζωγράφου Πίτερ Μπρίγκελ του Πρεσβυτέρου.

Ο βιβλικός και θρησκευτικός αναλφαβητισμός μάς αποξενώνει από την κοινή ευρωπαϊκή ιστορία.

ρία του Θεού, γιατί περί τιμωρίας πρόκειται, δεν είναι η πολυγλωσσία, αλλά η απόλυτη αδυνατότητα συνεννόησης και επικοινωνίας, η σύγχυση (babel, που είναι το εβραϊκό όνομα της Βαβυλώνας, σημαίνει στα εβραϊκά σύγχυση). Αν η πολυφωνία είναι το κακό που τους στέλνει ο Θεός ως τιμωρία – εδώ βρίσκεται το κρίσιμο σημείο του μύθου –, τότε η ομοφωνία και η ομοειδεια θα έπρεπε εξ αντιδιαστολής να είναι το καλό. Το αμάρτημα της Βαβέλ όμως συντελείται από ομοφώνους – μία γλώσσα μιλούσαν όλοι («κεῖλος εν και γλῶσσα μία», κατά τους Ο΄). Αρα, καμία ενόττητα και καμία ομοφωνία δεν είναι καλή καθ’ εαυτήν. Το τέλος, ο σκοπός, η επιδίωξη είναι αυτά που κρίνουν την ομοφωνία (όπως και την πολυφωνία). Οι άνθρωποι της Βαβέλ «ουκ εις δέον εκέκρηντο τη ομοφωνία», όπως τονίζει επαναληπτικά ο Χρυσόστομος («Ομιλίας εις την Γένεσιν», PG 53, 275, 277, 278). Το δέον είναι εκείνο που αξιολογεί την ομοφωνία (όσο και την

ετεροφωνία). Η ενόττητα μπορεί να γίνει συμπαγεια, κλειστότητα, αυτάρκεια, αλαζονεία, βία. Η ακραία βία μιας ενόττητας που δεν έχει ούτε τον Θεό ως φραγμό στην επιδίωξη της δύναμης πρέπει να εμποδιστεί να ολοκληρώσει το έργο της. Αυτό ακριβώς έκανε ο Θεός, τους σταμάτησε. Το έργο τους έμεινε ανολοκληρωτό, όπως κάθε έργο ανθρώπινος αλαζονείας.

Η χριστιανική απάντηση στη Βαβέλ είναι η Πεντηκοστή, που εορτάζουμε σήμερα. Η αφήγηση της στις Πράξεις των Αποστόλων (2:1-11) αποτελεί σημείο προς σημείο αναιρέση της Βαβέλ. Το Πνεύμα το Αγίου χαρίζει στους αποστόλους να μιλούν «ετέραις γλώσσαις» και καθένas από το συγκεντρωμένο πολυεθνικό πλήθος τούς ακούει στη δική του μητρική γλώσσα («έκαστος τη ἰδίᾳ διαλέκτῳ») να εξηγοῦν «τα μεγάλα του Θεού». Πολυφωνία, πολυγλωσσία, αλλά και ενόττητα και κοινωνία και αγάπη (Πράξεις 2: 42-47), ad maiorem gloriam Dei. Αυτή η απάντηση της Πεντηκοστής στη Βαβέλ αποτυπώνεται και στην ομολογία της ημέρας. Εκτός από το γνωστό κοντάκιο της εορτής, που ψάλλεται και τη Δευτέρα του Αγίου Πνεύματος («Οτε καταβάς τας γλώσσας συνέχεε ...»), στον εσπερινό της Πεντηκοστής ψάλλεται και το εξήστι τροπάριο: «Γλώσσαι ποτε συνεχύ-

θησαν, διά την τόλμην της πυργοποιίας· γλώσσαι δε νυν εσοφίσθησαν, διά την δόξαν της θεογνωσίας. [...] Τότε κατειργάσθη η φωνία, προς τιμωρίαν· ἄρτι καινουργείται η συμφωνία, προς σωτηρίαν των ψυχῶν ημών».

Για αυτές τις λίγες αράδες του βιβλικού μύθου έχουν γραφτεί χιλιάδες σελίδες στην ιουδαioχριστιανική γραμματεία συνολικά. Η βιβλική αφήγηση είναι ισχυρά παρούσα και στη θύραθεν γραμματεία για διάφορες όψεις της (όπως, επί παραδείγματι, το ζήτημα της καταγωγής των γλωσσών). Ο μύθος σταδιοδρόμισε και στις τέχνες, ιδίως στη ζωγραφική και ιδιαίτερα την ολλανδική του 16ου αι., με σταθμό τους δύο πίνακες του Μπρίγκελ του Πρεσβυτέρου, και περισσότερο τον πρώτο (1563). Πάνω από εκατό πίνακες έγιναν στην Ολλανδία την περίοδο αυτή με θέμα τον Πύργο της Βαβέλ. Αυτή η πληθωρική παραγωγή μένει ακατανόητη, αν δεν ενταχθεί στη διαρκή ερμηνεία και επανερμηνεία της Βαβυλώνας στην ιστορία της Ευρώπης. Για τον Λούθηρο και τους προτεστάντες της Ολλανδίας, Βαβυλώνα είναι η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία. Προσθέτω αυτά τα λίγα λόγια, για να επαναλάβω ad nauseam ότι ο βιβλικός και θρησκευτικός αναλφαβητισμός μάς αποξενώνει από την κοινή ευρωπαϊκή ιστορία.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

Λευκός λόγος, λευκό χαρτί, ποίηση μαύρη σαν το αίμα

ΑΤΕΝΑ ΦΑΡΡΟΧΖΑΝΤ
ΛΕΥΚΟΣΕΛΕΥΚΟ
μυθρ. Αντώνης Μπιογαδάκης
εκδ. Αντίποδες, σελ. 72

Το προκλητικό ύφος του επαναστατημένου παιδιού δεν υπερισχύει μιας ατόφιας ποιητικής ιδιοσυγκρασίας· κάμπετα, εντέλει, από αυτήν. Ο λόγος της, που, οριστικά, απειλεί να γίνει ξύλινος, συνθηματικός, ανοίγεται την τελευταία στιγμή με θάρρος στο συναίσθημα, μεταφέροντας ικανές ποσότητες λυρικών φορτίων. Η συγκίνηση, η ομορφιά θολώνουν τις επιταγές της ιστορικής συγκυρίας.

Η πρωτότυπη φόρμα και η καινοτόμος τυπογραφία (λευκά γραμματσειρά σε μαύρο φόντο πάνω σε λευκά σελίδα) πείθουν ότι υπηρετούν το ποίημα και όχι κάποια ακτιβιστική πόζα: ο λευκός λόγος πάνω στο λευκό χαρτί χρειάζεται μια ριζική χημική αντίδραση, την έγχυση του μαύρου, για να αποκαλυφθεί. Και αν η ελληνική μετάφραση ήταν λιγότερο τραχιά (τη συγκρίνω με την αντίστοιχη γερμανική που κυλάει με βελούδινη ρυθμικότητα, παρά την έκδηλη, κατά σημεία, σκληρότητα του περιεχομένου) θα μας επέτρεπε να απολαύσουμε περισσότερο

τις αρετές της Ατένα Φαρροχζάντ. Στην πρώτη αυτή ποιητική της συλλογή (στο μεταξύ έχει εκδώσει τρεις και έχει γνωρίσει διακρίσεις), η γεννημένη το 1983 στην Τεχεράνη κόρη Ιρανών προσφύγων, που μεγάλωσε στη Σουηδία και γράφει στα σουηδικά, πραγματεύεται ιδιοφυώς την προσφυγική ταυτότητα. Χωρίς να υποχωρεί στον μελοδραματισμό γύρω από τους πρόσφυγες και την εξωτική καταγωγή, που καλλιτεχνικά «πουλάει» στη σημερινή Ευρώπη, η Φαρροχζάντ ανεβάζει στη σκηνή του θεατρικού της ποιήματος τα μέλη της οικογένειας. Τους δίνει τον λόγο ως «η οικογένειά μου», «η μητέρα μου», «η μητέρα της μητέρας μου» (δεν την αποκαλεί «γιαγιά» και η επιλογή της είναι σοφή: η επανάληψη της λέξης «μητέρα» μαζί με την επίτιδες βιασμένη αποστασιοποίηση αφηγείται σιωπηρά το δράμα, κινητοποιώντας πλήθος συναισθημάτων), «ο πα-

τέρας μου», «ο αδερφός μου», «ο αδερφός της μητέρας μου».

Η συστηματική παράθεση του ομιλούντος προσώπου («Η μητέρα μου είπε:», «Ο αδελφός του πατέρα μου είπε:» κ.λπ.) συγκροτεί ένα στερεό ρυθμικό σχήμα για να αφηγηθεί διωγμούς, βασανισμούς και προσφυγιά μιας οικογένειας (μιας κοινότητας), στην οποία το «ποιητικό εγώ» ανήκει αλλά και στην οποία αντιπαράκειται. Τους αγαπά αλλά και τους κρίνει, τους εμπεριέχει αλλά και τους υπερβαίνει, τη στιγμή ακριβώς που επιλέγει να «τους» αφηγηθεί στη γλώσσα της χώρας-υποδοχής.

«Η μητέρα μου είπε: Αν σ’ αυτή τη γλώσσα με σκοτώσεις χάρισμά σου/ Ο πατέρας μου είπε: Γράψε πως αυτή η γλώσσα σε σκοτώνει/ γράψε σ’ αυτή τη γλώσσα/ Ο αδερφός μου είπε: Μόνο αν σ’ αναγνωρίζουν είσαι αξιοπότης».

Οι ισχυροί και ταυτόχρονα πιεστικοί οικογενειακοί δεσμοί, η

εκ μέρους της οδυνηρή αλλά και απελευθερωτική επιλογή της συγκεκριμένης γλώσσας, σε βάρος της μητρικής, καθιστούν το πρώτο έργο της μιαν ολοφυρόμενη, αιματοβαμμένη αλλά και θριαμβευτική γιορτή της δυναμικής γυναικείας ταυτότητας της δεύτερης γενιάς.

Το βιβλίο/ποίημα εισάγεται με τον στίχο «Η οικογένειά μου κατέφτασε εδώ με μια μαρξιστική παράδοση ιδεών», παραπέμποντας στους διωγμούς των αριστερών από το χομεινικό καθεστώς της Τεχεράνης. Μεταπίπτει αμέσως κατόπιν στον ιδιωτικό χώρο: «η μητέρα μου [...] τα πρωινά ξεδιάλεγε τα φωνήεντα σε μακρά και βραχεία/ λες και οι ήχοι που βγαίναν απ’ το στόμα της/ μπορούσαν να ξεπλύνουν το λαδί της δέρμα/ Η μητέρα μου άφηνε το λευκαντικό να στάζει στο συντακτικό της».

Η ποίηση της Ατένα Φαρροχζάντ, με το παράδοξα αρχαιοελληνικό όνομα («Η μητέρα μου είπε: Φαίνεται πως ποτέ δεν σου πέρασε απ’ το μυαλό/ ότι απ’ τ’ όνομά σου κατάγεται ο πολιτισμός») διεκδικεί μερίδιο στα σημερινά ευρωπαϊκά γράμματα. Συγκρουσιακή και καταγγελτική, δεν παύει να είναι ένα υβριδικό σουηδικό (δηλαδή ευρωπαϊκό) παραμύθι.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΚΑΜΠΕΡΗ

Η Ιφιγένεια Καμπέρη είναι εικαστικός και εικονογράφος παιδικών βιβλίων. Έχει παρουσιάσει τη δουλειά της σε δύο ατομικές εκθέσεις στην Ελλάδα (2008, 2010) και σε ομαδικές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Έχει εικονογραφήσει το «Λιβερίνος και Ρικάρντα» της Αγαθής Δημητρώκα (Πατάκης 2017) και τη σειρά βιβλίων της Αργυρώς Πιπίνη «Μικρά Γατικά» (Πατάκης 2018, 2019, 2020). Το πρώτο βιβλίο της σειράς, «Περικλής και Ασπασία», τιμήθηκε με τη διεθνή διάκριση White Raven 2019, ενώ το τρίτο, «Ναπολέον και Ιωσήφ», πρόκειται να κυκλοφορήσει σύντομα.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Τον «Δράκουλα» του Στόουκερ που διαβάζω τώρα, το «Χρώμα από το Διάστημα» του Λάβκραφτ που μόλις τελείωσα (από την καινούργια καταπληκτική σειρά των εκδόσεων οξέ) και τον «Φρανκενστάιν» της Μάιρης Σέλεϊ που θα διαβάσω μετά. Αλλά και το «A Velocity of Being» της Maria Popova, το οποίο διαβάζω σε δόσεις.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Η Πίππη Λόνγκστοκινγκ! Γιατί είναι φεμινιστικό είδωλο και το πιο ελεύθερο παιδί του κόσμου. Επίσης φοράει τέλεια ρούχα.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές, συγγραφείς ή εικονογράφους καλείτε, ζώντας και τεθνεώτες;
Την Tove Jansson, την Astrid Lindgren, την Beatrix Potter και την Kitty Crowther για girls night, και μετά θα μας έβρισκαν τα αγόρια της παρέας, ο Tomi Unger, ο Mauris Sendak και ο Quentin Blake.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα κόρη στην ανύψωση ενός βιβλίου;
Ότι η γοτθική λογοτεχνία με βρικολάκες έχει τις

ρίζες της στο βαλκανικό φολκλόρ. Η πρώτη ιστορία που δημοσιεύτηκε στην Αγγλία, «The Vampyre» του John Polidori, διαδραματίζεται στην Ελλάδα.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Τις «Μικρές Κυρίες» της Louisa May Alcott.

Το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Όταν ήμουν παιδί είχα διαβάσει άπειρες φορές το «Καπλάνι της Βιτρίνας» της Άλκης Ζέη, που ήταν το αγαπημένο μου βιβλίο. Το Ξαναδιάβασα πρόσφατα και κατάλαβα πως είναι ένα βαθιά πολιτικό βιβλίο που μεγαλώνοντας με επηρέασε και, όπως έχει πει και η Ζωή Κοσκινίδου, «με έκανε άνθρωπο».

Ποια είναι τα συστατικά ενός καλού εικονογραφημένου βιβλίου;
Δυσνή ιστορία, με όσο το δυνατόν λιγότερα λόγια, που να δένει άψογα με εξίσου ωραία εικονογράφηση, έτσι ώστε το ένα να μην μπορεί να υπάρξει χωρίς το άλλο. Φαντασία, ελευθερία, προσωπική έκφραση των καλλιτεχνών και αποφυγή οποιουδήποτε διδακτισμού και πατροναρίσματος προς τα παιδιά.

Ποιο γνωστό εικονογραφημένο βιβλίο θα θέλατε να είχατε εσείς εικονογραφήσει;
Την «Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων» που είναι πρόκληση για κάθε εικονογράφο και εικαστικό – ίσως να είναι το πιο πολυ-

εικονογραφημένο βιβλίο. Θα ήθελα ακόμα να αποδώσω με σύγχρονο εικονογραφικό τρόπο ελληνικά παραδοσιακά παραμύθια.

Το δάκρυ της συνειδήσης

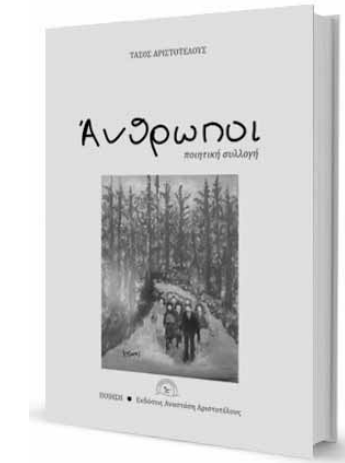
Του ΚΡΙΣΤΗ ΧΑΡΑΚΗ

ΤΑΣΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
‘Ανθρωποι. Ποιητική συλλογή
εκδ. Αναστάση Αριστοτέλους, 2020, σελ. 32

«Σπασμένα γιασεμιά / οι ζωές των ανθρώπων / και τα φιλιὰ που ως χτες / ήταν κρίκοι αγάπης / πνίγονται με μάσκες χειρουργικές / Μέσα στο στόμα / μη κυκλοφορήσουν / ως απεσταλμένοι του θανάτου!»

Κυκλοφόρησε η τελευταία ποιητική συλλογή του Τάσου Αριστοτέλους, «‘Ανθρωποι», Μάιος 2020. Πρόκειται, για ένα ποιητικό αφιέρωμα συνδεσμικής ανθολόγησης σε αναφορά με την πάλη των γιατρών, των νοσηλευτών και του απαραίτητου προσωπικού μπροστά στην παράνοια του κορωνοϊού της Κύπρου και του κόσμου μας. Ο ποιητής απελευθερώνει το πνεύμα από τους τοίχους που εγκλωβίζουν το σώμα, και με τη συνειδηση που ψάλλει στάσεις Μεγάλης Παρασκευής του ωραίου «κάλλει παρά πάντας βροτούς» (Εγκώμια της Μεγάλης Παρασκευής, Στάσις α’), αγκαλιάζει τους ανθρώπους της Πρώτης Γραμμής με τις άσπρες μπλούζες και τις «μάσκες», για να έχουμε εμείς το «αύριο».

Φιλάτε μου Τάσο, λίγες στιγμές της ζωής ένιωσα τον τρόπο που η συναισθηματική συνειδηση συγκινείται από στίχους. Στην τελευταία σου γραφή με τον τίτλο «‘Ανθρωποι», ποίηση κατ’ εχούονοντολογική, μου έδωσες τη χαρά

να νιώσω ό,τι καλύτερο δίνουν οι αξίες στην ποίηση, αλλά και αντιστροφές. Γιατί, ανακάλυψα στους στίχους σου το δάκρυ της συνειδήσης ως μία φιλοσοφική αισθητική σύνθεση μεγάλων δύναμης συναισθημάτων συμπίπτει. Τα σπασμένα γιασεμιά, η προσευχή για λιγότερα κρούσματα, το δικαίωμα να φοβάμαι, το φύτεψε μια τριανταφυλλιά, το θα χρειαστεί ν’ αρμέξουμε φως, το για σένα, το για μένα, το για όλους – τα τόσα άλλα που κάνουν τη συνειδηση να δακρύσει, τα οδηγεί να αναπνέουν ελπίδα. Πρόκειται για δύναμη συναισθημάτων! – Όχι αδυναμία. Η επίκαιρη σου ανθολογία «‘Ανθρωποι», ανήκει στον χώρο της «εξ αποκαλύψεως» ποίησης – έννοια που αποδίδω από το γεγονός ότι η ποιητική σου παραπέμπει στη ζωή και στην αδιάστατη οντότητα της ανθρωπιάς του λόγου σου.

Ο κ. Κρίστη Χαράκης είναι πρόεδρος της Εταιρείας Λογοτεχνών Λεμεσού «Βασίλης Μιχαηλίδης».

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Αναμένοντας το κοινό

Με ανυπομονησία και περηφάνια, τα διάφορα μουσεία αναγγέλλουν την επαναλειτουργία τους. Στην Ολλανδία, το μουσείο Κρόλερ-Μίλερ (Kröller-Müller Museum), στη μέση μιας πανέμορφης φύσης, άνοιξε και πάλι, με το πλεονέκτημα των τεράστιων εκτάσεων που περιβάλλουν το μοντερνιστικό κτίριο με τις θαυμάσιες συλλογές. Ολόγυρα, ο κήπος των γλυπτών και το πυκνό δάσος προσφέρουν την αναγκαία ισορροπία μετά την περιήγηση στις αίθουσες με την τέχνη του 20ού αιώνα.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Η Αναγέννηση του Χάρλεμ

Στη διάρκεια της δεκαετίας του '20, και ιδίως στα χρόνια 1925-1929, αναπτύχθηκε το αναγεννητικό κίνημα της αφροαμερικανικής κουλτούρας, που συνδέθηκε και με άλλους πυρήνες πνευματικής ακμής στις ΗΠΑ. Τα αμερικανικά ταχυδρομεία εξέδωσαν μια νέα σειρά γραμματοσήμων αφιερωμένων στη λεγόμενη Αναγέννηση του Χάρλεμ και σε εξέχοντες εκπροσώπους της, όπως: Ανν Σπένσερ, Αρτούρο Αλφόνσο Σόμπεργκ, Νέλα Λάρσεν και Αλεν Λοκ.

ΧΙΟΥΣΤΟΝ

Το παρεκκλήσι του Ρόθκο

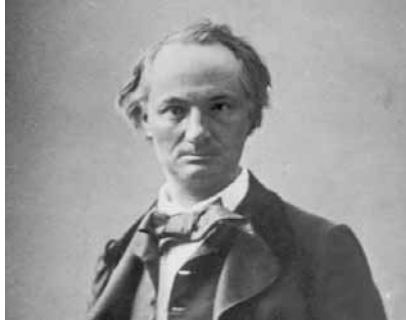
Εδώ και πολλά χρόνια, το παρεκκλήσι που είχε ζωγραφίσει ο Μαρκ Ρόθκο στη δεκαετία του '60 αποτελεί αξιοθέατο του Χιούστον, στο Τέξας. Κλειστό για αποκατάσταση, το παρεκκλήσι θα ανοίξει, καθώς εκχόντων των πραγμάτων, τον Σεπτέμβριο. Ήταν μια ανάθεση συλλεκτών προς τον Ρόθκο, ο οποίος δούλεψε σκληρά για τρία χρόνια δημιουργώντας έναν υποβλητικό χώρο. «Το έργο αυτό μου δίδαξε τη διεύρυνση του εαυτού μου», έλεγε.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Προσωπογραφίες

Η National Portrait Gallery του Λονδίνου προσφέρει τη δυνατότητα ψηφιακής θέασης της έκθεσης προσωπογραφιών, από τη σειρά των βραβείων για πορτρέτα που έως και φέτος είχε χορηγή την εταιρεία πετρελαιοειδών και φυσικού αερίου BP. Η έκθεση είναι ετήσιος θεσμός με σκοπό την προαγωγή της τέχνης της προσωπογραφίας και της ενθάρρυνσης των νέων ταλέντων. Στη φωτογραφία, λεπτομέρεια από το έργο «Πατέρας και γιος» της Βανέσα Γκάργουντ.

ΠΑΡΙΣΙ

Μποντλέρ και Ναντάρ

Η σειρά των φωτογραφικών πορτρέτων που είχε βγάλει ο σκαπανέας της προσωπογραφίας Φελίξ Ναντάρ για τον Σαρλ Μποντλέρ αποτελούν παρακαταθήκη παγκόσμιας κληρονομιάς. Πολλές από αυτές τις φωτογραφίες, τραβηγμένες στις δεκαετίες 1850 και 1860, βρίσκονται στις συλλογές του Μουσείου Ορσέ, που υπήρξε πρωτοπόρο στη συγκρότηση φωτοθήκης. Εν αναμονή της επαναλειτουργίας του, το παρισινό μουσείο μάς θυμίζει αυτούς τους θησαυρούς.

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

Η ιδιοφυΐα του Μπάστερ Κίτον

ΧΟΛΙΓΟΥΝΤ

Από τους λίγους μεγάλους του βωβού κινηματογράφου για τους οποίους υπάρχει διαρκές ενδιαφέρον είναι ο Μπάστερ Κίτον (1895-1966). Αν και ήταν ενεργός έως τον θάνατό του, είναι οι ιδιοφυείς ταινίες από την εποχή του βωβού που τον καθιέρωσαν και διατήρησαν τη μνήμη του. Ήταν ίσως ένας εξπρεσιονιστής ηθοποιός, με ερμηνείες μπροστά από το τυποποιημένο Χόλιγουντ, σκηνοθέτης και παραγωγός με όραμα και ισόβιος υπέρ-

μαχος του αυτοσχεδιασμού. Ελεγε ότι, στην περίπτωση του, το 50% ήταν εκτός σεναρίου. Δημιουργούσε παίζοντας. Η δημοσιότητα που κέρδισε αυτές τις μέρες το όνομά του (και μαζί ένα εκτενές δημοσίευμα στον Guardian) οφείλεται στον εντοπισμό δύο άγνωστων έως τώρα σεναρίων του, γραμμένα από τον ίδιο σε γραφομηχανή, στη διάρκεια της δεκαετίας του 1950, αλλά ξεχασμένα και αγνομένα μέχρι τώρα. Την ανακοίνωση έκανε η Διεθνής Εταιρεία Μπάστερ Κίτον, που δια-

τρεί τη φλόγα του ενδιαφέροντος ζωντανή. Εδώσε, δε, τις ιστορίες που έως τώρα αγνοούσαμε για να τις διαβάσουν οι ενδιαφερόμενοι και να φανταστούν τον Μπάστερ Κίτον ως πρωταγωνιστή. Η εταιρεία είχε στο πρόγραμμά της ένα διενές συνέδριο για την κληρονομιά που άφησε στον κινηματογράφο ο μεγάλος ηθοποιός. Θα γινόταν στο Μάσκεγκον του Μίσιγκαν, όπου ο Μπάστερ Κίτον είχε εξοχική κατοικία. Λόγω της πανδημίας, όμως, το συνέδριο θα γίνει εξ αποστάσεως,

στην επέτειο των 125 χρόνων από τη γέννησή του, στις 3 και 4 Οκτωβρίου. Στα 25 χρόνια που δραστηριοποιείται, η εταιρεία έχει δώσει στη δημοσιότητα χειρόγραφα του Μπάστερ Κίτον, ένα θησαυρό από ανέκδοτες φωτογραφίες του καθώς και τις σημειώσεις του για τον «Στρατηγό», την πιο διάσημη ίσως ταινία του. Όπως δώσω στον Guardian ο αντιπρόεδρος της εταιρείας, Άλεξ Λεβ, «έχουμε το προνόμιο να διατηρούμε τις αστείες καταστάσεις που είχε γράψει ο Κίτον για να τις

χαίρεται όλος ο κόσμος, αλλά που δεν είχε την ευκαιρία να γυρίσει σε ταινία». Ο Μπάστερ Κίτον, με τρεις γάμους και μια ισόβια πάλη με τον αλκοολισμό, ήταν ένας μεγάλος κωμικός και δραματικός ηθοποιός, που επηρέασε βαθιά τον κινηματογράφο. Γνωστός σαν το «πέτρινο πρόσωπο», προέβαινε σε έναν πηγαίο και καυστικό σχολιασμό για την κοινωνία, που περνούσε μέσα από τις ευφάνταστες ιστορίες του. Στη φωτογραφία, σκηνή από την ταινία «Μια εβδομάδα» (1920).

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Πρόσωπο στο παράθυρο

Ήταν τη μακρινή εκείνη εποχή που ακόμα πηγαίναμε τα φιλμ για εμφάνιση και εκτύπωση στα φωτογραφεία. Τόσο παλιά, είπε και γέλασε, κουνώντας το κεφάλι του.

Την είχε ακόμα τη φωτογραφία. Σε κάμποσα αντίγραφα. Σε κάποια από αυτά είχε σημαδέψει έναν κύκλο με μαρκαδόρο.

«Βλέπεις;» με ρώτησε. Είχε κυκλώσει στη φωτογραφία τη μορφή που ακνοφαινόταν πάνω στο τζάμι του παραθύρου. Δεν ήταν κανένας άλλος μέσα στο σπίτι, μου διευκρίνισε. «Όλοι ήμαστε έξω, στον κήπο, και ένας φίλος μάς τράβηξε με την κάμερά μου. Φωτογράφησε όλη την οικογένεια. Είχαμε στηθεί μπροστά απ' το παράθυρο. Το σπίτι ήταν μονοκατοικία.

Αφού έδωσα το φιλμ για εκτύπωση, διέκρινα αυτή τη μορφή να διαγράφεται πάνω στο παράθυρο, πίσω από εμάς».

Ας πούμε, έκανε μετά με δυσκολία, πως δεν μπόρεσα ποτέ να βγω απ' αυτό το σπίτι.

«Αναγνώρισες αμέσως το πρόσωπο;» ρώτησα απορημένος. «Όχι στην αρχή», μου απάντησε. «Επειτα όμως μου ήρθε. Πήγα και σκάλας κάτι παλιά άλμπουμ. Απ' τον καιρό που ήμουνα φοιτητής. Βρήκα αυτή που έψαχνα. Εβαλα τις δύο φωτογραφίες δίπλα δίπλα. Τότε, συγκρίνοντας, αναγνώρισα αμέσως το πρόσωπο στο παράθυρο. Δεν είπα τίποτα, ούτε στη γυναίκα μου ούτε στα παιδιά μου».

Δεν μίλησα. Κοίταξα μονάχα τη φωτογραφία. Είχε δικίο. «Πόσο χρόνων είσαι εδώ;» ρώτησα. «Είκο-

Θα ορκιζόμουν πως αυτό που είδα ήταν και πάλι εκείνο το πρόσωπο στο παράθυρο. Στη φωτ., σκηνή από την κινηματογραφική ταινία «A Ghost Story» (2017).

σι δύο-είκοσι τρία», είπε. Το πρόσωπο στο παράθυρο είχε την ίδια ηλικία με το πρόσωπο του νεαρού φοιτητή. Και τα ίδια χαρακτηριστικά. Κι όμως, οι δύο φωτογραφίες απείχαν η μία από την άλλη ένα τέταρτο του αιώνα περίπου.

Ενας ανεστραμμένος καθρέφτης. Ήταν λες και ο φοιτητής κοιτούσε μέσα από το παράθυρο την πλάτη του μεσήλικα οικογενειάρχη. Όμως, ήταν φανερό πως το πρόσωπο δεν βρισκόταν πίσω από το τζάμι. Το πρόσωπο ήταν το τζάμι. Ήταν το ολόγραμμα ενός σχεδόν διάφανου ανθρώπινου προσώπου, το οποίο έβγαζε μια δυσφορία, μιαν έντονη βαρυθυμία.

Μου είπε ότι λίγα χρόνια μετά τη λήψη της οικογενειακής φωτογραφίας στον κήπο χώρισε με τη γυναίκα του. Τα παιδιά του έχουν μεγαλώσει, μα δεν του μιλάνε πια.

«Τι συνέβη;» ρώτησα. Δίστασε για λίγο. «Ας πούμε», έκανε μετά με δυσκολία, «πως δεν μπόρεσα ποτέ να βγω απ' αυτό το σπίτι».

Κάποια στιγμή φάνηκε από το βάθος του διαδρόμου μια νέα γυναίκα. Αυτή που διαδέχθηκε την πρώτη. Ανταλλάξαμε βλέμματα, μα ήταν μονάχα για ελάχιστα δευτερόλεπτα. Με κοίταξε αστραπιαία κι εξαφανίστηκε λες και είδε κάτι που την τρόμαξε.

Θα ορκιζόμουν πως αυτό που είδα ήταν και πάλι εκείνο το πρόσωπο στο παράθυρο. Το πρόσωπο που ήταν το παράθυρο. Εφυγα χωρίς να κοιτάξω πίσω μου.

• Πηγή έμπνευσης μια καταγεγραμμένη μαρτυρία και η σύνθεση «Spectre» του Τζον Οσβαλντ, όπως την ερμήνευσε το Kronos Quartet στο άλμπουμ «Short Stories» (1993).

Η μνήμη είναι η ουσία του ανθρώπου

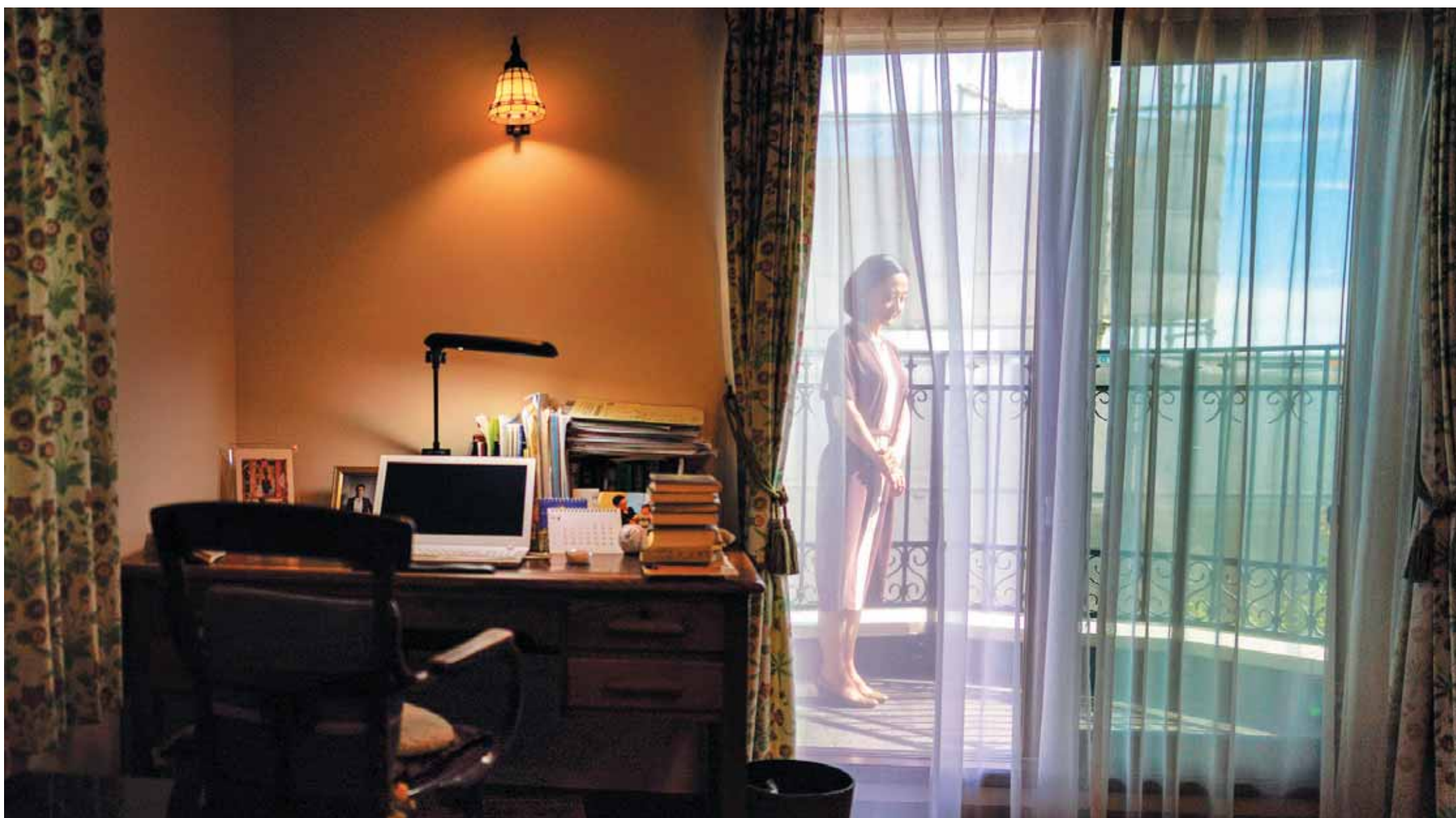
Η «Κ» συνάντησε στην Οσάκα τη Γιόκο Ογκάουα, συγγραφέα του «προφητικού» μυθιστορήματος «Η Αστυνομία της Μνήμης»

Συνέντευξη στη **MARIA ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Η τελευταία εικόνα που έχω από τη Γιόκο Ογκάουα είναι να προσπαθεί να υπογράψει δύο βιβλία της που είχα φέρει από την Ελλάδα, το «Ξενοδοχείο Iris» και τις τρεις νουβέλες «Η ψοίνα των καταδύσεων». Ο κοιτώντας. Ημερολόγιο εγκυμοσύνης», για δύο φανατικές αναγνώστριές της, την Ελένη και τη Δέσποινα, χρησιμοποιώντας για τα ονόματά τους την ελληνική γραμματοσειρά. Έκανε με υπομονή και επιμέλεια πρόβα, δοκιμάζοντας στις σελίδες του σημειωματάριού μου, σαν επιμελής μαθήτρια, θέλοντας να επιτύχει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. Ήταν 25 Νοεμβρίου του 2019, στις 2 το μεσημέρι, στον τελευταίο όροφο ενός κεντρικού ξενοδοχείου στην Οσάκα. Τότε είχε κανονιστεί το ραντεβού, με αυτήν την ακριβοθώρητη Γιαπωνέζα συγγραφέα, μια από τις σημαντικότερες στη χώρα της, με διεθνή ακτινοβολία και πολλά βραβεία.

Από εκείνο το καταγιστικό σε εντυπώσεις επαγγελματικό ταξίδι (με πρόσκληση του ιαπωνικού υπουργείου Εξωτερικών και της ιαπωνικής πρεσβείας στην Αθήνα), κρατώ τη συνάντηση με την Ογκάουα σε αυτό το διάμεσο φαντασίου και πραγματικότητας, το οποίο μετά την πανδημία γεφυρώνεται ακόμη πιο δύσκολα. Ευτυχώς υπάρχουν η μαγνητοφωνημένη συνέντευξη, οι φωτογραφίες και μια χειρόγραφη αφιέρωση που με πείθουν ότι η συνάντηση, πράγματι, συνέβη! Μπορώ εύκολα όμως να ανακαλέσω στη μνήμη μου το συναίσθημα αγωνίας και προσμονής που μοιράστηκα με τον Ιάπωνα συνοδό μου και μεταφραστή στα αγγλικά, ο οποίος έτρεφε μεγάλο σεβασμό και θαυμασμό στο πρόσωπό της. Θα εμφανιζόταν άραγε με γραμματείς, θα μας αφιέρωνε αρκετό χρόνο, το τραπέζι που είχαμε επιλέξει θα ήταν ήσυχο, θα την αναγνώριζαν οι πελάτες του ευρύχωρου καφέ; Στις 2 ακριβώς εμφανίστηκε στην είσοδο, ολομόναχη. Λεπτή και μικροκαμωμένη, με αυτήν την απροσδιόριστη συστολή/ευγένεια/διακριτικότητα στην παρουσία που χαρακτηρίζει τους Ιάπωνες. Κανείς δεν έδειξε να την αναγνωρίζει, κανένας ψιθυρος δεν συνόδευσε την εμφάνισή της, ήταν ντυμένη λιτά αλλά φροντισμένα, φορούσε μια πολύ ωραία καρφίτσα-αντίκα, το μακιγιάζ της ήταν στοιχειώδες.

Της μίλησα με θέρμη για τα βιβλία της, που στα ελληνικά κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Άγρα (σε μετάφραση Παναγιώτη Ευαγγελίδη), εκτός από το τελευταίο «The Memory Police» (Η Αστυνομία της Μνήμης), το οποίο συμπεριλαμβάνεται στη βραχεία λίστα των έξι υποψήφιων για το International Booker Prize 2020, και θα εκδοθεί από τον Πατάκη το ερχόμενο φθινόπωρο (σε μετάφραση Χίλντας Παπαδημητρίου). Τελευταία, αλλά όχι και πιο πρόσφατο. Στην Ιαπωνία κυκλοφόρησε το 1994, μόλις, όμως, το περασμένο καλοκαίρι μεταφράστηκε στα αγγλικά, και ο Τύπος το υποδέχθηκε με εγκώμια. Η ανακοίνωση του ονόματος του νικητή του

Η Γιόκο Ογκάουα στο μπαλκόνι του σπιτιού της. «Είναι ο κατάλληλος χρόνος για να αναστοχαστούμε, να σκεφτούμε σε βάθος. Είναι ο κατάλληλος χρόνος για να διαβάσει κανείς», λέει στην «Κ».

“

Όταν γράφω, έχω μια λέξη-κλειδί: να μη βιάζομαι. Πρέπει να συντονίζομαι με τον χρόνο και τον ρυθμό των πρώων της ιστορίας μου.

Στην Ιαπωνία υπάρχει μια παράδοση, να δέχεται κανείς το χάος όπως είναι. Αντιλαμβάνομαστε ότι υπάρχουν αντιφάσεις, αλλά τις αποδεχόμαστε χωρίς να τις αναλύουμε.

βραβείου ήταν προγραμματισμένη για τις 19 Μαΐου, αλλά εξαιτίας της πανδημίας μετατέθηκε για αργότερα (δεν έχει προσδιοριστεί νέα ημερομηνία). Τότε, όμως, τον Νοέμβριο, τίποτα από αυτά δεν ήταν γνωστό, ούτε ο κορωνοϊός μάς απασχολούσε, κρατήσαμε βέβαια, θυμάμαι, τις

μικρές αποστάσεις που επιβάλλει το άρρητο ιαπωνικό πρωτόκολλο. Για να «χωρέσει» και η μικρή υπόκλιση του χαιρετισμού.

Δεν είχε συναντήσει κανέναν από την Ελλάδα, άκουγε με ενδιαφέρον ότι έχει και στη χώρα μας φανατικούς αναγνώστες.

«Η Αστυνομία της Μνήμης» είναι μια υπαινικτική δυστοπία για τη δύναμη της μνήμης και το τραύμα της απώλειας, διαδραματίζεται σε ένα νησί όπου, καθώς τα πράγματα εξαφανίζονται από τη ζωή των ανθρώπων (φωτογραφίες, κορδέλες, καπέλα, τριαντάφυλλα, μυρωδιές, αισθήσεις), μαζί με τη λέξη που τα προσδιορίζει, οι κάτοικοι επιβιώνουν όλο και πιο «φτωχά» και «άδεια», με την τυραννική και τιμωρική επιτήρηση της «Αστυνομίας». Οποιος κρατάει τις αναμνήσεις και δεν ξεχνάει φυλακίζεται, εκτός αν βρεθεί κάποιος κάτοικος να τον κρύψει με κίνδυνο της ζωής του.

Η Γιόκο Ογκάουα, από κοντά, μοιάζει στα βιβλία της: πρωτότυπη, κομψή, αδιάγνωστη, δύσκολη στη μετάφραση. Στον ανησυχαστικό κόσμο της, όπου το αλλόκοτο και η παρέκκλιση γίνονται οικεία μέσα από την εξονυχιστική παρατήρηση, τίποτα δεν εξέχει. Κι όμως, η ασυμμετρία είναι ο κανόνας και το χάος επιβάλλεται ήρεμα, ανεπαίσθητα και ειρηνικά. Την «Αστυνομία της Μνήμης» δηλώνει η ίδια ότι εμπνεύστηκε από το «Ημερολόγιο της Άννας Φρανκ», ένα από τα βιβλία που διάβασε στην εφηβεία της και την επηρέασαν σε βάθος χρόνου.

– Η μνήμη και η λήθη είναι δύο βασικοί άξονες του έργου σας. Η μνήμη είναι τυραννία ή χάρισμα;

– Η μνήμη είναι η ουσία του ανθρώπου. Διαμορφώνει τη σκέψη του, τη νοοτροπία του, την προσωπικότητά του. Ουσιαστικά, η μνήμη είναι ο άνθρωπος. Επειδή, λοιπόν, ο καθένας μας αποτελείται από τις αναμνήσεις του, οι αναμνήσεις διαμορφώνουν και συνθέτουν αυτό που είναι. Όμως η κακή χρήση της μπορεί να αποτελέσει καταστροφικό εργαλείο στα χέρια ενός ηγέτη. Έχει τη δύναμη να χειραγωγεί τους πολίτες ώστε να γίνουν φερέφωνα. Αυτός ο φόβος είναι υπαρκτός και ανοικτός στο μέλλον. Μπορεί να γίνει πραγματικότητα ο έλεγχος μέσω της μνήμης και αυτό ακριβώς ήταν το σημείο εκκίνησης του μυθιστορήματος «The Memory Police». Η μνήμη είναι χάρισμα που όλοι θαυμάζουν αλλά γίνεται τυραννία στα χέρια ενός δικτάτορα.

– Μου λέτε, δηλαδή, ότι είμαστε η μνήμη μας;

– Ακόμη και στον τρόπο που αντιμετωπίζουμε τους άλλους, στον τρόπο που τους περιγράφουμε, μας θυμίζουν κάποιον ή κάτι άλλο. Εάν αποθηκεύσετε στη μνήμη σας έναν άνθρωπο, τον «μοιράζεστε» ύστερα με τους άλλους και έτσι αυτός διασώζεται, παραμένει ζωντανός ακόμη κι αν έχει πεθάνει. Είναι μια σχέση αυτή που οικοδομείται ανάμεσα σε εμάς και στους άλλους. Μια σχέση - ταύτιση.

– Κάπως έτσι οικοδομήθηκε και η δική σας σχέση με την «Άννα Φρανκ»;

– Θα μπορούσατε να το πείτε... Η Άννα Φρανκ ήταν περιορισμένη σε έναν πολύ στενό χώρο, κρυμμένη σε ένα μυστικό δωμάτιο (για 761 ημέρες) και αντιμετώπισε όλον αυ-

τόν τον παραλογισμό γράφοντας. Μέσα από το ημερολόγιό της, την παρακολουθούμε να μεγαλώνει, να εκφράζεται, να βελτιώνεται. Γράφοντας, γνώρισε τον εαυτό της.

– Έχουν συγκρίνει το μυθιστορήμά σας με το «1984» του Οργουελ. Πώς στις αρχές του '90, που το γράψατε, επινοήσατε ένα καθεστώς το οποίο στις μέρες μας δεν είναι πια επιστημονική φαντασία;

– Δεν είχα στο μυαλό μου τίποτα σχετικό. Ούτε περιέγραφα ούτε προβλέπα κάτι που μπορεί να συμβεί... Αυτό που πραγματικά ήθελα να γράψω και να περιγράψω αφορούσε την προσωπική εμπειρία, τι σημαίνει να μη χάσω μια μνήμη ή να την προστατέψω, να προστατέψω τις αναμνήσεις. Ήθελα να μιλήσω γι' αυτά τα πάθη, αυτούς τους ανθρώπους, που διαχειρίζονται το βαθύ και βαρύ συναίσθημα της μνήμης, το πιο αγαπητό, το οποίο ή φέρνει σε επαφή ή χωρίζει τον έναν από τον άλλον. Ουσιαστικά αναφέρομαι στην ίδια τη ζωή μου.

«Σιωπή και πειθαρχία»

Μου ζητάει να της μεταφέρω τις εντυπώσεις μου από την Ιαπωνία. «Αντικρουόμενες: από τη μια πλευρά είναι μια κοινωνία συντηρητική και παραδοσιακή και από την άλλη μοντέρνα, καταναλωτική, που κινείται με μεγάλες ταχύτητες», της λέω. Παρατηρώ μια σύνθεση «σιωπής και πειθαρχίας». Τη ρωτώ τι κρύβεται πίσω από τη σιωπή.

«Πάντα κάτι κρύβεται», συναινεί. «Όταν σκέφτεστε την Ιαπωνία ή τους Ιάπωνες, υπάρχουν δύο λέξεις-κλειδιά: η αντίφαση και το χά-

ος. Στην Ιαπωνία υπάρχει μια παράδοση, να δέχεται κανείς το χάος όπως είναι. Αντιλαμβανόμαστε ότι υπάρχουν αντιφάσεις, αλλά τις αποδεχόμαστε χωρίς να τις αναλύουμε. Μπορεί να έχει επηρεάσει τη νοοτροπία των Ιαπώνων η παραδοσιακή ιαπωνική θρησκεία (σιντοϊσμός). Σε αυτήν τη θρησκεία δεν υπάρχει ο Θεός αλλά χιλιάδες και εκατοντάδες χιλιάδες θεοί... Πιστεύουμε ότι ακόμη και σε ένα μικρό βότσαλο υπάρχει ένας θεός. Δεν ζούμε σε έναν κόσμο τον οποίο ο Θεός τακτοποιεί, αλλά σε έναν κόσμο με χάος και αντιφάσεις, στον οποίο εμείς, οι άνθρωποι, διατηρούμε την τάξη με τον δικό μας τρόπο».

– Στη λογοτεχνία σας ανιχνεύετε δικαίως το «κρυμμένο» στους χαρακτήρες.

– Γράφω για αυτούς που βρίσκονται στο περιθώριο και κινδυνεύουν ανά πάσα στιγμή να εκπέσουν από την κοινωνία. Η φωνή τους είναι σχεδόν ψίθυρος. Αυτούς τους ανθρώπους πρέπει να ακούμε προσεκτικά, να τους δίνουμε προσοχή και να μεταφέρουμε στο χαρτί τα «λόγια» τους.

– Στην εποχή που όλα κινούνται με μεγάλη ταχύτητα, έχουμε πραγματικό χρόνο να σκεφτόμαστε σε βάθος;

– Είναι ο κατάλληλος χρόνος για να αναστοχαστούμε, να σκεφτούμε σε βάθος. Είναι ο κατάλληλος χρόνος για να διαβάσει κανείς, να κάνει μια βουτιά σε μια διαφορετική ροή χρόνου από αυτήν στην οποία ζει. Όταν γράφω, έχω κι εγώ μια λέξη-κλειδί: να μη βιάζομαι. Πρέπει να συντονίζομαι με τον χρόνο και τον ρυθμό των πρώων της ιστορίας μου.

Ηθελα να είχα μια κοπέλα σαν την Άννα Φρανκ συμμαθήτρια

«Με αφορμή την “Αστυνομία της μνήμης” επισκέφθηκα το Αουσβιτς το 1995 για πρώτη φορά», θυμάται η Γιόκο Ογκάουα. «Τότε, συνάντησα ομάδες μαθητών από τη Γερμανία και το Ισραήλ και υπήρχε ένταση μεταξύ τους. Επιβίωσε ακόμη η συνειδηση θυτών και θυμάτων. Το 2015, όταν ξαναπήγα, η ατμόσφαιρα ήταν εντελώς διαφορετική. Κάθε επισκέπτης αναλογιζόταν το Ολοκαύτωμα ως ένα ζήτημα ανεξάρτητο από την εθνικότητα ή την προσωπική στάση του».

– Η μνήμη εξασθενεί;

Πρέπει να ακούμε τις φωνές που χάνονται σιγά σιγά και να τις καταγράφουμε γι' αυτούς που δεν έχουν τέτοια βιώματα.

– Ναι. Όλοι οι επιζώντες είναι πολύ ηλικιωμένοι και κάποια στιγμή θα φύγουν από τη ζωή. Δεν ισχύει αυτό μόνο για το Αουσβιτς αλλά και για τα θύματα της ατομικής βόμβας στη Χιροσίμα και στο Ναγκα-

Η πολυβραβευμένη συγγραφέας με τη δημοσιογράφο της «Κ» Μαρία Κατσούνακη.

σάκι. Αυτό που έχει σημασία είναι να ακούμε τις φωνές που χάνονται σιγά σιγά και να τις καταγράφουμε γι' αυτούς που δεν έχουν τέτοια βιώματα. Για να αντισταθούμε στο πέρασμα του χρόνου, πιστεύω ότι ο καθένας πρέπει να θεωρεί τις εμπειρίες των άλλων ανθρώπων ως δικό του ζήτημα. Αν αδιαφορεί, τότε και τα πιο αξιολογικά λόγια του κόσμου δεν θα εγγραφούν ποτέ στη μνήμη του.

– Η άγνοια της Ιστορίας αυξάνει τον φόβο για την επανάληψή της;

– Ναι, κατά κάποιον τρόπο. Όταν

διάβασα το «Ημερολόγιο της Άννας Φρανκ», ήθελα να είχα μια τέτοια κοπέλα συμμαθήτρια στην τάξη μου. Σκεπτόμην έτσι, η ιστορία της έγινε και δική μου ιστορία. Ταυτόσημα μαζί της. Όταν επισκέφθηκα το Αουσβιτς, στην Πολωνία, και το Μουσείο του Ολοκαυτώματος, και παρακολούθησα εκθέσεις και εκθέματα, όπως τα δεκάδες παπούτσια, αναλογιστήρια κι άλλα μπορούσε να είχε συμβεί αν αυτά ήταν τα δικά μου παπούτσια. Έτσι πάντα σκέφτομαι τους νεκρούς, έτσι ώστε οι ιστορίες τους να μην ξεχαστούν, να μην καταστραφούν.

Το Σύνταγμα της Τροιζήνας και η θέση της Εκκλησίας

Από την Επανάσταση του 1821 έως σήμερα

Του ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ Β. ΣΤΕΡΓΙΟΥΛΗ

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον ερευνητή και μελετητή της Ελληνικής Επανάστασης παρουσιάζει ο τόμος με τα Πρακτικά του 7ου Συνεδρίου (2018), ενός από τα δέκα που ετοίμασε η Ειδική Συνοδική Επιτροπή Πολιτιστικής Ταυτότητας της Ι. Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, με θέμα «Οι Φιλελεύθεροι Θεσμοί του Αγώνος της Ελληνικής Επανάστασης». Είχε προηγηθεί η έκδοση των πρακτικών των προηγούμενων έξι συνεδρίων (2011-2017), ενώ αναμένεται και η έκδοση των Πρακτικών του 8ου Συνεδρίου. Πρόκειται για μια καλαίσθητη έκδοση με τη φροντίδα και επιμέλεια των εκδ. Αρχονταρίκι.

Ο τόμος ξεκινάει με τα κύρια σημεία της εισήγησης του τ. Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας Προκόπη Παυλόπουλου. Στόχος του τ. Προέδρου και πανεπιστημιακού δασκάλου, να αναδείξει το φιλελεύθερο πνεύμα του Συντάγματος της Τροιζήνας (1827). Ενα δεύτερο μέρος καλύπτουν 11 μελέτες γύρω από τις κατευθυντήριες

γραμμές της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, όπως της πρ. προέδρου της Βουλής των Ελλήνων κ. Άννας Μπενάκη-Ψαρούδα, η οποία στην εισήγησή της εξετάζει, μεταξύ άλλων, την ελευθερία της πατρίδος και την ελευθερία του ατόμου, για να καταλήξει στην καθοριστική σημασία των πρώτων Συνταγμάτων, αφού οι φιλελεύθερες και δημοκρατικές αρχές, ιδίως του Συντάγματος της Τροιζήνας, χρησίμευσαν ως σταθερή βάση όλων των Συνταγμάτων μέχρι σήμερα.

Η πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας Αικατερίνη Ρωξάνη, επίσης, προχωρεί σε μια ενδιαφέρουσα παρουσίαση της συνάντησης ελληνικών και αμερικανικών πολιτειακών αντιλήψεων κατά τη διαμόρφωση θεσμών κράτους δικαίου στη χώρα μας, για να καταλήξει στο συμπέρασμα πως η Ελλάδα, κατά την Επανάσταση, συνδέθηκε άρρηκτα μέσω του ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων με τα πλέον θεσμικά προωθημένα κράτη του 19ου αι., με κορυφαίο παράδειγμα τα γενέθλια Συντάγματα Ελλάδας και ΗΠΑ και

«Η Εθνική Συνέλευση στην Επίδαυρο», 1836, τοιχογραφία του Γερμανού Λούντβιχ Μίχαελ φον Σβαντχάλερ, στον ανατολικό τοίχο της Αίθουσας Ελευθερίου Βενιζέλου, Μέγαρο της Βουλής των Ελλήνων.

«Η ορθόδοξη χριστιανική πίστη είναι κυριολεκτικά ζυμωμένη με τα ιστορικά βιώματα και τη μοίρα του ελληνικού λαού».

τον έλεγχο των πράξεων του νομοθέτη από τη δικαστική εξουσία.

Το τρίτο μέρος του τόμου περιστρέφεται γύρω από το θέμα: «Ορθόδοξη Πίστη και η Επανάσταση». Μεταξύ των έξι μελετών αναφέρουμε την εισήγηση του μακαριστού π. Γεωργίου Μεταλληνού για τη θέση της Εκκλησίας στο ελληνικό κράτος «κατά τις περί Συντάγματος

κρίσεις του Αδαμαντίου Κοραή». Η καταληκτική παρατήρησή του εύστοχη, νομίζω: «Με την καθοδήγηση του Κοραή, η Εκκλησία ως σώμα από περιέχον σύνολο τη ζωή του Έθνους-Γένους κατήντησε απλό περιεχόμενο, θεσμός, δηλαδή, μεταβαλλόμενη σε κάτι που από τη φύση της δεν μπορεί να είναι».

Στην ίδια ενότητα εντάσσεται και η εισήγηση του καθηγητή Λαογραφίας του ΔΠΘ Μανώλη Βαρυβούνη για τη θέση της Εκκλησίας στο πολίτευμα και την παραδοσιακή καθημερινότητα της επαναστατημένης Σάμου, μια θέση κυριαρχική και πρωταγωνιστική από την ώρα που ξεκίνησε η Επανάσταση μέχρι το 1834 που έσβησε κάτω από την οθωμανική επιβολή, την οποία υπέθαλψαν οι Μεγάλες Δυ-

νάμεις και το ελληνικό κράτος με ανακούφιση αποδέχθηκε.

Στην τέταρτη και τελευταία ενότητα, οι εισήγησεις έχουν ως κεντρικό άξονα «Τα τεκταινόμενα κατά την Ελληνική Επανάσταση του 1821». Ο επίκουρος καθηγητής Εκκλησιαστικού Δικαίου της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ Γεώργιος Ανδρουτσόπουλος, στην εισήγησή του για τις «περί θρησκείας διατάξεις» στο Σύνταγμα της Επίδαυρου, διαπιστώνει καταληκτικά ότι κατά την επικείμενη συνταγματική αναθεώρηση δεν πρέπει να αγνοηθεί το γεγονός πως «η ορθόδοξη χριστιανική πίστη είναι κυριολεκτικά ζυμωμένη με τα ιστορικά βιώματα και τη μοίρα του ελληνικού λαού [...] με αποτέλεσμα κάθε απόπειρα αποσύνταξης του ενός στοιχείου

«Οι Φιλελεύθεροι Θεσμοί του Αγώνος της Ελληνικής Επανάστασης» είναι μια καλαίσθητη έκδοση με τη φροντίδα και επιμέλεια των εκδόσεων Αρχονταρίκι.

από το άλλο να συναντάει εύλογες αντιδράσεις».

Στο ίδιο πνεύμα κινείται και η εισήγηση του κ. Παναγιώτη Αγγελόπουλου, αντισταθμιστή του Αρείου Πάγου ε.τ., ο οποίος, εξετάζοντας τις σχέσεις της Εκκλησίας και της πολιτείας από το Σύνταγμα του 1884 μέχρι και το ισχύον Σύνταγμα, εντοπίζει εκείνα τα στοιχεία που του επιτρέπουν να χαρακτηρίσει την Εκκλησία και την πολιτεία ως ρίζες του γένους και γι' αυτό, στις όποιες δυσπιασιές παρατηρούνται μεταξύ τους, δεν πρέπει η προτεινόμενη θεραπεία να έχει να κάνει με τον διαχωρισμό και την αποκοπή των ριζών του έθνους.

Η σύντομη περιήγηση μας δίνει την αφορμή να ανοίξει μια νέα συζήτηση για τις σχέσεις Εκκλησίας - κράτους, βασιζόμενη στους προβληματισμούς και στα θέματα που άγγιξαν οι εισήγησεις του παρόντος τόμου.

Ο κ. Χαράλαμπος Β. Στεργιούλης είναι φιλόλογος στα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια Ν. Μπακογιάννη, δρ Βυζαντινής Φιλολογίας ΑΠΘ.

KANALI
106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

Από τη Λεμεσό
για όλη την Κύπρο...

Απο την Κύπρο
για όλο τον κόσμο...

www.kanali6.com.cy

www.facebook.com/kanali6

twitter.com/kanali_6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΡΙΚΟ

ΧΑΛΚΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ

Η σειρά εποχής που αγαπήσατε επιστρέφει για τρίτη χρονιά, με νέες συγκλονιστικές ιστορίες.
Όταν η προδοσία φανερώνει το σκληρό της πρόσωπο...
Όταν ο έρωτας βάζει τους δικούς του αμείλικτους κανόνες...
Όταν η μοίρα ενός τόπου γεννά τη λαχτάρα της αντίστασης...
Όταν το πλήρωμα του χρόνου φέρνει τη δίψα για δικαίωση...

ΧΑΛΚΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ

Νέοι ήρωες, σκοτεινά μουσικά, ανοηολήρωτα πάθη...

Δευτέρα με Παρασκευή
9.00 μ.μ.

Ερωτικό σύμπλεγμα με άξονα την τέχνη

Γαλλική κομεντί εγκαινιάζει το καλοκαίρι

Παιχνίδια ζευγαριών ★★½
ΚΟΜΕΝΤΙ (2019)

Σκηνοθεσία: Ολιβιέ Ασαγιός
Ερμηνείες: Ζιλιέτ Μπινός, Γκιγιόμ Κανέ, Βενσάν Μακενέ

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Η φετινή καλοκαιρινή κινηματογραφική περίοδος ξεκινά (έστω καθυστερημένα) με ένα είδος σταθερά δημοφιλές στα θερινά σινεμά: τη γαλλική ρομαντική κομεντί. Ο Ολιβιέ Ασαγιός, ο οποίος συνήθως ασχολείται με θρίλερ, αυτή τη φορά δημιουργεί ένα ανάλαφρο ερωτικό σύμπλεγμα, με βασικό ωστόσο σκοπό να σχολιάσει σύγχρονα ζητήματα γύρω από τον χώρο της τέχνης. Ο εκδότης βιβλίων Αλέν (Γκιγιόμ Κανέ) αρνείται να εκδώσει το τελευταίο πόνημα του παλιού του φίλου Λεονάρ, επειδή το βρίσκει κυδαίο και προσβλητικό για τις γυναίκες. Δεν γνωρίζει βέβαια πως η σύζυγός του, Σελίνα (Ζιλιέτ Μπινός), είναι ερωμένη του Λεονάρ και το βιβλίο είναι σε μεγάλο βαθμό εμπνευσμένο από τη σχέση τους. Ταυτόχρονα, ο Αλέν προσλαμβάνει τη νεαρή Λόρε, ώστε να βοηθήσει τις εκδόσεις να περάσουν στην ψηφιακή εποχή, και... κοιμάται μαζί της.

Ο Ασαγιός διατηρεί το κλασικό γαλλικό στυλ των διαδοχικών διαλόγων-ντιμπέιτ μεταξύ των πρωταγωνιστών, προκειμένου να θίξει τα θέματα που θέλει. Όπως είπαμε, οι ερωτικές σχέσεις λίγο μετρούν εδώ, προσθέτοντας περισσότερο στην κωμική αύρα που διαπνέει ολόκληρο το φιλμ. Από την άλλη, τα πραγματικά ερωτήματα έχουν να κάνουν με τα βιβλία, τη μουσική, τον κινηματο-

γράφο, την ενημέρωση, την πολιτική κ.ο.κ. Ο Αλέν προσπαθεί να οδηγήσει τον εκδοτικό οίκο σε μια νέα εποχή, δίχως να είναι καν ο ίδιος σίγουρος εάν αυτή έχει φτάσει. Η Σελίνα, που είναι ηθοποιός, πρωταγωνιστεί σε μια τηλεοπτική σειρά δράσης, ενώ τα όνειρά της είναι μάλλον πολύ διαφορετικά. Και ο Λεονάρ είναι ένας παλιομοδίτης, τυπικά εγωκεντρικός συγγραφέας, ο οποίος δυσκολεύεται να κατανοήσει γιατί κάποιος άνθρωπος μπορεί να πληγώνονται από τα γραπτά του. Όλοι αυτοί οι ήρωες συγκρούονται δημιουργικά, ενώ δεν λείπουν και κάποιες σχεδόν... προφητικές πινελιές, όταν ακούμε για τους συγγραφείς που μιλούν online για τα βιβλία τους, ενώ το κοινό τους ακούει από τον καναπέ του σπιτιού του.

Ο ίδιος ο Ολιβιέ Ασαγιός, δηλώνει για την ταινία του: «Ο κόσμος μας αλλάζει. Πάντα άλλαζε. Η πρόκληση βρίσκεται στην ικανότητα μας να μπορούμε να καταλαβαίνουμε τι πραγματικά διακυβεύεται, ώστε να προσαρμοζόμαστε, ή και όχι. Η ψηφιοποίηση του κόσμου μας, και η μετατροπή του σε αλγορίθμους, είναι το σύγχρονο όχημα της αλλαγής που μας μπερδεύει και ταυτόχρονα μας κατακλύζει. Η ψηφιακή οικονομία παραβιάζει τους κανόνες και συχνά τους νόμους. Επιπλέον, αμφισβητεί ό,τι έμοιαζε σταθερό και δεδομένο σε μια κοινωνία. Ωστόσο, είναι τόσο εύθραυστο. Η ταινία δεν προσπαθεί να αναλύσει τους μηχανισμούς αυτής της νέας οικονομίας, αλλά περισσότερο να παρατηρήσει πώς τα ερωτήματα που θέτει μας κλονίζουν, προσωπικά, συναισθηματικά και, κάποιες φορές, χιουμοριστικά».

Η Ζιλιέτ Μπινός (Σελίνα) και ο **Γκιγιόμ Κανέ** (Αλέν) πρωταγωνιστούν στη ρομαντική κομεντί του Ολιβιέ Ασαγιός.

HOME CINEMA

Η κατάκτηση του Διαστήματος και η «λύτρωση» του θανάτου

Επάνων, ο Στιβ Καρέλ πρωταγωνιστεί στη νέα σειρά του Netflix, «Space Force». Κάτω, σκηνή από τη «Σωτηρία της ψυχής», που είναι διαθέσιμη στο Cínobo.

Space Force

ΚΩΜΩΔΙΑ (2020)

Δημιουργία: Στιβ Καρέλ,

Γκρεγκ Ντάνιελς

Ερμηνείες: Στιβ Καρέλ, Μπεν Σβαρτς,

Τζον Μάλκοβιτς

Συνεχίζοντας τη σταθερή συνεργασία του με το Netflix, ο Στιβ Καρέλ γίνεται παραγωγός, σεναριογράφος και πρωταγωνιστής σε μια κωμική σειρά με αρκετές καλές στιγμές, αλλά και μερικές (αναπόφευκτες) κρυάδες. Ο στρατηγός Μαρκ Νερντ (Καρέλ) αναλαμβάνει πρώτος διοικητής ενός καινούριου σώματος του αμερικανικού στρατού, επιφορτισμένου με τον πόλεμο του Διαστήματος. Κυριολεκτικά, αφού εδώ δεν μιλάμε για τη NASA αλλά για οπλισμένους στρατιώτες, η οποίοι έχουν ως αποστολή την κατάκτηση των εξωγήινων εδαφών για λογαριασμό της υπερδύναμης. Στο εγχείρημά του αυ-

τό, ο στρατηγός έχει αρωγούς –ή εμπόδια– διάφορους χαρακτήρες, από τον κουλ επικεφαλής επιστήμονα (Τζον Μάλκοβιτς) μέχρι φιλόδοξους συναδέλφους που του πριονίζουν την καρέκλα.

Η σωτηρία της ψυχής

ΔΡΑΜΑ (2017)

Σκηνοθεσία: Σουμπασις Μπουτιανί

Ερμηνείες: Αντίλ Χουσεΐν, Λαλίτ

Μπελ, Παλόμι Γκος

Από την πλατφόρμα του Cínobo επιλέγουμε ένα ινδικό φιλμ, το οποίο πραγματεύεται το «δύσκολο» θέμα του θανάτου. Ένας ηλικιωμένος άνδρας έχει για τελευταία επιθυμία να ταξιδέψει στην ιερή πόλη Βαρανάσι, προκειμένου να πεθάνει εκεί. Μαζί του πηγαίνει και ο γιος του, Ρατζίβ, με κύριο σκοπό να μεταπείσει τον φαινομενικά υγιή πατέρα του. Οι δυο τους θα κάνουν τελικά ένα τόσο κυριολε-

κτικό όσο και μεταφορικό ταξίδι, επαναπροσδιορίζοντας τη σχέση τους, καθώς και τις αξίες της ζωής.

Η ταινία του Σουμπασις Μπουτιανί βρίθει πολιτισμικών-ηθογραφικών στοιχείων, εισάγοντας –εμάς τους ξένους τουλάχιστον– σε μια πολύ διαφορετική όσο και ενδιαφέρουσα κουλτούρα. Η περί θανάτου θέση του ινδουισμού, θρησκείας η οποία κατεξοχήν καλλιεργεί την αντίληψη του τέλους ως νέας αρχής, γίνεται το όχημα μιας γλυκόπικρης αφήγησης. Το ευστοχο χιούμορ ελαφραίνει αρκετά το θέμα, που εστιάζεται επίσης στο πέρασμα του χρόνου καθώς και στη σχέση πατέρα και γιου. Στον σύγχρονο κόσμο, όπου ο δεύτερος αγχώνεται από τους πειστικούς ρυθμούς της δουλειάς του, οι ένοικοι του πολύ ιδιαίτερου ξενοδοχείου του Βαρανάσι θα του δείξουν ένα διαφορετικό μονοπάτι ζωής.

PIK1

ΘΗΛ.: 22862000

21.15 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία λειψουργία
Απευθείας μετάδοση.
Κωμώματα τζι αρώνμα
Κωμική σειρά εποχής.
ΕΙ44U, II - (Ε)
11.00 Με τη Βίβλιαν Κανάρν.
12.00 Χάλικνα χρόνια, III - (Ε)
Κυπριακή σειρά εποχής.
13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
Ενημερωτική εκπομπή.
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.15 ArtCafe - (Ε)
Πολιτιστική εκπομπή.
15.15 Σπίτι στη φύση, III - (Ε)
Ενημερωτική εκπομπή.
15.45 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
Talk show.
«Κωμ/νος Πετρίδης».
17.00 Μαζί / Birlikte - (Ε)
Δικονοτική εκπομπή.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.20 Η κυρά του μεταξίου - (Ε)
Δραματική σειρά.
18.50 Ο δρόμος έχει
τη δική του ιστορία - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ,
που αναφέρεται στις
επωνυμίες των οδών.
19.25 Κάποτε το '80
Κωμική σειρά.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.15 Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με
την Άντρη Καραντώνη.
23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.15 Quest for knowledge
Σειρά ντοκιμαντέρ.
23.45 Μαζί / Birlikte - (Ε)
Δικονοτική εκπομπή.
00.30 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
Talk show
01.45 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
03.00 Συνέχεια
επαναλήψεων

PIK2

ΘΗΛ.: 22862000

21.10 Το ανδρόνι της Σμύρνης
07.30 Μάθη τέχνης
κι όσπινε - (Ε)
08.00 Γέλα χαμογέλα - (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
08.30 Παιδική ζώνη
α. Μάγια η μέλισσα
β. Το θαυμαστό ταξίδι
του Νιλς Χόλγκερσον
γ. Ο μικρός Χνουδωτός
δ. Γουίσεπε
ε. Μπόμπι και Μπιλ
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
Παιδικό πρόγραμμα.
16.00 Ιστορίες του χωρού - (Ε)
Κυπριακή σειρά.
16.30 Μαυώλης και Κατίνα - (Ε)
Κυπριακή κωμική σειρά.
17.00 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι
Οικογενειακή σειρά,
με τους Μάικλ Λάντον,
Κάρεν Γκρασλ, κ.ά.
17.50 Quest for knowledge 2020
Σειρά ντοκιμαντέρ.
18.30 Μονόλογοι - (Ε)
Πολιτικές εκπομπές,
με τους Κωστή Κολύτα
και Κώστα Χαραλαμπίδη.
19.15 Ο δρόμος έχει
τη δική του ιστορία
Σειρά ντοκιμαντέρ,
που αναφέρεται στις
επωνυμίες των οδών.
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
21.10 Το ανδρόνι της Σμύρνης
Σειρά εποχής, με τις
Χριστίνα Παυλίδου,
Αλκιστη Παυλίδου, κ.ά.
22.00 Ευθώς - (Ε)
23.00 Έργα και ημέρες - (Ε)
00.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
00.20 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

OMEGA

ΘΗΛ.: 22477777

21.10 OMEGA Troll Show
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει
Ενημερωτική εκπομπή
με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα
Ψυχαγωγική εκπομπή με
τους Σίσσυ Χρηστίδου,
Παύλο Σταματοπούλο,
Κωνσταντίνο Βασάλο,
Ελένη Βουλιγαράκη.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
15.00 Εικόνες - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή
με τον Τάσο Δούση.
16.00 Την τύχη μου μέσα - (Ε)
Κωμική σειρά.
17.00 MasterChef - MasterClass
Διαγωνισμός μαγειρικής,
με τους Πάνο Ιωαννίδη,
Σωτηρία Κοντιζή,
Λεωνίδα Κουτσόπουλο.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 MasterChef - MasterClass
Συνέχεια.
19.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης
Ταξιδιωτική εκπομπή με
τον Αλ. Ταραμουντά.
20.10 OMEGA NEWS
21.10 OMEGA Troll Show
Σατιρική εκπομπή,
με τους Μαρίνο
Χατζηβασιλείου και
Κωνσταντίνο Τσιολή.
22.10 Το κόκκινο ποτάμι - (Ε)
Σειρά εποχής, με τους
Ιωάννη Παπαζήση, Ανα-
στασία Παντούση, κ.ά.
00.00 MasterChef - (Ε)
Διαγωνισμός μαγειρικής.
02.00 Έλα χαμογέλα - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
04.30 Ζωή μου - (Ε)
Δραματική σειρά.
05.20 Dansing Junior - (Ε)

ANT1

ΘΗΛ.: 22200200

21.20 The great wall
06.10 Πρωινή ενημέρωση
06.20 Λίφτινγκ - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.10 Santa Γιολάντα - (Ε)
Κωμική σειρά.
08.00 Papa A Toda Madre
Κωμική μεξικανική σειρά.
09.40 Κάτι χωρισμένα
παλικάρια - (Ε)
Κωμική σειρά.
11.10 Εργαζόμενη γυναίκα - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Ενημερωτική εκπομπή
12.50 Ονειροπαγίδα - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.45 Την πάτσα - (Ε)
15.00 Casa De Mikel - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
16.30 Papa A Toda Madre
Κωμική μεξικανική σειρά.
18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10'
18.10 Συνέχεια της σειράς
18.40 Still Standing
Golden Edition
Τηλεπαιχνίδι γνώσεων.
19.15 Αν ήσουν πλούσιος
Κωμική σειρά.
20.20 Τα νέα του ANT1
21.20 Περιπέτεια με τους Ματ
Ντέμον, Γουίλεμ Ντα-
φός, κ.ά.
23.00 Big Little Lies
Αστυνομική σειρά με
τους Ρίς Φουίδεραπου,
Νικόλ Κίτμαν, κ.ά.
00.00 Τίτλοι ειδήσεων
00.10 Best Friend's Fear
01.10 Football stories
Ψυχαγωγική εκπομπή.
02.00 Εκδρομή - (Ε)
Ελληνική σειρά.
02.50 Δούρειος ίππος - (Ε)

ΣΙΓΜΑ

ΘΗΛ.: 22580100

21.20 Στην υγεία μας ρε παιδιά
05.20 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
Κωμική σειρά.
06.00 Οι Τάκκοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
07.00 Περί ορέξεως - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.00 Παντρεμένοι κι οι δυο
Κωμική σειρά.
08.40 Στο χωρικό μας - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.40 Αλλού δημιουργούνται - (Ε)
Κωμική σειρά.
10.30 Καλό μεσημέρι - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
12.30 Βουράτε γεπόννοι - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
14.15 Στο σπίτι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
16.30 Happy Traveller - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή,
με την Ευτυχία Μπλέτσα.
17.30 Guess my age - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
18.00 Γεγονότα σε συντομία
18.10 Guess my age - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι με
τον Γιώργο Λιάγκα.
18.30 Βουράτε γεπόννοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
20.10 Τοιές στα γεγονότα
21.20 Στην υγεία μας ρε παιδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με τον Σπύρο
Παπαδόπουλο.
00.20 Τίτλοι ειδήσεων
00.30 Άλλα λόγια θέκει παπά
Κωμική σειρά, με τους
Κωστάκη Κωνσταντίνου,
Κώστα Καζάκα, κ.ά.
01.30 Το στέκι της παρέας - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
03.20 Μόνο μια φορά - (Ε)
Δραματική σειρά
04.20 Σε φόντο κόκκινο - (Ε)

ALPHA

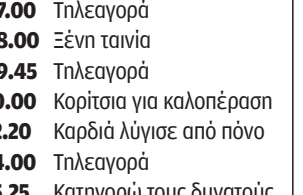
ΘΗΛ.: 22212400

21.20 Παράδοση κατ' οίκον
06.00 Άλλαξε το - (Ε)
Εκπομπή διακόσμησης.
06.50 24 ώρες - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
08.00 Έλα στη θέση μου - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.30 Εύκολα και σπιτικά
Εκπομπή μαγειρικής,
με την Αθηνά Λοϊζίδου.
10.00 Σαββατοκύριακο
με τον Μάνεση
13.00 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα
Κωμική σειρά.
13.40 Οικογενειακές ιστορίες
Αυτοτελείς ιστορίες.
14.30 Η φιλία - (Ε)
Κωμική σειρά.
15.20 Λούης Night Show - (Ε)
Σατιρική εκπομπή με τον
Λούπη Πατσαλίδη.
17.00 Ελληνική εκπομπή - (Ε)
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.10 Ελληνική εκπομπή - (Ε)
18.40 Kitchen Lab
Εκπομπή μαγειρικής.
19.30 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα
Κωμική σειρά.
20.20 ALPHA NEWS
21.20 Παράδοση κατ' οίκον
Ψυχαγωγική εκπομπή με
τη Βασίλικη Χατζηπαδόμου.
22.30 Κάρμα, II - (Ε)
Δραματοποιημένη σειρά,
της Χριστιάνας Αρτεμίου.
23.30 Μεσάνυχτα
Talk show με την Ελε-
νώρα Μελέτη.
01.00 World party - (Ε)
02.00 10η εντολή - (Ε)
Αστυνομική σειρά.
03.30 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)
Ενημερωτική εκπομπή.

CAPITAL

ΘΗΛ.: 25577577

07.00 Τηλεαγορά
08.00 Ξένη ταινία
09.45 Τηλεαγορά
10.00 Κορίτσια για καλοπέραση
12.20 Καρδιά λύγισε από πόνο
14.00 Τηλεαγορά
15.25 Κατηγορώ τους δυνατούς
17.00 Τηλεαγορά
19.10 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.00 Shawshank Redemption
03.00 Τα σαγόνια του καρχαρί
TV PLUS ΘΗΛ.: 22259000
06.50 Παιδική ζώνη
09.40 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 Αποδείξεις Live
14.50 Ξένη ταινία
16.45 Τηλεαγορά
18.30 Ταξίδι γεύσεων
19.30 Travel Guide
Ταξιδιωτική εκπομπή.
20.25 Για πάντα νέοι
21.30 Το ταξίδι της ζωής
22.30 Ξένη ταινία
00.05 Ξένη ταινία
01.50 Ξένες σειρές
04.20 Video Clips
04.55 ANNITA κοίτα
SMILE TV ΘΗΛ.: 25715126
12.00 Oggy & The Cockroaches
12.30 Sabrina
13.00 Angels Friends
13.30 Heidi
14.00 Glimmies
14.30 Zig And Sharko
15.00 Nonty
15.30 Maya The Bee
16.00 Heidi
16.30 Horseland
17.00 Rabbids, II
17.30 Puppy In My Pocket
18.00 Oggy & The Cockroaches
18.30 The Owl
19.00 Popples
19.30 Glitter Force
20.00 Digimon Fusion

MOVIES BEST

21.00 Marina
06.00 Holly Star
08.00 The Man Who Invented
Christmas
10.00 Project Blue Book 2
Ep. 1 & 2
12.00 Kodachrome
14.00 The Color Of Money
16.15 The New Pope
Ep. 6-9
21.00 Marina
23.10 A Day Late And
Dollor Short
00.05 Kodachrome
02.00 The Color Of Money
04.05 Midnighters

GREEK CINEMA

22.00 Υπάρχει και φιλότιμο
06.10 Φτωχοδόκια
και λεφτόδες
Ο νικητής
07.40 Μπετόβεν και μπουζούκι
09.10 Ο ιππότης της λακούβας
11.00 Ο σκληρός άνδρας
12.40 Θύελλα σε παιδική
καρδιά
14.05 Ο θαλασσόλυκος
15.35 Ο αγκαλίσκος
17.00 Δέκα μέρες στο Παρίσι
18.40 Ο ψεύτης
20.20 Υπάρχει και φιλότιμο
22.00 Ριζότο
23.45 Ό,τι λάμπει είναι χρυσός
01.25 Ο παρθενικονηγός
02.55

Οι φόννοι μαύρων και τα smartphones

Οι θετικές πλευρές και τα όρια της καταγραφής των σοκαριστικών περιστατικών αστυνομικής βίας στις ΗΠΑ

Του **ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

Αίγα Λεπτά μετά τα μεσάνυχτα της 13ης Μαρτίου, η 26χρονη Αφροαμερικανίδα Μπριόνα Τέιλορ ξύπνησε από τους ήχους του πολιορκητικού κριού της αστυνομίας του Λούισβιλ, στο Κεντάκι, καθώς αυτή έσπαγε –δίχως προειδοποίηση– την πόρτα του διαμερίσματός της. Επειτα από σύντομη και χαοτική λεκτική αντιπαράθεση, οι αστυνομικοί άνοιξαν πυρ κατά της νεαρής νοσοκόμας πετυχαίνοντάς την τουλάχιστον οκτώ φορές στο στήθος. Η Μπριόνα Τέιλορ είχε ήδη αφήσει την τελευταία της πνοή προτού μάθει την αιτία: η αστυνομία δρούσε με ένταλμα «απρεϊνδοποίητης έρευνας», έπειτα από την ταυτοποίηση δύο ανδρών για διακίνηση ναρκωτικών, πιστεύοντας πως το σπίτι της Τέιλορ χρησιμοποιούνταν για το παράνομο εμπόριο. Εντέλει, στο διαμέρισμά της δεν βρέθηκε το παραμικρό ίχνος ναρκωτικής ουσίας.

Μεταξύ της τραγικής νύχτας της 13ης Μαρτίου και της πρόσφατης σοκαριστικής δολοφονίας του Τζορτζ Φλόιντ υπάρχουν αρκετές ομοιότητες: η δυσανάλογη χρήση βίας, ο υποβόσκων ρατσισμός, ο θάνατος ενός άοπλου Αφροαμερικανού πολίτη στα χέρια της αμερικανικής αστυνομίας.

Υπάρχει ωστόσο και μια ειδοποιός διαφορά: κανένα βίντεο δεν κατέγραψε τη δολοφονία της Τέιλορ. Για αρκετές εβδομάδες, ο θάνατός της παρέμεινε άγνωστος, επισκιασμένος τόσο από το αφήγημα των αστυνομικών όσο και από την πανδημία του κορωνοϊού. Ελάχιστοι άνθρωποι βγήκαν στους δρόμους για να διαμαρτυρηθούν για τον άδικο θάνατό της. Χρειάστηκαν πάνω από δύο μήνες και δεκάδες μαρτυρίες γειτόνων για να ξεκινήσει τελικά το FBI, στις 21 Μαΐου, μια έρευνα για τα τραγικά συμβάντα εκείνης της νύχτας. Και πέρα από την ανακοίνωση της πρόωρης συνταξιοδότησης του αρχηγού του τμήματος της αστυνομίας του Λούισβιλ, Στιβ Κόνραντ, κανένας αστυνομικός δεν έχει διωχθεί ή απομακρυνθεί από το σώμα για πειθαρχικό παράπτωμα.

Είναι σχεδόν αδύνατο να αποτιμηθεί ο γιγάντιος αντίκτυπος των smartphones και της άμεσα προσβάσιμης βιντεοσκόπησης στην καταγραφή των ρατσιστικών περιστατικών αστυνομικής βίας στις Ηνωμένες Πολιτείες. Από τον αιματηρό θάνατο του Φίλντο Καστίλ, τον οποίο δημοσίευσε σε πραγματικό χρόνο στο Facebook Live η σύντροφός του, μέχρι το άγριο ξυλοκόπημα του Νάνια Κέιν από αστυνομικό του Σακραμέντο, επειδή δεν διέσχισε τον δρόμο από διάβαση πεζών –το οποίο δημοσιεύθηκε εκατοντάδες χιλιάδες φορές στο Twitter εντός μερικών λεπτών–, τα smartphones και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν μεταμορφώσει τις μαρτυρίες των θυμάτων σε γεγονός αδιαμφισβήτητο, πανταχού παρόν και αέναα προσβάσιμο.

Αν ο πνιγμός του Τζορτζ Φλόιντ από το γόνατο του αστυνομικού δεν είχε καταγραφεί από την κάμερα μιας έφηβης περαστικής, είναι αμφίβολο εάν ο θάνατός του θα σήμαινε κάτι περισσότερο πέρα από ένα ακόμη όνομα στη μακρά λίστα των Αφροαμερικανών που δολοφονήθηκαν από την αστυνομία – η οποία μόλις φέτος μετράει 31 επιβεβαιωμένα θύματα, και πιθανώς αρκετά παραπάνω. Η δύναμη της συγκλονιστικής εικόνας ήταν αρκετή για να κάνει να σωπάσουν ακόμη και οι πιο επίμονοι αρνητές του συστημικού ρατσισμού.

Θα περίμενε κάποιος πως τα, προσβάσιμα πλέον, σοκαριστικά πλάνα της βίας ίσως είναι αρκετά για να επιφέρουν την αλλαγή στις πρακτικές και στη νοοτροπία της αστυνομικής δύναμης των ΗΠΑ που απαιτούν οι Αφροαμερικανοί ακτιβιστές εδώ και δεκαετίες. Η πραγματικότητα, δυστυχώς, είναι

Από ένα σημείο και μετά, «η αναπαραγωγή αυτών των βίντεο δεν εξυπηρετεί κάποιο σκοπό κοινωνικής δικαιοσύνης. Πρόκειται απλώς για εκμετάλλευση», λέει στην «Κ» η καθηγήτρια δημοσιογραφίας Αλίσσα Ρίτσαρντσον.

Τη 13η Μαρτίου, οι Αρχές σκότωσαν Αφροαμερικανή με οκτώ σφαίρες στο στήθος μέσα στο σπίτι της στο Λούισβιλ, αλλά, ελλείπει βίντεο, δεν πήρε διαστάσεις.

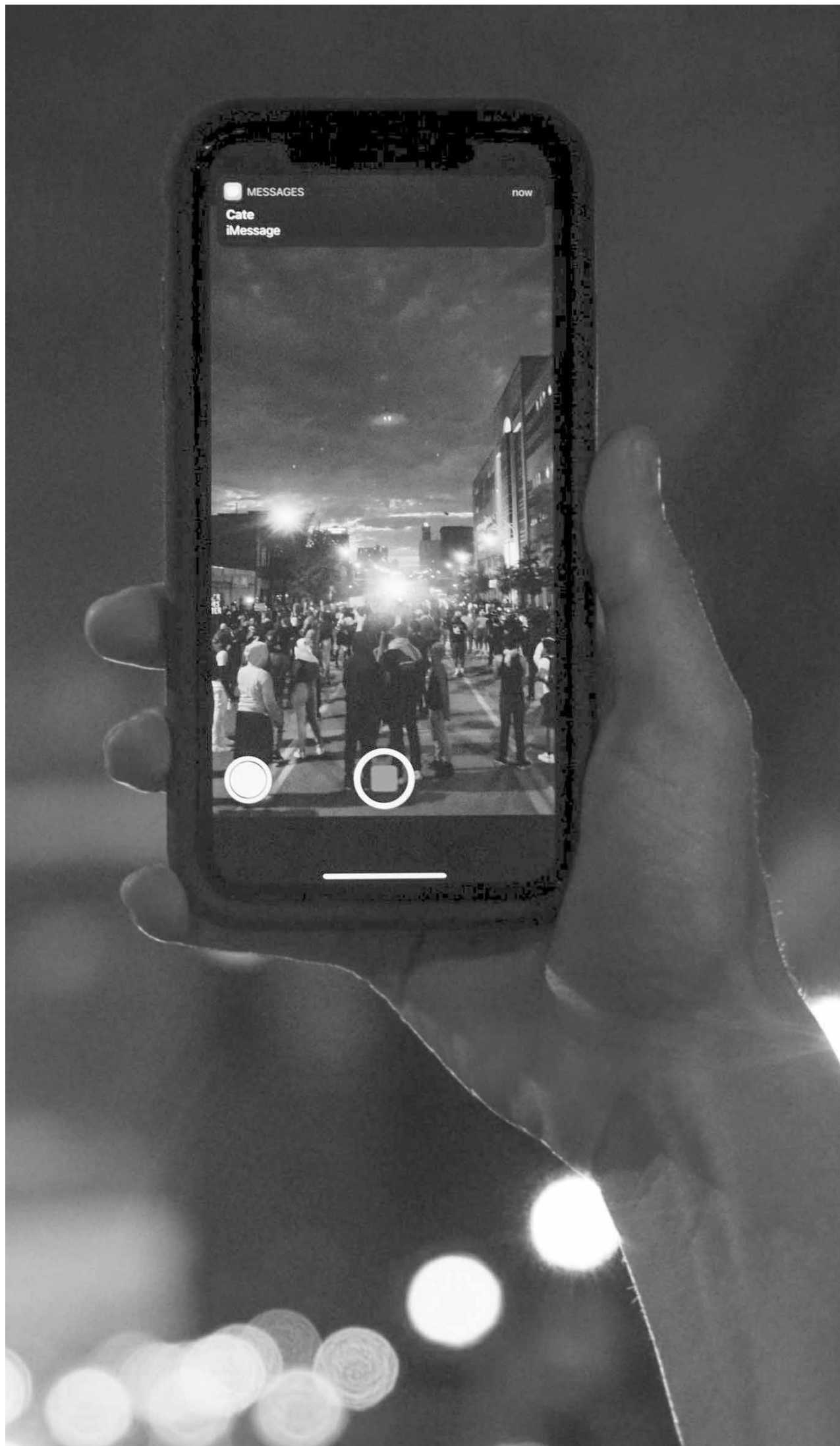
πιο απογοητευτική. Ένα ρεπορτάζ των New York Times, που δημοσιεύθηκε το 2018, συγκέντρωσε συνολικά 34 βίντεο σε διάστημα μόλις τριών χρόνων που απεικονίζουν δυσανάλογη αστυνομική βία εις βάρος άοπλων Αφροαμερικανών πολιτών. Κάθε ένα από αυτά προκάλεσε έντονες αντιδράσεις και νέο κύμα διαμαρτυριών – ωστόσο στην πλειονότητα των περιπτώσεων που ξεχωρίζει το δημοσίευμα, οι αστυνομικοί που ενεπλάκησαν δεν υπέστησαν καμία κύρωση.

Προειδοποίηση

Ακόμη και όταν η καταγραφή της βίας και η διάδοσή της μέσω των παραδοσιακών και σύγχρονων μέσων επικοινωνίας οδηγεί σε κάποια αλλαγή, αυτό δεν σημαίνει πως δεν έρχεται με κάποιο βαρύ τίμημα. Αρκετοί προειδοποιούν πως η συνεχής έκθεση στη βία κινδυνεύει να προκαλέσει έντονο ψυχολογικό τραύμα στα μέλη της κοινότητας των Αφροαμερικανών. «Το βίντεο της δολοφονίας του Φλόιντ επηρεάζει βαθύτατα την κοινότητά μας και έχουμε την υποχρέωση να το δούμε, να το κατανοήσουμε, να το σχολιάσουμε», μας λέει χαρακτηριστικά η Μόνικα Γουίλιαμς, καθηγήτρια ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο του Κονέκτικατ, η οποία μελετά τα ψυχικά τραύματα που σχετίζονται με τον ρατσισμό. «Ωστόσο, κάθε φορά που το βλέπω, η ψυχή μου μουδιάζει», συμπληρώνει. Η 27χρονη Σίντνεϊ Ράλτον από τη Μινεσότα συμφωνεί. «Κάθε φορά που βλέπω το βίντεο, βλέπω παράλληλα τον εαυτό μου και αυτούς που αγαπώ στη θέση του θύματος. Αυτή η ταύτιση γίνεται μια μορφή βίας από μόνη της – και ακόμη περισσότερο, όταν δεν ακολουθείται από κάποια μορφή δικαιοσύνης», δηλώνει στην «Κ».

Ίσως ακόμη πιο τραυματική είναι η ευκολία καθώς και η ταχύτητα με την οποία οι σοκαριστικοί αυτοί θάνατοι μπορούν να προβληθούν στο Διαδίκτυο, να αναμεταδίδονται αιώνα και να ξεπηδούν συνεχώς και απροεξοφίτα στο timeline των χρηστών, οι οποίοι μπορεί ακόμη και να έχουν ψυχικά τραύματα από τη φρίκη της εικόνας.

Στο νέο της βιβλίο, «Bearing Witness While Black» («Όντας Μάρτυρας και Μαύρος»), η καθηγήτρια δημοσιογραφίας Αλίσσα Ρίτσαρντσον ισχυρίζεται πως τα σύγχρονα πλάνα των θανάτων των Αφροαμερικανών από την αστυνομία θα πρέπει να αντιμετωπίζονται

Επάνω, διαδηλωτής καταγράφει με το κινητό του πορεία στη Μινεάπολη για τη δολοφονία του Τζορτζ Φλόιντ. Κάτω, Αφροαμερικανός στο Λούισβιλ διαμαρτυρείται για την αστυνομική βία με το σύνθημα «Κουραστήκαμε πια».

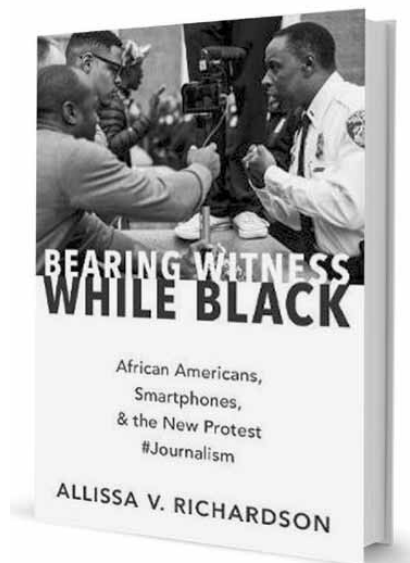
με την ίδια ευαισθησία και προσοχή με την οποία αντιμετωπίζονται οι φρικιαστικές φωτογραφίες των δημόσιων λιντσαρισμάτων των αρχών του 20ού αιώνα.

«Στην αρχή, τα βίντεο των θανάτων εξυπηρετούν τον σκοπό της ενημέρωσης και της προσέλευσης της κοινωνικής οργής. Μετά από ένα σημείο, κατ' εμέ, το να ανα-

μεταδίδονται συνεχώς τα τραγικά πλάνα στην τηλεόραση, σε βίντεο αυτόματης αναπαραγωγής σε ιστότοπους και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, δεν εξυπηρετεί πλέον κάποιο σκοπό κοινωνικής δικαιοσύνης. Πρόκειται απλώς για εκμετάλλευση», σημειώνει στην «Κ» η Αφροαμερικανή καθηγήτρια, καλώντας τους Αμερικανούς να σταμα-

τήσουν να βλέπουν και να κοινοποιούν πλάνα μαύρων συμπολιτών τους που πεθαίνουν άδοξα με τέτοια ευκολία.

Πράγματι, από τις αρχές του αιώνα μέχρι και σήμερα, η βία κατά των Αφροαμερικανών έχει απαθανατιστεί εκατοντάδες φορές από τα μέσα της κάθε εποχής. Το 1955, οι φωτογραφίες της σορού του Εμετ

Στο νέο της βιβλίο, «Bearing Witness While Black» («Όντας Μάρτυρας και Μαύρος»), η Αλίσσα Ρίτσαρντσον ισχυρίζεται πως τα πλάνα των θανάτων Αφροαμερικανών από την αστυνομία θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με ευαισθησία και προσοχή.

Η διαδικτυακή μηνύμη είναι πιο εφήμερη από ποτέ. Ποιος θυμάται ότι το 2014 ο 43χρονος Ερικ Γκάρνερ έχασε τη ζωή του κατά τη σύλληψή του, ψελλίζοντας «δεν μπορώ να αναπνεύσω»;

Τιλ –του 14χρονου αγοριού που ξυλοκοπήθηκε, πυροβολήθηκε και αφήθηκε σε ένα ποτάμι έπειτα από τις κατηγορίες μιας λευκής γυναίκας πως της «σφύριζε πρόστυχα»– εμφανίστηκαν στα πρωτοσέλιδα των αμερικανικών εφημερίδων και στιγμάτισαν μια ολόκληρη γενιά. Μόλις επτά χρόνια μετά, οι Αμερικανοί τηλεθεατές παρακολούθησαν σοκαρισμένοι τις εικόνες απελευθέρωσης μαινόμενων γερμανικών ποιμενικών σκύλων κατά νεαρών Αφροαμερικανών διαδηλωτών που διαμαρτύρονταν για τα πολιτικά τους δικαιώματα. Οι εικόνες μάλιστα οδήγησαν τον τότε πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών, Τζον Φ. Κένεντι, να κάνει λόγο για «εθνική κρίση».

Η ανησυχία

Κάθε τέτοια καταγραφή έχει καταφέρει να ευαισθητοποιήσει προσωρινά την αμερικανική κοινωνία για τις φυλετικές προκαταλήψεις που εξακολουθεί να διακατέχει, ωστόσο μερικοί ανησυχούν πως, όσο διογκώνεται η λίστα της αποτύπωσης της βίας, τόσο κινδυνεύει αυτή να κανονικοποιηθεί.

Η διαδικτυακή μηνύμη είναι, άλλωστε, πιο εφήμερη από ποτέ. Μια αναδρομή στο καλοκαίρι του 2014, αρκεί για να κατανοήσει κανείς τον φαύλο κύκλο του φαινομένου. Τον Ιούλιο εκείνο, ο 43χρονος Ερικ Γκάρνερ προσεγγίστηκε από αστυνομικούς επειδή πούλούσε αφορολόγητα τσιγάρα σε δρόμο του Στάτεν Αϊλαντ. Ο ίδιος αρνήθηκε τις κατηγορίες και ήρθε σε λεκτική αντιπαράθεση με τους αστυνομικούς. Όταν αντιστάθηκε στη σύλληψη, ο αστυνομικός Ντάνιελ Πανταλέο τον άρπαξε από τον λαιμό και στη συνέχεια έσπρωξε το πρόσωπό του προς το πεζοδρόμιο. Πεισμένος στο έδαφος, ο Γκάρνερ ψέλλισε με δυσκολία τη φράση «δεν μπορώ να αναπνεύσω» έντεκα φορές προτού πέσει λιπόθυμος. Αφού, σε την τελευταία του πνοή μία ώρα αργότερα, στο νοσοκομείο του Πανεπιστημίου του Ρίτσαρντ.

Η δολοφονία του Γκάρνερ καταγράφηκε από το κινητό του σοκαρισμένου παρισταμένου Ράμσει Ορτα, δημοσιεύθηκε στη συνέχεια από τη New York Daily News και κοινοποιήθηκε πάνω από δέκα χιλιάδες φορές στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Αυτό δεν ήταν, όμως, αρκετό για να αποφευχθεί η επανάληψη της τραγικής ιστορίας, με ανατριχιαστικές ομοιότητες, μόλις έξι χρόνια μετά.

REUTERS / LAWRENCE BRANT

WITNESS CURTIS / THE NEW YORK TIMES

ΕΝΑΣ ΑΙΩΝΑΣ ΓΕΜΑΤΟΣ ΕΛΛΑΔΑ

20ός ΑΙΩΝΑΣ 1990-2000 Β' ΤΟΜΟΣ

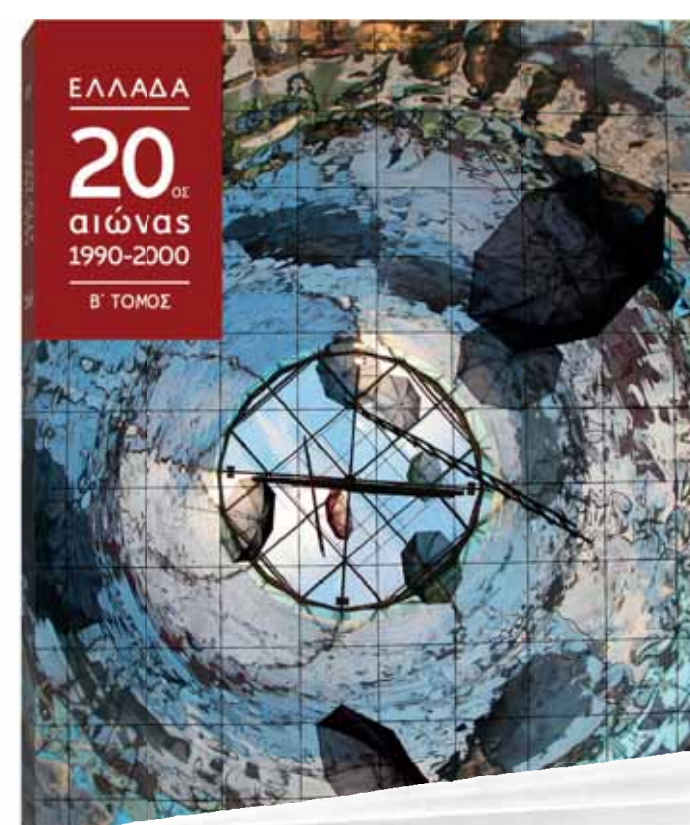
Δεκαετία 1990. Δεκαετία της ανεμελιάς, της τεχνητής ευμάρειας, του πλασματικού παραδείσου.

Στη διάρκεια της, το διαδίκτυο και το κινητό εισβάλλουν δυναμικά στην καθημερινότητα των ανθρώπων, ενώ στο κλείσιμό της εγκαινιάζεται στο Σύνταγμα το μετρό της Αθήνας.

Πλήθος εκδηλώσεων στη Θεσσαλονίκη, την Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης το 1997.

Χατζιδάκις, Μελίνα, Ρίτσος, Σακελλάριος φεύγουν από τη ζωή, αφήνοντας πίσω τους πλούσια και διαχρονική πολιτιστική προσφορά.

Ο κινηματογράφος παρουσιάζει απρόβλεπτη άνθηση και η έναρξη της λειτουργίας του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών αλλάζει το μουσικό _και όχι μόνο_ τοπίο.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Επεξεργασία

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΙΟΥΝΙΟΥ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ